

โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสถานการณ์ไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้

“โครงการนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)”
ความเห็นและข้อเสนอแนะที่ปรากฏในเอกสารนี้เป็นของผู้วิจัย มิใช่ความเห็นของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

สารบัญ

	หน้า
ใช้ความรู้ขับเคลื่อนเครือข่าย	2
“สื่อ” เครื่องมือขับเคลื่อนสังคมชายแดนใต้	8
พื้นที่ออนไลน์สร้างประชาธิปไตยการสื่อสาร	9
หนังสือเพื่อเจาะกลุ่มเชิงยุทธการ	14
ฉกทศน์ความรุนแรงขึ้นนำทิศทางอนาคต	15
การบริหารจัดการโครงการ	18
สรุปรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ครั้งที่ 1/2552	18
ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้ครั้งที่ 2/2552	23
<u>ภาคผนวก</u>	
- รายงานวิเคราะห์ “สถานการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี 2551 การทหารนำการเมืองที่สับสน”-ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี	26
- ผลของปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การทหารกับการเมืองปี พ.ศ.2551	26
- กอ.รมน.กับการผลักดันกฎหมายความมั่นคงซ้อนทับในชายแดนใต้	39
- บทเรียนความผิดพลาดของประชาธิปไตยกับไฟใต้	44
- กิ่งทศวรรษไฟใต้: ความสับสนในการหาทางออกด้วยเหตุผล	50
- สถานการณ์ใหม่ชายแดนใต้: ความเสี่ยงในการถูกรุกกลับทางการทหารและตริงกำลัง ในทางการเมือง	55
- สิทธิเสรีภาพในสถานการณ์ไม่ปกติ [1]: ตรงข้ามความคึกคักสิทธิฯ-ทหาร	60
- สิทธิเสรีภาพในสถานการณ์ไม่ปกติ [จบ]: ทศนะวิชาการต่อปัญหา “สิทธิเสรีภาพ” กับ “ความมั่นคง”	66
- โพลชายแดนใต้หวั่นรัฐบาลมาร์คแก้โจทย์การเมืองและไฟใต้เหลว	74
- มิถุนายน: แนวโน้มไฟใต้และวงรอบความรุนแรงกระหน่ำซ้ำ	80
- “ถล่มมัสยิด” บทเรียนจากอิรัก ลากโยงความขัดแย้งทางศาสนา	85
- ความรุนแรงกดดัน: เฝ้าระวังความอดกลั้น “มวตชน”	87
- ห้าปีห้าเดือน: รายงานวิเคราะห์สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในรอบ 65 เดือน	90
- เปิดรายงานข้อเสนอ “ดับไฟด้วยการเมือง”	97
- สัมภาษณ์พิเศษ “สุณัย ผาสุก” (ตอน 1): ความรับผิดชอบต่อคู่สงคราม	100
- 1 เดือนโศกนาฏกรรม “ไอร์ปาเย” ขยายบาดแผล “ความขัดแย้ง”	120

สารบัญ

	หน้า
- เปิดงานวิจัย CSCC ประเมินผล พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ หนุน “นิรโทษกรรม” ตาม พ.ร.บ.ความมั่นคง	128
- ความเหมือนในความต่าง: “ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์” ในจีนเกียง และจังหวัดชายแดนภาคใต้	133
- แผน “บีอาร์เอ็น” ยึด อบต.เพื่อสถาปนาอำนาจถือนชอนอำนาจรัฐ ปัญหาใหญ่ที่ กอ.รมน. ต้องเอาชนะทาง “การเมือง” ให้ได้	138
- ปลดล็อกความต่างศาสนาในทศนะ “อิสมาอีลลุดดี จะปะเกีย”	141
- ถามถึงความรุนแรงที่ยังรุมเร้า ฟังเสียงผู้กุมนโยบาย “อภิสัทธ เวชชาชีวะ” ฟังเสียงผู้ปฏิบัติงาน “ถาวร เสนเนียม”	144
- เข้าใจพวกเขา: เข้าใจ เข้าถึง...(सान)เสวนา	148
- ชายแดนใต้เดือนสิงหาคม 52: การต่อสู้ที่ฟาฏอนีในเดือนรอมฎอน	155
- การเมืองนำประชาธิปไตย นโยบายดับไฟใต้ที่ไม่มีอะไรพิเศษ	163
- “กระบวนการสันติภาพ” ของ มาร์ค ตามไท	171
- ทำความเข้าใจ “เขตปกครองพิเศษ” และรัฐเดี่ยวแบบใหม่: เปิดรายงาน ประสบการณ์จากยุโรป	173
- จังหวะก้าว... “ภาคประชาสังคม” ดัน “เขตพิเศษ” ได้รัฐธรรมนูญ	176
- โอกาสของ Autonomy และอนาคตของ “เรา”	180
- บทความวิชาการที่น่าสนใจ	190
- ความหวังและคำถาม: บทกล่าวนำใน “นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญ”	194
- อีกหนึ่งโมเดล: จากทบวงชายแดนใต้สู่ “สามนคร”	202
- สรุปหกปีไฟใต้: พลวัตการก่อความไม่สงบกับการสร้างจิตรกรรมของการก่อความรุนแรง <u>บทความที่แปลเป็นภาษาอังกฤษเผยแพร่ใน www.deepsouthwatch.org</u>	207
- Sixth Year of the Southern Fire: Dynamics of Insurgency and Formation of the New Imagined Violence	230
- An interview on the ongoing southern conflict with Abhisit & Thavorn	253
- Some observations on the intensification of violence in the far south	260
- Five years, five months: analysis of the 65 months of unrest in the southern border provinces	263
- Trends in June 2009: an intensification of violence in the south	270

สารบัญ

	หน้า
- Human rights under a situation of heightened unrest [2]: academics' opinions on human rights and security	276
- Human rights under a situation of heightened unrest [1]: contrasting opinions between a human rights activist and an army general	287
- Southern border provinces poll	295
- Updated Statistics: Thailand's Southern Violence from January 2004 through March 2009	301
- Feelings from "the virtual world"- people's hearts have separated already	306
<u>บทความและกิจกรรมที่แปลโดยอาสาสมัคร</u>	
- Statement of the Faculty of Political Science, PSU Pattani Campus, on the Current Political Situation	314
- Latest Update: 100 Clips, 100 Voices, 100 Views on One Question: Governance and Administration of the Deep South	316
- Background and Biography of Pol.Col.Somphian Ek-somya: a Tragedy of the Royal Thai Police	328
- VIS Report: Surveillance of Injuries over the past 3 years (January 2007-December 2009)	335

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและประเภทของบล็อกเกอร์ใน www.deepsouthwatch.org

หน้า

10

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 :การถ่ายทอดสดออนไลน์ เวทีสัมมนา “นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญไทย: ความฝันหรือความจริง?”	11
ภาพประกอบ 2: เสียง ‘คนใน’ “ร้อยคนร้อยคลิป: การเมืองการปกครองชายแดนใต้ ที่ควรจะเป็น”	11
ภาพประกอบ 3: สถิติการเข้าดู www.deepsouthwatch.org ซึ่งสัมพันธ์กับสถานการณ์ และการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในพื้นที่	12
ภาพประกอบ 4: รายการเปลี่ยนประเทศไทย ‘นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญไทย กับพรรคการเมือง’	13
ภาพประกอบ 5 สถานการณ์ความรุนแรงภาคใต้: สี่เหตุการณ์ในอนาคต	16

ผลการดำเนินงาน
โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสถานการณ์ไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้
(ธันวาคม 2550 – มิถุนายน 2553)

ตลอดปี 2551 นับเป็นปีแห่งความไม่แน่นอนของการเมืองไทย และยังส่งผลให้กับความไม่แน่นอนของสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการบริหารประเทศไทยภายใต้พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งตลอด 5 ปีของปัญหาไฟใต้ที่ผ่านมา พรรคประชาธิปัตย์ในฐานะฝ่ายค้าน ทำหน้าที่ตรวจสอบนโยบายการแก้ปัญหาของหลายรัฐบาลอย่างเข้มข้น เมื่อพลิกกลับมาเป็นผู้กำหนดแนวทางการแก้ปัญหา จึงถูกจับจ้องว่าจะทำให้สถานการณ์รุนแรงที่ผ่านมามีผลเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร¹ ในฐานะที่ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch – DSW) เป็นองค์กรประสานงานเครือข่ายภาคประชาสังคมและวิชาการทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การกิจสำคัญ คือ สร้างกระบวนการเรียนรู้ความขัดแย้งและความรุนแรงในชายแดนภาคใต้ โดยใช้ข้อมูลและการคิดค้นหาเหตุผลเพื่ออธิบายปรากฏการณ์จากมิติต่างๆ พร้อมทั้งทำหน้าที่เตือนภัยต่อสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อทำให้ความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้นกลายเป็นพื้นที่สาธารณะในการเรียนรู้ของสังคม พร้อมทั้งให้สื่อมวลชน นักวิชาการ นักพัฒนาเอกชน ข้าราชการ และประชาชนทั่วไปช่วยกันเฝ้า

มองปัญหาและเข้าใจปัญหาผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

ดังนั้น ปลายปี 2551 Deep South Watch จึงเสนอรายงานวิเคราะห์ “สถานการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2551 การทหารนำการเมืองที่สับสน” ซึ่งชี้ให้เห็นว่า “...มีความโน้มเอียงการใช้กำลังทหารมากกว่าแนวทางการเมือง ก็เพราะแนวโน้มเหตุการณ์ความรุนแรงมีความเปลี่ยนแปลงไปบางอย่าง จนกระทั่งเกิดความเชื่อว่าการใช้กำลังทหารเป็นหลัก เป็นมิติที่สำคัญกว่าในการแก้ปัญหา ขณะที่ยุทธศาสตร์ทางการเมืองและการพัฒนาเป็นตัวแปรเสริม”² ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี ระบุอีกว่า

ยุทธศาสตร์งานการทหารกับงานการเมืองจะต้องมีความสำคัญควบคู่กันไป งานการเมืองจะต้องถูกเน้นหนักในภาคปฏิบัติมากกว่านี้ โดยให้ความสำคัญกับรายละเอียดหลายอย่าง เพราะถ้าจะรวมเอาปัญหาความไม่เป็นธรรมกับปัญหาเจ้าหน้าที่รัฐใช้ความรุนแรง (อย่างไม่เป็นธรรม) เข้าด้วยกัน ประเด็นปัญหาเรื่อง

¹ “บทเรียนความผิดพลาดของประชาธิปัตย์กับไฟใต้”, ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (<http://www.deepsouthwatch.org/node/265>), 4 มกราคม 2552.

² ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี, “สถานการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2551 การทหารนำการเมืองที่สับสน”, ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (<http://www.deepsouthwatch.org/node/263>), 9 พฤศจิกายน 2551.

ความยุติธรรมก็จะกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่สุด ปัญหาความยุติธรรมจึงเป็นหาใจกลางที่สำคัญที่สุดในยุทธศาสตร์งานการเมืองชายแดนภาคใต้³

ในบทวิเคราะห์ได้วิพากษ์และตรวจสอบนโยบายของรัฐ ด้านหนึ่งก็เปิดพื้นที่และชี้สิ่งที่จำเป็นสำหรับภาคประชาสังคมต้องเร่งกระทำเติมในสิ่งที่รัฐไม่สามารถทำได้

ใช้ความรู้ขับเคลื่อนเครือข่าย

เดิม Deep South Watch ทำรายงานวิเคราะห์สถานการณ์ตามวาระและเหตุการณ์สำคัญ เน้นขับเคลื่อนสังคมผ่านสื่อสารมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ ซึ่งเป็น ‘สื่อกระแสหลัก’ หรือ ‘สื่อแนวตั้ง’ จากส่วนกลางเป็นหลัก ใช้ประเด็นเป็นตัวเปิดพื้นที่ให้เกิดบทสนทนาเกี่ยวกับสังคมวงกว้างและผู้กำหนดนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้อง ทว่าความยึดถือของสถานการณ์ที่ยาวนาน ย่อมมีผลให้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้กลายเป็น ‘เสียงข่าวการเมือง’ คือล้อมกรอบข่าวนำเสนอประหนึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงปกติประจำวัน จากหลายเหตุปัจจัย ตั้งแต่บริบทความไม่แน่นอนของการเมืองในส่วนกลาง จนนำไปสู่เหตุการณ์ควบคุมฝูงชนด้วยความรุนแรงเมื่อเดือนเมษายน 2552 วิฤตเศรษฐกิจโลกที่ส่งผลถึงประเทศไทย การตรวจสอบและติดตามประเด็นเหล่านี้ดังพลังและช่วงชิงพื้นที่สื่อมวลชนไปอย่างมาก กอปรกับความอ่อนล้าต่อการตั้งคำถามถึงทิศทางของความรุนแรง ซึ่งหมายรวมถึงเครือข่ายสื่อส่วนกลางที่เป็นทีมแกน (core team) ของ Deep South Watch ด้วย

การทำงานระยะหลัง จึงต้องออกแบบการสื่อสารสาธารณะใหม่ โดยวิเคราะห์ประเด็น กำหนดกลุ่มเป้าหมาย และเลือกใช้สื่อแต่ละประเภทให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย คู่กับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมไปในตัว รวมทั้งเปิดกว้างในการสร้างความรู้จากการทำงานของภาคประชาสังคมและเครือข่ายให้หลากหลายมากขึ้น กล่าวอีกแง่หนึ่งก็คือ เป็นการวางยุทธศาสตร์ทำงานเชิงรุกใน ‘แนวราบ’ เพื่อประสานกับสื่อแนวตั้งในช่วงจังหวะที่เหมาะสม

ดังนั้น ในช่วง 18 เดือนที่ผ่านมา⁴ Deep South Watch เน้นการทำงานร่วมกับเครือข่ายจำนวนมาก เริ่มต้นจากการจัดเวทีคลังสมองสาธารณะ เพื่อหาทิศ (ประเด็น) และชี้ทาง (วิธีการ) ในการขับเคลื่อนความรู้และการสื่อสารสาธารณะ หัวข้อ “5 ปีไฟใต้: สงคราม ความรู้ ความสับสน...แล้วไงต่อ?” ร่วมกับสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์ภาคใต้แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2552 ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สามารถระดมสมองจากนักวิชาการ ตัวแทนกลุ่มภาคประชาสังคม บุคลากรในหน่วยงานของรัฐและสื่อมวลชนจากหลากหลายองค์กรสังกัดและพื้นที่ เพื่อร่วมกันสรุปบทเรียนสถานการณ์ความรุนแรงที่เข้า

³ ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี, อ้างแล้ว.

⁴ สหับสนุนการดำเนินงานจากสถานทูตเนเธอร์แลนด์ ภายใต้โครงการ deep south watch media.

สู่ปีที่ 6 นับตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา โดยกำหนดให้มีการนำเสนอรายงานหรือบทความเป็นตัวตั้งในการวิพากษ์วิจารณ์และร่วมกันแสดงความเห็น แบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่

- การศึกษาลักษณะความรุนแรงในพื้นที่
- นโยบายของรัฐกับการจัดการและควบคุมความรุนแรง
- ความสัมพันธ์และความรู้สึกของผู้คนในพื้นที่
- สิทธิมนุษยชนและมุมมองจากต่างประเทศ และ
- การซ่อมสร้างหลังความรุนแรง - การลดผลกระทบจากความรุนแรง

โดยใช้องค์ความรู้ที่ได้มาติดตาม เฝ้ามอง และคาดการณ์สถานการณ์ ตลอดจนร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม ผ่านช่องทางในการสื่อสารสาธารณะต่างๆ (เอกสารประกอบการประชุมและคลิปวิดีโอความรู้ความเห็นตลอดงาน ถูกจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลในเว็บไซต์) มีผู้ที่สนใจเข้าร่วมงานกว่า 300 คน ซึ่งล้วนแล้วแต่มีบทบาทในการทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในองค์กรภาครัฐและองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมทั้งตัวแทนจากสถานทูตเพื่อนบ้าน และองค์กรระหว่างประเทศด้วย

ในเชิงโครงสร้าง นอกจาก Deep South Watch สามารถผลักดันให้เกิด ‘สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรม’ (Center for the Study of Conflict and Cultural Diversity in Southern Thailand - CSCD) แห่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีแล้ว กลุ่มงานกันนั้น ได้จัดวงสัมมนาวิชาการเพื่อจัดตั้ง ‘เครือข่ายนักวิชาการภาคใต้’ ขึ้น ในวันที่ 17 มกราคม 2552 โดยมีคณาจารย์ นักวิจัยและนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาหลายสถาบันเข้าร่วม อาทิ คณะรัฐศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการสื่อสาร สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ภาควิชาภูมิภาควิชา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เป็นต้น เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ค่อยๆ เป็นเครือข่ายนักวิชาการในเขตพื้นที่ภาคใต้ รวมทั้งร่วมกันศึกษาหรือสนับสนุนกันและกันในการศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

มากกว่าเครือข่ายนักวิชาการ เรายังมีบทบาทสำคัญ เชื่อมเครือข่ายนักสิทธิมนุษยชน และร่วมจัดสัมมนา “สิทธิเสรีภาพของประชาชนในสถานการณ์ไม่ปกติ” กับคณะทำงานวาระทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเครือข่ายรัฐศาสตร์ภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เปิดมุมมองทางวิชาการในการร่วมกันศึกษาค้นคว้าอย่างลึกซึ้งและทำความเข้าใจปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในแง่มุมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมการเมืองไทย 2) เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและนำเสนอมุมมองสำหรับสื่อมวลชน ผู้กำหนดนโยบายและใช้อำนาจรัฐ ตลอดจนสาธารณชน และ 3) ทำให้ความรู้และประเด็นที่มีการแลกเปลี่ยนในเวทีเสวนาได้สะท้อนกลับไปสู่พื้นที่และเป็นการกระตุ้นให้ผู้นำและแกนนำทางความคิดในพื้นที่ได้นำไปต่อยอดสู่การปฏิบัติต่อไป และยังร่วมจัดสัมมนา

⁵ เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2552 ณ โรงแรมซีเอส ปัตตานี

แลกเปลี่ยนกับผู้ปฏิบัติงานด้านการปกป้องสิทธิมนุษยชน ในอีกหลายวาระ อาทิ การจัดเสวนาโต๊ะกลม “วิพากษ์ยุทธศาสตร์และงานด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมายกับการจัดการปัญหา” เพื่อสรุปบทเรียนการทำงานของทีมของเครือข่ายองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนที่ทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การหารือในวงเสวนา “แนวทางการดำเนินการให้การซ่อมทรานเป็นฐานความผิดตามกฎหมายในประเทศไทย” เป็นต้น

และ Deep South Watch ยังมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนรู้ให้เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายระดับประเทศ โดยมีส่วนร่วมจัดสัมมนาวิชาการ “การเมืองต้องนำการทหาร: ทิศทางการแก้ไขปัญหาคาใจได้สู่ความยั่งยืน” กับสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า และศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2552 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ วิวาดีรังสิต กรุงเทพฯ ในงานนี้ ประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ กรรมการศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ และมุฮัมมัดอายุบ ปาทาน บรรณาธิการตีพิมพ์ บุกกาซัน นำเสนอ “ข้อเสนอฉบับไฟใต้: “สถานการณ์ความไม่สงบและข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อแก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งมีความแตกต่างจากข้อเสนอจำนวนมากที่ผ่านมาคือ การไล่เรียงรากเหง้าของปัญหาความรุนแรงออกเป็น 3 ระดับความสำคัญ อันได้แก่ ระดับปัญหาหลัก มองว่าปรากฏการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นปฏิบัติการของขบวนการที่นำโดยกลุ่ม BRN Co-ordinate ระดับปัญหารอง ได้แก่ สภาพการที่ก่อให้เกิดเงื่อนไขพื้นที่ที่ทำให้เกิดความรุนแรง และระดับปัญหาเสริม อันหมายถึงสภาพที่ก่อให้เกิดผลการเพิ่มระดับความรุนแรงและความยุ่งยากในการแก้ปัญหาทั้งโดยตรงและโดยอ้อม และท้ายรายงานฉบับนี้เรียกร้องให้ “ลดหรือทำลายเงื่อนไขที่นำไปสู่แนวความคิดแบ่งแยกดินแดน” โดยเสนอรูปธรรมการจัดการไว้ด้วย⁶

4

deepsouth

ภายในงานสัมมนาวิชาการนี้ มีการนำเสนอข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาเชิงรุกที่ยั่งยืนด้วยการใช้การเมืองนำการทหารจากมุมมองของตัวแทนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง “การเสริมสร้างสังคมสันติสุข” (4ส) รุ่นที่ 1 สถาบันพระปกเกล้า พร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าร่วมสัมมนา รวมทั้งแลกเปลี่ยนมุมมองต่อทิศทางการแก้ไขปัญหาคาใจความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระยะต่อไปจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม โดยมีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ร่วมรับฟังข้อเสนอและปาฐกถา “ทิศทางการแก้ไขปัญหาคาใจได้ในระยะต่อไปของรัฐบาล” ปิดงานด้วย

ทว่าในช่วงกลางปี 2552 เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงที่เด่นชัดคือการระเบิดที่บริเวณอำเภอยี่งอ และการกราดยิงมัสยิดอัลฟอรคอน บ้านไอร์ปาเย อำเภอละเอนก จังหวัดนราธิวาส กลางดึกคืนวันที่ 8 มิถุนายน ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิต 10 ราย คามัสยิด และหลังจากนั้นก็มีการดักยิงพระ ความรุนแรงที่มีคุณภาพและส่งผลกระทบต่อความรู้สึกสูงเช่นนี้ ยังรวมถึงเหตุการณ์สังหารครูที่ช่วงเปิดเทอมหลายราย การจู่โจมเบียดเบียน

⁶ ประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ และมุฮัมมัดอายุบ ปาทาน, “สถานการณ์ความไม่สงบและข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อแก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้”, ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (<http://www.deepsouthwatch.org/node/341>), 12 มิถุนายน 2552. (ได้เสนอต่อ พล.อ.เอกชัย ศรีวิลาศ ผู้อำนวยการหลักสูตรเสริมสร้างสันติสุข รุ่นที่ 1 สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้าด้วย)

ลาดตระเวน หรือแม้แต่การก่อเหตุหลายจุดกลางเมืองยะลา ซึ่งเกิดขึ้นในห้วงเวลาที่ใกล้เคียงกัน แม้จะต่างพื้นที่และรูปแบบ แต่การระเบิดขึ้นของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง หลังพื้นที่ของสื่อมวลชนถูกความเคลื่อนไหวอื่นๆ ชวนชิงไป Deep South Watch โดยศรีสมภพ จึงวิเคราะห์ว่า

การเร่งกระแสด้วยการรุกรานด้านการทหารเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นของขบวนการติดอาวุธที่ชายแดนภาคใต้ เพราะที่ผ่านมาอาจเรียกได้ว่าแนวทางการเมืองที่จะต่อรองกับรัฐไทยนั้นเริ่มตื๊ดตัน เนื่องจากรัฐบาลเองก็ไม่ยอมรับการเจรจา ช้ำยังสามารถหว่านล้อมการประชุมระดับรัฐมนตรีของกลุ่มประเทศมุสลิม (OIC) ให้รับฟังข้อเรียกร้องของทางการไทยได้ ส่วนในพื้นที่ก็มีกองกำลังของรัฐกุมสภาพพื้นที่เอาไว้ แม้ว่าจะมีช่องให้ก่อเหตุรุนแรงได้อยู่ก็ตาม นอกจากนี้ รัฐบาลก็พยายามปรับทิศทางในการแก้ไขปัญหาโดยการประเมินการใช้กฎหมายพิเศษ ก่อนที่จะผลักดันให้บังคับใช้ พ.ร.บ.ความมั่นคง โดยภาพรวมแล้วฝ่ายรัฐบาลถือว่ายังคงได้เปรียบ...⁷

ต่อมา Deep South Watch ได้ออกรายงานวิเคราะห์ “ชายแดนใต้เดือนสิงหาคม 2552: การต่อสู้ที่ฟาฏอนีในเดือนรอมฎอน” มีข้อค้นพบสำคัญยืนยันว่า เดือนมิถุนายนเป็นเดือนที่มีเหตุรุนแรงที่สุดในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2552 ทั้งนี้ในเดือนสิงหาคมซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของเดือนรอมฎอนของพี่น้องมุสลิมที่เป็นคนส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จุดอ่อนที่สำคัญของรัฐคือ ความไม่สามารถจัดการปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยวิธีการการเมืองนำการทหาร ยังไม่สามารถแก้ปัญหาความชอบธรรมของรัฐและแก้ปัญหาโครงสร้างการเมืองการบริหารเพื่อจัดการปัญหาความขัดแย้งที่ซับซ้อนในพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษทางสังคมวัฒนธรรม ตัวเร่งของความรุนแรงและความเข้มข้นของปัญหาก็คือกระแสทางสากลที่มีการเชื่อมโยงกันระหว่างการต่อสู้เพื่ออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และความยุติธรรมให้เข้ากับตัวแปรในทางศาสนาอย่างทรงพลัง⁸ ศรีสมภพ ระบุว่า

การเร่งกระแสดความรุนแรงในช่วงเดือนรอมฎอนเป็นการยืนยันว่าวาทกรรมความรุนแรงของการต่อสู้ที่ปัตตานี คือ การต่อสู้ที่เป็นจริงของคนกลุ่มหนึ่งเพื่อชาติพันธุ์มลายู มาตุภูมิปัตตานี และศาสนาอันศักดิ์สิทธิ์ เพราะสะท้อนภาพการต่อสู้การก่อการร้ายในต่างประเทศที่มีกระแสสูงขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน ทำให้ปัตตานีเป็นแนวรบระหว่างประเทศที่ปรากฏในรายงานข่าวของสำนักข่าว

⁷ “มิถุนายน : แนวโน้มไฟใต้และวงรอบความรุนแรงกระหน่ำซ้ำ,” ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (<http://www.deepsouthwatch.org/node/337>), 9 มิถุนายน 2552.

⁸ ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี, “ชายแดนใต้เดือนสิงหาคม 52 : การต่อสู้ที่ฟาฏอนีในเดือนรอมฎอน,” ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (<http://www.deepsouthwatch.org/node/438>), 6 กันยายน 2552.

ระหว่างประเทศ เกี่ยวข้องกับรายงานการเกิดเหตุในอัฟกานิสถานและอิรัก การต่อสู้ในห้วงเวลาดังกล่าวจะทำให้ผู้ต่อสู้และเสียสละได้รับผลบุญอันสูงยิ่งตามความเชื่อของเขา⁹

หลังเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงข้างต้น Deep South Watch ก็มีได้นิ่งนอนใจ มีการออกบทความเชิงวิเคราะห์ “ความรุนแรงกดดัน : ฝ่าระงับความอดกลั้นมวลชน” และบทสัมภาษณ์ “ปลดปล่อยความต่างศาสนาในทัศนะอิสลามอัลลุดฟี จะปะเกีย” อธิการบดีมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา นักวิชาการศาสนาที่ได้รับการยอมรับนับถืออย่างกว้างขวางในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยทันที เพราะทั้งนักวิเคราะห์และฝ่ายความมั่นคงหลายคนชี้ว่า เหล่านี้เป็นความพยายามจุดชนวนให้เกิดสงครามศาสนาโดยฝีมือของขบวนการใต้ดิน รวมทั้งได้สำรวจวิกฤตความรู้สึกของคนในพื้นที่นำเสนอเป็นรายงานเชิงวิเคราะห์ “1 เดือนโศกนาฏกรรม ‘ไอร์ปาแย’ ขยายบาดแผล ‘ความขัดแย้ง’” พบว่าความรุนแรงไม่หายไปจากความทรงจำของชาวบ้านในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะการเฝ้ามองการทำงานของกระบวนการยุติธรรมอย่างจ้อง¹⁰

ทั้งประเด็นและผลของสื่อสารสาธารณะต่อเนื่องในลักษณะนี้ ดูเหมือนการทำงานของ Deep South Watch ยังถูกผลักเข้าสู่แกนกลางของความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ดังที่ ศรีสมภพ ระบุว่าเนื้อแท้แล้วความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาทางการเมือง [ระหว่าง “มุสลิมปาตานี (Patani Muslim)” กับอำนาจรัฐไทย] การแก้ไขปัญหาก็ต้องสนใจการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจใหม่เพื่อคลายปมความขัดแย้ง หรืออาจกล่าวในอีกแบบหนึ่งว่าจะต้องสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมทางอำนาจเพื่อปรับเปลี่ยนสัมพันธภาพและโครงสร้างทางอำนาจในสังคมการเมืองไทยเสียใหม่¹¹ และวันที่ 11 สิงหาคม 2552 เราได้จัดเวทีคลังสมองวงย่อย (DSW Think Tank) ในหัวข้อ “ทุ้มบ-ปรับกฎหมาย ไฟได้ Change หรือ?” ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่ โดยระดมเครือข่ายเข้าร่วมถกเถียงเพื่อหามุมมองและประมวลข้อมูลนโยบายรัฐต่อการแก้ไขปัญหา

จนกระทั่งในไตรมาสสุดท้ายของปี 2552 มีมติใหม่แห่งขบวนการเคลื่อนไหวประชาสังคมภาคใต้ที่น่าสนใจ มีการตั้งคำถามอย่างเคร่งเครียดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในหัวข้อ “ประชาสังคมกับ ‘กระบวนการสันติภาพ’: การขยายพื้นที่ภาคประชาชนเพื่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” สำหรับมารค ตามไท ให้ความหวังว่าประชาสังคมคือพลังที่สามที่จะเข้าช่วยคลี่คลายความขัดแย้งและความรุนแรงของข้อตรงข้ามทั้งสองฝ่าย ในวิกฤตหนทางติดตันที่แต่ละกลุ่มต่างกำลังประสบ และเห็นว่า “กระบวนการสันติภาพ” เป็นทิศทางที่แตกต่างจากเดิม “...ขึ้นอยู่กับปัจจัยสองประการ อันได้แก่การแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการต่างๆ ที่ไม่แยกขาดจากกัน หากแต่พิจารณาถึงลำดับความสำคัญตาม

⁹ ศรีสมภพ จิตรภรมย์ศรี, “ชายแดนใต้เดือนสิงหาคม 52: การต่อสู้ที่ฟาฏอนีในเดือนรอมฎอน,” อ้างแล้ว.

¹⁰ ณรรธราวุธ เมืองสุข, “1 เดือนโศกนาฏกรรม ‘ไอร์ปาแย’ ขยายบาดแผล ‘ความขัดแย้ง,’” ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (<http://www.deepsouthwatch.org/node/382>), 7 กรกฎาคม 2552.

¹¹ “โอกาสของ Autonomy และอนาคตของ ‘เรา,’” ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (<http://www.deepsouthwatch.org/node/565>), 7 ธันวาคม 2552.

จังหวะเวลาที่เหมาะสม กับอีกประการคือการออกแบบกระบวนการที่นำไปสู่ภาพของสังคมในอนาคต ซึ่งในที่นี้ก็อาจเปรียบเป็นเป้าหมายร่วมที่อยู่บนโจทย์พื้นฐานว่า ‘เราจะอยู่ร่วมกันได้อย่างไร?’¹² รวมทั้งการที่เครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 23 องค์กร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนมลายูมุสลิมในพื้นที่ เข้ามามีบทบาทเชิงรุกร่วมกับเครือข่ายการเมืองภาคพลเมืองและองค์กรวิชาการ ซึ่งรวมทั้ง Deep South Watch ด้วย เป็นเจ้าภาพจัดเวทีวิชาการในหัวข้อ “นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญไทย: ความฝันหรือความจริง?” วันที่ 10 ธันวาคม 2552 เพื่อทบทวนบทเรียนในพื้นที่ความขัดแย้งต่างๆ ในบางประเทศ อีกทั้งยังเปิดเวทีสะท้อนเสียงของคนไทยพุทธในฐานะคนส่วนน้อยในพื้นที่ด้วย

เวทีดังกล่าว นับเป็นครั้งแรกที่ภาคประชาชนจับกระแส “นครปัตตานี” มาขับเคลื่อนในเวทีสาธารณะ โดยเฉพาะการตั้งประเด็นเรื่องการออกแบบรูปแบบการปกครองเขตพิเศษโดยคนพื้นที่เอง ทั้งนี้ ‘นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญไทย’ เป็นอุปมาหนึ่งเพื่อพูดถึงรูปแบบการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ซึ่งภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบชายแดนใต้ ขาดแคลนคำศัพท์ที่เหมาะสมสำหรับอธิบายการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ เนื่องจากคำว่า “เขตปกครองพิเศษ” หรือ “เขตปกครองตนเอง” เป็นทั้งแนวคิดและคำที่ถูกต่อต้านอย่างหนัก และบางครั้งการใช้คำว่า ‘Autonomy’ อาจจะง่ายกว่า โดยเครือข่ายฯ เห็นร่วมกันว่า

“การทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการทรัพยากรอย่างเป็นธรรม จะต้องให้ประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจสิทธิ เสรีภาพ และอำนาจหน้าที่ของพลเมือง ตลอดจนความรู้พื้นฐานเรื่องการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งจะต้องให้ความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการจัดให้มีเวทีสาธารณะและการจัดเสวนาขึ้นอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง”¹³

โดยเฉพาะฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว¹⁴ ระบุว่า รัฐไม่สามารถอยู่ได้ภายใต้ความไม่มั่นคงของประชาชน และถึงเวลาต้องคลี่คลายมายาคติทางการเมืองการปกครองได้แล้ว เช่น การปกครองรวมศูนย์อำนาจที่เอื้ออ้างถึงประชาธิปไตยโดยเกี่ยวข้องกับดินแดน¹⁵ ถึงเวลาพูดเรื่องต้องห้ามที่เคยเชื่อว่ากระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐ

¹² “กระบวนการสันติภาพ” ของ มารค ตามไท, “ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้” (<http://www.deepsouthwatch.org/node/483>), 18 ตุลาคม 2552.

¹³ เป้าหมายโครงการสัมมนาทางวิชาการ “นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญไทย: ความฝันหรือความจริง?” เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2552 อ่านรายละเอียดในศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (<http://www.deepsouthwatch.org/sites/default/files/Project.pdf>)

¹⁴ นักวิชาการจากคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

¹⁵ สำนักข่าวอาฆอน, “ภาคประชาชน-นักวิชาการเปิดตัวโซโหมเดล ‘เขตปกครองพิเศษภายใต้รัฐธรรมนูญ’ เตรียมเปิดเวที 37 อำเภอชายแดนใต้ฟังเสียงประชาชน”, เผยแพร่ในศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (<http://www.deepsouthwatch.org/node/575>), 11 ธันวาคม 2552.

“...ต้องคลี่คลายมายาคติต่างๆ เมื่อความมั่นคงของรัฐมีความหมายใหม่ ทำไมต้องแก้ที่การเมืองการปกครอง เพราะความรุนแรงเป็นอาการของปัญหา การใช้กำลังพิสูจน์แล้วว่าไม่ใช่คำตอบ ความขัดแย้งกับปัญหาชาติพันธุ์ ศาสนา และประวัติศาสตร์ ปัญหาไปด้วยกันไม่ได้ของกลุ่มชาติพันธุ์กับระบบรัฐที่เป็นอยู่ การเมืองเป็นเรื่องของการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆ เป็นการกำหนด กติกาของการอยู่ร่วมกัน”¹⁶

เธอแนะนำว่าต้องมองเห็นภาพอนาคตอย่างเป็นระบบและมีกระบวนการ คือต้องการมีแผนที่นำทาง (Road Map) สำหรับการปกครองปัตตานี ในระยะ 5 หรือ 10 ปี ซึ่งสามารถสร้างความสงบในพื้นที่ได้ อาจกล่าวได้ว่านับจากนี้ไปอีกหลายปี “นครปัตตานี” หรืออุปมาของ ‘Autonomy’ ก็จะเป็นประเด็นเคลื่อนไหว สำคัญในพื้นที่ชายแดนได้อย่างต่อเนื่อง อันส่งผลถึงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและส่วนกลางระยะยาว รวมทั้งกลุ่ม ขบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ไม่สงบนี้ ที่จะต้องพยายามเชื่อมโยงตนเองเข้ามามี ส่วนร่วมด้วย

การขับเคลื่อนร่วมกับเครือข่ายในเวทีวิชาการสำคัญๆ ดังตัวอย่างที่กล่าวมาอย่างเป็นลำดับ ได้มีการ จัดการความรู้และวางแผนการสื่อสารสาธารณะ โดยนำเสนอในลักษณะรายงานเชิงลึกและบทความเชิง วิเคราะห์จำนวนทั้งสิ้น 33 ชิ้น (ตามเอกสารประกอบภาคผนวก ก.) และในจำนวนดังกล่าวถูกคัดเลือกแปล เป็นภาษาอังกฤษจำนวนทั้งสิ้น 15 ชิ้น ในจำนวนนี้มีอาสาสมัครที่ติดต่อเข้ามาเพื่อขอมีส่วนร่วมในการแปล ด้วย ช่วยให้กระบวนการเผยแพร่สองภาษาในเว็บศูนย์ฟ้าระวังฯ ถูกสื่อสารเท่าทันสถานการณ์มากขึ้น (ตาม เอกสารประกอบภาคผนวก ข.) ทั้งนี้ เอกสารประกอบการสัมมนาที่สำคัญจำนวนมากถูกจัดเก็บเป็น “ฐานข้อมูลออนไลน์” บน www.deepsouthwatch.org ด้วย

‘สื่อ’ เครื่องมือขับเคลื่อนสังคมชายแดนใต้

กล่าวแต่ต้น ภายหลัง Deep South Watch พยายามทำงานเชิงรุกใน ‘เนวราบ’ และประสานกับสื่อ (สารมวลชน) แนวคิดในช่วงจังหวะที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเปิดพื้นที่ให้เกิดบทสนทนากับผู้ กำหนดนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้อง สื่อเนวราบในที่นี้ นอกจากเวทีคลังสมองสาธารณะ (think tank) และ เวทีสาธารณะต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ในช่วง 18 เดือนที่ผ่านมา Deep South Watch ยังใช้เว็บไซต์และ หนังสือ DeepSouth Bookazine เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนทางความคิดและเปิดพื้นที่สานเสวนา กับกลุ่มต่างๆ ที่มีการออกแบบไว้อย่างเฉพาะ

¹⁶ สำนักข่าวอาฆาน, อ้างแล้ว.

พื้นที่ออนไลน์สร้างประชาธิปไตยการสื่อสาร

1 ปี ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2552 เป็นต้นมา เว็บไซต์ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (www.deepsouthwatch.org) ถูกปรับเปลี่ยนใน 2 ส่วนสำคัญคือ 1.ให้เว็บไซต์แสดงผล 2 ภาษา: ไทยและอังกฤษ และ 2.เพิ่มประโยชน์การใช้งานให้มากขึ้น โดยหวังผลให้เป็น “พื้นที่สาธารณะ” เปิดให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามาใช้เป็นพื้นที่สื่อสารกับสังคมด้วยตนเอง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ สื่อสารข้อเท็จจริง ตลอดจนร่วมหาหนทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง-ความรุนแรง และปัญหาอื่นใดที่เกี่ยวข้องกันในพื้นที่ชายแดนใต้ โดยเว็บทำหน้าที่ 3 ด้านหลัก คือ:

ด้านแรก เป็นช่องทางสื่อสารหลักของ Deep South Watch สถานีวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ แห่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และเครือข่ายต่างๆ เพื่อเผยแพร่รายงานวิจัย บทวิเคราะห์ รายงานเชิงวิเคราะห์ ตลอดจนข่าวสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีการใช้ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนเฝ้าระวังสถานการณ์ไม่ให้ความรุนแรงกำหนดทิศทางของสถานการณ์ที่ควรจะเป็นในอนาคต พร้อมทั้งพยายามเสนอทางเลือก – ทางออกที่นำไปสู่ภาวะสงบสุขถาวร

ด้านที่สอง คาดหวังให้เป็น “ฐานข้อมูลภาคใต้โดยภาคประชาชน” แหล่งรวบรวมฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการค้นคว้าและติดตามสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีการใช้ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อาทิ เรื่องเล่า ประวัติศาสตร์ชุมชน-ท้องถิ่น เอกสารคำสั่งทางราชการ กรณีศึกษา คดีความต่างๆ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลสถิติในมิติที่หลากหลาย รายงานการศึกษาวิจัย บทความ หนังสือที่มีนัยสำคัญ และได้รับการอนุญาตให้มีการเผยแพร่ซ้ำ เป็นต้น รวมถึงกำหนดภารกิจรณรงค์เคลื่อนไหวสำคัญ เพื่อให้การเฝ้ามองสถานการณ์ร่วมกันดำเนินอยู่บนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้และตระหนักถึงข้อเท็จจริงอย่างรอบด้าน

ด้านสุดท้าย เป็นพื้นที่สำหรับการสานเสวนา (dialogue) ของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจต่อสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีการใช้ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในทุกประเด็น ทุกมิติ และทุกสถานะ ตลอดจนเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มุมมอง ข้อมูล และข้อเท็จจริงจากพื้นที่ โดยคนทำงานที่คลุกคลีในฐานะ “เจ้าของเรื่องราว ความรู้ และประสบการณ์” ผ่านช่องทางบล็อก (Deep South Blog) โดยที่บุคคลหรือองค์กรเหล่านี้สามารถรังสรรค์ช่องทางการสื่อสารดังกล่าวนี้ไปพร้อมๆ กับการร่วมรับผิดชอบต่อเนื้อหาที่น่าเสนอ ทั้งนี้ หวังผลให้ “เสียง” ที่ปรากฏใน Deep South Blog เป็นกระบวนการคู่ขนานไปกับการ “สานเสวนา” ที่เกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดขึ้นในสถานการณ์จริง โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่า ในทุกข้อมูลและความเห็นที่ส่งผ่านในพื้นที่สาธารณะเช่นนี้จะร่วมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบวกได้ ช่วง 1 ปีที่ผ่านมา มีผู้สมัครเป็นบล็อกเกอร์จำนวนทั้งสิ้น 737 ราย สามารถแยกกลุ่มบล็อกเกอร์ ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและประเภทของบล็อกเกอร์ใน www.deepsouthwatch.org

ประเภท	ตัวอย่าง
สื่อ	สำนักข่าวอาแมน, we voice: รายการเสียงวิญญูจากผู้หญิงชายแดนใต้, ทีวีไทย ทีวีสาธารณะ (TPBS) ได้แก่ รายการดีสลัดัน ณ.แดนใต้ และรายการสิทธิวิฑาตะ, ไชยยงค์ มณีพิลิก นายกสมาคมนักหนังสือพิมพ์ภาคใต้แห่งประเทศไทย, ราญาอี ธนชยางกูร บรรณาธิการวารสารพับลิกโพสต์ เป็นต้น
ภาคประชาสังคม	พรเพ็ญ คงขจรเกียรติ นักสิทธิมนุษยชน, ศูนย์ทนายความมุสลิม, โครงการเข้าถึงความยุติธรรมและการคุ้มครองทางกฎหมาย (CrCF), คณะทำงานเพื่อยุติธรรมสันติภาพ (Justice for Peace), มูลนิธิเล็ก-ประไพ, กลุ่มพีซีเอ็มเดี่ยชชายแดนใต้ เป็นต้น
นักวิชาการ	สมัชชา นิลปัทม์ คณะวิทยาการสื่อสาร มอ.ปัตตานี, สราวุฒิ อารีย์ ศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา, เมธัส อนุวัตรอุดม สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า, จรัญ มะลูลีม คณะรัฐศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์, อสมา มังกรชัย คณะรัฐศาสตร์ มอ.ปัตตานี, ชลิต ถาวรนุกิจกุล นักวิจัยอิสระ, มัสลัน มะหะมะ รองอธิการบดี ม.อิสลามยะลา, สุรัชย์ ไพยวรรณจิตร คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.อิสลามยะลา, พ.ต.ท.ษณกร มั่นเมือง อาจารย์ประจำกองบัญชาการศึกษาศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) เป็นต้น
นักศึกษา	อาทิตย์ ทองอินทร์ คณะรัฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์, อัสนี ดาหาเล็ก คณะรัฐศาสตร์ มอ.ปัตตานี, Attaphorn Samphansakul University of North Texas, ภูวิน บุญยะเวชชีวิน รัฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์, Quincy Tanner Standford University, อิสมาอีล เจ๊ะนิ มอ.หาดใหญ่ เป็นต้น
ภาครัฐ	ฝ่ายกิจการพลเรือน พตท., ภูมิวัชร อุดมทรัพย์ เจ้าหน้าที่ สมช., เกียรติศักดิ์ สุขศรีราช เจ้าหน้าที่ ศอ.บต. เป็นต้น
อื่นๆ	องค์กรระหว่างประเทศ: International Crisis Group

ข้อมูล ณ วันที่ 8 พฤษภาคม 2553 ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

ทางทีมงานได้ติดตั้งระบบ “เครือข่ายสังคมออนไลน์” (social network) เชื่อมต่อกับ www.deepsouthwatch.org เช่น facebook และ twitter ทุกพื้นที่ในเว็บ เช่น รายงานพิเศษ ในบล็อก ในปฏิทิน กิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคม ฐานข้อมูล ฯ เครื่องมือเหล่านี้ทำให้ Deep South Watch และเครือข่ายไม่ได้พูดฝ่ายเดียว แต่มี ‘คนอื่น’ เห็นด้วยและส่งต่อไปเครือข่ายสังคมอื่นด้วย

และมากกว่าเป้าหมายที่วางไว้ข้างต้น Deep South Watch ยังใช้เว็บไซต์ทำงานเชิงรุกร่วมกับเครือข่ายปัญญาชนมุสลิมและนักข่าวพลเมืองจังหวัดชายแดนใต้ โดยเป็นพื้นที่ ‘ถ่ายทอดสด’ และบันทึกเทปเวทีสัมมนา “นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญไทย: ความฝันหรือความจริง?” เพื่อนำเสียง และข้อ

เรียกร้องที่ทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง ให้ ‘คนนอก’ พื้นที่ได้เข้าใจ การนี้นักข่าวพลเมืองยังได้สอบถามความคิดเห็นและความต้องการของ ‘คนใน’ จำนวนมากจัดทำเป็นคลิปวิดีโอ “ร้อยคนร้อยคลิป: การเมืองการปกครองชายแดนใต้ที่ควรจะเป็น” (และภายหลังมีอาสาสมัครถอดความและแปลคลิปทั้งหมดใส่เป็นคำบรรยายภาษาอังกฤษ เพื่อสื่อสารได้กว้างขวางขึ้น) ดังรูปประกอบ

ภาพประกอบ 1 :

การถ่ายทอดสดออนไลน์ เวทีสัมมนา “นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญไทย: ความฝันหรือความจริง?”

ภาพประกอบ 2: เสียง ‘คนใน’ “ร้อยคนร้อยคลิป: การเมืองการปกครองชายแดนใต้ที่ควรจะเป็น”

ภาคปฏิบัติการของความคิดริเริ่มนี้ ไม่ได้จำกัดอยู่ที่แค่เว็บ www.deedsouthwatch.org ทรัพยากรที่ถูกลงทุนเพื่อทดสอบการถ่ายทอดสดออนไลน์นี้ ได้ถูกวางแผนเชื่อมต่อเข้ากับเว็บไซด์เครือข่ายสื่อในภาคใต้ ได้แก่ ศูนย์ข่าวอามาน กลุ่มบุหรารายา กลุ่มพีซีมีเดีย และเสียงที่ถูกถ่ายทอดผ่านวิทยุชุมชนหลายแห่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อให้ได้ออกอากาศพร้อมกัน ซึ่งนับว่า Deep South Watch เป็นจักรสำคัญในการเชื่อมต่อแนวราบในพื้นที่ชายแดนใต้และได้ผ่านบททดสอบ หากจำเป็นต้องใช้สื่อแนวราบช่องทางต่างๆ ในการเคลื่อนไหวเชิงประเด็นในอนาคต

ถอดประสบการณ์ออกเป็นการเรียนรู้ เราพบกระบวนการสื่อสารแนวราบ ที่เริ่มต้นจากการกำหนดประเด็นเคลื่อนไหว ผู้การจัดเวทีสาธารณะที่ดึงผู้คนจากหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม มีการทำแผนที่เครือข่าย

สื่อสามจังหวัดภาคใต้ อันนำไปสู่การวางแผนเพื่อถ่ายทอดสดผ่านเว็บไซต์และวิทยุชุมชน ขณะเดียวกันก็มีสื่อภาคพลเมืองคอยสื่อสารและสะท้อนความคิดเห็นของพลเมืองที่เกี่ยวข้องในประเด็นนั้นให้กลายเป็นการสื่อสารสองทาง ซึ่งเป็นด้านตรงข้ามของแนวคิดสื่อสารมวลชนที่สื่อสารด้านเดียวแก่ผู้รับสาร ภาคปฏิบัติการนี้ สอดคล้องกับกาญจนา แก้วเทพ นักเศรษฐศาสตร์การเมืองที่สนใจวิเคราะห์อุดมการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม และการเมือง ให้มีความสำคัญกับการสื่อสารทางเลือกที่เน้นการสื่อสารในแนวระนาบ โดยเฉพาะการสื่อสารระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้านที่มีรูปแบบการกระจายอำนาจ และที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายของการสื่อสารที่เคยมุ่งเน้นการโน้มน้าวชักชวน มาเป็นการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ถือเป็น “ประชาธิปไตยทางการสื่อสาร” ก็คือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสื่อสาร (Participatory communication) ที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนเป็นเป้าหมายหลัก และในเรื่ององค์ประกอบของการสื่อสารนั้น “ตัวสื่อ” ก็เป็น “สื่อผสมผสาน” (mixed media) ที่มีกลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาร (message strategies) เข้ามาประกอบกัน¹⁷

และเมื่อพิจารณาสถิติการเข้าดู www.deepsouthwatch.org (ดังภาพประกอบ 3) ก็พบว่าหลังปรับปรุงเว็บไซต์แล้วเสร็จในเดือนมีนาคม 2552 มีคนเข้าดูเว็บเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด และเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ สัมพันธ์กับสถานการณ์ความไม่สงบและการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคมในพื้นที่ชายแดนใต้ กล่าวคือ ในช่วงที่มีเหตุการณ์ความรุนแรง คือ 1) เดือนมิถุนายน การสังหารชาวมุสลิมสิบคน ระหว่างการละหมาดในมัสยิด ซึ่งคาดว่าเป็นการกระทำของชาวพุทธได้ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนที่มีความต่างทางศาสนา และชาติพันธุ์เข้มข้นขึ้น ซึ่งช่วงเวลานี้ Deep South Watch และเครือข่ายได้ออกรายงานวิเคราะห์เชิงลึก บทสัมภาษณ์ผู้นำทางศาสนา เพื่ออธิบายเหตุการณ์และสร้างสมดุลข่าวสารกับสถานการณ์ความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง และ 2) การที่ภาคประชาชนจับกระแส “นครปัตตานี” มาขับเคลื่อนในเวทีสาธารณะเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2552 และมีการถ่ายทอดสดออนไลน์ผ่านเว็บไซต์นั่นเอง

12

deepsouth

ภาพประกอบ 3:

สถิติการเข้าดู www.deepsouthwatch.org ซึ่งสัมพันธ์กับสถานการณ์และการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในพื้นที่

¹⁷ กาญจนา แก้วเทพ, ก้าวต่อไปของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชน, กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2548.

และผลจากการถ่ายทอดสดออนไลน์เวที ‘นครปัตตานี’ ให้ ‘คนนอก’ ได้รับรู้ด้วยทำให้เรื่อง ‘เขตปกครองพิเศษ’ ถูกพูดถึงในพื้นที่สื่อกระแสหลักได้มากขึ้น เดือนมกราคม 2553 ทีวียไทย ทีวีสธารณะ จึงประสานงานผ่าน Deep South Watch เพื่อนำเสนอ ‘ข้อเสนอต้องห้าม’ อย่างรอบด้านจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องผ่านรายการ ‘วาระประเทศไทย’ ต่อเนื่องกัน 5 ตอน และมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนระหว่างนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เครือข่ายปัญญาชนมุสลิม และตัวแทนพรรคการเมืองทุกพรรคในรายการ ‘เปลี่ยนประเทศไทย’ อีก 2 ตอน (และจะนำเสนอในเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2553 อีกจำนวน 3 ตอน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของประเด็น) จนเกิดความตื่นตัวทางการเมืองของคนในพื้นที่ และยกระดับนำไปสู่จินตนาการการสร้างทางเลือกของประชาชน เพื่อหารูปแบบการอยู่ร่วมกันในอนาคตโดยภายหลังทีวียไทย มอบคลิปวิดีโอรายการทั้งหมด เพื่อเผยแพร่ซ้ำที่เว็บ www.deepsouthwatch.org และยินดีให้นำไปใช้เป็นเครื่องมือนำคุยเพื่อเปิดเวทีสาธารณะ ซึ่งภาคประชาสังคมเตรียมเปิดเวที 37 อำเภอชายแดนได้รับฟังเสียงประชาชนภายในปี 2553 นี้

ภาพประกอบ 4:

รายการเปลี่ยนประเทศไทย ‘นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญไทยกับพรรคการเมือง’

การทำงานของ Deep South Watch นอกจากใช้ความรู้ขับเคลื่อนเครือข่ายต่างๆ ยังคงทำหน้าที่หลักให้ครบวงจรการสื่อสารที่ออกแบบไว้ โดยการทำงานเชิงรุกใน ‘แนวราบ’ ประสานกับสื่อ (สารมวลชน) แนวตั้ง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเปิดพื้นที่ให้เกิดบทสนทนากับผู้กำหนดนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นเขตปกครองพิเศษนี้ ทีมแกนมีโอกาสดำเนินการสัมภาษณ์นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี และ ดร. วันกาเดร์ เจ๊ะมัน อดีตประธานองค์กรเบอร์ชาตุ ซึ่งสาระสำคัญเหล่านี้ จะถูกนำเสนอใน Deepsouth Bookazine เล่ม 5 ว่าด้วยข้อถกเถียงเกี่ยวกับเขตปกครองตนเองจังหวัดชายแดนภาคใต้ในฐานะข้อเสนอทางการเมืองเพื่อเปลี่ยนผ่านความขัดแย้งที่ใช้ความรุนแรงไป ซึ่ง Deepsouth Bookazine เล่มนี้ถูกออกแบบเป็น ‘เครื่องมือ’ ในการสร้างบรรยากาศและชวนภาคประชาสังคม และประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อ

นำไปสู่การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่เป็นการกำหนดกติกาของการอยู่ร่วมกันในจังหวัดชายแดนใต้

หนังสือเพื่อเจาะกลุ่มเชิงยุทธการ

“เรียนรู้และเข้าใจชายแดนใต้” คือเป้าหมายและหัวใจของการปรากฏตัว DeepSouth Bookazine โดยมุ่งเผยแพร่เน้นเฉพาะกลุ่ม คือผู้มีส่วนร่วมต่อการกำหนดนโยบาย ผู้คุมการปฏิบัติการในพื้นที่ ผู้มีส่วนผลักดันประเด็นจังหวัดชายแดนภาคใต้สู่พื้นที่สาธารณะ คนทำงานที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความรุนแรง และกระจายสู่สถาบันการศึกษาต่างๆ เป็นหลัก สำหรับผู้ที่สนใจเกี่ยวกับสถานการณ์ภาคใต้ทั่วไปเป็นกลุ่มเป้าหมายรองลงมา

ในกระบวนการผลิตหนังสือในแต่ละเล่ม มีการระดมสมองและถกประเด็นที่น่าสนใจในแต่ละช่วงเวลา โดยคณะทำงานและกองบรรณาธิการทั้งที่อยู่ในส่วนกลางและในพื้นที่ เพื่อต่อเติมให้โจทย์หลักของแต่ละเล่มและคอลัมน์สมบูรณ์ ก่อนที่คณะทำงานจะเดินทางลงพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูล ผ่านการสัมภาษณ์ การค้นเอกสาร และการจัดวงเสวนาขนาดเล็ก และกระจายงานภายในคณะทำงานเพื่อเขียนต้นฉบับ โดยจะมีบรรณาธิการสองคนควบคู่กัน โดยคนแรกจะเป็นอยู่ในส่วนกลางและอีกคนจะอยู่ในพื้นที่เพื่อเติมเต็มประเด็นและมุมมองจากทั้งส่วนกลางและในพื้นที่ให้รอบด้าน

ดังนั้น DeepSouth Bookazine 3 เล่มแรก เริ่มจาก 'สัญญาณอันตราย สงครามกลางเมือง' โดยเน้นหนักไปที่การประเมินสถานการณ์และแนวโน้มความรุนแรงที่เปลี่ยนจุดเน้นจากแกนความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนมาเป็นแกนความขัดแย้งในแนวราบหรือระหว่างประชาชนต่างอัตลักษณ์มากขึ้น พร้อมทั้งย้ำเตือนถึงความยากลำบากในการรับมือกับสงครามกลางเมือง ส่วนเล่มสอง 'สงครามความคิด การต่อสู้ยึดเชื้อ' ที่วิเคราะห์ความขัดแย้งให้ลึกไปกว่าปรากฏการณ์ที่สำแดงออกมาเป็นรูปการความรุนแรง แต่กลับเน้นไปยังความขัดแย้งทางความคิดอันเป็นรากฐานให้ความรุนแรงปะทุขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเงื่อนไขของการตีความศาสนา การยึดมั่นถือมั่นในชาติพันธุ์ของแต่ละฟากฝ่าย ตลอดจนประวัติศาสตร์ที่ไม่ลงรอยกัน และ 'สงครามความรู้สึก ปม-ลึก-ไฟใต้' ที่วางจุดเน้นไปยังอุปสรรคสำคัญของกระบวนการสันติภาพที่ความขัดแย้งและความรุนแรงได้ส่งผลต่อความรู้สึกของผู้คนจนยากที่จะทำให้ทางออกเริ่มติดดิน เป็นลำดับ

สำหรับ DeepSouth Bookazine เล่มที่ 4 (ซึ่งเป็นเล่มแรกภายใต้โครงการนี้ ออกเผยแพร่ต้นเดือนมิถุนายน 2552) เปิดแนวรุกมากขึ้นเพื่อท้าทายแนวคิดและปฏิบัติการการเมืองนำการทหารของพรรคประชาธิปัตย์ จึงกำหนดแกนหลักคือ “Change ไฟใต้” เรื่องหลักของหนังสือเล่มนี้พูดถึง “การเมือง ‘ทำลาย’ การเมือง คุณอำนาจสุมไฟใต้” เป็นบทวิเคราะห์ขนาดยาวที่พยายามสำรวจพัฒนาการการจัดการปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ของรัฐบาลไทยและความขัดแย้งภายในของชนชั้นนำผู้กุมอำนาจอำนาจอธิปไตยและบริบทที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการต่อสู้กับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในแนวทางการเมืองนำการทหารประสบกับข้อจำกัด นอกจากนี้ยังสะท้อนความเป็นไปได้ของแนวทางจัดการปัญหาโดยสันติวิธีจากการพิจารณาพลวัตภายในสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีการต่อรองระหว่างกลุ่มต่างๆ

ในส่วนรองลงมา กองบรรณาธิการพยายามพาผู้อ่านที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะให้เข้าใจวิถีคิดของฝ่ายก่อการ ผ่านบทสัมภาษณ์พิเศษ “‘อิสลาม’ ผู้ ‘ชาตินิยม’ ปากคำ ‘หมอดิง’ อดีตกบฏแห่งประเทศไทย” เป็นบทสัมภาษณ์นายสรายุทธ สกุลนาสันติศาสตร์ อดีตผู้นำการชุมนุมเคลื่อนไหวในกรณีมัสยิดกรือเซะ เมื่อปี 2533 ซึ่งถอดประสบการณ์การต่อสู้ทั้งกับรัฐไทยในขณะนั้นซึ่งยังไม่มีนโยบายเปิดพื้นที่ให้กับชนกลุ่มน้อย เช่นปัจจุบัน กับการต่อรองกับกลุ่มติดอาวุธแบ่งแยกดินแดนที่เขาวิจารณ์ว่ามีรากฐานทางความคิดชาตินิยมมลายูปาตานีที่ขัดแย้งกับหลักคิดของอิสลามอย่างถึงราก และในคอลัมน์สถานการณ์เฉพาะ “ถามถึงความรุนแรงที่ยังรุมเร้า ฟังเสียงผู้กุมนโยบาย ‘อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ’ ฟังเสียงผู้ปฏิบัติงาน ‘ถาวร เสนเนียม’” เป็นรายงานพิเศษที่สัมภาษณ์ผู้มีบทบาทอย่างสำคัญในรัฐบาลไทยต่อแนวทางและอุปสรรคในการดำเนินนโยบายเพื่อแก้ปัญหาความไม่สงบ และในส่วนคอลัมน์ที่เปิดพื้นที่ให้แก่ประชาสังคมก็กล่าวถึง “พิเคราะห์พิจารณาประชาสังคมชายแดนใต้” ที่พยายามสำรวจความคิดเห็นในการทบทวนตัวเองของคนทำงานในกลุ่มภารกิจต่างๆ ทั้งด้านเยียวยา ด้านสันติวิธี และด้านสิทธิมนุษยชนและช่วยเหลือด้านกฎหมาย พร้อมทั้งชี้แนวโน้มและความเป็นไปได้ของการร่วมมือกัน เป็นต้น

มาถึง DeepSouth Bookazine เล่ม 5 ได้เน้นไปยังข้อเสนอทางการเมืองว่าด้วยการปกครองตนเอง จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ถกเถียงอย่างเข้มข้นขึ้นตลอดระยะเวลาหลายเดือน โดยในเล่มดังกล่าวจะมีทั้งประมวลข้อเสนอและความเคลื่อนไหวในประเด็นดังกล่าวจากแต่ละฟากฝ่าย รวมถึงการสรรหากรณีศึกษาทั้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่อื่นๆ ทั่วทั้งประเทศที่มีข้อถกเถียงเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ นอกจากนี้ เนื้อหาในเล่มดังกล่าวยังเปิดพื้นที่ที่ทำลายทางเลือกของสังคมไทยด้วยการประมวลฉากทัศน์ (Scenario) ในอีก 10 ปีข้างหน้าของจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างพลังและความหวังในการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มประชาสังคมและผู้เล่นทุกฝ่าย ตลอดจนสำรวจการขึ้นนำของความรุนแรงที่ปะทุขึ้นมาตลอด 6 ปีที่ผ่านมา โดยเล็งไม่ได้ที่จะต้องพูดถึงความแตกแยกสังคมไทยหลังการจลาจลทางการเมืองช่วงเดือนพฤษภาคม 2553 และการเมืองส่วนกลางเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลและสัมพันธ์กับการเมืองและ โครงสร้างเสริมความรุนแรงในพื้นที่ชายแดนใต้

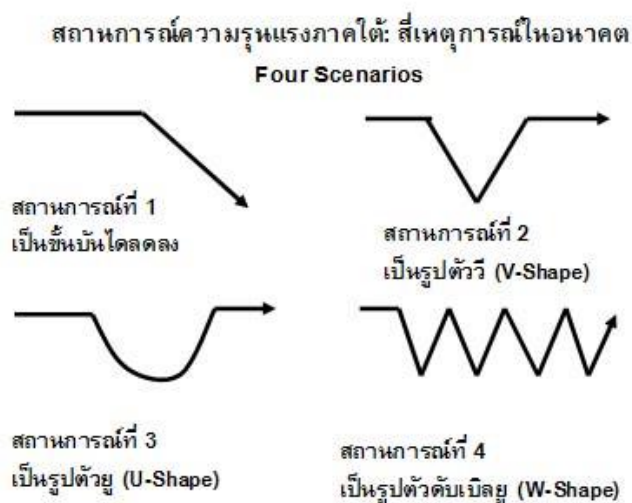
ฉากทัศน์ความรุนแรงขึ้นนำทิศทางอนาคต

เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับตั้งแต่มกราคม 2547 ถึงมกราคม 2553 นับรวมได้หกปีเต็มแล้ว จากฐานข้อมูลของ Deep South Watch ชี้ให้เห็นว่าช่วงเวลา 73 เดือนที่ผ่านมา มีเหตุการณ์ความไม่สงบรวม 9,446 ครั้ง ทำให้มีผู้เสียชีวิตประมาณ 4,100 ราย บาดเจ็บ 6,509 ราย รวมเหยื่อของเหตุการณ์ความไม่สงบในรอบหกปีที่ผ่านมา ทั้งตายและบาดเจ็บรวมกันเป็นจำนวน 10,609 ราย หากนับว่า

ผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บมีคนในครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากความสูญเสียดังกล่าวด้วย ประเมินว่าจะมีผู้ได้รับผลกระทบจากความสูญเสียโดยตรงอีกประมาณ 53,045 คน¹⁸

ล่าสุดในบท “สรุปหกปีไฟใต้: พลวัตการก่อความไม่สงบกับการสร้างจิตรกรรมของการก่อความรุนแรง” ของศรีสมภพ นอกจากได้ประมวลภาพความรุนแรงห้วงเวลาที่ผ่านมา วิเคราะห์พลวัตของจำนวนเหตุการณ์ เป้าโจมตี ยุทธวิธี ฯลฯ ทั้งในแง่เวลาและพื้นที่เฉพาะ พร้อมทั้งประเมินภาพรวมของสถานการณ์ที่ผ่านมา ยังคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตออก (Scenario) เป็น 4 ฉากสถานการณ์ รวมถึงตั้งข้อสังเกตการต่อสู้ระหว่างวาทกรรมอันมีความรุนแรงที่ชายแดนใต้เป็นพื้นหลัง

ภาพประกอบ 5

โดย 4 ตัวแบบ หรือฉากทัศน์สถานการณ์ความรุนแรงในอนาคต มีดังนี้

1. สถานการณ์อาจจะลดลงไปเรื่อยๆ เป็นขั้วบันไดขาลง ในตัวแบบนี้สถานการณ์ความไม่สงบอาจจะลดลงไปเรื่อยๆ ในระยะเวลาประมาณ 5-10 ปี แต่ความเป็นไปได้ในตัวแบบนี้ในขณะนี้อาจจะต่ำ เพราะสองปัจจัยคือ สถานการณ์ในปี 2552 สะท้อนว่าแนวโน้มสถานการณ์กลับมาเพิ่มระดับสูงขึ้น และสถานการณ์ในช่วงต้นปี 2553 ตั้งแต่เดือนมกราคมและกุมภาพันธ์ ก็ยังไม่มีแนวโน้มว่าลดลงอย่างที่คิด นอกจากนี้ยังมีตัวแปรเรื่องสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในกรุงเทพฯ และพื้นที่อื่นๆ ทำให้รัฐบาลสับสนในการหาแนวทางการแก้ปัญหาภาคใต้และต้องถูกดึงความสนใจไปแก้ปัญหาภาคอื่นๆ ที่กำลังเพิ่มความหนักหน่วงอยู่ขณะนี้มีความเป็นไปได้มากที่กรณีความรุนแรงภาคใต้ถูกโยกไปเข้ากับความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองในส่วนกลางด้วย

2. ตัวแบบการลดลงในปี 2550-2551 และสูงขึ้นทันทีในปี 2553 ในลักษณะรูปตัววี (V-Shape Trend) แม้ว่าความรุนแรงมีแนวโน้มลดลงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปี 2552 แต่ความเป็นไปได้ที่ความรุนแรงและ

¹⁸ ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี, "สรุปหกปีไฟใต้: พลวัตการก่อความไม่สงบกับการสร้างจิตรกรรมของการก่อความรุนแรง," ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (<http://www.deepsouthwatch.org/node/728>), 8 มีนาคม 2553.

สถานการณ์ความไม่สงบจะสูงขึ้นทันทีในแบบตัววีก็อาจจะเกิดขึ้นได้ยาก ปัจจัยที่สำคัญคือการลดความรุนแรงในภาคใต้ด้วยการถ่วงดุล อำนาจ อาสาสมัครและกองกำลังพลเรือนโดยฝ่ายรัฐในพื้นที่ และการทุ่มงบประมาณการพัฒนามากว่าแสนล้านบาท บวกกับอีกหกหมื่นล้านบาทที่จะลงไปในพื้นที่ ทำให้การก่อเหตุความไม่สงบยากที่จะพุ่งสูงขึ้นอย่างฉับพลันเหมือนที่เคยเกิด ในปี 2547 เว้นแต่จะเกิดความผิดพลาดในทางยุทธศาสตร์ยุทธวิธีอย่างมาก มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการจู่โจมความขัดแย้งอย่างรุนแรงจากฝ่ายรัฐ เช่นการเกิดเหตุการณ์อย่างกรณีไอปาแยร์ จนทำให้สถานการณ์บานปลายลุกลามไปจนคุมไม่ได้ จนกระทั่งกลายเป็นกรณีเหตุความไม่สงบภายในประเทศที่จำเป็นต้องมีการแทรกแซงจากระหว่างประเทศ

3. สถานการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบอาจจะลดลงตามที่เกิดขึ้นในปี 2551 และค่อยๆ สูงขึ้นตามลำดับเหมือนตัวเบบรูปตัวยู (U-Shape Trend) ตามตัวแบบนี้แนวโน้มเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในปี 2552 อาจจะค่อยๆ สูงขึ้นตามลำดับเหมือนรูปตัวยู ลักษณะเหตุการณ์ดังกล่าวมีความเป็นไปได้สูง หากรัฐใช้แต่วิธีกดดันทางการเมืองอย่างเดียว แต่ไม่สามารถแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างและปัญหาพื้นฐานในประเด็นใหญ่ๆ เช่น ประเด็นเรื่องอัตลักษณ์มลายูมุสลิม ประเด็นเรื่องความยุติธรรมในทุกด้าน ประเด็นเรื่องความยากจนและคดียึดพัฒนาของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และประเด็นในด้านการเมืองและปกครอง ปัญหาดังกล่าวเป็นเงื่อนไขที่ความขัดแย้งและความรุนแรงจะดำรงอยู่ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบและขบวนการใต้ดินซึ่งเป็นตัวแทน (agency) จะยังคงอาศัยสิ่งเหล่านี้เป็นเงื่อนไขสงครามในการขยายกำลังและก่อสถานการณ์ รุนแรง โดยอาจจะมีการปรับเปลี่ยนทางยุทธวิธีในการดำเนินการให้สามารถเพิ่มระดับของความรุนแรงได้ในระยะยาว

4. สถานการณ์อาจจะยังคงลดลงและเพิ่มขึ้นสลับกันไปเป็นรูปฟันปลา โดยจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงเป็นพื้นที่ที่มีความรุนแรงและการก่อเหตุความไม่สงบอยู่ต่อไปอีกยาว อาจจะสูงขึ้นและลดลงอีกสลับกันไป มีลักษณะความรุนแรงแบบคงที่ (constant violence) หรืออาจจะเป็นรูปตัวดับเบิลยู (W-Shape) แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นตามตัวแบบนี้ก็มากเช่นเดียวกันกับตัวแบบที่ 3 เพราะการแก้ปัญหาด้วยการใช้กำลังทหาร การควบคุมพื้นที่ด้วยมาตรการทางกฎหมายพิเศษ เช่น กฎอัยการศึกและพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินสามารถลดระดับความรุนแรงได้ส่วนหนึ่ง แต่ยังคงมีปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนในบางครั้งและความรู้สึกไม่พอใจของประชาชนในท้องถิ่น ประกอบกับการแก้ปัญหาในการพัฒนาที่มีการระดมงบประมาณลงไปในพื้นที่ อาจจะทำให้สามารถดึงประชาชนบางส่วนให้มีความพึงพอใจและทำให้สถานการณ์ไม่รุนแรงขยายตัวออกไป แต่การไม่แก้ปัญหาเชิงโครงสร้างและปัญหาพื้นฐาน รวมทั้งความผิดพลาดในบางครั้งของเจ้าหน้าที่ก็ยังเป็นปัจจัยเสี่ยง และกลายเป็นเงื่อนไขในการเกิดความรุนแรงในลักษณะตัวคงที่ ทำให้ฝ่ายก่อความไม่สงบสร้างเงื่อนไขการต่อสู้ทำให้สถานการณ์ความไม่สงบให้ปะทุขึ้นอีกเป็นระยะๆ

เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงของรัฐอาจจะเลือกตัวแบบที่ 4 นี้ โดยใช้กำลังมากเข้ากด ไม่เจรจา ไม่ปฏิรูปการเมืองการปกครองและสังคม ในขณะที่ใช้เงินโครงการการพัฒนาซื้อใจประชาชนบางส่วน และดึงเวลาออกไปจนฝ่ายที่ก่อเหตุอ่อนตัวไปเอง แต่วิธีนี้เต็มไปด้วยความเสี่ยง มีปัญหาทั้งในระยะสั้นและในระยะ

ยาวก็คือ จะเกิดความเสี่ยงที่สถานการณ์จะกลายรูปเป็นแบบตัวแบบที่ 2 ถ้าพลาดพลังสถานการณ์ก็จะขยายตัวไปและกลายเป็นกรณีระหว่างประเทศ ความเสี่ยงในอีกด้านหนึ่งก็คือการยึดเวลาด้วยทุ่มกำลังคนและเงิน จะมีต้นทุนด้านความมั่นคงสูงมากขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นต้นทุนจม (sunk costs) จึงมีโอกาสมากที่ทหารจะถูกกดดันทางการเมืองเรื่องการใช้งบประมาณและความยืดหยุ่นของปัญหา และการถูกกล่าวหาว่าเป็นการหาผลประโยชน์จากอุตสาหกรรมของความไม่มั่นคง ซึ่งทำให้ทหารกลายเป็นเป้าของการตรวจสอบทางสังคมอย่างหนักหน่วงในอนาคต ทั้งนี้ ภายใน Deepsouth Bookazine เล่ม 5 ได้ฉายให้เห็น ‘ฉากทัศน์ความรุนแรง’ ที่กล่าวมาให้เป็นบริบทล้อมข้อเสนอทางการเมือง “เขตปกครองพิเศษ” โดยมุ่งหวังให้กลุ่มผู้อ่านหรือผู้รับสาร ‘เปิดรับ’ ข้อเสนอทางการเมืองนี้เป็นส่วนหนึ่งของทางเลือกต่างๆ ในการปฏิรูปการเมืองการปกครองในพื้นที่ชายแดนใต้

กล่าวกันว่า สังคมไทยจะไม่เหมือนเดิม หลังการจลาจลทางการเมืองเดือนพฤษภาคม 2553 ปัญหาความขัดแย้งของไทยลุกลามไปไกลกว่าการก่อความไม่สงบในเมืองหลวงและเมืองใหญ่อื่นๆ ตามต่างจังหวัด เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความแตกแยกที่ร้ายลึกระหว่างชนชั้นนำที่อยู่ในเมืองและชนยากจนที่อาศัยอยู่ตามชนบท นั้นย่อมรวมถึงสังคมชายแดนใต้ด้วย และการทำงานใช้ความรู้ขับเคลื่อนสังคมที่ยากอยู่แล้ว จะซับซ้อนมากยิ่งขึ้น คำถามสำคัญและท้าทาย Deep South Watch ขณะนี้คือ ประสบการณ์และบทเรียนต่างๆ จากความขัดแย้งและความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้ 6 ปีที่ผ่านมาจะช่วยเป็นกระจกและตะเกียงแก่สังคมไทยโดยรวมได้หรือไม่ และคำตอบก็จะเป็นทิศทางการทำงานในอนาคตของ Deep South Watch ที่ต้องการการสนับสนุนจากทุกฝ่ายด้วย.

18

deepsouth

การบริหารจัดการโครงการ

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้เพื่อติดตามการดำเนินงาน และพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการ ตลอดจนวางแผนนโยบายการดำเนินงานของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ระยะต่อไป

สรุปรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ ครั้งที่ 1 /2552

วันจันทร์ที่ 7 กันยายน พ.ศ.2552 เวลา 13.30 น.

ณ ห้องประชุม 1 สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

รายชื่อผู้เข้าประชุม จำนวน 11 คน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญสม ศิริบำรุงสุข	ประธาน
2. นายภัทระ คำพิทักษ์	กรรมการ
3. นายไชยงค์ มณีรุ่งสกุล	กรรมการ
4. ดร.เมตตา ภูนิง	กรรมการ
5. นายมุฮัมมัดอาบู ปาทาน	กรรมการ
6. นพ.สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ	กรรมการ

7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภก.พงศ์เทพ สุธีรวุฒิ	กรรมการ
8. อ.ชาเกีย พิทักษ์คุ่มพล	กรรมการ
9. นพ.วรสิทธิ์ ศรศรีวิชัย	กรรมการ
10. ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี	กรรมการและเลขานุการ
11. นางสาวจิตินบ โกมลนิมิ	ผู้ช่วยเลขานุการ

รายชื่อผู้ขาดประชุม จำนวน 4 คน

1. รองศาสตราจารย์ผดุงยศ ดวงมาลา	คิตราชการ
2. นางจิราพร บุณนาค	คิตราชการ
3. นายสมเกียรติ จันทรสีมา	คิตราชการ
4. รองศาสตราจารย์อัมจิต เลิศพงษ์สมบัติ	คิตราชการ

ผู้ร่วมสังเกตการณ์ จำนวน 2 คน

1. นางสาวสุภาภรณ์ พนัสนาชี	คณะทำงานศูนย์เฝ้าระวังฯ
2. นางสาวดวงฤดี มหัทธนาภรณ์	คณะทำงานศูนย์เฝ้าระวังฯ

เริ่มประชุม เวลา 14.00 น.

วาระที่ 1 แจ้งเพื่อทราบ

ประธานมอบนายแพทย์สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ รายงานความคืบหน้าการดำเนินกิจกรรมของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ ปี 2551-2552 ผ่าน 3 โครงการสำคัญ คือ โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสถานการณ์ไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สนับสนุนโดยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขภาคใต้)

โครงการ Deep South Media (สนับสนุนโดยสถานทูตเนเธอร์แลนด์) และโครงการวิจัย mapping violence in southern Thailand (สนับสนุนโดยสหภาพยุโรป)

ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติม ดังนี้

1. โครงการ Mapping Violence in Southern Thailand ว่า DSW ตกลงทำวิจัยร่วมกับมหาวิทยาลัย Monash University ประเทศออสเตรเลีย โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสหภาพยุโรป (EU) เนื่องจากมีความสนใจการประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลของพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งตามเงื่อนไขของสัญญาจะต้องมีผลงานวิชาการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ ซึ่งจะเป็นผลดีกับมหาวิทยาลัยในการสร้าง KPI ผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ การดำเนินงานภายใต้โครงการนี้ประกอบด้วย การเก็บข้อมูล GPS การทำสำรวจข้อมูลเหยื่อผู้ที่ได้รับผลกระทบ และการพัฒนาฐานข้อมูลเหตุการณ์ความไม่สงบ

2. การขอปรับ TOR โครงการ Deep South Media ระหว่างศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้กับสถานทูตเนเธอร์แลนด์ เพื่อให้เหลือหนังสือ 3 เล่มจากเดิมที่เสนอ 4 เล่ม และยืดเวลาโครงการอีก 6 เดือน ภายใต้งบประมาณจำนวนเท่าเดิมพร้อมกับจะเสนอโครงการระยะที่ 2 ภายในเดือนพฤศจิกายนนี้ ยังไม่ได้รับ

หนังสือตอบอย่างเป็นทางการ แต่ผู้ประสานงานของสถานทูตเนเธอร์แลนด์ แจ้งว่าไม่มีปัญหา ยินดีทำงานด้วยกันต่อเนื่องในปีต่อไป

มติที่ประชุม

มอบหมายให้ทีมเลขานุการ ดำเนินการเขียนร่างโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุน Deep South Media กับสถานทูตเนเธอร์แลนด์ต่อไป

วาระที่ 2 เพื่อพิจารณา

2.1 ทิศทางการก้าวเดินของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ ระยะสั้น (ช่วงปี 2553-2554) และระยะยาว โดยมีประเด็นสำคัญคือ

2.1.1. โครงสร้างการบริหารงานศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

2.1.2. บทบาท ความสัมพันธ์ และการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ (CSCD) กับศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch)

ที่ประชุม

มีการนำเสนอโครงสร้างการบริหารของศูนย์ฯ เสนอให้มีคณะกรรมการบริหารชุดใหญ่ที่จะกำหนดทิศทาง นโยบาย การดำเนินงานของศูนย์ฯ และพิจารณาให้มีคณะกรรมการชุดเล็ก ช่วยกำกับการบริหารความรู้และการจัดการ บางโครงการให้แยกการจัดไว้ 2 ส่วนคือ สำนักงานปัตตานีเป็นหลัก และจัดทำเป็นแผนงานการสื่อสารไว้ที่กรุงเทพฯ เพื่อการบริหารจัดการโครงการให้คล่องตัวและยืดหยุ่นต่อการทำงาน

มีการเสนอให้ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ อยู่ภายใต้การกำกับของสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ (CSCD) แต่ก็มีความกังวลว่าการสื่อสารสาธารณะ เป็นกิจกรรมที่ต้องการความคล่องตัวสูง การนำไปไว้ภายใต้กรอบการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยอาจไม่คล่องตัว

ดังนั้น ระยะยาวศูนย์เฝ้าระวัง ต้องคิดจัดตั้งตัวเอง ให้เป็น “องค์กรที่มีลักษณะพิเศษ” สร้างความคล่องตัวในการบริหารจัดการ มีการอภิปราย 2 ทางเลือก คือ 1. จัดตั้งเป็นมูลนิธิ 2. คงความเป็นองค์กรอิสระไม่สังกัดหน่วยงานใด อาจตั้งเป็นคณะบุคคล แต่ต้องระวังเรื่องภาษีที่จะเกิดจากการรับทุนสนับสนุน โดยทำงานควบคู่ไปกับ CSCD เพื่อสะดวกต่อการบริหารจัดการและพัฒนากระบวนการบริหารฐานข้อมูล เหตุการณ์ความไม่สงบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอให้พิจารณากิจกรรมที่ยังไม่ถูกพัฒนาเป็นโครงการ เช่น ขณะนี้ในการเฝ้าระวังสถานการณ์ ผศ.ดร.ศรีสมภาพ มีทีมงานเกาะติดอย่างน้อย 2 คน ควรพัฒนาเป็น โครงการ Alert เพื่อดำเนินงานติดตามและสรุปข้อมูลเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นสำคัญๆ หรือเร่งด่วน เพื่อให้มีการจัดการที่ดีและงบประมาณรองรับการดำเนินการด้วย และควรมีงบประมาณ “กองกลาง” ที่เกิดจากการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับกิจกรรมอื่นๆ ที่อยู่นอกเหนือจากแผนการดำเนินงานของศูนย์ฯ เช่น การนัดหมายพูดคุยกับบุคคลสำคัญ การเดินทางไปต่างประเทศเพื่อหาแหล่งข่าวในต่างประเทศ เป็นต้น

มติที่ประชุม

รับหลักการให้ตั้ง “คณะกรรมการบริหารชุดเล็ก” จำนวน 6 คน ซึ่งประกอบด้วย 1) ผศ.ดร.ศรีสมภพ 2) นายมุฮัมมัดอาบู ปาทาน 3) อาจารย์ชากี๊ พิทักษ์กมล 4) นายแพทย์สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ 5) นางสาวจิตินบ โกมลนิมิ และ 6) ตัวแทนจากสื่อมวลชนจากกรุงเทพฯ (นายอภิวัจ สุปรีชาวุฒิจิพงษ์) เพื่อเป็นคณะทำงานเชื่อมระหว่างคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ คณะทำงานในโครงการต่างๆ ที่มีเพิ่มมากขึ้นตามเงื่อนไขสถานการณ์ โดยมีบทบาทในการกำกับทิศทาง สร้างระบบบริหารจัดการที่เอื้ออำนวย ยืดหยุ่นต่อการทำงาน และติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของศูนย์เฝ้าระวังฯ และโครงการ ตามลำดับ โดยให้พิจารณาออกแบบ “ความเป็นองค์กรรูปแบบใหม่” ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน บริบทสถานการณ์ และคนทำงาน

ความสัมพันธ์กับสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ หรือ CSCD จะเป็นลักษณะองค์กรที่มีความสัมพันธ์เชื่อมต่อกันในโครงสร้างของ CSCD ในลักษณะ affiliated organization กล่าวคือ มีความเชื่อมต่อสัมพันธ์กันในเชิงโครงสร้างแต่ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ก็ยังมีอิสระการทำงานของตนเอง

2.2 หลักพิจารณาสำคัญในการเลือกรับทุนสนับสนุนของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

2.2.1 การขอรับทุนสนับสนุนจากสถานทูตเยอรมันและอังกฤษ

2.2.2 การดำเนินการกับทุนจากมูลนิธิเอเชีย

ที่ประชุม

ผศ.ดร.ศรีสมภพ ให้ข้อมูลว่า สืบเนื่องจากเอกอัครราชทูตเยอรมัน ประจำประเทศไทยได้เดินทางมาเยี่ยมเยือนและดูกระบวนการทำงานของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ เมื่อเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา โดยเสนอสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ฯ หลังจากสิ้นสุดสัญญาการดำเนินโครงการ Deep South Media ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสถานทูตเนเธอร์แลนด์ ในเดือนกันยายน 2552 นี้

ทีมเลขาฯ แจ้งว่า มูลนิธิเอเชียสนับสนุนทุนจำนวน 100,000 บาท เพื่อจัดเวทีขับเคลื่อนปัญหามุสลิม แต่เครือข่ายที่เกี่ยวข้องไม่สบายใจกับ “ท่าทีของแหล่งทุน” มี 2 ทางเลือกให้พิจารณา คือ กู้เงิน หรือขอปรับกิจกรรมและกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ ทั้งนี้ มีแหล่งทุนจากองค์กรต่างประเทศและสถานทูตหลายแห่ง แสดงท่าทีต้องการสนับสนุนการทำงานศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ กรณีของมูลนิธิเอเชีย จึงเป็นบทเรียนให้ต้องพิจารณารอบคอบในการรับทุนดำเนินการ โดยเฉพาะโครงการทำเข้าไปดำเนินการกับชุมชน

ประธานฯ ย้ำการรับทุนจากต่างประเทศขอให้คำถึงเรื่อง “ความจริงใจ” (sincerely) กับคนที่ทำงานด้วย เช่น ชุมชนในพื้นที่ความขัดแย้ง

มติที่ประชุม

1. ให้ทีมเลขาฯ และคณะกรรมการบริหารชุดเล็ก (ข้างต้น) พิจารณาร่างกรอบ หลักเกณฑ์การ รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยคำนึงถึงการปฏิสัมพันธ์การ ทำงานกับชุมชนเป็นหลัก ความโปร่งใส และเท่าทันต่อท่าทีของแหล่งทุนต่างประเทศที่อาจมีผลต่อ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

2. กรณีข้อเสนอสถานทูตเยอรมันให้ประสานไปยังนายแพทย์วรสิทธิ์ รองผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ (วพส.) ซึ่งมีความสนใจที่จะดำเนิน โครงการร่วมมือทางวิชาการกับ สถานทูตเยอรมันต่อไป

วาระที่ 3 วาระอื่นๆ

3.1 การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

ที่ประชุม

เนื่องจากคณะกรรมการบริหารชุดนี้ ถูกจัดตั้งภายใต้โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสถานการณ์ไม่ สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ และศูนย์เฝ้าระวังฯ เป็นเครือข่ายการทำงานประสานกับภาคประชาสังคม ที่ ทำงานอย่างเป็นอิสระ เพียงมีจุดเกาะเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เรื่องการสนับสนุนบุคลากร และ สถานที่ในการดำเนินกิจกรรม โดยอธิการบดีเองไม่มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารนอกสังกัดตนเอง ได้ ดังนั้น คณะกรรมการบริหารฯ ชุดนี้ ถือว่าทำงานด้วยจิตสาธารณะ ซึ่งก็จะทำงานร่วมกัน ในลักษณะ เช่นนี้ต่อไป

มติที่ประชุม

ให้ทีมเลขาฯ ร่วมคณะกรรมการบริหารชุดเล็กที่ถูกแต่งตั้งใหม่ พิจารณาเรียกประชุมได้ตามความ จำเป็น

3.2 สรุปสถานการณ์ความไม่สงบปัจจุบัน โดย ผศ.ดร.ศรีสมภพ

ที่ประชุม

ประธานฯ เสนอให้ อ.ศรีสมภพริบทำ Knowledge ไปสู่การเรียนรู้ของสังคม รวมทั้งทำ Violence Index และ Item Violence เปรียบเทียบในเชิงวิชาการเพื่อกลายเป็นนวัตกรรมใหม่ของศูนย์เฝ้าระวัง สถานการณ์ภาคใต้ ในส่วนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จะเสนอความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับความ ไม่สงบในพื้นที่มากขึ้นไม่ดี และควรจัดเวทีเชิงวิชาการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่าง มอ.กับองค์กร ระหว่างประเทศและสถานทูต

มติที่ประชุม รับหลักการข้างต้น

ปิดประชุมเวลา 16.05 น.

บันทึกการประชุมโดย นางสาวสุภาภรณ์ พันธ์ธานี

ตรวจทานโดย นางสาวจิตินา โกมลนินิ

ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้ครั้งที่ 2/2551

วันพุธ ที่ 20 กุมภาพันธ์ 2551 เวลา 13.30 - 16.00 น.

ณ ห้องสมานฉันท์ ชั้น 2 คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. อธิการบดี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒน์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัมจิต เลิศพงษ์สมบัติ
5. นางจิราพร บุณนาค
6. นายภัทระ คำพิทักษ์
7. อาจารย์ชาเกียรติ์ พิทักษ์कुมพล
8. นายประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ
9. ดร.เมตตา ภูนิง
10. นายอัมหมัดอาบู ปาทาน
11. นายสมเกียรติ จันทรสีมา
12. นางสาวฐิตินบ โกมลนิมิ
13. นพ.สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ
14. นพ.วรสิทธิ์ ศรศรีวิชัย
15. บัณฑิตา จารูมา สถาบันสันติศึกษา
16. นางสาวสุภาภรณ์ พันสนาชี
17. นางสาวอ้อมจันทร์ วงศ์สดสาย
18. นางสาวดวงฤดี มหัทธนาภรณ์

รายชื่อผู้ไม่เข้าร่วมประชุม

1. ศ.นพ.ธาดา ยิบอินซอย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะ กิจถาวร
3. ผศ.ภก.พงศ์เทพ สุธีรัฐดิ
4. นายไชยงค์ มณีรุ่งสกุล
5. ผศ.ดร.วรวิทย์ บารู
6. นางสาวภาวิณี ไชยภาค

วาระที่ 1 แฉ่งเพื่อทราบ

1.1 รายงานความก้าวหน้าโครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้

- การประสานงานระหว่างคณะอยู่ระหว่างการดำเนินการ โดยเบื้องต้นได้ทาบทามคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เข้าร่วมและได้รับความเห็นชอบจากคณบดีเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ที่ประชุมเสนอให้ประสานความร่วมมือไปยังคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วทท.) มอ.ปัตตานี สกว. และ ศอ.บต. ซึ่งเป็นสถาบันในพื้นที่ เมื่อดำเนินการในส่วนดังกล่าวแล้วเสร็จจะจัดส่งเอกสารโครงการให้กับสำนักวิจัยฯ ต่อไป

- ในแบบเสนอโครงการควรระบุสถาบันภายนอกที่เข้าร่วม เช่น มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา (มอย.) มหาวิทยาลัยทักษิณ และควรมีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น เครือข่ายรัฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ

- หลักการร่วมทุนของ CSCC ซึ่งมีทุนเริ่มต้นทั้งสิ้น 2,500,000 บาท โดย มอ.ให้ทุนสนับสนุนจำนวน 2 ล้านบาท อีก 5 แสนบาทนั้นจะเป็นการร่วมทุนของภาคีเครือข่าย CSCC เป็นเงินก้อนถุงที่จะไม่นำมาใช้และจะเป็นการลงทุนจากคณะในครั้งแรกเท่านั้น

- สถานที่ตั้งศูนย์ฯ คือ ห้องทำงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มอ.ปัตตานี

วาระที่ 2 เรื่องเพื่อพิจารณาและปรึกษาหารือ

2.1 รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (DSW) (กันยายน 2549 – พฤศจิกายน 2550)

- ช่วงที่ผ่านมา DSW ของบโดยผ่าน สวรส.ภาคใต้

- ปัญหาของ DSW

(1) มีฐานข้อมูลที่ดี แต่ขาดผู้ที่จะดึงข้อมูลออกมาวิเคราะห์

(2) การสื่อสาร สื่อสารกับชนชั้นกลางเป็นหลัก ทำอย่างไรให้การสื่อสารเข้าถึงหรือสร้างความเข้าใจให้กับชาวบ้านได้ อ.โชคชัยเสนอให้ใช้จดหมายข่าวหรือใบปลิวไปตั้งไว้หน้ามัสยิด หรือร้านน้ำชาซึ่งเป็นสถานที่พบปะคนทุกระดับในชุมชนเป็นตัวกลางในการสื่อสาร และอาจจะมีช่องทางให้แก่ชาวบ้านในการตอบกลับ

(3) การสร้างเครือข่ายนักวิชาการภาคประชาสังคมยังอยู่ในวงแคบ

- การขอขยายระยะเวลาดำเนินการโครงการ ขอขยายระยะเวลาดำเนินการออกไปอีก 2 เดือน จากเดิมสิ้นสุดสัญญาวันที่ 31 มีนาคม 2551 เป็นวันที่ 31 พฤษภาคม 2551

2.2 แนวทางดำเนินงานของศูนย์เฝ้าระวังฯ ในระยะต่อไป

- การขอ**งบประมาณ** ที่ผ่านมา DSW ของบผ่าน สวรส.ภาคใต้ ในอนาคตเมื่อ CSCC ได้รับการจัดตั้งคาดว่า DSW จะดำเนินการของบผ่าน CSCC ต่อไป

- รูปแบบการดำเนินการ ยังคงดำเนินการในรูปแบบเดิมกับปีแรก เน้นให้มีการดำเนินงานที่เป็นระบบมากขึ้น

- การประสานงาน DSW ควรกำหนดผู้ประสานงานเกี่ยวกับการจัดการให้ชัดเจน

- แผนการระดมทุน ควรวางแผนการระดมทุนให้ชัดเจน

- การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับสื่อต่างประเทศ มีสำนักข่าวต่างประเทศ เช่น AP, AFP หรือ Reuters และสถานทูต เช่น อังกฤษ อเมริกา ออสเตรเลีย แคนาดา ติดต่อขอข้อมูลสถานการณ์ตลอด โดยตัวสถานทูตเองก็เสนอตัวที่จะแปลบทความเป็นภาษาอังกฤษให้ ส่วนนี้จะได้ดำเนินการต่อไปเพื่อให้เกิดความเป็น International Report ต่อไป

2.3 การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์เฝ้าระวังฯ

- ที่ประชุมมีมติแต่งตั้ง นางจิราพร บุณนาค เป็นรองประธานคณะกรรมการบริหาร และ นายแพทย์วรสิทธิ์ ศรีศรีวิชัย อาจารย์ หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มอ.ปัตตานี เป็นคณะทำงาน

- ศูนย์ฯ ยังไม่ได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและทำงานอย่างเป็นทางการ ให้ อ.ศรีสมภพดำเนินการร่างคำสั่งแต่งตั้งผ่าน อ.สมปอง (รองอธิการบดีวิทยาเขตปัตตานี) มาเพื่อให้อธิการเซ็น ทั้งนี้ให้ตรวจสอบว่า อ.สมปอง สามารถเซ็นแต่งตั้งเองได้หรือไม่ หากสามารถทำได้ให้ อ.สมปอง เป็นคนเซ็นแต่งตั้งได้เลย

วาระที่ 3 เรื่องอื่นๆ

นัดหมายการประชุมครั้งต่อไปช่วงสิ้นเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤษภาคม 2551 ยังไม่ได้ระบุวัน เวลา และสถานที่ที่แน่นอน โดยมีประเด็นในการพูดคุยเบื้องต้น ดังนี้

- 1) การขับเคลื่อน DSW
- 2) แผนการขอทุนสนับสนุน
- 3) การวิเคราะห์สถานการณ์

ภาคผนวก

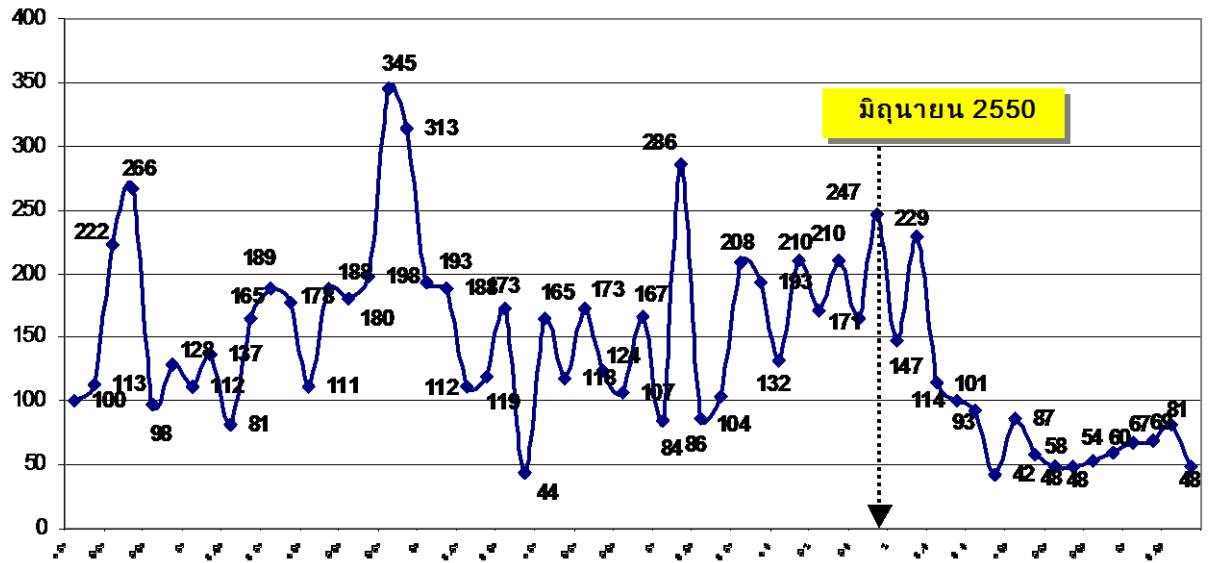
รายงานวิเคราะห์ “สถานการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี 2551 การทหารนำการเมืองที่ลับสน”- ศรีสมภพ จิตรภรมย์ศรี

. ปี พ.ศ. 2551 นับเป็นปีแห่งความไม่แน่นอนของการเมืองไทย และยังส่งผลให้กับความไม่แน่นอนของสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 จนถึงกลางเดือนตุลาคม 2551 ประมาณ 58 เดือน มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นแล้วทั้งสิ้น 8,443 ครั้ง ทำให้มีผู้เสียชีวิต 3,214 ราย บาดเจ็บ 5,249 ราย รวมผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บทั้งหมด 8,463 ราย แม้ว่าสถานการณ์ความไม่สงบโดยภาพรวมจะลดลงในระดับหนึ่งในช่วงระยะหลังนับตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2550 ซึ่งเกิดจากมาตรการระดมกำลังทหารและฝ่ายความมั่นคงไปในพื้นที่จำนวนมากนับได้กว่า 50,000 คน แต่กล่าวได้ว่า “ความไม่มั่นคงและความไม่แน่นอน” ในสถานการณ์ภาคใต้ยังคงสภาพอยู่เหมือนเดิมเพราะความไม่จริงจังและไม่ชัดเจนในเรื่องนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการเมืองเพื่อการแก้ปัญหาความรุนแรงและความขัดแย้งในพื้นที่ดังกล่าว

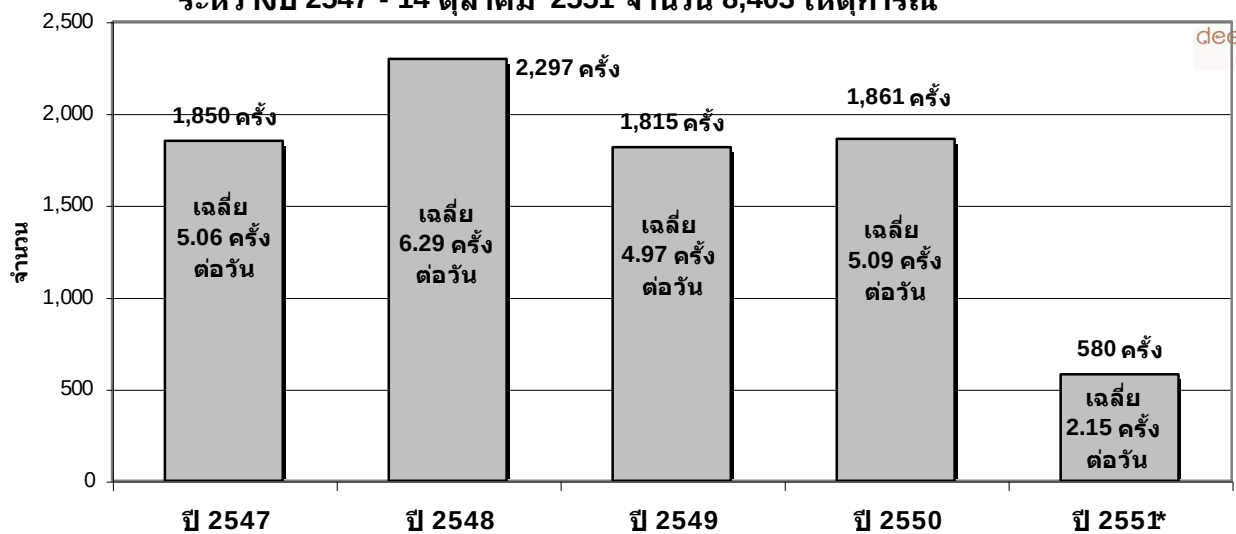
ผลของปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การทหารกับการเมืองปี พ.ศ. 2551

เงื่อนไขที่กำหนดให้แนวทางการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการเมืองในสถานการณ์ความไม่สงบภาคใต้มีความไม่แน่นอนและมีความโน้มเอียงการใช้กำลังทหารมากกว่าแนวทางการเมืองก็เพราะแนวโน้มสถานการณ์ความรุนแรงที่ผ่านมามีความเปลี่ยนแปลงไปบางอย่างจนกระทั่งเกิดความเชื่อว่าการใช้กำลังทหารเป็นหลักเป็นมิติที่สำคัญกว่าในการแก้ปัญหา ขณะที่ยุทธศาสตร์ทางการเมืองและการพัฒนาเป็นตัวแปรเสริมเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากความรุนแรงในพื้นที่มีระดับค่อนข้างสูงในระหว่างปี 2547-2550 แต่ดูเหมือนจะลดลงบางระดับในปี พ.ศ. 2551 สังเกตได้จากสถิติเหตุการณ์ในปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 1,850 ครั้ง ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 2,297 ครั้ง ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 1,815 ครั้ง และปี พ.ศ. 2550 มีจำนวน 1,861 ครั้ง พิจารณาจากเหตุการณ์โดยเฉลี่ยต่อวัน ปี พ.ศ. 2548 เป็นปีที่มีเหตุการณ์มากที่สุดโดยเฉลี่ยประมาณ 6.29 ครั้งต่อวัน รองลงมาคือปี พ.ศ. 2550 จำนวน 5.09 ครั้งต่อวัน ส่วนปีอื่นๆก็ประมาณ 4-5 ครั้งต่อวัน แต่ในปี พ.ศ. 2551 แม้จะยังไม่ครบปี แต่เหตุการณ์ความไม่สงบดูเหมือนจะลดลงเหลือประมาณ 2.15 ครั้งต่อวัน

แผนภูมิเปรียบเทียบจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี
ยะลา นราธิวาสและสงขลา ในรอบ 58 เดือน (มกราคม 2547- ตุลาคม 2551)

แผนภูมิแสดงจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี
ยะลา นราธิวาส และสงขลาในรอบ 58 เดือน
ระหว่างปี 2547 - 14 ตุลาคม 2551 จำนวน 8,403 เหตุการณ์

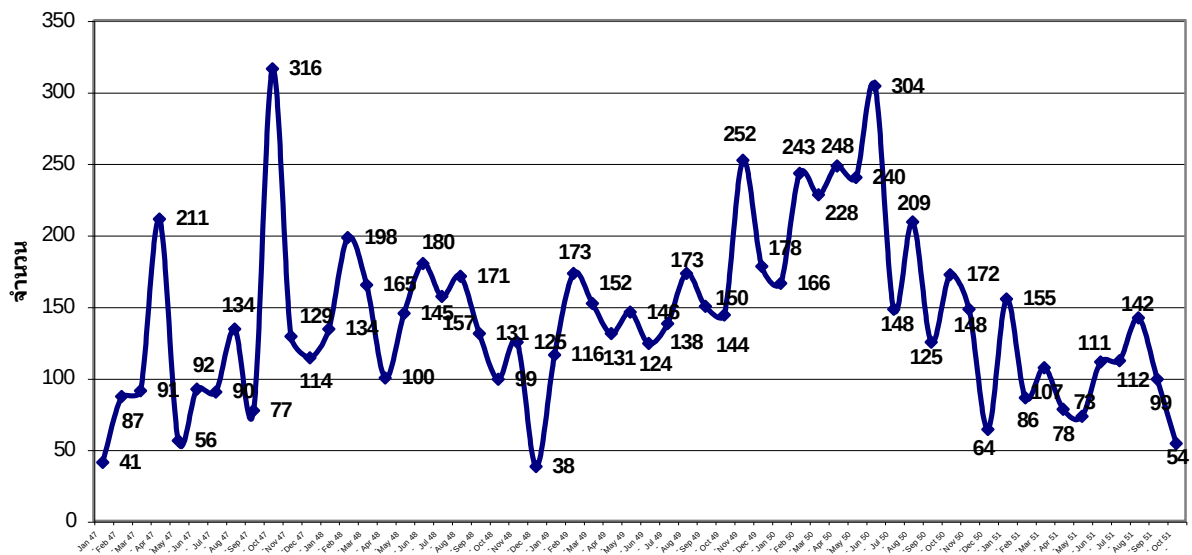

*ข้อมูลถึง 14 ตุลาคม 2551

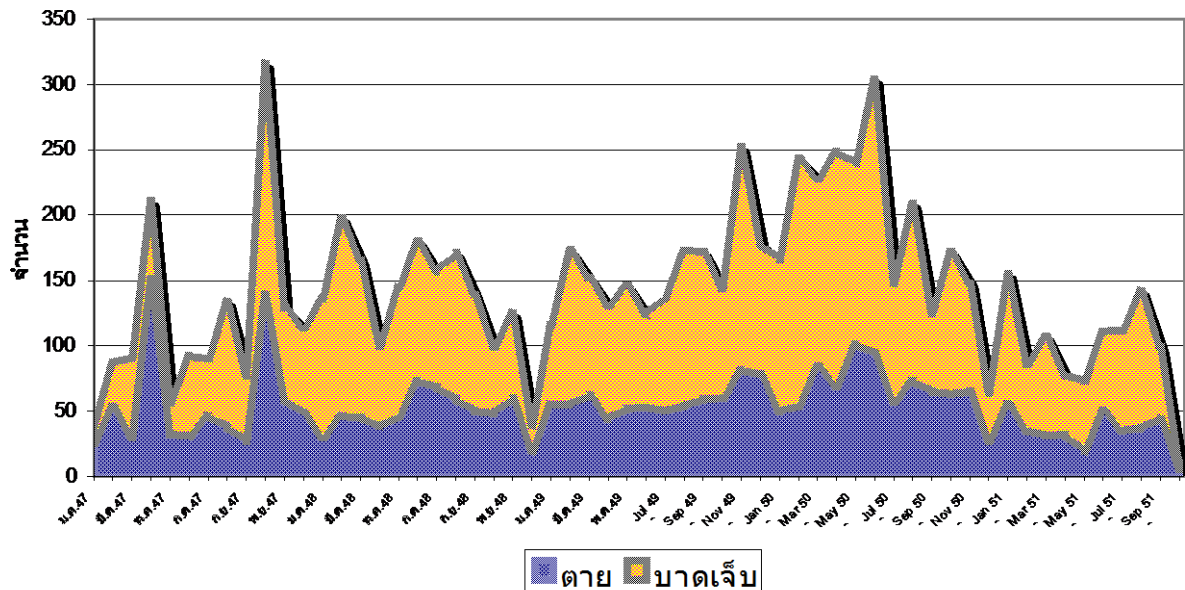
ข้อมูลจากรายงานการวิเคราะห์ของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (DSW) ในเดือนมิถุนายน 2551 ได้ชี้ว่าระดับความถี่เหตุการณ์ความไม่สงบ “ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ” การปฏิบัติการปิดล้อมตรวจค้นอย่างขนานใหญ่ นับตั้งแต่กรกฎาคม พ.ศ. 2550 มีผลทำให้จำนวนของเหตุการณ์ความไม่สงบลดลงทาง

สถิติประมาณเดือนละ -75.68 ครั้ง แต่สิ่งที่น่าสังเกตจากสถิติดังกล่าวก็คือ เมื่อเปรียบเทียบอัตราการตายและบาดเจ็บ (casualties) ทั้งก่อนและหลังเดือนกรกฎาคม 2550 การวิเคราะห์ทางสถิติด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ชี้ว่า มาตรการทางการทหารที่มุ่งกำลังในพื้นที่เพื่อการปิดล้อมตรวจค้นยัง “ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราการตายและบาดเจ็บอย่างมีนัยสำคัญ” จำนวนของเหยื่อจากการตายและบาดเจ็บในเหตุการณ์ความไม่สงบรายเดือนตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 ยังคงแนวโน้มระดับสูงต่ำ ขึ้นๆลงๆ ในอัตราคงที่ ไม่ได้ลดลงอย่างมีนัยชัดเจน ความรุนแรงที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บล้มตายเป็นกระบวนการที่ไร้ระเบียบแบบแผน (random process) เราจึงไม่อาจจะเอาจำนวนครั้งของการก่อเหตุความไม่สงบมาทำนายจำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตของเหตุการณ์ดังกล่าวได้

แผนภูมิแสดงจำนวนผู้ที่ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต ช่วงระยะเวลา 58 เดือน
(มกราคม 2547 - ตุลาคม 2551)

**แผนภูมิแสดงจำนวนผู้ที่เสียชีวิตและบาดเจ็บเปรียบเทียบรายเดือน (58 เดือน)
มกราคม 2547- 14 ตุลาคม 2551**

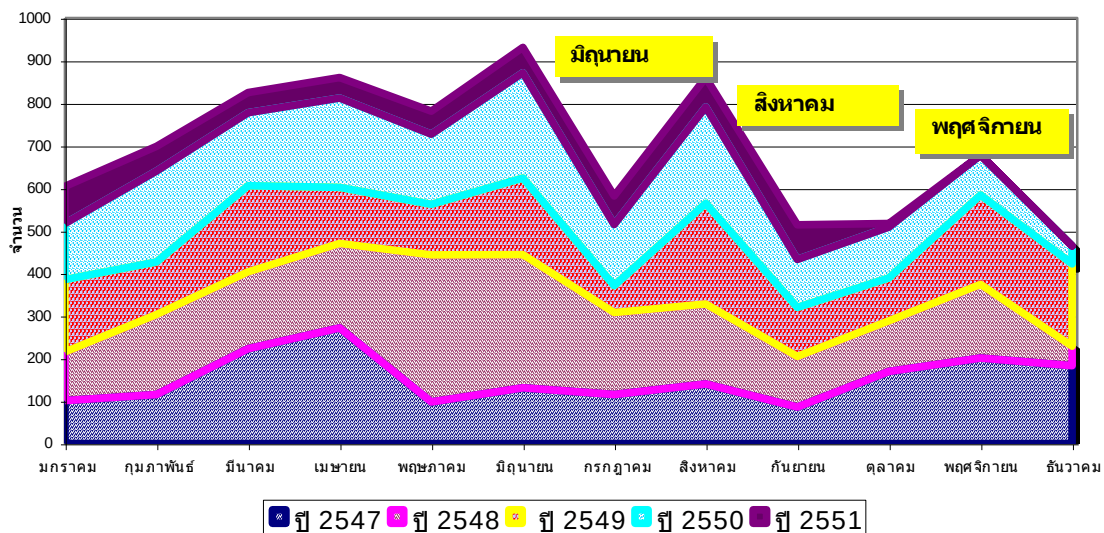

นอกจากนี้แล้ว ลักษณะแบบแผนความรุนแรงที่เกิดขึ้นยังสะท้อนลักษณะสูงต่ำขึ้นลงในแบบวัฏจักรรอบในรายเดือนใน 12 เดือนของทุกปีนับตั้งแต่ปี 2547 ดังจะเห็นได้ว่า เดือนมิถุนายนเป็นเดือนที่การก่อความรุนแรงสูงสุด รองลงมาคือเดือนเมษายน ลำดับสามคือเดือนมีนาคม ลำดับที่สี่คือเดือนสิงหาคม สถานการณ์ที่ควรเฝ้าระวังก็คือ ในช่วงปลายปี คลื่นของการโจมตีก็มักจะสูงขึ้นอีกครั้งในช่วงเดือนพฤศจิกายนที่จะถึงนี้

29

deepsouth

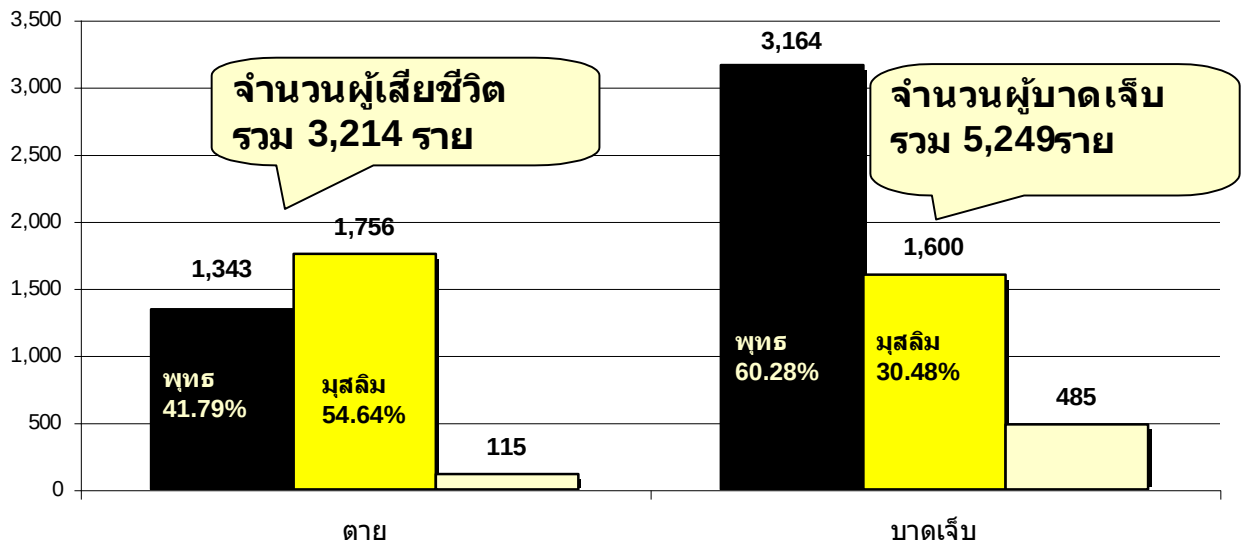
**แผนภูมิแสดงจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบจำแนกเป็นรายเดือน
ในรอบ 58 เดือน (มกราคม 2547- 14 ตุลาคม 2551)**

ผลของความรุนแรงเมื่อพิจารณาในแง่ของเหยื่อหรือเป้าหมาย จะเห็นได้ว่าจากจำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บทั้งหมด นับตั้งแต่เดือน 1 มกราคม พ.ศ. 2547-31 ตุลาคม 2551 ผู้เสียชีวิตสูงประมาณ 3,214 ราย ผู้บาดเจ็บประมาณ 5,249 ราย รวมผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บประมาณ 8,463 ราย เป็นที่น่าสังเกตด้วยว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้เสียชีวิตที่เป็นคนมุสลิมและพุทธ สัดส่วนของเหยื่อเสียชีวิตที่เป็นคนมุสลิมยังคงมากกว่าเหมือนเดิม โดยผู้เสียชีวิตที่เป็นมุสลิมเป็นจำนวน 1,756 คน (ร้อยละ 54.64) ส่วนผู้เสียชีวิตที่เป็นคนพุทธเป็นจำนวนประมาณ 1,433 คน (ร้อยละ 41.79) สัดส่วนดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะประชากรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ส่วนใหญ่เป็นมุสลิม นอกจากนี้ ในส่วนของเหยื่อผู้บาดเจ็บ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 5,249 ราย ผู้บาดเจ็บที่เป็นคนพุทธมีจำนวน 3,164 ราย (ร้อยละ 60.28) ส่วนที่เป็นมุสลิมจำนวนประมาณ 1,600 ราย (ร้อยละ 30.48) ประเด็นที่สะท้อนให้เห็นจากข้อมูลยังคงเป็นว่า คนทุกฝ่ายในสังคมเป็นผู้ได้รับผลกระทบและความเจ็บปวดสูญเสียจากความรุนแรงไม่ว่าคนมุสลิมและพุทธ ผู้เสียชีวิตที่เป็นคนมุสลิมและพุทธมีจำนวนใกล้เคียงกันแต่แนวโน้มก็คือคนมุสลิมจะเสียชีวิตในจำนวนและสัดส่วนมากกว่าคนพุทธ ส่วนผู้บาดเจ็บที่เป็นคนพุทธจะมีจำนวนมากกว่าอย่างมาก แบบแผนดังกล่าวยังคงเหมือนเดิมในปัจจุบัน

ในอีกด้านหนึ่ง ข้อมูลที่ควรพิจารณาด้วยก็คือสัดส่วนของเหยื่อความรุนแรงทั้งที่เป็นผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวมกัน (casualties) โดยเปรียบเทียบ จะเห็นได้ว่าผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บส่วนใหญ่เป็นราษฎรหรือคนสามัญเป็นจำนวนมากโดยประมาณ 3,423 คน (ร้อยละ 40.44) ความสูญเสียของพลเรือนสามัญมีจำนวนมากกว่ากองกำลังทหารซึ่งมีจำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บประมาณ 1,052 คน ร้อยละ 12.4) ราษฎรเป็นผู้สูญเสียมากกว่าทหารถึงสามเท่า ดำรวจเป็นกลุ่มที่สามที่เป็นเป้าหมายของความรุนแรงมีประมาณ 782 คน (ร้อยละ 9.24) กองกำลังติดอาวุธของประชาชนที่รัฐจัดตั้งเป็นเป้าที่สี่ ซึ่งประกอบด้วย ชรบ. อส.และอปพร. จำนวนประมาณ 304 คน (ร้อยละ 3.67) ลูกจ้างของรัฐเป็นเป้าหมายลำดับที่ห้าจำนวนประมาณ 276 คน (ร้อยละ 3.26) นอกจากนี้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีจำนวนการตายและบาดเจ็บมากเป็นลำดับที่หก ประมาณ 259 คน (ร้อยละ 3.06) ส่วนอื่นๆคือบุคคลที่เป็นข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักการเมืองท้องถิ่นเช่นอบต. ก็เป็นเป้าหมายระดับรองลงมา ลักษณะของเป้าหมายความรุนแรงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการก่อความไม่สงบมุ่งไปที่ประชาชนผู้บริสุทธิ์จำนวนมากเพื่อก่อให้เกิดบรรยากาศแห่งความกลัว ในอีกด้านหนึ่ง เพื่อให้เกิดภาวะความอ่อนแอและสูญเสียแก่กลไกรัฐหรือเพื่อลดอำนาจการควบคุมของรัฐ การโจมตีพุ่งเป้าไปที่ทหาร ตำรวจและกองกำลังติดอาวุธที่รัฐจัดตั้งในหมู่บ้านเพื่อต่อสู้กับผู้ก่อความไม่สงบ รวมทั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นกลไกรัฐในระดับชุมชนที่ใกล้ชิดกับชาวบ้านมากที่สุด และเป็นด่านหน้าของการต่อสู้เพื่อแย่งชิงการนำในชุมชน

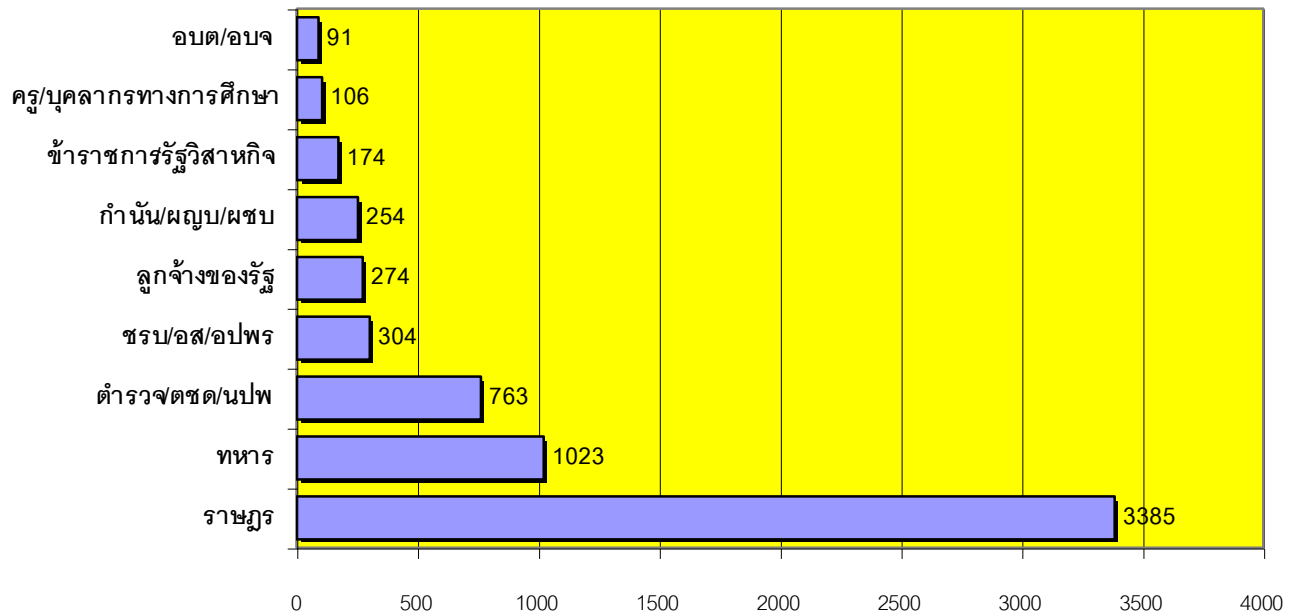
ผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำแนกตามศาสนา
มกราคม 2547 - ตุลาคม 2551 มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจากเหตุ
การก่อความไม่สงบในรอบ 58 เดือน จำนวน 8,463 ราย

ผู้ตายและบาดเจ็บจำแนกตามอาชีพ มกราคม 2547-กันยายน 2551
(เฉพาะอาชีพที่สำคัญ)

31

deepSouth

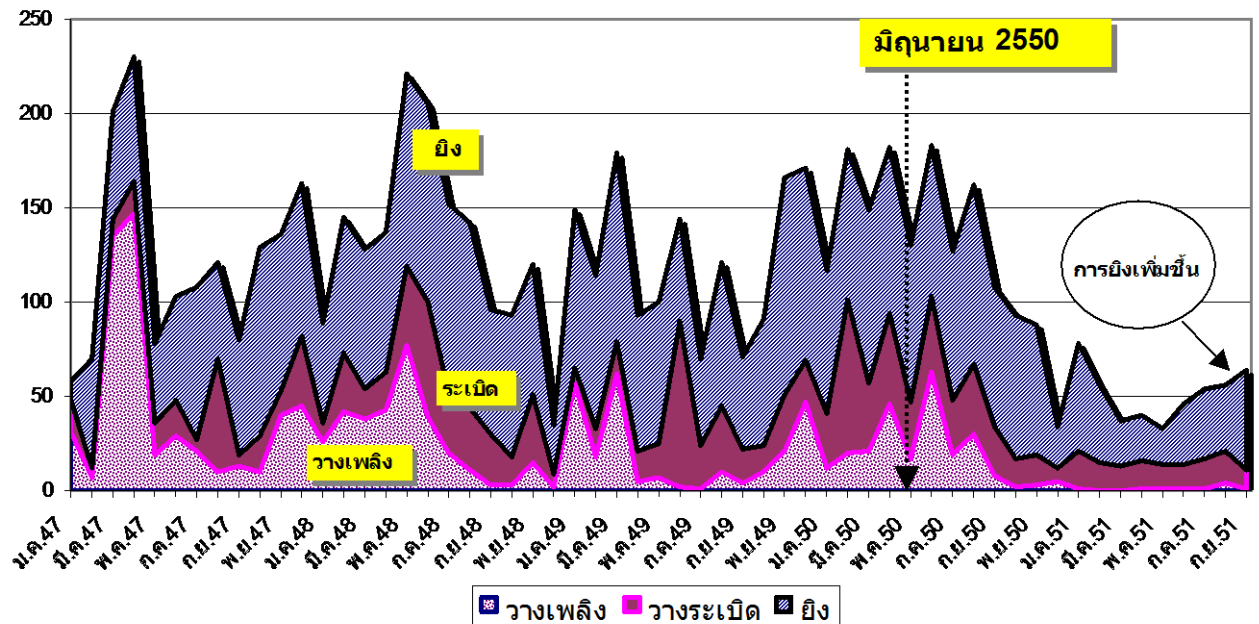
เมื่อพิจารณาในแง่ของยุทธวิธีหรือเครื่องมือของความรุนแรง ยุทธวิธีที่ใช้ยังคงเหมือนเดิมคือการใช้ปืนเพื่อสังหารรายวัน รองลงมาคือการใช้ระเบิดโจมตี และการวางเพลิงเผาสถานที่ ลักษณะแบบแผนการก่อความไม่สงบดังกล่าวเป็นกลยุทธที่สำคัญของสงครามแบบที่เรียกว่าการก่อความไม่สงบ (insurgencies)

ซึ่งเกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก แต่ลักษณะเด่นของการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สะท้อนออกมาในรอบเกือบห้าปีที่ผ่านมาก็คือ เหตุส่วนใหญ่จะเป็นการใช้วิธีการโจมตีด้วยการยิง-การสังหารผู้บริสุทธิ์รายวันซึ่งถือเป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ของการก่อความรุนแรง แต่การก่อเหตุทุกประเภทก็มีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัดนับตั้งแต่มิถุนายน พ.ศ. 2550 แม้กระนั้นก็ตามการก่อเหตุด้วยการยิงก็ยังคงอยู่ในระดับสูงสุดเหมือนเดิม ตามมาด้วยการระเบิดและการวางเพลิง

การวางเพลิงในระยะหลังมีจำนวนน้อยลงอย่างเห็นได้ชัดโดยเฉพาะนับตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา มีการวางเพลิงไม่ถึง 10 ครั้งต่อเดือน ในระหว่างเดือนมกราคม-กันยายน 2551 มีการวางเพลิงเดือนละ 1 ครั้งหรือบางเดือนแทบจะไม่มีเหตุการณ์วางเพลิงเลย ซึ่งอาจจะสะท้อนให้เห็นว่าการป้องกันรักษาสถานที่ของเจ้าหน้าที่และประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งมากขึ้น ส่วนการวางระเบิดในปี 2551 เกิดขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณ 15 ครั้งต่อเดือน เทียบกับปีที่แล้ว (2550) เกิดขึ้นประมาณ 33 ครั้งต่อเดือน ซึ่งนับว่าลดลงมาก ส่วนการยิงรายวันก็ลดลงเช่นกัน ดังจะเปรียบเทียบในปีที่ผ่านมา (2550) เกิดเหตุการณ์ประเภทการยิงเฉลี่ยประมาณ 76 ครั้งต่อเดือน ในปี 2551 เกิดเหตุประเภทการยิงโดยเฉลี่ยประมาณ 35 ครั้งต่อเดือน

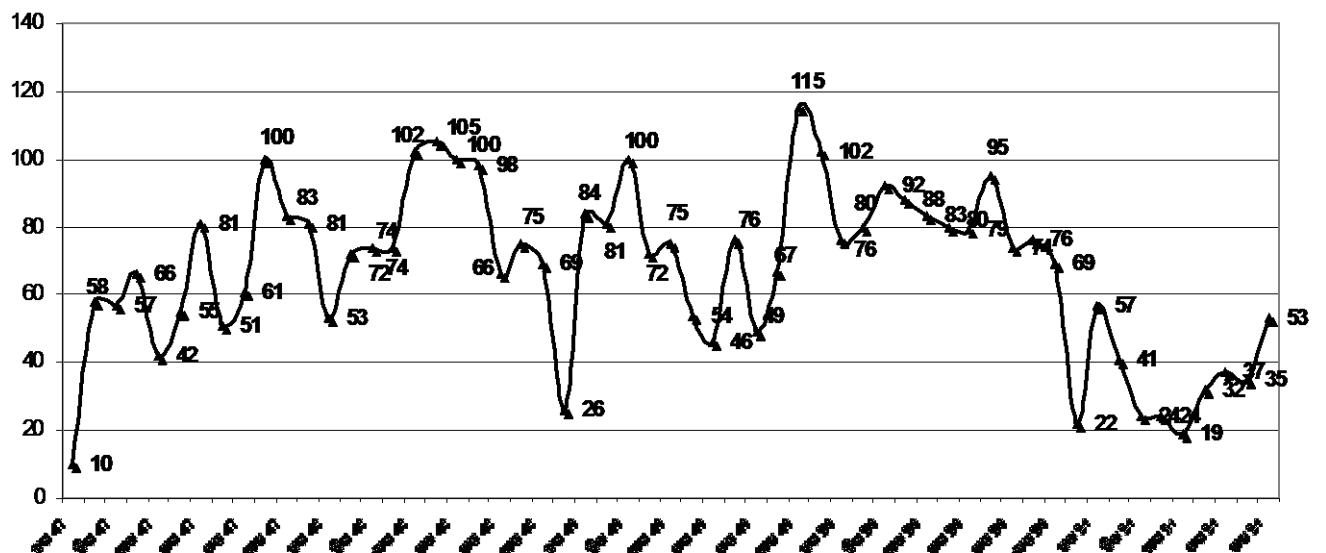
แต่สิ่งที่ควรสังเกตเฝ้าระวังด้วยก็คือ ในช่วงปีนี้ การก่อเหตุด้วยการยิงตั้งแต่เดือนมิถุนายนเป็นต้นมามีแนวโน้มเพิ่มขยับเพิ่มขึ้นอีก จาก 19 ครั้งต่อเดือนในเดือนพฤษภาคม เพิ่มเป็น 53 ครั้งต่อเดือนในเดือนกันยายนที่ผ่านมา ดังที่ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้เคยกล่าวไปแล้วว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วงหลังเป็นความรุนแรงในเชิงคุณภาพโดยมีเป้าหมายการโจมตีที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งทำให้รักษาระดับของความสูญเสียหรือการตายและบาดเจ็บให้คงที่ หรืออาจทำให้จะมากขึ้นในการโจมตีหรือก่อเหตุในแต่ละครั้ง ดังนั้นลักษณะที่การโจมตีด้วยการยิงสังหารมีแนวโน้มว่าจะกลับเพิ่มขึ้นมาอีก แม้จะยังไม่สูงเหมือนกับระดับก่อนหน้านี้ในปีที่ผ่านมา แต่ก็แสดงให้เห็นศักยภาพของการก่อเหตุของผู้ก่อความไม่สงบที่ยังสามารถก่อความรุนแรงได้อย่างเลือกเป้าหมาย และยังสะท้อนให้เห็นว่าการก่อเหตุความไม่สงบยังมีอยู่ต่อไป トラバิดที่รัฐบาลยังไม่มียุทธศาสตร์ทางการเมืองที่ชัดเจนในเรื่องจังหวัดชายแดนภาคใต้

ความถี่ในการก่อเหตุแยกประเภทเหตุการณ์รายเดือน
ระยะเวลา 57 เดือน (มกราคม 2547 - กันยายน 2551)

33

การก่อเหตุประเภทเหตุการณ์ยิงรายเดือน
ระยะเวลา 57 เดือน (มกราคม 2547 - กันยายน 2551)

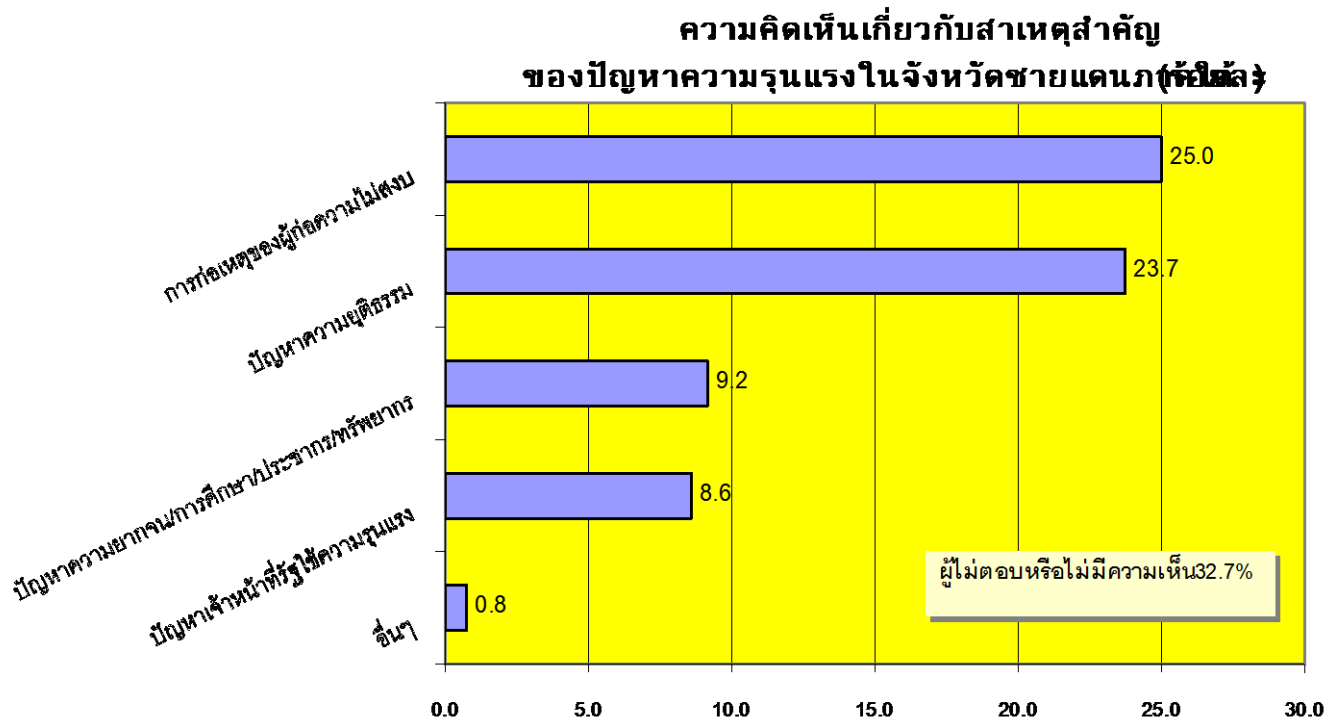
ผลกระทบต่อความรู้สึกรับรู้ของประชาชน

ปฏิบัติการของรัฐ โดยเฉพาะในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การสร้างความมั่นคงในพื้นที่ด้วยการระดมกำลังทหารและตำรวจ รวมทั้งฝ่ายความมั่นคงของรัฐเข้าไปตรึงในพื้นที่ โดยเฉพาะที่เรียกว่าการ “ปิดล้อมตรวจค้นและจับกุมผู้ต้องสงสัยการก่อความไม่สงบ” มีผลอย่างสำคัญต่อการลดกรณีการก่อเหตุความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่อีกด้านหนึ่งการประเมินในแง่จิตใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของรัฐในรอบปีที่ผ่านมาเป็นสิ่งสำคัญด้วยที่จะบอกว่ายุทธศาสตร์การทหารประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ในการสำรวจความคิดเห็นประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม พ.ศ. 2551 โดยทีมของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้และนักวิจัยของคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จากกลุ่มตัวอย่างในชุมชนของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 2,965 คน ทีมวิจัยได้สอบถามความเห็นประชาชนว่า “อะไรเป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้?” กลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 25.0 บอกว่าเป็นปัญหาการก่อเหตุของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ กลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนหนึ่งจำนวนร้อยละ 23.7 ตอบว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับความยุติธรรม ส่วนปัญหาในทางเศรษฐกิจสังคม ความยากจน การศึกษาและทรัพยากร มีผู้ตอบรวมกันประมาณร้อยละ 9.2 น่าสนใจว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 8.6 บอกว่าเป็นปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ความรุนแรง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.7 ไม่มีความเห็น/ไม่มีคำตอบ

ข้อมูลดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการสำรวจความเห็นประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในสถานการณ์ปัจจุบันครั้งล่าสุดในช่วงสองสามเดือนที่ผ่านมาของปี 2551 ซึ่งชี้ให้เห็นผลกระทบทางนโยบายต่อความคิดเห็นของประชาชน คำตอบสะท้อนให้เห็นว่าคนจำนวนมากมองเห็นว่าปัญหาการก่อเหตุการณ์ความรุนแรงของผู้ก่อความไม่สงบ น่าจะเป็นประเด็นสำคัญอันดับแรกในการทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ แต่สิ่งที่ไม่ควรมองข้ามก็คือทัศนะที่คนจำนวนมากลำดับที่สองที่มองว่าปัญหาเกิดจากความไม่เป็นธรรม การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อคนในพื้นที่ โดยเฉพาะคนมุสลิมหรือปัญหาจาก “ความอยุติธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ” แม้จะมีจำนวนน้อยกว่าในกลุ่มแรกที่เกี่ยวข้องกับปัญหาผู้ก่อความไม่สงบ แต่ก็ชี้ให้เห็นว่ามีมิติปัญหาความยุติธรรมยังพื้นฐานที่สำคัญมากในการแก้ปัญหาในทางการเมืองของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนปัญหาอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นกลุ่มที่สามก็น่าพิจารณาด้วยคือปัญหาความยากจนทางเศรษฐกิจ การด้อยพัฒนา ปัญหาการศึกษา ปัญหาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เป็นธรรม ซึ่ง “กลุ่มปัญหาเชิงโครงสร้าง” ดังกล่าวสะท้อนสภาพความยากจนด้อยพัฒนาในพื้นที่ที่จะต้องแก้ไข นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่สะท้อนออกมาจากความคิดเห็นประชาชนก็คือปัญหาความรุนแรงที่เจ้าหน้าที่รัฐกระทำต่อประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้ว่าทางฝ่ายทหารจะยืนยันแนวทางในการจัดการอย่างสันติและสมานฉันท์ในการแก้ปัญหาความมั่นคง แต่การดำเนินการทางยุทธศาสตร์ดังกล่าวยังอาจจะไม่ครบถ้วนทั้งกระบวนการทำให้มีประชาชนจำนวนหนึ่งมองว่าการก่อความรุนแรงของเจ้าหน้าที่รัฐยังเป็นเหตุหนึ่งของปัญหาความรุนแรงในพื้นที่

ยุทธศาสตร์งานการทหารกับงานการเมืองจะต้องมีความสำคัญควบคู่กันไป กล่าวในอีกแง่หนึ่งงานการเมืองจะต้องถูกเน้นหนักในภาคปฏิบัติมากกว่านี้ในยุทธศาสตร์ภาคใต้โดยให้ความสำคัญกับรายละเอียดหลายอย่าง เพราะถ้าเราจะรวมเอาปัญหาความไม่เป็นธรรมกับปัญหาเจ้าหน้าที่รัฐใช้ความรุนแรง (อย่างไม่เป็นธรรม) เข้าด้วยกัน ประเด็นปัญหาเรื่องความยุติธรรมก็จะกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดมากถึงร้อยละ 32.3 ปัญหาความยุติธรรมจึงเป็นหัวใจกลางที่สำคัญที่สุดในยุทธศาสตร์งานการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเด็นที่น่าคิดก็คือมีผู้ตอบอีกร้อยละ 32.7 ยังไม่แสดงความคิดเห็นซึ่งอาจจะเป็นเพราะความรู้สึกไม่มั่นใจในสถานการณ์จึงไม่อยากจะแสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ แต่ก็สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนจำนวนไม่น้อยยังมีความรู้สึกไม่แน่ใจและไม่แน่นอนกับสถานการณ์และความปลอดภัยจึงไม่แสดงความคิดเห็นออกมา

สาเหตุของปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาเกี่ยวกับความยุติธรรม	704	23.7
ปัญหาเกี่ยวกับความยากจน	102	3.4
ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา	122	4.1
ปัญหาเกี่ยวกับประชากร	15	0.5
ปัญหาสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติ	9	0.3
ปัญหาอำนาจในการปกครองของท้องถิ่น	24	0.8
ปัญหาเจ้าหน้าที่รัฐใช้ความรุนแรง	255	8.6
การก่อเหตุของผู้ก่อความไม่สงบ	741	25.0
อื่นๆ	23	0.8
ไม่มีความเห็น/ไม่ตอบ	970	32.7
รวม	2965	100.0

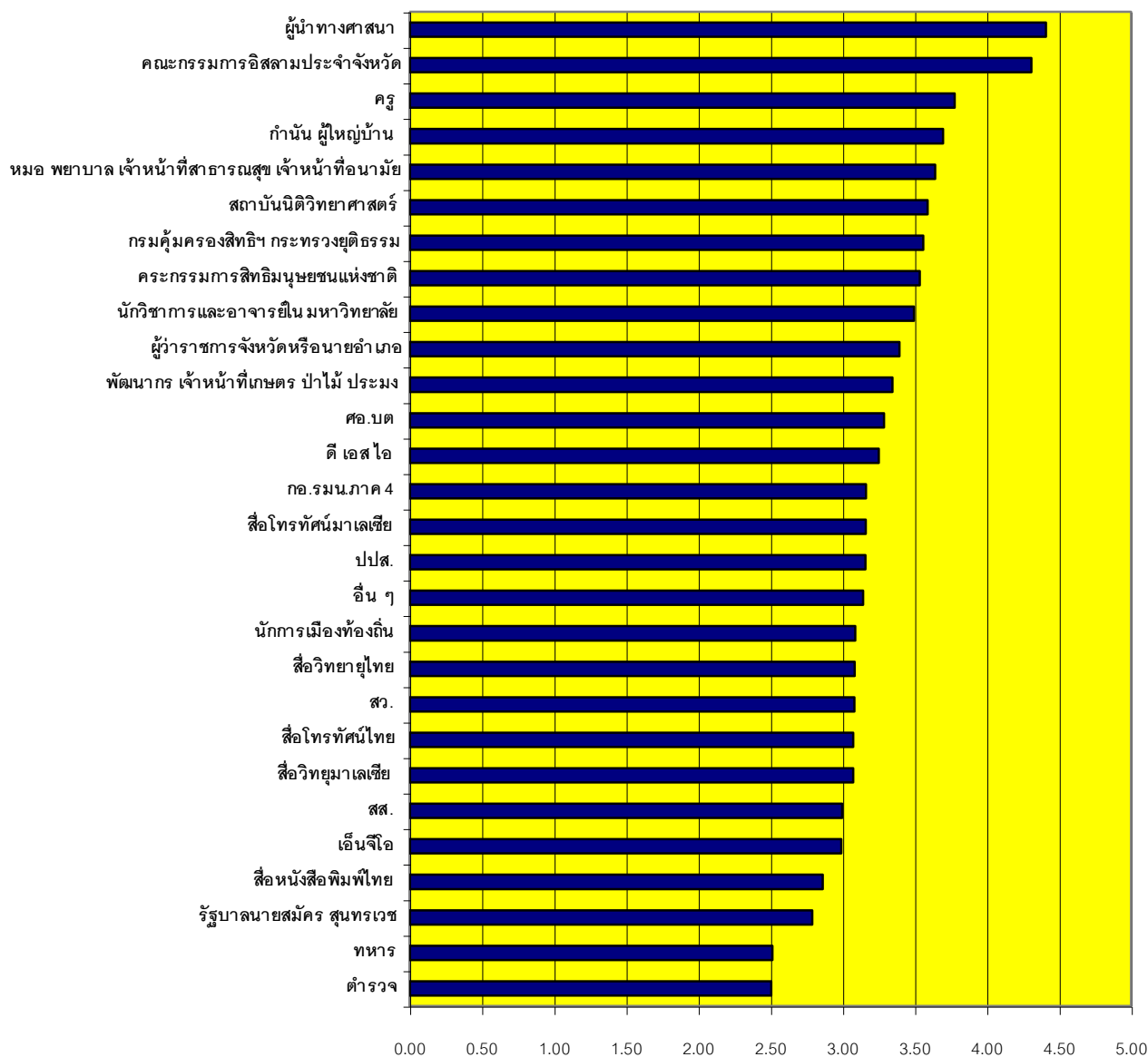

เมื่อถูกถามว่าท่านมีความไว้วางใจการทำงานของบุคคล หรือหน่วยงานต่างๆซึ่งเป็นองค์กรของรัฐ และผู้นำท้องถิ่นอย่างไร? กลุ่มบุคคลและองค์กรที่ถูกถามมีประมาณ 27 องค์กร คำตอบที่สะท้อนออกมาเป็น การประเมินความรู้สึกเชื่อมั่นไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อรัฐและการดำเนินนโยบายรัฐในการแก้ปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นการวัดผลกระทบทางนโยบาย (policy impacts) ได้อย่างชัดเจน ผลการ ประเมินค่าความไว้วางใจ (จากคะแนนเต็ม 5) ปรากฏว่าองค์กรและกลุ่มคนที่ถูกประเมินความไว้วางใจ ต่ำสุดคือ “ตำรวจ และทหาร” (คะแนนเฉลี่ย 2.51 และ 2.52) “รัฐบาล” มีค่าต่ำสุดเป็นลำดับที่สาม (ค่า 2.79) เป็นที่น่าสังเกตด้วยว่าสื่อมวลชนไทยก็มีค่าต่ำอันดับสี่ (2.86) กลุ่มเอ็นจีโอมีค่าต่ำในอันดับห้า (2.99) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีค่าต่ำเป็นลำดับที่หก (3.00) เมื่อดูที่กลุ่มคะแนนความไว้วางใจสูง ผู้นำทางศาสนา และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดได้รับคะแนนสูงสุด (ค่า 4.41 และ 4.31) สิ่งที่น่าสนใจก็คือครูได้รับความเชื่อมั่นไว้วางใจสูงเป็นลำดับที่สาม (3.78) นอกจากนี้ยังมีกำนันผู้ใหญ่บ้าน (3.70) หมอ พยาบาลและ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข (3.64) สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ (3.59) กรมคุ้มครองสิทธิ กระทรวงยุติธรรม (3.56) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (3.54)

สิ่งที่สะท้อนออกมาจากข้อมูลดังกล่าวก็คือการยอมรับที่ประชาชนมีต่อรัฐ โดยมีเงื่อนไข เงื่อนไข ดังกล่าวสอดคล้องกับประเด็นเรื่องประเพณีวัฒนธรรม ศาสนาและความยุติธรรม หน่วยงานรัฐที่ได้รับการ

เชื่อถือสูงจากประชาชนคือหน่วยงานที่ทำงานใกล้ชิดประชาชนและไม่ได้ใช้อำนาจ เช่น ครูและสาธารณสุข
กลไกการปกครองท้องถิ่นเช่นกำนันผู้ใหญ่บ้านก็ได้รับการยอมรับเช่นเดียวกัน บทบาทผู้นำทางศาสนายังเป็น
บทบาทที่มีความสำคัญสูงมากในสังคม แสดงให้เห็นจากการได้คะแนนความเชื่อถือและยอมรับเป็นอันดับ
สูงสุด ความคิดเห็นดังกล่าวชี้ให้เห็นความสำคัญของการเมืองและยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ที่ต้องให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การเมืองและการพัฒนาให้เกิดความยุติธรรมและโอกาส
ของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่

ค่าเฉลี่ยคะแนนความเชื่อถือที่ประชาชนมีต่อบุคคลแล

ข้อสรุปจากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันก็คือ การที่ฝ่ายรัฐเน้นยุทธศาสตร์ความมั่นคงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอต่อการจัดการปัญหาความรุนแรงภาคใต้ แม้จะมีความจำเป็นในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตของประชาชน งานของทหารบางส่วนก็หันมาเน้นงานการเมืองเช่นในด้านยาเสพติดในชุมชน แต่ขนาดของผลกระทบในการแก้ปัญหายังไม่เพียงพอ งานการเมืองที่แท้จริงก็คือการสร้างความมั่นคงมนุษย์ มิใช่เพียงแค่การทำงานการข่าวเพื่อเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เรียกว่า “ฝ่ายตรงข้าม” แต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้แล้ว แนวคิดในการแก้ปัญหาโดยงานการเมืองที่ยั่งยืนก็คือการเน้นที่การแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมการศึกษา การจัดการทรัพยากร และสร้างคามยุติธรรมในทุกด้าน เน้นการพูดคุยเจรจาอย่างสันติกับกลุ่มขบวนการต่อสู้ต่อต้านรัฐในกรอบของความยุติธรรมและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขบนฐานของการเคารพสิทธิเสรีภาพของท้องถิ่นในสังคมใหญ่ของประเทศไทย

การที่ทั้งฝ่ายตำรวจ ทหารและรัฐบาลได้รับความเชื่อถือยอมรับในระดับต่ำสะท้อนให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับนโยบายและยุทธศาสตร์งานการเมืองอย่างเป็นระบบทั้งในฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายความมั่นคงเอง แม้ว่าที่ผ่านมา จะมีความพยายามแก้ไขอย่างมากในส่วนของงานยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง แต่ในระบบการนำของฝ่ายการเมืองที่สับสนเช่นในปัจจุบัน การทหารก็อาจจะสับสนตามไปด้วย แม้จะได้สะสมประสบการณ์และแนวคิดในการทำงานภาคใต้มานานก็ตาม ข้อสรุปที่สำคัญก็คืองานการเมือง การพัฒนากับงานการทหารควรจะต้องมีบทบาทสำคัญมากพอๆกัน โดยเฉพาะบทบาทของสอ.บต.และหน่วยงานพลเรือนในการร่วมกันแก้ปัญหากับผู้นำท้องถิ่นในทุกระดับเพื่อความมั่นคงที่ยั่งยืน

กอ.รมน.กับการผลักดันกฎหมายความมั่นคงซ้อนทับในชายแดนใต้

by DeepSouthWatch | Mon, 2008-12-22 17:42

ปกรณ์ พึ่งเนตร

รอมฎอน ปันจอร์

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

กลางสัปดาห์ก่อน (18 ธันวาคม) นายทหารจากกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ย้ำหนักแน่นกลางวงสัมมนา ‘พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรกับการแก้ไขปัญหาคาใจ’ ว่า หากกฎหมายความมั่นคงใหม่บังคับใช้ จะไม่มีการยกเลิกการประกาศกฎอัยการศึกที่อำนาจตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 และการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินร้ายแรง ที่อำนาจตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 (หรือที่รู้จักกันในชื่อ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างแน่นอน

การสัมมนาครั้งดังกล่าวจัดขึ้นโดย รศ.ดร.ปณิธาน วัฒนากร อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ ที่โรงแรมแมนดาริน โอเรียลเต็ล กรุงเทพฯ โดยที่ก่อนหน้านี้มีข่าวมาตลอดว่า ฝ่ายความมั่นคงมีแนวคิดยกเลิกการประกาศกฎอัยการศึก และการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา หลังจากที่ถูกกฎหมายความมั่นคงฉบับใหม่ดังกล่าวมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 27 ก.พ.ที่ผ่านมา เพื่อให้การใช้กฎหมายพิเศษในการแก้ไขปัญหาคาใจไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความยืดหยุ่น และมีขั้นตอนการตรวจสอบที่รัดกุมชัดเจนขึ้น

พล.ท.ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ ผู้ช่วยเสนาธิการทหารบกฝ่ายยุทธการ ระบุว่า แม้ขณะนี้ กอ.รมน.กำลังเตรียมเสนอรัฐบาลเพื่อให้ประกาศใช้ พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และสี่อำเภอของ จ.สงขลา แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะมีการยกเลิกการประกาศกฎอัยการศึก และการใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ในพื้นที่ดังกล่าว เนื่องจากกฎหมายพิเศษทั้ง 2 ฉบับยังมีความจำเป็นอยู่

เขาอธิบายว่า กฎหมายพิเศษ 3 ฉบับ คือ พ.ร.บ.กฎอัยการศึก พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ และ พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ ให้อำนาจฝ่ายบริหารหรือผู้ปฏิบัติในการออกข้อกำหนดต่างๆ เพื่อควบคุมแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นภัยต่อความมั่นคงได้หลายประการ ซึ่งมีทั้งที่ให้อำนาจเหมือนกันและแตกต่างกัน โดยอำนาจการออกข้อกำหนดที่

เหมือนกัน ได้แก่ 1.ห้ามออกนอกเขตสถาน (เคอร์ฟิว) 2.ห้ามใช้เส้นทางคมนาคม หรือยานพาหนะ 3.ห้ามใช้อาคารหรือเข้าไปในสถานที่ใด 4.ห้ามหรืองดเว้นการใช้เครื่องมือสื่อสาร 5.ห้ามประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนด และ 6.ห้ามนำอาวุธออกนอกเขตสถาน

ส่วนอำนาจการออกข้อกำหนดที่แตกต่างกัน ซึ่งกฎอัยการศึก และ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ให้อำนาจไว้แต่ใน พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ ไม่ได้ให้อำนาจไว้ ก็คือ 1.ห้ามชุมนุมมั่วสุม 2.ห้ามเสนอข่าว จำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่นใด 3.การตรวจค้นโดยไม่ต้องขอหมายจากศาล 4.การยึดอายัดอาวุธ และ 5.การจับกุม ควบคุมตัวบุคคลต้องสงสัย

"จะเห็นได้ว่ากฎหมายให้อำนาจเอาไว้ไม่เท่ากัน คือมีมาตรการหลายอย่างที่ พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ ไม่สามารถออกประกาศหรือข้อกำหนดเพื่ดำเนินการได้ หรือหากจะทำก็ต้องขออนุมัติจากศาลตาม ป.วิอาญา (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) ปกติ จึงเห็นได้ชัดว่าเรายังจำเป็นต้องใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ และกฎอัยการศึกในพื้นที่ต่อไป" พล.ท.ดาวพงษ์ ระบุ

อย่างไรก็ดี ผู้ช่วยเสนาธิการทหารบกฝ่ายยุทธการ กล่าวว่า กอ.รมน.มีแนวคิดที่จะเสนอคณะรัฐมนตรี ประกาศให้สี่อำเภอของ จ.สงขลา ที่มีเขตแดนติดต่อกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ อ.จะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี เป็นพื้นที่บังคับใช้ พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ เพื่อเป็นการนำร่องก่อนประกาศพื้นที่เพิ่มเติมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอีกราวๆ 6 เดือนข้างหน้า

"แนวคิดของเราคือประกาศใช้ พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ ทับลงไปเลย โดยไม่ต้องยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ และกฎอัยการศึก ซึ่งข้อดีของ พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ ก็คือมีความยืดหยุ่น เพราะเป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาอ่อนกว่าทั้ง พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ และกฎอัยการศึก อีกทั้งยังสามารถกำหนดระยะเวลาการบังคับใช้ได้สอดคล้องกับความรุนแรงของสถานการณ์ และได้รับการยอมรับจากนานาชาติมากกว่าการใช้กฎอัยการศึก หรือ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ด้วย"

พล.ท.ดาวพงษ์ บอกอีกว่า แนวคิดที่จะประกาศใช้ พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสี่อำเภอของ จ.สงขลา เป็นความหวังดีของ กอ.รมน. เนื่องจากขั้นตอนการใช้มาตรการตามกฎหมายมีความรัดกุมมากกว่า การออกประกาศ ข้อกำหนด หรือมาตรการทุกอย่างต้องรายงานฝ่ายการเมือง นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการชดเชยค่าเสียหายสำหรับบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องแต่ได้รับความเสียหายจากการใช้มาตรการตามกฎหมาย และมีช่องทางตามมาตรา 21 ที่ให้ผู้หลังผิดเข้ามอပ်ตัวเพื่อรับการฝึกอบรมโดยไม่ต้องถูกดำเนินคดีอาญาอีกด้วย

แต่กระนั้น พล.ท.ดาวพงษ์ ยอมรับว่า การประกาศใช้ พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ ซ่อนลงไปในพื้นที่ที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินอยู่แล้ว อาจมีปัญหาในแง่กฎหมาย เนื่องจาก พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ มาตรา 15 ระบุว่า การใช้อำนาจตาม พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ จะต้องเป็นกรณีที่ "ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรแต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน" เท่านั้น แต่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และสี่อำเภอของ จ.สงขลา มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไปแล้ว จึงมีปัญหาในข้อกฎหมายในประเด็นนี้ ซึ่ง กอ.รมน.กำลังรอผลการตีความของคณะกรรมการกฤษฎีกาอยู่

สำหรับบทบาทของ กอ.รมน.ในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น นอกจากโครงสร้างที่รับรู้กันโดยทั่วไปคือใช้ กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า กำกับดูแลการปฏิบัติทั้งในแง่ยุทธการ การข่าว การใช้กำลัง การสืบสวนจับกุม และการพัฒนา โดยมีหน่วยงานในพื้นที่ขึ้นตรงกับ กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า ทั้งกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร (พตท.) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ศูนย์ข่าวกรองจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศขก.) และศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า (ศปก.ตร.สน.) แล้ว

ล่าสุด กอ.รมน.ยังเสนอโครงสร้างในระดับ 'ส่วนประสานงาน' โดยให้มี 'ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 5' หรือ สปป.5 รับผิดชอบดูแลปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการเฉพาะด้วย ซึ่ง สปป.5 จะทำงานควบคู่กับ กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า ในลักษณะประสานงานทั้งในระดับพื้นที่และระดับหน่วยเหนือ เพื่อให้ กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า ปฏิบัติภารกิจแก้ไขปัญหาความไม่สงบได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพสูงสุด

"ศูนย์ฯ 5 จะเป็นตัวแปลงนโยบายให้เป็นสิ่งที่จับต้องได้ เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติทำงานได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้จะเป็นผู้ที่ประสานงานแก้ไขปัญหาของการทำงานที่ส่วนกลางอีกด้วย"

นอกจากส่วนประสานงานที่ตั้งใจจะแก้ไขปัญหาความไร้เอกภาพของหน่วยงานภาครัฐและเดิมเต็มการทำงานในการกิจพื้นที่พิเศษแล้ว กอ.รมน.ยังออกแบบให้มีศูนย์ประสานการปฏิบัติงานในลักษณะนี้อีก 5 ศูนย์ ซึ่งจะรับผิดชอบปัญหาอาชญากรรม ปัญหาคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ กรณีพิเศษอย่างม็องลาวและโรฮิงยาอพยพ รวมถึงการบุกรุกทรัพยากรธรรมชาติ ในกรณีความไม่สงบในชายแดนใต้ก็เป็นหนึ่งสายงานที่ถูกจัดระบบขึ้นและใช้บุคลากรจำนวนมากที่สุด

แม้ว่าในกระบวนการใช้กฎหมายใหม่ฉบับนี้จะต้องผ่านอุปสรรคอีกไม่น้อย แต่กระนั้น เสียงสะท้อนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวนี้ก็แตกต่างกันออกไปเช่นกัน กำหนดการของวงสัมมนาในวันนั้นจึงเปิดให้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันในระดับหนึ่ง

พล.ต.จำลอง คุณสงค์ รองแม่ทัพภาคที่ 4 ผู้ที่ตีความความขัดแย้งในพื้นที่ที่เขารับผิดชอบว่า ปัญหาที่เผชิญอยู่ไม่ได้เป็นเรื่องของกองกำลังของฝ่ายตรงกันข้ามที่ใช้ความรุนแรง หากแต่เป็นปัญหาด้านความคิด ความเชื่อ นายทหารคนนี้จะเชื่อมั่นว่ากฎหมายความมั่นคงฉบับใหม่จะเป็นเครื่องมือในการเอาชนะฝ่ายตรงกันข้ามกับรัฐได้ คล้ายกับที่กฎหมายคอมมิวนิสต์ในอดีตเคยทำได้

โดยเฉพาะมาตรการในมาตรา 21 ซึ่งเปิดโอกาสให้มีการนิรโทษกรรม โดยแลกเปลี่ยนกับการเข้ารับการอบรม 6 เดือน พล.ต.จำลอง เห็นว่านี่จะเป็นโอกาสในการได้รู้ถึงโครงสร้างทั้งหมดของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ แต่กระนั้น ก็ต้องรอบคอบด้วยเช่นกัน เพราะกระบวนการดังกล่าวอาจเป็นที่ ‘ฟอกตัว’ ของสมาชิกกลุ่มบางคนที่จะเข้าสู่กระบวนการ แต่ความคิดของเขาอาจยังไม่เปลี่ยนแปลง

ในขณะที่ **ประสิทธิ์ โอสานนท์** รองผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มีฐานคิดว่า ปัญหาไฟใต้เหมือนกับอาการโรค เช่นเดียวกับอาการปวดฟัน ซึ่งต้องใช้ทั้งวิธีการระงับปวดและการแก้ไขที่รากฟันไปพร้อมๆ กัน แต่ข้อเท็จจริง คือ แม้จะมีนโยบายแต่ในระดับปฏิบัติกลับเข้าใจนโยบายนั้นน้อยมาก ชำร่วยยังมีการเอาประโยชน์จากนโยบายนั้นๆ อีกด้วย

"ก่อนหรือหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ ศอ.บต.ก็คงไม่มีอะไรต่างไปมากนัก อะไรที่เคยทำก็ทำไปเหมือนเดิม" ประสิทธิ์กล่าว ก่อนหน้าที่จะมีการส่งสัญญาณจากฝ่ายนโยบายพรรคประชาธิปัตย์ว่าจะมีการออกแบบโครงสร้างองค์กรดับไฟใต้ใหม่ โดยอาจต้องยุติบทบาทของ ศอ.บต.ซึ่งเป็นองค์กรที่ยังไม่มีกฎหมายรองรับชัดเจน

อย่างไรก็ตาม ข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทยเช่นเขาก็ยังให้ความสนใจต่อมาตรการเยียวยาในกรณีเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้ละเมิดในมาตรา 20 เนื่องจากจะเป็นการอุดช่องโหว่ในการแก้ปัญหาของภาครัฐ และมาตรการนิรโทษกรรมในมาตรา 21 ด้วยการแนะนำให้หน่วยงานกลางศึกษารายละเอียดให้มาก โดยเฉพาะระบบคัดกรองบุคคลที่จะเข้าสู่กระบวนการนิรโทษกรรม

ส่วนนายความอย่าง **อดิฉัน อาลีอิสเฮาะ** จากศูนย์ทนายความมุสลิม (MAC) ระบุว่า จากประสบการณ์การทำงานพบว่าชาวบ้านไม่ได้กลัวกฎหมายแต่อย่างใด แม้ว่าจะมีกฎหมายที่กำลังจะประกาศใช้อีกฉบับในพื้นที่ หากแต่สิ่งที่น่ากลัวกลับได้แก่ผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายนั้นต่างหาก ต่อประเด็นกฎหมายความมั่นคง เขาเคลงใจเพียงระเบียบวิธีปฏิบัติที่จะบังคับใช้ที่ยังไม่มีความชัดเจนใดๆ โดยเฉพาะมาตรการตามมาตรา 21

เมื่อพูดถึงมาตรการนิรโทษกรรมโดยแลกกับการเข้าฝึกอบรม 6 เดือน ทำให้ อดิฉัน อ้างถึงโครงการฝึกอาชีพ 4 เดือน ที่นำตัวบุคคลที่ควบคุมตัวผ่านยุทธการบุกล้อมตรวจค้นมาเข้ารับอบรมในค่ายทหารทางจังหวัดภาคใต้ตอนบน ซึ่งยื่นข้อเสนอให้กับบุคคลเหล่านั้นว่า หากไม่ฝึกอาชีพก็จะถูกดำเนินคดี ซึ่งต้องแลก

กับอิสรภาพ 3 - 4 ปีในขั้นตอนการพิจารณาในชั้นศาลที่ระหว่างนั้นมีเปอร์เซ็นต์ที่ศาลให้ประกันตัวน้อยมาก เขาจึงรู้สึกหวั่นเกรงว่าการใช้มาตรการตามกฎหมายความมั่นคงโดยที่ยังไม่มีการเปิดเผยระเบียบวิธีการใช้ โดยเฉพาะบทลงโทษต่อผู้ใช้อำนาจที่ผิดต่อเจตนารมณ์จะชำระโครงการฝึกอาชีพ 4 เดือนในอดีต

คำถามของเขาพุ่งตรงไปที่เรื่องวิธีการใช้ เช่นว่า จะใช้หลักเกณฑ์ฐานความผิดใดที่จะเข้าเงื่อนไข กระบวนการนิรโทษกรรม? และจะเริ่มดันใช้ในขั้นตอนใดในกระบวนการชั้นศาล?

"ตอนที่ศาลลงคดีแล้วหรือคนที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว บางคนจำคุกตลอดชีวิตจะเข้าสู่ขั้นตอนได้หรือไม่? หรือหากอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดี ซึ่งศาลประทับรับฟ้องไปแล้ว เราจะย้อนกลับไปใช้ มาตรา 21 ได้หรือไม่?"

อย่างไรก็ตาม คำถามทั้งท้ายของคนที่ทำงานในภาคประชาชน แม้ว่าจะน่าสนใจแต่ก็อาจจะยัง ไม่มีความชัดเจนในเร็ววัน หากทิศทางของรัฐบาลประชาธิปไตยต่อการแก้ปัญหาในชายแดนใต้เดินทางไปอีกทิศทางหนึ่ง ซึ่งมีสัญญาณว่าจะเลือกสร้าง ‘องค์กรดับไฟใต้’ ขึ้นมาคุมหน่วยงานภาครัฐใหม่อีกองค์กรหนึ่ง แน่นอนว่า แรงเสียดทานหนักหนากำลังก่อตัวขึ้นระหว่างฝ่ายการเมืองและฝ่ายทหารซึ่งคุมทิศทางการแก้ปัญหามาอย่างน้อยสองปีหลังรัฐประหาร

บทเรียนความผิดพลาดของประชาธิปไตยกับไฟใต้

by DeepSouthWatch | Sun, 2009-01-04 17:00

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

สถานการณ์ความไม่สงบชายแดนภาคใต้ ซึ่งความรุนแรงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องถึง 5 ปี ภายใต้การบริหารประเทศของนายกรัฐมนตรีถึง 4 คน ซึ่งมีที่มาแตกต่างกัน และการพลิกเปลี่ยนทางการเมืองล่าสุดในช่วงปลายปี 2551 ที่ผ่านมา พรรคประชาธิปัตย์ ได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กำลังเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 5 ซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่สงบที่ยืดเยื้อมานานนี้

5 ปีของปัญหาไฟใต้ พรรคประชาธิปัตย์ในฐานะฝ่ายค้าน ทำหน้าที่ตรวจสอบนโยบายการแก้ปัญหาของรัฐบาลอย่างเข้มข้น ดังนั้น เมื่อพรรคประชาธิปัตย์พลิกกลับมาเป็นผู้นำกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา จึงถูกจับจ้องว่าจะทำให้สถานการณ์รุนแรงที่ผ่านมา 5 ปีนี้พลิกเปลี่ยนไปอย่างไร

แต่หากมองย้อนกลับไปในอดีตถึงความเป็นพรรคการเมืองที่ครองพื้นที่ภาคใต้อย่างต่อเนื่องยาวนาน จะเห็นได้ว่ากว่า 2 ทศวรรษนับแต่การเลือกตั้งในปี พ.ศ.2522 พรรคประชาธิปัตย์ อยู่ในฐานะผู้ใช้อำนาจอธิปไตยตลอด และช่วง 2 ทศวรรษดังกล่าว ประชาธิปัตย์ก็ทำความผิดพลาดมาไม่น้อยเช่นกัน ดังนั้นการเรียนรู้บทวนความผิดพลาดในอดีต เพื่อกำหนดแนวทางในปัจจุบัน ป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต จึงเป็นสิ่งที่น่าจะวิเคราะห์ศึกษากันอย่างจริงจัง

อาจกล่าวได้ว่ารัฐบาลในอดีต ซึ่งแม้กระทั่งช่วงที่พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคร่วมรัฐบาลตั้งแต่ปี 2522 เป็นต้นมา มิได้มองปัญหาชายแดนภาคใต้ไกลไปกว่าโจทย์ ‘การแบ่งแยกดินแดน’ นโยบายการแก้ปัญหาจึงมุ่งเน้นไปในการปราบปรามด้วยกำลัง มากกว่าการคำนึงถึง ‘ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์’ ของผู้คนซึ่งมี ‘อัตลักษณ์’ ที่แตกต่างทั้งเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งหลายครั้งในอดีตที่นโยบายของรัฐที่ขาดความตระหนักต่อประเด็น ‘ความรู้สึก’ กลับสร้างปัญหา

นโยบายของรัฐที่สร้างปัญหาต่อความรู้สึกของคนมลายูมุสลิมในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ อาทิ การสร้างสมดุลประชากรโดยการเคลื่อนย้ายอพยพคนจากภาคอื่นๆ เข้ามาตั้งถิ่นฐาน การเปลี่ยนชื่อหมู่บ้าน สถานที่

และชื่อคนจากภาษามลายู เป็นภาษาไทย นโยบายวางแผนครอบครัวด้วยการคุมกำเนิด การควบคุมสถาบันศึกษาปอเนาะ ซึ่งผลกระทบจากนโยบายเหล่านี้ก่อกระแสความไม่พอใจมานาน แต่ก็ถูกกดทับไว้ กระทั่งกระแสไม่พอใจปรากฏให้เห็นชัดเจนครั้งแรกในปี 2528 เมื่อประชาชนมุสลิมในจ.สตูลลุกขึ้นมาประท้วงนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สมัยที่นายมารุต บุญนาค นายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีว่าการและรัฐมนตรีช่วยจากพรรคประชาธิปัตย์ มีคำสั่งให้ประดิษฐานพระพุทธรูปในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งหากเป็นพื้นที่ภาคอื่นปัญหานี้คงไม่ก่อกระแสไม่พอใจ แต่สำหรับพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ซึ่งประชากรกว่า 80 % นับถือศาสนาอิสลาม กระแสความไม่พอใจได้ปะทุขึ้นอย่างรุนแรง

แม้นายสัมพันธ์ ในฐานะรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จะเดินทางมาชี้แจงต่อประชาชน และรับปากว่าจะยกเลิกคำสั่งดังกล่าวเฉพาะพื้นที่ชายแดนภาคใต้ โดยนำพระพุทธรูปออกจากโรงเรียน แต่ก็ยังเป็นข้อรับปากที่ไม่ได้รับการปฏิบัติ คำยืนยันต่อมาก็คือ เรื่องนี้เป็นนโยบายไปแล้วมีอาจยกเลิกได้

ผลพวงของการเพิกเฉยต่อกระแสเรียกร้องของประชาชนมุสลิมครั้งนั้นก็คือ จำนวนผู้ชุมนุมที่จ.สตูลจากที่เคยมีแค่ 2-3 พันคน เพิ่มขึ้นถึง 3 หมื่นคน จากประชาชนมุสลิมในจังหวัดใกล้เคียงที่เดินทางเข้ามาร่วมด้วยอย่างต่อเนื่อง มีการชุมนุมยืดเยื้อกว่า 4 เดือน รัฐบาลจึงมีคำสั่งโยกย้ายข้าราชการสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสตูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้พ้นพื้นที่ จึงช่วยให้สถานการณ์คลี่คลายลง แม้จะยังไม่มีการนำพระพุทธรูปออกจากโรงเรียนตามข้อเรียกร้อง

การชุมนุมครั้งนี้ ถือเป็นครั้งแรกที่ประชาชนมุสลิมชายแดนภาคใต้ ลุกขึ้นรวมตัวกันแสดงความไม่พอใจต่อนโยบายของรัฐอย่างชัดเจน ในขณะที่เหตุการณ์ชุมนุมที่จ.ปัตตานีในปี 2518 เป็นการลุกขึ้นมาประท้วงการใช้ความรุนแรงของรัฐ

แต่เหตุการณ์ครั้งนี้มิได้ให้บทเรียนใดๆ แก่รัฐบาล โดยเฉพาะพรรคประชาธิปัตย์เลย เพราะอีก 3 ปีต่อมาเมื่อเกิดเหตุการณ์ประท้วงคำสั่งของวิทยาลัยครูยะลา ที่ห้ามนักศึกษาสตรีมุสลิม แต่งกายตามหลักศาสนา โดยใช้ผ้าคลุมศีรษะ หรือฮิญาบ เข้ามาในสถานศึกษา ในปี 2531 กระทรวงศึกษาธิการซึ่งทั้งนายมารุต และนายสัมพันธ์ สองรัฐมนตรีจากพรรคประชาธิปัตย์กำกับดูแล ก็ยังใช้วิธีซื้อเวลา โดยการมีคำสั่งผ่อนปรนให้จนถึงสิ้นปีการศึกษา แต่ข้อเรียกร้องของสังคมมุสลิม ที่ต้องการให้มีการรับรองการใช้สิทธิเสรีภาพ เพื่อปฏิบัติตามหลักศาสนา ขยายขยายปลายออกไป กระทรวงศึกษาธิการจึงรับปากว่าจะแก้ไขพรบ.วิทยาลัยครู ให้อำนาจวิทยาลัยครูแต่ละแห่งกำหนดการแต่งกายของนักศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ความไม่พอใจของประชาชนมุสลิมขยายบานปลาย ก็มาจากท่าทีของคนในพรรคประชาธิปัตย์ โดยนายไสว พัฒโน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งให้สัมภาษณ์ถึงกรณี ธิญาว่า ไม่เห็นด้วยกับกระทรวงศึกษาธิการที่มีคำสั่งอนุโลมผ่อนปรน เพราะต้องว่ากันตามระเบียบวินัย

"เราต้องยืนยันบนหลักการนี้ ไม่ใช่เรื่องที่เรามาแบ่งแยกพวก ลีตัน หรือหลักศาสนา ผมไม่แคร์ว่าอะไรจะเกิดขึ้นกับผม ผมไม่กลัว ขอให้เรายึดหลักเดียวกันให้เป็นเอกภาพก็พอ" เป็นคำให้สัมภาษณ์ของนายไสวในขณะนั้นซึ่งสร้างความไม่พอใจแก่มุสลิมทั่วไปเป็นอย่างมาก (มติชนรายวัน 16 ม.ค.2531)

กระแสความไม่พอใจที่พุ่งสูง ทำให้จำนวนผู้ชุมนุมเพิ่มมากขึ้นนับหมื่นคน ทำให้ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเป็นมุสลิมในพื้นที่ ต้องออกมายื่นข้อเรียกร้องให้หาของประชาชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าภายในของพรรคประชาธิปัตย์เองในฐานะเจ้าของพื้นที่ ก็มีได้มีเอกภาพที่จะมองปัญหาด้วยความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า นอกเหนือจากส.ส.มุสลิมซึ่งลุกขึ้นมาพูดแทนประชาชนแล้ว พรรคประชาธิปัตย์ในฐานะพรรคการเมืองไม่เคยทำหน้าที่เป็นตัวแทนของคนในพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาแต่อย่างใด ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ขบวนการก่อความไม่สงบในปัจจุบันเชื่อมั่นในการใช้ความรุนแรง โดยปฏิเสธการต่อสู้ในระบบรัฐสภา

กรณีประท้วง ธิญาทำให้นายเด่น โต๊ะมีนา ส.ส.ปัตตานี นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ ส.ส.นราธิวาส นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ส.ส.ยะลา นานสมบุรณ์ สิทธิมนต์ ส.ส.กระบี่ พรรคประชาธิปัตย์ ตัดสินใจลาออกจากพรรคประชาธิปัตย์ในการเลือกตั้งเดือนกรกฎาคม 2531 และในการเลือกตั้งครั้งนี้ พรรคประชาธิปัตย์ก็ไม่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นส.ส.ทำหน้าที่ตัวแทนของประชาชนในพื้นที่จ.ปัตตานี ยะลา และนราธิวาสเลยแม้แต่คนเดียว

การแก้ปัญหาที่มุ่งเน้นแต่การปราบปราม ผนวกเข้ากับนโยบายรัฐที่สร้างผลกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ ยิ่งทำให้ปัญหาทวีคูณมากขึ้น ความรุนแรงยังคงเกิดขึ้นมาโดยตลอด ซึ่งการแก้ปัญหาของรัฐบาลก็ยังพ่นไม่พ่นแนวทางการใช้กำลังเข้ากดดันปราบปราม

ความรุนแรงชายแดนภาคใต้เพิ่มความถี่มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในช่วงปลายปี 2540 เป็นต้นมา ซึ่งขบวนการก่อความไม่สงบตอบโต้ฝ่ายรัฐด้วยการประกาศจะสังหารเจ้าหน้าที่ให้ได้ 120 คน หลังนายอาลียา โต๊ะบาฮา หัวหน้ากลุ่มบิอาร์เอ็นเขต 2 ถูกข่มขู่และถูกกับระเบิดเจ้าหน้าที่เสียชีวิต ในพื้นที่อ.ศรีสาคร จ.นราธิวาส เมื่อเดือนเมษายน 2540

คำประกาศดังกล่าวของขบวนการก่อความไม่สงบ รู้จักกันในชื่อ ‘แผนใบไม้ร่วง’

เดือนพฤศจิกายนปีเดียวกันนี้ เกิดเหตุลอบวางระเบิดเสาตอม่อสะพานข้ามแม่น้ำปัตตานี บนถนนสายเบตง-ยะลา อ.บันนังสตา จ.ยะลา ขณะที่พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในขณะนั้น เดินทางไปตรวจเยี่ยมในพื้นที่

พล.ต.สนั่น ให้สัมภาษณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า เป็นการก่อวินปดคติ เป็นฝมือโจรธรรมดา ไม่ใช่โจรก่อการร้าย

เหตุการณ์ในขณะนั้นเพียงช่วง 3 เดือน เกิดเหตุความรุนแรงทั้ง เผาโรงเรียน ยิงถ่มป้อมตำรวจ สถานีตำรวจ ยิงรถบรรทุก เรียกค่าคุ้มครอง และลอบสังหารเจ้าหน้าที่รัฐทั้งตำรวจ อส. ครู และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเสียชีวิต 18 คน การแก้ปัญหาในขณะนั้นคือส่งตำรวจตระเวนชายแดนจากค่ายนเรศวรเข้าไปกดดันกวาดล้าง

หลังจากนั้นในเดือนมกราคม 2541 พล.ต.สนั่นก็เปิดแถลงข่าวใหญ่ การจับกุมแกนนำขบวนการพูโลได้ถึง 3 คน ประกอบด้วยหะยีบือโด เบตง ประธานกลุ่มพูโลใหม่ หะยีดาโอ๊ะ ท่าน้ำ แกนนำสำคัญ และนายอับดุลรอหมัน บินอับดุลกาเคร์ ลูกน้องหะยีบือโด ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ปีเดียวกัน ก็สามารถจับกุมหะยีสะมะแอ ท่าน้ำได้อีกหนึ่งคน

พล.ต.สนั่นประกาศให้ขบวนการก่อความไม่สงบมอดตัวภายในเดือนมีนาคม หลังจากนั้นจะเปิดฉากกวาดล้างขั้นเด็ดขาด ซึ่งคำประกาศของพล.ต.สนั่นนับว่าได้ผลเมื่อมีสมาชิกขบวนการออกมามอดตัวกว่า 60 คน แต่ส่วนใหญ่เป็นเพียงระดับผู้ประสานงาน ขณะที่แกนนำคนสำคัญยังคงกบดานตามแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย และปฏิบัติการก่อความไม่สงบอยู่เป็นระยะ โดยปฏิบัติการตามแผนไบไม่ร่วงสังหารเจ้าหน้าที่รัฐอย่างต่อเนื่อง

การจับกุมแกนนำขบวนการพูโลเป็นผลงานที่พรรคประชาธิปัตย์ภาคภูมิใจ ท่ามกลางกระแสข่าวเบื้องหลังการจับกุมดังกล่าวนั้นเป็นความช่วยเหลือของรัฐบาลมาเลเซียที่ส่งตัวให้ทางการไทย ซึ่งผู้นำมาเลเซียเองถูกประชาคมมุสลิมตำหนิถึงการส่งตัวคนศาสนาเดียวกันไปให้คนต่างศาสนาลงโทษ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าหลังจากนั้นมา รัฐบาลมาเลเซียไม่มีทำทในการให้ความร่วมมือแก้ปัญหาใดๆ อีกเลย

ขณะเดียวกันกรณีการจับกุมแกนนำขบวนการพูโลก็ส่งผลกระทบต่อการแก้ปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหลังปี 2547 เป็นต้นมา นั่นคือกระบวนการพูดคุยระหว่างตัวแทนรัฐบาลไทยและกลุ่มก่อความไม่สงบต้องติดขัดเพราะข้อเรียกร้องให้รัฐบาลไทยปล่อยตัวแกนนำพูโลที่ถูกจับกุม ซึ่งรัฐบาลไทยมิอาจตอบสนองได้

จากแนวทางในอดีตจะเห็นได้ว่ารัฐบาลซึ่งพรรคประชาธิปัตย์อยู่ร่วมมาโดยตลอด ไม่ว่าในฐานะ พรรคร่วมหรือพรรคแกนนำ ให้แนวทางการทหารเพื่อปราบปรามขบวนการแบ่งแยกดินแดนมาโดยตลอด ซึ่งเห็นได้จากนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทุกฉบับตั้งแต่พ.ศ.2521-2541 ยัง เน้นการปกป้องดินแดนและการรักษาอำนาจอธิปไตย ซึ่งแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดให้เห็นในนโยบายความ มั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2542-2546 ซึ่งเชิญผู้นำศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ เข้ามาเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ทำให้ได้รับการตอบรับจากคนในพื้นที่มากขึ้นว่า หน่วยงานรัฐเริ่มเข้าใจปัญหามากขึ้น รัฐบาลเริ่มทำในสิ่งที่ถูกต้อง สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของประชาชนมุสลิม ซึ่งถือเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับ ปัญหาชายแดนภาคใต้ในช่วงสุดท้ายของรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์

แต่ถึงแม้รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์จะกำหนดนโยบายดังกล่าว ซึ่งเสมือนยุทธศาสตร์สำคัญ แต่การ ปฏิบัติก็ยังไปไม่พ้นกรอบคิดแนวทางเดิมๆ นั่นคือ การเน้นความมั่นคงของรัฐ และการทหารมาก่อนการ พัฒนา โดยเฉพาะ โครงการพัฒนาที่สำคัญเช่น ยุทธศาสตร์ศูนย์กลางผลิตอาหารมุสลิมโลก หรืออาหารฮา ลาล และพรบ.ธนาคารอิสลาม ก็ถูกเสนอขึ้นมาตั้งแต่รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ แต่ถูกเก็บกองเอาไว้นานจนไม่ อาจเกิดขึ้นได้จริงในสมัยที่พรรคประชาธิปัตย์มีอำนาจ

อีกทั้งพรรคประชาธิปัตย์เองก็ถูกตั้งคำถามถึงความจริงใจต่อการแก้ปัญหาชายแดนภาคใต้มาโดย ตลอด เพราะนับแต่นายสิดดิก ชารีฟ ส.ส.นราธิวาส ของพรรคประชาธิปัตย์ ได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ สมัยรัฐบาลนายเสนีย์ ปราโมช เมื่อปี 2519 ก็ไม่เคยมีส.ส.มุสลิมของพรรค ประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีอีกเลย

หากความรุนแรงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นผลพวงจากการเตรียมพร้อมบ่มเพาะปลูกฝังแนวคิดมา ยาวนานบนพื้นฐานการสร้างอคติต่อรัฐไทย ในช่วงเวลาเหล่านี้ พรรคประชาธิปัตย์ทั้งในฐานะรัฐบาล และ พรรคการเมืองซึ่งสมควรจะเป็นตัวแทนของคนพื้นที่ มิได้ทำหน้าที่สะท้อนปัญหา หรือขจัดเงื่อนไขให้หมด ไป ชำ้นโยบายที่มุ่งเน้นการทหารมากกว่านโยบายทางการเมือง กลับเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้การบ่มเพาะ อคติเติบโตขึ้นจนปรากฏชัดในปัจจุบัน

ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะที่ผ่านมา รัฐบาลซึ่งมีพรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำ ไม่เคยมีนโยบายที่ ชัดเจนต่อชายแดนภาคใต้เลย การดำเนินการล้วนแต่เป็นหน้าที่ของหน่วยงานความมั่นคง โดยเฉพาะกองทัพ ขณะเดียวกันประชาธิปัตย์กลับแก้ปัญหาในเชิงการเมือง จากความไม่พอใจของคนในพื้นที่ด้วยการซื้อเวลา ไปเรื่อยๆ ดังเห็นได้จากกรณีพระพุทธรูปที่จ.สตูล และอียูบาทที่จ.ยะลา

จากการดำเนินการในอดีตกล่าวได้ว่า แม้พรรคประชาธิปัตย์จะได้รับความนิยมจากคนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ แต่ก็ไม่เคยประสบความสำเร็จในเชิงการเมือง สามารถเป็นตัวแทน เป็นความหวังให้กับคนในพื้นที่ได้เลย

ภายใต้โอกาสครั้งใหม่ที่พรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำรัฐบาล ยังไม่ปรากฏแนวนโยบายแก้ปัญหาชายแดนภาคใต้ที่ชัดเจน แต่เมื่อครั้งที่ยังเป็นพรรคฝ่ายค้าน นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เคยกล่าวถึงแนวทางแก้ปัญหาเอาไว้ว่า สิ่งที่รัฐบาลต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนคือกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในทุกด้าน พร้อมๆ กับสร้างความสงบให้เกิดขึ้นเป็นพื้นฐาน

เมื่อมองถึงสภาพแวดล้อมในการทำงานของรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ จะเห็นว่า หากยึดแนวทางพัฒนาทุกด้านควบคู่ไปกับการสร้างความสงบนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างเอกภาพในการจัดการ ซึ่งรัฐบาลจะยืนหยัดได้ขนาดไหน เพราะมีอาจปฎิเสธได้ว่า หลังการยึดอำนาจเมื่อเดือนกันยายน 2549 เป็นต้นมา อำนาจในการแก้ปัญหาชายแดนภาคใต้ตกอยู่กับกองทัพ

ดังนั้นภายใต้โครงสร้างของรัฐบาลปัจจุบันที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ มีสายสัมพันธ์ที่แนบแน่นกับกองทัพยิ่งกว่ารัฐบาล อีกทั้งพรรคประชาธิปัตย์มิได้กำกับดูแลกระทรวงมหาดไทย นายสุเทพ เทือกสุบรรณ รองนายกรัฐมนตรีด้านความมั่นคง ก็แทบไม่เคยได้แสดงบทบาทใดๆ เกี่ยวกับปัญหาชายแดนภาคใต้มาก่อนเลย มีเพียงนายถาวร เสนเนียม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือมท.3 ที่ถูกวางตัวไว้เป็นผู้รับผิดชอบ รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์จะดำเนินนโยบายไปได้อย่างหนักแน่นแค่ไหน

ดังนั้น ภายใต้งบประมาณด้านการทหารจำนวนมหาศาล จากการทุ่มกำลังพลลงไปในพื้นที่มากกว่า 5 หมื่น ซึ่งทำให้ตัวเลขจำนวนเหตุร้ายลดลงอย่างไม่มีข้อถกเถียง การคงกำลังทหารเอาไว้ภายใต้งบประมาณที่ต้องทุ่มลงไปอีกมหาศาลจึงกลายเป็นความจำเป็น แต่ขณะเดียวกัน การเน้นยุทธศาสตร์การพัฒนาของรัฐบาล หมายถึงการทุ่มงบประมาณอีกจำนวนมหาศาลลงพื้นที่เช่นกัน ภายใต้ข้อจำกัดทั้งอำนาจในการควบคุมองค์กรแก้ปัญหา ภาวะเศรษฐกิจซึ่งส่งผลกระทบต่องบประมาณ ยังไม่รวมถึงสถานการณ์ซึ่งยากจะคาดเดาว่าจะพลิกโฉมไปอย่างไร ภายใต้การถูกกดดันอย่างหนักหน่วงทางการทหาร ขบวนการก่อความไม่สงบจะมีวิธีการใดๆ อีกหรือไม่ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นโจทย์ท้าทายการดำเนินนโยบายของรัฐบาลนี้อย่างยิ่ง

ภายใต้วิกฤติที่เกิดขึ้นคือโอกาสของรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ในการพิสูจน์ตัวเอง บทเรียนจากอดีตเป็นสิ่งที่ต้องทบทวน เพื่อมิให้ความผิดพลาดซ้ำรอยจนทำลายโอกาสของตัวเอง เพราะต้นทุนในการซื้อเวลานั้นมีน้อยยิ่งนัก

กึ่งทศวรรษไฟใต้ : ความสับสนในการหาทางออกด้วยเหตุผล

by DeepSouthWatch | Fri, 2009-01-23 11:09

ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

4 มกราคม พ.ศ. 2547 ปมลึกแห่งปัญหาที่แฝงเร้นและเพาะด้วยยาวนานนับสิบปีในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประทุขึ้นอย่างฉับพลันรุนแรง และเป็นระบบ เป็นการรุกทางการเมืองด้วยการโจมตีกองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ต.ปีเหล้ง อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส ทหารเสียชีวิต 4 นาย คนร้ายชิงอาวุธปืนไปได้ 413 กระบอก เป็นจุดเริ่มต้นความรุนแรงรอบใหม่ของชายแดนภาคใต้ซึ่งผ่านมาเป็นเวลาถึงกึ่งทศวรรษ คำถามที่เกิดขึ้นก็คือ "... เราได้บทเรียนอะไร?... " แล้ว "... ยังไงต่อไป?... "

ถ้าเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลัง 10 ปี ก่อนการปะทุของเหตุการณ์ ในปี พ.ศ. 2547 เหตุการณ์ความไม่สงบชายแดนภาคใต้ได้สูงโด่งขึ้นอย่างฉับพลัน อย่างรุนแรงและเป็นระบบ ระหว่างเดือนมกราคม 2547 ถึงเดือนธันวาคม 2551 มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นรวมเป็นจำนวน 8,541 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวม 8,692 ราย ในจำนวนนี้ เป็นผู้เสียชีวิต ประมาณ 3,287 ราย และบาดเจ็บ 5,405 ราย

ความไม่สงบดังกล่าวสะท้อนออกมาในรูปของการใช้ความรุนแรงทางกายภาพ ด้วยวิธีการโจมตีด้วยการยิงสังหาร การวางระเบิด การวางเพลิงและการก่อวินาศกรรมทำลายสถานที่ต่างๆ เหมือนไฟที่เผาผลาญสังคมของจังหวัดชายแดนภาคใต้และอารมณ์ความรู้สึกของคนทั้งชาติอย่างไม่รู้จบสิ้น

นโยบาย ยุทธศาสตร์ และการลงทุนเพื่อสร้างความมั่นคง : การปิดล้อม ตรวจค้น จับกุม

การควบคุมความรุนแรงให้ลดลงโดยใช้มาตรการทางการเมืองเป็นหลัก มาตรการการพัฒนาเป็นตัวเสริม นโยบายดังกล่าวมีต้นทุนที่สูงมากและอาจมีผลกระทบต่อเนื่องที่คาดไม่ถึง

ที่มาของนโยบายนี้ เป็นเพราะมาตรการตอบโต้ของฝ่ายรัฐต่อแรงกดดันจากความรุนแรงในระดับก่อนข้างสูงในช่วงต้นปี 2550 เกิดเหตุการณ์รุนแรงสะเทือนขวัญหลายครั้ง เช่น การโจมตีทหารรบพิเศษชุดปฏิบัติการทางจิตวิทยา (ปจว.) เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม ที่ ต.บองอ อ.ระแงง จ.นราธิวาส ทหารเสียชีวิต 7 นาย

การลอบวางระเบิดและโจมตีทหารพราน ที่ อ.บันนังสตา จ.ยะลา ในวันที่ 31 พฤษภาคม ทหารพราน เสียชีวิต 11 นาย และการโจมตีทหารชุดคุ้มครองครูเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน มีทหารเสียชีวิตจากเหตุการณ์ครั้งนี้อีก 7 นาย ในช่วงต้นปี 2550 มีการลอบวางระเบิดรถของนายอำเภอไม้แก่น จ.ปัตตานี ทำให้นายอำเภอ เสียชีวิตพร้อมกับนายทหารยศพันโทอีก 1 นาย

หลังจากนั้นได้มีการประกาศแผน "พิชิตบันนังสตา" และแผน "พิทักษ์ป่าดี" มาตรการที่สำคัญก็คือการตรวจค้นหมู่บ้านเป้าหมายเพื่อถอนแกนและจับกุม หรือผลักดันให้แนวร่วมของกลุ่มก่อความไม่สงบออกจากพื้นที่ นอกจากนี้ยังได้มีการประกาศแผนยุทธการ "พิทักษ์แดนใต้" ในช่วงหลังของเดือนมิถุนายนปีเดียวกัน ขยายผลตรวจค้นจับกุมแกนนำและแนวร่วมในพื้นที่แห่งอื่นๆ หลังจากผู้ที่ถูกจับกุมรอบแรกให้การ ชัดทอดคนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ยุทธวิธีดังกล่าวมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะและแนวโน้มของสถานการณ์ มีผลกระทบทั้งในด้านของฝ่ายรัฐ ในด้านของฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบ และต่อประชาชนทั่วไปในพื้นที่ ในด้านของฝ่ายของรัฐ มีการปิดล้อมตรวจค้นจับกุมมากขึ้น กอ.รมน.ภาค 4 จึงเปิดเผย ยุทธการพิทักษ์แดนใต้ ด้วยเหตุผลที่ว่า "เพื่อสร้างแรงกดดันขนาดรุนแรงลงไปในพื้นที่สีแดง เพราะหากจับกุมเป็นรายบุคคลเป็นครั้ง เป็นคราวเหมือนที่ผ่านมา จะทำให้แนวร่วมที่เหลือไหวตัวทัน และหลบหนีออกนอกพื้นที่ได้"

ในการดำเนินการดังกล่าว รัฐได้ระดมกำลังทหารและตำรวจ รวมทั้งกำลังฝ่ายอื่นๆเข้าไปในพื้นที่จำนวนมากเกินกว่า 60,000 นาย ใช้งบประมาณเพื่อเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ นับตั้งแต่ปี 2547-2552 งบประมาณรายจ่ายรวมทั้งสิ้น 109,296 ล้านบาท ถ้านับเฉพาะส่วนที่ใช้จ่ายไปแล้วตั้งแต่ปี 2547 จนถึงสิ้นปีงบประมาณ 2551 จำนวนเงินโดยประมาณ 81,748 ล้านบาท

ถ้าจะคำนวณการลงทุน ก่อนและหลังการใช้นโยบายการระดมกำลัง และปิดล้อมตรวจค้น ในปี 2551 เหตุการณ์ความไม่สงบลดลงจากปีก่อนหน้านี้นับจำนวน 1,238 ครั้ง (จากการคำนวณเหตุการณ์ในช่วงปี 2547-2550 มีสถิติเหตุการณ์เฉลี่ยรายปี ประมาณ 1,956 ครั้ง) อาจคิดมูลค่าการใช้จ่ายเงินลงทุนเพื่อลดเหตุการณ์ความไม่สงบ ค่าประมาณการ "ต้นทุนการลดเหตุการณ์หนึ่งครั้ง" ใช้จ่ายเงินลงทุนประมาณ 88.28 ล้านบาท ดังนั้น ถ้ารัฐจะใช้นโยบายเดิมเพื่อลดเหตุการณ์ทั้งหมดได้ก็จะต้องใช้เงินลงทุนเท่าเดิมเพื่อรักษาสถานเดิมของความมั่นคงที่ทำในขณะนี้ และต้องเพิ่มเงินอีกประมาณ 235,984 ล้านบาท หรือรวมแล้วประมาณ 345,280.68 ล้านบาท การคำนวณนี้ตั้งอยู่บนฐานคติที่ว่ารัฐจะยังคงใช้นโยบายที่เน้นการทหารเป็นหลัก อย่างเช่นที่ผ่านมา และมีการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นตัวเสริม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของพื้นที่ซึ่งความรุนแรงลดลง ซึ่งรัฐจะต้องใช้เงินลงทุนอีกเท่าตัวเพื่อมิให้เหตุการณ์ความรุนแรงย้อนกลับมาอีก

ต้นทุนของการรักษาความมั่นคงดังกล่าวข้างต้น เป็นตัวเลขที่เปิดเผย แต่ถ้าความเป็นจริงต้นทุนที่ไม่เปิดเผย "สูง" กว่านี้ประมาณเท่าตัวหรือสองเท่าตัว ตัวเลขการลงทุนในอนาคตจะสูงกว่านี้มากขึ้นอีก สิ่งที่ต้องคิดด้วยก็คือ การวิเคราะห์นี้ยังต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางจิตวิทยาสังคมของประชาชนในพื้นที่ซึ่งจะทนได้หรือไม่กับการได้รับความกดดันทางการทหาร การละเมิดสิทธิเสรีภาพหรือการเกิดเหตุละเมิดสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่และการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมจากรัฐซึ่งอาจเป็นความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นได้ ในบางครั้งในสถานการณ์การ ข้อมูลจากศูนย์ปฏิบัติการตำรวจส่วนหน้า (สปก.ตร.สน.) ในรอบห้าปีที่ผ่านมา มีการปิดล้อมตรวจค้น 12,335 ครั้ง ต่อ 22,297 เป้าหมาย สอบสวนคดีความมั่นคง 6,103 คดี ออกหมายจับ 6,158 หมาย ดำเนินคดีตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉิน 320 คน จับกุม 3,316 หมาย คนร้ายเสียชีวิต 126 หมาย ศาลได้พิพากษาไปแล้ว 153 คดีหรือร้อยละ 2.5 ของคดีทั้งหมด

ข้อควรระวังก็คือ การละเมิดสิทธิดังกล่าว หากเกิดขึ้นมากและเป็นระบบก็อาจจะเกิดกระแสความไม่พอใจของประชาชนสูงขึ้น เกิดการตอบโต้และต่อต้านรัฐมากขึ้น ทำให้เหตุการณ์ความรุนแรงไม่ลดลงตามเป้าหมายที่วางไว้

ลดความสูญเสีย หรือเพิ่มความรุนแรงเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ในช่วงกลางปี 2551 ของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการตายและบาดเจ็บ ทั้งก่อนและหลังเดือนมิถุนายน 2550 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เริ่มปฏิบัติการของฝ่ายทหาร ผลจากการวิเคราะห์แบบจำลองทางสถิติในแบบอนุกรมเวลาข้อมูลรายเดือนชี้ว่าการปฏิบัติการดังกล่าว "ยังไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราการตายและบาดเจ็บรายเดือนอย่างมีนัยสำคัญ" ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วงหลังซึ่งเป็น "ความรุนแรงในเชิงคุณภาพ" มีเป้าหมายการทำลายที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งอาจจะทำให้มีเหยื่อการตายและบาดเจ็บมากขึ้นในการโจมตีหรือก่อเหตุในแต่ละครั้ง

ข้อควรระวังในปี 2552 นี้ เมื่อมีการกดดันทางการทหาร ผลก็คือการลดพื้นที่และอิสระในการเคลื่อนไหวของอีกฝ่าย ในขณะที่เดียวกันก็ยังไม่สามารถเอาชนะด้วยงานการเมืองและการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง หากมีความผิดพลาดทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจจากฝ่ายรัฐ ผู้ก่อเหตุความไม่สงบอาจจะหันไปใช้วิธีการโจมตีที่รุนแรงในแบบที่ใหญ่และส่งผลสะเทือนมากเช่น คาร์บอม ใช้ความรุนแรงเป็นการสื่อสารทางการเมืองแบบหนึ่ง หรือเพื่อหาทางออกจากการกดดันทางการทหารในสถานการณ์ที่ยังไม่มีการแก้ปัญหาทางการเมือง การที่ฝ่ายรัฐยังไม่รับทราบสัญญาณหรือตีความไม่ออกว่าสัญลักษณ์ของการต่อสู้ที่ผ่านมาว่าเขาต้องการอะไร สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือความรุนแรงที่แก้ได้ยาก การลดลงของเหตุการณ์ในบางช่วงจึงอาจจะเป็นการปรับตัวทางยุทธวิธีเท่านั้น

อีกประเด็นที่น่าสนใจก็คือภูมิหลังด้านอาชีพของเหยื่อ ราษฎรโดยทั่วไปยังเป็นเป้าหมายมากที่สุด อันดับ 2 คือทหาร และนับตั้งแต่ปี 2550-2551 ผู้เสียชีวิตอันดับ 3 คือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กลับมีมากกว่าการเสียชีวิตของตำรวจ ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่า ผลจากการใช้นโยบายปิดล้อมตรวจค้นทำให้ผู้ที่เป็

ยุทธศาสตร์ 5 ปีการต่อสู้กับความรุนแรงด้วยวาทกรรมนโยบายที่มีเหตุผล

จากการทบทวนความรุนแรงทั้งหมดในรอบ 5 ปี จะเห็นได้ว่าสถานการณ์ยังมีความไม่แน่นอนอยู่ ถึงแม้จะมีแนวโน้มเหตุการณ์ที่ลดลงในปี 2551 ความเปลี่ยนแปลงสถานการณ์เป็นไปตามข้อสรุปวาทกรรมหลักทางนโยบายของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ซึ่งสะท้อนให้เห็นการสร้างจินตนาการของเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ในช่วงเวลาที่ผ่านม

ในปี 2548 สิ่งที่ได้รับการยอมรับมากขึ้นก็คือ ความรุนแรงเกิดขึ้นในระดับสูง อย่างรุนแรง และอย่างเป็นระบบเพราะความผิดพลาดทางนโยบายรัฐในอดีต รัฐบาลทุกชุดทุกสมัยมีส่วนในความผิดพลาด แต่ความผิดพลาดเกิดขึ้นอย่างชัดเจนภายใต้รัฐบาลทักษิณ

ส่วนในปี 2549 การวิเคราะห์ข้อมูลชี้ให้เห็นว่าความรุนแรงเป็นความรุนแรงที่มีระบบและโครงสร้าง ไม่ใช่การก่อเหตุแบบไร้ทิศทางไร้เป้าหมาย สะท้อนว่ามีขบวนการและจัดตั้งในการก่อความรุนแรงในพื้นที่ การก่อเหตุกระจายไปทั่วทุกพื้นที่ กลุ่มที่ก่อเหตุมีเหตุผลทางการเมือง มีแนวคิด กลยุทธ์/ยุทธวิธีในการก่อเหตุความไม่สงบ

นอกจากนี้ ในปี 2549 การขยายความรุนแรง แสดงออกมาในรูปการเมือง มีการประท้วงของผู้หญิงและเด็กต่อมาตรการการจับกุมและใช้ความรุนแรงของรัฐ แสดงให้เห็นว่ารัฐจะต้องระมัดระวังและใช้การเมืองในการแก้ปัญหา การเมืองในที่นี้เป็นการเมืองแห่งอัตลักษณ์ กลุ่มผู้ก่อเหตุมีแนวคิดและวาทกรรมในการต่อสู้เพื่อชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์และศาสนาในแบบบูรณาการ รัฐจึงต้องจัดการด้วยเหตุผลที่ลึก เพราะนี่เป็นการต่อสู้ทางความคิดและความรู้สึก ถ้ารัฐไม่จำกัดการใช้ความรุนแรงของฝ่ายตน และปล่อยให้มีการแก้แค้นตอบโต้

ปี 2550 ความรุนแรงยังคงต่อเนื่องและขยายตัวออกไปอีก แม้จะมีการปฏิวัติยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือนของทักษิณและการนำทางยุทธศาสตร์เป็นของฝ่ายทหาร ในทางการเมือง มีการพูดคุยโทษต่อคนมลายูจากปากของนายกรัฐมนตรี แต่นโยบายสมานฉันท์ยังไม่บรรลุผลในทางปฏิบัติ ฝ่ายก่อการปลุกคั่นด้วยปฏิบัติการก่อเหตุจนทำให้สถานการณ์ก้าวไปถึงสุดปลายขอบของของความสมานฉันท์ รัฐได้แก้ไขด้วยยุทธวิธีการระดมกำลังอย่างขนานใหญ่เข้าไปในพื้นที่ ควบคุมความรุนแรงด้วยการปิดล้อมตรวจค้นและจับกุมด้วยมาตรการทางกฎหมายตามพระราชกำหนดการบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งทำให้ระดับความรุนแรงลดลงในครึ่งปีหลังของปี 2550 และปี 2551

จุดเน้นย้ำตลอดเวลาในวาทกรรมทางนโยบายในระยะหลังก็คือ นี่เป็นสงครามความคิด! และสงครามความรู้สึก! จะต้องแก้ที่การเมือง ความคิดและความรู้สึกเพื่อแก้โจทย์ใหญ่ของความรุนแรงในภาคใต้ แต่ในปี 2551 สิ่งที่เกิดขึ้นคือการเมืองที่สับสนนำการทหารที่สับสน เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่กรุงเทพฯ ทำให้ฝ่ายการเมืองหลักทางให้ฝ่ายทหารดำเนินการเองโดยไม่แทรกแซง การที่สถานการณ์ลดลงอาจจะเป็นความสำเร็จทางยุทธวิธีที่ทำให้ฝ่ายก่อความไม่สงบไม่สามารถก่อเหตุได้โดยง่าย อาจทำให้การข่าวดีขึ้น แต่สถานการณ์ก็ยังอยู่ในสถานะที่ไม่แน่นอน มีการก่อความรุนแรงในเชิงคุณภาพมากขึ้นเพื่อตอบโต้ฝ่ายรัฐ สถานการณ์จึงอาจจะเป็นไปตามการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์ของรองปลัดกระทรวงกลาโหม ‘พล.อ. ไวกงษ์ ศรีนวล’ ที่ว่าการที่สติลดลงอาจจะเป็นเพียงตัวชี้ผลทางยุทธวิธี แต่ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงทางยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ในขณะนี้อยู่ในสถานะย่นกัน ทั้งสองฝ่ายยังไม่สามารถเอาชนะกันได้หรือไม่สามารถเสนอยุทธศาสตร์ใหม่ที่จะเปลี่ยนไปสู่ชัยชนะอย่างยั่งยืนได้

ดังนั้นทางออกในปัจจุบันก็คือ การพยายามใช้ความยุติธรรมเพื่อแก้ปัญหา ใช้การเมืองนำการทหารอย่างแท้จริง ด้วยกระบวนการทางการเมือง นโยบายการเมืองที่ปฏิรูปเปลี่ยนแปลงการปกครองและการบริหารรัฐกิจให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และสอดคล้องกับลักษณะพิเศษของสังคมวัฒนธรรม ตอบโจทย์เรื่องการเมืองแห่งอัตลักษณ์ รวมทั้งเปิดพื้นที่ทางการเมืองว่าด้วยการสานเสวนาพูดคุยกับฝ่ายที่ก่อความไม่สงบและกลุ่มประชาชนฝ่ายต่างๆ ภายใต้กรอบของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมแห่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจะลดต้นทุนความสูญเสียและต้นทุนของการรักษาความมั่นคงที่จะเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากหากไม่มีการปรับเปลี่ยนทางยุทธศาสตร์ดังกล่าว นี่คือการทำให้เกิดความฝันและจินตนาการทางการเมืองใหม่ของคนในพื้นที่ เพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมสันติสุขและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

สถานการณ์ใหม่ชายแดนใต้ : ความเสี่ยงในการถูกรุกกลับทางการทหารและตึงกำลังในทางการเมือง

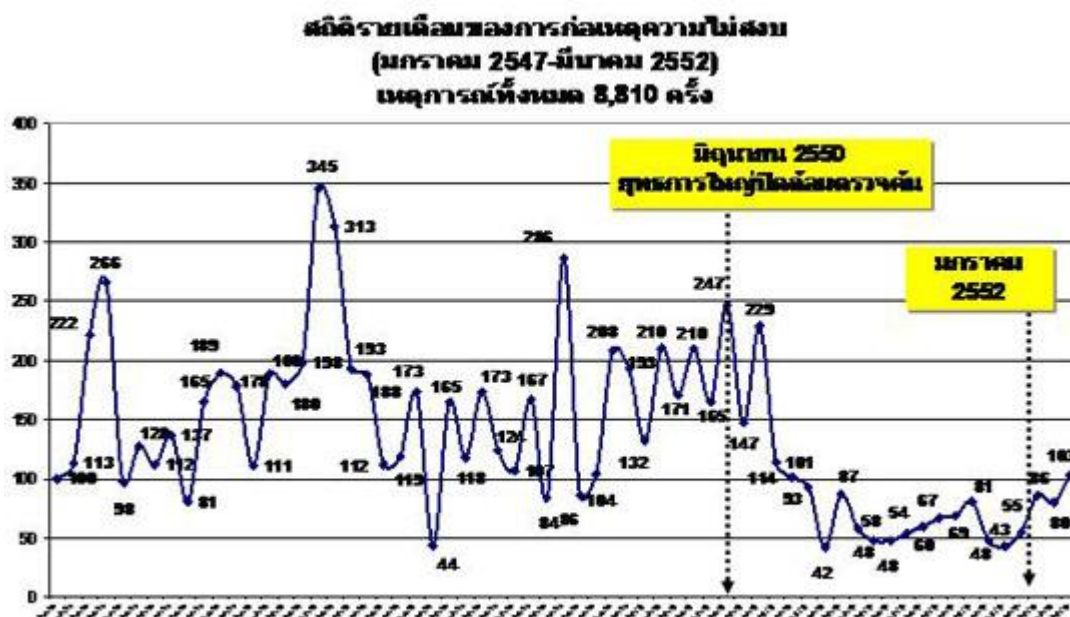
by DeepSouthWatch | Tue, 2009-04-21 10:32

ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

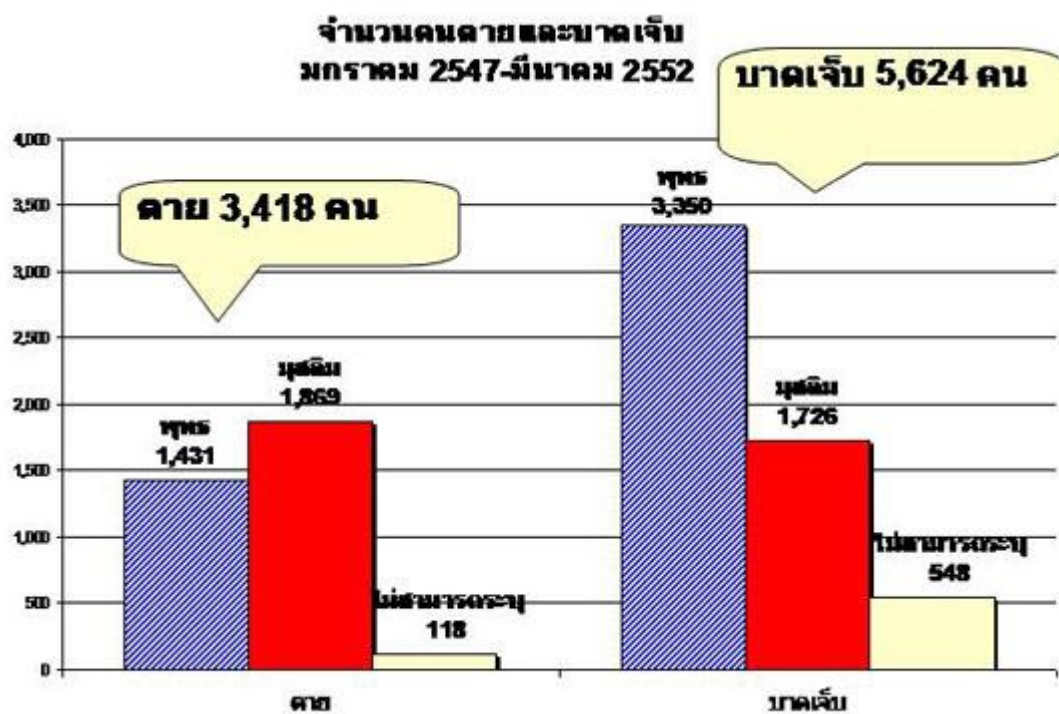
นับตั้งแต่มกราคม 2547 ถึงเดือนมีนาคม 2552 ของปีนี้ได้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้น 8,810 เหตุการณ์ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส รวมทั้งบางส่วนของจังหวัดสงขลา ความรุนแรงลดลงในกลางปี 2550 เมื่อกองทัพเริ่มมาตรการระดมกำลังขนาดใหญ่ส่งกำลังเข้ามาในพื้นที่มากกว่า 60,000 นาย มีการปิดล้อมตรวจค้นผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ก่อความไม่สงบ และรัฐใช้จ่ายเงินงบประมาณไปมากกว่า 109,000 ล้านบาทเพื่อความมั่นคงและการพัฒนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

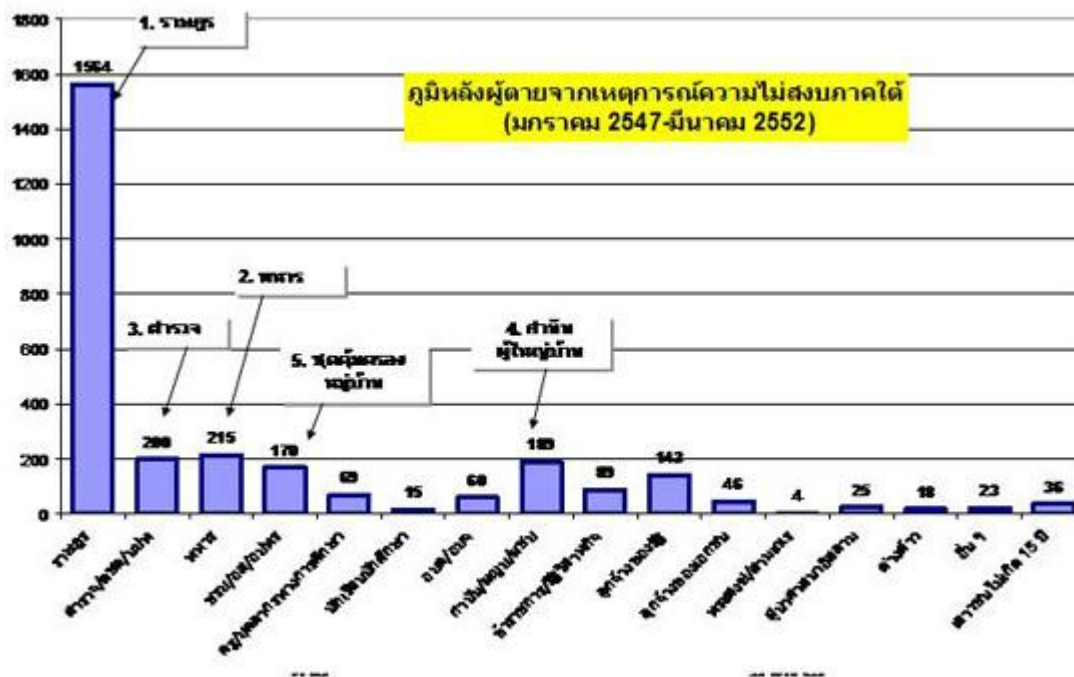
เมื่อดูจากสถิติเหตุการณ์ความรุนแรง เห็นได้อย่างชัดเจนว่าความพยายามในการรุกไล่ทางการเมืองและการทหารต่อขบวนการก่อความไม่สงบค่อนข้างประสบผลสำเร็จ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2550 เหตุการณ์ความไม่สงบลดลงจากประมาณ 200 ครั้งต่อเดือนไปเป็น 100 กว่าครั้งหลังจากนั้น จากนั้นนับตั้งแต่เดือน

พฤศจิกายน 2550 เหตุการณ์ความไม่สงบลดลงน้อยกว่า 100 ครั้งต่อเดือน นี่เป็นแนวโน้มที่ความต่อเนื่องจนกระทั่งมีความเปลี่ยนแปลงบางอย่างจนน่าสังเกตในตอนต้นปี 2552 นี้

ในช่วงต้นปี 2552 จำนวนของเหตุการณ์ความไม่สงบเริ่มไต่ระดับสูงขึ้นอีก จนกระทั่งเดือนมีนาคมที่ผ่านมา เหตุการณ์ความไม่สงบไต่ระดับสูงขึ้นมากกว่า 100 ครั้งต่อเดือนอีกครั้งเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่เดือนตุลาคมของปี 2550 ซึ่งให้เห็นภาพของความคงที่ต่อเนื่องและการลุกลามขยายตัวอย่างไม่จบสิ้นของเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

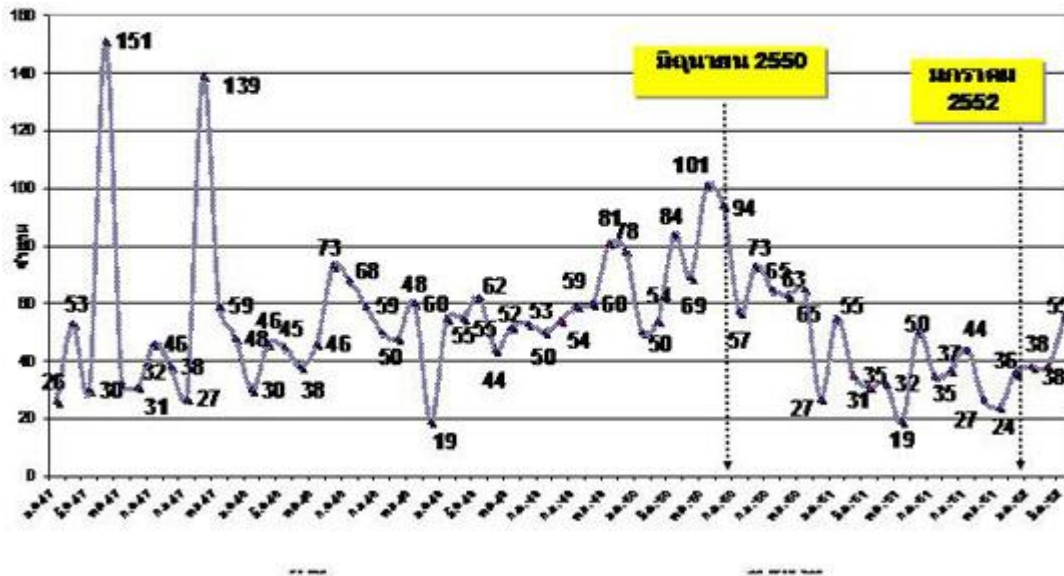

ระหว่างเดือนมกราคม 2547 จนถึงเดือนมีนาคม 2552 มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบไปแล้วถึง 3,418 ราย และผู้บาดเจ็บ 5,624 ราย ในกลุ่มผู้ถูกสังหารนี้ ร้อยละ 54.69 เป็นคนมุสลิมและร้อยละ 41.87 เป็นคนพุทธ

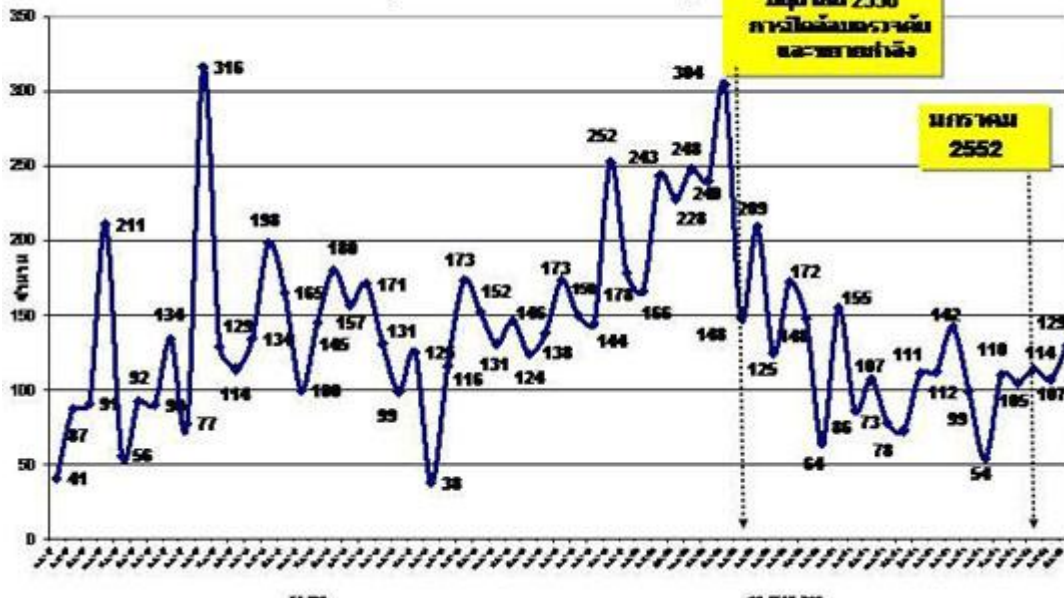

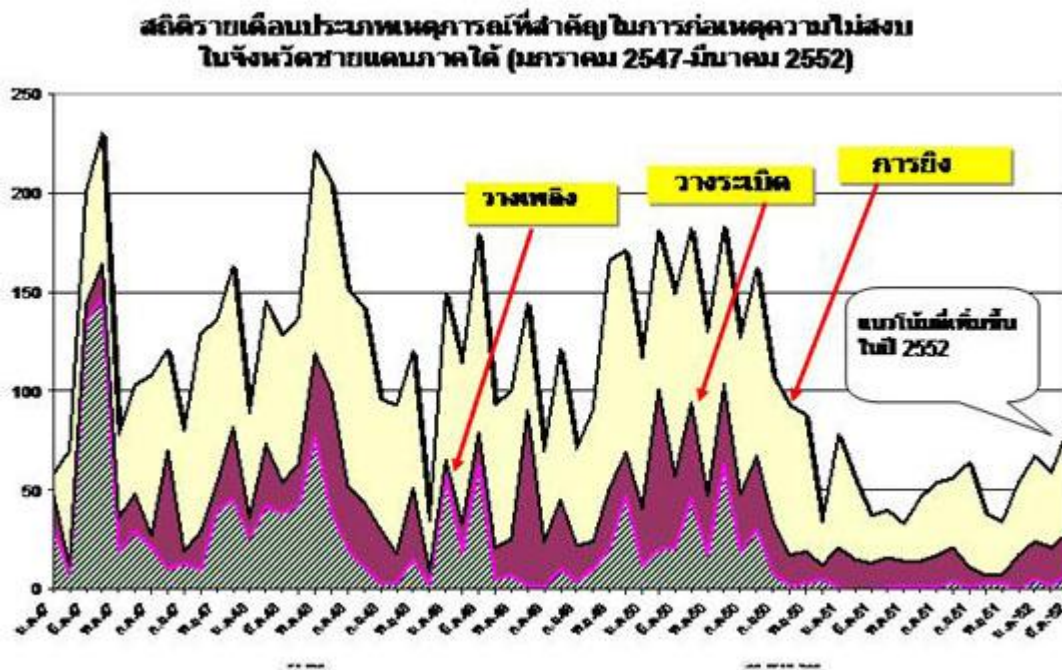
เป้าหมายสำคัญของเหยื่อความรุนแรงคือพลเรือน ดังจะเห็นได้จากสถิติผู้สูญเสียทั้งหมด แยกเป็นพลเรือนหรือราษฎรโดยทั่วไปเป็นเป้าหมายหลักของการสังหาร (ประมาณ 1,564 คน) ตามมาด้วยฝ่ายทหาร (ประมาณ 215 คน) บุคลากรฝ่ายตำรวจ (ประมาณ 200 คน) กำนันผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน (ประมาณ 189 คน) และชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) (ประมาณ 170 คน) ยุทธวิธีสำคัญในการก่อเหตุก็ยังคงเป็นการยิงสังหารบนถนนสายย่อยหรือถนนหลวง ตามมาด้วยการใช้ระเบิดและการวางเพลิง แบบแผนลักษณะการโจมตีเพื่อก่อเหตุเป็นเช่นนี้ตลอดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา

สถิติรายเดือนผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบชายแดนใต้
มกราคม 2547-มีนาคม 2552

สถิติรายเดือนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบชายแดนภาคใต้
(มกราคม 2547-มีนาคม 2552)

กล่าวโดยสรุป ความรุนแรงยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จนถึงปัจจุบันฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบยังคงแสดงให้เห็นว่ายังไม่ลดละความพยายามที่จะก่อสถานการณ์ความรุนแรงให้มีผลกระทบในทางการเมืองและส่งสัญลักษณ์การต่อสู้ให้เห็นในพื้นที่สาธารณะ ในขณะที่ความวุ่นวายสับสนในทางการเมืองที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครและที่อื่นๆ ของประเทศยังไม่มีทีท่าว่าจะแก้ไขได้ถาวรในระยะเวลาอันใกล้นี้ แต่ทราบได้ที่รัฐบาลยังคงวุ่นวายอยู่กับการอยู่รอดทางการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐก็จะถูกเบี่ยงเบนความสนใจไปจากการแก้ปัญหาทางการเมืองและในทางยุทธศาสตร์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่แท้จริงเพื่อรื้อฟื้นทางการเมืองและการทหาร

สิ่งที่ควรระวังก็คือการรุกรทางการเมืองที่เคยกระทำได้ผลสำเร็จในระยะเวลาที่ผ่านมา ก็จะกลายเป็นการถูกรุกรบ้าง ในขณะที่การเมืองยังไม่สามารถชนะได้ในระยะยาว การปรับตัวทางยุทธศาสตร์โดยเฉพาะในทางการเมืองและการทหารอาจจะต้องมีการพิจารณาอย่างเร่งด่วนหากแนวโน้มดังกล่าวยังเป็นอยู่เช่นนี้

สิทธิเสรีภาพในสถานการณ์ไม่ปกติ [1] : ตรงข้ามความคิด นักสิทธิฯ - ทหาร

by DeepSouthWatch | Mon, 2009-04-27 01:29

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

เก็บความคิดจากเวทีเสวนา ‘สิทธิเสรีภาพของประชาชนในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ’ จัดโดยโครงการวิชาการสาธารณะ กรณี 3 จังหวัดภาคใต้ ณ โรงแรมซีเอส จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 31 มีนาคมที่ผ่านมา ระหว่างแนวคิด ‘ความมั่นคง’ ที่มุ่งหมายปกป้องชีวิตและทรัพย์สินโดยรัฐกับความกังวลที่มาจติวิญญานแห่ง ‘สิทธิเสรีภาพ’ อันเป็นหัวใจสำคัญของความเป็นมนุษย์ ประเด็นสำคัญที่ยังไม่ตกผลึกบนพื้นที่แห่งการปะทะสังสรรค์กันอย่างร้อนแรง แลกข้อมูลกันอีกครั้งเพื่อนำไปสู่การหาขอบเขตและความเหมาะสมว่าควรอยู่ตรงไหนกันแน่

ความต่างของ 2 ชุดความคิดนี้เอง ที่ทำให้ความร่วมมือระหว่างตัวแทนของรัฐและบางส่วนของภาคประชาสังคมไม่สามารถหาจุดบรรจบได้โดยง่าย นี่อาจเป็นอีกหนึ่งแนวปะทะของความขัดแย้งทางความคิดที่ดำรงอยู่จริงในพื้นที่ ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้จึงขอฉายภาพความคิดจากพื้นที่จาก 2 มุมมองที่ยืนต่างที่ทางมานำเสนอเป็นตอนแรก

60

deepsouth

“รัฐบาลกล้าที่จะทำประชามติใน 3 จังหวัดว่าต้องการกฎหมาย (พ.ร.ก.ฉุกเฉิน) นี้หรือไม่? ...ประชาชนหวัง
ศาลเป็นที่พึ่ง แต่กระบวนการของศาลต้องใช้เวลา กว่าที่จะได้รับความยุติธรรมจากศาลตัวเขา ครอบครัว
ชุมชนก็สาหัสสากรรจ์มาก”

สิทธิพงษ์ จันทวิโรจน์ เลขาธิการศูนย์ทนายความมุสลิม

ตั้งแต่ปี 2547 ถึงปัจจุบันมีเรื่องร้องเรียนเกือบ 1,000 เรื่อง เรื่องถูกรีดรอนสิทธิเสรีภาพถูกรังเรียนมาก
ที่สุดภายใต้กฎหมายพิเศษ 2 ฉบับ คือ กฎอัยการศึกซึ่งประกาศใช้ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอ
ในจังหวัดสงขลา กฎหมายพิเศษอีกฉบับคือพระราชบัญญัติการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.
2548 (หรือ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน) ประกาศบังคับใช้เฉพาะในพื้นที่ 3 จังหวัด การนำมาใช้กฎหมายพิเศษทั้งสองจำ
ห้วมาเลย ว่าจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยอ้างว่ารัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้เมื่อมีสถานการณ์ไม่ปกติ
ซึ่งเป็นความจริงแต่ก็หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิและปฏิบัตินอกกรอบเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจ

อีกประการหนึ่ง การใช้อำนาจตามกฎหมายพิเศษของเจ้าหน้าที่ยังไม่เคยมีการตรวจสอบ ผมหมายถึง
องค์กรอิสระที่สามารถทำการตรวจสอบได้ ศูนย์ทนายความมุสลิมไม่พบว่ามีคดีที่เจ้าหน้าที่รัฐถูกอัยการ
ฟ้องร้องในข้อหาละเมิดสิทธิศักดิ์ แต่กว่า 400 คดีที่ศูนย์ทนายความฯ ทำอยู่เป็นคดีที่ประชาชนถูกจับกุม
ดำเนินคดีผ่านกฎหมายทั้งสองเกือบทั้งหมด ทั้งนี้ เจตนารมณ์ของกฎหมายถ้าปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและ
ตรวจสอบน่าจะเกิดผลดี แต่ปัจจุบันสถานการณ์ก็ยังไม่คลี่คลาย แม้จำนวนสถานการณ์จะลดลงแต่กลับมี
ความรุนแรงเพิ่มขึ้นและช็อกคนทั้งประเทศมากขึ้น

กฎหมายกำหนดเอาไว้ว่าหากมีความจำเป็นที่จะต้องทำการสอบปากคำสามารถใช้กฎอัยการศึกกักตัว
ผู้สงสัยเพื่อตรวจสอบไม่เกิน 7 วันได้ กฎหมายใช้คำว่า ‘กักตัว’ ไม่ใช่ ‘จับกุม’ เมื่อใช้อำนาจตามกฎหมายอัยการ
และใช้คำว่า ‘กักตัว’ สิทธิของผู้ถูกจับกุมตาม ป. วิอาญาที่สามารถการพบทนายหรือพบญาติสองต่อสองจึง
ไม่มี สิทธินี้เขาถูกลิดรอนสิทธิไปแล้วและปราศจากองค์กรอิสระในการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่

ขั้นตอนต่อมาหลังจาก 7 วันจะผ่านกรรมวิธีของเจ้าหน้าที่ทหาร โดยจะจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร
อาจจะมีการชดทอดหรือสารภาพ จากกระบวนการตรงนี้ก็จะนำส่งผู้พนักงานสอบสวนในการออกหมายจับ
ตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉินโดยศาล เมื่อศาลออกหมายจับตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉิน เจ้าหน้าที่จะมีสิทธิควบคุมตัวได้อีก 7
วัน แต่การออกหมายจับของศาลก็พบปัญหาในการตรวจสอบอย่างยิ่ง ทั้งนี้ หากเป็นการออกหมายจับ

ตามปกติ ประธานศาลฎีกาจะมีแนวปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่พิจารณาการออกหมายจับ แต่การออกหมายตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ประธานศาลฎีกาไม่ได้ออกแนวปฏิบัติ แต่ให้แต่ละศาลวางแนวปฏิบัติเอง

ในการควบคุม 7 วัน จะเรียกว่าผู้ที่ถูกจับว่าเป็น “ผู้ต้องหา” ไม่ได้ แต่จะต้องเรียกว่า “ผู้ถูกจับ” ตาม มาตรา 7/1 ตาม ป.วิอาญา (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) ซึ่งต้องมีสิทธิพบทนายเช่นกัน แต่ปรากฏว่า สมัยแรกๆ เคยมีแนวปฏิบัติของ กอ.รมน.ภาคที่ 4 ระบุว่าห้ามเยี่ยมเป็นเวลา 3 วัน ในขณะที่บอกว่าเขาเป็นเพียงผู้ต้องสงสัย ไม่ใช่ผู้ต้องหา ไม่ใช่คนโทษ สิทธิเขาก็กลับด้อยกว่า “ผู้ต้องหา” ด้วยซ้ำ ต่อมาเมื่อมีการเรียกร้อง ปัจจุบันปลดแนวปฏิบัติห้ามเยี่ยม 3 วันออกแล้ว

หลังจากควบคุมตัว 7 วัน คนเหล่านี้จะถูกนำไปสู่กระบวนการซักถาม เราพบว่ามีการนำตัวไปไว้ในสถานที่ นอกเหนือจากหมายจับ และหากคุมตัวต่อต้องยื่นต่อศาลเพื่อควบคุมตัวต่ออีกครั้งละ 7 วัน แต่ไม่เกิน 30 วัน ใน ป.วิอาญาต้องนำตัวผู้ต้องหาไปที่ศาล แม้ศาลไม่ได้เบิกไปหน้าศาลเพื่อคัดค้านการควบคุมตัว แต่ผู้ต้องหาสามารถคัดค้านผ่านวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ได้จนศาลได้ ทว่าการขอคุมตัวต่อตามกฎหมายพิเศษไม่จำเป็นต้องนำตัวผู้ต้องสงสัยไปที่ศาล ดังนั้นเขาจะโดนอะไรบ้างหรือไม่ ศาลก็ไม่มีวันได้รู้

หากเจ้าหน้าที่ไม่มีการตรวจสอบถ่วงดุลก็จะละเลยทางปฏิบัติตามกฎหมายพิเศษอย่างเคร่งครัด อย่างเช่นในกรณีขอให้ขยายระยะเวลาการควบคุมตัว 7 วัน ศาลระบุว่าต้องรายงานการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมต่อศาลทุกครั้งแต่ยังไม่เคยเจอ เจตนารมณ์ ของ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ที่แท้จริงคือการสร้างโอกาส สร้างความเป็นมิตร สร้างความโอบอ้อมอารีต่อผู้ที่ถูกเชิญตัวมา ดังนั้นต้องเปลี่ยนทัศนคติไม่ใช่ควบคุมตัวเพื่อซักถาม หรือเพื่อฟ้องเขาเป็นจำเลยในก่อการร้าย ช่องโจร ในขณะที่ขั้นตอนการซักถามก็หมดสิทธิในการมีผู้ไว้วางใจเคียงข้าง

ในกฎหมาย ป.วิอาญา ระบุว่าผู้ต้องหาที่มีโทษจำคุกสูงกว่า 10 ปีขึ้นไปต้องมีทนาย แต่สิ่งที่พบใน พ.ร.ก.ฉุกเฉินหรือกระบวนการซักถามแบบนี้ไม่มีโอกาสที่จะมีทนายเคียงข้าง และกฎหมายก็ไม่ได้มีเจตนารมณ์เพื่อเปลี่ยนทัศนคติ แต่เป็นการสร้างหลักฐานผูกมัดเพื่อฟ้องต่อศาล แต่ปรากฏว่า 70 % ศาลพิพากษายกฟ้อง ถึงยกฟ้องคดีหนึ่งๆ เรื่องจะใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 2 ปี คนที่ตกเป็นจำเลยในคดีก่อการร้ายมีโอกาสประกันตัวน้อยมาก ถ้าวรรณในชั้นอุทธรณ์และฎีกาด้วยแล้วใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 4-5 ปี แม้ว่าจะคดีจะถูกยกฟ้องไปแล้ว แต่อิสรภาพยังคงถูกจองจำ ผมจึงขอเรียกร้องให้องค์กรอิสระตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่

การจะขอขยายเวลาการใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉินออกไปอีกครั้งละสามเดือน รัฐบาลเคยฟังประชาชนว่าเขาต้องการจริงหรือไม่? กฎหมายนี้มีประโยชน์จริงหรือและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมายซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษและริดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเคร่งครัดหรือไม่ รัฐบาลกล้าที่จะทำ

ประชมติใน 3 จังหวัดว่าต้องการกฎหมายนี้หรือไม่ สิทธิมนุษยชนในสถานการณ์ไม่ปกติ ประชาชนหวังศาลเป็นที่พึ่ง แต่กระบวนการของศาลต้องใช้เวลา กว่าที่จะได้รับความยุติธรรมจากศาลตัวเขา ครอบครัวชุมชนก็สาหัสสากรรจ์มาก

000

“เมื่อพูดถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน หนีไม่พ้นต้องพูดถึงกฎหมายพิเศษ 2 ฉบับ ขอนั่นว่าปัจจุบันเราไม่ได้สู้กับโจรผู้ร้ายทั่วไป แต่กำลังต่อสู้กับขบวนการที่มีการจัดตั้ง อำพราง ปกปิด มีเป้าหมายชัดเจน คือ ปลดปล่อยรัฐปัตตานี”

พล.ต.สุวัช วิชิตการ

รองผู้บัญชาการกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร

อยากเล่าความเป็นจริงของสถานการณ์ก่อน ความเป็นจริงของโรคร้ายที่เกาะกินในพื้นที่คืออะไร เพราะถ้ารู้ปัญหาจะหาทางเดินร่วมกันได้โดยทุกฝ่ายได้รับผลกระทบน้อยที่สุด

ในเอกสารของนักวิชาการอาจบอกว่าปัญหาจากเงื่อนไขทางโครงสร้างบ้าง วัฒนธรรมบ้าง การเมือง การปกครองบ้าง หรือไม่กี่เรื่องเศรษฐกิจ การศึกษา และยาเสพติด แต่จริงๆ แล้วที่ฝ่ายความมั่นคงได้ข้อมูลมาจากการมอบตัวหรือจับกุม พบว่า สถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีขบวนการแบ่งแยกดินแดนเป็นตัวกลางของปัญหาทั้งหมด แต่มีเงื่อนไขอย่างอื่นเป็นตัวเร่ง

ในขั้นต้น ขบวนการต่อสู้เริ่มมีการต่อต้านจากผู้นำในอดีตที่สูญเสียสถานะปกครองต่อมาลงสู่มวลชนในเรื่องศาสนาโดยใช้เงื่อนไขเชื้อชาติสร้างเอกลักษณ์มลายู ในทางประวัติศาสตร์พื้นบ้าน เขาพยายามเล่าความเป็นมาของรัฐปัตตานี ด้านศาสนาก็มีการเบนข้อเท็จจริงตามคำสอน พยายามรวบยอดคำว่ามลายูคือมุสลิมเท่านั้น แต่ถามว่าเป็นไปได้หรือเป็นเพียงเพื่อหลอกผู้นำศาสนา ผู้นำจิตวิญญาณให้เห็นว่าการต่อสู้ครั้งนี้เป็นการต่อสู้ของคนมุสลิม เป็นสงครามศักดิ์สิทธิ์ เป็นวาญิบที่ต้องร่วมทำ

จากหลักฐานที่ได้จากการตรวจยึดพบว่ามีแนวปฏิบัติ 7 ขั้นตอนเพื่อแบ่งแยกรัฐปัตตานีโดยการทำสงครามประชาชน สร้างเงื่อนไขทางศาสนาของคนต่างศาสนิก แพร่มลทินต่อเจ้าหน้าที่รัฐ สร้างความกลัวเพื่อคุมประชาชนในพื้นที่ ยุให้รัฐใช้การตอบโต้ ซึ่งขบวนการนี้เป็นองค์กรลับคือ BRN มีโครงสร้างระดับบนเรียกว่า ‘สภาองค์กรนำ’ มีโครงสร้างที่สองคือองค์กรมวลชนทำงานทางการเมืองทับซ้อนอำนาจรัฐคือ มีองค์กรตั้งแต่ระดับหมู่บ้านอย่างอาเยะจัดตั้งซ้อนขึ้น รวมไปถึงมีก๊วนัน มีผู้ว่าของเขา แต่ที่สำคัญที่สุด

คือระดับหมู่บ้านและมีโครงสร้างที่มีอุลามะทำเรื่องเกี่ยวกับศาสนา มีฝ่ายเศรษฐกิจ มีเด็กๆ เป็นเปอร์มูดอ หรือ มี RKK ในหมู่บ้าน

โครงสร้างกองกำลังติดอาวุธ ส่วนแรกคือ RKK คือกองกำลังประจำถิ่น จะปฏิบัติการเฉพาะในเขตหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีคอมมานโดที่สามารถปฏิบัติการข้ามเขตได้

การจัดตั้งกองกำลังเหล่านี้จะมาจากการบ่มเพาะจากเด็กเล็กตั้งแต่ตาดิกา ปอนาเย สถานศึกษาเยาวชนที่เรียนดีๆ จะถูกฝ่ายตรงข้ามเกณฑ์ตัวแบบโคเร็กเซลล์เหมือนขายแอมเวย์ จะเรียกมาทีละคนสองคนมาคุยกันแล้วเล่าประวัติศาสตร์สยามรุกรานปัตตานีให้ฟัง เล่าทุกวัน เด็กหนุ่มๆ ที่จะมีอนาคตถูกขบวนการหลอกล่อเข้าไปเป็นที่น่าสนใจขาย ผมโทษขบวนการที่ทำสงครามประชาชนโดยใช้เด็กเป็นเครื่องมือ ทำได้อย่างไรอนาคตของเด็กหายไปหมด เด็กคนหนึ่งถูกหลอกให้ไปรบเรือใบแค่ครั้งเดียวก็บอกว่าตำรวจจ้องแล้ว มีหมายแล้ว ต้องทำงานให้ต่อไป เมื่อเข้าไปแล้วถอยไม่ได้และลึกเข้าไปทุกทีก็เป็นวงจรขึ้นมา

ยุทธศาสตร์ของฝ่ายตรงข้ามเป็นอย่างไร ขบวนการรู้ว่าใช้ยุทธวิธีรับชนะรัฐไม่ได้ ยุทธศาสตร์เขาคือใช้การสร้างสถานการณ์ให้เจ้าหน้าที่ได้ตอบ เมื่อเกิดความรุนแรงก็ยกระดับสู่สากล ให้องค์กรต่างประเทศมาแทรกแซงและมีรัฐใหม่เป็นจุดสุดท้าย

ยุทธวิธีทางการเมือง เขาทำตามแผนบันได 7 ขั้น คือพยายามสร้างจิตสำนึกของเชื้อชาติมลายูบนเงื่อนไขของประวัติศาสตร์ที่เจ็บปวดและนำศาสนาเป็นหลักดันในการต่อสู้ อีกแง่หนึ่งคือจัดตั้งมวลชน บ่มเพาะตามสถานศึกษาและพยายามตั้งองค์กรลับให้ได้ โดยจะส่งคนแทรกแซงไปในเป็นชมรม สหกรณ์ต่างๆ รวมทั้งสร้างแนวร่วม พันธมิตรกับองค์กรต่างๆระดับประเทศ

ยุทธศาสตร์ทางทหารทำอะไร? จะมีการจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธ ใช้สงครามกองโจรที่รบในป่าภูเขา และการก่อการร้ายที่ใช้คนเพียงคนเดียวหรือสองคนก็ก่อเหตุได้ แต่ท้ายที่สุดแล้วงานการเมืองคือชัยชนะงานทหารทำให้บรรลุดุติประสงค์ทางการเมืองตามลำดับขั้นเท่านั้น คือทำให้ประชาชนในพื้นที่กลัวเกิดความขาดศรัทธาในรัฐ โคดเดียวรัฐเพื่อให้ประชาชนหักเหเอาใจออกห่าง เขาไม่หวังชนะทางทหาร แต่สงครามที่ทำได้สงครามประชาชนเหมือนหมาจิ้งจอก โดยเปลี่ยนการต่อสู้จากเขตป่าภูเขามาเขตเมือง เมื่อเปลี่ยนมาเขตเมืองประชาชนจึงได้รับผลกระทบ ประชาชนจึงเป็นเครื่องมือหรือเป็นฐานสงครามโดยหลอกว่าเป็นการต่อสู้เพื่อพวกพ้อง ประชาชนจะรู้สึกมีส่วนในการทำสงคราม แต่ประชาชนส่วนหนึ่งจะมีผลกระทบจากสงครามเหมือนการสาดน้ำต้องมีคนเปียก สถิติตั้งแต่ พ.ศ.2547- มี.ค. 51 เสียชีวิต 3,378 คน บาดเจ็บ 5,900 คน

สำหรับการปฏิบัติการของฝ่ายทหาร ที่ส่งกำลังมากไม่ได้มาปราบ แต่เข้ามาจำกัดขอบเขตของสถานการณ์ไม่ให้ขยายวงออกไป จุดมุ่งหมายจริงๆ ผู้บังคับบัญชาสั่งว่า “พี่น้องทั้งหลาย สุเจ้าที่เข้าไป 3 จังหวัดภาคใต้เพื่อเข้าไปดู รักษาความปลอดภัยพี่น้องประชาชนที่มีถึง 1.9 ล้านคนให้อยู่ดีมีสุขให้ได้ และเพื่อเปิดทางให้หน่วยราชการที่ทำงานในมิติการพัฒนาเข้าไปทำงานได้”

แต่เมื่อพูดถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนนี่ไม่จำเป็นต้องพูดถึงกฎหมายพิเศษ 2 ฉบับ ขอนเน้นว่าปัจจุบันเราไม่ได้สู้กับโจรผู้ร้ายทั่วไป แต่กำลังต่อสู้กับขบวนการที่มีการจัดตั้ง อำพราง ปกปิด มีเป้าหมายชัดเจน คือ ปลดปล่อยรัฐปัตตานี หลังการปล้นปืนกองพันพัฒนาที่ 4 (4 ม.ค. 2547) ได้มีประกาศกฎอัยการศึก ต่อมา 20 ก.ค. 2548 นายกรัฐมนตรีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน กฎหมายที่นำมาใช้ในพื้นที่แน่นอนว่ากระทบสิทธิเสรีภาพประชาชนบางประการ บางคนเห็นว่าให้อำนาจรัฐมากและเบียดเบียนความจำเป็น แต่เราพยายามหาทางแก้ไข ลดความระแวง ให้ประชาชนเข้าใจ ประชาสังคมเรียนรู้ ดำเนินการอย่างโปร่งใสเชิญตัวให้กำนันผู้ใหญ่บ้านรับรู้ ญาติติดต่อดูแลได้ตั้งแต่วันแรกที่ควบคุมตัว ประเด็นที่สำคัญคือเจ้าหน้าที่ผิดต้องรับโทษทางวินัยและมีคดีให้เห็นเป็นตัวอย่าง

กฎอัยการศึกประกาศใช้มาก่อนที่หาดใหญ่ และสงขลา หลังการระเบิดซึ่งกระทบต่อเศรษฐกิจมาก และมีการให้ข้อมูลว่ามีเขตงานขยายไปที่สะบ้าย้อย เทพา นาทวี กฎอัยการศึกให้อำนาจทหารล้นฟ้าถ้าใช้ครบ แต่เราใช้อำนาจจริงๆ ไม่ก็ข้อ คือเชิญตัว ตรวจค้น และควบคุมการออกนอกสถานที่ที่ยะหาและบันนังสตาเท่านั้น แต่ไม่มีผลทางศาสนาหรือการทำกิจวัตรคือใช้กฎหมายอย่างอะลุ่มอล่วย ผู้ครองบางคนบอกว่าดี สามทุ่มกลับบ้านจะได้ไม่ไปมั่วสุม

ส่วน พ.ร.ก.ฉุกเฉิน มีหัวใจที่เป็นข้อกังวลคือการควบคุมตัว 30 วัน ความจริงการคุมตัวที่ค่ายอิงคยุทธบริหารเป็นหน่วยซักถามเพื่อค้นหาความเกี่ยวพันทางโครงสร้างไม่ใช่หน่วยดำเนินคดีทางกฎหมาย ระหว่าง 30 วันจะมีครูสอนศาสนาสอนคำสอนที่ถูกต้อง มาสอนสาบาน สร้างความคิด ความเชื่อ ปรับทัศนคติ เราถือว่ามีประโยชน์มาก ไม่ทำอะไรผิดกฎหมายและละเมิดสิทธิแต่พัฒนาความเข้าใจ ได้ประโยชน์ในการทราบเครือข่าย หลายคนที่เข้าระบบการกล่อมเกลากลับไปยุติการเคลื่อนไหว

สิทธิเสรีภาพในสถานการณ์ไม่ปกติ [จบ] : ทักษะวิชาการต่อปัญหา ‘สิทธิเสรีภาพ’ กับ ‘ความมั่นคง’

by DeepSouthWatch | Sat, 2009-05-02 10:58

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

เก็บความคิดจากเวทีเสวนา ‘สิทธิเสรีภาพของประชาชนในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ’ จัดโดยโครงการวิชาการสาธารณะ กรณี 3 จังหวัดภาคใต้ ณ โรงแรมซีเอส จังหวัดปัตตานี ระหว่างแนวคิด ‘ความมั่นคง’ ที่มุ่งหมายปกป้องชีวิตและทรัพย์สินโดยรัฐกับจิตวิญญาณแห่ง ‘สิทธิเสรีภาพ’ อันเป็นหัวใจสำคัญของความเป็นมนุษย์ ประเด็นสำคัญที่ยังคงไม่ตกผลึกบนพื้นที่แห่งการปะทะสังสรรค์กันอย่างร้อนแรง ขอบเขตและความเหมาะสมควรอยู่ตรงไหนกันแน่

ศูนย์เฝ้าระวังชายแดนใต้ ตอนที่ 2 ขอนำเสนอบทวิเคราะห์และข้อเสนอจาก 2 นักวิชาการในสถานการณ์ไม่ปกติ ลองอ่าน...เพราะมันอาจเป็นทางกลับสู่สถานการณ์ปกติที่ทุกคนปรารถนา

66

deepsouth

000

“จุดหมายของสิทธิมนุษยชน คือ การนำไปสู่สิ่งที่ระบบประชาธิปไตยให้คำมั่นกับสัญญากับประชาชนก็คือ การให้คนส่วนใหญ่ปกครองตนเองได้ เพราะฉะนั้นการพูดถึงเรื่องสิทธิในสังคมปัจจุบันต้องนำไปสู่การให้อำนาจการปกครองของคนส่วนใหญ่”

รศ.ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ

ผู้อำนวยการโครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คณะศิลปศาสตร์

พยายามนึกว่าสถานการณ์ไม่ปกติคืออะไร ตามความเข้าใจของผม รัฐปกติ คือ ระบบการปกครองหรือระบบสังคมต่างๆ มันเป็นไปตามกลไกของมัน เหมือนคิดเครื่องแล้วเดินไปเรื่อยๆ คนที่จับก็เพียงแค่ทำตาม

กลไกของมัน ที่นี้ถ้ารัฐไม่ปกติต้องตรงข้าม คือ ระบบโดยรวมโดยเฉพาะระบบการเมืองการปกครองไม่ดำเนินไปตามกลไกที่มันควรจะเป็นและใช้เครื่องภายนอกเข้ามาขับเคลื่อนแทน หลักใหญ่ๆ ก็คือระบบการปกครองไม่สามารถดำเนินระบบกฎหมายตามปกติได้ ซึ่งรัฐต้องมีระบบกฎหมายมีฉะนั้นต่างประเทศไม่รับรอง และกฎหมายต้องออกมาตามเตนารมย์ของกฎหมายของคนส่วนใหญ่

ถ้าเกิดสภาวะรัฐไม่ปกติ สิ่งทีกระทบกระเทือนแน่ๆ คือระเบียบทางสังคม ปกติเรามักปฏิบัติตามสามัญสำนึก หรือพิธีการที่ทำกันมา รัฐสมัยใหม่ทั้งหลายที่อยู่สงบและเจริญขึ้นมาได้ คิดว่าอาศัยความเข้าใจร่วมกัน มากกว่าเข้าใจหรือทำตามกฎหมาย สังเกตว่ารัฐไหนที่คนมีความสุขเขามักอยู่ด้วยมีความสุขเข้าใจของเข่าที่เหมือนคนอื่น

ปัญหาในเรื่องสิทธิมนุษยชน ในความคิดเก่าพูดถึงเรื่องอำนาจที่คนสามารถปฏิบัติกิจกรรมหรือผลประโยชน์บางอย่าง รัฐก่อนรัฐสมัยใหม่ สิทธิๆ เป็นอภิสิทธิ์ของชนชั้นปกครอง ชาวบ้านหรือไพร่ไม่ต้องมีเพราะเป็นผู้รับความสงบสุข ผลประโยชน์ต่างๆ เมื่อผู้ปกครองเป็นธรรมชาติจะให้เรา

แต่แนวคิดดังกล่าวเปลี่ยนเมื่อเกิดระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่บอกว่าอำนาจปกครองหรืออำนาจอธิปไตยเป็นของคนส่วนใหญ่หรือคนธรรมดาไม่ใช่เป็นของผู้ส่วนน้อยแบบแต่ก่อน แต่ในหลายสังคมที่พัฒนามาตอนหลังและพัฒนาเข้าสู่ระบบประชาธิปไตยแนวคิดนี้ยากที่จะแปรมาเป็นรูปธรรมหรือแนวทางปฏิบัติ เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วคนจะคุ้นกับสิทธิในแนวคิดเก่า คือ เป็นอำนาจของคนที่ปกครอง

เพราะฉะนั้นตอนนี้สิ่งที่ประชาชนเรียกร้องมากมันจึงเท่ากับไปท้าทายอำนาจของผู้ปกครอง แต่สำหรับอเมริกาดีใจที่นี้แต่ตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับแรกเมื่อสองร้อยกว่าปีที่ผ่านมา เพราะไม่มีชนชั้นศักดินา แต่เป็นพวกชนชั้นล่าง ชนชั้นกลางที่อพยพจากยุโรปเข้าไป มันเหมือนสร้างข้อตกลงอันใหม่ที่ทุกคนอ้างอธิปไตยได้ การแก้ปัญหาคือความขัดแย้ง คือ การกระจายอำนาจให้คนทุกคนสู้กัน ต่อรองกัน ผลสุดท้ายที่ออกมาจากสิทธิคือผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ แต่วิธีแบบอเมริกาทำยากมากในประเทศอื่นๆ ด้วยเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์และอีกหลายอย่าง

หลายคนมองสิทธิว่าการเรียกร้อง แต่ถ้ามองในแง่ประวัติศาสตร์ สิ่งทีเรียกว่าสิทธิมีมาตลอดในประวัติศาสตร์ เป็นกระบวนการการต่อรองอำนาจในการปกครองและอำนาจในการถูกปกครอง ในระบบไพร่ หรือระบบทาส สิทธิของไพร่หรือทาสคือการที่ได้รับการคุ้มครอง ถ้าอยู่กับนายเก่าแล้วไม่ได้รับความสุขก็มีโอกาสหรือสิทธิในการย้ายนายไปหานายคนอื่น พอนายเข้าสู่ผู้ปกครองที่มีอำนาจจะพบว่าถ้าไม่ให้สิ่งที่เขาต้องการเขาก็ปฏิวัติและถูกต่อต้าน ชุมชนและสังคมไม่สงบ ผลประโยชน์ที่ได้ก็ไม่เต็มที่ นายที่ฉลาดก็จะให้ในสิ่งที่ต้องการ

ในปัจจุบัน จุดหมายของสิทธิมนุษยชน คือ การนำไปสู่สิ่งที่ระบบประชาธิปไตยให้คำมั่นกับสัญญา กับประชาชนก็คือการให้คนส่วนใหญ่ปกครองตนเองได้ เพราะฉะนั้นการพูดถึงเรื่องสิทธิในสังคมปัจจุบัน ต้องนำไปสู่การให้อำนาจการปกครองของคนส่วนใหญ่

รูปธรรมตัวอย่างในพื้นที่โดยมองจากผู้ถูกจับและผู้ต้องหา ทั้งหมดเป็นเหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น ภายใต้กฎหมาย เรื่องที่เกิดขึ้นมันมีความไม่ปกติตรงที่กระบวนการ แม้จะมีบัญญัติไว้แต่ขึ้นปฏิบัติเดินไป หรือไม่ไปบ้างหรือไปอย่างช้าๆ ซึ่งความล่าช้าทางกฎหมายมันไม่ได้เกิดเฉพาะที่นี้ ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ของการต่อสู้ถ้าฝ่ายรัฐมีจุดหมายอันหนึ่งและไม่เห็นด้วยกับผู้ต้องหา การทำให้เรื่องมันช้าภายใต้ กระบวนการตามกฎหมายจะกลายเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากในการทำให้นาย ถ้าคนบริสุทธิ์ จริงๆ ก็ไม่อยากเข้าไปอยู่ในกระบวนการเพราะสูญเสียเสรีภาพทุกอย่างไป

ในขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิพลเมืองของคนผิวดำในอเมริกา ช่วงปี 1956 ที่มาร์ติน ลูเธอร์ คิง เป็นผู้นำ การต่อสู้ เขาสู้ด้วยเครื่องมือเดียวกันกับอำนาจรัฐคือการใช้กฎหมาย เขาเรียน ศึกษากฎหมาย ขอมให้ถูกจับ ชาวบ้านมีการตั้งกลุ่มศึกษากฎหมาย สุดท้าย มาร์ติน ลูเธอร์ คิง ก็ถูกจับ นี่ขนาดในอเมริกาที่มีความเป็น ธรรมมากกว่าประเทศใดในโลก คนผิวดำก็ถูกปฏิบัติไม่ต่างจากคนใน 3 จังหวัด

เมื่อ มาร์ติน ถูกจับในคุกแล้วเขียนจดหมายออกมา มีประโยคหนึ่งว่า “ความยุติธรรมที่ถูกทำให้ล่าช้า ก็คือการปฏิเสธความยุติธรรม ” หมายความว่าเขาไม่ได้รับความยุติธรรมโดยรัฐ เพราะฉะนั้นก็คือปัญหาที่ กระบวนการนี้เกิดความไม่ปกติขึ้น

ในกรณีที่ว่า 400 กว่าคดีที่ชาวบ้านถูกฟ้องร้อง แต่ไม่มีคดีที่เจ้าหน้าที่รัฐถูกฟ้องร้อง ในขณะที่ทางฝ่าย เจ้าหน้าที่บอกว่ามีการลงโทษ แต่ทำไมจึงไม่เกิดคดีหรือมีการฟ้องร้อง หรือมีแต่ไม่การบอกให้รู้ นี่ก็ข้อมูล 2 ชุด ซึ่งตรงข้าม เป็นปัญหาความไม่ปกติที่ค่อนข้างเยอะในพื้นที่ที่ทำให้มองปัญหาไม่เหมือนกัน

ทางฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐบอกว่ามีขบวนการเพื่อแบ่งแยกดินแดน ฟังทั้งหมดแล้วถ้ารัฐไทยไม่รู้สึกละไรก็ คงประสาทแข็งมาก คิดว่าโดยรูปการทั้งหมดเหมือนกับวิธีการที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ใช้ แต่ที่น่าแปลกใจคือ กองกำลัง พคท.ไม่สามารถทำได้ถึงครึ่งในสิ่งที่ปรากฏใน 3 จังหวัดตอนนี้เลย ไม่ว่าจะเป็น กองกำลังทหารบ้านที่ไม่ขึ้นกับกองกำลังหลัก การจัดตั้งอำนาจรัฐซ้อนรัฐในหมู่บ้าน ซึ่งถ้าทำถึงขั้นนี้ได้ ในแง่สงครามประชาชนมันคือขั้นสุดท้าย คือขั้นยึดอำนาจรัฐ ใช้ชนบทล้อมเมืองกำลังจะยึดอำนาจแล้ว ถ้า เป็นอย่างนั้นมันเป็นสงครามกลางเมืองจริงๆ แต่ก็ไม่ว่าจริงหรือไม่จริง

แต่ถ้าเป็นอย่างนั้นจริง กฎัยการศึกษาหรือกฎหมายสถานการณ์ฉุกเฉินมันก็ต้องใช้ เพราะถ้าเป็นสงครามขั้นสุดท้ายใครจะยอม และเรื่องการสร้างสันติ สิทธิในระบบกฎหมายมันก็ต้องเอาไว้พูดวันหลัง เพราะไฟกำลังไหม้บ้านหรืออยู่ในห้องนอนไม่มีทางที่จะพูดกันได้เรื่องสิทธิ

ถ้าหากมุมมองของรัฐเชื่อเรื่องการจัดตั้งเป็นขบวนการแบบนี้จริง ผมคิดว่าโลกทัศน์หรือทัศนะในการมองปัญหา มองเรื่อง มองคน มันถูกแบ่งด้วยเส้นแบ่งที่ชัดเจนจนไม่มีสิ่งที่เรียกว่าต่อรอง สิทธิ ความเป็นธรรมต่างๆ มันต่อรองไม่ได้เพราะมันหมายถึงการแพ้ – ชนะ ความตาย – เป็น

ความคิดอันนี้ คำตอบอย่างเดียวก็ต้องทำลาย คำถามคือมันเป็นอย่างนั้นจริงหรือไม่ เพราะถ้าพูดอย่างนี้มันเหมือนสมัชชาที่มองเป็นศัตรูทั้งหมดและทำลายได้ เขาคิดขนาดนั้นเลยหรือไม่ ผมว่าไม่ถึงขนาดนั้น เพราะคนก็ต้องรู้ว่าอีกฝ่ายเป็นใคร ไม่รู้จักกันเลยเป็นไปได้ แต่ถ้าเป็นสงครามแบบสงครามเย็น อเมริกา รบโซเวียต ไม่ต้องรู้จักตัวคนโซเวียตก็เกลียดกันได้เพราะถูกฝังอุดมการณ์ในหัวว่าเป็นคอมมิวนิสต์

ทำไมแนวคิดของการมองปัญหากลายเป็นความแตกต่างที่ตรงกันข้าม ไม่มีทางประนีประนอมได้ วิธีการมองฝั่งตรงข้ามแบบเป็นวิทยาศาสตร์ มีมูลเหตุเหมือนหมอวินิจฉัยโรค มองว่าขบวนการเหมือนมะเร็งก็ต้องทำลายมะเร็ง แต่คำถามคือปัญหาความขัดแย้งเป็นเรื่องของเชื้อโรคที่ต้องทำลายหรือไม่ หรือเป็นเพียงแค่วิรัสที่ทำให้ร่างกายอ่อนแอและเมื่อร่างกายมีภูมิคุ้มกันแข็งแรงขึ้นก็หายไป

การคิดว่าต้องเปลี่ยนความคิดใน 30 วัน คิดว่าการเปลี่ยนความคิดนั้น 30 ปีก็ยังน้อยไป ผมดูมาหลายปีจนเลิกที่จะเปลี่ยนความคิดคนแล้ว เพราะความคิดคนมันเปลี่ยนยาก ยิ่งถ้าเปลี่ยนทั้งสังคม ทั้งประเทศอย่าไปคิดเลยมันเป็นที่มาของสงครามล่าอาณานิคม ยิ่งปัจจุบันเรื่องอัตลักษณ์เป็นเรื่องใหญ่ เมื่อ 100 ปีที่แล้วเรื่องอัตลักษณ์คนไม่รู้ ไม่แคร์ แต่ตอนนี้ความรู้ทำให้คนอยากเป็นตัวของตัวเอง ลูกสาวผม 10 ขวบก็มีอัตลักษณ์แล้ว

เรากำลังเข้าสู่ทางหลายแพร่ง โลกมันเกิดทางเลือกมากขึ้น แต่ว่าอดีตที่ผ่านมาเราพัฒนามาเป็นทางสายเดียว มันง่ายต่อการควบคุม สร้างความสงบ แต่พอสถานการณ์มันเปลี่ยน ความคิดเรามันรับไม่ได้ ชาตินิยมในประเทศมีหลายชาตินิยมได้หรือไม่ เรามักคิดว่าประเทศไทยต้องมีชาตินิยมไทย อเมริกาก็ชาตินิยมอเมริกา ถ้าถามกลับไปว่ามีชาตินิยม เขมร มอญ กะเหรี่ยง รวมทั้งชาตินิยมมลายูอยู่ในรัฐชาติสมัยใหม่ได้หรือไม่

ผมคิดว่ามันท้าทายและอยากจะตอบว่ามันน่าจะอยู่ได้ แต่มันต้องเงื่อนไข มีการแลกเปลี่ยนต่อรองกันมากและมันต้องมาพร้อมกับการกระจายอำนาจ ชาตินิยมของหลายชาติพันธุ์จะอยู่ด้วยกันได้จะต้องไม่มี

ชาตินิยมไหนเหนือชาตินิยมอื่นเกินที่จำเป็น ถ้าหากอำนาจส่วนกลางกระจายลงไปอย่างมาก คิดว่าชาตินิยม
นานาชาติจะอยู่ได้ คือผลประโยชน์แท้ๆ เลย

ผมคิดว่าคนไม่สนใจชาตินิยมมากเท่ากับสิ่งที่ตัวเองได้ คำว่าชาตินิยมนั้นจริงๆ แล้วเป็นเรื่องของ
อารมณ์ความรู้สึกมากกว่าเหตุผล เป็นการเชื่อตามความเข้าใจของตนเองแต่ไม่ได้คิดถึงคนอื่น สังเกตเวลาพูด
ถึงชาตินิยมไทยมันต้องตามมาด้วยการปฏิเสธชาติอื่น เราไม่ได้พูดเพื่อให้อื่นมีผลประโยชน์ร่วมกับเรา
ประเด็นมันก็จะวนเวียนอยู่กับการสร้างระบบการปกครอง

เราต้องยอมรับจุดหมายร่วมกันเสียก่อน ถ้าหากบางกลุ่มคิดว่าต้องการอำนาจปกครองที่ควรอยู่กับคน
บางคน มีลำดับขั้นก็คือเป็นประชาธิปไตยแบบจำกัด แต่บางกลุ่มอาจมองว่าถ้าประชาธิปไตยต้องให้คนส่วน
ใหญ่ได้ ต้องเป็นของคนจำนวนมาก ถ้าจุดหมายต่างกันก็เถียงกันอีกนานขอฝากตรงนี้ไว้

000

“ยอมรับว่ากฎหมายพิเศษมันยังจำเป็นแต่ต้องจำกัดเวลาและลดพื้นที่ลง ไม่ใช่จะอยู่กันแบบนี้ต่อไปอีก 4-5
ปี มิฉะนั้นผู้บริสุทธิ์จะได้รับผลกระทบไปด้วย”

70

deepsouth

ผศ.จิตชนก ราอิมมูลา

อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สิทธิเสรีภาพของประชาชนในสถานะไม่ปกติจะเกี่ยวข้องกับระดับสิทธิเสรีภาพของประชาชนว่า
ต้องการแค่ไหน ทั้งการคงกำลังทหาร เรื่องของกฎหมายพิเศษ ประเด็นแรก อยากพูดถึงสิทธิเสรีภาพของ
ประชาชนต้องจัดกลุ่มประชาชนก่อนว่าแต่ละกลุ่มต้องการระดับสิทธิเสรีภาพในระดับที่เท่ากันหรือไม่

กลุ่มแรกคือประชาชนที่ไม่ต้องการให้มี พ.ร.ก.ฉุกเฉินหรืออัยการศึก ซึ่งได้รับผลกระทบจากการตรวจ
ค้นจับกุม หรือถูกซ้อมบ้าง ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมคือมีนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์คนหนึ่งพาแนวร่วมคนหนึ่ง
มาพบเพื่อขอให้หาทุนให้เรียนต่อ ที่ยกตัวอย่างมหาวิทยาลัย เพราะว่าในสถานการณ์ปัจจุบันมันไม่เป็นเรื่อง
ปกปิดอีกแล้ว ในมหาวิทยาลัยหรือทุกๆ แห่งมันมีสิ่งเหล่านี้อยู่ทั้งพื้นที่จึงไม่จำเป็นต้องรักษาภาพเพราะมัน
เป็นเรื่องปกติ

นักศึกษาคณะนี้มีเพื่อนซึ่งเคยเข้าอยู่ในขบวนการด้วยกัน แต่อยากกลับมาใช้ชีวิตปกติก็เป็นคนให้ทุนไป
เรียน กศน. หลังจากที่เขาไปเรียนเขาถูกตำรวจไปศูนย์วิวัฒน์สันติเป็นเวลา 1 เดือนเนื่องจากไม่มีหลักฐาน

ชัดเจนในการเอาผิด ปัญหาคืออีก 1 ปีผ่านไป เมื่อเขาไปเรียนรามฯ แล้วก็ถูกทหารจับอีกในข้อหาว่าเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์โดยใช้อำนาจตาม พ.ร.ก. ฉุกเฉิน

สิ่งที่พลาดที่สุดคือเจ้าหน้าที่ใช้ข้อมูลเดิม แบ็กกลิสต์เดิมโดยไม่ได้อ้างบัญชีรายชื่อจึงสอบถามไปยังทั้งทหารตำรวจ เขาบอกว่า เมื่อรุ่นพี่ออกจากพื้นที่ไปแล้ว เมื่อต้องทำอะไรซักอย่างก็ไปเอาบัญชีรายชื่อเดิมมาใช้ หลายคนที่อยู่ในสภาพนี้เพราะ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน และการข่าวที่ลอกข่าวเมื่อวันวานเข้าไปเข้ามา นี่คือตัวอย่างของกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบ

แต่อีกกลุ่มหนึ่งเป็นตัวอย่างของคนที่ยอมเสียสิทธิบางประการเพื่อแลกกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้สัมผัสกับนักศึกษาวิชาทหารคนหนึ่ง พ่อเป็นกำนันมุสลิมถูกยิงในบ้านต่อหน้าแต่หนีออกมาทางหน้าต่างจึงรอดชีวิตได้ เขาได้เงินจากมหาดไทย 800,000 บาท แม่ทำงานที่อำเภอด้วยโครงการจ้างงานได้เงิน 4,500 บาท

อีกคนหนึ่งเป็นไทยพุทธเพิ่งจบ ม.6 การมาโรงเรียนทุกวันจะมีทหารพาเด็กมาส่งตามโรงเรียน เขาว่าวันหนึ่งรถกระบะที่ผู้หญิงไทยพุทธนั่งเกือบทั้งหมดถูกกราดยิง แล้วมีสองสามคนยังไม่บาดเจ็บตาย คนขับรถกระบะผู้ชายผ่านมาก็ช่วยเหลือนำผู้หญิงไทยพุทธ 2 คนมาวางที่ตึก คนหนึ่งเสียชีวิตต่อหน้า อีกคนก็รอดชีวิต เธอบอกว่าช่วงที่เรียนก็ไปมากับทหารจนมาเข้าเรียนรัฐศาสตร์ นี่ก็สิ่งที่เกิดกับเด็กๆ เหล่านี้ซึ่งเราเห็นว่ามีความจริง

ดังนั้น ประชาชนสองกลุ่มนี้ต้องการสิทธิเสรีภาพในระดับที่ไม่เท่ากัน เพราะฉะนั้นเมื่อเรามองในสายตาสังคมข้างนอกโดยยึดหลักสิทธิเสรีภาพหรือหลักสิทธิมนุษยชนตามหลักสากลก็ยังมีบางคน บางกลุ่มพอใจที่จะเสียสิทธิบางประการและยังพึงพอใจที่จะอยู่กับอำนาจรัฐ เพราะว่าการต่อสู้ ณ วันนี้ แม้มีกลุ่มประชาชนผู้บริสุทธิ์ถูกรัฐกระทำ แต่ขณะเดียวกันการต่อสู้ของประชาชนที่เรียกร้องความเป็นธรรมก็ใช้วิธีที่ไม่เป็นธรรมและทำร้ายประชาชนผู้บริสุทธิ์ เพราะฉะนั้นผู้บริสุทธิ์กลุ่มนี้ยังต้องการอำนาจรัฐอยู่

ถ้ามีองค์กรหรือกลุ่มใดสามารถเรียกร้องหรือร้องขอต่อผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรมในอดีตให้ต่อสู้โดยวิธีที่สง่างามและไม่ใช้ความรุนแรง คงมีจำนวนมากสนับสนุนเรื่องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพอย่างแน่นพื้นที่ แต่ตอนนี้พูดได้ไม่เต็มปาก เพราะต้องถามว่าบรรทัดฐานของการแสดงออกมันได้ดุลกันหรือไม่ สิทธิเสรีภาพในสถานการณ์ที่ไม่ปกติควรอยู่ในระดับไหนสังคมต้องช่วยกันหาทางออกให้ได้ดูตรงนี้ด้วย

ประเด็นที่สอง เราพูดถึงการประกาศกฎอัยการศึก ซึ่งปี 2548 มีการกราดยิงในร้านน้ำชาบ่อยมากแต่หาผู้กระทำไม่ได้ มี 2 กลุ่มที่เป็นเป้าหมาย คือบอกว่าขบวนการยิงหรือเจ้าหน้าที่ยิงจึงมีการประกาศเคอร์ฟิวด้วยเหตุผลที่ได้จาก พล.ท. สำเร็จ ศรีห่วย (รองแม่ทัพภาคที่ 4) ว่าเพราะไม่สามารถเอากำลึงไปคุ้มครองได้ตลอดเวลา หลังละหมาดหัวค่ำแล้วจึงประกาศเพื่อไม่ให้ไปนั่งในร้านน้ำชาแล้วเสี่ยงถูกยิง แต่มีการเรียกร้องจากทั้งนอกและในพื้นที่ว่ามันเป็นการขัดต่อวิถีชีวิตและถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพบางประการ

อันนี้เป็นข้อพิจารณา 2 มิติ คือมิติในเรื่องของสัญญาประชาคมในการป้องกันชีวิตตนเองในสถานการณ์ที่ค่อนข้างเป็นสงครามกับการเลือกดำรงวิถีชีวิตแบบเดิมและมีสิทธิเสรีภาพเท่าพื้นที่อื่น ณ วันนี้ อาจจะโดนระเบิดทุกวันนี้แต่ในพื้นที่กำลังขาดสัญญาประชาคมในการป้องกันชีวิตตนเองหรือไม่ เราให้ความสำคัญร่วมกัน

การดูแลเราหรือไม่ มีตัวอย่างนักศึกษารัฐศาสตร์คนหนึ่งถูกกราดยิงที่หน้าเทศบาลเพราะกินก๋วยเตี๋ยวกับเพื่อน แต่อีก 3 วันก็กลับมากินใหม่ เพราะเขาคงไม่สามารถอยู่ภายใต้ความกดดันในบ้านได้ เลยมาใช้ชีวิตตามปกติ ดังนั้นสัญชาตญาณของการรักษาชีวิตตนเองควรมีหรือไม่

สิ่งที่เป็นปัญหาของกฎหมายพิเศษคือการละเมิดของเจ้าหน้าที่อาชญากรรมเพื่อป้องกันประชาชน แต่วิธีการดำเนินงานไม่สุภาพหรือเกินกว่าเหตุในการใช้ความรุนแรง การใช้กฎหมายอาจจะละเลยต่อหลักปฏิบัติในบางกรณี บางกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐผิดพลาดขึ้นไปถึงแม้จะทำผิดมาตลอด อย่างไรก็ตามกรณีที่ผิดพลาดจะถูกนำมา Repeat ใหม่ในภาพรวมทั้งหมด เช่นในกรณีของอิหร่านยะซา เป็นต้น

อีกประเด็นหนึ่ง การคงกำลังทหารไว้จำนวนมากเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิเสรีภาพเพราะไม่อาจควบคุมความประพฤติของผู้ปฏิบัติในระดับล่างได้ มันก็มีคำถามค้างคาใจ อย่างกรณี 9/11 โลกทั้งใบมองว่าการควบคุมสถานการณ์การก่อการร้ายต้องใช้กำลังจำนวนมากสนับสนุนในสงครามอิรัก อัฟกานิสถาน แต่เมื่อเดือนผ่านมามีผู้บัญชาการทหารสูงสุดขอเพิ่มกำลังทหารจากบารัค โอบามา จากที่มี 40,000 ในอัฟกานิสถาน 30,000 นาย โอบามาตอบว่า จงอธิบายว่าการมีกำลังทหารอยู่จำนวนมากคำตอบคืออะไร ก็ให้ไปกำลังทหารไปอีก 18,000 นาย และว่าการมีกำลังทหารจำนวนมากในท้องถิ่นในระยะเวลายาวนานนอกจากจะหาคำตอบไม่ได้แล้ว ไม่รู้ว่าชัยชนะจะหยุดวันไหน จะลงเอยเมื่อไหร่ เหตุการณ์จะลงเอยอย่างไร แต่สิ่งที่สูญเสียคือจิตวิทยาของประชาชนในท้องถิ่นแน่นอน เพราะฉะนั้นจึงต้องทบทวนว่ามีมาตรการอื่นใดบ้างที่ทำให้การแก้ไขปัญหาคืบคลานเกินกว่าการใช้กำลังมาก

ในพื้นที่ในยุคอนกกำลัง พ.ศ.43 (ก่อนหน้าการยุบ สอ.บต. เมื่อปี 2545) มีกองกำลังไม่เกิน 3,000 คน แต่วันนี้มีเจ้าหน้าที่ใน กอ.รมน.จำนวน 70,000 คน เป็นตำรวจ 18,000 คน กองทัพไทย 800 คน กองทัพบก 35,000 คน ทหารเรือ 3,000 คน ทหารอากาศ 700 คน พลเรือน 7,000 คน กระจายในกระจายอยู่ตาม สอ.บต. หรือในศูนย์สันติ ในอัตรา 70,000 คนแต่มีพลเรือน 7,000 คน ต้องอธิบายว่าเป็นการเมืองนำการทหารอย่างไร หรือทหารทำการเมืองเองก็ต้องมีวิธีอธิบายว่าทหารทำการเมืองอย่างไร

ปัจจุบันมันถึงประเด็นจุดหักในการตัดสินใจในการปรับลดกำลังทหารลงหรือไม่ต่ออายุ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ซึ่งมีข้อพิจารณาเพราะทางฝ่ายความมั่นคงได้รายงานต่อรัฐบาลว่าสถานการณ์ดีขึ้นแล้ว แต่ขอกำลังเพิ่ม งบประมาณเพิ่ม ดังนั้นคืออะไรหรือแค่ยืนยันสถานการณ์อยู่ต้องอธิบาย และจะคงกองกำลังเหล่านี้อีกนานเท่าใด วันที่พลเมืองจะเข้ามาดูแลได้ เมื่อไหร่ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้ เมื่อไหร่จะหยุดใช้อำนาจพิเศษจะต้องมีคำตอบว่าวันไหน แต่ต้องไม่ใช่อธิบายว่าทุกวันนี้ที่ใช้อย่างนี้สถานการณ์ดีขึ้น สถานการณ์ต้องไม่ฉุกเฉินตลอดไป

ช่วงที่รัฐบาลเข้ามาใหม่ๆ เป็นที่ผิดหวังสำหรับคนทั่วไปมาก ในฐานะที่พรรคประชาธิปัตย์ทำเรื่องภาคใต้ ซึ่งตัดสินใจต่ออายุ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ด้วยเหตุผลว่าไม่มีข้อมูลชัดเจนและปัญหาการเมืองในประเทศก็มาก ฝ่ายความมั่นคงรายงานว่าการมีอำนาจตรงนี้รักษาชีวิตประชาชนได้ แต่ถ้าถอนกำลังทหารออกไปหรือยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉินแล้วมีอะไรเกิดขึ้นต่อชีวิตผู้บริสุทธิ์รัฐบาลต้องรับผิดชอบ เป็นการตัดสินใจที่มีชีวิตของประชาชนเป็นเดิมพัน

ขณะเดียวกันการต่อ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ในเดือนเม.ย.นี้นายกรัฐมนตรีพูดในที่ประชุมว่าให้มีการทบทวน ข้อดี ข้อเสีย แต่ก็คาดการณ์ไม่ได้ว่าจะต่อหรือไม่และมีแนวโน้มต่อสูงมาก และปัจจุบันปัญหาอื่นมีข้อ ต่อรองที่เหนือกว่าภาคใต้ เสถียรภาพของรัฐบาลวันนี้ยังต้องการการสนับสนุนจากกองทัพพอสมควร

ในเรื่องของแนวทาง ในสถานการณ์อย่างนี้ไม่รู้ว่าการต่อสู้จะกระจายกระจายไปไหน เพราะชี้ตัวไม่ได้ ความชัดเจนไม่มี การใช้กฎอัยการศึก หรือ พ.ร.ก.ฉุกเฉินก็ยังจำเป็นต้องอยู่แต่ควรจำกัดบริเวณที่แคบลง เช่น เมื่อสืบข้อมูลชัด การข่าวแม่นยำ ปฏิบัติการรวดเร็วแล้วก็ประกาศเป็นพื้นที่ปกติรวดเร็วจะลดทอนความกดดัน ของประชาชนได้ในระดับหนึ่ง หรือ พ.ร.ก.ฉุกเฉินที่ประกาศพื้นที่กว้างขวางมากเนื่องจากไม่สามารถชี้ชัด ว่าขบวนการอยู่ตรงไหนเพราะนี่คือการก่อการร้าย เป็นสถานการณ์รูปแบบใหม่ ถ้าทำพื้นที่ให้แคบลง แต่ทำ เป็นจุดๆ แล้วก็ปล่อยเป็นพื้นที่ปกติอาจจะดูดีขึ้นก็ได้ ยอมรับว่ากฎหมายพิเศษมันยังจำเป็นแต่ต้องจำกัดเวลา และลดพื้นที่ลง ไม่ใช่จะอยู่กันแบบนี้ต่อไปอีก 4-5 ปี มิฉะนั้นผู้บริสุทธิ์จะได้รับผลกระทบไปด้วย

อีกประเด็นคือการลดกำลังทหารลง ควรสนับสนุนกองกำลังประจำถิ่นให้เข้มแข็ง เช่น กองทัพภาคที่ 4 ที่ถูกมองจากส่วนบนว่าไม่มีศักยภาพเพียงพอ ถ้าคิดแบบนี้เมื่อไหร่กองทัพภาคที่ 4 จะเข้มแข็งทั้งที่กอง กำลังประจำถิ่นจะต้องอยู่กับประชาชนต่อไปในโครงสร้างปกติ จึงต้องมีงบประมาณ มีประสิทธิภาพ เพียงพอในการดูแลสถานการณ์ไม่ปกติได้ในขนาดที่เหมาะสม เพราะการที่กองกำลังประจำถิ่นอยู่กับ ประชาชนในระยะเวลาที่ต่อเนื่องก็จะเข้าใจ ทำงานร่วมกัน การละเมิดน้อยลง และเห็นใจในคนที่อยู่ใน สังคมเดียวกัน

อีกประเด็นคือสัดส่วนพลเมือง มีศักยภาพ มีความสามารถพร้อมทดแทนกองกำลังที่ต้องหายไป จำนวนมากแล้วหรือยัง ต้องถามว่าตอนนี้พลเรือนทำงานไปบรรลุเป้าหมายอะไรแล้ว หรือมีแนวโน้มในการ สถาปนาความเข้มแข็งมาบ้างหรือไม่ ดำรวจเองก็ต้องทำงานให้ได้สัดส่วนกับทหาร แต่ทุกวันนี้งบประมาณ ดำรวจน้อยมากๆ เมื่อเทียบกับสถานการณ์ก่อการร้าย ดังนั้นการจัดการกิจของแต่ละหน่วยงานต้องได้คู่ไปด้วย

ถ้าไม่ใช้กำลังทหารจำนวนมาก สังคมไทยมีทางออกให้หรือไม่ถ้ามองว่าปัญหาชายแดนได้เป็นวาระ แห่งชาติ มีการบันทึกข้อมูลผู้ซื้อยาในรายขายยาที่จะประกอบสารเสพติดหรือมีการทำข้อมูลการซื้อ ส่วนประกอบที่จะนำมาประกอบวัตถุระเบิดหรือไม่ มันต้องครอบคลุมทั้งระบบจากต้นทางพื้นที่อื่น ต้อง ครอบคลุมทั่วประเทศ แต่สังคมตระหนักแล้วหรือไม่ ถ้าทำตรงนี้ได้จะช่วยลดภาระของการมีกำลังเจ้าหน้าที่ มหาศาลได้ การที่จะนำเสนอแนวทางบางอย่างออกไปต้องมีรูปธรรมมากกว่าอารมณ์ความรู้สึก

โพลชายแดนใต้วันรัฐบาลมาร์คแก้โจทย์การเมืองและไฟใต้เหลว

by Srisompob | Wed, 2009-05-06 14:27

ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ ม.สงขลานครินทร์ (CSCC)

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของอาจารย์ในสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จากโครงการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์เฉพาะหน้าทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานสภาพัฒนาการแห่งชาติ (วช.) โดยทีมวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม 2552 เป็นการเก็บข้อมูลสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 1,878 คน

74

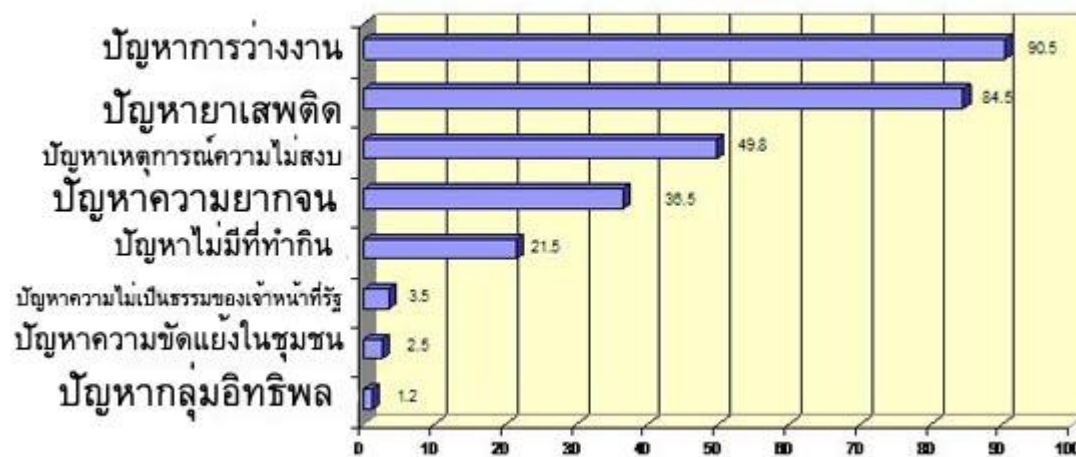
deepsouth

การศึกษารั้วนี้ต้องการจะสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจสังคมการเมืองและความมั่นคงเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลความเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ ด้านความมั่นคง ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง อันจะเป็นตัววัดความเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นและจิตวิทยาสังคมของของประชาชนในสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการสำรวจได้ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันคือ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นหญิง 956 คน ชาย 916 คน คิดเป็นร้อยละ 50.9 และ 48.8 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นผู้นับถือศาสนาอิสลามจำนวน 1,657 คน (ร้อยละ 88.2) ศาสนาพุทธ 199 คน (ร้อยละ 10.7) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลประชากรจริงในพื้นที่ เมื่อถามความเห็นต่อสภาพปัญหาเศรษฐกิจปัจจุบันว่าประชาชนมีรายได้เพียงพอหรือไม่ ? ผู้ตอบจำนวน 1,143 คน (ร้อยละ 60.9) บอกว่ามีรายได้เพียงพอ ส่วนอีกประมาณ 699 คน (ร้อยละ 37.4) บอกว่ารายได้ไม่เพียงพอ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้แม้ประสบกับปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจระดับชาติและความไม่สงบในพื้นที่ แต่ส่วนใหญ่ก็รับรู้สื่กว่าตนเองมีสภาพเศรษฐกิจเพียงพอเลี้ยงตนเองได้ หรือมีความอยู่รอดได้ทางเศรษฐกิจ

แต่เมื่อถามว่าปัญหาอะไรเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดในชุมชน ผู้ตอบร้อยละ 91 บอกว่าปัญหาสำคัญอันดับแรกก็คือการว่างงาน อันดับที่สองคือปัญหายาเสพติด คำน้ำหนักคะแนนร้อยละ 85 ปัญหาที่ถูกระบุมากเป็นอันดับที่สามก็คือปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้ตอบให้น้ำหนักร้อยละ 50

ปัญหาสำคัญที่สุดในชุมชน

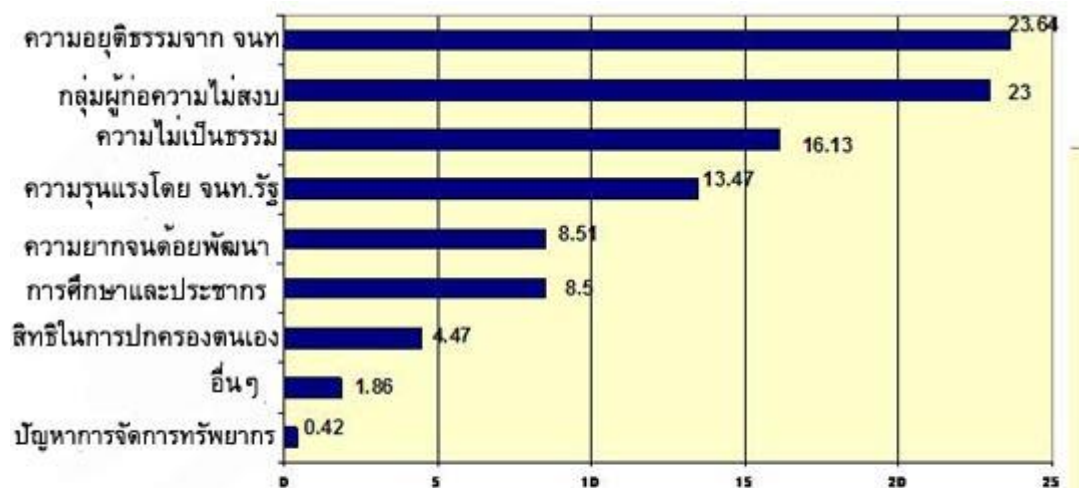
75

deepsouth

สภาพทัศนคติดังกล่าวสะท้อนว่าปัญหาใหญ่ที่สุดในชุมชนภาคใต้ในปัจจุบันก็คือปัญหาเศรษฐกิจ สังคมที่ว่าด้วยการว่างงาน ปัญหารองลงมาก็คือปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ในขณะนี้ ส่วนปัญหาที่ถูกรายงานจากชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นลำดับที่สามก็คือการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

ข้อสังเกตก็คือ แม้ว่าปัญหาความไม่สงบจะหนัก แต่ก็ไม่ถูกเน้นหนักมากเท่ากับปัญหาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการว่างงานและปัญหาสังคมคือการแพร่ระบาดของยาเสพติด

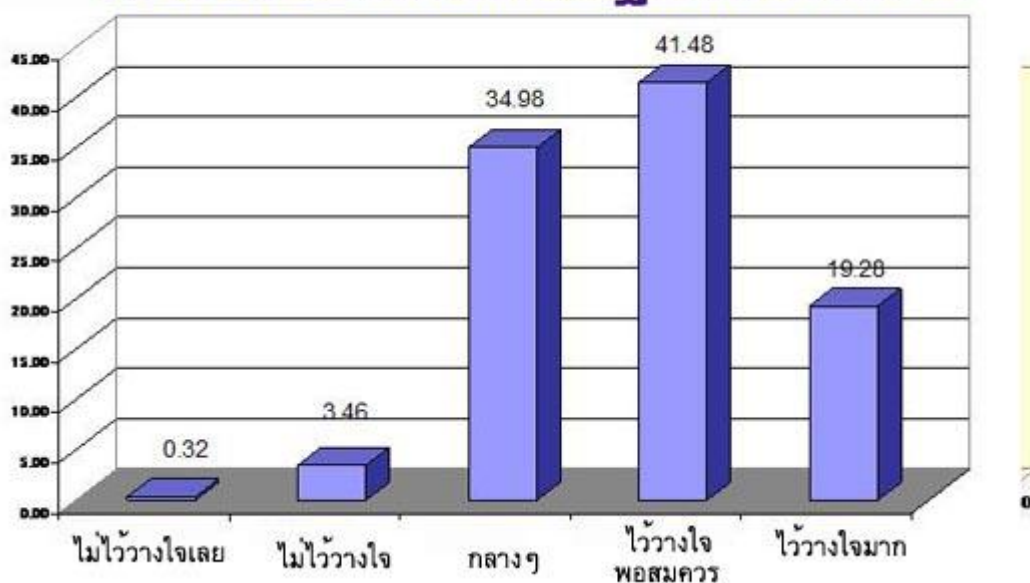
ต่อคำถามที่ว่าอะไรเป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้? ปัจจัยสาเหตุหลักที่ถูกระบุมากที่สุดจากประชาชนคือปัญหาที่เกิดจากกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ การก่อเหตุการณ์ร้ายในพื้นที่ ร้อยละ 23.0 ส่วนสาเหตุของเหตุการณ์ความไม่สงบที่ถูกระบุเป็นลำดับที่สองคือปัญหาความไม่เป็นธรรม ประมาณร้อยละ 16.1

สาเหตุสำคัญของปัญหาความไม่สงบในพื้นที่

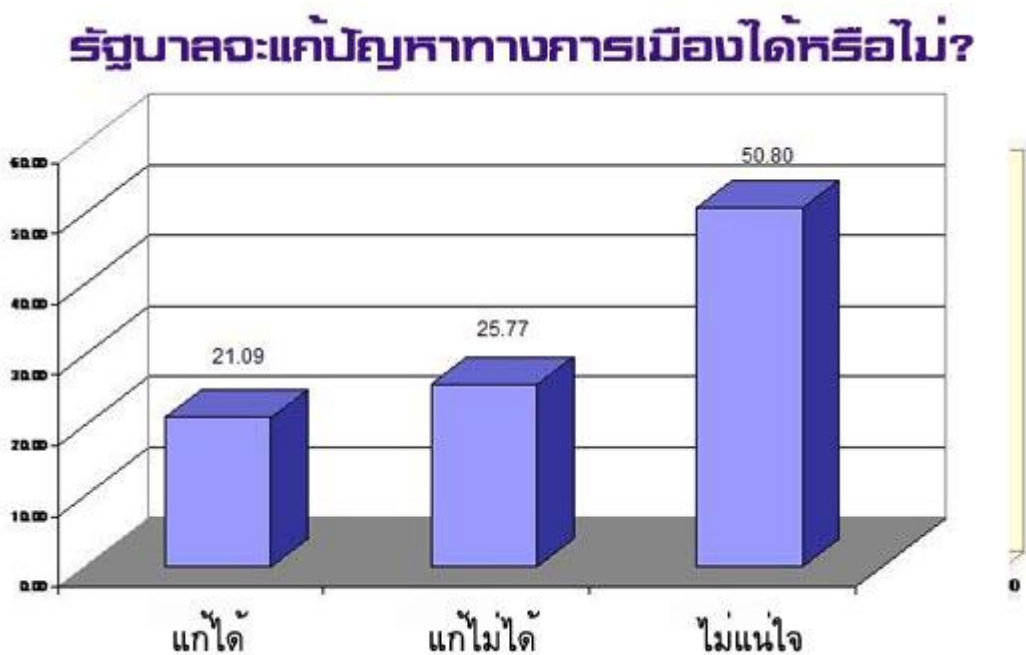
ที่น่าสนใจก็คือกลุ่มประชาชนผู้ตอบร้อยละ 13.5 ยังมองว่าสาเหตุก็คือความรุนแรงที่เจ้าหน้าที่รัฐกระทำต่อประชาชน อันดับที่สองร้อยละ 12.9 มองว่าสาเหตุมาจากการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐต่อคนมุสลิม ส่วนลำดับที่ห้า ร้อยละ 10.8 มองว่าเป็นปัญหาที่เกิดจากความยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาการก่อเหตุการณ์ความไม่สงบเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดในพื้นที่ แต่ในขณะเดียวกันปัญหาที่ต้องให้ความสนใจด้วยก็คือปัญหาความไม่เป็นธรรมหรือความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมในด้านต่างๆ ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วนเช่นเดียวกัน

ความไว้วางใจต่อรัฐบาลอภิสิทธิ์

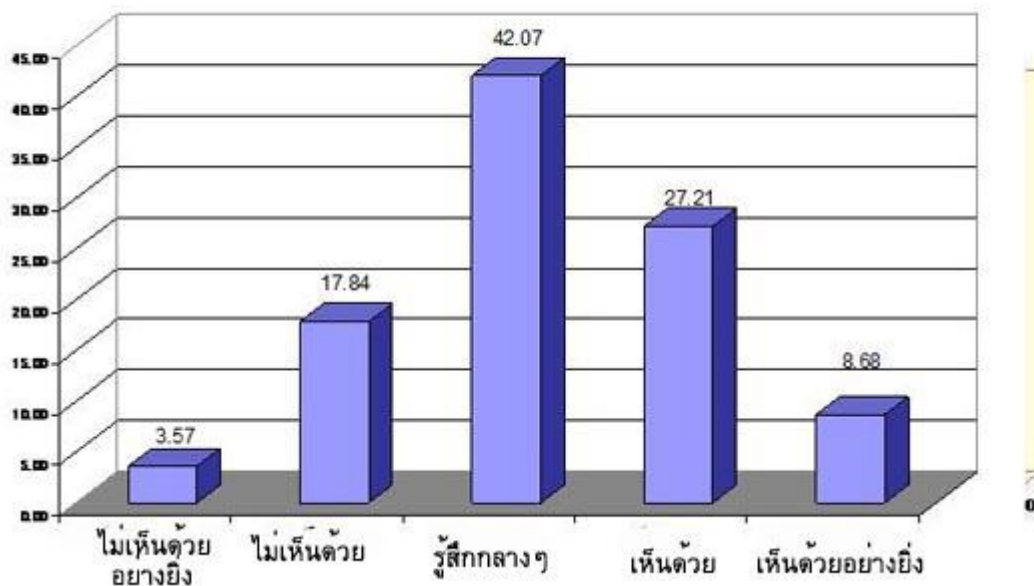
ส่วนคำถามที่น่าสนใจก็คือในสถานการณ์ปัจจุบัน ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรู้สึกเชื่อมั่นไว้วางใจอย่างไรต่อรัฐบาลของนายกรัฐมนตรีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ข้อมูลแสดงว่าประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ร้อยละ 41.5 บอกว่ามีความไว้วางใจรัฐบาลมากพอสมควร อีกร้อยละ 19.3 บอกว่าไว้วางใจมาก ส่วนอีกกลุ่มประมาณร้อยละ 35 บอกว่ารู้สึกกลางๆ ภาพสะท้อนความคิดเห็นชุดนี้อาจจะแสดงให้เห็นว่าแม้ในท่ามกลางวิกฤตปัจจุบันทั้งทางการเมืองเศรษฐกิจและปัญหาความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังมีแนวโน้มความรู้สึกเชื่อมั่นไว้วางใจต่อรัฐบาลปัจจุบัน ซึ่งถ้าหากจะนับรวมกลุ่มที่มีความไว้วางใจทั้งหมดแล้วก็จะสูงถึงร้อยละ 60.8

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องสนใจก็คือการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน เมื่อถูกถามว่าท่านเชื่อว่ารัฐบาลปัจจุบันจะแก้ปัญหาความขัดแย้งแตกแยกในทางการเมืองได้หรือไม่? ผู้ตอบส่วนมากร้อยละ 50.8 ยังบอกว่าไม่แน่ใจนักว่าจะรัฐบาลจะแก้ปัญหาได้ ส่วนอีกร้อยละ 25.8 มองว่าแก้ไม่ได้ มีเพียงร้อยละ 21.1 บอกว่าสามารถจะแก้ได้

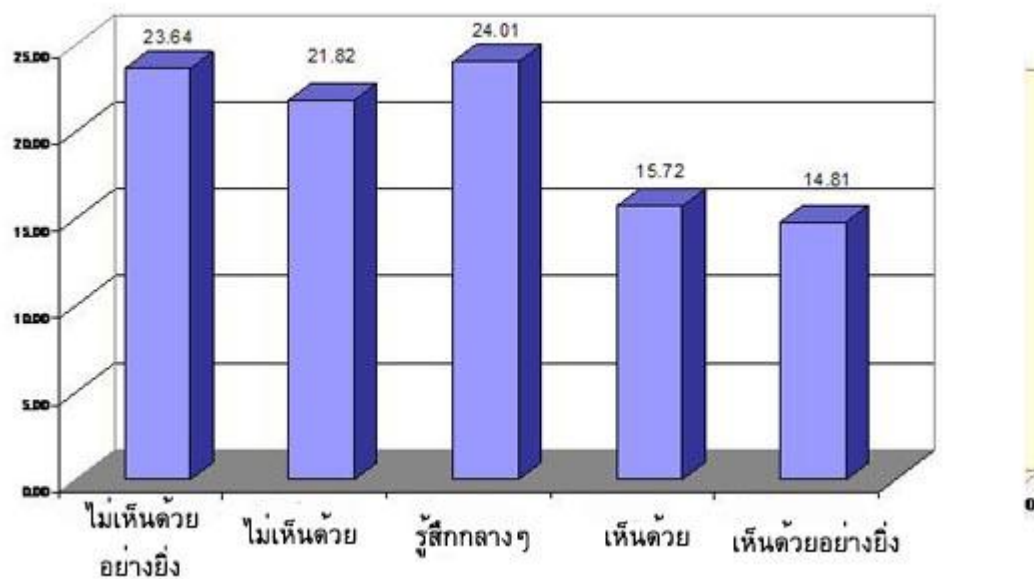
นอกจากนี้ ในประเด็นที่เกี่ยวกับนโยบายที่รัฐบาลตั้งใจว่าจะยกฐานะศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ให้เป็นองค์กรใหม่ที่มีฐานะทางกฎหมาย และเป็นหน่วยงานพิเศษของรัฐ (สบ. ชต.) นโยบายอันนี้จะช่วยแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้จริงหรือไม่? ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก ร้อยละ 42.1 ยังรู้สึกกลางๆหรือ ไม่แน่ใจว่าจะแก้ปัญหาได้หรือไม่ แต่จำนวนไม่น้อย ประมาณร้อยละ 27.2 ก็สะท้อนความเห็นที่เห็นว่าเห็นด้วยว่านโยบายนี้จะแก้ปัญหาได้ แต่อีกร้อยละ 17.8 บอกว่าไม่เห็นด้วย

นโยบายการยกฐานะ: คอ.บต.เป็นองค์กรพิเศษตามกฎหมาย

คำถามที่เกี่ยวกับความมั่นคงภาคใต้ข้อหนึ่งที่น่าสนใจมากก็คือ ควรจะคงกองกำลังทหารและตำรวจจำนวนมากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังทำอยู่ตอนนี้หรือไม่ ? ต่อคำถามดังกล่าวปรากฏว่าผู้ตอบร้อยละ 23.6 บอกว่าไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง อีกร้อยละ 21.8 บอกว่าไม่เห็นด้วย ส่วนกลุ่มที่บอกว่าเห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง มีจำนวนเพียงร้อยละ 15.7 1 และร้อยละ 4.8 คนอีกกลุ่มหนึ่งประมาณร้อยละ 24 บอกว่ารู้สึกเฉยๆหรือกลางๆ

การคงรักษากำลังทหารและตำรวจในพื้นที่

ประเด็นที่น่าสนใจก็คือว่าถ้ารวมกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะคงรักษากำลังทหาร และตำรวจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งหมดจะมีประมาณร้อยละ 45.5 ซึ่งเป็นจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

กล่าวโดยสรุป เมื่อประเมินทัศนะทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน คนส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อมั่นไว้วางใจรัฐบาลทักษิณในระดับสูง แต่ก็ยังไม่แน่ใจว่ารัฐบาลนี้จะแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน และก็ยังไม่แน่ใจว่าแก้ปัญหามันคง จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ ทั้งนี้อาจจะสะท้อนให้เห็นว่า เป็นเพราะสถานการณ์ทางการเมืองในระดับชาติยังมีความไม่แน่นอน ทำให้ประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ยังต้องการการดูแลเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและทำทีทางนโยบายที่มีความชัดเจนมากกว่านี้

หมายเหตุ : ผลการสำรวจความคิดเห็นครั้งนี้เปิดเผยเป็นครั้งแรกในงานแถลงข่าวเปิดตัวสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ ซึ่งเป็นหน่วยงานวิจัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2552

มิถุนายน : แนวน้อมไฟใต้และวงรอบความรุนแรงกระหน่ำซ้ำ

by DeepSouthWatch | Tue, 2009-06-09 20:28

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

www.deepsouthwatch.org

การกราดยิงในมัสยิดที่เจาะไอร้องเมื่อคืนวันที่ 8 มิถุนายนที่ผ่านมาเป็นหนึ่งในเหตุการณ์ที่สร้างความรู้สึกอีกหนึ่งเหตุการณ์ที่ไล่เรียงต่อเนื่องในห้วงเวลาไม่นานนี้ ความรุนแรงที่มีคุณภาพและส่งผลต่อความรู้สึกสูงเช่นนี้ยังรวมถึงเหตุการณ์สังหารครูที่ช่วงเปิดเทอมหลายราย การวางระเบิดคาร์บอมบ์กลางอำเภอยี่งอ จุกระเบิดฮัมวีลาดตระเวน หรือแม้แต่การก่อเหตุหลายจุดกลางเมืองยะลา ซึ่งเกิดขึ้นในห้วงเวลาที่ใกล้เคียงกัน แม้จะต่างพื้นที่และรูปแบบ แต่การระเบิดขึ้นของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง หลังพื้นที่ของสื่อมวลชนถูกความเคลื่อนไหวอื่นๆ ช่วงชิงไป ล้วนเป็นแนวโน้มของสถานการณ์ที่น่าสนใจยิ่ง โดยเฉพาะการอธิบายปรากฏการณ์เหล่านี้โดยภาพรวม

แม้ว่าผู้ให้ความเห็นจากฝั่งกองทัพจะมองว่าปรากฏการณ์ทำนองนี้เป็นฝีมือของ “ฝ่ายตรงกันข้าม” เพื่อต้องการยกระดับให้สถานการณ์ความขัดแย้งในพื้นที่คลี่คลายไปตามเป้าประสงค์ของพวกเขา แต่ดูเหมือนว่าคำอธิบายหลังเหตุการณ์เหล่านี้จะไม่เป็นการยืนยันโดยตัวเองว่า แม้จะมีกำลังทหารมากมายเต็มพื้นที่ เหตุรุนแรงก็ยังคงเล็ดลอดปรากฏกายอยู่ได้ทุกเมื่อเชียววัน

อีกทั้งสัญญาณจากชาวบ้านจากเหตุการณ์ล่าสุดที่สะท้อนผ่าน นัจมุดดิน อูมา ส.ส.พรรคมาตุภูมิ ที่มุ่งให้ความสนใจต่อคำถามถึงต้นเหตุของเหตุการณ์กราดยิงกลางมัสยิดด้วยแล้ว ก็ยิ่งทำให้โจทย์ของทางทหารหนักหน่วงมากขึ้น

นัจมุดดิน อธิบายว่า เหตุความรุนแรงหลายครั้งในขณะนี้ หลายเหตุการณ์เป็นที่ชัดเจนว่าเกิดจากฝีมือของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ทั้งชุดเหตุการณ์ที่ยะลา หรือแม้แต่การวางระเบิดรถยนต์ที่ยี่งอ แต่ในกรณีล่าสุดเสียงสะท้อนจากการก่อเหตุสังหารในมัสยิดว่าเป็นฝีมือของใครส่งผลสะท้อนต่อผู้คนในชุมชนอย่างมาก

“ทางการต้องให้คำตอบกับพวกเขา” นักการเมืองจากราธิวาสกล่าว

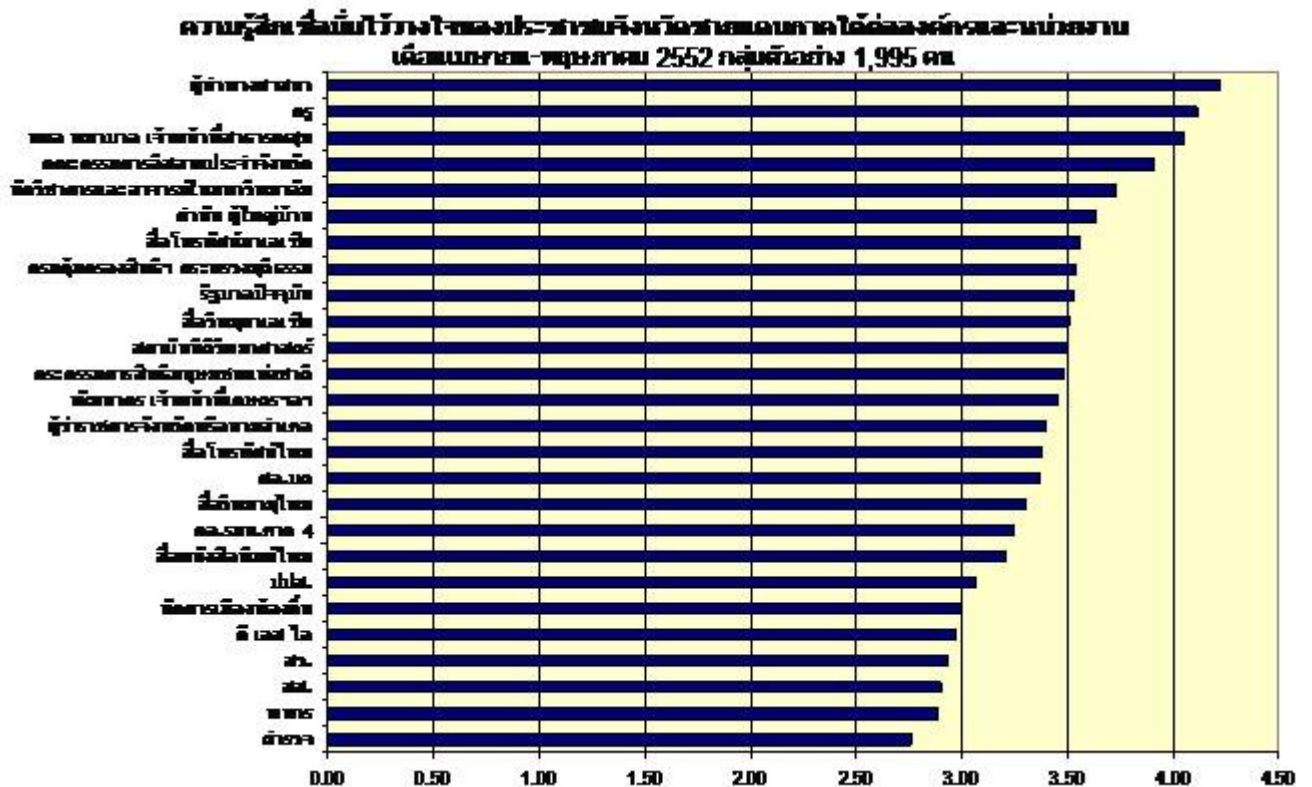
สิ่งที่เขากังวลคือแนวโน้มของสถานการณ์ที่ดูเหมือนจะเข้าร่องรอยเดิมที่เคยเกิดขึ้นที่ยะลาเมื่อสองสามปีก่อน นั่นคือ การใช้ความรุนแรงตอบโต้กัน โดยที่ทางการไม่สามารถให้ความกระจ่างแจ้งได้ ทว่าสิ่งที่เขาเรียกร้องต่อรัฐบาลหาได้มีเพียงการเปิดเผยความจริงและจัดการกับผู้กระทำความผิดอย่างไม่เลือกหน้าเท่านั้น หากแต่มุ่งไปสู่การใช้แนวทางการเมืองที่เข้มข้นขึ้นกว่าเดิม โดยมีรูปธรรมคือการผลักดันกฎหมายจัดตั้งสำนักบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเขาแนะนำว่ารัฐบาลควรนำเสนอต่อรัฐสภาในช่วงการเปิดประชุมสมัยวิสามัญกลางเดือนนี้โดยเร็วที่สุด

แม้ว่าในพื้นที่ความขัดแย้งไม่อาจจะเลยการประเมินความรู้สึกของผู้ที่จมอยู่กับความรุนแรงได้ ทว่าในการวิเคราะห์สถานการณ์บนฐานของข้อมูลก็เป็นสิ่งบ่งชี้แนวโน้มของสถานการณ์และโจทย์หลักที่รัฐบาลต้องมุ่งคลี่คลายด้วยเช่นกัน

ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี ผู้อำนวยการสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ (CSCC) วิเคราะห์ว่า จากความถี่และความเข้มข้นของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงนี้บ่งชี้ว่าแนวโน้มของการก่อเหตุความรุนแรงจะยังยกระดับขึ้นสูงอีก แม้ว่าจะมีจำนวนของเหตุการณ์ไม่สูงเท่ากับช่วงก่อนปี 2551 แต่ทิศทางยังคงเป็นไปในทำนองนี้

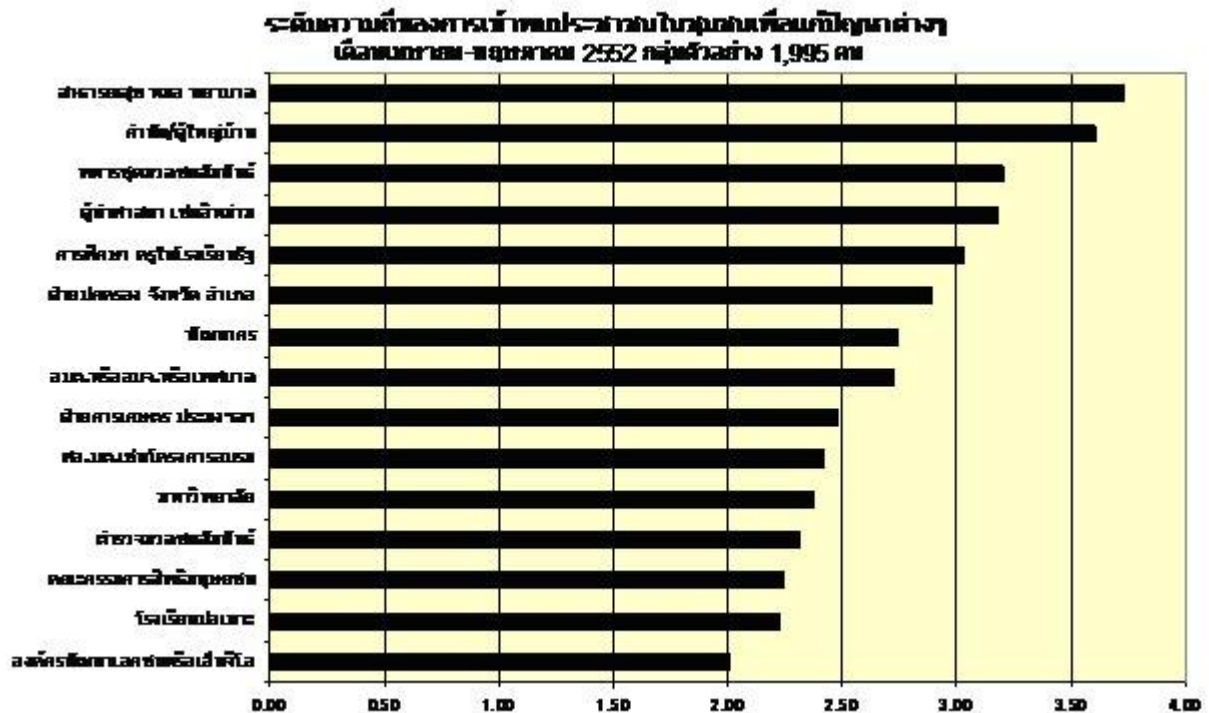
เหตุที่เป็นเช่นนั้น ศรีสมภพ แจกแจงว่า จากสถิติของเหตุการณ์ แนวโน้มดังกล่าวมีข้อน่าสังเกตตั้งแต่เดือนมีนาคมที่ผ่านมา เนื่องจากก่อนหน้านี้จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงลดต่ำกว่า 100 เหตุการณ์ต่อเดือน ทว่านับตั้งแต่เดือนมีนาคมเป็นต้นมา เหตุการณ์ได้พุ่งสูงขึ้นเกิน 100 เหตุการณ์ต่อเดือน ในขณะที่อีกด้านหนึ่ง การอธิบายความถี่ของเหตุการณ์ในเดือนมิถุนายนก็มีสถิติรองรับว่าในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่ปี 2547 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของคลื่นความรุนแรงรอบนี้ พบว่าเดือนมิถุนายนของทุกปีมีสถิติของเหตุการณ์ความรุนแรงมากที่สุดในรอบปี จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นวงรอบของเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นซ้ำไปซ้ำมา

เขายังอธิบายต่อว่า ผลกระทบของเหตุการณ์เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในพื้นที่เหล่านี้อาจพบว่าส่งผลต่อหลายปัจจัยด้วยกัน หนึ่งในนั้นคือการส่งผลต่อความรู้สึกของประชาชนจำนวนไม่น้อย ซึ่งสะท้อนผ่านการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนโดย CSCC ซึ่งล่าสุดพบว่าความรู้สึกของประชาชนต่อเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ความมั่นคงยังไม่ค่อยดีมากนัก เนื่องจากยังคงมีความไม่ไว้วางใจอยู่สูง ซึ่งเป็นไปได้ว่าเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายและการใช้อำนาจหน้าที่ของที่ไปกระทบกับประชาชนในบางกรณี

สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ทหารจะมีโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่และชุมชนได้มากที่สุดในบรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ในขณะที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนจะมีบทบาทลดลง เนื่องจากอาจเกิดภาวะอาการกลัวจะได้รับผลกระทบจากการก่อเหตุที่เป่าโจมตีจากกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบโดยมากคือพวกเขา

“แม้ว่าทหารจะเข้าถึงและพยายามที่จะให้บริการของรัฐต่อประชาชน แต่หากมองในทางกลับกันก็พบว่าได้รับความไม่ไว้วางใจในบางพื้นที่ไม่มากนัก การทำงานของหน่วยงานเหล่านี้จึงต้องปรับปรุงตัวเองอีกมากด้วย”

นอกเหนือจากการวิเคราะห์จากแนวโน้มของเหตุการณ์ผ่านสถิติเหตุการณ์ความรุนแรงและการสำรวจความคิดเห็นแล้ว การพิจารณาในมิติของการต่อสู้ระหว่างคู่ขัดแย้งก็เป็นประเด็นที่เขาให้ความสำคัญ ศิริสมภพ ระบุว่า เป็นไปได้เช่นกันที่สถานการณ์ที่หนักหน่วงในขณะนี้ เป็นผลต่อเนื่องมาจากการที่ศาลมีคำสั่งในคดีชั้นอุทธรณ์ได้ส่วนกรณีตกไปเมื่อเร็วๆ นี้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทางเมืองอย่างสำคัญ เนื่องจากอาจเรียกว่า “ผิดความคาดหมาย” ไปจากความรู้สึกของคนในพื้นที่ส่วนใหญ่ และจุดนี้อาจไปกระตุ้นให้เป็นเงื่อนไขสร้างความชอบธรรมในการตอบโต้ด้วยความรุนแรง

ไม่เฉพาะปัจจัยภายในที่ร่วมสมัยเท่านั้น เขายังเชื่อมโยงต่อเหตุการณ์ภายนอกสำคัญอย่างความเคลื่อนไหวในการประชุมระดับรัฐมนตรีของกลุ่มประเทศมุสลิม (ที่ประชุม OIC) ที่ประเทศซีเรียเมื่อปลายเดือนก่อน ซึ่งพบว่ารัฐบาลไทยประสบความสำเร็จในการเลื่อนวาระการพิจารณาของ OIC ต่อกรณีปัญหาที่ชายแดนภาคใต้ของไทยออกไป เป็นเหตุให้กลุ่มติดอาวุธภายในประเทศจำเป็นต้องเร่งรัดสถานการณ์ภายในประเทศเพื่อยกระดับของสถานการณ์ให้เป็นที่สนใจเพื่อต่อรองทางการเมืองในระดับการเมืองระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกันก็คงปฏิเสธไม่ได้ว่าที่ผ่านมา ความสนใจขององค์กรระหว่างประเทศต่อกรณีความขัดแย้งที่ใช้ความรุนแรงในภาคใต้ตอนล่างของไทยมีเพิ่มมากขึ้นตลอดเวลา โดยเฉพาะผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนของชาวมุสลิมในพื้นที่

“ผมคิดว่าพวกเขายังไม่หยุด เพราะการผลักดันเรื่องเหล่านี้ในเวทีสากลยังคงต้องดำเนินการต่อไป จำเป็นต้องเรียกร้องความสนใจและสร้างพื้นที่ในสื่อเพื่อนำไปต่อรองในเวทีเหล่านี้”

อย่างไรก็ตาม ศรีสมภพ ตั้งข้อสังเกตด้วยว่าเมื่อพิจารณาแนวโน้มและปัจจัยเกื้อหนุนของเหตุการณ์ผนวกกับฐานข้อมูลของสถานการณ์อาจเข้าใจได้ว่า ในช่วงกลางปีที่เกิดวอร์ของความรุนแรงหนาแน่นเหล่านี้ อาจสัมพันธ์กับการประชุมของ OIC ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจัดขึ้นในช่วงเวลากลางปีเช่นเดียวกัน เหตุการณ์ความรุนแรงเป็นสารในการตอกย้ำถึงสถานะภาพของกระบวนการต่อสู้ของชาวมลายูมุสลิมในพื้นที่นี้ก็เป็นได้

นอกจากสารที่ส่งตรงถึงประเทศมุสลิมแล้ว เขายังตั้งข้อสังเกตด้วยว่า สารแห่งความรุนแรงเหล่านี้ อาจต้องการส่งสัญญาณไปยังทางการมาเลเซีย เพื่อบีบให้ยกระดับบทบาทของประเทศเพื่อนบ้านแห่งนี้ให้เป็นตัวกลางในการเปิดช่องพูดคุยและเจรจาระหว่างทางการไทยและขบวนการติดอาวุธ

ศรีสมภพ จึงประเมินว่าการเร่งกระแสนี้ด้วยการรุกทางด้านทหารเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นของขบวนการติดอาวุธที่ชายแดนภาคใต้ เพราะที่ผ่านมามีการเรียกได้ว่าแนวทางการเมืองที่จะต่อรองกับรัฐไทยนั้นเริ่มตื้อตัน เนื่องจากรัฐบาลเองก็ไม่ยอมรับการเจรจา ซ้ำยังสามารถหว่านล้อมที่ประชุม OIC ให้รับฟังข้อเรียกร้องของทางการไทยได้ ส่วนในพื้นที่ที่มีกองกำลังของรัฐมุสลิมสภาพพื้นที่เอาไว้ แม้ว่าจะมีช่องให้ก่อเหตุรุนแรงได้อยู่ก็ตาม นอกจากนี้ รัฐบาลก็พยายามปรับทิศทางแก้ไขปัญหา โดยการประเมินการใช้กฎหมายพิเศษ ก่อนที่จะผลักดันให้บังคับใช้ พ.ร.บ.ความมั่นคง โดยภาพรวมแล้ว ฝ่ายรัฐบาลถือว่ายังคงได้เปรียบ

แต่ถึงกระนั้น ฝ่ายทหารซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการปัญหาของรัฐไทยเองก็มีจุดอ่อน ทั้งจากกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในหลายกรณีและการไม่พร้อมรับมือ โดยเฉพาะล่าสุดในกรณีตากใบที่บ่งชี้ให้เห็นว่าหากเงื่อนไขเหล่านี้ยังคงดำรงอยู่ เท่ากับว่ายังคงเปิดช่องให้ฝ่ายตรงกันข้ามรัฐสามารถรุกทางการทหารและสร้างพื้นที่ข่าวเพื่อส่งแรงกดดันต่อรัฐได้อีก

ข้อสังเกตถึงแนวโน้มของสถานการณ์เหล่านี้ อาจเป็นส่วนหนึ่งของการย้าเตือนให้สังคมไทยและผู้นำกำหนดนโยบายของรัฐไทยตระหนักถึงปัญหาที่กำลังเผชิญ พร้อมกับต้องตั้งคำถามเดิมๆ ด้วยว่า วิธีการเดิมๆ ที่ยึดมั่นปฏิบัติการอยู่ในขณะนี้สามารถตอบคำถามต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายหรือไม่?

‘ถล่มมัสยิด’บทเรียนจากอิรัก ลากโยงความขัดแย้งทางศาสนา

by DeepSouthWatch | Tue, 2009-06-09 17:09

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

เหตุการณ์คนร้ายใช้อาวุธสงคราม กราดยิงเข้าไปภายในมัสยิดอัลฟรกอน ต.จวบ อ.เจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส เมื่อคืนวันที่ 8 มิถุนายนที่ผ่านมา จนทำให้มีผู้เสียชีวิตนับสิบรายและบาดเจ็บอีกเป็นจำนวนมาก สร้างความวิตกว่าอาจทำให้สถานการณ์ชายแดนภาคใต้ที่ร้อนระอุ บานปลายไปเป็นความขัดแย้งทางศาสนา

ศราวุฒิ อารีย์ รองผู้อำนวยการศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ยกกรณีลอบวางระเบิดมัสยิดแห่งหนึ่ง ในประเทศอิรัก เมื่อปี 2548 ขึ้นมาให้เห็นเพื่อเป็นบทเรียนที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกัน คลี่คลายให้ความคลุมเครือซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งยุติลงโดยเร็วก่อนปัญหาจะบานปลาย

รอง ผอ.ศูนย์มุสลิมศึกษา กล่าวว่า มัสยิดของมุสลิมนิกายชีอะห์ถูกลอบวางระเบิด ในสถานการณ์ที่เกิดความขัดแย้งกันระหว่างมุสลิมนิกายซุนนีและชีอะห์ในอิรัก ทำให้กองทัพสหรัฐอเมริกา ที่ควบคุมประเทศอิรักอยู่ในขณะนั้น กล่าวหาว่าเป็นการกระทำของฝ่ายซุนนี ขณะที่มุสลิมนิกายซุนนีย์ตอบโต้ว่า มุสลิมจะไม่ทำลายศาสนสถานของมุสลิมด้วยกัน ยิ่งมัสยิดด้วยแล้วมุสลิมจะไม่ทำอย่างเด็ดขาด และกล่าวหาว่าสหรัฐอเมริกา หรือ ซีไอเอ เป็นผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ดังกล่าว

ความคลุมเครือซึ่งไม่อาจจะระบุชี้ชัดได้ว่าใครเป็นผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ ทำให้มุสลิมในอิรักทั้งสองกลุ่มเกิดความขัดแย้ง หวาดระแวงต่อกัน สายสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมต่างนิกายในชุมชนก็ขาดสะบั้นลง วิกฤตครั้งนี้คลี่คลายลงได้ ด้วยการใช้กระบวนการทางการเมืองเข้าประนีประนอมความขัดแย้งของทั้งสองกลุ่มซึ่งมีจำนวนเท่าๆ กัน นอกจากนี้ประเทศมหาอำนาจของทั้งสองนิกายคือ ซาอุดีอาระเบีย ในฐานะผู้นำของนิกายซุนนีย์ และอิหร่าน ในฐานะผู้นำของนิกายชีอะห์ ได้ร่วมหารือเพื่อยุติความขัดแย้งมิให้บานปลายจนส่งผลกระทบต่อโลกมุสลิมโดยรวม

แต่ปัญหาก็คงไม่จบ เพราะจนถึงปัจจุบันก็มีบางกลุ่มที่พยายามลากโยงให้เหตุการณ์นี้ เป็นความขัดแย้งทางศาสนา

สำหรับกรณีที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ศราวุฒิเห็นว่ายิ่งเพิ่มความซับซ้อนให้มากขึ้นไปอีก จากความแตกต่างทางศาสนาของประชากรในพื้นที่

“สำหรับสายตามุสลิมด้วยกัน น้อยมากที่จะเชื่อว่ามุสลิมเป็นคนกระทำในเหตุการณ์ครั้งนี้ การยิงมัสยิด
อาจจะจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งที่เราไม่อยากให้เกิดขึ้น หมายถึงความขัดแย้งทางด้านศาสนา เพราะ
หากเป็นเรื่องนี้จะแก้ไขยากมาก”

ภายใต้ข้อจำกัดนี้ เขาเสนอความเห็นเพื่อหาทางระงับมิให้บานปลายว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำศาสนาใน
ท้องถิ่น หรือระดับประเทศ รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ต้องออกมาพูดคุยกันอย่างจริงจัง มากกว่าการมา
ปกป้องหน่วยงานของตนเอง ขณะที่กลไกรัฐทุกส่วน จะต้องรักษาความเป็นกลาง สร้างความไว้วางใจแก่ทุก
ฝ่ายในท้องถิ่น

ความรุนแรงกดดัน : ฝ่าระวังความอดกลั้น‘มวลชน’

by DeepSouthWatch | Wed, 2009-06-10 12:14

ชากี้ พิทักษ์คุมพล

สถาบันสันติศึกษา ม.สงขลานครินทร์

ศูนย์ฝ่าระวังสถานการณ์ภาคใต้

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้ที่ดูราวว่าจะถูกลืมเลือนไปจากการรับรู้และสนใจของสังคมไทย แต่ก็กลับกลายเป็นข่าวที่ได้รับความสนใจอีกครั้งหนึ่งในพื้นที่สื่อสารมวลชนต่างๆ ในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมา นับแต่เหตุการณ์มุงโจมตีสถานค้าต่างๆ ในตัวเมืองยะลา การลอบทำร้ายครูและโจมตีเจ้าหน้าที่ชุดคุ้มครองครูในพื้นที่ต่างๆ ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วงการเปิดภาคเรียนใหม่เรื่อยมาจนถึงเหตุการณ์คาร์บอมบ์ใน อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

และล่าสุดที่น่าสลดใจและสร้างแรงสั่นสะเทือนให้เกิดเป็นอย่างยิ่ง คือ เหตุการณ์ที่คนร้ายบุกเข้าไปยิงชาวบ้านขณะกำลังละหมาดในมัสยิดอัลฟुरคอน ตำบลจวบ อำเภोजะเอยีง จังหวัดนราธิวาส ซึ่งเหตุการณ์ในทำนองนี้เคยเกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งสูง เช่น ปาเลสไตน์ มาแล้ว

คงมีคำตอบที่หลากหลายในการอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมา อย่างน้อยก็มีคำอธิบายสองชุดที่จะปรากฏออกมาสู่สาธารณชน ชุดแรกคงเป็นคำอธิบายจากเจ้าหน้าที่รัฐที่รับผิดชอบการแก้ปัญหา กับอีกชุดหนึ่งเป็นคำอธิบายจากชาวบ้านในพื้นที่ ซึ่งคงเป็นเรื่องยากที่จะทำให้คำอธิบายทั้งสองชุดตรงกัน

ประเด็นดังกล่าวคงไม่น่าสนใจเท่ากับความรู้สึกของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ ณ ช่วงเวลานี้ หากพิจารณาประชาชนในพื้นที่ออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ คือ ภาคธุรกิจและประชาชนทั่วไป สำหรับกลุ่มแรกคงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าความรุนแรงกำลังทดสอบความอดทนอดกลั้นของพวกเขาอยู่ หากสถานการณ์ดำเนินเช่นนี้ต่อไปอีกระยะหนึ่ง ทางออกที่อาจเป็นไปได้ คือ รวมกลุ่มกันเพื่อสร้างแรงกดดันบีบให้รัฐบาลใช้มาตรการที่เด็ดขาดหรือในทางตรงกันข้ามก็คือการย้ายออกจากพื้นที่เพื่อแหล่งทุนใหม่ที่มีความมั่นคงมาก

สำหรับประชาชนทั่วไปในกลุ่มที่สอง ทางเลือกก็มีไม่มากเท่ากับคนกลุ่มแรก ความรุนแรงคงผลักดันให้คนกลุ่มนี้เลือกที่จะเอาตัวรอดในสถานการณ์เฉพาะหน้า นั่นคือถอยห่างจากรัฐหรือกลไกของรัฐมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่งผลให้ช่องว่างระหว่างรัฐกับประชาชนกว้างยิ่งขึ้น ประการต่อมาผลของความรุนแรงจะทำให้สายสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรมและศาสนาเลวร้ายมากยิ่งขึ้น ท้ายที่สุดก็จะบานปลายเป็นปัญหาความมั่นคงของสังคมในอนาคต

เมื่อพิจารณาเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในรอบสัปดาห์ คำถามก็คือความรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งพุทธและมุสลิม ทั้งนักธุรกิจผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่รัฐ ครู ทหาร ตำรวจ รวมทั้งชาวบ้านประชาชนทั่วไป กำลังพยายามสื่อสารอะไรกับสังคม หรือส่งถึงรัฐบาลและหน่วยงานความมั่นคงต่างๆ ที่รับผิดชอบการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้

เพื่อเป็นการลองทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ความรุนแรงในครั้งนี้ บทความขึ้นพยายามวิเคราะห์นัยสำคัญของเหตุการณ์ เพื่อชวนให้สังคมได้คิดวิเคราะห์สถานการณ์อย่างรัดกุมมากยิ่งขึ้น

เป็นไปได้หรือไม่ว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นตอกย้ำให้ช่องว่างของการมาตรการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน นับแต่เกิดเหตุการณ์รัฐบาลและหน่วยงานความมั่นคงพยายามลองถูกลองผิดกับวิธีการคลี่คลายปัญหา มีการนำมาตรการทางการทหารควบคู่กับมาตรการทางการเมืองมาใช้ในพื้นที่ มีการใช้เครื่องมือพิเศษเพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิเช่น กฎอัยการศึก และ พ.ร.ก.บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งอาจทำให้ตัวเลขสถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ลดลงอย่างเห็นได้ชัด

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และคุณภาพของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วง กลายเป็นคำถามที่สร้างความไม่มั่นใจต่อแนวทาง มาตรการ และเครื่องมือพิเศษต่างๆ ที่รัฐบาลและหน่วยงานความมั่นคงเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพราะถึงแม้ว่าจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงจะลดลง แต่ก็ไม่ส่งผลต่อภาพรวมของสถานการณ์ที่ความหวาดกลัวซึ่งเป็นผลพวงของความรุนแรงยังเกาะกุมครอบคลุมนแทบทุกพื้นที่

ล่าสุดรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ศึกษาประเมินผลการปฏิบัติใช้ พ.ร.ก. บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินและมีแนวโน้มว่าเครื่องมือพิเศษชนิดนี้กำลังจะถูกแทนที่ด้วยขานาใหม่ที่ว่า พ.ร.บ.รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร หรือกฎหมาย กอ.รมน.ที่รัฐบาลภูมิใจเสนอ

หากลองให้เดาใจผู้ที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ หลายฝ่ายก็คงยินดีต้อนรับเครื่องมือพิเศษชนิดใหม่นี้ เพราะอย่างน้อยที่สุดก็ยังคงทำให้รัฐและหน่วยงานต่างๆ สามารถประวิงเวลาให้แรงกดดันต่างๆ ที่ถาโถม

เข้ามาลดน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันเกิดกระแสเรียกร้องให้รัฐบาลเจรจากับกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบ หรือแม้กระทั่งในแวดวงวิชาการที่มีการพูดคุยถึงการออกแบบการปกครองที่เหมาะสม สอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่

กระนั้นก็ตามหากรัฐหรือหน่วยงานต่างๆ วิเคราะห์ความรุนแรงอย่างลึกซึ้งในรอบสัปดาห์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การยิงประชาชนในมัสยิดและมีผู้เสียชีวิตจำนวนมากนั้น สามารถสร้างแรงกระตุ้นเพื่อเพิ่มขึ้นในกลุ่มประเทศประชาคมมุสลิม เพราะคงมีการหิบบทเหตุการณ์นี้ไปเป็นประโยชน์ในการเรียกร้องกลุ่มประเทศเหล่านั้นหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องให้มาสนใจเหตุการณ์ในภาคใต้ และสร้างแรงกดดันต่อรัฐบาลไทยต่อวิธีการแก้ไขปัญหามากยิ่งขึ้น เมื่อถึงเวลานั้นประเทศไทยอาจจะถูกรุกจากแรงกดดันหลายๆ ด้าน เมื่อเป็นเช่นนั้น โจทย์จึงตกอยู่กับรัฐบาลและหน่วยงานความมั่นคงอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้

ดังนั้นถึงเวลาแล้วหรือยังที่รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มากกว่าเครื่องมือพิเศษที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐในการแก้ปัญหา เป็นไปได้หรือไม่ที่จะมีการนิยามการแก้ไขปัญหาแบบใหม่ด้วยจินตนาการที่สร้างสรรค์ (creativity) และข้ามผ่านมุมมองความคิดแบบยึดติด (rigidity) กรอบความคิดแบบชาตินิยมสุดขั้ว

คงถึงเวลาแล้วที่รัฐบาล ฝ่ายความมั่นคง และภาคประชาชนต้องนั่งลงคิดร่วมกันเพื่อแสวงหาทางเลือกใหม่กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ก่อนที่ความรุนแรงจะผลักดันให้ทุกฝ่ายเข้าสู่จุดอับทางตันของความอดกลั้น

ห้าปีห้าเดือน : รายงานวิเคราะห์สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 65 เดือน

by DeepSouthWatch | Sun, 2009-06-14 15:54

ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี

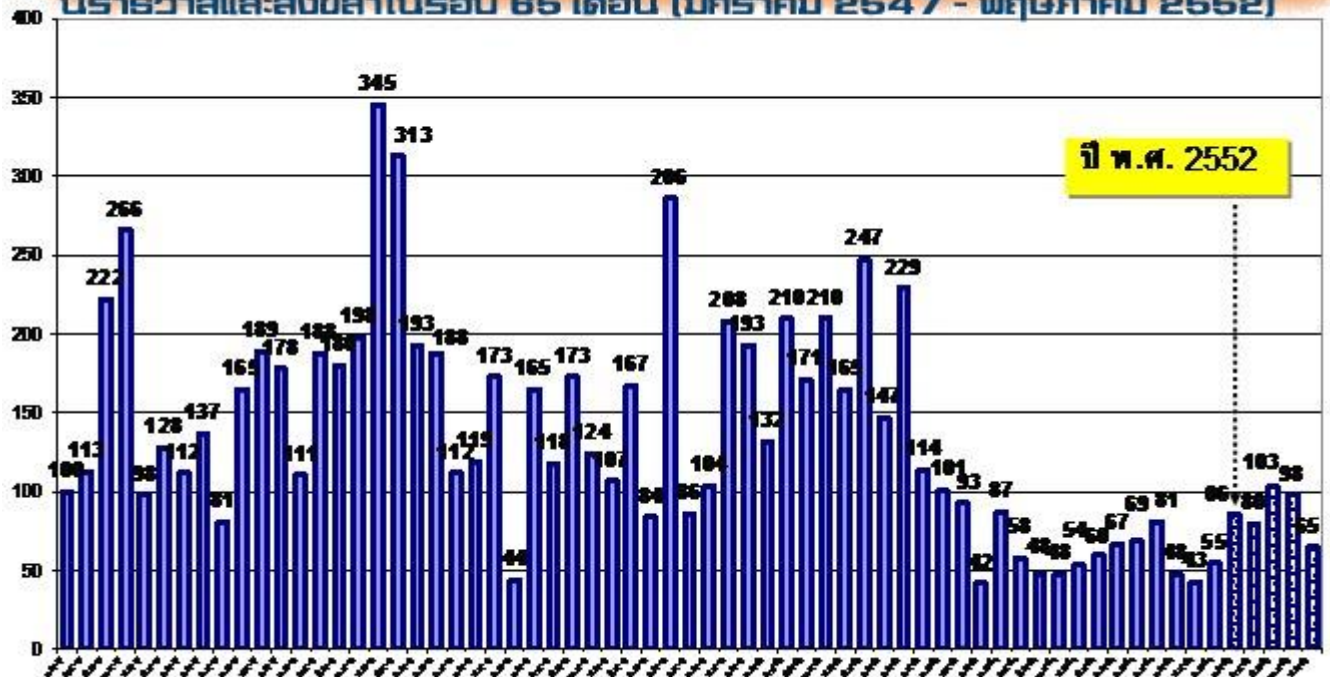
ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มอ.ปัตตานี

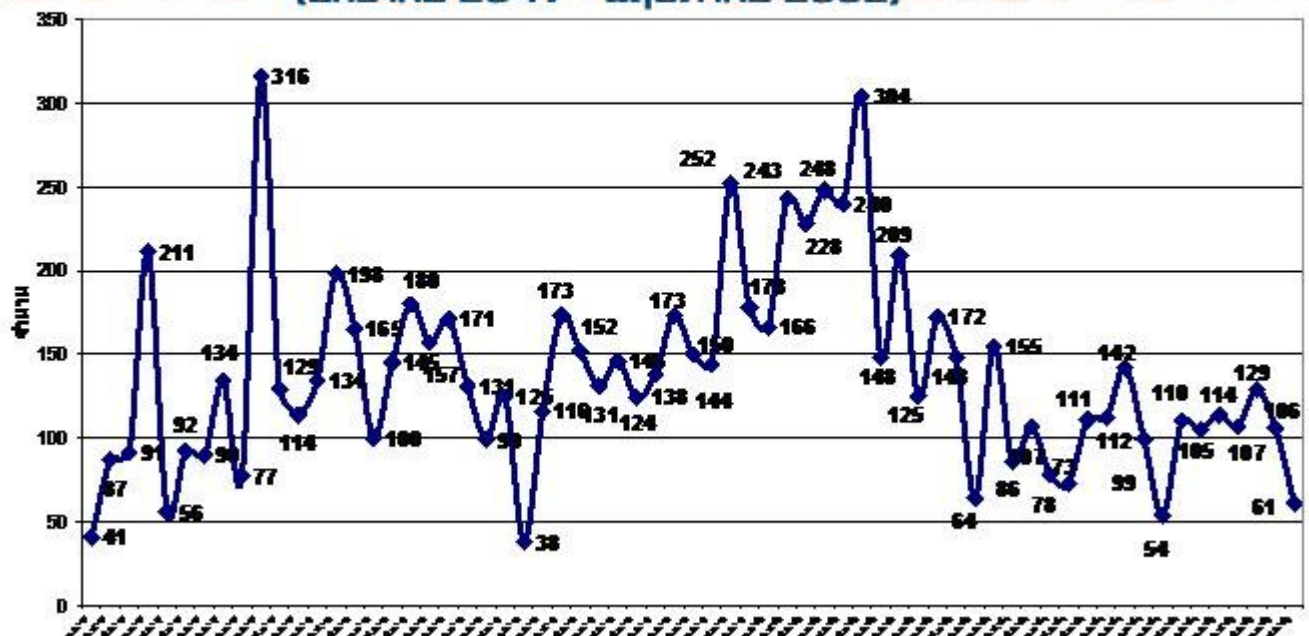
สถิติความรุนแรงจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 65 เดือนนับตั้งแต่มกราคม 2547 จนถึงเดือน พฤษภาคม 2552 เกิดเหตุการณ์ยิง ระเบิด วางเพลิงและการก่อวินาศกรรมอื่นๆ จำนวนประมาณ 8,908 เหตุการณ์ ทำให้มีผู้เสียชีวิตประมาณ 3,471 คน และบาดเจ็บประมาณ 5,740 คน รวมเป็นผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวมกันทั้งสิ้น 9,211 คน กล่าวโดยรวม เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 65 เดือนหรือ 5 ปี กับอีก 5 เดือนที่ผ่านมา มีผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและการบาดเจ็บสูญเสียชีวิตของผู้นับถือศาสนา ประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ รวมแล้วเกือบถึงหมื่นคนแล้ว

ความรุนแรงรายเดือนดูเหมือนจะลดระดับลงมากอย่างมีนัยสำคัญนับตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ต้นปี 2552 แนวโน้มเหตุการณ์ดูเหมือนจะเพิ่มระดับความรุนแรงขึ้น แม้โดยทั่วไปจะต่ำกว่าระดับเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นก่อนหน้านี้ในปี พ.ศ. 2547-2549 แต่แนวโน้มเหตุการณ์ความรุนแรงรายวันและรายเดือนตั้งแต่ต้นปีนี้เป็นต้นมา ระดับความรุนแรงขยับขึ้นสูงถึงประมาณ 100 ครั้งต่อเดือน โดยเฉพาะในเดือนมกราคม มีนาคมและเดือนเมษายน มีเหตุการณ์เกิดขึ้น 86, 103, และ 98 ครั้งโดยประมาณ เหตุการณ์ที่เพิ่มสูงขึ้นเกิดจากการปฏิบัติการที่เกิดจากการยิงสังหารรายวัน และการวางระเบิดซึ่งมีจำนวนสูงขึ้น

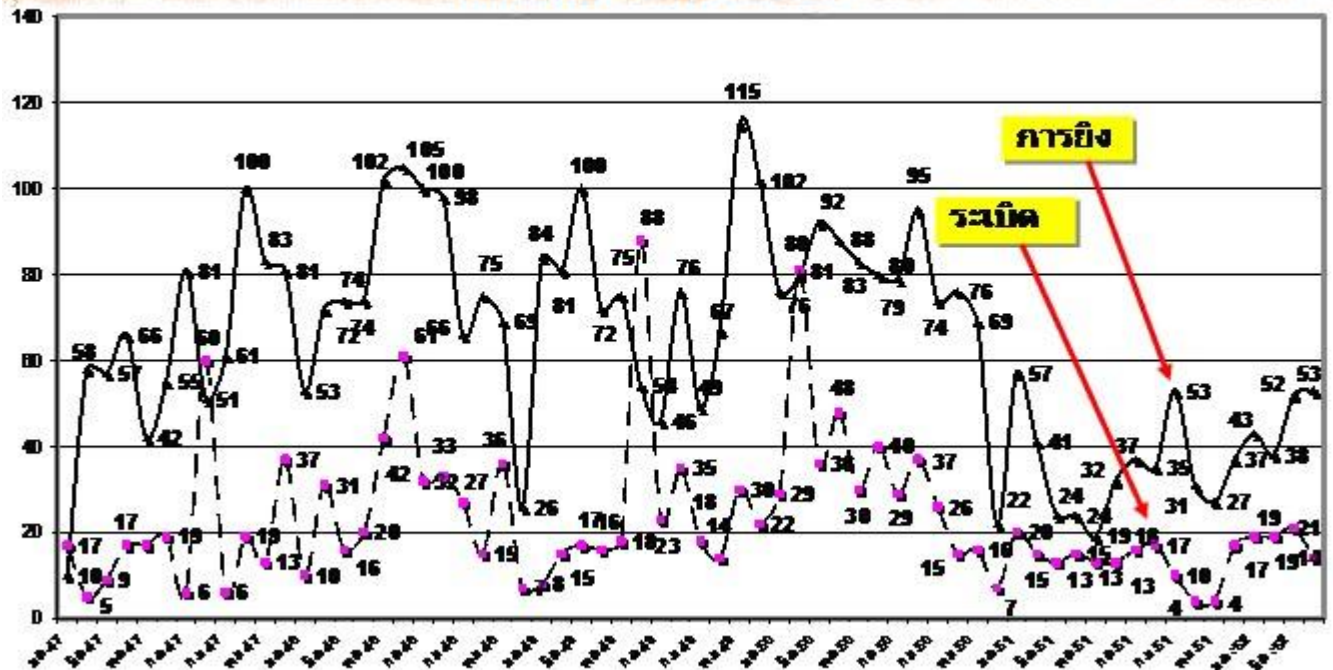
แผนภูมิเปรียบเทียบจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสงขลาในรอบ 65 เดือน (มกราคม 2547 - พฤษภาคม 2552)

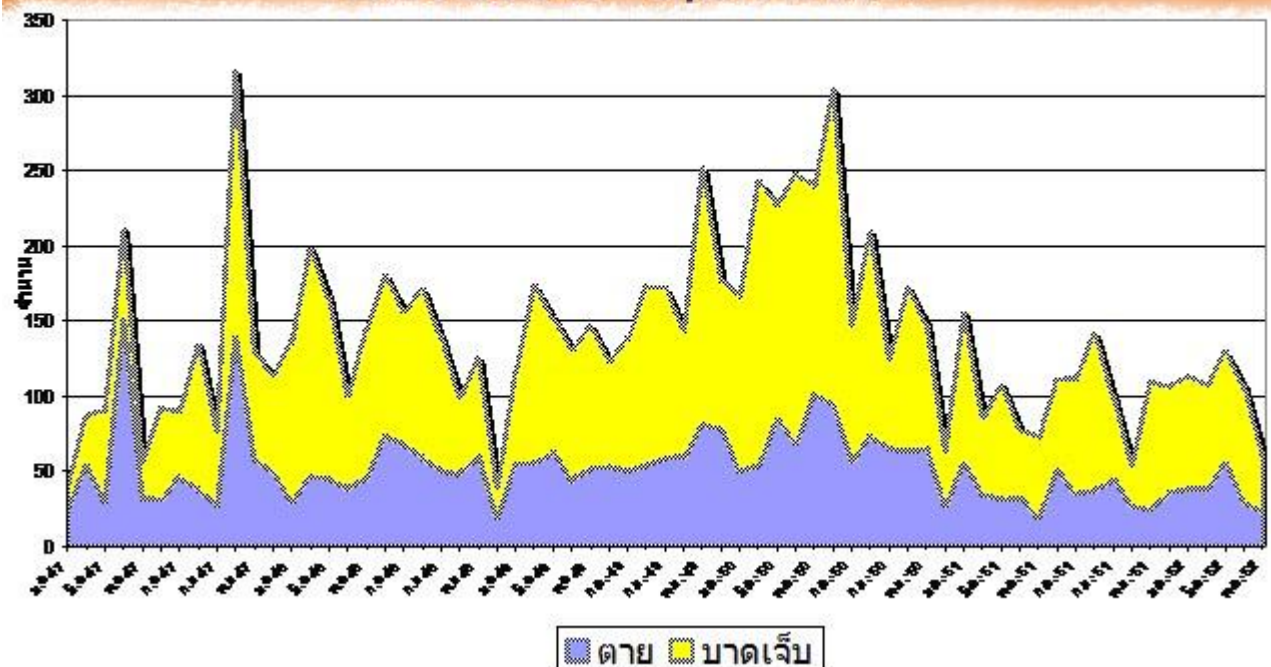
แผนภูมิแสดงจำนวนผู้ที่ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต
ช่วงระยะเวลา 65 เดือน
(มกราคม 2547 - พฤษภาคม 2552)

ความถี่ในการก่อเหตุแยกประเภทเหตุการณ์รายเดือน ระยะเวลา 85 เดือน (มกราคม 2547 - พฤษภาคม 2552) (การยิงและวางระเบิด)

แผนภูมิแสดงจำนวนผู้ที่เสียชีวิตและบาดเจ็บเปรียบเทียบรายเดือน (85 เดือน) มกราคม 2547 - พฤษภาคม 2552

คำถามก็คือว่าเหตุใดสถานการณ์โดยภาพรวมยังคงเป็นเช่นนี้ ทั้งที่นโยบายของรัฐโดยเฉพาะฝ่ายความมั่นคงในการแก้ปัญหาในพื้นที่นำมาซึ่งการทุ่มกำลังคนและงบประมาณจำนวนมากกว่า 100,000 ล้านบาท

และกำลังทหาร ตำรวจอีกมากกว่า 60,000 คนลงมาในพื้นที่ในรอบ 6 ปีกว่า คำตอบส่วนหนึ่งน่าจะอยู่ที่การระดมกำลังทหาร ตำรวจ ทหารพรานและอาสาสมัครรักษาดินแดน เข้าควบคุมพื้นที่ที่สามารถได้ใจประชาชนในท้องถิ่นมากนักน้อยเพียงใด

ในการนี้สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (CSCC) โดยการสนับสนุนของสภาวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อสถานการณ์เฉพาะหน้าในพื้นที่ การสำรวจได้ดำเนินการไปครั้งหนึ่งแล้วในเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์ ที่ผ่านมาซึ่งได้รายงานไปแล้ว

ในรอบที่สองระหว่างเดือนเมษายนและพฤษภาคม 2552 ทีมวิจัยได้สำรวจความคิดเห็นประชาชนอีกครั้งหนึ่ง โดยได้กลุ่มตัวอย่างในเขตเมืองและชนบทในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 1,995 คน ผลการสำรวจส่วนหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทการเข้าถึงและการให้บริการประชาชนในพื้นที่ชุมชนต่างๆ (basic services delivery) โดยพบว่าความถี่ของหน่วยงานในการเข้าชุมชนที่มากที่สุดก็คือหน่วยงานสาธารณสุขต่างๆ รองลงมาอันดับสองคือกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นฝ่ายปกครอง

ส่วนหน่วยงานที่เข้าถึงประชาชนมากเป็นอันดับสามตามมาก็คือทหารหน่วยสัมพันธ์มวลชนซึ่งเข้าไปในพื้นที่เพื่อให้บริการและช่วยเหลือประชาชนในด้านต่างๆ อีกสถาบันที่เข้าถึงประชาชนก็คือผู้นำศาสนา เช่นอิหม่าม ชื่อนำสังเกตก็คือบทบาทของหน่วยทหารที่ไปในชุมชนมีระดับความถี่ค่อนข้างสูง ซึ่งสะท้อนออกมาในสายตาของประชาชน

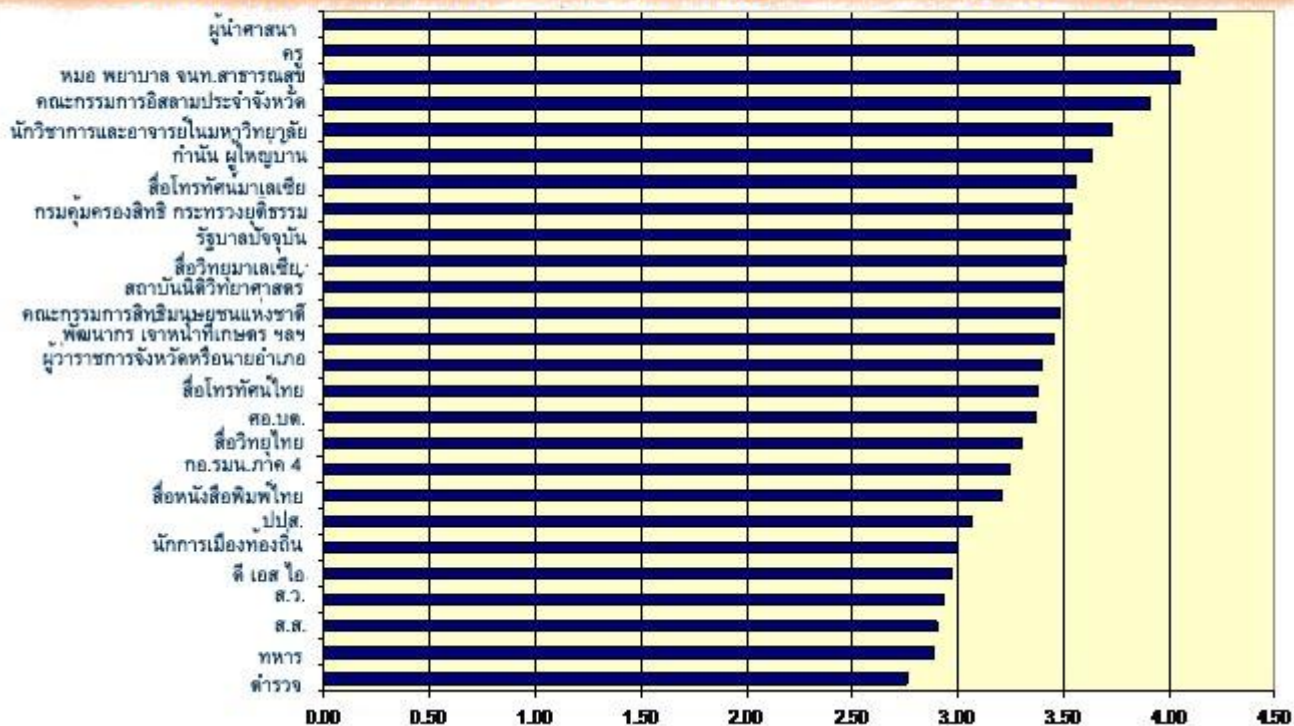
อย่างไรก็ตาม เมื่อถามถึงความรู้สึกเชื่อถือที่มีต่อหน่วยงานต่างๆ โดยให้ชั่งน้ำหนักคะแนนความน่าเชื่อถือไว้วางใจในสายตาประชาชน หน่วยงานที่ได้รับการยอมรับเป็นอันดับแรกก็คือผู้นำทางศาสนา อันดับที่สองก็คือครู อันดับสามคือหมอพยาบาลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ลำดับที่สี่คือคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ลำดับที่ห้าและหกคือนักวิชาการมหาวิทยาลัย และกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าหน่วยงานที่อยู่ลำดับท้ายสุดของคะแนนความเชื่อถือไว้วางใจก็คือตำรวจและทหาร นอกจากนี้ยังรวมถึงนักการเมืองระดับต่างๆ ด้วย สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่าเม็ดเงินของการเข้าถึงและให้บริการ ทหารจะทำได้ค่อนข้างมาก แต่สิ่งที่ยังเป็นปัญหาคือการเอาชนะจิตใจประชาชนหรือการสร้าง ความเชื่อถือและยอมรับ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าตำรวจและทหารเป็นเจ้าหน้าที่รักษาความสงบซึ่งต้องใช้ อำนาจสูงในสถานการณ์ความไม่สงบในการปิดล้อมตรวจค้นและจับกุมผู้กระทำผิด ในการปฏิบัติการมี แนวโน้มที่จะสร้างความรู้สึกกลัวและหวาดระแวงแก่ประชาชนในพื้นที่ได้ง่าย

งานการเมืองเพื่อเอาชนะจิตใจของคนในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายความมั่นคงจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญในการทำงานของกองกำลังรักษาความสงบ เพื่อให้ดำเนินนโยบายพัฒนาและสร้างสันติให้เกิดขึ้นในสถานการณ์ความไม่สงบที่กำลังแรงอยู่ในขณะนี้

ความรู้สึกเชื่อมั่นไว้วางใจของประชาชนชายแดนใต้ต่อองค์กรและหน่วยงาน เดือนเมษายน - พฤษภาคม 2562 กลุ่มตัวอย่าง 1,995 คน

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในพื้นที่ยังสะท้อนให้เห็นว่าไม่ค่อยเห็นด้วยกับการใช้วิธีการทางทหารในการจัดการกับปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังจะเห็นได้จากคำถามที่ว่า “ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการที่รัฐบาลจะยังคงใช้กำลังทหารมาจัดการกับปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ผู้ตอบร้อยละ 50.7 สะท้อนว่า ไม่เห็นด้วย หรือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง กับแนวทางดังกล่าว ในขณะที่ร้อยละ 18.6 บอกว่าเห็นด้วยกับแนวทางนี้ ส่วนอีกร้อยละ 30 มีความเห็นกลางๆ

ความคิดเห็นต่อการคงกำลังทหารในการจัดการ ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ร้อยละ)

กล่าวโดยสรุปก็คือ การแก้ปัญหาความรุนแรงที่ซับซ้อนในจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงต้องอาศัย
แนวทางการเมืองนำการทหารอย่างละเอียดอ่อนโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับทุกฝ่ายด้วยความ
ระมัดระวังอย่างยิ่ง

เปิดรายงานข้อเสนอ “ดับไฟด้วยการเมือง”

by DeepSouthWatch | Fri, 2009-06-12 14:54

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

www.deepsouthwatch.org

ดูเหมือนว่าเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนใต้ในขณะนี้ก็ยังต้องการคำอธิบาย และการเปิดเผยข้อเท็จจริงอีกไม่น้อย เนื่องจาก “ความจริง” ที่ผู้คนเลือกจะเชื่อนั้นแตกต่างกันเหมือนหลายครั้งที่ผ่านมา ความคลุมเครือของเหตุการณ์ยังต้องการคำอธิบายต้นรากของความรุนแรงที่ดำรงอยู่ และคงปฏิเสธไม่ได้ว่าการค้นหาสาเหตุในภาพรวมดังกล่าวนี้ย่อมส่งผลโดยตรงต่อข้อเสนอในการแสวงหาแนวทางการคลี่คลายความขัดแย้งที่ปะทุออกมาเป็นความรุนแรงอันหลากหลายรูปแบบและอาจจะหลายตัวแสดง ผู้กระทำ

กล่าวเฉพาะข้อเสนอดับไฟใต้ หลายปีที่ผ่านมามีการนำเสนอต่อผู้กำหนดนโยบายของประเทศไทยและเผยแพร่ต่อสาธารณะนับไม่ถ้วน ความพยายามตีแผ่รากเหง้าของปัญหา ปรากฏการณ์ของปัญหา ตลอดจนการเสนอทางเลือกและทางออกให้กับสังคมยืนอยู่บนจุดยืนและมุมมองที่แตกต่าง แม้ว่าจะมีข้อเสนอเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ได้รับการผลักดันก่อเป็นรูปธรรม แต่ในเมื่อความรุนแรงยังคงทำงานให้กับความขัดแย้งอยู่ เช่นทุกวันนี้ ความสูญเสียที่เกิดขึ้นก็ยังเรียกร้องข้อเสนออยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน

ข้อเสนอจากรายงาน “สถานการณ์ความไม่สงบและข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อแก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ของประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ กรรมการศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ และมุฮัมมัดอาบู ปาทาน บรรณาธิการตีพิมพ์ นุกาซีน ที่เสนอต่อ พล.อ.เอกชัย ศรีวิลาศ ผู้อำนวยการหลักสูตรเสริมสร้างสันติสุข รุ่นที่ 1 สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ก่อนที่ทั้งสองจะจบจากหลักสูตรดังกล่าวเมื่อเร็วๆ นี้ ก็เป็นหนึ่งในความพยายามนั้น

ความแตกต่างจากข้อเสนอที่ผ่านมามีเหมือนจะเป็นการไล่เรียงรากเหง้าของปัญหาความรุนแรงออกเป็น 3 ระดับ ตามลำดับความสำคัญ อันได้แก่ ระดับปัญหาหลัก ที่มองว่าปรากฏการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นปฏิบัติการของขบวนการที่นำโดยกลุ่ม BRN Co-ordinate ระดับปัญหารอง ได้แก่สภาพการที่

ก่อให้เกิดเงื่อนไขพื้นที่ที่ทำให้คงไว้ซึ่งความรุนแรง และระดับปัญหาเสริม อันหมายถึงสภาพที่ก่อให้เกิดผล การเพิ่มระดับความรุนแรงและความยุ่งยากในการแก้ปัญหาทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

ความสำคัญของการแยกแยะดังกล่าวทำให้เราสามารถมองเห็นชั้นของปัญหาได้ละเอียดขึ้น มากกว่า ก่อนหน้านี้ที่มองโดยส่วนใหญ่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง หากไม่เหมารวม “ปัญหาไฟใต้” ประหนึ่งข้าวยาที่ คลุกเคล้ากันด้วยองค์ประกอบอันหลากหลายจนจับจุดไม่ได้ หรือไม่ก็เป็นการสะท้อนปัญหาจากมุมมอง เพียงด้านเดียวจนขาดความรอบด้าน

รายงานชิ้นดังกล่าวยังได้แจกแจงหลักวิชาที่ว่าด้วยสงครามแบ่งแยกดินแดน (Separatist Violence) อัน เป็นรูปแบบหนึ่งของสงครามกลางเมืองที่มีเป้าหมายในการยึดอำนาจรัฐเฉพาะพื้นที่ ที่มีภูมิองค์กรอบจาก ความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ภายในรัฐ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ล่าช้า และความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้น โดย อ้างอิงสถิติที่น่าสนใจในการสำรวจการเคลื่อนไหวเพื่อการแบ่งแยกดินแดนทั่วโลกในทศวรรษที่ 1990 พบว่าเกือบครึ่งเลือกใช้แนวทางต่อสู้แบบสันติวิธี หากได้มีเพียงการต่อสู้ด้วยวิธีการก่อสงครามกลางเมืองและ การก่อการร้ายเท่านั้น ทั้งนี้ วิธีการเหล่านี้สัมพันธ์กับระดับของเป้าหมายในการเคลื่อนไหว

ผู้จัดทำรายงานทั้งสอง ซึ่งคนหนึ่งเป็นคนไทยพุทธและมีวิชาชีพเป็นครูในเขตพื้นที่ที่มีความรุนแรง หนาแน่น และอีกคนเป็นมลายูมุสลิมซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนท้องถิ่นได้สะท้อนในข้อเสนอของพวกเขา ว่า การต่อสู้เคลื่อนไหวในพื้นที่ซึ่งพวกเขาระบุว่านำโดย BRN Co-ordinate นี้ ผลักดันโดยการปลุกเร้า จิตสำนึกประวัติศาสตร์บาดแผลในอดีต และประเมินว่าห้วงขณะนี้ฝ่ายขบวนการต่อต้านรัฐดังกล่าวมีชัย เหนือกว่ารัฐบาลอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในยุทธศาสตร์ระดับที่ 2 กล่าวคือ การสร้างภาวะอันน่าสะพรึงกลัวให้ เกิดขึ้นครอบคลุมพื้นที่และผู้คน โดยมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การสถาปนารัฐเอกราชที่เป็นอิสระจากรัฐไทย

การประเมินสถานการณ์ในมุมมองดังกล่าวมาจากการพิจารณาว่าแนวโน้มของสถานการณ์ยังไม่มีที่ ท่าว่าจะยุติลง ในทางตรงกันข้ามกลับเพิ่มขึ้นในเชิงคุณภาพ ซึ่งหมายถึงการพุ่งสูงขึ้นของความสูญเสียในเชิง ปริมาณ ในขณะที่รูปแบบของเหตุรุนแรงสู่ความเหี้ยมโหดและสยดสยองมากยิ่งขึ้น

เขาทั้งสองเสนอว่าการต่อสู้ของรัฐไทยต้องดำเนินการที่นำโดยด้านการเมือง ในขณะที่ด้านการทหารที่ รัฐไทยคุ้นเคยจำต้องสอดคล้องกับเป้าหมายทางการเมืองอย่างเคร่งครัด ซึ่งแม้ว่าที่ผ่านมาฝ่ายทางการเมืองจะตอก ย้ำว่าจะใช้แนวทางการเมืองนำการทหารก็ตาม แต่พวกเขาประเมินว่าฝ่ายทางการเมืองยังไม่สามารถขับเคลื่อน งานการเมืองให้บรรลุเป้าหมายในเชิงคุณภาพได้

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอในตอนท้ายของรายงานเรียกร้องให้ “ลดหรือทำลายเงื่อนไขที่นำไปสู่ แนวความคิดแบ่งแยกดินแดน” โดยหนึ่งในรูปธรรมที่น่าสนใจและแปลกใหม่ คือ การเสนอให้กองทัพ

จัดตั้งสำนักทฤษฎีเพื่อรองรับการต่อสู้ทางความคิด โดยเป็นหน่วยงานที่เน้นคนจำนวนน้อยที่เชี่ยวชาญ และ
ผนวกหลอมเอาบุคลากรจากที่มานับหลากหลายเพื่อศึกษาค้นคว้า ผลิตรายการความคิดเพื่อตอบโต้ชุดความคิด
เสมือนจริงของกลุ่มขบวนการและผลักดันให้เป็นข้อยุติที่ลงตัวด้านความคิดและจิตใจของประชาชน

ข้อเสนอเหล่านี้อาจเป็นเสียงสะท้อนต่อเหตุการณ์ร่วมสมัยในขณะนี้ที่ว่า ในสถานการณ์ที่ความ
รุนแรงผูกมัดให้ผู้คนในสังคมเผชิญกับวิกฤตความรู้สึก แต่ก็ไม่ควรละเลยต่อการแสวงหาทางออกด้วย
เช่นกัน

อ่านรายงานฉบับเต็ม <http://www.deepsouthwatch.org/node/341>

สัมภาษณ์พิเศษ “สุณัย ผาสุก” (ตอน 1): ความรับผิดชอบของคู่สงคราม

by DeepSouthWatch | Thu, 2009-06-18 14:02

ที่ปรึกษาฮิวแมนไรท์วอตช์ได้ขยายภาพของความขัดแย้งที่ชายแดนใต้ ด้วยมุมมองของกฎหมายสากลซึ่งนำพาเราให้พยายามเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นจริง และข้อจำกัดที่ผู้ใช้ความรุนแรงทุกฝ่ายต้องเผชิญ รวมถึงแนวโน้มของการก่อตัวการต่อสู้ห้ำหั่นใน "หนทางการเมือง" ด้วย

สุณัยผะวังสถานการณ์ภาคใต้

Deep South Watch

บทสนทนากับ "สุณัย ผาสุก" ครั้งนี้เกิดขึ้นในระหว่างการจัดทำฉบับ "ดิฟเฟอเรนซ์ บุกกาซีน" เล่ม 4 ฉบับ "Change ไฟใต้" โดยเป็นส่วนหนึ่งของรายงานเรื่องจากปก (Cover Story) หัวข้อ "การเมือง ทำลายการเมือง" คุณการเมืองสุ่มไฟใต้" ซึ่งกำลังจะวางแผนเผยแพร่เร็วๆ นี้

แน่นอนว่าด้วยระยะเวลาที่ทอดยาวระหว่างการสัมภาษณ์ครั้งดังกล่าวเมื่อหลายเดือนก่อนกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในหัวที่ผ่านมานับนาน ทำให้ประเด็นที่เขาหยิบยกขึ้นมากล่าวนั้นไม่ได้รวมถึงเหตุการณ์ที่มีนัยสำคัญอีกหลายเหตุการณ์

แต่กระนั้น ก็เชื่อว่ามุมมองของเขาในฐานะที่ปรึกษาองค์กรฮิวแมนไรท์วอตช์ (Human Right Watch – HRW) ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์กรสิทธิมนุษยชนที่มีบทบาทติดตามสถานการณ์ที่ชายแดนได้อย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาจะไม่แหลมคม

การขยายความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายสากลที่ว่าด้วยสงคราม - ความขัดแย้งและปกป้องการละเมิดสิทธิมนุษยชนของเขาได้ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่สถานการณ์ความรุนแรงจะนำพาเราไปยังจุดใดแน่นอนว่าทุกฝ่ายควรต้องรับฟัง!!

๐ สังคมโลกมองปัญหาของเราอย่างไรในขณะนี้?

HRW มองปัญหาตั้งแต่ต้นปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี 47 ว่าเป็นการต่อสู้แบ่งแยกดินแดนด้วยกำลังอาวุธ เราไม่ได้มองว่าเป็น "การก่อความไม่สงบ" ซึ่งเป็นคำที่คลุมเครือ นั่นคือหมายถึง "ไม่สงบ" อะไร

เราคิดว่าที่นี่มีกลุ่มที่ติดอาวุธชัดเจนและมีเจตนาที่ชัดเจนที่จะใช้กำลังและอาวุธที่มีอยู่ต่อสู้ ถือเป็นความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธ เพียงแต่ตอนแรกเราจะเอากกรอบกฎหมายระหว่างประเทศมาจับก็ยังไม่ชัดเจน

“รัฐอิสระที่วานีอยู่บน 2 ฐานรากใหญ่
หนึ่งคือรากในทางชาตินิยมมลายูปาตานี
คือการฟื้นฟูดินแดนของคนมลายูปาตานี
สองคือรากของศาสนาอิสลาม
ต้องการเอากฎหมายของอิสลามมาบังคับใช้ในพื้นที่”

ในช่วงปี 47 อย่างน้อยจนกระทั่งช่วงตากใบ เป็นสิ่งที่ลำบากเพราะเรายังกล้าไม่เชื่อว่ากลุ่มติดอาวุธคือใคร มีโครงสร้างและเจตนาธรรมอย่างไร จนกระทั่งตุลาคมถึงธันวาคมในปีนั้น เราเริ่มได้ข้อมูลชัดเจนขึ้นว่ากลุ่มก่อความไม่สงบในขณะนั้น มีการโยงใยกับบีอาร์เอ็น โคออดิเนต เริ่มมีเอกสารและการเปิดจากฝ่ายนั้น

เราเริ่มเข้าถึงตัวเขาได้มากขึ้น สามารถเข้าถึงตัวบุคคลที่เรารู้ว่าเป็นบีอาร์เอ็น โคออดิเนต เราเริ่มเห็นเอกสารที่เชื่อถือได้ว่าเป็นเอกสารของพวกเขาจริงๆ ไม่ใช่เอกสารที่มีความคลุมเครือว่าเป็นของรัฐสร้างมาหรือไม่ หรือว่าเป็นงานตอบโต้ข่าวกรองของรัฐหรือไม่

เอกสารหลังเดือนตุลาคม 47 ที่พบ มันยืนยันว่าเป็นของขบวนการแบ่งแยกดินแดนชัดเจน อย่างน้อยก็หลักๆ ประมาณ 3 – 4 ข้อ ว่าเป็นการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธ มีวัตถุประสงค์เพื่อการแบ่งแยกดินแดน สร้างรัฐอิสระขึ้นมา รัฐอิสระที่วานีอยู่บน 2 ฐานรากใหญ่ หนึ่งคือรากในทางชาตินิยมมลายูปาตานี คือการฟื้นฟูดินแดนของคนมลายูปาตานี สองคือรากของศาสนาอิสลาม ต้องการเอากฎหมายของอิสลามมาบังคับใช้ในพื้นที่

นอกจากนี้ อีกประเด็นหนึ่งที่อยู่ในเอกสารหลายชิ้น คือ เมื่อแบ่งแยกแล้วดินแดนตรงนี้จะไปเป็นของคนมลายูมุสลิมเท่านั้น คนต่างศาสนิกต้องออกไป ถ้าไม่ออกไปต้องต่อสู้ให้ตาย และในที่สุดท้ายก็คือ ในทั้งหลายทั้งปวงที่กล่าวมาข้างต้น ถือเป็นวาญิบ (ภาระหน้าที่บังคับเหนือปัจเจกทุกคนที่เป็นมุสลิม - กองบรรณาธิการ) ที่ประนีประนอมไม่ได้ ถือเป็นพันธะหน้าที่ ต่อรองไม่ได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ชัดเจน

พอถึงจุดนี้ก็เห็นตัวตน เห็นวัตถุประสงค์ชัดเจน เริ่มเห็นว่ามีการจัดตั้งกองกำลัง ซึ่งจะเข้าเกณฑ์กฎหมายระหว่างประเทศ กล่าวคือ กฎหมายสงคราม (Law of War) เนื่องจากมีตัวตน มีสายการบังคับบัญชา มีโครงสร้าง มีการจัดกำลังรบ พวกอาร์เคเคเริ่มเข้ามาในส่วนนี้ได้ องค์ประกอบก็ชัดเจน

การทำงานของ HRW เราจะไม่เลือกข้างเลย เราเลือกจะอยู่ข้างสิทธิมนุษยชนจริงๆ ใครเป็นผู้ละเมิดสิทธิ ไม่ว่าจะป็นรัฐหรือไม่ใช่รัฐก็ถือว่าเป็นผู้ที่มีความผิดทั้งสิ้น เพียงแต่ว่าถ้าเราสามารถนำกฎหมายระหว่างประเทศหรือกฎหมายสงครามมาวิเคราะห์ได้นั้น ระดับความรับผิดชอบจะเข้มข้นมากขึ้น

อย่างช่วงก่อนเดือนตุลาคม 47 เราอาจพูดได้ว่าการก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นเป็นการใช้ความรุนแรงต่อพลเรือน ได้แค่กว้างๆ แต่หลังจากเดือนตุลาคมปีนั้น พอเราเริ่มเข้าใจกลุ่มแบ่งแยกดินแดน เราสามารถฟันธงได้เลยว่า เขากำลังทำผิดกฎหมายระหว่างประเทศข้อนี้ๆ ไล่ไปเรื่อยๆ

เพราะฉะนั้นรายงานของ HRW ที่ทำออกมากลางปี 2549 ก็เลยเอาข้อกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายสงครามมาจับคู่กับกฎหมายสิทธิมนุษยชน ว่ากลุ่มแบ่งแยกดินแดนทำผิดกฎหมายข้อไหนบ้าง นี่คือการมองของ HRW ซึ่งอาจจะต่างกับองค์กรสิทธิมนุษยชนกระแสหลักส่วนใหญ่ ที่ยังไม่เน้นประเด็นเรื่องของการกระทำของฝ่ายขบวนการแบ่งแยกดินแดน หรือไม่แม้กระทั่งระบุตัวตนของกลุ่มเหล่านี้ได้

๐ เพราะเหตุใดจึงเป็นอย่างนั้น?

มองได้หลายทาง ทางหนึ่งก็คือการเข้าถึงข้อมูลอาจต่างกัน เราอาจได้ข้อมูลอย่างนี้มา แต่องค์กรอื่นอาจจะยังไม่ได้ของเรา หรือยังไม่เชื่ออย่างสนิทใจกับข้อมูลเหล่านี้ อาจจะรอไปอีกสักพักหนึ่ง แต่ก็เชื่อว่าคงปฏิเสธไม่ได้ว่ากลุ่มแบ่งแยกดินแดนมีตัวตนอยู่จริง

ถ้าทำงานด้านสิทธิมนุษยชนโดยไม่ยอมรับความจริงว่าภาคใต้เป็นปัญหาสองส่วน ส่วนแรกคือความรุนแรงและการละเมิดสิทธิที่เกิดขึ้นจากขบวนการแบ่งแยกดินแดน กับอีกส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการที่หนักมือของรัฐกับการอยู่เหนือกฎหมายของรัฐ การมองว่าเกิดขึ้นจากรัฐเพียงอย่างเดียวก็เป็นการละเลยข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นหลักใหญ่ของปัญหา เพราะต้องยอมรับความจริงว่า คนที่ตายทุกวันนี้ร้อยละ 95 เป็นฝีมือของขบวนการแบ่งแยกดินแดน แต่รัฐก็มีส่วนรับผิดชอบกับส่วนที่เหลือน้อยด้วย แต่ว่าจะเลือกจับอำนาจรัฐอย่างเดียวก็ไม่สะท้อนความเป็นจริงของพื้นที่

ก็หวังว่าจะมีพัฒนาการขององค์กรสิทธิที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงนี้ เมื่อสอดคล้องแล้ว ความยอมรับของคนในพื้นที่และเจ้าหน้าที่รัฐต่อการทำงานของนักสิทธิมนุษยชนก็จะดีขึ้นด้วย จะไม่มีข้อกล่าวหาว่านักสิทธิฯ ช่วย

โจร นักสิทธิฯ เลือกว่า ช่วยเฉพาะคนมลาญ ออกแบบนี้ทำให้หมดไปได้ด้วยการที่นักสิทธิฯ ก็ต้องปรับบทบาทของตัวเองด้วย

มันก็เป็นคำตอบในตัวเองว่า ทำไม HRW ทำงานในพื้นที่ภาคใต้ซึ่งมีความเสี่ยงสูง วิจัยในประเด็นแรงๆ ทั้งสองข้างอย่างแรงๆ จุดขายที่เป็นภูมิคุ้มกันที่ไม่เฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น แต่ที่ปาเลสไตน์ – อิสราเอล อัฟกานิสถาน หรืออิรัก เราก็นั่นเรื่องความเป็นกลาง คือใครละเมิดสิทธิก็ผิดทั้งนั้น เวลาเราทำงานก็ไม่ประนีประนอมในเรื่องนี้ จะเป็นเพื่อนหรือไม่เราก็สามารถวิจารณ์ได้ เราสามารถทวงถามความรับผิดชอบได้ นี่คือภูมิคุ้มกันของเรา ได้รับการยอมรับว่าปฏิบัติหน้าที่ที่ซื่อตรง ตรงไปตรงมา หากถามว่าองค์กรระหว่างประเทศมองอย่างไร ก็มองอย่างนี้

๐ องค์กรสากลอื่นๆ รวมถึงองค์กรระหว่างประเทศเขามองเรื่องภาคใต้อย่างไร หากมองแบบที่ HRW มองจะส่งผลกระทบต่อแทรกแซงปัญหาอย่างไรบ้าง?

ถ้าพูดกันจริงๆ HRW ก็เป็นหัวหอกในการเปิดมุมมองในลักษณะนี้ องค์กรที่คู่ขนานที่ใกล้เคียงกันคือ ICG (International Crisis Group) คือมีการวิเคราะห์กลุ่มแบ่งแยกดินแดนด้วย ไม่ใช่วิเคราะห์แค่นโยบายรัฐเพียงอย่างเดียว อย่างน้อยก็สององค์กรที่มีมติดังที่กล่าวมานี้

“ส่วนองค์กรอื่นยังไม่เห็นท่าที่
ที่เกี่ยความกังวลและความสนใจ
ต่อสถานการณ์ที่สะท้อนภาพความจริง
อย่างที่เราทำอยู่
แต่เชื่อว่าข้อเท็จจริงมันจะท่วมท้นจนปฏิเสธไม่ได้
จนต้องปรับท่าทีกัน”

ส่วนองค์กรอื่นยังไม่เห็นท่าที่ที่เกี่ยความกังวลและความสนใจต่อสถานการณ์ที่สะท้อนภาพความจริงอย่างที่เราทำอยู่ แต่เชื่อว่าข้อเท็จจริงมันจะท่วมท้นจนปฏิเสธไม่ได้ จนต้องปรับท่าทีกัน เพราะอย่างที่บอกว่า อดิของเจ้าหน้าที่ต่อนักสิทธิฯ ส่วนหนึ่งก็มาจากการวางตัวของนักสิทธิฯ ทั้งตัวบุคคลและท่าทีขององค์กรโดยรวมซึ่งเปิดทางให้ถูกกล่าวหาว่าลำเอียง ตัวเราก็ต้องปรับตัวเองด้วย หวังว่าจะปรับอย่างนั้น

เพราะหากมองว่าเรื่องภาคใต้เป็นเรื่องของอยุธยาธรรมเพียงอย่างเดียว ถามว่าจริงหรือไม่ ก็มันจริง แต่ไม่จริงทั้งหมด มันเป็นเรื่องของเชื้อของการจุดความไม่พอใจ ความหวาดระแวง ความไม่สามารถที่จะเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันระหว่างรัฐกับประชาชนในพื้นที่ เป็นเชื้อที่กลุ่มแบ่งแยกดินแดนปลุกระดมชักจูงคนเข้าสู่ขบวนการ สามารถอ้างความชอบธรรมในการก่อความรุนแรงได้ แต่ไม่ใช่ทั้งหมด เพราะว่าความรุนแรงรายวันในภาคใต้ร้อยละ 95 เกิดจากกลุ่มแบ่งแยกดินแดน ทำไมไม่พูดถึง 95% นี้ ทำไมพูดถึงเรื่องของ 5% อาจจะบอกว่ารัฐมีพันธะหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมายก็ใช่ แต่ความเป็นจริงมันก็ต้องเป็นความเป็นจริง

○ มติการมองว่าเป็นความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธจะกระทบต่อปัญหาอย่างไรบ้าง อย่างน้อยก็ต่อการรับผิดชอบของรัฐบาลในฐานะภาคีของสนธิสัญญาระหว่างประเทศ?

จริงๆ รัฐไทยก็ไม่ต้องทำให้มีการยกระดับการประเมินสถานการณ์เป็นความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธภายในประเทศ เพราะว่ายกระดับพันธะความรับผิดชอบของรัฐ การปฏิบัติหลายๆ อย่างของรัฐหากเอากฎของสงครามมาจับ มันจะถูกตั้งคำถามทันที

○ เช่น ?

อย่างเช่น กรณีกรือเซะหรือปิดล้อมตรวจับในหลายกรณี ที่มีข้อสงสัยว่ายอมจำนนแล้ว แต่ก็ยังยิง หรือว่ากฎการใช้อาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะกำหนดว่าจะใช้อาวุธได้ก็ต่อเมื่ออยู่ในภาวะกับขัง เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต และหากจะใช้อาวุธก็ต้องหลีกเลี่ยงไม่ให้เสียชีวิต ทำได้แค่เจ็บก่อนเกินกว่าเหตุไม่ได้

กฎการใช้อาวุธหรือกฎการปะทะจะถูกจับตามอง มีรายละเอียดมาก เช่น ผลกระทบต่อพลเรือน การไปตั้งค่ายในโรงเรียน การไปตั้งค่ายในสถานที่ทางศาสนา จะถูกตั้งคำถามว่าทำได้หรือไม่ จะมีการโต้เถียงกันกันอย่างมากว่าไปเพื่อคุ้มครองสถานที่และบุคคลที่อยู่ในสถานที่เหล่านั้น แต่ในอีกทางหนึ่งก็อาจจะถูกวิจารณ์ได้ว่า เป็นการเปลี่ยนสถานที่ต้องห้ามที่แต่ละต้องไม่ได้ตามกฎหมายสงครามให้เป็นสถานที่ทางการทหาร ซึ่งคิดมันจะมองได้ทั้งสองด้าน ก็ต้องโต้เถียงกัน เป็นภาระในการพิสูจน์

“หากมีการยกระดับการประเมินสถานการณ์เป็น
ความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธภายในประเทศแล้ว
ซึ่งก็เป็นผลเสียในมุมกลับ
ของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนด้วย
เพราะจะเพิ่มความรับผิดชอบ
ให้กับกลุ่มแบ่งแยกดินแดนอย่างมาก
ข้ออ้างที่ว่าเรามีความชอบธรรมในการต่อสู้
ก็จะถูกตั้งคำถาม”

แต่ในทางกลับกัน หากมีการยกระดับการประเมินสถานการณ์เป็นความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธ
ภายในประเทศแล้ว ซึ่งก็เป็นผลเสียในมุมกลับของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนด้วย เพราะจะเพิ่มความรับผิดชอบ
ให้กับกลุ่มแบ่งแยกดินแดนอย่างมาก ข้ออ้างที่ว่าเรามีความชอบธรรมในการต่อสู้ ก็จะถูกตั้งคำถาม เพราะ
ทั้งนโยบายก็ดี ทั้งการกระทำของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนก็ดี มันขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศด้านกฎหมายของ
สงครามทั้งหมดเลย

ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งที่กฎหมายของสงครามระบุไว้คือ ไม่สามารถนำประเด็นทางศาสนาเป็นข้ออ้างใน
การละเมิดกฎหมายของสงครามได้ คือไม่สามารถอ้างว่าเป็นการทำให้ "ดาร์ลฮัม" (ดินแดนภายใต้การถูก
รุกรานยึดครอง - กองบรรณาธิการ) ให้เป็น "ดาร์สลาม" (ดินแดนที่มีการปกครองตามระบอบอิสลาม - กอง
บรรณาธิการ) และจัดการคนที่ไม่ใช่เป็นมุสลิมให้หมดไป โดยไปเผาทำลายวัดฆ่าพระ ฆ่าเณร ไปทำร้าย
บุคลากรทางการศึกษา เผาโรงเรียน มันอ้างไม่ได้ จะเอาหลักการทางศาสนาเป็นข้ออ้างไม่ได้ เพราะกฎหมายของ
สงครามห้ามหมด

๐ จริงๆ แล้วกฎของสงครามในอิสลามก็ชัด?

ใช่ เพราะกฎของสงครามร่างกันมาตั้งแต่ครูเสด เพราะไล่กันจริงๆ คริสต์กับอิสลามข้อห้ามคล้ายกันมาก แต่ตอนหลังก็เอามาบิด เพราะคริสต์ก็อ้างสงครามศาสนาในยุคครูเสด จึงต้องมีการวางกติกากลางกัน ทำนองว่าอย่ามาอ้างอย่างนี้นะ ยังไงก็ต้องมีที่ที่ควรต้องได้รับการคุ้มครอง คนบางจำพวกที่ต้องได้รับการคุ้มครองที่ไม่สามารถละเมิดได้ แม้ว่าจะอ้างเหตุผลอะไรก็ตาม แต่ลูกหลานก็ละเมิดกันทั้งคู่

๐ ฝ่ายขบวนการเขาห่วงเรื่องความรับผิดชอบที่ถูกยกระดับขึ้นเหล่านี้หรือไม่ ?

จริงๆ การรับผิดชอบของขบวนการมากกว่ารัฐเสียด้วยซ้ำ เท่าที่ผ่านมามาตั้งแต่ปี 47 ไม่เคยถูกกดดันบีบคั้นให้แสดงความรับผิดชอบจากแวดวงระหว่างประเทศเลย อย่างที่บอกว่ามีเพียง HRW เท่านั้นที่แหลมอยู่คนเดียวที่เรียกร้องให้รับผิดชอบ เรียกร้องให้ประชาชาติระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประชาชาติมุสลิมแสดงท่าทีไม่เห็นด้วยหรือไม่ยอมรับกับการกระทำของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ น่าจะมีเพียงเราที่พูดถึงข้อเรียกร้องในรายงานตรงนี้ว่าจะต้องไม่ยอมรับหรือสนับสนุนการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายเหล่านี้

เพราะฉะนั้น หากมีการยกระดับขึ้นมาก็จะเป็นภาระและความกังวลของขบวนการแบ่งแยกดินแดนแน่นอนอยู่แล้ว หากว่าพวกเขามีสิ่งที่หาความชอบธรรมในการเรียกร้องให้มีการแยกตัวเป็นรัฐอิสระ ถ้าหากเขาถูกประเมินว่ามีการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง ความชอบธรรมในระยะยาวในการขับเคลื่อนทางการเมืองระหว่างประเทศในอนาคต ไม่ว่าจะห้าปีสิบปีมันก็จะยากขึ้น

“ถ้าหากเขาถูกประเมินว่ามีการกระทำ
ที่ขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง
ความชอบธรรมในระยะยาว
ในการขับเคลื่อนทางการเมืองระหว่างประเทศในอนาคต
ไม่ว่าจะห้าปีสิบปีมันก็จะยากขึ้น”

เพราะฉะนั้น หากถามผมว่า ผมก็จะมองว่าการยกระดับการประเมินสถานการณ์ในภาคใต้แบบนี้จะเป็นประโยชน์ให้ทั้งรัฐและกลุ่มแบ่งแยกดินแดนทบทวนการกระทำของตัวเอง

กฎหมายระหว่างประเทศไม่ได้ห้ามการทำสงคราม หรือไม่ได้ห้ามการใช้กำลังอาวุธต่อกัน แต่เมื่อใช้กำลังอาวุธแล้ว มันมีกติกา จะรบก็รบกันระหว่างกองกำลังของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนกับกองกำลังของรัฐ แต่อย่าไปทำให้พลเรือนเดือดร้อน อย่าไปทำให้ประโยชน์ส่วนรวมและประโยชน์สาธารณะต้องถูกทำลายเสียหายไป

ที่น่าสนใจก็คือว่ากฎหมายด้านมนุษยธรรมกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนมันมีที่มาต่างกัน พวกกฎหมายสิทธิมนุษยชนไม่เห็นด้วยกับความรุนแรง เพราะฉะนั้นการตัดชีวิตจึงรับไม่ได้ ในปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ กฎข้อแรกคือว่าทำลายชีวิตไม่ได้ แต่กฎหมายมนุษยธรรมและกฎของสงครามไม่ได้ห้ามเรื่องการตัดชีวิต แต่มีประเภทของคนประเภทไหนและเงื่อนไขใดบ้างที่ตัดชีวิตได้ เพราะฉะนั้นจึงเป็นรากสองรากที่ต่างกัน พวกกลุ่มสิทธิมนุษยชนมีรากมาจากศาสนา คือ รักษาสีขงชีวิตไว้เหมือนกับ การรักษาศีล

๐ แล้วสองแนวคิดนี้ปะทะกันหรือไม่?

ถามว่าปะทะกันหรือไม่ พวกนักสันติวิธีคงต้องถามว่าเขายึดแนวไหนกันแน่ เพราะนักสันติวิธีในบ้านเราก็ไม่ประกาศทำที่ชัดเจนว่าตกลงว่าคุณจะใช้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (International Humanitarian Law) หรือกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (International Human Right Law)

ต้องดูเงื่อนไขในพื้นที่ว่ามันสามารถจะห้ามตายได้หรือไม่ อาจต้องถอดใจทยัแต่ละข้อว่า ตอนนี้ยังมีความรุนแรงและการปะทะอยู่ แต่เราจะจำกัดผลกระทบจากความรุนแรงอย่างไร จะแสวงหาความรับผิดชอบต่อผู้ที่ก่อความรุนแรงนั้นได้อย่างไร และเมื่อเวลาผ่านไป สถานการณ์อาจคลี่คลายและต้องไปทวงถามกันว่าอย่าสู้กันเลย มาเจรจากันดีกว่า ซึ่งก็เป็นแนวทางสันติวิธี

“ต้องดูเงื่อนไขในพื้นที่ว่ามันสามารถจะห้ามตายได้หรือไม่
อาจต้องถอดใจทยอยแต่ละข้อว่า
ตอนนี้ยังมีความรุนแรงและการปะทะอยู่
แต่เราจะจำกัดผลกระทบจากความรุนแรงอย่างไร
จะแสวงหาความรับผิดชอบต่อผู้ที่ก่อความรุนแรงนั้นได้อย่างไร
และเมื่อเวลาผ่านไป
สถานการณ์อาจคลี่คลายและต้องไปทวงถามกันว่าอย่าสู้กันเลย
มาเจรจากันดีกว่า
ซึ่งก็เป็นแนวทางสันติวิธี”

แต่ในขั้นต้น แม้จะมองว่ารัฐมีหน้าที่รับผิดชอบในการปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เพียงแต่รัฐจะต้องกระทำหน้าที่นั้นตามกฎหมายทั้งภายในและต่างประเทศ จะบอกว่าให้รัฐถอนทหารออกจากพื้นที่ทั้งหมดก็ถือว่าเป็นการละเมิดหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งเป็นหน้าที่เบื้องต้นในการคงอยู่ของรัฐเลย ทุกคนที่เรียนรัฐศาสตร์ก็รู้อย่างนี้คือหน้าที่เบื้องต้นของรัฐ รัฐก็ทำไม่ได้อยู่แล้ว

และสอง สภาพความเป็นจริงในพื้นที่ ถ้ามองว่าถ้ารัฐทำอย่างนั้น ทางกลุ่มแบ่งแยกดินแดนจะยุติความรุนแรงหรือไม่ ก็ไม่ แต่กลับเข้าทางของเขายู่แล้ว ที่นี้ก็มาสนุกเลย เพราะเขามีธงชัดเจน การกู้ดินแดนกลับมาเป็นการกำจัดคนต่างศาสนา คนต่างชาติพันธุ์ไปด้วย

๐ แต่ข้อเรียกร้องการถอนทหาร หรือการยกเลิกการใช้กฎหมายที่ให้อำนาจพิเศษกับเจ้าหน้าที่ก็ยังคงมีอยู่?

ข้อเรียกร้องให้เลิกใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉินนั้นพอรับได้ เพราะว่าเป็นกฎหมายที่เอื้อให้เจ้าหน้าที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน และละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศด้านมนุษยธรรมด้วย รัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบของกฎหมาย แต่กฎหมายนั้นๆ ก็ต้องสอดคล้องกับหลักการด้วย ทั้งสองด้านคือด้านสิทธิมนุษยชนกับด้าน

มนุษยธรรม กฎหมายฉบับนี้เรียกว่าละเมิด รัฐจึงต้องมีกฎหมายฉบับใหม่ ผมไม่ได้บอกว่ารัฐใช้กฎหมายพิเศษไม่ได้นะ รัฐใช้ได้ แต่กฎหมายพิเศษต้องเข้าต่ำกว่านี้ ที่มีอยู่ในปัจจุบันมันห่วย

“ผมไม่ได้บอกว่ารัฐใช้กฎหมายพิเศษไม่ได้นะ
รัฐใช้ได้ แต่กฎหมายพิเศษต้องเข้าต่ำกว่านี้
ที่มีอยู่ในปัจจุบันมันห่วย”

แต่ถ้าข้อเรียกร้องเรื่องการถอนทหาร อาจต้องเปลี่ยนไปเป็นว่าเป็นการปรับกำลังหรือไม่ มีการฝึกอบรมที่ดีกว่านี้หรือไม่ หรือให้มีความรับผิดชอบตามสายบังคับบัญชาหรือไม่ มีวินัยมากขึ้นหรือไม่ เหล่านี้จะเป็นข้อเรียกร้องที่มีเหตุผล

อย่างการฝึกหรือติดอาวุธให้กับประชาชนควรจะทำหรือไม่ เพราะการทำอย่างนั้นมันก็เป็นดาบสองคม ด้านหนึ่งคือการเพิ่มศักยภาพให้คนดูแลตัวเองได้ เพราะรัฐมีกำลังไม่พอ แต่ในทางกลับกันเท่ากับว่าคุณเพิ่มตัวแสดงที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับความรุนแรง และทำให้ประชาชนเหล่านั้นเป็นเป้าที่ชอบธรรมตามมุมมองของกลุ่มแบ่งแยกดินแดน ทั้งๆ ที่กฎหมายสงครามระหว่างประเทศไม่ได้รวมพวก militia หรือทหารบ้าน หรือ อส. อาสา หรือแม้แต่ตำรวจก็ไม่ใช่กำลังรบ กำลังรบคือทหารของแต่ละฝ่าย

เพราะฉะนั้นอย่างตำรวจที่ถูกระเบิดในวันนี้ ก็ถือว่าผิดกฎหมายระหว่างประเทศนะ ตำรวจที่ถือว่าเป็นเป้าหมายที่ชอบตามกฎหมายระหว่างประเทศคือ ดชด. (ตำรวจตระเวนชายแดน) หรือ นปพ. (หน่วยปฏิบัติการพิเศษ) ซึ่งเป็นตำรวจสายรบ ถือว่าเป็นเป้าที่ต่อสู้กันได้ ยังสามารถแยกได้อีก

๐ เข้าใจว่ากฎหมายทั้งสองชุดมาก่อนหน้าสภาพแวดล้อมที่เรียกกันว่าสงครามในยุคที่ 4 หรือสงครามที่ไม่สมมาตร ซึ่งมีลักษณะที่รอยต่อระหว่างกองกำลังกับพลเรือนมันเลื่อมกัน แยกไม่ออก ในขณะที่ยุทธศาสตร์กับยุทธวิธีก็ซ้อนกัน เขตแดนที่ก่อนหน้านี้มันชัด ก็กลับไม่ชัด ข้อถกเถียงคืออะไร?

กฎหมายระหว่างประเทศก็ต้องมีการวิวัฒนาการ เพราะว่าตอนนี้สภาพความขัดแย้งระหว่างประเทศมันก็เปลี่ยน ตอนที่อเมริกาทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย พวกนักกฎหมายระหว่างประเทศหลายคนก็ตั้งข้อ

สงสัยอย่างมากว่าคุณสามารถประกาศสงครามกับสิ่งที่เป็นนามธรรมได้หรือไม่? ทั้งๆ ที่การทำสงครามมันต้องทำกับตัวบุคคลหรือกลุ่ม หรือประเทศ เหมือนกับการประกาศทำสงครามกับยาเสพติด

นี่เป็นข้อโต้แย้งของนักกฎหมายระหว่างประเทศ ข้อถกเถียงก็คือว่า มันไม่มีตัวตน ไม่มีองค์กร ไม่มีโครงสร้างการบังคับบัญชา คุณจะทำสงครามกับใคร บอกว่าเป็นสงครามก็ต้องเอากฎของสงครามมาบังคับใช้ อเมริกาก็มีการตีความที่เบี่ยงไปเบี่ยงมาในบางเรื่องที่เขาเห็นว่าน้ำหนักของสงครามมาเป็นประโยชน์ เขาก็นำมาบังคับใช้ในการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย เรื่องไหนที่เห็นว่าเป็นอุปสรรค เขาก็ไม่เอามาใช้

เพราะฉะนั้นก็มีการพยายามตีความว่าคนที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายถือเป็นนักรบหรือไม่? หรือเป็นอะไร? ถ้าไม่ใช่ นักรบ เราจะปฏิบัติอย่างไร? ถ้าเป็นนักรบ จะปฏิบัติอย่างไร? ต้องเอาไปขังที่ไหน ขังในดินแดนได้หรือไม่ หรือต้องขังในเรือที่ลอยกลางทะเล มันต้องมีการหลบเลี่ยงกันไปมา

นี่เป็นประเด็นที่ดีว่า ในสภาพเงื่อนไขความขัดแย้งที่ต่างไปจากความขัดแย้งเมื่อหลายร้อยหลายพันปีที่แล้ว มันก็ต้องทำให้กฎหมายระหว่างประเทศมีวิวัฒนาการไปด้วย และการทำงานของนักสิทธิมนุษยชนและนักสันติวิธีก็ต้องมีวิวัฒนาการ

๐ แล้วคุณมองเห็นวิวัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศที่วันนี้หรือไม่ โดยเฉพาะหลังเหตุการณ์ 911 เป็นต้นมา?

มันเห็นในลักษณะดีเบต แต่ไม่ได้มีการปรับกันเป็นข้อๆ

๐ จริงๆ แล้วในช่วงสงครามเย็น ก็มีปรากฏการณ์สงครามกองโจรเกิดขึ้นหลายแห่ง ชาวบ้านก็มีบทบาทในการส่งข่าว ส่งข่าว ส่งน้ำ หรือส่งปืนให้กับกองกำลังในป่าด้วยซ้ำ ทำไมไม่เกิดประเด็นโต้เถียงหรือวิวัฒนาการตั้งแต่ตอนนั้นมา?

ต้องคิดว่ามีบทบาทในการสู้รบหรือไม่? คือไปในฐานะผู้ส่งยุทธปัจจัยนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งอันนี้ และสามารถปฏิบัติได้แค่ไหน มันมีข้อจำกัดอย่างนี้ การที่มวลชนกลายเป็นกองกำลังติดอาวุธเสียเอง มันไปอีกขั้น แต่ว่าอย่างน้อยองค์กรสิทธิมนุษยชน หลังๆ การทวงถามความรับผิดชอบ เราก็มองตัวแสดงทั้งที่เป็นรัฐและตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ เพราะฉะนั้น เราก็มองกลุ่ม Militia ด้วย

แต่อย่างที่ว่าบอกว่ากฎหมายสิทธิมนุษยชนมันกว้างหน้ากว่ากฎของสงคราม กฎหมายอย่างแรกเริ่มพูดถึงถึงพวก militia แล้ว คือต่อให้ไม่สามารถระบุตัวตนไม่ได้ชัดเจนก็เอามาพูดถึงเรื่องสิทธิมนุษยชนได้ เพราะว่ามันตัดชีวิตจริง

๐ ไม่ต้องมีกองกำลังที่แสดงตนชัดเจน พวกเขาไม่ต้องมีกองกำลังชัดเจน?

ไม่ต้องมีรูปแบบ ไม่ต้องมีสายการบังคับบัญชา หรือกฎการปะทะ มีคำประกาศในการสู้รบหรือไม่? ไม่จำเป็น แค่เพียงละเมิดสิทธิ เช่น การฆ่าตัดชีวิต ทำร้ายร่างกาย ใช้ความรุนแรงทางเพศ หรือผลกระทบจากความรุนแรงที่ทำให้เด็กไม่ได้ไปโรงเรียน ซึ่งก็ผิดหลักการสิทธิในการเข้าถึงการศึกษา การทำลายสาธารณูปโภคเท่ากับเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งประเด็นนี้ก็ผิดกฎหมายของสงครามเช่นเดียวกัน แต่ก็จะไม่ทวงถามความรับผิดชอบกับใคร หากยังไม่ยกระดับว่าฝ่ายตรงกันข้ามมีตัวตน จะไปกล่าวหาผีไม่ได้

๐ เหมือนกับว่ากฎหมายสิทธิมนุษยชนมันทำงานในสถานการณ์ปกติ?

ไม่หรอก จริงๆ ก็สามารถทำงานได้ในทุกสถานการณ์ โดยที่ไม่แน่ใจว่าจะเป็นสถานการณ์สงครามหรือไม่ แต่ในขณะที่กฎหมายของสงครามก็ใช้ในสถานการณ์ที่เฉพาะ ซึ่งจะต้องมีกฎหมายพิเศษ มีกองกำลังพิเศษ จะว่าเป็นภาคขยายก็ไม่ใช่ แต่มันเป็นสิ่งที่อยู่ในสถานการณ์พิเศษ สงครามถูกเหมวว่าเป็นสถานการณ์พิเศษของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และถูกยกระดับเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสังคมและระหว่างประเทศ

๐ ถ้าในมุมมองฝ่ายใต้ดิน หากพิจารณากฎหมายระหว่างประเทศ พวกเขามีทางเลือกที่จะใช้กฎหมายเหล่านี้ในการสร้างความชอบธรรมให้กับการต่อสู้ของตัวเอง สามารถเลือกที่จะยึดหลักแบบไหน อย่างในกรณีของอเมริกาที่เลือกจะใช้?

ใช่ อเมริกาเป็นสุดยอดของการใช้มาตรฐานทับซ้อน เป็นตัวแบบที่น่ากลัวที่สุด ในฐานะที่เขาเป็นคนที่เชืมาตรฐานต่างๆ ในโลก

๐ เท่ากับว่าจะหาจุดร่วมได้ยากที่จะหาจุดร่วมที่ใช้กันทั่วโลกในการมองความขัดแย้ง?

แน่นอนว่าร่วมกันไม่ได้ และประการที่สอง เราต้องยอมรับว่าการเมืองระหว่างประเทศมันเป็นการเมืองแบบพวกมากลากไป ใครเสียงดัง คนนั้นก็ใหญ่ เราก็ต้องยอมรับข้อเท็จจริงอันนี้ แล้วก็ต้องโต้แย้งกับมัน บอกว่าไม่ใช่เป็นเรื่องของพวกมากลากไป แต่มันมาตรฐานเดียว จะสร้างมาตรฐานซับซ้อนอย่างนั้นไม่ได้

๐ อยากให้ช่วยให้ภาพขององค์กรระหว่างประเทศที่จับประเด็นความขัดแย้งที่ชายแดนใต้ของไทยว่ามีองค์กรใดบ้าง แต่ละองค์กรยึดหลักคิดเช่นไร นอกเหนือจาก HRW ที่ได้พูดมาแล้ว?

จริงๆ เป็นหลักเดียวกันหมด แต่จะพูดกันหรือไม่ เลือกว่าจะพูดหรือไม่ หรือว่ารอให้องค์ประกอบชัดเจนแค่ไหน ซึ่งก็มีสองเรื่อง เรื่องแรกคือจุดยืนในเชิงอุดมการณ์ ผลประโยชน์ทั้งที่แอบแฝงและเปิดเผย และเรื่อง การเข้าถึงข้อมูล ซึ่งทำให้แต่ละองค์กรปรับท่าทีไม่เหมือนกัน

อย่างบางองค์กรเช่นเรา ที่ได้เปรียบเพราะอยู่ในพื้นที่ เราเข้าถึงข้อมูลมากกว่า เราก็จะฟันธงได้ก่อนเพื่อน แต่ ก็ไม่ได้หมายความว่าองค์กรอื่นไม่ฟันธงแต่ความพร้อมไม่เท่ากัน การเข้าถึงข้อมูลไม่เท่ากัน แต่สุดท้ายความจริงก็คือความจริง

๐ ในเวทีระหว่างประเทศ องค์กรใดมีแรงกดดันสูงสุดต่อกรณีสถานการณ์ที่ชายแดนใต้ของไทย?

โอไอซี ในขั้นต้นคือโอไอซีก่อน เพราะมีความพยายามผลักดันมาทุกปีในที่ประชุมโอไอซีให้สถานการณ์ภาคใต้เป็นที่ยอมรับ แล้วเราก็เห็นการปรับท่าทีของแถลงการณ์โอไอซีที่ไทยต้องลอบบี้อย่างหนักในการที่จะบอกว่าคำที่ใช้กับจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรจะต้องใช้คำว่าอะไร

ถ้าไปดูที่ร่างแรกก่อนหน้าที่จะมีการลอบบี้จากฝ่ายไทย ซึ่งจะพูดถึงชายแดนภาคใต้ว่าเป็นรัฐ แต่มีการลอบบี้จากทางฝ่ายไทย จึงมีการจืดทึบไป เพราะนี่เป็นเรื่องของการที่จะมองว่าการต่อสู้ที่ชอบธรรมในบริบทของศาสนาอิสลามและในกรอบความสัมพันธ์ของประชาชาติมุสลิม เพื่อที่จะเอาการสนับสนุนในระดับเวทีเหล่านี้เพื่อขับเคลื่อนในเวทีที่สูงไปกว่านี้ ซึ่งก็คือยูเอ็น

“มีความพยายามผลักดันมาทุกปีในที่ประชุมโอไอซี
ให้สถานการณ์ภาคใต้เป็นที่ยอมรับ
แล้วเราก็เห็นการปรับท่าทีของแถลงการณ์โอไอซี
ที่ไทยต้องลอบบี้อย่างหนักในการที่จะบอกว่า
คำที่ใช้กับจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรจะต้องใช้คำว่าอะไร
ถ้าไปดูที่ร่างแรกก่อนหน้าที่จะมีการลอบบี้จากฝ่ายไทย
ซึ่งจะพูดถึงชายแดนภาคใต้ว่าเป็นรัฐ”

ส่วนที่เป็นโจทย์กดดันเฉพาะหน้าก็คือเวทีโอไอซี ว่าโอไอซีมีการประเมินสถานการณ์ในชายแดนได้อย่างไร และมองว่าเป็นปัญหาแบบไหนกันแน่ เป็นเรื่องของการกดขี่ปราบปรามมุสลิมหรือไม่? หรือว่าเป็นความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธระหว่างรัฐ ซึ่งไม่ได้เป็นรัฐมุสลิม แต่เป็นรัฐของคนไทยพุทธกับกลุ่มติดอาวุธแบ่งแยกดินแดนของมลายูมุสลิม บริบทมันจะต่างกัน เพราะถ้าหากเป็นเรื่องของรัฐปราบปรามมลายูมุสลิม นี่เป็นเรื่องใหญ่ แต่ถ้าหากเป็นเรื่องของกลุ่มติดอาวุธกลุ่มเล็กๆ ซึ่งไม่ใช่เป็นตัวแทนของประชาชนมุสลิมในพื้นที่ ความหมายก็จะต่างกัน

อย่างในกรณีของปาเลสไตน์ก็จะถูกมองว่าเป็น Suppression of Islam and Muslim คือถูกมองว่าเป็นการกดขี่ทางศาสนาและประชาชนที่เป็นมุสลิม การสอบสวนจากนานาชาติมุสลิมเขาก็แรง แต่พื้นที่ภาคใต้มันอาจมีการวิเคราะห์ว่า จริงๆ แล้วไม่ใช่หรือ กลุ่มแบ่งแยกดินแดนมีอยู่ไม่ถึง 5% ของมุสลิมในพื้นที่ และคนส่วนใหญ่ก็ไม่ได้เห็นด้วย กลับหวาดกลัวการกระทำของพวกนี้ด้วยซ้ำ มันเป็นเรื่องของกลุ่มติดอาวุธสู้กับรัฐ อาจจะไม่มีความเห็นอกเห็นใจบ้าง แต่ก็จะต้องแสดงท่าทีมากไม่ได้

๐ นั่นเป็นเหตุผลที่ทำให้เขาไม่ประกาศตัวชัดเจนด้วยหรือไม่ เพราะจะยิ่งทำให้เขาถูกโดดเดี่ยว?

ไม่รู้ เหตุผลนี้ไม่เคยคิดกัน มีแต่เพียงว่าการไม่ประกาศตัวเพราะว่ากลัวว่าจะถูกแทรกซึมจากฝ่ายไทยได้ง่าย ถูกระบุดำแล้วก็มีกำปั้นทุบหัว จะจับตัวได้ง่าย เวลาถามเรื่องเหตุผลในการที่ไม่ประกาศตัวมักจะได้อำนาจเกี่ยวกับความปลอดภัย เหตุผลของถ้าไม่รู้ตัวแล้วจะทำให้ขบวนการมีความขลัง น่าเกรงขาม ซึ่งขบวนการปฏิบัติหลายขบวนการก็ใช้วิธีการอย่างนี้ ใช้ความลับ (Secrecy) เป็นที่มาของอำนาจได้ ส่วนประเด็นเรื่องความกังวลว่าจะโดดเดี่ยวเขาไม่เคยพูด แต่อาจจะคิด

๐ อีกประเด็นหนึ่งที่เป็นไปได้หรือไม่ คือการป้องกันการระบุนิวในคำฟ้องที่อ้างอิงถึงองค์กรซึ่งจะทำให้การตั้งข้อหาเกี่ยวข้องกับฐานความผิดที่หนัก เช่น กบฏ อั้งยี่ ช่งโจร หรืออีกประเด็นการสร้างการบังคับเหนือทุกคน (วาทกรรม) ในการต่อสู้ให้เกิดขึ้นกับทุกคน เพราะที่ผ่านมามีประสบการณ์การต่อสู้มีการช่วงชิงการนำกันสูงในอดีต?

รวมถึงพวกมลายูปาตานีที่พลัดถิ่นอยู่ในต่างประเทศด้วย ซึ่งไปได้ไกลมาก แต่เรื่องอั้งยี่ ช่งโจรนี้ ผมเคยถามเขาว่ากลัวกฎหมายไทยหรือไม่ เขาบอกว่าเขาไม่กลัวกฎหมายไทย แต่เชื่อว่าประเด็นการทำให้เป็นวาทกรรมมันมีผลมากกว่า แต่มันก็สะท้อนว่า หากเขาคิดอย่างนี้จริงก็สะท้อนความซับซ้อนความคิดและนโยบายของขบวนการ รัฐไทยในช่วงต้นไปประเมินพวกเขาผิด

จริงๆ เขามีความซับซ้อนของพัฒนาการในการดกผลึกทางยุทธศาสตร์พอสมควรทีเดียว และมีวิวัฒนาการไม่หยุดนิ่ง มันไปเรื่อยๆ ตัวขบวนการมันมีการหมุนไปเรื่อยๆ ยืดหยุ่นและปรับตามสถานการณ์ อย่างตอนนี้

เริ่มเปลี่ยนไปตามยุทธการ จะไปปรับอย่างไร จะเข้าไปสู่การนั่งนิ่งๆ เพื่อจะตกผลึกทางความคิดมากขึ้นหรือไม่? หรือจะแก้ไขปรับออกมาในรูปแบบไหน

“จริงๆ เขามีความซับซ้อน
ของพัฒนาการในการตกผลึกทางยุทธศาสตร์พอสมควรทีเดียว
และมีวิวัฒนาการไม่หยุดนิ่ง
มันไปเรื่อยๆ
ตัวขบวนการมันมีการหมุนไปเรื่อยๆ
ยืดหยุ่นและปรับตามสถานการณ์”

4

deep south

ผมมองว่าตั้งแต่ช่วงหลังปฏิวัติกันยาปี 49 เป็นต้นมา นี่เป็นช่วงของการทบทวนนโยบายว่าการทำงานที่ผ่านมา ขบวนการที่รู้จักทางยุทธการแล้วอยู่ๆ ก็มีการรุกรอกกลับอย่างมาก โดยเฉพาะด้านการทหาร จะปรับกระบวนการหรือไม่ เพราะปีนี้เป็นปีที่น่าสนใจสำหรับขบวนการ สำหรับคนที่วิเคราะห์ขบวนการ แบ่งแยกดินแดน เรามองว่าการปรับตัวหลังการปฏิวัติน่าสนใจ และกำลังรอดูผลอยู่ว่าจะมีการปรับออกมาในรูปใด

๐ เห็นสัญญาณการปรับตัวหรือไม่ อย่างไร?

เห็น แต่ยังไม่เห็นผลที่ออกมาในทางปฏิบัติ คือ เรื่องการบีบประเด็นเรื่องวาญิบให้มีความเข้มข้นมากขึ้น ทำฟิดว่า การต่อสู้ในครั้งนี้จะต้องเป็นการต่อสู้ของทุกคน บีบคั้นคนมลายูมุสลิมที่ไม่เห็นด้วย และแสดงท่าทีชัดเจน แต่เป้าตรงนั้นกลับเป็นการบั่นทอนความเข้มแข็งของขบวนการเสียมากกว่า ผมไม่เชื่อว่าการปกครองด้วยความกลัวจะยั่งยืน แต่รัฐเองก็พลาดที่ไม่สามารถทำให้คนในพื้นที่เขารักได้ ถ้าไม่อย่างนั้น การไปเพิ่มวาญิบให้เข้มข้นขึ้น และมีคำฟิดาที่พุ่งเป้าไปที่คนในพื้นที่ด้วยตนเอง

“ถ้ารัฐเล่นเป็น
รัฐเปิดตัวให้เป็นพระเอก
ปรับการกระทำให้ดีขึ้น
แสดงความรับผิดชอบด้วยการขอโทษขอโพย
เยียวยาให้เป็นเรื่องเป็นราว
รัฐจะสามารถดึงคนกลับมาได้
แต่ปัญหาคือตั้งแต่ปฏิวัติเป็นต้นมา
รัฐก็เดินลงเหวลึกลงไปเรื่อยๆ ทหารก็คุมเยอะไป
และมันใจในเรื่องยุทธการมากกว่ายุทธศาสตร์
ซึ่งเป็นหายนะของการทำสงครามในลักษณะอย่างนี้
ในทุกพื้นที่ทั่วโลก”

ถ้ารัฐเล่นเป็น รัฐเปิดตัวให้เป็นพระเอก ปรับการกระทำให้ดีขึ้น แสดงความรับผิดชอบด้วยการขอโทษขอโพย เยียวยาให้เป็นเรื่องเป็นราว รัฐจะสามารถดึงคนกลับมาได้ แต่ปัญหาคือตั้งแต่ปฏิวัติเป็นต้นมา รัฐก็เดินลงเหวลึกลงไปเรื่อยๆ ทหารก็คุมเยอะไป และมันใจในเรื่องยุทธการมากกว่ายุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นหายนะของการทำสงครามในลักษณะอย่างนี้ในทุกพื้นที่ทั่วโลก คือถ้าคุณมันใจในเรื่องยุทธการมากกว่ายุทธศาสตร์นี้ หนีบหาย

๐ นั่นแสดงว่าในเชิงแนวคิด หลังจากกดทางยุทธการมากขึ้น แสดงว่าคำอธิบายต่อสังคมมลายูเองก็เป๊ะเหมือนกัน?

ใช่ เป๊ะเหมือนกัน ผมคิดว่าตอนแรกขบวนการอาจเข้าใจผิดว่ายุทธการของตัวเองสำเร็จ เพราะตีหนักเลย บุกตีที่โน่นที่นี้ ก่อเหตุพร้อมกันสามสิบกว่าจุด ระเบิดและทำร้ายเหตุร้ายวันได้ ก็เห็นว่าเราสามารถปลดปล่อย

พื้นที่ เพราะมีอยู่ช่วงหนึ่งตอนสักประมาณปลายยุคทักยิม มีหลายพื้นที่ที่ประกาศว่าเป็นเขตปลดปล่อย เขาสึก
heim มากเมื่อเราไปในเขตพื้นที่นั้น มีการจัดชุดลาดตระเวน เหมือนโครงสร้างการลาดตระเวนของทหารเลย

คนที่ทำงานในอินโดจีนอย่างพวกผม จะเห็นว่าเหมือนรู้สึกเข้าไปในเขตปลดปล่อยของฝ่ายต่อต้านรัฐบาล
พม่า อย่างเขตของกะเหรี่ยง ซึ่งมีการจัดกำลังลาดตระเวน ทั้งเดินและขี่มอเตอร์ไซด์ลาดตระเวน ความสึกลึก
มันมี แต่พอถูกกรุกกลับก็มองกันว่าความสำเร็จในทางยุทธการไม่ยั่งยืน เพราะว่าอะไร?

เพราะว่ามวลชนไม่เอาด้วยกับเราหรือเปล่า? ไม่เอาด้วยเพราะอะไร? นี่คือโจทย์ที่ขบวนการต้องดีให้แตก
มวลชนไม่เอาด้วยเพราะมวลชนไม่มีความเชื่อมั่นในความสำเร็จ ไม่เอาด้วยเพราะถูก "ซื้อใจ" จากสิ่งต่างๆ ที่
รัฐเอามาหล่อ มวลชนไม่เอาด้วยเพราะว่าวิธีการของเราสุดโหดเกินไป? เราต้องดีโจทย์ให้แตก หากเราดีโจทย์
ว่าเรายังสุดโหดไม่พอ แล้วคนไม่รัก ก็ต้องให้มันกลัว ซึ่งผมคิดว่ามันบั่นทอนตัวเอง แต่ก็น่ากังวลก็คือคน
ระดับนำทั้งฝ่ายทหารและการเมืองของขบวนการบอกว่าถ้าทำให้รักไม่ได้ก็ต้องทำให้กลัว คือไปมองในเชิง
ปฏิบัติ

วันหนึ่งเขาก็พูดตรงๆ ว่า อาจารย์...เรามีคนแค่นี้จะคุมคนขนาดนี้ได้หรือ คุมด้วยความกลัวไปก่อน แล้วรัก
ค่อยว่ากันอีกที แต่ตอนนี้ให้กลัวไว้ก่อน จะได้ไม่กล้าขัด

๐ แต่ระดับพวกเขาก็น่าจะคิดออกว่าวิธีการแบบนี้มันมีผลด้านลบอย่างไร?

ใช่ เขาน่าจะคิดออก เพียงแต่ในขบวนการ เราต้องยอมรับว่ามีสองส่วนที่คู่ขนานกันไป เหมือนเหรียญสอง
ด้าน ด้านหนึ่งมองเห็นความซับซ้อน ความสามารถในการคิด การปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติของตัวเองอยู่
เรื่อย

แต่อีกด้านก็มีสิ่งที่พวกผมเรียกกันว่า Internal Mutation หรือการกลายพันธุ์กลายสภาพภายในองค์กร
เนื่องจากแต่ละส่วนย่อยมีอิสระในการตีความปรับไปได้เอง เพราะฉะนั้นฐานในการปรับก็จะไม่เท่ากัน ใน
ระดับบนอาจจะคิดเป็นเรื่องเป็นราวมาก แต่พอลงมาในระดับปฏิบัติมันอาจจะไปกันตามแต่ละส่วนย่อย ซึ่ง
อาจจะเป็นคนละเรื่อง

เช่นสองเซลล์ที่อยู่ติดกันโดยมีถนนกัน แต่ความประพุดต่างกันอย่างสิ้นเชิง ฟังด้านหนึ่งเคารพผู้หลักผู้ใหญ่
ของขบวนการอื่นๆ ในพื้นที่อยู่ ก็บอกว่าพื้นที่นี้ผมไม่เอาละ

เพราะถ้าเกิดทำอะไรจะทำให้ทหารเข้ามา จะเสียลับ แต่อีกฝ่ายหนึ่งบอกว่าไม่ได้ก่อเหตุ ไม่สนใจว่าจะส่งผลกระทบอย่างไร แต่ต้องตีทหารให้แตก ทหารเข้ามาก็ชும்ทุกครั้ง ทหารก็เลยกวาดทุกพื้นที่เลย แต่อีกเซลล์ก็สามารถจะยังอยู่ได้ แต่ว่ายังสามารถกุมสภาพกลับได้พอสมควร ยังไม่โดนกวาดไป เรื่องนี้น่าสนใจ

๐ ทำให้นึกถึงกลุ่มสปรินเตอร์หรือกลุ่มที่แตกตัวออกมาในไอร์แลนด์เหนือที่เป็นเด็กหนุ่มที่เปรี้ยว ไม่เอา กับพวกปีกการเมืองหรือพวกผู้ใหญ่ที่ใช้หนทางการเมืองเคลื่อนไหว?

ใช่ พวกเขาจะคิดว่าเป็นพวกที่คิดมาก มองกันว่าพวกผู้ใหญ่ไม่ศรัทธาต่อความเที่ยงแท้ ซึ่งหมายถึงความเที่ยงแท้ของอุดมการณ์การต่อสู้ เหนือและเป็นของจริง ของแท้ ซึ่งก็กลับมาสู่ความหมายของคำว่า fundamentalism ซึ่งผมไม่เห็นด้วย

เพราะว่าคำนี้หมายถึงการเชื่อมั่นเชื่อตรงต่อหลักปฏิบัติและหลักความเชื่อ แต่การนำมาใช้กับการต่อสู้มันถูกทำให้ไขว้เขว โดยเฉพาะพวกเปรี้ยวที่มองว่าคนอื่นมันบิดเบี่ยงไปจากแนวทางที่เที่ยงแท้ ซึ่งมันไม่ได้ เราเองก็พยายามหลีกเลี่ยงการใช้คำเหล่านี้ ทำให้พวกเครื่องศาสนาช่วยและตีตราแหวไปด้วย

๐ คิดว่าปัญหาที่เป็นการกลายพันธุ์ภายในองค์กรที่วุ่นของพวกเขาคือปัญหาที่ใหญ่แค่ไหน จะต้องทำให้นิ่งในตอนนี้หรือไม่?

ตอนนี้ยังไม่สามารถประเมินได้ว่าปัญหาเหล่านี้มีการรับรู้ภายในองค์กรขนาดไหน เพราะปัญหานี้เป็นสิ่งที่ท้าทาย รู้ก็อาจจะรู้แล้วแต่ยังไม่รู้ว่ามันจะมีแรงกระเพื่อมขนาดไหนจากปัญหานี้และผลที่ตามมา อย่างที่บอกว่าช่วงนี้เป็นช่วงที่เหมือนกับเป็นช่วงที่เปลี่ยนผ่าน เราไม่รู้ว่าจะออกหัวหรือก้อย แต่เป็นสิ่งที่เราจับตามอง อย่างน้อยก็ HRW เราจับตามองและมีนักวิเคราะห์ที่อยู่ในต่างประเทศ 2 - 3 คนที่ทำงานในทิศทางเดียวกันนี้ที่จับตามองอยู่

ส่วนมากก็เป็นกลุ่มที่อยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งต่อกันค่อนข้างดีและเคยทำงานในสภาพเงื่อนไขที่คล้ายๆ กัน อย่างในอินโดนีเซียหรือฟิลิปปินส์มาก่อน ซึ่งจะมีพัฒนาการคล้ายๆ กัน เช่นว่าตอนนี้ภาคใต้ของไทยกำลังจะเข้าสู่ช่วงนิ่งแล้ว ที่กำลังมี Mutation แต่ไม่รู้ว่าจะออกอย่างไร

“มันอาจสามารถปรับตัวไปในทางที่ดีก็ได้ คือ มีการปรับตัวเปิดตัวปีกการเมืองขึ้นมา โดยอาจนำปีกการเมืองที่มีอยู่แล้ว อาจทำการเปิดต่อสาธารณะ เพื่อทำการต่อสู้กันนกันไปกับการต่อสู้ทางด้านการทหาร ซึ่งจะเรียกว่ามีพัฒนาการด้านบวก”

มันอาจสามารถปรับตัวไปในทางที่ดีก็ได้ คือ มีการปรับตัวเปิดตัวปีกการเมืองขึ้นมา โดยอาจนำปีกการเมืองที่มีอยู่แล้วอาจทำการเปิดต่อสาธารณะ เพื่อทำการต่อสู้กันนกันไปกับการต่อสู้ทางด้านการทหาร ซึ่งจะเรียกว่ามีพัฒนาการด้านบวก จะเหมือนฟิลิปปินส์ คือ รบก็รบ แต่ก็มีการเจรจาด้วย จะมี front หรือแนวทางในด้านต่างๆ หรือปีกต่างๆ การเปิดตัวกลุ่มนั้นกลุ่มนี้ เป็นการต่อสู้กันในทุกมิติ แต่ไม่จำเป็นต้องใช้ความรุนแรงเสมอไป ความรุนแรงเป็นส่วนหนึ่งแต่ไม่ใช่ทั้งหมด

๐ หากยุทธการเป็นแบบนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ เพราะคนตายน้อยลง?

น่าจะเป็นประโยชน์ แต่ก็สามารถมองได้ในด้านลบก็ได้ อย่างสายเปรี้ยวที่สามารถชี้นำทางการเมืองและบอกว่าคิดมาก มัวไปทำอย่างอื่นจนเสียความเข้มแข็ง กลับมาสู่สภาพเดิมคือสู้และฆ่ากันอย่างเดิม มันออกได้ทั้งสองทาง แต่ถ้าถามใจผม ผมอยากให้ออกเป็นอย่างแรกมากกว่า ดูสภาพพัฒนาการตั้งแต่ปี 47 เป็นต้นมาก็มีวิวัฒนาการในพื้นที่ที่ชี้ให้เห็นว่าไม่ได้มีปีกของการสู้รบเพียงอย่างเดียว มีปีกกิจกรรมการเมือง ปีกของการณรงค์และปีกของการทำความเข้าใจ งานเหล่านี้มันเริ่มออกมา

ผมเชื่อว่ามีคนจำนวนมากที่เชื่อมั่นในปรัชญาอุดมการณ์ชาตินิยมมลายู เห็นว่าแนวทางการเมืองน่าจะดีกว่า ผมเชื่อว่าคนที่ปรากฏให้เห็นในระลอกนี้ในช่วงอย่างน้อยปีสองปี เริ่มเห็นปีกด้านนี้ชัดเจนขึ้น เพียงแต่ว่ารัฐอย่าไปมองว่าคนเหล่านี้ เป็นเป้าที่ต้องถูกปราบปรามด้วยวิธีการทางทหาร มันจะกลายเป็นว่าคนที่สามารถ

จะพูดคุย เจจ่า ต่อรอง หรือเสวนากันได้กลับถูกปราบไปด้วยวิธีการทางทหาร ในที่สุดสายพิราบจะไม่เหลือ
จะเหลือแต่สายเหยี่ยว

๐ แล้วสายเหยี่ยวก็จะบอกกับพวกพิราบว่า นี่เป็นผลของการยอมอ่อนต่อรัฐไทย?

ใช่ ก็สร้างความชอบธรรมให้กับพวกเขาจริงๆ เรื่องสายเปรี้ยว รัฐไทยก็มีตัวอย่างในกรณีที่มีการไล่เก็บกลุ่ม
เข้าร่วมพัฒนาชาติไทยในช่วงต้นรัฐบาลทักษิณ มันทำให้สายเปรี้ยว ก็มีคำถามว่า เห็นมัย? คุณไม่ศรัทธาใน
หลักการวาทะ คุณเข้าคบกับพวกกาเฟร (ผู้ปฏิเสธหรือคนต่างศาสนา – กองบรรณาธิการ) ในที่สุดไม่ว่าเขา
จะสัญญาอย่างไรเขาก็เป็นกาเฟร กาเฟรกับคนน่าย (มลายู) อยู่ร่วมกันไม่ได้ พวกเขายังไงก็เชื่อไม่ได้ยังไงก็
กลับมาฆ่าคุณอยู่ดี คุณร่วมมือขนาดนี้ กลับมามอบอาวุธให้ขนาดนี้ แต่เขาอยากให้คุณตายมันก็ตายได้

ในช่วงรัฐบาลทักษิณที่ใช้นโยบายปราบอย่างเดียว จากสงครามปราบปรามยาเสพติดและสงครามปราบผู้มี
อิทธิพลมันทำให้หลายเซลล์ของบีอาร์เอ็นโคออดิเนตสถาปนาภาพพจน์ของตัวเองได้ แต่ในที่สุดเขาก็ทำลาย
ไปเองในตอนหลัง แต่ตอนนั้นเขาสถาปนาเป็นผู้คุ้มครองคนมลายูปาตานีจากการกระทำของรัฐและ
เจ้าหน้าที่ชีเย

แต่หลังจากนั้นที่เขาไปกดดันผู้คนจำนวนมาก เขาก็เสียสถานภาพนั้นไป อยากรู้ก็ตาม สถานภาพเหล่านี้มัน
ก็สามารถรื้อฟื้นขึ้นมาได้ ถ้ารัฐไทยเล่นไม่เป็น

1 เดือนโศกนาฏกรรม‘ไอร์ปาเย’ ขยายบาดแผล‘ความขัดแย้ง’

by DeepSouthWatch | Tue, 2009-07-07 18:39

ณรรธราช เมืองสุข

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

ผ่านพ้นมา 1 เดือนเต็มกับโศกนาฏกรรมมัสยิดอัลฟุรคอน บ้านไอร์ปาเย ตำบลจวบ อำเภोजะเอย์ จังหวัดนราธิวาส เหตุการณ์คนร้ายกราดกระสุนเข้าใส่ชาวบ้านขณะประกอบพิธีละหมาดในมัสยิดยังไม่หายจากความทรงจำของผู้คนทั้งในสังคมไทยทั่วไปและชาวบ้านในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะการเฝ้ามองการทำงานของกระบวนการยุติธรรมอย่างจ่อ

120

deepsouth

ภาพ : ตูแวนียา มีอริง

ในบริบทของเหตุการณ์ ยังมี ‘ปม’ ที่รอการสะสาง กะเทาะ หรือขุดคุ้ยเพื่อนำไปสู่ความจริงกันอีกมาก หลายประการยังอยู่ในความคลุมเครือที่แม้แต่ผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์นั้นก็ยังไม่กล้าที่จะตอบคำถามว่า “ใครทำ?” และอีกบางประการที่ถูกละเลยที่จะเปิดเผย โดยเฉพาะเบื้องหลังชีวิตของคนตาย พวกเขาใคร? เหตุใดจึงกลายเป็นเหยื่อของท่ากระสุนจากมือสังหารปริศนา

ผ่านไปแล้วหนึ่งเดือนเต็ม แต่รอยกระสุนที่ฝังอยู่ในผนังมัสยิดยังปรากฏอย่างเด่นชัด เสมือนวัตถุพยานสะท้อนความแตกร้างทางความคิดที่รอการปริแยกขยายกว้างขึ้น ระหว่างชาวบ้านผู้ไม่เชื่อว่าผู้กระทำความผิดคือการได้ดิน กับผู้ซึ่งเชื่อว่าผู้ลงมือทำคือการได้ดิน ที่พยายามปลุกให้ชาวบ้านลุกขึ้นสู้กับรัฐ

แต่ไม่ว่าฝ่ายไหนกระทำ ความคลุมเครือยิ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ของความแตกแยกก่อตัวขึ้นซ้ำๆ ที่หมู่บ้านไอร์ปาเย

๐ ร่องรอยแห่งคินทิมพ

“เปลี่ยวลีนดี” ผู้ร่วมทางเอ่ยขึ้นขณะรถยนต์เคลื่อนไปบนถนนลาดยางสองเลนแคบๆ เส้นทางจากตลาดเจาะไอร้อง เพื่อไปยังหมู่บ้านไอร์ปาเย ห้วงระยะเกินห้านาทีที่ผ่านมาไม่มีรถราสวนทางมาให้เห็น แม้แต่คันเดียว รุดผ่านหน้าโรงเรียนสัมพันธวิทย์ฯ ซึ่งอดีตครูของโรงเรียนแห่งนี้คนหนึ่ง คือ ‘มะแซ อุซิง’ ถูกออกหมายจับฐานเป็นแกนนำในระดับผู้ควบคุมปฏิบัติการปล้นปืนค่ายกองพันพัฒนาที่ 4 เมื่อต้นปี 2547 ถนนเส้นนี้ ถ้าขับเลยหมู่บ้านเป้าหมายไปก็จะไปทะลุที่หมู่บ้านคุดงญอ อำเภอจะนะ และทะลุไปสู่ อำเภอระแงะและหมู่บ้านอื่นๆ อันมีชื่อเป็นที่คุ้นเคยของผู้เฝ้าติดตามสถานการณ์ภาคใต้อย่างยิ่ง

จากบ้านเรือนผู้คนที่ยังพอมองเห็นก็เข้าเขตของความเปลี่ยวที่เป็นรูปธรรมชัดเจน คือ ไม่มีบ้านคน แต่สองข้างทางถูกโอบล้อมด้วยป่ารกทึบ ยิ่งเพิ่งเกิดเหตุรุนแรงในพื้นที่แห่งนี้มาไม่นานก็ทำให้ความเปลี่ยวที่ว่างกลายเป็นความเปลี่ยวที่จับต้องได้ชัดมากขึ้น แต่ก็มีเหตุผลบางประการที่ทำให้คนในรถไม่รู้สึกลึกซึ้งไปกว่านั้น

“ผมคนพื้นที่ ผมบอกได้เลยว่าไม่มีอะไร รับรองได้ว่าไม่มีอะไรน่ากลัว พวกพี่ไปมาได้อย่างสะดวก มันไม่ใช่อย่างที่ข่าวเผยแพร่ออกไป คนละมุมกันเลย” เด็กหนุ่มมลายูมุสลิมจากหมู่บ้านใกล้เคียง กับ ‘ไอร์ปาเย’ ซึ่งเป็นคนนำทาง เอ่ยขึ้นเมื่อความเงียบเข้าครอบงำบรรยากาศภายในรถนานเกินไ

เด็กหนุ่มบอกว่าหมู่บ้านแห่งนี้เป็นหมู่บ้านสีเขียวไม่เคยเกิดเหตุรุนแรงมาก่อน แต่หมู่บ้านรอบๆ ล้วนเคยเกิดเหตุมาแล้วทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นเหตุการณ์นี้ทำให้ไอร์ปาเยกลายเป็นหมู่บ้านสีแดงโดยอัตโนมัติ แต่เขายืนยันเป็นมั่นเหมาะว่า ‘ไม่มีอะไร’ ลึที่เปลี่ยนไปเป็นเพราะการมองจากสายตาภายนอกเท่านั้น

ภายในมัสยิดอัลฟุรคอน ‘อาหมัด มะฮะฮา’ บุตรชายของ ‘หะยียูโซ๊ะ มะฮะฮา’ หนึ่งในผู้เสียชีวิต 11 คนอีกรอรับอยู่

รอยพรุนจากท่ากระสุนปรากฏอยู่บนผนังด้านที่ผู้ละหมาดหันหน้าไป คาดเดาวิถีกระสุนได้ว่าคนร้ายยิงมาจากด้านหลัง ส่วนผนังบนสุดของด้านหลังก็มีรอยกระสุน แต่ดูเหมือนถูกกราดยิงมาจากด้านข้าง กระสุนต่างแตกหายไป และยังได้กลิ่นคาวเลือดจางๆ

“เลือดล้างยังไม่หมดกลิ่น มันติดทนนาน คงต้องรอเป็นปีจึงจะหายไปเอง แต่ถ้าเราไม่ลืม กลิ่นเลือดนั้นก็อาจจะยังอยู่” ตอลา แวมามู ชายหนุ่มผู้สูญเสียขาไปในเหตุการณ์วันนั้นเอ่ยปากโดยไม่หันมาสบตา

แวนูชี กูเวกามา บุตรชายของโต๊ะอิหม่าม แวดอเลาะ กูเวกามา ซึ่งเสียชีวิตในคืนนั้น ย้อนความทรงจำกลับไปยังคำเตือนแห่งฝันร้ายว่า เขาไม่ได้ไปละหมาดที่มัสยิด แต่อยู่ภายในบ้านซึ่งห่างไปจากมัสยิดแค่ไม่กี่ก้าวกระทั่งได้ยินเสียงปืนรัวขึ้น

“ตอนนั้นก็รู้ว่ามีการยิงกันแล้วที่มัสยิด เพราะใกล้กันมาก ผมใจสั่นเลย แต่ทำอะไรไม่ได้ ไม่กล้าออกไป”

วินาทีนั้นแวนูชีไม่คิดว่าเสียงปืนชุดนั้นจะคร่าเอาชีวิตของบิดาไป คิดเพียงว่า ‘เหตุการณ์ความไม่สงบ’ เดินทางมาเยือนหมู่บ้านของเขาแล้ว ชายหนุ่มหลบอยู่ในบ้านเกือบสิบนาทิจนได้ยินเสียงตะโกนโหวกเหวกของชาวบ้านว่ามีคนถูกยิง เขาจึงตัดสินใจวิ่งเข้าไปในรั้วมัสยิด พบกับเพื่อนบ้านอีกหลายคนที่ยุ่งหน้าเข้าไปเมื่อแต่ละคนเจอกับร่างจมกองเลือดก็ร้องไห้ ตะโกนหาญาติพี่น้องตนเองกันจ้าละหวั่น

“เห็นเพื่อนอนเลือดท่วมอยู่ ใจหายเหมือนหยุดหายใจมีคนเจ็บร้องให้ผมช่วยก็ต้องช่วยพาพวกเขาไปส่งโรงพยาบาล ยกใส่รถกระบะขับออกไป ไปสวนกับเจ้าหน้าที่ตรงตลาดเจาะไอร้องพอดี” ชายหนุ่มย้อนภาพวันนั้นให้ฟังพร้อมบอกว่า เหมือนภาพนั้นยังติดตาและฉายซ้ำไปซ้ำมาอยู่ในหัวของตนตลอดเวลา

“มีการยิงไล่จากข้างหน้าให้วิ่งออกมาทางประตูข้างหลัง แต่คนที่รอดบอกว่า ไม่มีใครวิ่งออกมาเลย คนที่ล้มละหมาดก็แทบไม่ขยับเขยื้อนเลย มีคนคัดกรอที่ประตูหลังกะว่าจะเก็บคนที่วิ่งออกมา พอคนไม่วิ่งเลยกราดยิงมาจากทางข้างหลัง โคนกระสุนล้มลงทีละคนๆ” อาหมัดฉายภาพที่เขาปะติดปะต่อจากคำบอกเล่าของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ซึ่งรอดชีวิต

“มันไล่ต้อนเหมือนไก่ในกรงเลย” เขาสรุปภาพนั้นและสายศรัียะ

“อย่าลืมว่าคนละหมาดส่วนใหญ่คือคนแก่ทั้งนั้น เห็นรอยกระสุนที่ไรก็นึกเห็นภาพนั้นทุกที” ตอลาเอ่ยขึ้น

๐ ความคลุมเครือเชื้อแห่งอคติ

วงสนทนาใกล้มีมติอัลฟรอกอน แวนูชี กูเวกามา ตอลา แวมามู และ อาหมัด มะฮะฮา ชาวบ้านในหมู่บ้านไอร์ปาเย ปฏิเสธที่จะตอบคำถามระบุชี้ชัดว่า ใครเป็นผู้ลงมือก่อเหตุสะเทือนขวัญนี้ แต่หลากหลายความเห็นเริ่มพรุ้งพรูเมื่อการสนทนาดำเนินไป

“ชาวบ้านพูดว่าเป็นคน ไม่มีศาสนา” แวนูชีกล่าว

“อย่าว่าพวกไม่มีศาสนาเลย คนทำมันไม่ใช่คน ยิ่งถ้าเป็นมุสลิมนี้สุดยอดเลย มันสัตว์เครื่องนัศดๆ” อาหมัดกล่าวเสริมด้วยน้ำเสียงที่เริ่มแข็งขึ้น

แวนูชีแสดงความเห็นว่า คนที่ฆ่าคนกำลังละหมาดได้ไม่ใช่มุสลิมอย่างแน่นอน และชาวบ้านทุกคนก็เชื่อเช่นนั้น

“ถ้าเรื่องส่วนตัวก็ไม่มีใครกล้ากราดยิงในมัสยิดหรอก ทำไมไม่ไปเก็บเป็นรายๆ ไป และชาวบ้านเขาไม่เชื่อว่าเป็นโจรด้วยซ้ำ เพราะโจรได้ที่เจ้าหน้าที่พูดถึงคือมุสลิมมลายู ไม่มีใครเชื่อว่าพวกนี้กล้าก่อเหตุฆ่าคนที่ละหมาดได้ แต่ปัญหามันคือกว่าเจ้าหน้าที่จะตามร่องรอยคนร้ายก็ปล่อยให้เวลาผ่านไปถึงสามวัน แล้วได้ข่าวว่าพบหลักฐานกองอยู่ในป่า มีขวดเบียร์อยู่ด้วย”

ทั้งหมดให้ข้อมูลตรงกับรายงานข่าวว่า ก่อนเกิดสถานการณ์ที่นี้เพียงหนึ่งวัน คนไทยพุทธหมู่บ้านข้างๆ ถูกยิงหมกสวนยาง 1 ราย หลังรู้ข่าวชาวบ้านในไอร์ปาเยทุกคนเตือนกันแบบปากต่อปากให้ระมัดระวังตัวกันมากขึ้น เช่นเดียวกับครั้งอื่นๆ ที่ได้ข่าวเหตุร้ายในหมู่บ้านข้างเคียง

“อยู่ดีๆ ไม่มีใครอยากเอามาโยงกันหรอก แต่ชาวบ้านก็คุยกันนะว่า ถ้าสังเกตดีๆ จะพบว่าเหตุการณ์จะสลับกัน ระหว่างยิงคนไทยพุทธกับมุสลิม” แวนูชีให้มุมมอง

เมื่อสอบถามว่า ในหมู่บ้านมีชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) หรือไม่ ทั้งหมดตอบเป็นเสียงเดียวกันว่ามี แต่ก็ถูกต่อท้ายด้วยคำอธิบายที่น่าแปลกใจพอสมควร

“ชรบ. ไม่มีใครมีปืนเลย ไม่มีอะไรป้องกันตัวเองได้เลย ทุกคนไม่กล้าไปเอาปืนที่อำเภอ มีแต่จอบเสียมพร้าจะเอาไปทำอะไรได้ คนมุสลิมไม่ค่อยมีใครพกปืนหรอก ไม่เหมือนคนไทยพุทธ พกปืนได้สบายมาก มีกันเกือบทุกคน ยกเว้นเค้กๆ”

เสียงสะท้อนเรื่องอาวุธปืนดูเหมือนมีน้อยช้อนอยู่มากกว่านั้น เมื่อตลาดพูดเพิ่มเติมสั้นๆ อีกว่า มุสลิมไม่กล้าพกปืน เพราะจะถูกเจ้าหน้าที่ตรวจค้น แล้วถูกเข้าใจว่าเป็น ‘โจรใต้’ จึงไม่มีใครอยากหามาพก ทั้งที่กลัวตายพอๆ กับคนไทยพุทธ

“เจ้าหน้าที่มีทัศนคติว่าโจรคือคนมุสลิมมลายู ยิ่งถ้าไม่มีตำแหน่งเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านหรือ อบต. คนธรรมดาลองพกปืนสิ ถูกจับแน่ ไม่เข้าใจเหมือนกัน ผมไปตลาดคนไทยพุทธธรรมดาๆ พกปืนกันเผลอๆ มันหมายความว่าอะไร”

นิสัยของคนพูด ยังสะท้อนชีวิตภายหลังเหตุการณ์ด้วยว่า ในสวนยางฝั่งติดภูเขาชาวบ้านยังออกไปกรีดยางปกติ แต่ด้านที่อยู่ติดกับหมู่บ้านคนไทยพุทธ ไม่มีใครกล้าเข้าไป

“นี่ชาวบ้านว่ากันนะ ไม่มีใครกล้าไปกรีดยางนั่น กลัวเจ้าหน้าที่ด้วย มีบางคนไปเจอทหารแล้วถูกได้กลับมา เจอเข้าแบบนี้ก็ไม่มีใครกล้าออกไปกรีดยาง ต้องรอให้เวลามันผ่านไปก่อน”

เป็นความรู้สึกเล็กๆ ว่า เพื่อนบ้านที่เคยอยู่ร่วมกันมาอย่างกลมกลืนเริ่มมีปฏิกิริยา แม้ยังไม่มีใครยื่นยื่นด้วยพานหลักฐานที่ชี้ชัดลงไปได้ แต่ช่องปิ่นข้างเอวของเพื่อนต่างศาสนาที่เพิ่มจำนวนขึ้นทุกวัน ทำให้ชาวมลายูมุสลิมจำนวนมากเชื่อว่าคนไทยพุทธถูกขึ้นตอบโต้โจรใต้ด้วยการเหวี่ยงแหว่าคนมุสลิมส่วนใหญ่ยืนอยู่ข้างเดียวกับขบวนการใต้ดิน มีข่าวแพร่สะพัดถึงคำประกาศของคนไทยพุทธที่มีทหารหนุนอยู่ข้างหลังว่า คนพุทธตายหนึ่งศพ ต้องแลกด้วยชีวิตคนมุสลิมสิบศพ เหตุการณ์ที่มีสยิดอัลฟอรคอนทำให้ความเชื่อเริ่มแจ่มชัดขึ้น

“ผมได้แต่ขอคุณูอาร์ว่า อย่าให้ข่าวนั้นมันเป็นจริงเลย” มะเย่ด้วยสีหน้าที่เกร็งเครียด

๐ ทางออกอยู่ที่กระบวนการยุติธรรม

เสียงเล่าปากต่อปากเรื่อง ‘ขูดเบียร์’ ในป่าทางเดินไปสู่หมู่บ้านคนไทยพุทธถูกโหมกระพืออย่างเงียบๆ แต่ไม่มีใครแสดงออกว่าอยากใช้ความรุนแรงตอบโต้ ทั้งที่เมื่อเทียบกับราคาของความสูญเสียแล้ว การลุกขึ้นมาใช้วิธีรุนแรงกับคนที่พวกเขาเข้าใจกันภายในว่า ‘ใช่’ เป็นเรื่องที่ ‘ปลุก’ ได้ง่ายยิ่งนัก ขณะนี้ทุกคนเฝ้ารอการทำงานของกระบวนการยุติธรรมอย่างใจจดใจจ่อ

“เราให้เวลาพวกเขาทำงาน แต่ขอว่าอย่านาน ชาวบ้านให้ความร่วมมือแล้ว ถ้าทำไม่ได้รัฐต้องตอบคำถามชาวบ้านอีกเยอะ” เป็นความรู้สึกที่ชาวบ้านไอร์ปาแยกบอกผ่านมา

ความคลุมเครือมิได้ส่งสัญญาณร้ายต่อความแตกแยกระหว่างสองศาสนาเท่านั้น แม้แต่ภายในชุมชนในหมู่บ้านเดียวกันสัญญาณความขัดแย้งก็กำลังขยายตัว เพียงคำถามเรื่องการจัดการซ่อมแซมมัสยิด ก็ทำให้เห็นถึงสัญญาณอันตรายดังที่ว่านี้

“ชาวบ้านส่วนใหญ่อยากเก็บรอยกระสุนนั้นไว้ ไม่อยากให้ลบออก” อาหมัดบอก “อยากให้รอยกระสุนนั้นอยู่ตลอดไป ละหมาดก็มองเห็น อยากเก็บให้ลูกหลานไว้ดูต่อ ให้รู้ว่าครั้งหนึ่งมีคนมายิงใส่คนกำลังละหมาดในมัสยิดตาย ถ้าใครจะลบเพื่อปรับปรุงมัสยิด เราอยากให้ไปสร้างมัสยิดอื่นเถอะ ที่เก่าอย่าลบเลย”

ขณะที่บทบาทของผู้นำชุมชน ‘สมาน ปะเงาะห์’ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 บ้านไอร์ปาเย กลับเห็นว่า “ร่องรอยต้องลบ ไม่ลบไม่ได้ ความเป็นมุสลิมไม่ได้อยู่ตรงนั้น ถ้าคิดถึงคนเสียชีวิตก็ต้องทำดีอุทิศให้เขา”

แม้จะใช้หลักศาสนาเป็นตัวอธิบาย แต่ผู้ใหญ่บ้านก็ยังเห็นท่าทีอันแข็งกร้าวของชาวบ้าน ซึ่งคนที่ต้องยื่นฝั่งรัฐอย่างเขาก็คต้องระมัดระวังอย่างยิ่งหากจะทำสิ่งใดลงไป เพราะฉะนั้นกรณีนี้ ผู้ใหญ่สมานจึงบอกว่า จะให้เวลากับชาวบ้านในการทำความเข้าใจและยอมรับความสูญเสียในครั้งนี้ เมื่อถึงเวลา จึงค่อยลบรอยกระสุนนั้นออก

ความเปลี่ยนแปลงของมัสยิดอัลฟุรกอนที่เห็นได้ชัด คือ อส.มุสลิมหนุ่มใหญ่ถือปืนกลประจำการอยู่ใกล้บันไดทางขึ้นมัสยิดและรื้อลวดหนามที่ล้อมมัสยิดเอาไว้ ผู้ใหญ่สมานบอกว่าเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันแบบเผื่อระวังเช่นนี้ แต่ในมุมมองของชาวบ้านอย่าง อาหมัดและตอลาที่สูญเสียพ่อและญาติไปในเหตุการณ์วันนั้นกลับเห็นต่างกันอย่างสิ้นเชิง เมื่อพวกเขาบอกว่า มัสยิดไม่ควรให้ใครเอาลวดหนามมาล้อมหรือให้คนถือปืนมายืนเฝ้า

“ถ้าทำกันอย่างนั้น ใครจะอยากมาละหมาด มัสยิดเป็นที่ที่ไม่มีอาวุธและสงคราม หากจะเกิดอะไรขึ้นมันคือพระประสงค์ของพระเจ้า” อาหมัดให้ความเห็นในมุมมองของชาวบ้าน

เต็นท์ที่กางไว้ด้านหน้ามัสยิดพร้อมทั้งโต๊ะเก้าอี้ เสมือนการเตรียมต้อนรับ แสดงให้เห็นว่ามีผู้มาเยี่ยมเยือนมัสยิดแห่งนี้ไม่น้อย

“คนมาทุกวัน พวกมาเลย์ก็เข้ามาเยอะ มาบ่อยมาก เราต้องเลี้ยงพวกเขา เย็นๆ ก็มีเค้ก้วยร้อนมาอยู่กันเยอะมาละหมาดและกินอาหารเย็นกันที่นี่” ชาวบ้านรายหนึ่งที่ยืนอยู่ข้างๆ เอ่ยขึ้น

เราสงสัยว่าวัยรุ่นมาอยู่กันทำไมตั้งเยอะ แล้วก่อนหน้านี้เด็กวัยรุ่นเหล่านั้นเคยมารวมตัวที่มัสยิดกัน เช่นนี้หรือไม่ แต่ไม่ทันได้ถาม ชายหนุ่มก็เล่าให้ฟังว่า

“เมื่อก่อนพวกวัยรุ่นไม่สนใจมัสยิดเลยนะ พวกนี้ไม่ค่อยมาละหมาดที่นี่ แต่พอหลังเหตุการณ์เค็ๆ พวกนี้ก็มารวมตัวกัน ไม่มีใครบอกให้มา พวกเขามากันเอง พอถามก็บอกว่าให้คนในหมู่บ้านอุ่นใจ คนนอกมาก็ก้าวเข้าไปในมัสยิด เพราะถ้าไม่มีพวกเขา กลางคืนมันจะเงียบ ไม่มีใครกล้าเข้าไปละหมาด”

การต้อนรับผู้มาเยี่ยมเยือนก็เป็นประเด็นความไม่ลงรอยกันในชุมชน ก่อนหน้านี้ชาวบ้านเตรียมจัดงานครบรอบ 7 วันของเหตุการณ์ นอกจากรำลึกถึงผู้เสียชีวิตแล้ว ชาวบ้านช่วยกันสร้างเวทีขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้คนหลายกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นต่อกรณีการตายในมัสยิด แต่ผู้ใหญ่บ้านกลับสั่งให้รื้อเวทีทิ้งเสีย สร้างความไม่พอใจให้กับชาวบ้านที่มาช่วยงานในวันนั้นเป็นอย่างมาก และรวมถึงผู้คนจากหลายกลุ่มที่เข้าร่วมงานที่บ้านไอร์ปาเย

“เพราะเรากลัว คนเยอะ คนที่มามีความรู้สึกเสียใจ ถ้ามันมีอะไรเกิดขึ้น ผมบอกตรงๆ ว่าเราคุมไม่อยู่ ป้องกันอะไรไม่ได้ พื้นที่ของเราเกิดเหตุอย่างนั้นไม่ได้อีก” ผู้ใหญ่สุมานอธิบายเหตุผล

เขาขยายความรู้สึกกลัวเรื่องการปลุกระดมชาวบ้านเพื่อให้ลุกขึ้นมาต่อสู้โดยฝีมือของคนบางกลุ่มอีกว่า ในอารมณ์ของคนสูญเสีย ใครมาพูดอะไรก็เชื่อทั้งหมด จะทำอะไรก็ได้ทั้งนั้นเพื่อระบายอารมณ์ออกไป ในขณะที่อีกฝั่ง เจ้าหน้าที่รัฐก็จับตามองอยู่ ซึ่งเขาบอกว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในจุดนี้ โดยเฉพาะครอบครัวของคนตาย ที่โจมตีเขาว่าเข้าข้างรัฐไปเสียทุกเรื่อง

ด้านฝ่ายความมั่นคง พ.อ.ปริญญา ฉายฉีก โฆษกกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4 (กอ.รมน.ภาค 4) เปิดเผยว่า กองทัพภาคที่ 4 พยายามเข้าไปทำงานมวลชนในหมู่บ้านไอร์ปาเยกันอย่างหนักตลอดมา ซึ่งได้ผลลัพธ์ที่น่าพอใจมาก เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่เริ่มเชื่อมั่นว่าสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ใช่ฝีมือของเจ้าหน้าที่รัฐ

“เราเกาะติดดูแลมาโดยตลอด ชาวบ้านส่วนใหญ่เริ่มเข้าใจเจ้าหน้าที่มากขึ้น และเชื่อแล้วว่าเราไม่ได้ลงมือทำ เพราะเขาเห็นความตั้งใจจริงนี้ของเจ้าหน้าที่” พ.อ.ปริญญากล่าว ส่วนคืบหน้าทางคดีเขาบอกว่าเริ่มได้เค้าบ่างแล้ว มีเบาะแสที่สามารถโยงไปสู่ผู้กระทำความผิดได้ ขอเวลาอีระยะ ดำรวจเร่งติดตามและสืบสวนสอบสวนอย่างหนัก เร็วๆ นี้คงจะเห็นผลที่ชัดเจน และตำรวจจะเป็นผู้ออกมาให้ข่าวเอง

ส่วนประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและมุสลิมในพื้นที่นั้น พ.อ.ปริญญาให้ความเห็นว่า ไม่มีปัญหาแต่อย่างใด เป็นสิ่งที่คนนอกพื้นที่พูดและขยายความกันเอง ในระดับพื้นที่เองยังมีการไปมาหาสู่กันโดยตลอด และพี่น้องมุสลิมก็ไม่ได้ติจใจหรือหาแวงคนไทยพุทธอย่างที่เป็นข่าว

by DeepSouthWatch | Tue, 2009-07-14 17:18

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีวันนี้ (14 กรกฎาคม) มีมติอนุมัติการขยายเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ออกไปอีก 3 เดือนจนถึง 19 ตุลาคม 2552 โดยให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ไปพิจารณามาตรการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจดังกล่าวพร้อมทั้งจัดตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ รวมทั้งติดตามผลการดำเนินการ นอกจากนี้ ยังให้สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ร่วมกับ กอ.รมน. ไปพิจารณาการนำ พ.ร.บ.รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 มาบังคับใช้นำร่องเพื่อทดแทนกฎอัยการศึกในพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลาอีกด้วย

ความเคลื่อนไหวล่าสุดดังกล่าวมีบางส่วนที่สอดคล้องกับข้อเสนอในรายงานวิจัย [“การศึกษาวิจัยประเมินผลกระทบของพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ต่อการจัดการและการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2552”](#) ของสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หรือ CSCC ซึ่งได้รับมอบหมายจากศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เพื่อศึกษาประเมินผลการใช้ “พ.ร.ก.ฉุกเฉิน” หลังจากทื่อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ส่งสัญญาณจะรื้อการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เมื่อหลายเดือนก่อน

รายงานวิจัยชิ้นดังกล่าวเป็นการพยายามสำรวจผลของการใช้กฎหมายพิเศษฉบับนี้นับตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2548 เป็นต้นมาและจากวิธีการศึกษาทั้งในเชิงคุณภาพและในเชิงปริมาณโดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นและการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย (focus group) สะท้อนให้เห็นว่าปฏิกิริยาของภาคส่วนต่างๆ ต่อการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้มีความหลากหลายแตกต่างกัน โดยที่ยืนอยู่บนความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่ต่างระดับกัน

ในขณะที่เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจเห็นว่า พ.ร.ก.ฉุกเฉินเป็นเครื่องมือที่จะเป็นในการควบคุมและป้องปรามการเกิดสถานการณ์ความไม่สงบ แต่กระนั้นการศึกษายังพบว่าคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ก็ยังไม่รู้ลึกเชื่อมั่นในความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแต่อย่างใด นอกจากนี้จุดอ่อนประการสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ได้แก่การที่เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายยังเอื้อให้การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ไม่มีขอบเขตก็เป็นข้อห่วงกังวลจากชาวบ้านมุสลิม ผู้ต้องสงสัย และเอ็นจีโอที่เห็นว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวควรต้องยกเลิกการบังคับใช้

ความหลากหลายของทัศนะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการบังคับใช้ อาจแยกแยะได้ตามตารางดังต่อไปนี้

กลุ่ม	ข้อเสนอแนะที่สำคัญโดยสรุป
1. กลุ่มผู้พิพากษาและอัยการ	ควรมีกฎหมายเพียงฉบับเดียวเพราะถ้าใช้กฎหมายหลายฉบับ จะกระทบสิทธิของชาวบ้านมาก มีการซ้ำซ้อนกันของการใช้กฎหมายและประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรม
2. กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจ	พ.ร.ก.ฉุกเฉินเป็นสิ่งจำเป็น หากยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ก็กลายเป็นการเปิดช่องทางให้ผู้ก่อการร้ายก่อการร้ายได้มากขึ้นและขยายวงกว้างมากขึ้น
3. กลุ่มเจ้าหน้าที่ทหาร	ขอให้รัฐบาลทบทวนการยกเลิกพ.ร.ก.ฉุกเฉินอย่างจริงจัง รมัตรีวัง เพราะเกรงว่าหากยกเลิกพ.ร.ก.ฉุกเฉินจะตรึงสถานการณ์ไว้ไม่อยู่ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน เป็น “ยา” ที่ใช้ในการแก้สถานการณ์ความรุนแรงนี้ที่เข้ามาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง “..... หากไม่ใช้ยาที่แรงกว่านี้ ก็ไม่ควรลดยานี้ลงไป”
4. กลุ่มข้าราชการพลเรือน	พระราชกำหนดฯ มีความจำเป็นในฐานะเครื่องมือต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ แต่ควรมีความระมัดระวังในการนำมาใช้ปฏิบัติ และมีการให้คำนิยามกฎหมายให้ชัดเจน ถ้าจะยกเลิกควรมีกฎหมายอื่นมาทดแทน
5. กลุ่มผู้ต้องสงสัย	ต้องการเรื่องความยุติธรรม เจ้าหน้าที่รัฐไม่ค่อยมีความจริงใจในการแก้ปัญหา เข้ามาเพราะผลประโยชน์
6. กลุ่มเยาวชน	ควรยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉิน และใช้ตัวแบบการปกครองลักษณะพิเศษ กรณีที่รัฐบาลจะต่อ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ในพื้นที่อีก ต้องเพิ่มมาตรการในเรื่องการเคารพในสิทธิและความเสมอภาคในด้านกระบวนการยุติธรรม

7. กลุ่มผู้ได้รับการเยียวยา	ให้ยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉิน กรณีที่รัฐบาลจะต่อ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ในพื้นที่อีกต้องเพิ่มมาตรการให้ศาลมีบทบาทในด้านกระบวนการยุติธรรมให้มากที่สุด
8. กลุ่มผู้นำศาสนา	ผู้นำศาสนาพุทธ คริสต์ และซิกข์ ส่วนใหญ่เห็นว่าแม้ พ.ร.ก. ฉุกเฉินจะมีผลกระทบต่อด้านลบในการจำกัดสิทธิบางประการ แต่ก็จำเป็นที่จะต้องคงไว้และต่ออายุออกไป ผู้นำศาสนาอิสลามส่วนใหญ่เห็นว่าหากเป็นไปได้สมควรที่จะยกเลิกการบังคับใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉินในพื้นที่ เนื่องจากไม่ได้ช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้นแต่กลับส่งผลกระทบต่อผู้บริสุทธิ์หลายด้าน และได้เสนอให้ทดลองยกเลิกสักระยะหนึ่งเพื่อพิจารณาว่าสถานการณ์ดีขึ้นหรือไม่
9. กลุ่มนักธุรกิจ	ควรให้มีการใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ต่อไป เนื่องจากเป็นเครื่องมือเดียวที่สามารถใช้ควบคุมสถานการณ์ความไม่สงบให้ลดความรุนแรงลงได้แต่ควรให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายพ.ร.ก.ฉุกเฉินแก่ประชาชน อยากให้รัฐบาลขยายระยะเวลาในการให้ Soft Loan แก่ผู้ประกอบการในพื้นที่และรัฐบาลควรแสดงท่าทีให้ชัดเจนว่าจะขยายหรือไม่ขยาย Soft Loan
10. กลุ่มเอ็นจีโอ	สมควรยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ให้มีการยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉินแล้วใช้กฎหมายที่มีอยู่แทนและใช้หลักปรัชญา เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา แทน การเมืองนำการทหาร หรือการใช้กำลังทหารอย่างในปัจจุบัน ในขณะที่ให้ยกเลิกการใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน แล้วให้มีเขตการปกครองพิเศษ
11. กลุ่มสื่อ	ควรต่ออายุ พ.ร.ก.ฉุกเฉินออกไปอีก เพื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน หรืออาจจะ ยุติใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน 3 เดือน แล้วใช้กฎหมายปกติ จากนั้นจึงประเมินผลดูว่า ภายใต้อำนาจ 3 เดือน จำนวนสถานการณ์ลดลงหรือไม่

ต่อคำถามที่ว่ารัฐบาลควรประกาศใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ต่อไปอีกหรือไม่นั้น คณะผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะทั้งท้ายในรายงานฉบับนี้ออกเป็นสองแนวทาง ได้แก่

แนวทางแรก หากรัฐบาลยกเลิกการใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ จำเป็นต้องมีการนำกฎหมายพิเศษฉบับอื่นมาบังคับใช้ในทันที แต่กฎหมายที่จะนำมาใช้จะต้องกระทำด้วยความรอบคอบและระมัดระวังยิ่ง ทั้งนี้หากนำกฎหมายการศึกมาใช้เพียงอย่างเดียวคงไม่เหมาะสม หากแต่ต้องนำมาใช้ร่วมกับ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 (พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ) มาใช้ร่วมกัน แต่กระนั้นในระยะแรก รัฐบาลควรต้องทำความเข้าใจและให้ความรู้กับประชาชนเพื่อให้ทราบข้อดีข้อเสียและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ พร้อมทั้งปรับปรุงโครงสร้างการทำงานของ กอ.รมน.เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ระยะต่อมาจึงบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบ

แนวทางที่สอง หากรัฐบาลจะขยายระยะเวลาการใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ต่อไปอีก 3 เดือน ควรต้องปฏิบัติอย่างรอบคอบ และควรถือว่าเป็นการขยายเวลา “เป็นการชั่วคราว” เพื่อให้มีการปรับปรุงแก้ไขนโยบายกฎหมาย และโครงสร้างการจัดการแบบใหม่ ทว่าในระยะยาวแล้วคณะผู้วิจัยเห็นควรให้มีการใช้ พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ มาใช้แทน เนื่องจาก พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ยังประสบปัญหาในการสร้างเงื่อนไขการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนและสิทธิมนุษยชน ในขณะที่ พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ แม้จะมีบทบัญญัติบางประการที่เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ แต่ก็ได้กำหนดให้การดำเนินคดีใดๆ อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม และไม่ได้ให้อำนาจพิเศษกับเจ้าหน้าที่เข้าจับกุมและควบคุมตัวบุคคลต้องสงสัย

ในระหว่างนี้คณะผู้วิจัยยังเสนอแนะให้มีการเตรียมความพร้อมกับมาตรการตามมาตรา 21 แห่ง พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ อย่างเร่งด่วน ทั้งเรื่องอัตรากำลังคน งบประมาณ และสถานที่ดำเนินการ โดยเห็นว่าควรให้ศูนย์เสริมสร้างความสมานฉันท์ ศูนย์พิทักษ์สันติ และศูนย์สันติสุขเป็นที่รองรับการฝึกอบรมต่อผู้กลับใจ เข้ามอบตัว ผู้หลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ให้ได้รับการดูแลและฝึกอบรมในกรอบของกระบวนการยุติธรรม

ทั้งนี้ มาตรา 21 ระบุไว้ว่า “มาตรา ๒๑ ภายในเขตพื้นที่ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ กอ.รมน. ดำเนินการตามมาตรา ๑๕ หากปรากฏว่าผู้ใดต้องหาว่าได้กระทำความผิดอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด แต่กลับใจเข้ามอบตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนแล้วปรากฏว่าผู้นั้นได้กระทำไปเพราะหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์และการเปิดโอกาสให้ผู้นั้นกลับตัวจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

ในการนี้ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนของผู้ต้องหาพร้อมทั้งความเห็นของพนักงานสอบสวนไปให้ผู้อำนวยการ ในกรณีที่ผู้อำนวยการเห็นด้วยกับความเห็นของพนักงานสอบสวนให้ส่งสำนวนพร้อมความเห็นของผู้อำนวยการให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาล หากเห็นสมควรศาลอาจสั่งให้ส่งผู้ต้องหาให้ผู้อำนวยการเพื่อเข้ารับการอบรม ณ สถานที่ที่กำหนดเป็นเวลาไม่เกินหกเดือนและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดด้วยก็ได้

การดำเนินการตามวรรคสอง ให้ศาลสั่งได้ต่อเมื่อผู้ต้องหานั้นยินยอมเข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว เมื่อผู้ต้องหาได้เข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ ศาลกำหนดดังกล่าวแล้วสิทธินำคดีอาญามาฟ้องผู้ต้องหานั้นเป็นอันระงับไป”

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่ารัฐบาลจะเลือกแนวทางใดแนวทางหนึ่ง คณะผู้วิจัยเสนอด้วยว่าควรมีมาตรการเสริมในการปฏิบัติงาน อาทิเช่น การจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อรองรับเรื่องร้องเรียนเพื่อความเป็นธรรมในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยมีตัวแทนของประชาชนและภาคประชาสังคมทุกภาคส่วนเข้าร่วมตรวจสอบแก้ไข และเหนือรั้งการกระทำของเจ้าหน้าที่ การสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการตาม มาตรา 21 ผ่านการขับเคลื่อนร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคม องค์กรวิชาการ และสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น เป็นต้น

นับจากนี้คงต้องติดตามต่อไปว่าการผลักดันของรัฐบาลที่มุ่งจะเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรและกฎหมายในการดับไฟได้จะก่อรูปธรรมมากน้อยเพียงใด หลังจากที่ส่งสัญญาณที่แข็งแกร่งเมื่อหลายเดือนก่อน แต่นอกเหนือจากการอนุมัติงบประมาณก่อนใดแล้วก็พบการเปลี่ยนแปลงน้อยกว่าที่คาดหวังไว้น้อย

อ่านรายงาน [“การ ศึกษาวิจัยประเมินผลกระทบของพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ต่อการจัดการและการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2552”](#)(ฉบับสรุปสำหรับผู้บริหาร)

ความเหมือนในความต่าง: “ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์” ในซินเกียงและจังหวัดชายแดนภาคใต้

by DeepSouthWatch | Tue, 2009-07-14 23:59

ชญาณิษฐ์ พูลยรัตน์

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

chayanitp@yahoo.com

ตลอดช่วงสัปดาห์ที่ผ่านมา เมืองอูรุมจีในเขตปกครองตนเองซินเกียงของจีนกลายเป็นจุดสนใจของทั้งชาวไทยและสังคมโลก หลังเกิดเหตุจลาจลและปะทะนองเลือดระหว่างชนกลุ่มน้อยชาวอุยกูร์กับชาวจีน อันเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตไม่น้อยกว่า 184 คนและบาดเจ็บอีกกว่าพันคน^[1] ทางการเงินจำต้องเร่งระดมกองกำลังจำนวนมากเข้าไปในพื้นที่เพื่อควบคุมสถานการณ์ ขณะที่ประชาชนหลายพันคนพยายามอพยพออกจากพื้นที่ความรุนแรง การจลาจลและการปะทะกันอย่างรุนแรงดังกล่าวสันคลอนมาคาดคิดว่าด้วยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของจีน ที่แม้แต่หน่วยงานภาครัฐของไทย รวมทั้งศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เคยพากันไปศึกษาดูงานเพื่อหวังจะให้เป็นที่บทเรียนในการแก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยมาแล้ว

หากพิจารณาเปรียบเทียบปรากฏการณ์ในเขตปกครองตนเองซินเกียงกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยย่อมเห็นได้ว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นไม่ได้มีสาเหตุโดยตรงมาจากความแตกต่างของผู้คนในพื้นที่ ทว่าเป็นผลมาจากปมเหตุในระดับโครงสร้างซึ่งถูกทำให้เข้มข้นชัดเจนขึ้นเพราะความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ศาสนาและความเข้าใจทางประวัติศาสตร์^[2]

อันที่จริงความขัดแย้งระหว่างจีนและชาวมุสลิมในซินเกียงไม่ใช่สิ่งใหม่ แต่เป็นปัญหาที่มีรากเหง้าหยั่งลึกในเชิงประวัติศาสตร์ ไม่ต่างกับกับปัญหาความขัดแย้งรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย กล่าวคือ ซินเกียงเป็นที่ตั้งของอาณาจักรโบราณมาตั้งแต่เมื่อสองพันปีก่อน อีกทั้งยังเคยมีความเจริญสูงสุดทางด้านเศรษฐกิจและเป็นศูนย์กลางของอารยธรรมอิสลามในแถบนี้ บรรดาสุลต่านแห่งนครทั้งหลายพากันเรียกขานดินแดนแห่งนี้ของพวกเขาว่า “เตอร์กิสถานตะวันออก” ทว่าในศตวรรษที่ 18 จีนแข่งขันกับรัสเซียแผ่ขยายอิทธิพลในเอเชียกลาง จึงมีนโยบายเพิ่มความเข้มข้นในการปกครองซินเกียง เส้นเขตแดนระหว่าง

ประเทศถูกเขียนขึ้นล้อมอาณาจักรจีน ตัดขาดชาวมุสลิมในจีนเกี่ยวกับมุสลิมในเอเชียกลางและอำนาจปกครองถูกรวบไปรวมศูนย์อยู่ที่กรุงปักกิ่ง^[3]

ขณะที่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของนครปัตตานีเกิดขึ้นพร้อมกับกำเนิดของราชอาณาจักรสมัยใหม่เมื่อสยามปฏิรูปการปกครองแผ่นดินด้วยการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง อีกทั้งการลงนามในสนธิสัญญา Anglo-Siamese Treaty เมื่อ พ.ศ.2452 ก็ส่งผลให้ดินแดนซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นอาณาจักรปัตตานีถูกแยกออกเป็นสองส่วน ด้านเหนือกลายเป็นภาคใต้ของสยามและด้านใต้ตกอยู่ได้บังคับบัญชาของบริติช มลายา^[4]

อาจกล่าวได้ว่าเส้นอาณาเขตความเป็นรัฐที่ขีดแบ่งแยกลงบน “ความเป็นชาติ” นี้นำไปสู่การมองประวัติศาสตร์ได้จากสองมุม กล่าวคือ จากทัศนะของศูนย์อำนาจเช่นปักกิ่งและกรุงเทพ ประวัติศาสตร์ของจีนเกียงและปัตตานีเป็นประวัติศาสตร์ของการขบถ ทว่าหากมองประวัติศาสตร์เดียวกันนี้จากมุมมองของกลุ่มชนชายขอบจะมองเห็นเป็นประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้เพื่อความเป็นอิสระและพิทักษ์รักษาอัตลักษณ์ของตน

นอกจากนี้ ขณะที่คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) วินิจฉัยเหตุของความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าเป็นผลส่วนหนึ่งมาจากเงื่อนไขเชิงโครงสร้าง อันได้แก่ ความไม่เป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรมและลักษณะการปกครอง ปัญหาความอ่อนแอทางเศรษฐกิจและการแข่งขันทรัพยากร รวมทั้งปัญหาอันเนื่องมาจากการจัดการศึกษาในท้องถิ่น^[5] งานศึกษาเกี่ยวกับเขตปกครองตนเองซินเกียงก็สะท้อนให้เห็นบทสรุปที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ นับแต่อดีต จีนส่งขุนนางจากปักกิ่งไปปกครองซินเกียงแทนชาวมุสลิม ทางหนึ่งก็เพื่อลงโทษขุนนางเหล่านั้นให้ไปลำบากในแดนไกล ทว่าการอยู่ห่างไกลเมืองหลวงกลับยังเปิดช่องให้ขุนนางพวกนี้กดขี่ประชาชน ชูครีต ทุจริต ไม่เคารพต่อประเพณีมุสลิมและสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้คน เป็นเหตุให้ชาวมุสลิมเกลียดชังรัฐบาลจีนและก่อเหตุรุนแรงต่อต้านทางการนับครั้งไม่ถ้วน^[6]

แม้ต่อมารัฐบาลจีนจะพยายามลดแรงกดดันด้วยการประกาศให้ซินเกียงเป็นเขตปกครองตนเองในปี 2498 โดยตั้งนครอุรุมฉีเป็นศูนย์กลาง ทว่าในทางปฏิบัติยังคงใช้ความเด็ดขาดในการปกครองและควบคุมชาวมุสลิมอย่างเข้มงวด^[7] อีกนัยหนึ่ง แม้ชาวอุยกูร์จะดำรงตำแหน่งผู้ปกครองสูงสุดของซินเกียงในปัจจุบัน หากอำนาจการปกครองที่แท้จริงกลับอยู่ในมือของเลขาธิการท้องถิ่นจากพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นชาวจีนฮั่น^[8]

ในด้านเศรษฐกิจ ซินเกียงเป็นที่ตั้งของแอ่งทาริมซึ่งเป็นแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติขนาดใหญ่ที่สุดของจีน ทว่าประชาชนจำนวนมากในพื้นที่ยังคงดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางความยากจน ถึงแม้รัฐบาลจีน

จะพยายามแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการบรรจุแผนพัฒนาจีนเคียงในแผนพัฒนาประเทศปี 2539 ทว่าการกระจายโอกาสให้กับประชาชนก็ยังคงเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึงเพราะปัญหาการทุจริตของเจ้าหน้าที่^[9] โอกาสงานและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจมักตกอยู่กับกลุ่มชาวจีนอื่นที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในจีนเคียงโดยการสนับสนุนของรัฐบาลจีน และสามารถสื่อสารภาษาจีนได้ดีกว่า^[10] ขณะที่ชาวมุสลิมส่วนใหญ่ยังปรับตัวไม่ได้และมีฐานะยากจน ไม่มีงานทำและด้อยโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาโดยรัฐบาลจีนจึงกลายเป็นสิ่งที่เพิ่มช่องว่างและความแตกต่างระหว่างผู้คนมากยิ่งขึ้น

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากความอ่อนแอของเศรษฐกิจท้องถิ่นที่เป็นผลมาจากความตกต่ำในภาคเกษตรทำให้จังหวัดชายแดนภาคใต้จัดอยู่ในอันดับต้นๆ ของบรรดาเขตปกครองที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุด在全国 นอกจากนี้ ยังพบว่ากว่าครึ่งหนึ่งของจำนวน “หมู่บ้านสีแดง” ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีความขัดแย้งทางทรัพยากรสูง เป็นไปได้ว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งทางทรัพยากรไม่มากนัก^[11]

นอกจากนี้ อาจกล่าวได้ว่าการดำเนินนโยบายด้านการศึกษาและวัฒนธรรมของพรรคคอมมิวนิสต์จีนแทบไม่แตกต่างจากนโยบาย “รัฐนิยม” ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม กล่าวคือ มีการสั่งห้ามสอนภาษาเตอร์กให้แก่เยาวชนอุยกูร์ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีและบังคับให้ใช้ภาษาจีนในระบบการศึกษา อีกทั้งยังประกาศให้ศาสนาอิสลามเป็นสิ่งต้องห้าม มัสยิดถูกทำลายหรือไม่ก็เปลี่ยนเป็นพิพิธภัณฑ์ ห้ามไม่ให้แต่งกายในชุดแบบมุสลิมหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นชนชาติอุยกูร์ อีกทั้งยังเปลี่ยนชื่อโบราณสถานต่างๆ ในจีนเคียงเป็นภาษาจีนซึ่งถูกมองว่าเป็นความพยายามที่จะลบร่องรอยทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น^[12]

ทั้งหมดนี้นำไปสู่ความไม่พอใจและการลุกฮือขึ้นต่อต้านรัฐบาลจีนของชาวอุยกูร์นับตั้งแต่อดีต ทว่ากลับถูกปราบปรามอย่างรุนแรงจากรัฐบาลจีน ทำให้ชาวมุสลิมล้มตายเป็นจำนวนมาก ยิ่งส่งผลให้คนหนุ่มที่สิ้นหวังจำนวนมากหันเข้าร่วมกับกลุ่มก่อการร้ายเพื่อมุ่งตอบโต้โดยใช้ความรุนแรง นับตั้งแต่การวางระเบิดสถานที่ราชการและสถานีรถไฟโดยสาร การลอบสังหารเจ้าหน้าที่รัฐ การบุกโจมตีที่ทำการเทศบาลและสถานีตำรวจ ไปจนถึงการเผาโรงงานที่เป็นวิสาหกิจของรัฐและกลุ่มทุนเอกชนชาวจีน^[13] ทั้งหมดนี้หมายความว่านโยบายที่เน้นการใช้ความรุนแรงปราบปรามและกดขี่อัตลักษณ์ของผู้คนในท้องถิ่นมีแต่จะยิ่งทำให้สถานการณ์เลวร้ายรุนแรงมากขึ้นไปอีก กระทั่งการศึกษาบางชิ้นเกี่ยวกับจีนเคียงระบุว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วงสัปดาห์ที่ผ่านมามีแนวโน้มจะปะทุขึ้นก่อนหน้านี้นานแล้ว^[14]

ในทางหนึ่งการลุกฮือขึ้นต่อสู้และแก้แค้นกันเองระหว่างชาวมุสลิมอุยกูร์และชาวจีนอื่นสะท้อนให้เห็นถึงความไม่ไว้วางใจในประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐจากประชาชนทั้งสองฝ่าย บทวิเคราะห์แนวโน้มความรุนแรงที่ กอ.ส. เคยนำเสนอไว้ในบริบทของจังหวัดชายแดนภาคใต้อาจกำลังกลายเป็น

แนวโน้มที่น่ากังวลไม่แพ้กันสำหรับสถานการณ์ในจีนปัจจุบัน กล่าวคือ ความรุนแรงและความรุนแรงที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับอำนาจรัฐที่ไม่เป็นธรรมยิ่งส่งผลให้ผู้คนต่างวัฒนธรรมหวาดระแวงกัน มองอีกฝ่ายเป็นศัตรูและแยกห่างจากกันมากขึ้นทุกที^[15]

ภาพการเดินขบวนตามท้องถนนของชาวจีนฮั่นและชาวมุสลิมอุยกูร์นับร้อยพร้อมอาวุธที่พอจะจัดหากันได้เองเพื่อมุ่งล้างแค้นกันและกันอาจไม่ต่างจากปรากฏการณ์ปัจจุบันในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีการจัดตั้งกองกำลังพลเรือนติดอาวุธ ทั้งกลุ่มทหารพราน อาสาสมัครรักษาดินแดน(อส.) ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ราษฎรอาสารักษาหมู่บ้าน (อรบ.) เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) อ้างว่าภายในสิ้นปี 2551 มีกองกำลังพลเรือนติดอาวุธที่ผ่านการฝึกฝนภายใต้โครงการของกระทรวงมหาดไทยไปแล้วกว่า 30,000 คน^[16] อีกทั้งมีข้อมูลว่าอาวุธปืนในจังหวัดชายแดนภาคใต้เฉพาะที่มีการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายภายในปี 2551 ก็มีจำนวนมากกว่า 159,445 กระบอก^[17]

หรือความขัดแย้งรุนแรงระหว่างประชาชนด้วยกันเองทั้งในเขตปกครองตนเองซินเจียงและจังหวัดชายแดนภาคใต้จะเป็นสัญญาณบ่งชี้ว่าสถานการณ์ในพื้นที่ทั้งสองอาจจะยิ่งเลวร้ายอันตรายมากขึ้นในอนาคต หากปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ยังไม่ได้รับการใส่ใจแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ประสบการณ์นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของความรุนแรงทั้งในจีนเจียงและจังหวัดชายแดนภาคใต้ย่อมจะเป็นบทเรียนสำคัญแก่ความพยายามแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งรุนแรงอันมีพื้นฐานมาจากความแตกต่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ของกันและกันได้บ้าง กล่าวคือ แม้ว่าความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์จะเป็นเรื่องปกติในบรรดารัฐและสังคมพหุวัฒนธรรม ทว่าความขัดแย้งดังกล่าวมีแนวโน้มจะปะทุเป็นความรุนแรงได้จากความไม่เป็นธรรมทางการเมืองและเศรษฐกิจ ประกอบกับนโยบายกดขี่อัตลักษณ์ของผู้คนต่างวัฒนธรรม

ที่สำคัญ ความเป็นจริงจากทั้งสองพื้นที่ความขัดแย้งนี้ย่อมจะสามารถสะท้อนให้เห็นได้ชัดเจนแล้วว่าความพยายามรับมือกับความขัดแย้งด้วยมาตรการรุนแรงไม่ว่าจะโดยรัฐหรือสังคมไม่เคยนำไปสู่ข้อยุติอย่างสันติและยั่งยืนได้เลย

- [1] ข้อมูลล่าสุดเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2552
- [2] คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, *เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์*. (กรุงเทพฯ: คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, 2549), 2-3.
- [3] จันทรจุฑา สุขชี, “จีนกับปัญหาผู้ก่อการร้ายมุสลิมในซินเกียง” ใน *มติชนรายวัน* ฉบับวันที่ 8 กันยายน 2548, 7.
- [4] คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, *เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์*, 32-33.
- [5] ดุราลัยเถิดเจื้อนใบเชิงโครงสร้างของความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ใน คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, *เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์*, 17-28.
- [6] จันทรจุฑา สุขชี, “จีนกับปัญหาผู้ก่อการร้ายมุสลิมในซินเกียง”, 7.
- [7] เพิ่งอ้าง.
- [8] Michael Dillon, “Uighur resentment at Beijing's rule” in *BBC News*, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/8137206.stm> (accessed July 11, 2009)
- [9] จันทรจุฑา สุขชี, “จีนกับปัญหาผู้ก่อการร้ายมุสลิมในซินเกียง”, 7.
- [10] Michael Dillon, “Uighur resentment at Beijing's rule”
- [11] คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, *เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์*, 23-24.
- [12] กิ่งกนก ขวลิตรารัง, “กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชนกลุ่มน้อยที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตปกครองพิเศษ ซินเจียงของประเทศจีนและจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย” การทดลองบรรยายของผู้สมัครอาจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2552.
- [13] จันทรจุฑา สุขชี, “จีนกับปัญหาผู้ก่อการร้ายมุสลิมในซินเกียง”, 7.
- [14] Michael Dillon, “Uighur resentment at Beijing's rule”
- [15] คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, *เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์*, 53.
- [16] Diana Sarosi and Janjira Sombutpoonsiri, *Rule by the Gun: Armed Civilians and Firearms Proliferation in Southern Thailand*. (Bangkok: Nonviolence International Southeast Asia, 2009), 12.
- [17] *Ibid.*, 17.

แผน “ป๊อาร์ทเอ็น” ยึด อบต. เพื่อสถาปนาอำนาจเถื่อนซ้อนอำนาจรัฐ ปัญหาใหญ่ที่ กอ.รมน. ต้องเอาชนะทาง “การเมือง” ให้ได้

by cha Yong | Mon, 2009-07-27 12:19

ไชยวงศ์ มณีพิลึก

การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. ใน 3 จังหวัด และ 4 อำเภอ ของ จ.สงขลาจำนวน กว่า 150 แห่ง ที่จะขึ้นในอีก 1 เดือนข้างหน้า กลายเป็น ประเด็นร้อนขึ้นทันที เมื่อมีข่าวจากหน่วยงานความ มั่นคงรายงานว่า ในการเลือกตั้งระดับ อบต.ครั้งนี้ ขบวนการแบ่งแยกดินแดนที่มีขบวนการป๊อาร์ทเอ็นโคออดิ เนตเป็นผู้นำขบวน มีแผนในการส่งคนเข้ายึดครอง อบต. ในครั้งนี้ เพื่อขยายฐานที่มั่นในหมู่บ้านที่มี “แนว ร่วม” และ “แกนนำ” ที่เข้มแข็ง เพื่อต่อต้านอำนาจรัฐ

โดยข้อเท็จจริง แม้หน่วยข่าวความมั่นคงจะไม่ออกมาเปิดเผยในเรื่อง “ป๊อาร์ทเอ็นฯ” เตรียมยึด “อบต.” ให้เป็นประเด็นร้อนจนสร้างความไม่พอใจให้กับหน่วยงานและองค์กรหลายองค์การที่ต้องการอยู่ อย่างเงียบเฉยด้วยวิธีการซุกซนๆ ไปได้พรม แต่ผู้ที่ติดตามสถานการณ์ ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ชนิด “เกาะติด” ต่างทราบดีว่าการส่งคนของขบวนการเข้าแทรกซึมในองค์กรต่างๆ ของ “ป๊อาร์ทเอ็นฯ” ไม่ว่า จะเป็น อบต. อบจ. โรงเรียน ส่วนราชการต่างๆ มีการดำเนินการมานานร่วม 10 ปี แล้ว จนปัจจุบันใน หน่วยงานต่างๆ ไม่เว้นแม้แต่ “อำเภอ” และ “โรงพัก” รวมทั้ง หน่วยงานของ “ทหาร” ต่างมี คนของ ขบวนการป๊อาร์ทเอ็นฯ แฝงตัวอยู่ทั้งนั้น

ในการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น ตั้งแต่กำนันผู้ใหญ่บ้านที่ผ่านมาก็มีความพยายามจาก ขบวนการป๊อาร์ทเอ็น ในการส่งคนของตนเองเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนและของกรมการปกครองเพื่อหวังผลในการ สถาปนาอำนาจการปกครองซ้อนอำนาจรัฐ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการยึดอำนาจรัฐมาเป็นของขบวนการ

ดังนั้นการเลือกตั้ง อบต.ทุกครั้ง ที่ผ่านมา “ป๊อาร์ทเอ็น” ก็พยายามในการส่งคนของตนเองเข้าไปนั่งใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาโดยตลอด ไม่ใช่เฉพาะในการเลือกตั้งครั้งนี้ เพียงแต่ที่ผ่านๆ มา ไม่มีใครนำ ข่าวดังกล่าวมาเปิดเผยให้เป็นที่ตื่นเต้นตกใจของคนทั่วไป เนื่องจากคนทั่วไปที่ไม่ใช่คนในพื้นที่ ต่างยังไม่ ค่อยรู้ถึงสถานการณ์การก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่ามีความรุนแรงและ “ลึก” แค่ไหน

ดังนั้น เมื่อทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างทราบถึงแผนของขบวนการป๊อาร์ทเอ็นเป็นอย่างดีว่าจะส่งคน ของตนเข้ายึดครององค์กรปกครองท้องถิ่นจึงต้องวางแผนในการผนึกกำลังต่อต้าน เพื่อมิใช่แผนของ “ป๊อาร์ท

เอ็น” บรรลุผลตามที่ต้องการ ไม่ใช่แค่ตื่นตกใจ และ “โชัย” ว่าเป็นแค่เรื่องราวกระแวงของฝ่ายความมั่นคง หรือพูด “ประชด” เพียงว่า “อย่าเลือกตั้งเสียเลยดิ้ม้ย” เพราะนั่น ไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหา

และวิธีการแก้ปัญหการเลือกตั้ง โดยการป้องกันกลุ่มคนที่ “บิอาร์เอ็นฯ” ส่งเข้ามาเป็นตัวแทนนั้น อย่าได้หวังพึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือ กกต.จังหวัด เพราะถ้าพึ่งเพียงการควบคุมให้ การเลือกตั้งเป็นไปอย่างถูกต้องตาม ยังเป็นปัญหาใหญ่ที่ กกต.จังหวัดใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังเอาตัว เกือบไม่รอด แม้แต่การหาคณะกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่น หรือ กกต.ท้องถิ่น ประจำหน่วยเลือกตั้ง ยังไม่ สามารถที่จะหาได้อย่างสมบูรณ์ จึงอย่างหวังพึ่ง กกต.จังหวัด ในการที่จะป้องกันกลุ่มบุคคลที่แฝงตัวเข้ามา จากขบวนการ “บิอาร์เอ็น”

โดยเฉพาะผู้ที่ถูกส่งลงสมัครให้ประชาชนเลือกนั้น ทุกคนไม่มีคดีความผิดติดตัว ดังนั้นจึงมีสิทธิอัน ชอบด้วยกฎหมายในการที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง และเมื่อชนะการเลือกตั้งเพราะประชาชนลงคะแนนให้ แล้ว เขาก็มีสิทธิ์ที่จะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นนั้นๆ

ดังนั้นวิธีเดียวเท่านั้นที่จะป้องกันมิให้คนของ “บิอาร์เอ็น” เข้าไปมีบทบาทในองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นคือหน่วยงานความมั่นคงและฝ่ายปกครอง ต้องให้ความช่วยเหลือ กกต.จังหวัด ในการเปิดเผยข้อมูล สร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในเรื่องประโยชน์ สิทธิของการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ซึ่งถึงผลดี ผลเสีย เพื่อ อย่าให้ประชาชนเลือกเข้ามา

เพราะประชาชนในพื้นที่ต่างรู้ว่า คนในหมู่บ้านของเขาว่าใครเป็นใคร คนไหนที่เป็นคนของ ขบวนการแบ่งแยกดินแดน แต่ที่เขาต้องเลือก เพราะมีการ “ชี้นำ” จากบุคคลที่เขาเชื่อถือ และบุคคลที่เขา เกรงกลัวในอิทธิพลและอำนาจมืด ดังนั้นในหมู่บ้านเป้าหมาย ที่ฝ่ายความมั่นคงมีข้อมูลของขบวนการใน การส่งคนลงรับการเลือกตั้ง หน่วยงานของรัฐจะต้องไม่ปล่อยให้มีการชี้นำและมีการข่มขู่ประชาชนเกิดขึ้น

รวมทั้งหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ 3 จังหวัด 4 อำเภอ ในพื้นที่แห่งความไม่สงบ จะต้องมีการ ปกป้องกัน ผู้สมัครคนอื่นๆ ที่เป็น “คู่แข่ง” ของผู้สมัครจากขบวนการฯ ไม่ให้เป็น “ใช้โป้ง” ก่อนถึงวัน ลงคะแนน เช่นที่เกิดขึ้นแล้วกับผู้สมัครผู้ใหญบ้าน 2 คน ในพื้นที่ บ้านตาเซ๊ะ ต.สุโหงปาดี อ.สุโหงปาดี จ. นราธิวาส ที่เพิ่งเกิดขึ้น จนสุดท้ายหาผู้สมัครไม่ได้

และสิ่งสำคัญคือ ทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาคมต่างๆ หรือสมาคมที่ เป็นองค์กรนำขององค์กรท้องถิ่น กกต.ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร ต้องยอมรับความจริง อย่า “ตะแบง” ว่า เป็นการใส่ร้าย เป็นการวิตกจริตของฝ่ายความมั่นคงและอย่าคิดแต่ปกป้ององค์กรของตนเองว่าดีเด่น

บริสุทธิ์ อย่างไม่ลืมหูลืมตา เพราะนั่น ไม่ได้ทำให้สถานการณ์ดีขึ้นและไม่ใช้การร่วมกันแก้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

สถานการณ์การก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น “เหตุเกิดที่หมู่บ้าน” จึงต้องระดมแก้ปัญหาที่ต้นตอ คือแก้ที่หมู่บ้าน และต้องเน้นในเรื่องของ “การเมือง” วิธีการที่ “ปาร์เอ็น” ใช้อยู่ในปัจจุบันคือ “การเมืองนำการทหาร” ซึ่งรัฐบาลจะต้องใช้วิธีการแบบเดียวกัน และจะต้องเหนือกว่า จึงจะได้ชัยชนะ และหากหน่วยงานความมั่นคงและรัฐบาล “ฟ่าย” ในหมากเกมของการเลือกตั้ง อบต. ใน 3 จังหวัด 4 อำเภอในครั้งนี้ ย่อมหมายถึงการ “ฟ่าย” ในเรื่องของ “การเมือง” ที่สำคัญที่สุดนั่นเอง

ปลดล็อกความต่างศาสนา ในทัศนะ ‘อิสมาอีลลุดดี จะปะเกีย’

by DeepSouthWatch | Mon, 2009-06-22 10:20

ทัศนะของผู้นำศาสนาต่อความแตกต่างในสถานการณ์ร้อน เดือนสติให้มองเห็นถึงรากของความต่างทางศาสนา ที่ถึงที่สุดแล้วต้องยอมรับกัน

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

Deep South Watch

ในขณะที่สถานการณ์ความรุนแรงร้อนนำในพื้นที่ชายแดนใต้อีกครั้งจาก 2 กรณีสำคัญทั้งเหตุสังหารหมู่ในมัสยิดอัลฟุรกอนบ้านไอร์ปาเย อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาสและกรณียิงพระที่ จ.ยะลา ทั้งนักวิเคราะห์และฝ่ายความมั่นคงหลายคนชี้ว่าเป็นความพยายามจุดชนวนให้ เกิดสงครามศาสนาโดยฝีมือของขบวนการใต้ดิน

ไม่อาจเดาใจผู้ลงมือว่ามีเป้าประสงค์ดังกล่าวจริงหรือไม่ แต่ประเด็นยังคงคนขณะละหมาดในมัสยิดและมาพระได้ก่อให้เกิดบรรยากาศลุกลามไป ด้วยความไม่ไว้วางใจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นอีกครั้ง ประเด็น "แตกต่างแต่ไม่แตกแยก" หรือ "ดอกไม้หลากหลาย" อย่างที่พยายามทำความเข้าใจกันมาตลอดระยะเวลา 5 ปีถึงคราวต้องหยิบยกมาพูดซ้ำกันอีกรอบ

ดร.อิสมาอีลลุดดี จะปะเกีย อธิการบดีมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา นักวิชาการศาสนา` ที่ได้รับการยอมรับนับถืออย่างกว้างขวางในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ออกมาให้ทัศนะต่อประเด็นดังกล่าวในงาน "กัมปงตักวา" หรืองานเครือข่ายชุมชนศรัทธา ที่หอประชุมเทศบาลนครยะลา จ.ยะลาวันเสาร์ที่ผ่านมา (20 มิ.ย.) แม้จะพูดเพื่อทำความเข้าใจเรื่องการสร้างกำแพงตักวาตามหลักศาสนา แต่ก็ให้ความเห็นต่อประเด็นความอ่อนไหวอย่างปัญหาความแตกต่างทางศาสนาของพื้นที่ นื่องชาวพุทธและมุสลิมด้วยมุมมองแบบนักการศาสนาไว้อย่างน่าสนใจ

"ถ้าเป็นกำแพงแต่ไม่ตักวา จะสร้างความเสียหายได้ เพราะฉะนั้นคนที่ใช้คำว่ากำแพงตักวาต้องระมัดระวังมากที่สุด อาจเป็นคำพูดที่ฟังดูดี ไพเราะ แต่เมื่อถึงเวลาปฏิบัติจริงทำได้ยาก" อธิการบดีมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ให้ความเห็นต่อกรณีที่มีการใช้ศาสนาพัฒนาชุมชน ซึ่งหยิบยกคำว่า "ตักวา" หรือความยำเกรงต่อพระผู้เป็นเจ้าเป็นจุดเด่นของโครงการ ซึ่งในที่นี้ความหมายโดยรวมอาจหมายถึง "ความศรัทธา" นั่นเอง

ภาพโดย : นครินทร์ ชินวร โคมล

"กำแพงตึกวานั้นถูกสร้างขึ้นครั้งแรกที่นครมาดิเนห์ ท่านนบีมุฮัมมัด(ศ็อลฯ) นำประชาชนไปสร้างขึ้น นั่นคือกำแพงตึกวา จริงๆ มันมีเงื่อนไข มีหลักการให้เกิดกำแพงตึกวา ต้องรู้ว่าเงื่อนไขต่างๆ มีอะไรบ้าง กำแพงตึกวาไม่จำเป็นต้องตึกวาทุกคน คนอื่นก็มีครอบครัวตึกวาเป็นของตนเอง แต่ทุกคนต้องยอมรับเงื่อนไขต่างๆ ถ้ายังชอบความดีงามที่มาจากอิสลามก็เลือกศรัทธาต่ออิสลาม" ดร.อิสมาอีลลุตฟี กล่าว ซึ่งเน้นย้ำถึงความแตกต่างของตึกวาแต่ละบุคคล อันหมายถึงความแตกต่างหลากหลายทางความเชื่อ

ทั้งนี้ อธิการบดีมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ให้ความทัศนะว่า ทุกศาสนาในโลกนี้มีจุดเหมือนกัน 5 ประการ

"ประการแรกคือความเป็นมนุษย์ ทุกคนเป็นมนุษย์เช่นเดียวกัน มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน ทุกคนที่เป็นมนุษย์ถูกสร้างจากอัลลอฮ์องค์เดียวเท่านั้น ผมไปศึกษาจากทุกศาสนา ไม่มีศาสนาไหนบอกว่าใครสร้าง เพราะฉะนั้นชาวพุทธ ชาวคริสต์ ชาวมุสลิม อัลลอฮ์เป็นผู้สร้าง' นั่นคือทัศนะของอิสลาม มนุษย์ทุกคนเป็นบ่าวของอัลลอฮ์ ไม่มีคัมภีร์ของศาสนาไหนบอกว่าตนเองสร้าง นอกจากอิสลามที่บอกว่าอัลลอฮ์คือพระเจ้าผู้สร้าง ทุกคนเป็นบ่าวของอัลลอฮ์ แม้บางคนไม่ศรัทธา ก็ไม่ได้ลดทอนความเป็นพระเจ้าผู้ทรงสร้างแต่อย่างใด"

"ประการที่สอง มนุษย์ทุกคนมีพ่อคนเดียวกันคืออาดัม และอัลลอฮ์ทรงสร้างองค์เดียว นั่นคือสิ่งที่อิสลามสอน' ส่วนประการที่สาม คือ เราอยู่ในสมัยของศาสนทูตนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ)เดียวกัน ทุกคนล้วนแล้วแต่เป็นประชาชาติของมุฮัมมัด จะศรัทธาหรือไม่ศรัทธาก็ล้วนเป็นประชาชาติเดียวกัน เปรียบเหมือนประเทศไทย มีนายกรัฐมนตรีชื่ออภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เสื้อแดงไม่รับ เสื้อเหลืองชอบ แต่เรายังมีนายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์

เวชชาชีวะ ไม่มีนายกคนที่สองของคนไทยคนอื่น ใครไม่ศรัทธาก็ไม่เสียหาย เพราะนบิฮัมมัด เป็นนบิฮัมมัดของคนทั้งโลก" อธิการบดีวิทยาลัยอิสลามยะลากล่าวและว่า

"ส่วนประการที่สี่นั้น ท่านนบิฮัมมัดจากอัลลอฮ์ว่าทุกคนที่เป็นมนุษย์เป็นพี่น้องกัน ในบทดุอาอีกกล่าวว่า จันนัตนั้นว่าทุกคนที่เป็นมนุษย์คือพี่น้องกัน เพราะฉะนั้นเราไม่ควรทะเลาะกัน หรือหากทะเลาะก็ทะเลาะแบบพี่น้อง แม้ว่าความจริงพี่น้องจะมีหลายระดับชั้น ชั้นพี่น้องไม่เหมือนกัน พี่น้องต่างแม่ พี่น้องต่างพ่อ พี่น้องศาสนาเดียวกัน พี่น้องต่างศาสนา แต่การเป็นพี่น้องกันศาสนาอิสลามยอมรับ ไม่ใช่ศาสนาอื่นไม่ใช่พี่น้อง ไม่ใช่อย่างนั้น"

"ประการสุดท้ายคือประการที่ห้า ทุกศาสนาสอนเหมือนกัน ว่าเราต่างเป็นศัตรูของมาร ทุกศาสนาประกาศตัวว่าเราเป็น "ศัตรูของมารร้าย" ไม่ว่ามารในรูปแบบไหน ที่เป็นสิ่งไม่ดี ทุกศาสนาบอกว่านั้นคือศัตรู" นี่คือทัศนะของผู้รู้ทางศาสนาอิสลามซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้ว่าเหตุผลแท้จริงของประเด็นความขัดแย้งอันอ่อนไหวนี้จะไม่ถูกแสดงออก อย่างเปิดเผยของคนสองศาสนาในพื้นที่ แต่เมื่อปรากฏผู้รู้ที่ได้รับการยอมรับจากคนจำนวนมากออกมาให้ความเห็นใน ลักษณะของการให้สติกับคนทุกศาสนา น้ำเสียงดังกล่าวจึงเป็น "น้ำหนัก" ที่น่าสนใจยิ่ง

แต่ท้ายที่สุด ภาระนี้ผู้มีหน้าที่โดยตรง คือฝ่ายความมั่นคงต้องทำให้ความจริงปรากฏออกมาโดยเร็ว!!!

ถ้ามถึงความรุนแรงที่ยังรุนแรง ฟังเสียงผู้กมนโยบาย “อภิตธิ เวชชาชีวะ” ฟังเสียงผู้ปฏิบัติงาน “ถาวร เสนเนียม”

by DeepSouthWatch | Thu, 2009-06-04 13:59

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

(Deep South Watch)

ผ่านไปแล้กว่า 5 เดือนหลังแถลงนโยบายต่อรัฐสภา และหนึ่งในเรื่องเร่งด่วนที่รัฐบาลซึ่งนำโดยอภิตธิ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ประกาศไว้คือการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่จนบัดนี้สถานการณ์ยังคงรุนแรง ล่าสุดเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม ได้มีการลอบก่อวินาศกรรมถึง 9 จุดใน จังหวัดยะลา ทำให้มีคำถามถึยบขึ้นถึงบทบาทและความจริงใจของรัฐบาล โดยเฉพาะพรรคประชาธิปัตย์ที่เป็นแกนนำ ซึ่งถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าหมกมุ่นอยู่กับการแก้ไขปัญหาการเมืองส่วนกลาง ไม่ว่าจะเป็นกรณีเสื้อแดงเสื้อเหลือง และการเมืองภายในพรรคร่วมรัฐบาล จนละเลยการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งๆที่ถูกคาดหวังเอาไว้เยอะ

“ถ้าหลักของเราเนี่ย ต้องเป็นเรื่องหมุนไปที่การพัฒนา เมื่อผมเข้ามาได้ตั้งคณะรัฐมนตรีชุดพิเศษ แล้วทำแผน ตอนนี้แผนเสร็จแล้วก็มาดูตัวงบประมาณซึ่งมีหลายตัวที่ต้องพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบ เพราะนโยบายที่พูดไว้เป็นการแสดงออกถึงการยอมรับในความหลากหลายของวัฒนธรรมมากขึ้น มีเรื่องอะไรบ้างกำลังไล่ทำอยู่ เช่น เรื่องภาษา” อภิตธิ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ชี้แจงต่อทีมข่าว “ดิฟเซ้าท์” ถึงภารกิจของรัฐบาลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

“ผมว่าขณะนี้ หน่วยงานของฝ่ายความมั่นคงเขาก็รับทราบ นโยบายที่มีความเป็นเอกภาพ และก็รับประเด็นปัญหาที่ทางฝ่ายการเมืองบอก อย่างกรณีที่เขาเห็นว่าไปละเมิดสิทธิคนหรือไม่ ตอนนี้เขาก็เข้ารับเต็มที่นะครับ ขอให้แจ้งข้อมูลมาเท่านั้นเอง ถ้ามีกรณีหรือคิดว่าจำเป็นต้องดำเนินการ เขาก็ให้ความร่วมมือ” เขายกถึงความเป็นเอกภาพของหน่วยงานรัฐในการร่วมกันแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่มาทุกยุคทุกสมัย ตั้งแต่เกิดความไม่สงบในพื้นที่เป็นต้นมา ซึ่งอภิตธิ ได้ประกาศไว้ตั้งแต่ต้นว่าจะสร้างความเป็นเอกภาพให้เกิดขึ้น แต่จนบัดนี้กลับยังไม่มีใครเห็นภาพนั้นชัดเจน

อภิตธิยืนยันว่านโยบายของรัฐบาลยังคงเป็นการเมืองนำการทหาร แต่การเมืองที่เขามุ่งเน้นคือคำว่า “พัฒนา” ที่ควรเป็น “ตัวนำ”

แต่ภาพจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทุกวันนี้คือทหารยังคงทำงานอยู่เต็มพื้นที่และบทบาทด้านการทหารยังคงนำโด่ง ซึ่งอภิสิทธิ์อธิบายว่า

“มันก็ยังมีเรื่องบทบาทของ กอ.รมน. กับพระราชกำหนด (พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ) ซึ่งผมกำลังจะปรับอยู่ แต่มันต้องมีเหตุ ต้องมีระบบการประเมินที่ดีที่จะทำตัวนี้ เพราะว่าในการต่ออายุ พ.ร.ก. คราวที่แล้ว ผมก็ให้ประเมิน ผมอยากให้เขาเทียบให้เห็นว่าระหว่างการใช้ พ.ร.ก. และช่วงที่เคยมีการชะลอการบังคับใช้ สมัยท่านสุรยุทธ์ จุลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตัวเลขมันเป็นอย่างไร ผมต้องการข้อมูลที่ชัดเจนในการตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงตรงนี้”

เมื่อถูกถามอย่างตรงไปตรงมาว่าเพราะต้องเอาใจกองทัพซึ่งมีบทบาทสำคัญในการได้มาซึ่งรัฐบาลชุดนี้ จนทำให้ไม่กล้าเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เขาตอบว่า “ผมกลับมองว่า การที่ผมเข้ามา ของพวกนี้ชัดเจนมากขึ้น อย่างกรณีโรฮิงญา สมัยก่อนผมไม่เคยเห็นใครในฝ่ายการเมืองไปตั้งคำถามนี้เลย แต่ตอนนี้พอเกิดประเด็นทุกประเด็น เราจะคุยกัน ทางราชการเขาก็ให้การตอบรับดี”

“มันเป็นเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความมั่นคงก็ต้องยอมรับว่ามีประชาชนในพื้นที่อีกส่วนหนึ่งซึ่งก็มีความคาดหวัง หรือมีความอบอุ่นกว่าจากการที่มีกองกำลังดูแลความมั่นคงอยู่ ความรู้สึกตรงนั้นก็แรง เราต้องหาความพอดีคือกองกำลังอยู่ตรงนั้นได้ แต่ไปเน้นด้านการพัฒนามากขึ้น ผมทราบตอนหลังว่ามีโครงการให้ทหารไปทำงานพัฒนามากขึ้น แต่ยังเข้าพื้นที่ไม่ได้ทั้งหมดเพราะบางพื้นที่มีปัญหา แต่เราทำ อย่าไปยึดติดว่าใคร ต้องยึดติดว่าเราทำอะไร”

เขาอธิบายต่อว่า จริงๆ แล้ว กอ.รมน. ไม่ใช่ทหาร แต่เป็นการผสมผสานของทุกฝ่ายอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นคนตั้งคำถามก็ตั้งคำถามได้หมดว่าทำไมการแก้ไขการชุมนุมถึงไม่ใช่ตำรวจ แต่ใช้ทหาร ตอนนี้ใครมีกำลังที่ทำได้ภายใต้กติกาก็ต้องให้คนนั้นทำไปก่อน ซึ่งโดยหลักก็ต้องให้ตำรวจทำก่อน แต่ตำรวจบอกว่าทำไมได้ก็ต้องให้ทหารทำ

“เหมือนกันตอนนี้สมมติมีผู้รับเหมาทำงานก่อสร้างถนนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผมให้เป็นนโยบายไปว่า ต่อไปนี้ไม่ใช่โยกบอออกมาจากพื้นที่ ผมบอกว่าเอาทหารเข้าไปสร้างชะ อย่าไปติดใจว่าเป็นทหาร ประเด็นคือเรากำลังสร้างถนน”

เมื่อถูกถามถึงเรื่องการพูดคุยเจรจากับกลุ่มขบวนการที่สนับสนุนการสร้างเสริมความรุนแรง อภิสิทธิ์ก่อนข้างระมัดระวังที่จะตอบคำถามนี้

“การพูดคุยทุกระดับทำได้อยู่แล้ว แต่ไม่ใช่เป็นเรื่องของการเจรจาเพราะถ้าบอกว่าเป็นการเจรจามีความซับซ้อนขึ้นมาทันที โดยเฉพาะเกี่ยวกับต่างประเทศ แต่ผมยังยืนยันว่ากรณีนี้เป็นเรื่องภายในประเทศ”

เมื่อถามต่ออีกว่า มีการติดต่อจากฝ่ายตรงข้ามรัฐเข้ามาบ้างหรือไม่ เขาเลี้ยงที่พูดถึง เพียงแต่กล่าวสั้นๆ ว่า “หลายระดับคงพูดคุยกันอยู่ ผมได้ยินมาบ้าง แต่ผมจะไปอยู่ในกระบวนการนี้ไม่ได้อยู่แล้ว”

สุดท้ายเขายืนยันความตั้งใจว่า ในช่วงปิดสมัยประชุมสภาฯ เขาจะลงพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หลังจากเคยมาตรวจเยี่ยมมาแล้วครั้งหนึ่ง ซึ่งขณะนี้จริงๆ แล้วเรื่องข้อมูลเขามีไม่น้อยอยู่แล้ว แต่อยากไปให้ขวัญและกำลังใจและฟังในสิ่งที่เล็ดรอดไป

ในข้อข้องใจเดียวกันเกี่ยวกับพันธสัญญาที่พรรคประชาธิปัตย์ประกาศไว้ในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่จนถึงบัดนี้กลับยังแทบไม่เห็นสัญญาณในทางที่ดี ซึ่งถาวร เสนเนียม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลศูนย์อำนวยการบริหารงานจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ชี้แจงว่า สิ่งแรกที่ต้องการให้มีคือองค์กรถาวร ซึ่งได้มีการจัดร่างพระราชบัญญัติเสร็จเรียบร้อยแล้ว ขณะนี้เรื่องอยู่ที่ที่ปรึกษากฎหมายของรัฐบาล ซึ่งได้พยายามติดตามหลายครั้งแล้ว แต่ยังไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน ดังนั้นขณะนี้ เขาจึงต้องทำงานภายใต้องค์กรที่เป็นอยู่ตามกฎหมาย

“ปัจจุบัน ศอ.บต.เป็นหน่วยงานที่ไม่มีบทบาทอำนาจในตัวของตัวเอง ก็ต้องทำงานประสานกับทุกส่วนราชการ ผมเริ่มต้นด้วยการประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ผู้ช่วย ทั้ง 5 จังหวัด ภายใต้ความร่วมมือของกองทัพอากาศที่ 4 ซึ่งเป็น ผอ.กอ.รมน. ภาค 4 และส่วนราชการอื่นๆ ทุกอย่างดำเนินการไปเสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้รับความร่วมมือจากทุกส่วนราชการ นอกจากนี้ผมยังได้เชิญส่วนผู้แทนทุกส่วนราชการจำนวน 62 คน ไปเยี่ยมกำนัน ๗๗๗ มุขมนตรีรัฐกลันตัน ซึ่งได้รับการต้อนรับอย่างมิตรไมตรี”

ถาวรบอกว่า สิ่งที่เป็นสัญญาณว่ารัฐบาลนี้เดินมาถูกแนวทางคือ มาเลเซียได้ปิดแคมป์ที่รับคนไทยที่อพยพ 131 คน กับอีก 2 แห่ง นอกจากนี้ตัวเลขของการเกิดเหตุรุนแรงตั้งแต่ 1 มกราคมจนถึง 30 เมษายนของปีนี้ ยังลดน้อยว่าช่วงเดียวกันในปีก่อนถึง 20 ครั้ง

“เราความเป็นเอกภาพในแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาภาคใต้มากขึ้น” ถาวรชี้แจงถึงเรื่องการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหน่วยงานต่างๆ เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา แม้จะเสี่ยงยังไม่ค่อยหนักแน่นนัก

“ที่เราพูดกันว่าใช้การเมืองนำการทหาร ด้วยการเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา ผมสร้างความเข้าใจด้วยการลงพื้นที่พบปะพี่น้องประชาชนถี่ยิบ ในบางสัปดาห์ ช่วงเสาร์-อาทิตย์ ถี่ยิบถึง 10 ครั้ง ไม่เว้นแม้กระทั่งกลางคืน นั่นคือการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างพี่น้องประชาชนกับเรา”

เมื่อถามว่าให้ความสำคัญการแก้ปัญหาชายแดนภาคใต้ แต่ทำไมคณะรัฐมนตรีชุดพิเศษหรือ ครม. ได้ถึงมีการประชุมไปเพียงครั้งเดียว เขาก็ชี้แจงว่า ครม. ได้ จะมุ่งเน้นในเรื่องของการจัดทำแผนงานโครงการอย่างไรก็ตามเขาเองก็เคยเตือนไปแล้วว่าอย่างน้อยควรจัดประชุมเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อจะติดตามงานให้เห็นเป็นรูปธรรม

“ถามว่ารัฐมนตรีถาวร เสนเนียม รับผิดชอบอะไร ผมรับผิดชอบ สอ.บต. ซึ่งอยู่ภายใต้ร่มเงาของ กอ.รมน. และเป็นหน่วยงานเล็กๆ ในหน่วยปฏิบัติการที่ 5 ของ กอ.รมน. ผมเองพยายามใช้ความสามารถและความสัมพันธ์ส่วนตัวในการประสานงานจริงๆ แล้วเราไม่สามารถสั่งงานผู้ว่าราชการจังหวัดได้แม้แต่คนเดียว ไม่สามารถสั่งการให้นายอำเภอปฏิบัติตามคำสั่งของเราได้แม้แต่คนเดียว เพราะเราไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาของ กอ.รมน. จึงไม่สามารถสั่งหน่วยงานในสังกัด กอ.รมน. ได้ ผมใช้ความรู้สึกนึกคิดที่รับผิดชอบต่อบ้านเมืองของข้าราชการที่มาให้ความร่วมมือกับเรา” เขาพูดด้วยน้ำเสียงที่ฟังเหมือนอัดอั้นตันใจ

เมื่อถามย้ำว่าสาเหตุที่แท้จริงทำให้พรบ.ฉบับใหม่ค้างงั้น เขาบอกเป็นนัยยะว่า “อาจเกิดจากความยุ่งยากทางการเมืองและความแตกต่างทางความคิด” เมื่อถามต่อไปว่าแล้วจะตอบคำถามคนในจังหวัดชายแดนได้อย่างไร

“ที่ตอบไม่ได้ ก็ไม่รู้จะเอาอะไรไปตอบ ผมก็ใช้ความซื่อเป็นคำตอบ ใช้ความเสียของตัวเราเองไปเป็นคำตอบ ใช้คำตอบในเชิงยุทธศาสตร์ ในเชิงนโยบาย ที่ประกาศไว้ต่อประชาชน ซึ่งเขาคงรับรู้ ว่าเราได้ทำแล้ว ทำเต็มที่แล้ว แต่การทำงานร่วมกันกับคนหลายๆ คน เมื่อผู้มีอำนาจเหนือกว่าบอกให้รอก่อน มันก็ต้องเป็นเช่นนี้”

เข้าใจพวกเขา : เข้าใจ เข้าถึง ..(सान)เสวนา

by DeepSouthWatch | Thu, 2009-09-03 17:30

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

นับเป็นจังหวะก้าวสำคัญของแวดวงวิชาการที่เกี่ยวกับความขัดแย้งชายแดนภาคใต้ในการพยายาม ถกเถียงผ่านเวทีเสวนา “ทำความเข้าใจผู้ก่อการชายแดนใต้ : การแปรความขัดแย้งที่รุนแรง” เมื่อวันที่ 28 สิงหาคมที่ผ่านมา โดยย้อนกลับสู่โจทย์ที่ว่าผู้ก่อความไม่สงบที่ชายแดนใต้เป็นใคร? ต้องการอะไร? และมี แรงขับเคลื่อนอย่างไร? ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นคำถามใหญ่โตสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่ ตลอดมา

จริงอยู่ การพยายามตอบคำถามดังกล่าวดำเนินเคียงคู่มานับตั้งแต่คลื่นความรุนแรงรอบใหม่ปะทุขึ้น เมื่อต้นปี 2547 ทว่าเรื่องราวเกี่ยวกับ “ผู้ก่อความไม่สงบ” ที่ผ่านมา หากไม่ถูกเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนบาง สำนักด้วยมุมมองและข้อมูลจากแหล่งข่าวความมั่นคงและการนำเสนอเรื่องราวของบางส่วนของ “ผู้ก่อ ความไม่สงบ” ภายใต้การคุมตัวของเจ้าหน้าที่รัฐแล้ว ก็เป็นงานวิชาการที่ถูกผลิตโดยนักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงเป็นหลัก

มีไม่มากนักที่คำตอบจะฉายภาพให้เราเห็นตัวตนของพวกเขาทั้งที่มาภูมิหลัง แรงขับเคลื่อนและฐาน ความคิดรองรับการกระทำ กระทั่งเป้าหมายในการ “ต่อสู้” ทั้งในฐานะองค์กรที่ปรับตัวตามบริบทของยุค สมัย หรือในฐานะปัจเจกชน “คนธรรมดา” ที่ต้องการโต้ตอบกับสิ่งที่พวกเขาเชื่อว่าเป็นความไม่เป็นธรรม ด้วยหนทางที่ใช้ความรุนแรงที่ขี้อึดและยับยั้งเช่นนี้

แน่นอนว่าเป็นการพยายามหาคำตอบที่ยากเย็น ในสถานการณ์ที่ผู้ก่อการ หรือ “ญว” เลือกที่จะไม่ เปิดเผยตัวเองและยังไม่ประกาศเจตนารมณ์เพื่อการต่อรองเรียกร้องกับรัฐบาลไทยเหมือนธรรมเนียมความ ขัดแย้งในลักษณะเดียวกันนี้ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลก

แต่กระนั้น มูฮัมหมัดอาบู ปาทาน ผู้ลี้ภัยที่หนีจากยะลา หนึ่งในผู้อภิปรายให้ความเห็นว่า การไม่สามารถทำความเข้าใจกับพวกเขาไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าพวกเขาต้องการเปิดตัวหรือไม่ หากแต่ต้องถือเป็นความ อ่อนด้อยของนักวิชาการและนักสื่อสารมวลชนเองที่ไม่สามารถกระพาะ โจทย์เหล่านี้ได้

ความเข้าใจต่อ “ผู้ที่เชื่อมั่นในความรุนแรง” จะเป็นก้าวสำคัญในการหาข้อต่อรองที่ลงตัวระหว่างผู้คนที่มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของสังคมชายแดนภาคใต้ การทำความเข้าใจกับตัวแสดงของพวกเขา นอกเหนือจากความเป็นโจรและผู้ต้องหา จึงสำคัญไม่น้อยกว่าความเข้าใจปัญหาในเชิงโครงสร้างที่สะท้อนความอ่อนแอและอ่อนด้อยของรัฐไทยเอง

สำคัญกว่านั้น การรู้จักและเข้าใจพวกเขาอาจนำไปสู่ร่องรอยที่จะหาหนทางในการคลี่คลายปมความขัดแย้งด้วยวิธีการที่ไม่จำเป็นต้องใช้ความรุนแรงก็เป็นได้

๐ ความชอบธรรมของการก่อการ

อาจกล่าวได้ว่าบทความ “A Tale of Two Insurgents” ของมาร์ค แอสคิว นักมานุษยวิทยาชาวออสเตรเลียที่ตีพิมพ์ในบางกอกโพสต์เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคมที่ผ่านมา น่าจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้ก่อเกิดวงเสวนาที่สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมจัดกับเครือข่ายจุฬาโกลบอลเน็ตเวิร์ค จากการได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกของเขา มาร์คถ่ายทอดชีวิตและความคาดหวังของชายหนุ่ม 2 คนที่อยู่ใน “องค์กร” ฉายภาพให้เห็นภูมิหลังและภารกิจที่แตกต่างกัน แต่ก็อยู่ในกระบวนการจัดตั้งทางความคิดและบริบทแวดล้อมที่หล่อพวกเขาขึ้นในบรรยากาศของการถูกกระทำและคำอธิบายที่ผูกโยงกับหลักการศาสนา

ทว่าในวงเสวนา มาร์คเริ่มต้นตั้งคำถามในภาพรวมถึงความชอบธรรมในการก่อเหตุรุนแรงของกลุ่มติดอาวุธใต้ดินที่กำลังต่อกรกับรัฐ เมื่อพิจารณาผ่านความหลากหลายในทัศนะของชาวบ้านที่เคยสนับสนุนการก่อเหตุเริ่มเอาใจออกห่างกลุ่มขบวนการ ในขณะที่วิธีการในการควบคุมชาวบ้านที่ทำให้ชาวบ้านที่ไม่ให้ความร่วมมืออาจตกเป็นเป้าโจมตีก็กดดันชาวบ้านอยู่ไม่น้อย

เขาตั้งคำถามว่ากลุ่มที่กำลังก่อการอยู่ในขณะนี้อาจไม่สามารถอ้างความเป็นตัวแทนของประชาชนชาวปาตานีได้ทั้งหมด และแม้ว่าจะมีบางส่วนที่เห็นร่วมกับพวกเขาก็ตาม

ฉะนั้น การพยายามทำความเข้าใจพวกเขาเป็นสิ่งที่อาจไม่ลำบากเกินไปนัก เนื่องจากในทัศนะของนักมานุษยวิทยาผู้นี้ การไม่มีสรรพคำเนียงอย่างเป็นทางการเปิดเผยออกมาไม่ได้เป็นการปิดกั้นการทำความเข้าใจพวกเขา เนื่องจากร่องรอยของเอกสารปลุกระดม ซีดี หรือแม้แต่การสร้างสัญลักษณ์จำนวนไม่น้อยในพื้นที่ก็พอจะให้เห็นเค้าลางของพวกเขา

๐ ขับเคลื่อนด้วยมลายู อิสลาม ปาตานี

ในขณะที่มุมมองจากนักข่าวในสนามอย่างมุฮัมมัดอายุบ ปาตานี ซึ่งเตือนเราว่า การบ่งชี้ตัวตนของ “ขบวนการ” กระทั่งเรียกร้องให้พวกเขาเผยข้อเรียกร้องอย่างเป็นทางการออกมานั้นอาจไม่สำคัญเท่ากับการพยายามค้นหาสิ่งเหล่านั้นโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะนักวิชาการและนักสื่อสารมวลชน

เขาวิจารณ์ต่อท่าทีการตั้งข้อสังเกตว่าเหตุใด “กลุ่มก่อการ” จึงไม่แสดงตัวและข้อเรียกร้องของฝ่ายตนว่าเป็นความคาดหวังต่อสูตรสำเร็จมากเกินไป เท่าที่ผ่านมา เขาเห็นว่าการพยายามเข้าใจปัญหาและการพยายามแสวงหาทางออกของความขัดแย้งที่ชายแดนภาคใต้แห่งนี้ ยากที่จะมีหนทางหรือรูปแบบที่สำเร็จรูป หากเรายังไม่สามารถจะ “รู้จัก” ผู้ที่กำลังใช้ความรุนแรงเพื่อเป้าหมายบางอย่างอยู่ในขณะนี้ เขาถือว่าเป็นความอับจนทางปัญญาและเป็นหน้าที่ของนักวิชาการและผู้มีวิชาชีพสื่อสารมวลชนเองต่างหาก

อย่างไรก็ตาม เขาระบุว่าการพยายามจะทำความรู้จักกลุ่มที่กำลังก่อการอยู่ในขณะนี้ก็ต้องไม่ละเลยการทำความเข้าใจถึงความสำคัญของคำ 3 คำ ได้แก่ *มลายู อิสลาม ปาตานี* ซึ่งถือเป็นรากฐานทางความคิดของพวกเขา แม้จะไม่มีข้อเรียกร้องอย่างเป็นทางการ แต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏทำให้เรารู้ว่าพวกเขาเป็นองค์กรที่มีการจัดตั้ง มียุทธศาสตร์ยุทธวิธีขององค์กรของพวกเขา

กระนั้นก็ตาม สัญญาณต่างๆ นับตั้งแต่การปะทุเหตุรุนแรงในปี 2547 ล้วนบ่งชี้ถึง “การต่อสู้” ที่แตกต่างกันออกไปจากในอดีต มุฮัมมัดอายุบ สะท้อนว่า เอกสารสำคัญเช่นเบอร์ญิสาด ดิ ปาตานี (การต่อสู้ที่ปาตานี) ซึ่งเจ้าหน้าที่ยึดได้จากร่างของผู้ก่อการในระหว่างเหตุการณ์ 28 เมษายน 2547 เป็นหลักฐานสำคัญซึ่งที่จริงแล้วน่าจะมีการแปลความหมายอย่างตรงไปตรงมาเพื่อทำความเข้าใจแนวความคิดของพวกเขา

สิ่งที่ตามมาคือทัศนคติที่แตกต่างกันระหว่างคนต่างพื้นที่กับคนมลายูในพื้นที่ที่มองผู้ก่อการในสายตาที่แตกต่างกันไป ในขณะที่กลุ่มแรกมองว่าเป็นโจร คนกลุ่มหลังให้นิยามว่าพวกเขาเป็น “ญูแว” หรือ “นักต่อสู้” สิ่งที่เป็นข้อยืนยันนั้นพิจารณาได้ไม่ยาก เมื่อชาวบ้านจัดการศพของผู้ที่เสียชีวิตด้วยการไม่อาบน้ำศพ ซึ่งถือว่าการกระทำต่อร่างของนักรบเพื่อศาสนาด้วยแล้ว ยืนยันถึงทัศนคติของชาวบ้านได้เป็นอย่างดี

พวกเขายังยกระดับความหมายของการต่อสู้ให้มันยทางศาสนา กล่าวคือให้การต่อสู้กับรัฐกลายเป็นภารกิจที่เป็น “ฟิรฎูอิน” หรือเป็นภาระทางศาสนาที่บังคับเหนือทุกคน สิ่งเหล่านี้อาจเรียกได้ว่าเป็นสิ่งใหม่ของขบวนการใต้ดินที่เคลื่อนไหวอยู่ในขณะนี้

๐ การกิจของมุสลิม - นัยยะทางศาสนา

ชากีร์ พัทธกัมพล อาจารย์ประจำสถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้นำเนื้อหาบางส่วนจากงานวิจัยของเขาและเพื่อนนักวิชาการมาเสนอต่อวงเสวนา เพื่อฉายภาพปะติดปะต่อถึงตัวตนของผู้ก่อการ ประเด็นแรกที่เขาหยิบยกคือการรับรู้สังกัด สิ่งที่เขาค้นพบจากการสัมภาษณ์สมาชิกของกลุ่มผู้ก่อการคือพวกเขาไม่รู้ว่าจะสังกัดอยู่ในกลุ่มใด ไม่แน่ใจว่าเป็นบิอาร์เอ็นตามที่มีการกล่าวขานกันหรือไม่ รู้เพียงอย่างเดียวว่าจะสู้เพื่อปาตานี ซึ่งในความเห็นของพวกเขา ถือเป็นภารกิจสำคัญที่สุด

ชากีร์ พบข้อสังเกตเกี่ยวกับมาร์ค ตรงที่การจัดหาสมาชิกของกลุ่มก่อการนั้นมีหลายระลอกคลื่น โดยคลื่นแรกจะดำเนินการก่อนปี 2547 ในขณะที่คลื่นที่สอง ซึ่งเกิดขึ้นหลังเหตุการณ์ตากใบและพบว่า เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเนื้อดินอันอุดมสำหรับการดึงให้มีผู้เข้าร่วมแถวขบวนการต่อต้านรัฐเป็นจำนวนมาก

การจัดตั้งจัดหาสมาชิกกระทำแฝงเร้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาหรือในหมู่บ้าน เครือข่ายของกลุ่มจะเล็กและเคลื่อนไหวง่ายที่สุด ในแต่ละกลุ่มย่อยมี 6 คน ซึ่งจะมีผู้นำเท่านั้นที่จะติดต่อกับกลุ่มย่อยอื่นๆ ระบบการแบ่งงานกันทำดีมาก การสั่งการจะกระทำผ่านโทรศัพท์มือถือโดยไม่ต้องเจอตัวกัน นอกจากนี้ ในระดับหมู่บ้านยังได้รับการสนับสนุนจาก “อาเยะ” หรือมวลชนในระดับหมู่บ้านในการก่อเหตุเปิดทาง

ส่วนโจทย์ที่ว่าอะไรเป็นแรงขับเคลื่อนพวกเขาให้เข้าร่วมและใช้ความรุนแรงตามคำสั่งของกลุ่มได้ ชากีร์พบว่าศาสนาถูกนำมาใช้ในกระบวนการเหล่านี้ เขาเชื่อมโยงตัวอย่างจากการเนื้อหาในการจัดตั้งทางความคิด โดยการยก “อีโร” ของชาวมลายูปาตานี ไม่ว่าจะเป็นฮัจยีสุหลง โต๊ะมีนา ฮัจยีดาโอ๊ะ ทำน้ำ และฮัจยีสะมะแอ ทำน้ำ ขึ้นมาตั้งคำถามว่าเหตุใดพวกเขาเหล่านี้จึงต้องต่อสู้เพื่อปาตานี? เป็นเพราะภารกิจทางศาสนาหรือไม่? พร้อมกับตั้งคำถามว่า หากไม่ทำตามอย่างพวกเขาเช่นนี้ ยังจะเรียกตัวเองว่าเป็น “มุสลิม” อีกหรือไม่?

นอกจากนี้ ในเนื้อหาดังกล่าวยังมีการเชื่อมโยงประสบการณ์ความเจ็บปวดของชาวปาตานีเทียบกับชุมชนมุสลิมต่างๆ ทั่วโลก การตอกย้ำว่าอิสลามกำลังอยู่ในสถานการณ์ตกต่ำ และนั่นเป็นความจำเป็นที่จะต้องลุกขึ้นต่อสู้

ข้อสังเกตของชากีร์มุ่งไปที่ว่าการใช้เนื้อหาทางศาสนาเช่นนี้อาจสะท้อนให้เห็น การใช้อุดมการณ์ชาตินิยมดังเช่นอดีตนั้น ไม่ได้ผลเสียแล้ว สิ่งที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ยังคงย้ำด้วยว่าลักษณะของ “สมาชิก” ที่ถูกคัดเลือกเข้าขบวนการนั้น ล้วนมีลักษณะความเป็นผู้นำสูง มีความเคร่งครัดในศาสนา และเป็นคนเรียนเก่ง องค์กรประกอบเหล่านี้มีผลในการดึงสมาชิกในหมู่บ้านและโรงเรียนให้เข้าร่วม อีกทั้งยังเป็นการสร้างการยอมรับของชาวบ้านที่เป็นมวลชนพื้นฐานอีกด้วย

๐ การก่อความไม่สงบแบบพอเพียง

ในขณะที่ มาร์ค บอกกับเราว่า คงไม่สามารถอธิบายการขับเคลื่อนของกลุ่มผู้ก่อการด้วยงบประมาณในการปฏิบัติการก่อนใหญ่คงไม่ได้ เพราะข้อมูลและปรากฏการณ์ได้สะท้อนว่าการก่อความรุนแรงของพวกเขามิจำเป็นต้องใช้เงินทุนมากมาย เพราะอุปกรณ์และอาวุธล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ขโมยมาเป็นหลัก แม้กระทั่งระเบิดรถยนต์ก็นำรถยนต์ที่ขโมยมาก่อนเหตุ ในขณะที่การประท้วงตัวในชุมชนและเมืองก็เรียกร้องเงินทุนอันน้อยนิด จนอาจเรียกได้ว่านี่คือรูปแบบของการก่อความไม่สงบแบบพอเพียง หรือ Sufficiency Insurgent

ในแง่ของความคิดขับเคลื่อน นักมานุษยวิทยาชาวต่างชาติผู้นี้พบว่า คำอธิบายของพวกเขาเชื่อมโยงและตีความประวัติศาสตร์รัฐปาตานีว่าเป็นรัฐอิสลามที่บริสุทธิ์ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ “ปะห์รูน” คอลัมนิสต์เลื่องชื่อแห่งเนชั่นสุดสัปดาห์ การตีความลักษณะเช่นนี้ยังสอดคล้องกับอุดมการณ์ใหม่ที่เพิ่งปรากฏขึ้น เพราะพวกเขาอาจได้ข้อสรุปแล้วว่าอุดมการณ์แบบชาตินิยมเช่นในอดีตเพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถผลักดันการเคลื่อนไหวได้ แต่ต้องอธิบายเพิ่มเติมด้วยว่าศาสนาถูกคุกคามอย่างไร และหลักฐานที่เห็นได้ชัดเจนคือกรณีความรุนแรงโดยรัฐที่เกิดขึ้น อาทิเช่น เหตุการณ์ตากใบ ซึ่งผู้ทำหน้าที่จัดหาสมาชิก (recruiter) ใช้เป็นข้ออ้างหลักฐานที่ชี้ว่ารัฐไทยเกลียดคนมุสลิมจริงๆ

นอกจากนี้ ในทัศนะของพวกเขาแล้ว การก่อการไม่ได้เป็นไปเพื่อการ “แบ่งแยก” ดังทัศนะจากมุมมองของ “คนไทย” หากแต่พวกเขาอธิบายว่าเป็นการขับไล่รัฐไทยออกจากพื้นที่ของพวกเขา เป็นการปกป้องพื้นที่จากเจ้าหน้าที่ของรัฐไทย เพื่อให้ดินแดนแห่งนี้เป็นอิสลามบริสุทธิ์ ซึ่งมีความหมายกินความถึงความบริสุทธิ์ในแง่ของจำนวนคนด้วย

๐ ตำรวจองค์กรใต้ดินในภูมิภาค

ในงานวิจัยร่วมกับธนาคารโลกเกี่ยวกับการสำรวจเอกสารงานเขียนจำนวน 112 ชิ้น ที่เกี่ยวกับความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งในจำนวนนี้มี 21 ชิ้นที่ระบุถึงกรณีความขัดแย้งที่ชายแดนภาคใต้โดยตรง ชญานิษฐ์ ฟูรัตน์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ค้นพบว่า มีการตั้งข้อสังเกตว่าการก่อเหตุที่ชายแดนใต้เป็นฝีมือของกลุ่มปฏิบัติการกลุ่มใหม่ที่แตกต่างกับกลุ่มเก่าในอดีต และจากคำถามที่ว่าเหตุใดกลุ่มก่อการจึงสามารถยืดระยะการก่อเหตุได้เป็นเวลานานเช่นนี้ ข้อสังเกตที่ได้รับจากการสำรวจงานเขียนเหล่านี้ชี้ไปที่ความเป็นไปได้ที่กลุ่มเคลื่อนไหวในท้องถิ่นอาจมีการเชื่อมโยงกับกลุ่มอื่นๆ ในระดับสากล

แต่กระนั้น สิ่งที่ ชญานิษฐ์ ยกขึ้นมาเสริมประเด็นในการพูดคุย ได้แก่ การใช้มุมมองของทฤษฎี องค์การเข้ามาวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจกับกลุ่มก่อการที่ชายแดนภาคใต้ โดยเทียบเคียงกับปรากฏการณ์ ความขัดแย้งในพื้นที่ต่างๆ และพบว่า ลักษณะของความเป็นองค์กรที่จะขาดเสียไม่ได้ น่าจะต้องมีอยู่ด้วยกัน 4 ประการ กล่าวคือ องค์กรต้องมีเป้าหมายประสงค์ ต้องมีทรัพยากร ต้องมีโครงสร้าง และต้องมีกระบวนการ ดำเนินการ

โดยส่วนใหญ่แล้ว กรณีศึกษาที่เธอพบว่าล้วนมีเป้าหมายที่ใกล้เคียงกัน นั่นคือ การต่อสู้เรียกร้อง เพื่อให้มีการแบ่งแยกดินแดนออกจากรัฐเดิม แต่กระนั้นก็เชื่อว่าจะมีเป้าหมายเดียวกันนี้ทุกกลุ่ม เนื่องจากใน กรณีของกลุ่มพยัคฆ์พิณ (LTTE) นั้นพวกเขาเรียกร้องความเป็น Self – Autonomy ที่ยังเชื่อมโยงอยู่ ภายใต้รัฐศรีลังกาเดิม ในขณะที่กรณีความขัดแย้งที่เคชเมียร์กลับพบว่ากลุ่มติดอาวุธที่มีหลายกลุ่มก็มีข้อ เรียกร้องที่แตกต่างกัน กระทั่งถึงขั้นขัดแย้งกัน กล่าวคือมีกลุ่มหนึ่งต้องการดินแดนจัมมูเคชเมียร์ทั้งที่อยู่ใน ส่วนของอินเดียและปากีสถานเพื่อประกาศตั้งรัฐใหม่ ในขณะที่อีกกลุ่มต้องการผนวกเข้ากับปากีสถาน

แต่ที่น่าสนใจก็คือ สถานการณ์ที่ทางการรับมือกับการก่อความรุนแรงโดยที่ฝ่ายผู้ก่อเหตุไม่ประกาศ ตัวและข้อเรียกร้องทางการเมือง ชญานิษฐ์ พบว่าในภูมิภาคแถบนี้ นอกเหนือจากจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว ยังพบภาวะที่รัฐกำลัง “สู้กับผี” อีกที่หนึ่ง คือ ความขัดแย้งที่เขตบาโลคีสถาน ทางตะวันตกของประเทศ ปากีสถาน

ความเป็นองค์กรยังต้องรองรับด้วยการมีทรัพยากร อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์ผู้นี้แจ้งว่า การสำรวจพื้นที่ความขัดแย้งของเธอพบว่า จริงๆ แล้วกองกำลังใต้ดินเหล่านี้ไม่ได้มีจำนวนมากนัก เมื่อเทียบกับกองกำลังของทางการที่ถูกส่งเข้ารับมือในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่ระดมกำลังจำนวนมากเข้าจัดการใน สักส่วนหลายเท่าตัว แต่คำถามก็คือเหตุใดจึงยังไม่ชนะ ในขณะที่ทรัพยากรด้านงบประมาณของกลุ่มติด อาวุธ ในงานศึกษาหลายชิ้นพบว่า มีแหล่งที่มาหลายด้าน บางกลุ่มได้งบประมาณมาจากสมาชิกของกลุ่มที่ พลัดถิ่นในต่างประเทศ และก็มีบางกลุ่มที่มีรายได้จากธุรกิจผิดกฎหมาย

งานศึกษาหลายชิ้นชี้ไปยังการจัดองค์กรที่เน้นการสร้างเครือข่ายและมีความสัมพันธ์ระหว่างกันจาก ประสพการณ์ร่วมของอดีตนักบุญฮิดินที่อพยพไปปากีสถานเมื่อหลายปีก่อน ในขณะที่กระบวนการสำคัญของ องค์กรได้แก่การหาสมาชิกใหม่ (recruitment) ซึ่งงานศึกษาหลายชิ้นหนึ่งระบุว่าหลายองค์กรเหล่านี้ใช้ วิธีการเปิดโรงเรียนสอนศาสนาหรือแทรกแซงเข้าสู่โรงเรียน

นอกจากนี้ ยังพบว่ากระบวนการหาสมาชิกใหม่ของขบวนการเหล่านี้ล้วนสัมพันธ์เกี่ยวโยงกับนโยบาย ของภาครัฐในขณะนั้น กล่าวคือ ยิ่งมีการใช้มาตรการปราบปรามและกดขี่มากเท่าใด ยิ่งทำให้การหาสมาชิก ของกลุ่มใต้ดินเหล่านี้ยิ่งง่ายขึ้น ในขณะเดียวกัน หากภาครัฐยังปิดเสียงสะท้อนของประชาชนและไม่เปิด

พื้นที่ทางการเมืองก็เท่ากับเป็นการสนับสนุนให้มีการจับอาวุธสู้กับรัฐมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งข้อสรุปนี้ไม่ต่างกับสิ่งที่ชาทียและมาร์คค้นพบที่ชายแดนภาคใต้เท่าใดนัก

อย่างไรก็ตาม การสำรวจเอกสารเหล่านี้ ชวนนิยรัฐยังพบว่าที่ผ่านมายังไม่มีความพยายามจะศึกษา “ผู้ก่อการ” ในฐานะปัจเจก เพื่อจัดระเบียบความเข้าใจของเราต่อการใช้ความรุนแรงของพวกเขาเหล่านี้ ซึ่งเป็นโจทย์เดียวกับสิ่งที่ปัญหาชายแดนใต้กำลังเผชิญ

ความลับดำมืดเกี่ยวกับตัวตนของผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในปฏิบัติการความรุนแรงทั้งในระดับปัจเจก และระดับองค์กรที่มีการจัดโครงสร้างทางการเมือง การทหาร และความคิดที่แตกต่างกับในอดีตเช่นนี้อาจเป็นกุญแจสำคัญต่อกระบวนการสร้างสันติภาพในอนาคต เมื่อเราค้นพบว่าการทำความเข้าใจปัญหาในแง่มุมเชิงโครงสร้างของความไม่เป็นธรรมอาจไม่เพียงพอต่อการถอนรากฐานของเหตุผลในการใช้ความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำนั้นจะเป็นฝ่ายใดก็ตาม ในขณะที่เดียวกันกับการใช้กำลังเข้ากดทับเบียดขับผู้ต่อต้านก็หาได้เป็นคำตอบในการคลี่คลายปฏิกิริยาที่ตามมาไม่ ดังบทเรียนที่ประสบในพื้นที่ความขัดแย้งอื่นๆ

ด้วยเหตุนี้ ความเข้าใจต่อ “พวกเขา” จะเป็นรากฐานในการทำความเข้าใจถึงเหตุผลในการลุกขึ้นต่อต้าน ซึ่งจะเป็นวัตถุดิบในกระบวนการสานเสวนาในอนาคตนั่นเอง

ชายแดนใต้เดือนสิงหาคม 52 : การต่อสู้ที่ฟาฏอนีในเดือนรอมฎอน

by DeepSouthWatch | Sun, 2009-09-06 12:09

ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (DSW)

ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่มีทีท่าว่าจะสงบลงง่ายๆ หลังจากเวลาผ่านไปถึง 5 ปี กับอีก 8 เดือนแล้ว ถ้านับจากสถิติของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ในระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2547 จนถึงสิ้นเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2552 มีเหตุการณ์ร้ายในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส เกิดขึ้นประมาณ 9,232 ครั้ง ผลของเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มีผู้เสียชีวิตประมาณ 3,611 ราย มีผู้ได้รับบาดเจ็บประมาณ 6,073 ราย กล่าวโดยภาพรวม สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ทำให้มีผู้ได้รับผลกระทบเป็นเหยื่อของความรุนแรงทั้งเสียชีวิตและบาดเจ็บสูงถึงประมาณ 9,684 ราย ผลกระทบในแง่ของความสูญเสียต่อมนุษย์และสังคมน่าจะสูงมากกว่านี้ กล่าวคือถ้าจะประมาณจำนวนบุคคลที่อยู่ในครอบครัวของผู้เป็นเหยื่อของเหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าวจะสูงมากถึงประมาณ 48,000-50,000 คน

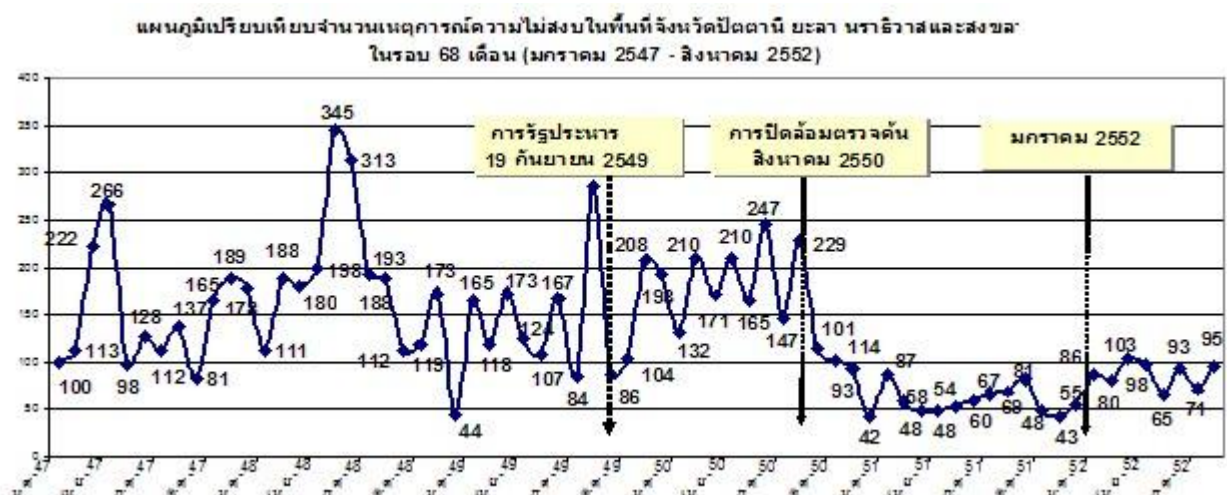
เหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้จึงมีผลกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนทั่วไปในพื้นที่มาก ดังจะเห็นได้จากการสำรวจความคิดเห็นประชาชนในจังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส รวมทั้ง 4 อำเภอของจังหวัดสงขลาจำนวน 2,000 คน โดยสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (CSCC) ระหว่างวันที่ 1-29 มิถุนายน 2552 ประชากรตัวอย่างมากถึงร้อยละ 22 ที่มีเพื่อน คนรู้จักหรือญาติสนิทเสียชีวิตหรือบาดเจ็บหรือหายตัวไปจากเหตุการณ์ความไม่สงบ แสดงให้เห็นว่ามีคนจำนวนมากในพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบในแง่ความรู้สึกที่มีคนรู้จักใกล้ชิดคิดเป็นเหยื่อของเหตุการณ์ความรุนแรง

ความต่อเนื่องของความรุนแรงและความไม่มั่นคง

เมื่อทบทวนการวิเคราะห์แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเหตุการณ์ความรุนแรงที่มีกระแสสูงมากนับตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2547 ซึ่งทำให้มีความถี่ของ

เหตุการณ์สูงถึงเดือนละประมาณ 150-180 กว่าครั้ง (รวมทั้งการยิง การวางระเบิด การวางเพลิงและการก่อวินาศกรรม) นับตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2547 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2550 แต่หลังจากเดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2550 ระดับความชุกของเหตุการณ์ความรุนแรงไม่ส่งบลดลงจนถึงระดับที่ต่ำกว่า 100 ครั้งต่อเดือน และตลอดช่วงปี พ.ศ. 2551 เหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่อยู่ในระดับที่ลดลง จากเดิมตั้งแต่ปี 150-180 เหตุการณ์ต่อเดือนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2550 จนอยู่ในระดับโดยเฉลี่ย 60 เหตุการณ์ต่อเดือนในปี พ.ศ. 2550

แต่เป็นที่น่าสนใจเกิดว่า ในปี พ.ศ. 2552 มีแนวโน้มว่าเหตุการณ์อาจจะมียกระดับความรุนแรงมากขึ้น โดยที่ในรอบ 8 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2552 เหตุการณ์ความไม่สงบรายเดือนจะเกิดขึ้นโดยเฉลี่ย 86 เหตุการณ์ โดยเฉพาะในเดือนมีนาคม เมษายน มิถุนายนและเดือนสิงหาคมที่ผ่านมาถือว่าเป็นเดือนที่มีเหตุการณ์สูงถึง 95-100 กว่าครั้งต่อเดือน

เมื่อพิจารณาในแง่ของผลกระทบต่อชีวิตของผู้คน ไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไปหรือเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งการตายและบาดเจ็บ จะเห็นได้ว่าเหตุการณ์ยังมีความไม่แน่นอน ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่ามีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวมกันประมาณ 9,684 ราย การทุ่มกำลังของรัฐเข้าควบคุมพื้นที่มากขึ้นในช่วงปลายปี พ.ศ. 2550 ทำให้เหตุการณ์มีแนวโน้มว่าจะลดความเข้มลง และจำนวนผู้สูญเสียลดลง โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2551

แต่ดูเหมือนว่าในปี พ.ศ. 2552 มีแนวโน้มว่าสถานการณ์อาจจะกำลังเพิ่มระดับขึ้น และมีแนวโน้มว่าความสูญเสียต่อชีวิตกำลังมีระดับสูงขึ้นอีก ดังจะเห็นได้จากเมื่อพิจารณาเป็นรายเดือน ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2547 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2550 มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บโดยเฉลี่ยเดือนละ 153 ราย แต่ในช่วงระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2550 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บลดลง เหลือ

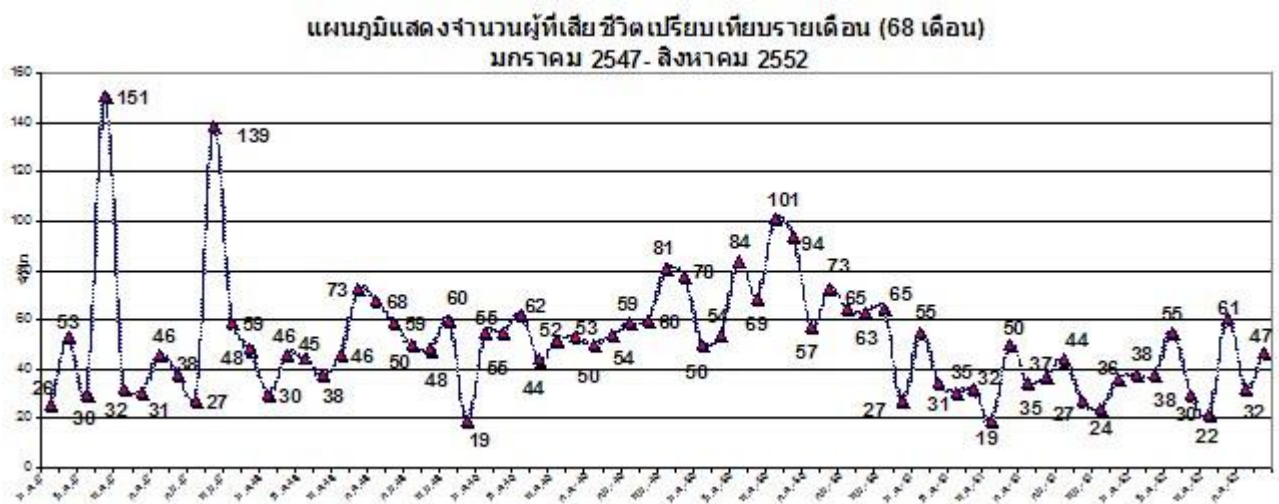
โดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 108 ราย แต่ในช่วง 8 เดือนระหว่างเดือนมกราคม-สิงหาคม ปี พ.ศ. 2552 มีผู้ตาย และบาดเจ็บสูงขึ้นถึงโดยเฉลี่ยเดือนละ 124 ราย

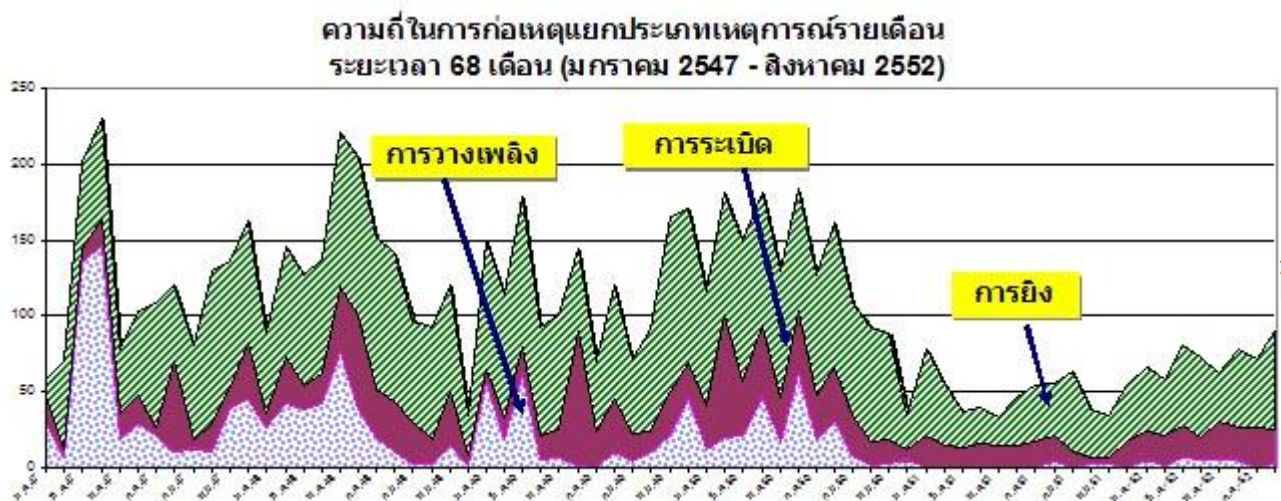
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา จำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บกลับสูงขึ้นอีกถึงประมาณ 213 ราย ซึ่งถือว่าสูงเท่ากับระดับของความสูญเสียก่อนหน้ามาตรการคุมเข้มและระดมกำลังขนานใหญ่ของรัฐตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ. 2550 ในเดือนสิงหาคมที่เพิ่งผ่านมานี้ ซึ่งเป็นช่วงเริ่มเดือนรอมฎอน การสูญเสียจากสถานการณ์ความไม่สงบก็ยังคงสูงถึง 158 ราย

57

South

เดือนมิถุนายนเป็นเดือนที่มีเหตุรุนแรงที่สุดในช่วงครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. 2552 เหตุการณ์ความรุนแรงที่เด่นชัดก็คือการระเบิดที่บริเวณอำเภอยี่งอ และการกราดยิงมัสยิดอัลฟุรกอน บ้านไอร์ปาเย อำเภोजะเอย์ ร้อง จังหวัดนราธิวาส ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิต 10 รายคามัสยิด ในเดือนสิงหาคมซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของเดือนรอมฎอนของพี่น้องมุสลิมที่เป็นคนส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บก็ยังคงมีระดับค่อนข้างสูง

การประเมินสถานภาพของความรุนแรง

เหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ ที่ดูเหมือนจะลดลงในปี พ.ศ. 2551 แต่ในขณะเดียวกันก็ดูเหมือนว่าจะเพิ่มขึ้นอีกในปี พ.ศ. 2552 นั้น มีความหมายอย่างไร? สถานการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นปัจจัยหลายอย่าง

ที่เป็นองค์ประกอบของการอธิบายปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นทั้งปัจจัยภายในและภายนอก

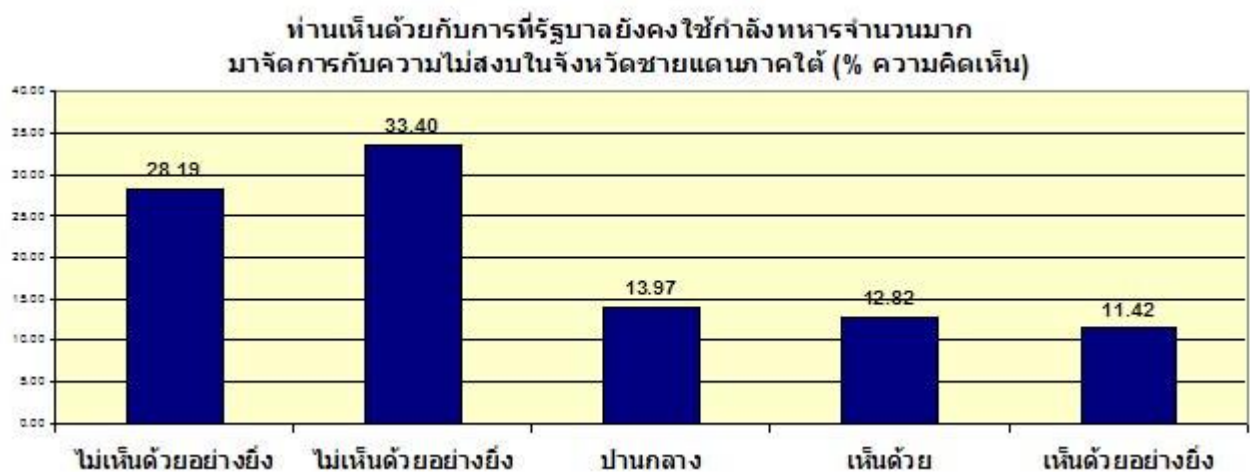
1. การที่รัฐใช้มาตรการทางทหาร โดยเฉพาะการใช้กองกำลังจำนวนมากเข้าควบคุมพื้นที่พร้อมทั้งการเปิดยุทธการปิดล้อมตรวจค้นเป้าหมาย กิจกรรมการข่าว งานพัฒนาสัมพันธ์มวลชน ประกอบกับการยังคงรักษาอำนาจด้วยการใช้กฎหมายพิเศษ เช่น กฎอัยการศึก และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ทำให้สามารถควบคุมพื้นที่ รักษาความสงบและลดพื้นที่การเคลื่อนไหวของกองกำลังฝ่ายก่อความไม่สงบ และลดปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ ได้ ในระดับที่มีนัยสำคัญ จะเห็นได้จากการลดจำนวนครั้งและความถี่ของเหตุการณ์ความไม่สงบในช่วงปี 2551 และตลอดมาจนช่วงต้นปี พ.ศ. 2552

2. อย่างไรก็ตาม กองกำลังและมาตรการทางทหาร รวมทั้งการใช้กฎหมายพิเศษอย่างเดียวไม่อาจลดเงื่อนไขของความขัดแย้งและความรุนแรงได้ เพราะปัญหาพื้นฐานคือเรื่องของความรู้สึกไม่เป็นธรรมของคนมลายูมุสลิมปัตตานี และปัญหาเชิงโครงสร้างอื่นๆ เช่น ปัญหาการว่างงาน ความยากจน และปัญหาเศรษฐกิจอื่นๆ ในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้เกิดเหตุการณ์ที่สะท้อนความผิดพลาดในเรื่องความเป็นธรรมที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาในเรื่องการปฏิบัติของรัฐในเรื่องความยุติธรรมอันเป็นปมปัญหาที่สำคัญที่ทำให้เกิดกระแสความรู้สึกไม่พอใจต่อรัฐ ตัวอย่างเช่น การแสดงความรู้สึกไม่เห็นด้วยกรณีคำสั่งศาลจังหวัดสงขลาคดีหมายเลขดำที่ ช.16/2548 หมายเลขแดงที่ ช. 8/2552 เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 ในคดีไต่สวนการตายกรณีตากใบ และกรณีการสังหารหมู่ที่มัสยิดไอร์ปาเย อำเภोजะเอยีร์ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2552 ซึ่งมีข้อสงสัยว่าฝ่ายใดเป็นคนทำ และรัฐสามารถจับตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้หรือไม่

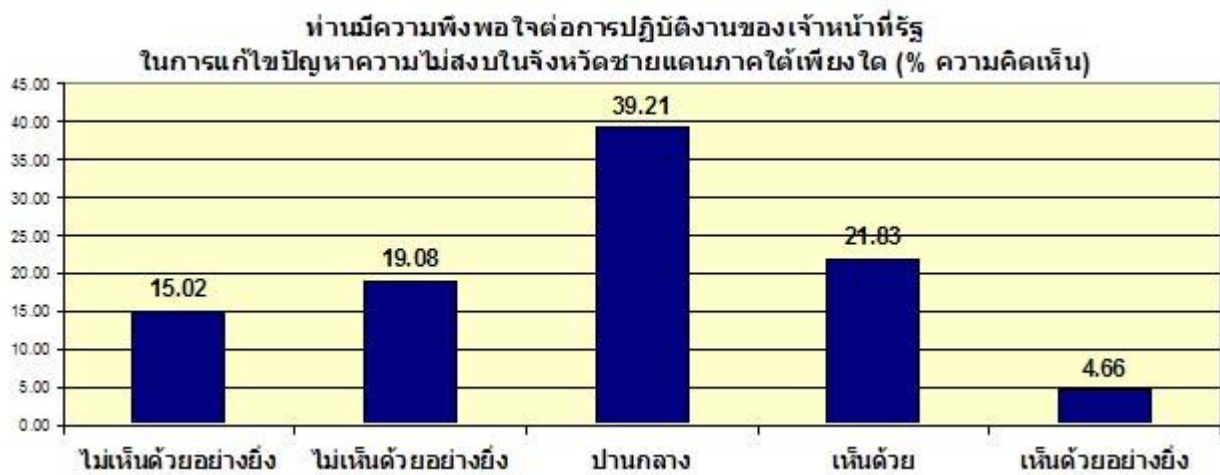
3. ในประเด็นทางจิตวิทยาสังคม แม้ว่ารัฐจะพยายามควบคุมเหตุการณ์ความรุนแรงด้วยการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่จำนวนมาก แต่รัฐก็ยังไม่สามารถเอาชนะจิตใจของประชาชนส่วนมากในพื้นที่ได้ ข้อเท็จจริงดังกล่าวสะท้อนออกมาให้เห็นจากข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นครั้งล่าสุดโดยสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (CSCC) ซึ่งทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและบางส่วนของจังหวัดสงขลา จำนวนประมาณ 2,000 คน เพื่อประเมินผลกระทบของการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินในระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2552 ต่อคำถามที่ว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีอคติและไม่เป็นธรรมต่อคนบางกลุ่มอยู่ มีผู้ตอบเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งรวมกันมากถึงร้อยละ 52.63 ส่วนอีกร้อยละ 35.65 มีความเห็นปานกลาง ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 11 ไม่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เมื่อถูกถามว่าเห็นด้วยกับการที่รัฐบาลยังคงใช้กำลังทหารจำนวนมากมาจัดการปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือไม่ เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ตอบจำนวนสูงมากถึงร้อยละ 61.59 อยู่ในกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ผู้เห็นด้วยระดับปานกลางมีจำนวนร้อยละ 13.97 ส่วนที่เหลือประมาณร้อยละ 24.24 เท่านั้นที่ตอบว่าเห็นด้วย สะท้อนให้เห็นความต้องการที่จะให้ใช้มาตรการทางการเมืองนำการทหารของประชาชนส่วนมากในพื้นที่

ดังนั้น เมื่อประเมินโดยภาพรวมความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐในการแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คนส่วนมากจึงมีความรู้สึกกลางๆ ร้อยละ 39.21 ส่วนอีกร้อยละ 34.10 บอกว่าไม่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียงแค่ร้อยละ 26.49 เท่านั้นที่พอใจ เห็นด้วยหรือเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ปฏิบัติการทางวาทกรรมของการต่อสู้ที่ฟาฏอนี

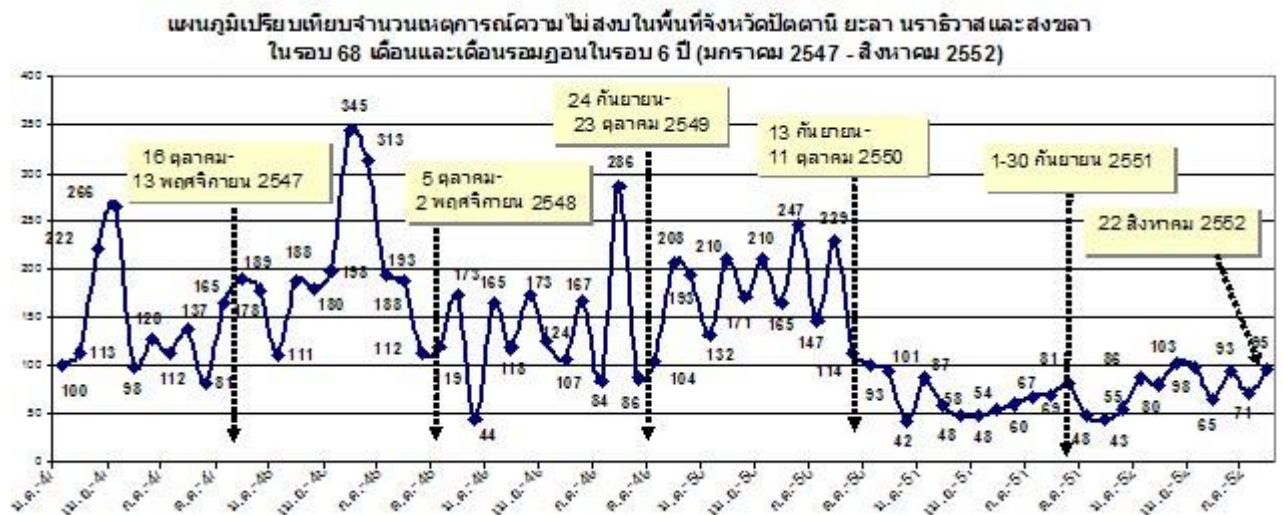
ในท่ามกลางคลื่นของความรุนแรงที่เกิดขึ้น ความซับซ้อนของเหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สะท้อนให้เห็นการต่อสู้อย่างดุเดือดระหว่างพลังของฝ่ายต่างๆ เพื่อที่จะยึดครองพื้นที่ทางสังคมและการแย่งชิงความชอบธรรม ในขณะที่ฝ่ายรัฐทุ่มกำลังและงบประมาณจำนวนมหาศาลเพื่อแก้ปัญหาและคงสภาพการควบคุมเอาไว้ได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังไม่สามารถเอาชนะจิตใจของประชาชนอีกจำนวนไม่น้อยในพื้นที่ในการต่อสู้ทางการเมืองเพื่ออัตลักษณ์และชีวิตที่ดีขึ้น

จุดอ่อนที่สำคัญก็คือความไม่สามารถจัดการปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพด้วยวิธีการการเมืองนำ การทหาร ยังไม่สามารถแก้ปัญหาความชอบธรรมของรัฐและแก้ปัญหาโครงสร้างการเมืองการบริหารเพื่อจัดการปัญหาความขัดแย้งที่ซับซ้อนในพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษทางสังคมวัฒนธรรม ตัวเร่งของความรุนแรงและความเข้มข้นของปัญหาก็คือกระแสทางสากลที่มีการเชื่อมโยงกันระหว่างการต่อสู้เพื่ออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และความยุติธรรมให้เข้ากับตัวแปรในทางศาสนาอย่างทรงพลัง

คงจะเห็นได้จากการเร่งกระแสความรุนแรงและการก่อความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้ในช่วงช่วงเดือนรอมฎอนหรือการถือศีลอดของพี่น้องชาวมุสลิมทั่วโลก กระแสการก่อการร้ายที่มักจะเพิ่มความเข้มข้นมากขึ้นในดินแดนที่มีความขัดแย้งในโลกเช่นที่อิรัก อัฟกานิสถานและปากีสถาน การต่อสู้ที่ปัตตานีก็จะถูกเร่งกระแสความรุนแรงในช่วงนี้เช่นเดียวกัน

ในความรุนแรงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ตลอดช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมา แม้ในช่วงเดือนถือศีลอดมักจะไม่ใช่ช่วงเวลาที่มีความรุนแรงสูงสุดของแต่ละปี เว้นแต่ในปี 2547 ซึ่งเกิดเหตุการณ์ที่ตากใบในวันที่ 25 ตุลาคม แต่ในปีที่ผ่านมา (2551) เดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีเหตุการณ์ความรุนแรงสูงสุดของทั้งปีซึ่งเป็นเดือนรอมฎอน ในปี 2552 นี้ เหตุการณ์ตั้งแต่ช่วงปลายเดือนสิงหาคมก็สูงขึ้นอย่างเด่นชัด จนทำให้เดือน

สิงหาคมเป็นอีกเดือนหนึ่งเดือนที่มีสถิติของความรุนแรงสูงมากในปีนี้ เหตุการณ์ในเดือนกันยายนก็มีแนวโน้มว่าจะสูงมากขึ้นเช่นเดียวกัน

ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้เป็นการปฏิบัติการทางวาทกรรมเพื่อยืนยันความชอบธรรมของการต่อสู้เพื่อปัตตานีในการกิจเพื่อชาติพันธุ์ มาตุภูมิและศาสนา ปฏิบัติการทางวาทกรรมดังกล่าวถูกทำให้ลดความสำคัญลงด้วยวาทกรรมเรื่องเหตุของความรุนแรงที่เป็นเรื่องของความขัดแย้งผลประโยชน์ส่วนตัว ความรุนแรงที่เป็นเรื่องแก้แค้นส่วนบุคคล การฆ่าเพื่ออิทธิพลทางการเมืองท้องถิ่น อาชญากรรมและปัญหาการค้ายาเสพติด การเร่งกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในช่วงเดือนรอมฎอนเป็นการยืนยันว่าวาทกรรมความรุนแรงของการต่อสู้ที่ปัตตานี คือ การต่อสู้ที่เป็นจริงของคนกลุ่มหนึ่งเพื่อชาติพันธุ์มลายู มาตุภูมิปัตตานีและศาสนาอันศักดิ์สิทธิ์ เพราะสะท้อนภาพการต่อสู้การก่อการร้ายในต่างประเทศที่มีกระแสสูงในช่วงเวลาเดียวกัน ทำให้ปัตตานีเป็นแนวรบระหว่างประเทศที่ปรากฏในรายงานข่าวของสำนักข่าวระหว่างประเทศ เคียงคู่ไปกับรายงานการเกิดเหตุในอัฟกานิสถานและอิรัก การต่อสู้ในห้วงเวลาดังกล่าวจะทำให้ผู้ต่อสู้และเสียสละได้รับผลบุญอันสูงยิ่งตามความเชื่อของเขา

การสร้างวาทกรรมทางการเมืองและปฏิบัติการทางวาทกรรมดังกล่าวทำให้ความชอบธรรมในการต่อสู้ดังกล่าวมีระดับสูงขึ้น มีอำนาจครอบงำมากขึ้นและมีโอกาสจะขยายตัวได้มากขึ้น การใช้แนวทางการเมืองนำการทหารและแนวทางสันติจะช่วยให้เกิดความเข้าใจความละเอียดอ่อนและความซับซ้อนของปัญหาดังกล่าว หากไม่แล้วก็จะกลายเป็นแค่รบนะในสนามรบแต่แพ้สงครามในที่สุด

การเมืองนำประชาธิปไตย นโยบายดับไฟใต้ที่ไม่มีอะไรพิเศษ

by DeepSouthWatch | Tue, 2009-10-06 13:58

มาร์ค แอสคิว

นักวิจัยอาวุโส สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ (CSCD) ม.สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

เป็นเวลาเกือบเก้าเดือนแล้วที่พรรคร่วมรัฐบาลซึ่งพรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำได้ก้าวขึ้นมาบริหารประเทศ (ตั้งแต่ปลายเดือนธันวาคม 2551 ที่ผ่านมา) ในขณะนี้พรรคประชาธิปัตย์ได้พบกับวิกฤตศรัทธาครั้งใหญ่จากสาธารณะ เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงต้นปี 2552 และมีเหตุการณ์ใหญ่เกิดขึ้นในช่วงเดือนสิงหาคมถึงกันยายนซึ่งเป็นช่วงเดือนรอมฎอนหลายครั้ง โดยมีการวางระเบิดในตัวจังหวัดนราธิวาส, ปัตตานี และยะลา จึงไม่น่าประหลาดใจเลยว่า เหตุใดจึงมีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลในคอลัมน์ต่างๆ ตามหน้าหนังสือพิมพ์เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐมนตรีที่รับผิดชอบด้านความมั่นคงและจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็น ส.ส. จากพรรคประชาธิปัตย์ที่เป็นตัวแทนจากภาคใต้ แต่เราต้องอย่าลืมว่า ในระหว่างการรณรงค์เพื่อการเลือกตั้งครั้งล่าสุดในปี 2550 พรรคประชาธิปัตย์ได้ให้คำมั่นแก่ชาวใต้ว่า ทางพรรคจะให้ความสำคัญแก่การแก้ไขปัญหาภาคใต้เป็นอย่างแรก แต่เมื่อพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นรัฐบาลแล้ว ปัญหาภาคใต้ได้ถูกลดความสำคัญลงเป็นลำดับที่สามเมื่อเทียบกับนโยบายอื่นๆ ของรัฐบาล

นโยบายสำหรับการแก้ปัญหาภาคใต้ของรัฐบาลในปัจจุบันไม่มีอะไรพิเศษ มาตรการหลักของสำหรับการแก้ปัญหาภาคใต้ในวันนี้นอกจากจะไม่แตกต่างจากของรัฐบาลนายกฯ ทักษิณ ชินวัตรไปสักเท่าใดแล้ว การระบุ “ปัญหา” ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการขาดแคลนด้านการพัฒนาและการศึกษา ยังเป็นแนวทางเดียวกันอีกด้วย รวมไปถึงนโยบายในการเคร่งครัดต่อดัวบทกฎหมาย, การให้ความเป็นธรรมอย่างเสมอภาคกัน และการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำรัสไว้ ล้วนเป็นไปตามแนวทางที่รัฐบาลชุดรัฐประหารของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ได้วางไว้ทุกประการ

พรรคประชาธิปัตย์ได้นำเสนอ “นโยบายที่ไม่มีอะไรพิเศษ” ในการแก้ปัญหาภาคใต้ภายใต้สโลแกนที่ลอกเลียนมาว่า “การเมืองนำการทหาร” ซึ่งมักจะได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษอย่างตรงตามตัวอักษรเป็น “Politics Leading the Military” ซึ่งคำแปลนี้เป็นคำแปลที่ไม่ถูกต้องเสียทีเดียวตามความหมายที่แท้จริงของประโยคนี้ เนื่องจากคำว่า “การทหาร” ในที่นี้ไม่ได้หมายถึง “ทหาร” แต่หมายถึง “การปฏิบัติการทางการทหาร” โดยนักข่าวไทยจำนวนมากก็เข้าใจความหมายของประโยคนี้ผิดไปด้วยเช่นกัน

แต่ที่จริงแล้ว คำแปลที่ถูกต้องของ “การเมืองนำการทหาร” ก็คือ “การดำเนินการทางการเมืองนำหน้าการปฏิบัติการแบบใช้อาวุธและยุทธวิธีการรบ” และยังมีนัยถึงหลักการรับมือกับการก่อความไม่สงบแบบสงครามเย็นของกองกำลังทหารของประเทศไทย วลีนี้มีที่มาจากหลักการในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับที่ 66/23 (พ.ศ. 2523) ของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์และคำสั่งต่อเนื่องจากนั้น ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางด้านการทหารสำหรับการรับมือต่อการก่อความไม่สงบโดยพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

แนวทาง “การเมืองนำการทหาร” นี้ถือว่าเป็นการเปลี่ยนหลักการ ภาพลักษณ์ และกำลังใจของทหารของไทยอย่างสิ้นเชิง โดยหลักการนี้ได้เปลี่ยนเป้าหมายการปฏิบัติการจากการปราบปรามการก่อความไม่สงบไปเป็นการเปลี่ยนผู้ก่อความไม่สงบให้กลายเป็นพลเมืองที่มีความคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเทศชาติ

สโลแกน “การเมืองนำการทหาร” ที่พรรคประชาธิปัตย์ใช้อยู่ทุกวันนี้ทำให้เจ้าหน้าที่ทหารรู้สึกกังวลใจเนื่องจากนักการเมืองแสดงความไม่เข้าใจเรื่องที่มาและความหมายที่แท้จริงของประโยคนี้ อย่างไรก็ตาม พรรคประชาธิปัตย์ได้ใช้สโลแกนนี้ในความหมายของเขาก็คือ “การเมือง-นำ-ทหาร” เพื่อโยกย้ายดุลอำนาจในการจัดการด้านนโยบายและงบประมาณสำหรับชายแดนภาคใต้จากกองทัพไปยังนักการเมืองและข้าราชการ

จากมุมมองโดยทั่วไป อาจมองได้ว่าทหารไม่พอใจกับแนวความคิดนี้เนื่องจากฝ่ายทหารจะได้รับงบประมาณซึ่งเคยให้โอกาสในการหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ มาตั้งแต่ กอ.รมน. ครองอำนาจในการดำเนินนโยบายความมั่นคงในชายแดนใต้ (นั่นคือตั้งแต่ปี 2549) แต่ฝ่ายทหารถือว่า ในความเป็นจริงแล้ว ถ้าคุณต้องการชนะใจประชาชนเพื่อต่อสู้กับการก่อความไม่สงบนั้น จะไม่สามารถแยกปฏิบัติการเพื่อความมั่นคงจากการพัฒนาของฝ่ายทหารได้เลย ตั้งแต่ปี 2523 เป็นต้นมา “การพัฒนา” ได้เป็นเครื่องมือที่ฝ่ายทหารใช้ในการสร้างความสัมพันธ์และเปลี่ยนฝ่ายตรงข้ามให้กลับมาเป็นพลเมืองที่ดีมาโดยตลอด แต่ในขณะเดียวกัน หลายคนอาจเถียงว่า แนวทางการดำเนินการของทหารนี้ประสบความสำเร็จล้มเหลวมาเป็นเวลานานแล้ว โครงการ “ทักษิณพัฒนา” ที่เริ่มขึ้นในปี 2531 (หรือชื่อเดิมคือ โครงการฮาร์ปบันบารู) และดำเนินการต่อเนื่องจนถึงปี 2548 ซึ่งได้ใช้งบประมาณไปหลายล้านบาทในโครงการพัฒนาต่างๆ ของทหาร แต่ก็ดูเหมือนว่าจะไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างสันติภาพที่ยั่งยืนเท่าไรนักใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไรก็ตาม วิธีการใช้การพัฒนาในการสร้างความเชื่อใจเป็นแนวทางที่กองทัพใช้มาตลอด และในพื้นที่เสี่ยงในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น เมื่อพิจารณาจากชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่นี้แล้ว ก็ถือว่ากองทัพได้ผลลัพธ์พอสมควร

กระสุนมหัศจรรย์ของพรรคประชาธิปัตย์

ในเดือนมกราคมที่ผ่านมา พรรคประชาธิปัตย์ได้จัดตั้ง “คณะกรรมการรัฐมนตรีพิเศษ” สำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว คณะกรรมการนี้ก็เป็นเพียงคณะกรรมการรัฐมนตรีที่มีหน้าที่ในการ “พัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้” ที่ไม่มีอะไรโดดเด่นเท่าไรในเรื่องนี้ นอกจากเพียงแค่แย่งหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์ฯ) เท่านั้นเอง บทบาทของคณะกรรมการชุดนี้ก็คือการวางแผนโครงการต่างๆ เพื่อรวบรวมเงินทุน 63 พันล้านบาทสำหรับส่งไปยังห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ และร่างพระราชบัญญัติตามนโยบายที่สำคัญอีกประการหนึ่งของพรรค

ประชาธิปไตยก็คือ การเปลี่ยนศูนย์บริการบริการจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ในปัจจุบันให้เป็นหน่วยงานอิสระภายใต้ พ.ร.บ. เฉพาะของตัวเองเพื่อสร้าง “เอกภาพ” ในการดำเนินนโยบาย นับตั้งแต่เดือนมกราคม ปี 2547 เป็นต้นมา ก็ครั้งแล้วที่เราได้ยินการอ้างถึง “เอกภาพ” ในการดำเนินนโยบาย ของเล่นชิ้นใหม่ของพรรคประชาธิปัตย์นั่นคือ ศอ.บต.ในฐานะหน่วยงานอิสระ จะทำให้เกิดความเป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้นอย่างนั้นหรือ? หรือนี่ก็แค่หมายถึงอำนาจที่มากขึ้นของฝ่ายข้าราชการเท่านั้นเอง?

พรรคประชาธิปัตย์ได้บันทึกเรื่อง ศอ. บต. มาอย่างต่อเนื่องหลังจากที่ได้ถูกยุบไปในปี 2545 ภายใต้การบริหารของนายทักษิณ ชินวัตร โดยทางพรรคได้แย้งว่า หน่วยงานนี้เป็นสะพานเชื่อมความแตกแยกระหว่างชาวมุสลิมในเขตชายแดนและรัฐไทย อีกทั้งยังทำหน้าที่โยกย้ายเจ้าหน้าที่ที่ประพฤติตัวอย่างไม่เหมาะสมออกจากพื้นที่ และดำเนินการโครงการต่างๆ ที่เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู อย่างไรก็ตาม คำโต้แย้งของพรรคประชาธิปัตย์ที่ว่า การสิ้นสุดของ ศอ.บต. (จัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในปี 2524) ได้เปิดช่องว่างให้แก่การก่อความไม่สงบที่ประทุขึ้นในปี 2547 นั้น ยังคงเป็นประเด็นที่น่าสงสัยอยู่ ถ้า ศอ.บต. เป็นองค์กรที่สามารถสร้างความกลมเกลียวที่มีประสิทธิภาพมาเป็นเวลากว่ายี่สิบปีตามที่พรรคประชาธิปัตย์และคนอื่นๆ อ้างแล้ว ทำไม เพียงแค่สองปีเท่านั้นหลังจากการยุบ ศอ.บต. ในปี 2545 ความรุนแรงต่างๆ ก็เริ่มประทุขึ้นอีกครั้งในเขตชายแดน ความจริงก็คือ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบกลุ่มใหม่นี้ ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นได้จุมูกของ ศอ.บต. และหน่วยความมั่นคงมาตั้งแต่ปี 2535 เป็นอย่างต่ำ

อันที่จริงแล้ว การดำเนินการของ ศอ.บต. ในช่วงปีแรกๆ นั้นมีประสิทธิภาพอย่างมาก เนื่องจากมีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจนจากนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น (พลเอกเปรม ติณสูลานนท์) ผ่านทางคณะกรรมการพิเศษตรงไปยังผู้อำนวยการ ศอ.บต. ซึ่งเป็นข้าราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย สายการบังคับบัญชาที่แข็งแกร่งนี้ได้เริ่มอ่อนแรงลงในปี 2539 จากการตัดสินใจของรัฐบาล

ศอ.บต. ไม่ใช่องค์กรที่เป็นประโยชน์ในทุกยุคเท่าที่บางกลุ่มพูดมาตลอด เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจที่มีประสบการณ์มองว่า ศอ. บต. รุ่นแรกกว่าเป็นอยู่ชั่ววูบสำหรับกระจายรายได้ไปสู่เครือข่ายพรรคพวก ยิ่งไปกว่านั้น พรรคประชาธิปัตย์เองก็เคยพยายามที่จะยุบ ศอ.บต. มาแล้วในปี 2540 หลังจากที่มีการดำเนินการของ ศอ.บต. ไม่สามารถป้องกันการเพิ่มขึ้นของโจมดีด้วยการการลอบวางเพลิงและการวางระเบิดได้

หลังจากการปฏิวัติในปี 2549 รัฐบาลของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้นำ ศอ.บต. กลับมาอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้โครงสร้างแบบเดียวกับ ศอ.บต. ยุคก่อนหน้าทุกประการ ยกเว้นแต่ในครั้งนี้นี้ จะอยู่ในสังกัดของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่โดยทำหน้าที่ในเสนองบประมาณและออกนโยบาย “สันติภาพ” ในความเป็นจริง โครงการพัฒนาต่างๆ ของฝ่ายทหารก็ส่งเสริม

ขอบเขตการดำเนินงานของ สอ.บต. อยู่แล้ว แต่ฝ่ายข้าราชการได้ร้องเรียนว่า งบประมาณของฝ่ายข้าราชการไม่ควรผูกมัดอยู่กับฝ่ายทหาร ในปี 2552 งบประมาณสำหรับโครงการต่างๆ ของ สอ.บต. คิดเป็น 13.7% ของงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมทั้งหมดของ กอ.รมน. ภาค 4 ซึ่งมีมูลค่า 8.5 พันล้านบาท

เนื่องจากในปี 2551 พรรคประชาธิปัตย์ได้เคยเรียกร้องให้ สอ.บต. เป็นหน่วยงานอิสระเต็มรูปแบบมาแล้ว ดังนั้นเพียงไม่นานหลังจากที่พรรคได้เป็นแกนนำรัฐบาล นายถาวร เสนเนียม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยจากพรรคประชาธิปัตย์ได้แถลงว่าท่านกำลังร่างพระราชบัญญัติสำหรับ สอ.บต. แบบถาวร อันที่จริง นายนิพนธ์ บุญญามณี ส.ส.สัดส่วน พรรคประชาธิปัตย์ (ซึ่งเป็นคู่แข่งทางการเมืองคนสำคัญของนายถาวรในพื้นที่จังหวัดสงขลา) ได้เคยนำเสนอร่างพระราชบัญญัติมาแล้วในปี 2551 โดยโครงสร้างของนายนิพนธ์ได้จัดหน่วยงานนี้ให้ขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม ในกรุงเทพมหานครมีการประชุมเพื่อแถลงร่างพระราชบัญญัติของนายถาวรได้รับการอภิปรายใน โดยนายอาซิส เบ็ญหาวัน ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษา สอ.บต. ระบุว่าการประชุมครั้งนี้เกิดขึ้นได้เนื่องจากคณะกรรมการที่ปรึกษา สอ.บต. ได้ร้องขอให้จัดขึ้น อย่างไรก็ตาม ทั้งๆ ที่ได้มีการยกประเด็นที่น่าเป็นห่วงขึ้นหลายประเด็นในการประชุมครั้งนี้ แต่ร่างพระราชบัญญัตินี้ก็ได้รับการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พระราชบัญญัตินี้ได้จัดให้ สอ.บต. ยุคใหม่อยู่ในสังกัดของกระทรวงมหาดไทย ภายใต้การบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี ซึ่งใกล้เคียงกับสายการบังคับบัญชาของ สอ.บต. ในยุคก่อนหน้า (ก่อนการเปลี่ยนแปลงในปี 2539) โดยสังกัดสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายด้วย สำหรับขอบเขตอำนาจจะยังคงครอบคลุมพื้นที่เดิม นั่นคือ พื้นที่สามจังหวัดที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม พร้อมด้วยจังหวัดสงขลา และจังหวัดสตูล ประเด็นข้อคิดเห็นต่างๆ ที่ได้รับการกล่าวถึงในการประชุมที่กรุงเทพมหานคร และการประชุมเพิ่มเติมที่คณะกรรมการที่ปรึกษา สอ.บต. จัดขึ้นในจังหวัดยะลาเมื่อวันที่ 1 กันยายน ได้บ่งชี้ถึงความกังวลใจเกี่ยวกับโครงสร้าง, หน้าที่ความรับผิดชอบ และขอบเขตการดำเนินงานของหน่วยงานนี้หลังจากการปรับโครงสร้างใหม่อย่างชัดเจน

รูปแบบโครงสร้างของ สอ.บต. (หรือ “สบ.ชต”) ใน พ.ร.บ.ร่างของนายถาวรนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักจากประชาชนทั้งชาวไทยมุสลิมและชาวไทยพุทธในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการต่างวิตกกังวลว่าการอยู่ใต้สังกัดกระทรวงมหาดไทยจะเปิดโอกาสให้มีการแทรกแซงทางการเมือง รวมไปถึงการใช้เส้นสายทางการเมืองและการติดสินบนอีกด้วย พวกเขาต้องการสายงานที่ทำให้ สอ.บต. สามารถติดต่อโดยตรงกับนายกรัฐมนตรีได้มากกว่านี้ นายนิพนธ์ได้เน้นย้ำว่า ถ้าไร้ซึ่งอำนาจสั่งการโดยตรงจากนายกรัฐมนตรีแล้ว การดำเนินงานของ สอ.บต. จะถูกปิดกั้นด้วยระบบการทำงานระหว่างหน่วยงานที่ล่าช้าของกระทรวงมหาดไทย

ประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งจะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โครงสร้างที่เสนอนั้นจะมีคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยที่ปรึกษาระดับสูงเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หลายคนต้องการให้มีการจัดตั้งกลุ่มพลเรือนเพื่อทำหน้าที่สอดส่องดูแลการดำเนินงานของ ศอ.บต. โครงสร้างที่นำเสนอนี้ ทำให้นึกถึงข้อเสนอของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติในปี 2549 ซึ่งไม่ได้รับความสนใจจากรัฐบาลของนายทักษิณ ชินวัตร และหลังจากนั้นก็ได้ถูกเก็บอยู่ในลิ้นชักในช่วงรัฐบาลของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ คำถามที่สำคัญที่สุดอีกคำถามหนึ่งก็คือ ขอบเขตอำนาจของ ศอ.บต. ใหม่นี้ ควรครอบคลุมพื้นที่ทั้งห้าจังหวัดเหมือนเช่นเดิม หรือควรจำกัดให้เฉพาะพื้นที่สามจังหวัดและ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลาที่ประสบและได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงอยู่ในขณะนี้หรือไม่

ในการประชุมที่จังหวัดยะลา ผู้นำชุมชนและนักธุรกิจอย่างเป็นเอกฉันท์ในการคัดค้านแนวความคิดการครอบคลุมพื้นที่ห้าจังหวัด พวกเขาได้โต้แย้งว่า นั่นคือการเปิดโอกาสให้มีการหาผลประโยชน์ทางธุรกิจอย่างไม่ถูกต้องในพื้นที่ที่ไม่ได้รับผลกระทบโดยการเอาเปรียบสิทธิพิเศษในการลดภาษี อะไรคือสาเหตุที่จำเป็นต้องรวมพื้นที่จังหวัดสตูลและพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดสงขลาไว้ในขอบเขตการดำเนินงานของ ศอ.บต. ทั้งๆ ที่ไม่มีเหตุผลพื้นฐานที่มีน้ำหนักเพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง หรือทางวัฒนธรรม ที่จำเป็นต้องครอบคลุมพื้นที่ทั้งห้าจังหวัดแต่อย่างใด

ในฐานะประธานคณะกรรมการที่ปรึกษา นายอาซิส เบ็ญหาวันได้แสดงความเห็นชอบในการทำหนังสือถึงนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เพื่อเรียกร้องให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ใหม่ และเสนอแนะให้ ศอ.บต. ในอนาคตควรครอบคลุมเฉพาะพื้นที่สามจังหวัด นั่นคือ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลาเท่านั้น

ศอ.บต. ใหม่จะช่วยลดความรุนแรงลงได้หรือไม่?

นายอาซิส เบ็ญหาวัน ได้กล่าวอย่างเปิดอกในการสรุปการประชุมในกรุงเทพมหานครว่า ศอ.บต. ที่ได้รับการจัดโครงสร้างใหม่นี้ จะไม่สามารถลดระดับความรุนแรงที่เกิดขึ้นได้ แต่จะเป็นการเอื้อต่อการจัดตั้งหน่วยงานบริหารที่เกี่ยวข้องซึ่งจะอยู่ในโครงสร้างของระบบเป็นระยะเวลานาน เจ้าหน้าที่เกษียณอาวุโสท่านหนึ่งซึ่งได้ทำงานกับ ศอ.บต. มาเป็นเวลา 8 ปีได้ กล่าวว่า “ศอ.บต. ไม่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการในพื้นที่ซึ่งมีความขัดแย้งอย่างรุนแรงมาตั้งแต่ต้นอยู่แล้ว”

ถ้าคำกล่าวนี้เป็นจริง อะไรคือสาเหตุที่ต้องลดบทบาทของฝ่ายทหารในโครงการพัฒนา และมอบอำนาจทั้งหมดให้แก่ข้าราชการ จริงอยู่ว่าเจ้าหน้าที่ของ ศอ.บต. ก็ดำเนินโครงการต่างๆ ที่มีอยู่มากมายอย่างขยันขันแข็งและมีประสิทธิภาพ โดยโครงการที่อาจถือได้ว่าเป็นโครงการที่ดีที่สุดก็คือการดำเนินการโดยสำนักงานยุติธรรมของ ศอ.บต. ในการช่วยสร้าง “เครือข่ายยุติธรรมชุมชน” ตามหมู่บ้านต่างๆ อันมี

เป้าหมายเพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายและสิทธิมนุษยชน รวมถึงการสร้างความมั่นใจให้แก่กลุ่มในพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมของตนเอง แต่โดยมาก การทำงาน สอ.บต. ก็อาจไม่เพียงพอที่จะสามารถชนะใจชาวบ้านได้ และไม่สามารถสร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐไทยในทุกวันนี้ได้ ลักษณะและรูปแบบของกิจกรรมจำนวนมากของ สอ.บต. ได้แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานไม่เต็มใจที่จะเข้าถึงชาวบ้านในพื้นที่ของเขา นั่นคือในหมู่บ้านของเขาเอง โดยโครงการและการประชุมเชิงปฏิบัติการส่วนมากจะจัดขึ้นในตัวจังหวัดหรือตัวอำเภอ ซึ่งเป็นที่ที่เจ้าหน้าที่รู้สึกปลอดภัยจากการก่อความไม่สงบมากกว่า โดยได้มีการจองห้องพักตามโรงแรมชั้นนำอย่างเช่น โรงแรม ซี เอส ปัตตานี เพื่อใช้ในการประชุมสัมมนาอยู่เป็นประจำ ในขณะนี้ ชาวบ้านหลายคนได้ร้องเรียนว่าพวกต้องเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการกับเจ้าหน้าที่ สอ.บต. อย่างหนักจนรู้สึกเหนื่อยล้าเกินไป

สิ่งที่น่าประหลาดใจก็คือ รัฐบาลซึ่งมีพรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำได้เริ่มแนวคิดตามสโลแกน “การเมืองนำการทหาร” (นั่นคือ ลดบทบาทของทหารลง) ในขณะที่ชาวบ้านในพื้นที่จำนวนมากต่างพูดเป็นเสียงเดียวว่า หน่วยทหารเป็นเพียงเจ้าหน้าที่ของรัฐเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่เข้าไปในหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชน 217 ชุมชนที่ยังคงได้รับการจัดให้เป็นพื้นที่อันตรายหรือพื้นที่ซึ่งมีการแทรกซึมของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ เจ้าหน้าที่ สอ.บต. จะเข้าไปในหมู่บ้านแบบนี้ เฉพาะเมื่อพวกเขาได้รับการคุ้มกันอย่างแน่นหนาจากทหารเท่านั้น

หมู่บ้านจำนวนมากยังคงมีความรู้เกี่ยวกับ สอ.บต. น้อยมาก ถึงแม้จะมีป้ายประกาศพร้อมรูปถ่ายที่ยั้มแย้มของนายพระนาย สุวรรณรัฐ ผู้อำนวยการ สอ.บต. ตั้งอยู่ที่บริเวณทางแยกของถนนสายหลัก แต่ก็ไม่มีอยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกลแต่อย่างใด ประชาชนใน “หมู่บ้านสีแดง” ได้รับการตั้งชื่อใหม่อย่างชาญฉลาดว่าเป็น “หมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข” ยอมรับว่า พวกเขาคุ้นเคยกับโครงการพัฒนาที่ดำเนินการโดยทหารพรานและหน่วยทหารราบมากกว่า

ถ้าเป็นเช่นนั้นแล้ว ปัญหาใดที่ สอ.บต. ที่สวดยของพรรคประชาธิปัตย์จะทำการแก้ไข ถ้ายังไม่สามารถรับมือกับปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน นั่นคือ ความไม่ปลอดภัยและการสังหารรายวันได้ ปัญหาเหล่านี้จะย้อนกลับไปเป็นหน้าที่ของฝ่ายทหาร ในขณะที่เจ้าหน้าที่ของ สอ.บต. วุ่นวายอยู่กับการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่ชาวบ้านในโรงแรมชั้นนำหรือในตัวอำเภอที่ปลอดภัย ถ้าเจ้าหน้าที่ข้าราชการต้องการอิสระและงบประมาณเพิ่มขึ้น พวกเขาก็ต้องทำงานหนักขึ้น และเข้าถึงชาวบ้านให้มากขึ้น เพื่อให้สมควรกับงบประมาณที่มากขึ้น

แน่นอนว่า รัฐไทยไม่สามารถขึ้นอยู่กับฝ่ายทหารในการรักษาความชอบธรรมของรัฐ และก็อาจเป็นไปได้ว่า กองทัพก็มี “โครงการพัฒนา” ที่ควรดำเนินการโดยพลเรือนอยู่มากเกินไป แต่ในขณะนี้ ดู

เหมือนว่าข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ศอ.บต. ของกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงต่างๆ ที่อยู่ในจังหวัดและในอำเภอไม่สามารถทำอะไรเพิ่มเติมมากกว่าที่ได้ทำไปแล้วเท่าไรนัก นอกจากว่าพวกเขาจะพบปะกับชาวบ้านในหมู่บ้านของเขาเองให้มากขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีเจ้าหน้าที่ที่เสียสละและปฏิบัติงานได้อย่างยอดเยี่ยมนั้นอยู่จำนวนมาก

แต่ความคิดเรื่องการ “เข้าถึง” ดูเหมือนจะไม่ตรงกันกับความหมายของคำว่า “เข้าถึง” ของชาวบ้านทั่วไป หรือถ้าจะพูดอย่างง่ายๆ ก็คือ สำหรับทุกๆ 200 บาทต่อคนที่ ศอ.บต. จ่ายเป็นค่าอาหารสำหรับผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการในโรงแรมชั้นนำ ศอ.บต. สามารถจ่าย เพียงแค่คนละ 15 บาทในการนั่งพูดคุยกับชาวบ้าน 10-20 คนในร้านน้ำชาในหมู่บ้านของเขาเอง โดยได้ผลการประชุมอย่างมากหลายเท่า เพราะอะไร? เพราะว่าชาวบ้านแถบนี้ไม่ต้องการ “การพัฒนา” แต่พวกเขาต้องการไว้ใจในฝ่ายรัฐ ซึ่งเขาก็ไม่สามารถไว้ใจรัฐได้ถ้าเขาไม่สามารถมองเห็นในรูปของบุคคล ในฐานะเพื่อนนอกห้องสัมมนาหรือพิธีกรรมข้าราชการ ทำไมพรรคประชาธิปัตย์จึงไม่เข้าไปในสิ่งนี้ หรือมันเร็วเกินไปที่จะพูดถึง “การพัฒนา” ในตอนนี้ ในขณะที่เดียวกันชาวบ้านต่างก็พูดเป็นเสียงเดียวว่า เขาอยากเห็นเจ้าหน้าที่เข้ามาในหมู่บ้านมากขึ้น ข้าราชการจะมาหรือไม่ถ้าเขาได้รับงบประมาณมากขึ้น หรือเจ้าหน้าที่จะเกณฑ์ชาวบ้านเข้าไปร่วมประชุมในโรงแรมมากขึ้นกว่าเดิม

ศอ.บต ได้เป็นตัวอย่างหนึ่งที่ทำให้เราได้เห็นว่า พรรคประชาธิปัตย์กำลังทำอะไรอยู่ในตอนนี้ สังเกตได้จากการที่สัญลักษณ์ของพรรคได้ปรากฏอยู่บนเว็บไซต์ของ ศอ.บต.! การสร้างฐานเสียงการรักษาวินัย และดูแลพรรคพวก สร้างเครือข่ายและอิทธิพลในบรรดาข้าราชการ คือหัวใจหลักของ “การเมือง” ไทย และ “การเมือง” นี้เองที่เป็นตัวนำที่ชัดเจนของพรรคประชาธิปัตย์และรัฐมนตรีของพรรคสำหรับสถานการณ์ภาคใต้และในท้องถิ่นๆ

มาร์ค แอสคิว (Marc Askew) เป็นนักวิจัยอาวุโสของสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และเป็นผู้ประพันธ์หนังสือมากมาย อาทิเช่น *Conspiracy, politics, and a disorderly border: the struggle to comprehend Insurgency in Thailand's Deep South* (สมคบคิด การเมือง และชายแดนไร้ระเบียบ: การต่อสู้ในการทำความเข้าใจการก่อความไม่สงบในชายแดนใต้ของไทย) และ *Performing Political Identity: The Democrat Party in Southern Thailand* (การแสดงอัตลักษณ์ทางการเมือง: พรรคประชาธิปัตย์ในภาคใต้ของไทย)

“กระบวนการสันติภาพ” ของ มาร์ค ตามไท

by DeepSouthWatch | Sun, 2009-10-18 15:19

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (DSW)

ในการสัมมนาหัวข้อ “ประชาสังคมกับกระบวนการสันติภาพ: การขยายพื้นที่ภาคประชาชนเพื่อการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” เมื่อปลายเดือนที่ผ่านมา ตัวแทนองค์กรภาคประชาสังคมหลากหลายองค์กรที่มีบทบาทในกรณีความขัดแย้งที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าร่วมอย่างคับคั่ง แม้ว่าการแลกเปลี่ยนในเนื้อหาประเด็นต่างๆ อย่างคุะเอียดถี่ร้อนและน่าสนใจ ทว่าปาฐกถาที่เปิดนำโดย มาร์ค ตามไท นักวิชาการที่มีบทบาทหลากหลายก็ให้แง่มุมที่สำคัญยิ่ง โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่หลายฝ่ายเห็นร่วมกันบทบาทของภาคประชาสังคมมีความสำคัญต่อหน้าตาของชายแดนภาคใต้ในอนาคต

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้เห็นว่าบางแง่มุมของอาจารย์มาร์ค สะท้อนทิศทางที่ควรจะเป็นของ “ภาคส่วนที่สาม” ในวิกฤตหนทางติดตันที่แต่ละกลุ่มต่างกำลังประสบ จึงขอเสนอการถอดบทปาฐกถาดังกล่าว ซึ่งเรียบเรียงโดยผู้จัดการสัมมนา อันได้แก่ สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า, ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมูลนิธิฟรีดริช เนามันน์ ตามไฟล์ที่แนบไว้

[ปาฐกถา "ประชาสังคมกับกระบวนการสันติภาพ" โดย อาจารย์มาร์ค ตามไท]

ในบทปาฐกถาดังกล่าว อาจารย์มาร์ค ได้เกริ่นถึงข้อแตกต่างกับบทบาทในการผลักดันข้อเสนอมาตรการต่างๆ ที่องค์กรประชาสังคมนำเสนอที่ผ่านมากับสิ่งที่เขาเรียกว่า “กระบวนการสันติภาพ” ซึ่งในมุมมองของนักเคลื่อนไหวสันติวิธีผู้นี้เห็นว่าเป็นทิศทางที่แตกต่างจากเดิม กระบวนการดังกล่าวนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยสองประการ อันได้แก่การแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการต่างๆ ที่ไม่แยกขาดจากกัน หากแต่พิจารณาถึงลำดับความสำคัญตามจังหวะเวลาที่เหมาะสม กับอีกประการคือการออกแบบกระบวนการที่นำไปสู่ภาพของสังคมในอนาคต ซึ่งในที่นี้ก็อาจเปรียบเป็นเป้าหมายร่วมที่อยู่บนโจทย์พื้นฐานว่า “เราจะอยู่ร่วมกันได้อย่างไร?” ในขณะที่เดียวกันก็ต้องตระหนักถึง “ราคา” ที่เราพร้อมจะจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งอนาคตที่วาดหวังนั้น

อย่างไรก็ตาม อาจารย์มาร์ค มองเห็นถึงปัญหาที่ภาคประชาสังคมกำลังเผชิญ หรืออาจกล่าวในแง่หนึ่งได้ว่าเป็นอุปสรรคสำหรับ “กระบวนการสันติภาพ” ที่ว่านี้ โดยแยกแยะเป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นแรก คือ เป้าหมายระยะสั้นที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มองค์กร กระทั่งบางครั้งการทำงานของกลุ่มหนึ่งไปลดทอนความคืบหน้าของอีกกลุ่มหนึ่ง ดังข้อแตกต่างระหว่างกลุ่มที่มุ่งเน้นการปกป้องสิทธิกับกลุ่มทำงานสร้างกระบวนการพูดคุยเจรจากับผู้ใช้ความรุนแรงที่แม้จะมีเป้าหมายระยะยาวใกล้เคียงกัน แต่ระหว่างการทำงานก็ขัดแย้งในแนวทาง ปัญหาจึงอยู่ที่การประสานงานระหว่างกลุ่มเหล่านี้ให้มีส่วนหนุนเสริมซึ่งกันและกัน

ส่วนประการที่สอง คือ ปัญหาการประสานงานระหว่างกลุ่มที่มีเป้าหมายระยะยาวต่างกัน ที่มีกลุ่มในภาคสังคมไม่น้อยที่เห็นการใช้ความรุนแรงเป็นทางเลือกหลัก ขณะที่ประการที่สาม คือ ปัญหาระหว่างกลุ่มภาคประชาสังคมในพื้นที่กับนอกพื้นที่ที่บางครั้งต้องจัดวางบทบาทใหม่ในการหนุนเสริมให้พลั้งจากข้างในเป็นกลไกขับเคลื่อนหลัก โดยที่พลั้งจากข้างนอกสนับสนุนด้วยการทำงานอีกแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่จังหวะเวลาและความพร้อม ในขณะที่อิทธิพลจากแหล่งทุนเป็นปัญหาประการสุดท้ายที่อาจเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการสันติภาพ เนื่องจากความเป็นจริงที่ภาคประชาสังคมยังต้องอาศัยแหล่งทุนจากภายนอก ผลกระทบประการสำคัญคือการทำให้เรื่องหลักกลายเป็นเรื่องรองไป

ในช่วงถามตอบ อาจารย์มาร์คได้ย้ำถึงโจทย์สำคัญของกระบวนการสันติภาพที่ต้องคลายความคิดเห็นและเป้าหมายที่แตกต่างกันของผู้เล่นกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ความขัดแย้ง บนฐานคิดที่ไม่ได้มองกลุ่มประชาสังคมด้วยสายตาโรแมนติคที่เต็มไปด้วยความปรารถนาดีและไร้ความขัดแย้ง โดยหนึ่งในกระบวนการสำคัญคือการวาดหวังถึงสังคมที่ควรจะเป็นร่วมกัน และในเชิงรูปธรรมต้องเริ่มต้นจากจุดร่วมของกลุ่มเล็กก่อนเป็นลำดับแรก

ทำความเข้าใจ "เขตปกครองพิเศษ" และรัฐเดี่ยวแบบใหม่: เปิดรายงานประสบการณ์จากยุโรป

by DeepSouthWatch | Wed, 2009-11-04 20:24

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

รายงานการคุ้มครองชนกลุ่มน้อยและการเมืองการปกครองบนความแตกต่างทางอัตลักษณ์:
ประสบการณ์จากยุโรป
โดย จันทนา บรรพศิริโชติ

การปกครองท้องถิ่นแบบพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้
รายงานโครงการวิจัยการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์
โดย ศรัสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี และสุกรี หลั่งปู่เต๊ะ

บทคัดย่อ

การกระจายอำนาจและการจัดการปกครองเขตพื้นที่พิเศษ:
ศึกษาประเทศสหราชอาณาจักรและประเทศญี่ปุ่น
โดย นครินทร์ เมฆไตรรัตน์

“เขตปกครองพิเศษ” ในฐานะที่เป็นทางออกของปัญหาความรุนแรงในชายแดนใต้ถูกนำเสนอในพื้นที่สาธารณะขึ้นมาอีกครั้งท่ามกลางกระแสการวิพากษ์วิจารณ์ไม่ต่างกับหลายครั้งที่ผ่านมา บริบทของการนำเสนอและปัจจัยแวดล้อมอาจจะแตกต่างกันออกไป เฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำเสนอโดยพลเอกเขาวลิตร ยงใจยุทธ นักการเมืองที่อยู่ระหว่างสมรภูมิการช่วงชิงความได้เปรียบอย่างในปัจจุบัน สิ่งที่เขาเสนอในรูปนครปัตตานีก็อาจจะเหมือนกับตอนที่เขาเป็นรองนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลทักษิณ หรือแม้แต่นำเสนอแนวทางการของเฉลิม อยู่บำรุง อดีตรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยในรัฐบาลสมัครซึ่งเสนอเขตปกครองพิเศษเหมือนกัน แต่ได้รับการปฏิเสธ แม้จากคนในรัฐบาลเดียวกัน

แต่กระนั้น การพิจารณาถึงรายละเอียดของข้อเสนอเหล่านี้จะดูจะไม่เป็นที่สนใจมากนัก ทั้งๆ ที่ความซับซ้อนของปัญหาความไม่สงบที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังนำพาตัวเลขผู้สูญเสียสะสมมากขึ้นทุกวัน จนถึงบัดนี้ผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวมกันมากถึงหมื่นกว่าคนแล้ว สถานการณ์คับขันเช่นนี้กำลังต้องการแสวงหาทางเลือกในการจัดการปัญหาที่มีใจกลางเป็นปัญหาการเมืองให้ยุติความรุนแรงอย่างชะงัดและแก้ปัญหาให้ถูกจุด อะไรคือประเด็นใจกลาง อะไรเป็นส่วนหัวของความขัดแย้ง ความซับซ้อนเหล่านี้เองที่นำไปสู่การพยายามจะแสวงหาคำตอบที่ทั้งในแง่ของการทำความเข้าใจปัญหาและการพยายามแสวงหาทางเลือก-ทางออกตลอดเวลานับเป็นทศวรรษที่ผ่านมา

หากการแก้ปัญหาไม่เดินด้วยองค์ความรู้ที่ถอดสรุปมาจากประสบการณ์และบทเรียนทั้งของสังคมไทยเองและของสังคมการเมืองอื่นๆ แล้วไซ้ การถกเถียงถึงข้อเสนอทางการเมืองดังกล่าวคงไปไม่ไกลไปกว่า “ปัญหาการเมือง” ของ “พรรคการเมือง” “ผลประโยชน์ส่วนตัว” ความน่าเชื่อถือของ “ผู้พูด-ผู้เสนอ” และติดตันอยู่กับกรอบคิดเดิมของสังคมไทยที่จำกัดการแสวงหาทางเลือกอื่นๆ ที่จะนำพาสังคมให้หลุดพ้นจากความขัดแย้งที่ใช้ความรุนแรงห้าพันกันอยู่ในปัจจุบัน

ระหว่างที่ฝุ่นควันแห่งการวิพากษ์วิจารณ์ข้อเสนอทางการเมืองเพื่อดับไฟได้ที่จะเรียกว่า “เขตปกครองพิเศษ” หรืออะไรก็ตามแต่ยังคงคลุ้งกว้างอยู่ในขณะนี้ ฉันทนา บรรพศิริโชค นักรัฐศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพยายามจะถอดประสบการณ์การคุ้มครองสิทธิของคนกลุ่มน้อยและรูปแบบการกระจายอำนาจในยุโรปใน [“รายงานการคุ้มครองชนกลุ่มน้อย และการเมืองการปกครองบนความแตกต่างทางอัตลักษณ์ : ประสบการณ์จากยุโรป”](#) เพื่อพยายามทำความเข้าใจว่าเงื่อนไขอะไรที่ทำให้ผู้คนที่มีความแตกต่างสามารถอยู่ร่วมกันได้ บนหลักการอะไร มีปัญหาและบทเรียนอย่างไร

ฉันทนา ได้เตือนไว้ในตอนต้นของรายงานว่าการพิจารณาทริเณดังกล่าวไม่ได้เพื่อลอกเลียนรูปแบบและวิธีการในการแก้ปัญหาของต่างประเทศ ทว่าในขณะเดียวกันก็อาจทำให้สังคมไทยได้เรียนลัดโดยไม่ต้องผ่านประสบการณ์ความเจ็บปวดและความสูญเสียมากไปกว่านี้ อย่างไรก็ตามก็เป็นดังที่เธอได้ย้ำว่าการพยายามหาความรู้เกี่ยวกับการดูแลคนกลุ่มน้อยในระดับต่างๆ นั้นจะช่วยให้เกิดความกระจ่างเกี่ยวกับเงื่อนไขในการบูรณาการสังคมบนความแตกต่างได้ ความรู้และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลนี้เองที่เธอเห็นว่าจะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะช่วยลดความหวาดระแวงของฝ่ายต่างๆ

รายงานฉบับดังกล่าวเลือกกรณีศึกษาไว้ 5 กรณี เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยต่างๆ ได้แก่ กรณีชุมชนผู้ใช้ภาษาเยอรมันในเบลเยียม กรณีการแบ่งอำนาจกับการกระจายอำนาจการปกครองในบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา และมาเซโดเนีย กรณีชุมชนปกครองตนเองในสเปนในแบบสหพันธรัฐที่ไม่เสมอภาค) เขตปกครองตนเองซาบาดีญา ประเทศอิตาลี และเขตปกครองพิเศษไอแลนด์ (Aland) ประเทศฟินแลนด์

ในตอนท้ายของรายงาน ฉันพบว่าได้วางใจที่สำคัญในกรณีจังหวัดชายแดนภาคใต้บนฐานคิดที่มองว่ารูปแบบการปกครองตนเองนั้นถือเป็นแนวทางของการประนีประนอมเพื่อหลีกเลี่ยงการแยกตัวเป็นอิสระ (Secession) ของคนกลุ่มน้อยและยังเป็นทางเลือกที่รัฐบาลกลางยอมจำกัดอำนาจอธิปไตยเหนือพื้นที่เฉพาะของคนกลุ่มน้อย แต่ในขณะเดียวกันก็ยึดโยงกันเอาไว้ด้วยหลักการที่ว่าเขตพื้นที่ใช้อำนาจตามที่ได้รับมาจากส่วนกลางอันเป็นข้อตกลงร่วมกัน ในแบบทฤษฎีสัญญาประชาคม วิธีการทางรัฐศาสตร์ดังกล่าวมิได้ทำให้รัฐเสียความเป็นหนึ่งเดียว เสียอำนาจอธิปไตย หรือแยกดินแดน แต่เป็น “รัฐเดี่ยวในแบบใหม่” ที่คนในรัฐเดี่ยวอื่นๆ ควรจะต้องทำความเข้าใจ

นอกจากนี้กรณีศึกษาดังกล่าวยังนำไปสู่โจทย์ที่ควรขบคิดต่อคือเงื่อนไขเพื่อส่งเสริมในการอยู่ร่วมกัน และเงื่อนไขที่เป็นความเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางสังคมและการเมือง ซึ่งฉันพบว่าได้เฝ้าระวังอยู่ในตอนท้ายของบทความ ซึ่งไม่ว่าการผลักดันของข้อเสนอทางการเมืองทำนองนี้จะนำไปสู่จุดใดในอนาคตที่ อีกทั้งจะมาจากนักการเมืองหรือฝ่ายใดก็ตาม ก็ไม่ควรละทิ้งความพยายามทบทวนบทเรียนและประสบการณ์ที่ต้องแลกกับความสูญเสียมหาศาลก่อนหน้านี้ไป

หมายเหตุ : นอกจากงานของฉันที่กำลังจะตีพิมพ์เป็นหนังสือแล้ว งานศึกษาที่พยายามทำความเข้าใจทางออกในทำนองเดียวกันนี้สามารถพิจารณาได้จากรายงาน **"การปกครองท้องถิ่นแบบพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้"** โดย ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรีและสุกรี หลังปูเต๊ะ (พิจารณารายงานข่าวฉบับย่อได้ที่ **ศูนย์ข่าวอิศรา**) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่พยายามออกแบบการปกครองรูปแบบใหม่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และบทความวิจัยขนาดยาวเรื่อง **"การกระจายอำนาจและการจัดการปกครองเขตพื้นที่พิเศษ: ศึกษาประเทศสหราชอาณาจักรและประเทศญี่ปุ่น"** ของ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ซึ่งนำเสนอต่อคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) เมื่อต้นปี 2549 โดยวางเงื่อนไขของกรณีศึกษาไปที่การพิจารณารัฐเดี่ยวที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา และเป็นรัฐที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

อ่านรายละเอียดเพิ่มเติม http://www.deepsouthwatch.org/sites/default/files/Minority_Chantana_0.pdf

อ่านรายละเอียดเพิ่มเติม <http://www.deepsouthwatch.org/sites/default/files/Nakaran-Britain%20and%20Japan.pdf>

จังหวัดก้าว... “ภาคประชาสังคม” ดัน “เขตพิเศษ” ได้รับความอนุญา

by DeepSouthWatch | Tue, 2009-11-24 16:49

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

แม้ข้อเสนอ “นครปัตตานี” จะเป็นแท่งไปในหน้าสื่อมวลชนกระแสหลัก แต่ดูเหมือนว่า “ข้อเสนอทางการเมือง” ขึ้นนี้จะยังคงมีชีวิตชีวาอยู่ในแวดวงประชาคมไปได้ จนนำไปสู่การยับยั้งขับเคลื่อนเครื่องข่ายองค์กรประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่เสียงสะท้อนจากฝั่งฝ่ายรัฐบาลที่บอกปิดปฏิเสธรและแอบอ้างว่าการปรับโครงสร้างองค์กรบริหารใหม่ of รัฐบาลภายใต้การผลักดันกฎหมายฉบับใหม่เป็นการจัดการบริหารปกครองใน “เขตพิเศษ” นั้น ดูจะแห้งแล้งไร้ความหมาย ในเมื่อการถอน “ศอ.บต.” ให้เป็นอิสระและมีกฎหมายรองรับ พร้อมทั้งดูแลอำนาจกับ กอ.รมน. นั้น เป็นเพียงการปรับความสัมพันธ์ทางอำนาจภายในกลไกของรัฐเอง หากได้มุ่งสนใจเน้นหนักยังความสัมพันธ์ระหว่าง “ศูนย์กลาง” กับ “ท้องถิ่น” ในรูปแบบใหม่

หากเรามองว่าความรุนแรงที่ปะทุขึ้นสะสมต่อเนื่องในพื้นที่จนถึงทุกวันนี้เป็นปัญหาที่มีหัวใจหลักคือเรื่อง “การเมือง” หรือความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่าง “กรุงเทพฯ” กับผู้คนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันอุดมด้วยความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม กระทั่งมีคนจำนวนหนึ่งเห็นควรต้องเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ดังกล่าวด้วยการใช้ความรุนแรง อันส่งผลต่อเนื่องสู่ปัญหาต่างๆ มากมายที่ปะทุขึ้นในพื้นที่ ความขัดแย้งรุนแรงเช่นนี้ การคลาไคลของปัญหาก็ควรต้องให้ความสำคัญกับ “การเมือง” ในแง่นี้เอง หรือพูดอีกแบบคือการให้การต่อรองระหว่างผู้คนกลุ่มต่างๆ เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างกันนั้นเป็นไปได้ด้วยหนทางที่ไม่จำต้องห้ามนันถึงชีวิตนั่นเอง

แน่นอนว่าเมื่อความรุนแรงอุบัติขึ้นในฐานะเครื่องมือของการต่อรอง ย่อมมีปฏิกิริยาเพื่อต่อต้านหรือคงสภาพทางการเมืองแบบเดิมไว้ แต่กระนั้นเราเองก็ไม่ควรลืมว่ามีผู้เล่นอีกไม่น้อยที่ต้องการนำพาความขัดแย้งครั้งนี้ไปสู่สถานะที่ไม่จำเป็นต้องต่อรองด้วยชีวิต “พื้นที่กลาง” และผู้ที่โลดเล่นอยู่ในพื้นที่นี้จึงเป็นตัวละครที่สำคัญในการแสวงหาทางเลือกของทางออก หาก “ข้อเสนอทางการเมือง” ที่พวกเขายึดกุมและขับเคลื่อนมีพลังเพียงพอ อีกทั้งยังเปิดพื้นที่ให้ตัวละครทุกฝ่ายเข้าร่วมมือมีบทบาท เป็นไปได้ว่าจะส่วนดึงดูดคู่ขัดแย้งหลักให้หันมาพ่วงมอง “ทางเลือก” นี้ก็เป็นได้

ด้วยเหตุนี้ การรับมือต่อกระแส “นครปัตตานี” ของภาคประชาสังคมในพื้นที่จึงน่าสนใจมากกว่าท่าทีของรัฐบาล เมื่อพวกเขาริเริ่มค้นหาและถกเถียงถึงความเป็นไปได้ของการจัดการบริหารปกครองในรูปแบบใหม่ที่จำกัดกรอบให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญของประเทศ โดยหันกลับไปพิจารณาบทเรียนและประสบการณ์การจัดการรูปแบบการกระจายอำนาจในรูปแบบพิเศษ ทั้งจากในประเทศและต่างประเทศผ่านงานวิจัยและบทความวิชาการหลากหลาย

ที่ผ่านมาเร็วๆ นี้ เครือข่ายองค์กรประชาสังคมในพื้นที่ได้พยายามหมุนประเด็นเหล่านี้ด้วยการจัดวงคุยย่อยๆ ทั้งในปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา ก่อนที่จะกำหนดให้มีเวทีสัมมนาวิชาการ [“นครปัตตานี ภายใต้รัฐธรรมนูญไทย: ความฝันหรือความจริง?”](#) ในวันที่ 10 ธันวาคมนี้ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี **(ดูกำหนดการ)** ภายใต้การสนับสนุนด้านวิชาการของศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า และศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ มอ.ปัตตานี (ถ่ายทอดสดผ่าน www.deepsouthwatch.org)

องค์กรเครือข่ายภาคประชาชน 24 องค์กรร่วมกับ DeepSouthWatch
จัดเสวนา.. หัวข้อ :

ภายใต้รัฐธรรมนูญไทย ความฝันหรือความจริง?

นครปัตตานี

ปาฐกถาพิเศษ เนื่องวันสิทธิมนุษยชน

Keynote Speaker : ศาสตราจารย์ ดร.สมชาย หอมทิพย์
โดย รศ.ดร.สมชาย หอมทิพย์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รศ.ดร.สมชาย หอมทิพย์

- ศาสตราจารย์ ดร.สมชาย หอมทิพย์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ศาสตราจารย์ ดร.สมชาย หอมทิพย์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ศาสตราจารย์ ดร.สมชาย หอมทิพย์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ศาสตราจารย์ ดร.สมชาย หอมทิพย์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ศาสตราจารย์ ดร.สมชาย หอมทิพย์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รศ.ดร.สมชาย หอมทิพย์

ภาพประกอบจากโครงการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
ศึกษาประเทศต่างๆ จำนวน 10 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
และทั่วโลก คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นครปัตตานี : การเมืองใต้ความหวัง

จัดสัมมนาวิชาการประจำปี 2009 ณ หอประชุมใหญ่ น.ปัตตานี

โดย ศ.ดร.สมชาย หอมทิพย์

ภาพประกอบจากโครงการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย : ศ.ดร.สมชาย หอมทิพย์

โดย ศ.ดร.สมชาย หอมทิพย์

เวทีดังกล่าวจะเริ่มต้นด้วยการทบทวนประสบการณ์ในพื้นที่ต่างๆ ทั้งในแง่ผลสำเร็จ บทเรียนและอุปสรรค ซึ่งอยู่บนฐานการวิจัยค้นคว้าของผู้นำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นกรณีของประเทศนิวซีแลนด์ที่รับมือกับปัญหาชนกลุ่มน้อยเผ่าเมารี ในกรณีเขตปกครองตนเองซินเจียงในประเทศจีนที่ยังคงมีปัญหายุ่งยากอยู่ระหว่างชนกลุ่มน้อยอุยกูร์ที่เป็นชนกลุ่มใหญ่ในพื้นที่ กรณีเขตปกครองพิเศษมินดาเนาในประเทศฟิลิปปินส์ที่ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลมะนิลา กับคนโมโรยังไม่ลงตัวนัก รวมถึงกรณีเขตปกครองพิเศษอาจะห์ในประเทศอินโดนีเซียที่กำลังเผชิญกับความท้าทายใหม่ นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอข้อสรุปจากการศึกษารูปแบบการปกครองท้องถิ่นแบบพิเศษในกรณีจังหวัดชายแดนภาคใต้ของนักวิชาการท้องถิ่นที่ได้รับการยกย่องในฐานะโมเดลทางเลือกหนึ่งอยู่ในขณะนี้ ที่สำคัญ ยังมีการเปิดเผยข้อเสนอของเครือข่ายองค์กรภาคประชาสังคม 23 องค์กร ซึ่งเป็นเจ้าภาพจัดงานดังกล่าวด้วย

อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่น่าสนใจที่การขับเคลื่อนครั้งนี้ไม่ได้ละเลยและเป็นประเด็นคำถามโจทย์ใหญ่ในการพิจารณาถึงรูปแบบการปกครองแบบพิเศษ นอกเหนือจากสถานะภายใต้ “รัฐเดี่ยว” ก็คือ ที่ทางและบทบาทของคนไทยพุทธ อันมีสถานะเป็นชนกลุ่มน้อยในพื้นที่ หากทว่าเป็นคนส่วนใหญ่ในประเทศ งานสัมมนาในครั้งนี้จึงมีเวทีอภิปรายที่สะท้อนเสียงของคนไทยพุทธทั้งในและนอกพื้นที่ร่วมอยู่ด้วย

นอกจากความเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคมที่รวมองค์กรต่างๆ ในครั้งนี้แล้ว ในงานรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 10 ซึ่งหมุนเวียนมาในวาระที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นเจ้าภาพงานในปีนี้จะจัดขึ้นในหัวข้อ [“ความขัดแย้งและทางออกของการเมืองไทย \(พ.ศ.2552\)”](#) ซึ่งแน่นอนว่าคงไม่อาจละเลย “ความขัดแย้ง” ในชายแดนภาคใต้ไปได้ ในกำหนดการเช้าวันที่ 2 ธันวาคม 2552 จึงมีวงอภิปรายของนักรัฐศาสตร์หลากหลายสถาบันที่จะและเปลี่ยนทัศนคติต่อสิ่งที่เรียกว่า “เขตปกครองพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้” **(ดูกำหนดการ)**

ความเคลื่อนไหวของแวดวงวิชาการยังต่อเนื่องอีกในงานสัมมนาวิชาการ [“ภาพหลอกหลอน ญชายแดนใต้ของไทย: การเขียนประวัติศาสตร์ปาตานีและโลกอิสลาม”](#) ในวันที่ 11 – 12 ธันวาคม 2552 **(ดูกำหนดการ)** ที่ระดมนักประวัติศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศมานำเสนองานเขียนวิชาการหลากหลายประเด็น ทั้งนี้ นอกเหนือจากเวทีดังกล่าวจะหนาแน่นด้วยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ปาตานีแล้ว ยังมีการนำเสนอมุมมองใหม่ต่อข้อเสนอเมื่อกว่าครึ่งศตวรรษก่อนของฮัจยีสุหลง อับดุลกาเดร์ ซึ่งเคยถูกรัฐไทยตีความและยึดเย็บว่าเป็นจุดกำเนิดของการแบ่งแยกดินแดน

เหล่านี้คือความเคลื่อนไหวในพื้นที่สาธารณะในเดือนธันวาคม อันจะเป็นส่วนหนึ่งในการขจัดเกล้าให้สังคมไทยมองเห็น “ข้อเสนอทางการเมือง” ที่เคยคิดว่าอ่อนไหวลุ่มเสี่ยงให้ชัดเจนและอยู่บนฐานขององค์ความรู้ ไม่แน่ว่าสังคมไทยอาจมีทางเลือกที่จะจัดการกับความรุนแรงได้อีกครั้งหนึ่ง

by DeepSouthWatch | Mon, 2009-12-07 06:24

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

นอกจากงานรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 10 ในวันที่ 1 – 2 ธันวาคมที่ผ่านมาจะกลายเป็นเพียงงานสัมมนาวิชาการที่มีแต่เพียงการนำเสนองานบทความวิชาการและการตอบปัญหาของนักวิชาการและนักศึกษาแขนงต่างๆ เพียงเท่านั้น แต่ช่วงเวลาของการจัดงานสอดคล้องต้องกันกับสถานการณ์ที่ขั้วถกเถียงเกี่ยวกับการจัดการปกครองในรูปแบบใหม่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจ อีกทั้งการจัดสัมมนาในครั้งนี้ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นเจ้าภาพบรรยากาศในเวทีการสัมมนาจึงอบอวลด้วยข้อถกเถียงและข้อเสนอดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

1. ปาฐกถา: เวลาและเวทีกลาง

เริ่มตั้งแต่ ดันแคน แมคคาร์โก นักรัฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยลีดส์ สหราชอาณาจักร ผู้ที่อาจถือได้ว่าเป็นฝรั่งผู้เชี่ยวชาญปัญหาไฟใต้คนหนึ่ง เริ่มต้นกล่าวปาฐกถาในหัวข้อ “คิดในสิ่งที่ไม่อาจคิดได้: Autonomy ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย” แทนที่จะกล่าวถึงหัวข้อที่กว้างกว่าอย่าง “ความขัดแย้งกับการเมืองไทย” ที่เจ้าภาพตั้งไว้ เขาเลือกที่จะพุ่งตรงพิจารณาถึงข้อเสนอทางการเมืองอันร้อนแรงนี้ พร้อมออกตัวว่านี่เป็นการพูดแทน “เสียง” ของคนในพื้นที่และ “ปฏิบัติหน้าที่” ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนหนึ่งที่เขามีโอกาสสนทนาด้วยระหว่างการเก็บข้อมูลทำวิจัย ทว่าพวกเขาเหล่านั้นไม่กล้ามาพูดถึง “ข้อเสนอทางการเมือง” นี้อย่างเปิดเผย

๐ ปาตานีและความชอบธรรมของรัฐไทย

ดันแคนเริ่มต้นตั้งคำถามที่ว่า ปัญหาความรุนแรงที่ชายแดนภาคใต้ซึ่งตัวเลขผู้เสียชีวิตมากกว่า 3,500 คน ในปัจจุบันนั้นถือเป็นผลของความรุนแรงจากการก่อความไม่สงบในยุคปัจจุบันเป็นลำดับสามของโลกจะรองก็แต่ในอิรักและอัฟกานิสถาน ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่สังคมไทยไม่ค่อยอยากฟังเท่าไร กรณีความขัดแย้งที่ไอร์แลนด์เหนือในประเทศของเขาที่ต่อเนื่องยาวนานถึง 30 ปีก็มีจำนวนผู้เสียชีวิตไม่ถึง 3,500 คน

ทว่ากลับโด่งดังเป็นที่สนใจไปทั่วโลก ซึ่งแตกต่างกับกรณีชายแดนภาคใต้ เขาตั้งคำถามว่าจำนวนคนตายมากถึงขนาดนี้ ผู้คนในสังคมไทยและประชาคมระหว่างประเทศรับได้หรือไม่ หากว่า “เรา” ไม่อาจรับได้นั้นหมายความว่าเราต่างมีส่วนต้องรับผิดชอบในการแสวงหาทางออก แม้ว่าทุกรัฐบาลของประเทศไทยจะพยายามแล้ว แต่ก็เป็นที่ตระหนักแล้วว่าไม่สามารถจะแก้ปัญหาได้

นักรัฐศาสตร์ชาวอังกฤษผู้นี้ ให้กรอบการมองว่าบางทีการที่ประเทศมีวิกฤตในระดับชาติเช่นปัจจุบัน อาจยังผลให้มีโอกาสใหม่ เมื่อบุคคลสำคัญทางการเมืองลดบทบาทลงอาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองก็เป็นได้ นอกจากนี้ หากเราเชื่อว่าปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถแยกขาดจากปัญหาการเมืองระดับชาติแล้วไซ้ การหาทางออกให้กับปัญหาชายแดนภาคใต้อาจเป็นหนทางในการคลายปัญหาระดับชาติก็เป็นได้

ดันแคน ชวนให้เรามองว่าโดยแก่นแกนแล้วปัญหาในชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาการเมืองที่รัฐไทยสูญเสียความชอบธรรม (Legitimacy) เดิมที่เคยมีดำรงอยู่ในอดีต ยิ่งเมื่อมีกองกำลังที่ต่อต้านรัฐอยู่ในพื้นที่ การใช้กำลังของหน่วยงานด้านความมั่นคงเพื่อจัดการกับปัญหาจึงเป็นเพียงการลดทอนความขัดแย้งในทางเทคนิคลงได้ระดับหนึ่งเท่านั้น หากได้เป็นการแก้ปัญหาทั้งหมดทั้งปวงไปได้ ในขณะที่การใช้วิธีการอื่นๆ ของรัฐไทยที่นอกเหนือไปจากมาตรการทางทหารก็พบว่ามีการใช้คำพูดที่ดีมาก อย่างคำว่าสมานฉันท์และความยุติธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีใครปฏิเสธ แต่การมุ่งเน้นเพียงเท่านั้นก็อาจทำให้มองไม่เห็นทางออกอื่นๆ อาทิเช่น การกระจายอำนาจหรือการปฏิรูปการปกครองใหม่ ซึ่งอาจส่งผลให้ความสมานฉันท์และความยุติธรรมที่หลายฝ่ายเรียกร้องนั้น ไม่ได้เป็นปัญหาอีกต่อไป

แล้วเหตุใด “มุสลิมปัตตานี (Patani Muslim)” ถึงก่อการขัดขึ้น? ดันแคนตั้งประเด็นขึ้นพร้อมสาธยายว่า แก่นแกนสำคัญสำหรับเขาแล้วไม่ใช่ปัญหาในทางสังคมและเศรษฐกิจ ในขณะที่ปัญหาหาเสียดและการฉวยชิงผลประโยชน์ก็ไม่ได้เป็นหัวข้อหลัก อีกทั้งยังไม่ได้เป็นเหตุผลในทางศาสนาด้วย แน่นอนว่าอาจเป็นเพียงการใช้คำศัพท์และวิธีอธิบายเกี่ยวกับศาสนาบ้าง แต่ทว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นผลปะทุขึ้นจากแรงจูงใจทางการเมือง กล่าวคือ เป็นความต้องการที่จะควบคุมพื้นที่ของพวกเขาเองต่างหาก

อย่างไรก็ตาม ดันแคน ปกป้องข้อเสนอของเขาว่าความต้องการดังกล่าวของมุสลิมปัตตานีนี้ไม่ได้เป็นสิ่งที่ “ทุกคน” คิดเท่านั้น แต่ปัญหาหนักหน่วงขึ้นเป็นผลมาจากความชอบธรรมของรัฐไทยไม่เพียงพอต่อการปกครองพื้นที่ทั้งหมดของประเทศอีกต่อไป แนวทางแก้ไขปัญหาก็ต้องมุ่งทำให้รัฐมีความชอบธรรมมากขึ้น

“ผมไม่ได้บอกว่าต้องแบ่งแยกดินแดนเพื่อจะแก้ปัญหา แต่หาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จะยังอยู่ในประเทศไทยต่อไป ความชอบธรรมของรัฐจะต้องมีมากกว่านี้ ปัญหาคือจะทำได้หรือไม่?”

ปัญหาที่ดันแคนมองเห็นคืออุปสรรคในระดับรัฐธรรมนูญที่ระบุว่าประเทศไทยต้องเป็นรัฐเดี่ยว อีกประเด็นที่สำคัญคือการขาดแคลนคำศัพท์ที่เหมาะสมสำหรับอธิบายการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ เนื่องจากคำว่า “เขตปกครองพิเศษ” เป็นคำที่ถูกต่อต้านอย่างหนัก การใช้ Autonomy จึงดูจะใช้ได้ง่ายกว่า

o The time is right?

อย่างไรก็ตาม ฝรั่งนักรัฐศาสตร์ผู้นี้เห็นว่าช่วงเวลาขณะนี้ในช่วงที่มีโอกาสอันเหมาะสมสำหรับการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากเขาเห็นว่าโดยแท้จริงแล้วฝ่ายที่ขัดแย้งกัน 2 ฝ่ายในการเมืองระดับชาติมีความสามารถที่จะกลายเป็นพันธมิตรกันได้ ในประเด็นดังกล่าว โดยเฉพาะใน “ปีกเสรีนิยม (Liberal Wing)” ของทั้งสองฝ่าย

ดันแคน เจาะเวลาหาอดีตโดยการหยิบยกเอาบทความของ นพ.ประเวศ วะสี ซึ่งเขียนขึ้นเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2550 ซึ่งเผยแพร่อยู่ในเว็บไซต์ www.prawase.com ที่เสนอให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในรูปแบบของมณฑลต่างๆ ทั่วประเทศ ที่สำคัญไม่ได้พูดถึงเฉพาะกรณีชายแดนภาคใต้เท่านั้น หากแต่กล่าวถึงมณฑลต่างๆ ราว 14–15 มณฑล ให้กลายเป็นโครงสร้างธรรมดาที่ไม่ใช่ “เขตพิเศษ” ซึ่งเขาเห็นว่าเป็นความคิดที่ไม่ได้รุนแรงอะไร หากแต่เป็นสิ่งที่น่าจะเรียกว่า “ภูมิภาคภิวัตน์ (Regionalization)” (ดูรายละเอียดของบทความ ["นายกรัฐมนตรีกับการสร้างความเป็นเอกภาพในยุทธศาสตร์ดับไฟใต้"](#) โดย นพ. ประเวศ วะสี)

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองที่โดดเด่นอีกชุดหนึ่งเป็นของ ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี ซึ่งไม่ได้เสนอแบบลอยๆ ทว่าอยู่บนฐานของงานวิจัย ศรีสมภพเสนอให้มีการจัดตั้งทบวงเพื่อดูแลจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการเฉพาะ และมั่นใจว่าจะถูกโจมตีอย่างแรงจากบางฝ่าย แต่ก็มีหลายฝ่ายที่ตอบรับด้วยดี จะเห็นได้จากการที่ถูกกระบุไว้ในรายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ สถาผู้แทนราษฎร และจากการที่พรรคมาตุภูมินำไปเป็นนโยบายของพรรค ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นการขายไอเดียได้ในระดับหนึ่ง

ไม่ว่านักวิชาการจะนำเสนอประเด็นเหล่านี้เท่านั้น ดันแคน ระบุว่า นักการเมืองอย่าง ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง ก็เคยเคยเสนอ Autonomy ในช่วงสัปดาห์แรกที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แม้ว่าจะไม่ได้ผลักดันต่อ แต่คำถามที่ดันแคนตั้งขึ้นว่าเหตุใดนักการเมืองเช่น เฉลิม จึงเสนอเช่นนั้น? ก็อาจ

เป็นเพราะต้องการสร้างกำลัง (Empower) ให้กับคนธรรมดาเพื่อต่อกรกับข้าราชการ เป็นท่าทีของนักศึกษาตินิยมอย่างคุณเฉลิมที่ใจกว้างมากหน่อย ในขณะที่ข้อเสนอ “นครปัตตานี” ของ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ เมื่อเร็วๆ นี้ก็ไม่ใช่ครั้งแรก แต่ในฐานะที่มีบทบาทสำคัญในพรรคเพื่อไทย ข้อเสนอนี้จึงถูกวิจารณ์อย่างแรง (พล.อ.ชวลิต ได้ออกมากล่าวถึง “รายละเอียด” เพิ่มเติมถึงข้อเสนอของเขาในการปาฐกถาในงานเสวนา “นครปัตตานี...ทางออกในวาระ 6 ปีไฟใต้” ซึ่งสถาบันอิศรา สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จัดขึ้นในวันที่ 2 ธันวาคม 2552 ดูรายละเอียดได้ที่เว็บไซต์สถาบันข่าวอิศรา ใน [“บิกจิ๋ว” ขยายความ “นครปัตตานี” พื้นที่ความยิ่งใหญ่ของ “ระเบียบมังกะฮ์” และการอภิปรายโดยวิทยากรผู้นำเสนอใน นครปัตตานี... โคนใจแต่ไม่มั่นใจแก้วิกฤติชายแดนใต้](#)) ที่น่าสนใจก็คือตัวอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีและที่ปรึกษาคนสำคัญที่เคยให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อมวลชนเช่นกันว่าการปกครองแบบพิเศษภายใต้รัฐธรรมนูญอาจเป็นแนวทางเลือกในการยุติความไม่สงบที่ชายแดนภาคใต้

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ดันแคนพยายามจะย้ำว่าเมื่อเราวิเคราะห์รากฐานของปัญหาเป็นเรื่องของการเมืองแล้ว ทางออกก็ต้องเป็นทางออกทางการเมืองด้วย เมื่อมีข้อเสนอเหล่านี้ออกมาจากบางคนที่ประกาศตัวแล้ว ซึ่งพบว่ามีทั้งฝ่ายเหลืองและแดง เป็นไปได้หรือไม่ที่จะมี “เวทีเสรีนิยม” ที่ข้อเสนอทางการเมืองเกี่ยวกับการกระจายอำนาจถูกหยิบยกขึ้นมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกันเพื่อเสนอทางออก ไม่ว่าเนื้อหาและรูปแบบนั้นจะเป็นอย่างไร หากแต่เป็นโอกาสใหม่ที่จะสามารถพูดถึงได้ในพื้นที่สาธารณะ

และนี่คือ ข้อเสนอจากองค์กรปาฐกถาในงานรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2. นักรัฐศาสตร์กับ Autonomy

การถกเถียงถึงประเด็น Autonomy จะคุกรุ่นในระหว่างการประชุมสัมมนาวงย่อย แม้ว่าประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองที่ศูนย์กลางอำนาจ หรือกรณีพิพาทระหว่างประเทศเพื่อนบ้านจะเป็นปรากฏการณ์ร่วมสมัยที่นักรัฐศาสตร์และนักสังคมศาสตร์ที่เข้าร่วมงานสนใจถกเถียง แต่ดูเหมือนว่าจังหวะเวลาและสถานที่ที่จัดงานสัมมนาจะเอื้อให้ประเด็น Autonomy ที่ชายแดนภาคใต้ดูโดดเด่นมากกว่า การอภิปรายในหัวข้อ “เขตปกครองพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทัศนะของนักรัฐศาสตร์” ในเวทีกลางเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม จึงถูกออกแบบให้เป็นเวทีของการแลกเปลี่ยนแง่มุมของนักวิชาการเกี่ยวกับข้อเสนอดังกล่าว

๐ สถาปัตยกรรม (ใหม่) แห่งอำนาจ

ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี นักรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี มองปัญหาใจกลางไม่ต่างมากนักจากคันแคน ทั้งในแง่ปัญหาความชอบธรรมของประเทศไทยเองและการมองว่าเนื้อแท้แล้วความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาทางการเมือง การแก้ไขปัญหาก็ต้องสนใจการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจใหม่ เพื่อคลายปมความขัดแย้ง หรืออาจกล่าวในอีกแบบหนึ่งว่าจะต้องสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมทางอำนาจเพื่อปรับเปลี่ยนสัมพันธภาพและโครงสร้างทางอำนาจในสังคมการเมืองไทยเสียใหม่

การอภิปรายครั้งนี้ เขาจึงนำเสนอผลงานวิจัยอีกครั้ง โดยย้ำว่าโครงสร้างการบริหารคือกุญแจสำคัญในการแก้ไขปัญหความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ หากได้มีเพียงการทหารเพียงอย่างเดียวไม่ ด้วยเหตุนี้ ในงานศึกษาของเขา ที่ศึกษาพร้อมกับ สุกรี หลังปูเต๊ะ จึงเสนอหลัก 3 ประการในการออกแบบโครงสร้างทางอำนาจใหม่ ได้แก่ หลักการสร้างสมดุล สำนักทางวัฒนธรรม และตระหนักถึงปัญหาอำนาจรัฐ

ศรีสมภพ อธิบายว่า ในพื้นที่ที่มีชนชั้นนำหลายกลุ่มและหลากหลาย การออกแบบความสัมพันธ์ทางอำนาจใหม่จึงต้องตระหนักถึงคำถามที่ว่า จะทำอย่างไรให้ทุกฝ่ายสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้ภายใต้โครงสร้างใหม่ ในขณะที่แกนกลางสำคัญของปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวข้องกับสำนักทางชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์ และศาสนา ซึ่งไม่อาจกดทับปิดกั้นได้อีกต่อไป อีกประการคือปัญหาของอำนาจรัฐที่เราไม่สามารถข้ามพ้นความเป็นรัฐชาติไปได้ นับตั้งแต่การก่อตัวของรัฐชาติสมัยใหม่ของประเทศไทยมาร่วม 100 ปี อันเป็นสถาปัตยกรรมของรัชกาลที่ 5 ในอดีต ทว่าการออกแบบโครงสร้างใหม่จำต้องคิดถึงเรื่องมโนทัศน์เรื่องรัฐเดี่ยวแบบใหม่ (ดูรายละเอียดงานวิจัยได้ที่ ["การปกครองท้องถิ่นแบบพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้"](#) โดย ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรีและสุกรี หลังปูเต๊ะ)

๐ เจตนารมณ์ต่อ Autonomy

ในการวงเสวนาเดียวกัน ชิดชนก ราอิมมูลา นักรัฐศาสตร์จากสถาบันเจ้าภาพอีกคน ตั้งข้อสังเกตว่าการเสนอแนวทางในการจัดการปกครองแบบใหม่ในพื้นที่มีหลายแนว ซึ่งเป็นเรื่องใหม่และเรียกได้ว่าโดนใจใครหลายคน แต่ปัญหาที่ผ่านมาคือยังขาดรายละเอียดที่เพียงพอ ในขณะที่ปรากฏการณ์ในพื้นที่ขณะนี้ ปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนไม่แพ้ปัญหาการเมืองการปกครองคือกระบวนการยุติธรรมที่มีข้อจำกัด ผู้ที่ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นศาลมีจำนวนมาก

อย่างไรก็ตาม เธอเห็นว่าข้อถกเถียงเกี่ยวกับ Autonomy นั้นต้องเป็นที่ยอมรับของคนทั่วทั้งประเทศ ซึ่งจะแตกต่างกับ Sovereignty (อำนาจอธิปไตย) ซึ่งต้องเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ ในแง่แล้ว เป็นไป

ได้ว่าหากข้อเสนอ Autonomy เป็นจริงขึ้นมาจากการยอมรับของคนทั้งประเทศแล้วอาจเป็นเงื่อนไขในการหยุดยั้งของกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดน แต่ในอีกด้านหนึ่งก็อาจกลายเป็นตัวเร่งสำหรับการสร้างชาติในอนาคตก็เป็นไปได้เช่นกัน

ถึงกระนั้น ชิดชนก ตั้งข้อสังเกตว่า เวลาเราพูดถึงข้อเสนอ Autonomy จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพิจารณาเจตนารมณ์ทางการเมืองของรัฐบาลหรือฝ่ายนโยบายด้วยว่ามีหรือไม่เพียงใด? นอกจากนี้ ควรต้องสนใจว่าเจตนารมณ์ของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ รวมถึงความต้องการของชาวบ้านรากหญ้าในพื้นที่ด้วย นอกจากนี้ เธอยังตั้งคำถามด้วยว่า หากข้อเสนอทำนองนี้ถูกผลักดันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องระบุให้ชัดเจนว่าผู้นำในการต่อสู้ในพื้นที่คือใคร เพราะ Autonomy ควรจะต้องทำเพื่อประชาชน ไม่ใช่เพียงเพื่อตอบสนองใครเป็นพิเศษ ส่วนปัญหาที่ว่ารูปแบบของ Autonomy แบบใดจะเหมาะสมนั้นจำเป็นที่จะต้องศึกษากันอีกมากในทางวิชาการ

๐ ปกครองท้องถิ่นต้อง “ไม่พิเศษ”

ในขณะที่ ธเนศวร เจริญเมือง นักรัฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ชี้ให้เห็นว่าการรวมศูนย์อำนาจเข้าสู่ส่วนกลางที่รัฐสยามกระทำมาร่วมร้อยปีที่ผ่านมาเป็นสิ่งที่ ชัยอนันต์ สมุทรวณิช นิยามว่าเป็น “รัฐรวมศูนย์อำนาจมากเกินไป (Over-Centralized State)” ที่นอกจากจะดึงอำนาจทางการเมืองการปกครองจากท้องถิ่นเข้าสู่ศูนย์กลางแล้ว ยังรุกรืบเข้าไปยังวัฒนธรรม ภาษา กระทั่งอำนาจทางศาสนา ที่จำต้องขึ้นต่อส่วนกลางแทบทั้งสิ้น ครั้นในยุคสงครามเย็น การสนับสนุนจากอเมริกาที่ให้ความช่วยเหลืออย่างมหาศาลต่อประเทศไทย โดยเฉพาะกองทัพกับตำรวจยังผลให้การรวมศูนย์อำนาจไม่เพียงแต่ไม่เสื่อมคลาย หากทว่าการแผ่กระจายอำนาจของผู้นำทหารต่อเนื่อง 26 ปี (2490 – 2516) เป็นฐานในการสร้างระบบราชการที่ผนึกรวมท้องถิ่นไว้อย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

เขากล่าวอีกว่า ความสำเร็จในการออกแบบโครงสร้างการเมืองการปกครองที่รวมศูนย์ดังกล่าว อีกทั้งยังถูกค้ำจุนจากภายนอก จึงทำให้มีลักษณะอหังการ และส่งผลกระทบต่อเมืองไทยมีลักษณะ 3 ข้อ ได้แก่ การกระจายอำนาจที่ล่าช้า การพัฒนาประชาธิปไตยที่ล่าช้า และการปฏิวัติสังคมที่ล่าช้า ความล่าช้าทั้ง 3 ด้านนี้เองที่ทำให้ประเทศประสบกับวิกฤตที่สุดในวันนี้

นักรัฐศาสตร์ชาวล้านนา ผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองส่วนท้องถิ่นคนนี้ ระบุว่า สังคมไทยยังมีความเข้าใจผิดหรือมายาคติ 2 ประการเมื่อพูดถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น ประการแรก เรามักคิดว่าโลกนี้มีระบบการปกครอง 3 ระดับ คือ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ทว่าที่จริงแล้วในมีเพียง 2 ประเทศเท่านั้นที่จัดระดับการปกครองตามนี้ ได้แก่ ฝรั่งเศสและไทย ส่วนใหญ่ไม่มีการปกครองในระดับส่วน

ภูมิภาค ชั่วร้ายในฝรั่งเศสเอง ส่วนภูมิภาคก็ทำหน้าที่เพียงการกำกับดูแลการทำงานของส่วนท้องถิ่นเท่านั้น หาได้มีการควบคุมไม่

มายาคติประการที่สอง ได้แก่ ความเข้าใจต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มองว่าสามารถจัดการได้เหมือนกัน ดังในกรณีของประเทศไทยมิใช่รูปแบบเหมือนกัน (ทั้งใน อบต. อบจ. และเทศบาล) โดยไม่มีการสรุปทริยีน ทว่าอันที่จริงแล้วแต่ละท้องถิ่นมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวแตกต่างกันไป มีพลวัตและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แต่ละที่มีปัญหาที่ต้องมีการจัดการเป็นการเฉพาะแทบทั้งสิ้น รูปแบบของการปกครองในแต่ละท้องถิ่นควรจะต้องออกแบบกันเอง ดังนั้น จึงไม่ควรคิดว่าจะต้องมีการจัดการปกครองท้องถิ่น แบบ “พิเศษ” เพราะแต่ละที่ย่อมแตกต่างกันอยู่แล้ว การระบุว่าเป็น “พิเศษ” รั้งแต่จะเป็นกำแพงในการแก้ปัญหาเสียมากกว่า

ธนสวรรค์ เห็นว่า ความเป็นประชาธิปไตยในประเทศยังไม่มั่นคง เนื่องจากการต่อสู้ระหว่างกลุ่มประชาธิปไตยกับกลุ่มอำมาตย์ยังคงดำเนินอยู่และมีแนวโน้มจะต้องใช้เวลาอีกยาวนาน แต่ท้องถิ่นควรต้องเสนอแนวทางในการกระจายอำนาจเป็นวาระของตัวเองในจังหวะเวลาเช่นนี้ แม้ว่าชนชั้นนำไทยในปัจจุบันจะอหังการในความสำเร็จของการรวมศูนย์อำนาจและโดยแท้ที่จริงแล้วก็ไม่มีเจตนารมณ์ในประเด็นนี้เลยก็ตาม

3. ปรัชญาการเมืองกับไฟใต้

๐ อัตตบัญญัติและรัฐพหุชาติ

ดังที่ ดันแคน ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า คำว่า “เขตปกครองพิเศษ” จะสร้างปัญหาในการกล่าวถึงอยู่ไม่น้อย ในขณะที่คำคุณศัพท์อย่างคำว่า “พิเศษ” ก็อาจจะบดบังการออกแบบรูปแบบการปกครองท้องถิ่นและทิศทางการกระจายอำนาจที่ควรจะเป็นหรือที่ควรจะต้องสอดคล้องกับความเป็นจริงของท้องถิ่นออกไป หลาย คนจึงเลือกใช้คำว่า Autonomy แทนข้อเสนอทางการเมืองที่ว่านี้ แต่ วีระ สมบูรณ์ นักรัฐศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ย้อนความกลับไปสู่รากฐานของคำศัพท์และเสนอว่าเราควรใช้คำว่า “อัตตบัญญัติ” ในภาษาไทย

ในการเสวนาวางยอ่ยหัวข้อ “ปรัชญาการเมืองกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 2 ธันวาคม วีระ เสนอว่า Autonomy เป็นผลมาจากการที่หน่วยทางการเมือง (Unit of Analysis) มีอธิปไตย (Sovereignty) ของตัวเอง Autonomy เป็นคำผสมระหว่าง Autos ที่แปลว่า ตัวเอง กับ Nomos หรือความสามารถในการบัญญัติกฎเกณฑ์ต่างๆ รัฐที่ในแง่หนึ่งคือหน่วยทางการเมืองหน่วยหนึ่งซึ่งมีอธิปไตย

เป็นของตัวเองจึงมี “อัตตบัญญัติ” ที่ไม่สามารถแยกออกจาก “อำนาจอธิปไตย” ได้ รัฐแต่ละรัฐมี Autonomy ของตัวเองและเป็นอำนาจในแนวดิ่ง คำถามจึงมีอยู่ว่าหน่วยทางการเมืองเช่นรัฐสามารถจะแบ่ง Autonomy ในแนวนอนได้หรือไม่? หรือเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นหรือไม่?

ทั้งนี้ เนื่องจากแนวความคิดเกี่ยวกับรัฐ (State) ตามอิทธิพลทางความคิดของโรมัส ฮอบส์ นักปรัชญาการเมืองสมัยใหม่คนสำคัญได้จัดการตัดตอนระดับในแนวนอนดังกล่าวทิ้งไป และพยายามทำให้ทุกๆ หน่วยทางการเมืองภายในรัฐทอนเป็นนามธรรมที่เหมือนกันหมด ดังเช่น ความเป็นพลเมืองของรัฐนั้นๆ โดยไม่เน้นถึงความแตกต่างหลากหลายภายใน และสมมติเอาว่าได้จัดการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างเหล่านั้นไปแล้ว วีระเห็นว่า ในแง่ความคิดเกี่ยวกับชาติ (Nation) ก็จะไม่ต่างกัน เพราะได้สร้างข้อสมมติเดียวกันและลดทอนทุกอย่างให้เหลือแกนทางชาติพันธุ์เดียวกัน (Ethnic Core) ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างหน่วยทางการเมือง (Unit) และระดับ (Level) หายไป

วีระ มองเห็นว่า กระบวนทัศน์เช่นที่วานีส่งผลให้นำมาสู่ข้อสรุปของมาตรา 1 ของรัฐธรรมนูญไทย ที่ระบุว่าประเทศไทยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะแบ่งแยกไม่ได้ ซึ่งควรต้องตั้งคำถามว่าแท้ที่จริงแล้วแปลว่าอะไร? และเหตุใดกรุงเทพมหานครจึงสามารถแยกได้? และถึงที่สุดแล้วปัญหาและข้อเสนอของ “อัตตบัญญัติ” จะสามารถปรับเปลี่ยนภาพของรัฐจาก “รัฐเอกชาติ (Mono-Nation State)” ที่ประสบปัญหาภายในจำนวนมากไปสู่กระบวนทัศน์ของ “รัฐพหุชาติ (Multi-Nation State) ได้หรือไม่?

๐ อดีตและอนาคต

ในขณะที่ ธเนศ วงศ์ยานนาวา อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ให้เห็นว่าการเรียกร้องให้ยอมรับในอัตลักษณ์ของกลุ่มคนที่อยู่ในรัฐชาติล้วนแล้วแต่เป็นกระแสที่พุ่งสูงขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1970 การเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อการแยกตัวออกจากรัฐเดิมก็มีมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นกรณีของเวลส์และสกอตแลนด์ในสหราชอาณาจักร กรณีของบาสก์ในสเปนและฝรั่งเศส ซึ่งมีภาษาพูดที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในยุโรป หรือในกรณีของรัฐเซิปาสในเม็กซิโก การเปลี่ยนแปลงจิตสำนึกทางอัตลักษณ์นี้ไม่ได้มีเพียงชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเท่านั้น หากแต่ยังอยู่ในกลุ่มเคลื่อนไหวศาสนา

ในความเห็นของเขา ธเนศมองว่า กรณีจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงไม่ใช่ปัญหาแต่อย่างใด และคาดการณ์ว่าหากสถานการณ์ยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก อีก 30 ปี เราอาจเห็นแรงต่อต้านเหมือนชายแดนใต้ที่ภูมิภาคอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นกรณีทางเหนือและในอีสาน เขาจึงเห็นว่าในเบื้องต้นที่สุด รัฐธรรมนูญควรต้องเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในมาตราที่ 1 เสีย แม้จะไม่เห็นพ้องมากนักว่าการให้ Autonomy จะเป็นการแก้ปัญหาที่ได้ผล

ส่วน ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ นักปรัชญาการเมืองจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เสนอประเด็นเกี่ยวกับ “ทางออก” โดยอ้างอิงมุมมองจากฮันนาห์ อาเรนต์ นักทฤษฎีการเมืองชาวเยอรมันที่ว่า ชีวิตมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับมิติของเวลาที่กำกับมนุษย์ไว้ด้วยกันหลายแบบ ดังที่เราพิจารณา “ปัจจุบัน” จากการที่เป็นการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างอดีต แต่เมื่อพิจารณา “อดีต” ก็พบว่า เป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ในขณะที่ “อนาคต” เป็นสิ่งที่ไม่มีใครรู้และวางอยู่บนความไม่แน่นอน

คำถามต่ออดีตคือจะอยู่ร่วมกันได้อย่างไรในเมื่อเราไม่มีวันเปลี่ยนแปลงอะไรได้ เพราะฉะนั้นมนุษย์จึงจำเป็นที่จะต้องอยู่กับอดีตด้วยการให้อภัย หากไม่แล้วมนุษย์ก็ไม่สามารถอยู่ร่วมกับอดีตได้ ในขณะเดียวกัน มนุษย์ก็ผูกโยงกับอนาคตด้วย “คำสัญญา” ซึ่งมีเงื่อนไขสำคัญคือไม่มีสัญญาใดที่ไม่สามารถยกเลิกได้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่ามนุษย์ล้วนแล้วแต่ดำรงอยู่บนพื้นฐานของความไม่แน่นอนและอ่อนไหวทั้งสิ้น

4. สรุป: คำถาม

การสัมมนาในครั้งนี้ทั้งโจทย์สำคัญที่ทำทายนักรัฐศาสตร์ไว้ไม่น้อย และคงเป็นดังที่ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี กล่าวทิ้งท้ายในการสรุปการสัมมนาว่าในอนาคตอันใกล้นี้สังคมไทยจะประสบปัญหาที่สังคมอาจยากจะเข้าใจได้โดยง่าย ในมุมมองของนักรัฐศาสตร์แล้วประเด็นที่น่าสนใจก็คือว่าอะไรคือหัวใจสำคัญของปัญหาการเมืองการปกครองสำหรับประเทศไทยในช่วงการต่อสู้หรือเผชิญหน้ากับสิ่งที่ท้าทาย เฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเผชิญกับความขัดแย้งทางการเมือง ความขัดแย้งในประเด็นปัญหาชาติพันธุ์ ศาสนา ความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ทางการเมือง ที่ล้วนแต่ผสมกันทั้งในระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น และระดับภูมิภาค การใคร่ครวญแนวคิดต่างเพื่อหาทางออกคือความท้าทายโดยตรงต่อนักรัฐศาสตร์

ศรีสมภพตั้งข้อสังเกตว่า ข้อถกเถียงเกี่ยวกับความเป็นรัฐชาติกับโลกยุคโลกาภิวัตน์คือประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาว่ารัฐชาติจะดำรงอยู่ได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงก็ด้วยการปรับตัวไปสู่ลักษณะแบบใหม่ กล่าวคือ เราอาจจะมีรัฐชาติที่มีความเป็นประเทศโดยที่ไม่ต้องมีชาติเดียว หรือเป็นรัฐที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เราอาจต้องพิจารณาถึงกระบวนการทัศน์ใหม่ที่ยอมรับของความเป็นรัฐชาติ หรือในอีกแง่หนึ่งเราอาจมีรัฐที่มีอำนาจอธิปไตยเพียงหนึ่งเดียว หากทว่ายังมีหลายอัตตบัญญัติ ซึ่งแตกต่างและหลากหลายไปตามลักษณะความเป็นตัวตนของแต่ละพื้นที่ กล่าวอย่างถึงที่สุดแล้ว มุมมองใหม่ๆ เหล่านี้ นี่เองที่ศรีสมภพเห็นว่ากำลังท้าทายนักรัฐศาสตร์และนักรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในการขบคิดหาทางออกให้กับสังคมไทย

บางทีอาจถึงเวลาที่สิ่งที่เป็นที่ต้องห้ามในสังคมไทย ดังข้อเสนอทางการเมืองเช่น Autonomy จะได้รับการพูดถึงและถกเถียงโดยไม่แสดงใจ แต่อาจเป็นในฐานะของเงื่อนไขสำคัญในการคลี่คลายปมความขัดแย้งภายในสังคมไทย แต่ถึงกระนั้นเมื่อพิจารณาตามข้อสังเกตของคันแคนที่ระบุถึงพลังของปึกเสรีนิยมในการผลักดันข้อเสนอ Autonomy นั้น ก็ยังคงเหมือนจะเป็นเพียงโอกาสของกลุ่มขัดแย้งหลักของศูนย์กลางรัฐไทยเท่านั้น แม้ว่าจะเป็นข้อเสนอที่ตระหนักถึงบทบาทของผู้เข้าร่วมจากหลายฟากฝ่ายที่สามารถจะส่งผลให้ Autonomy มีความเป็นไปได้มากขึ้น แต่ดูเหมือนว่าการนำเสนอเหล่านี้ยังไม่ได้ระบุถึงทิศทางของกลุ่มที่กำลังติดอาวุธต่อรองกับอำนาจรัฐอยู่ในปัจจุบันขณะ

แน่นอนว่า หากสถาปัตยกรรมแห่งอำนาจจะถูกร่วมกันออกแบบในอนาคต คงปฏิเสธการเข้ามามีส่วนร่วมของพวกเขาเป็นไม่ได้ ปัญหาจึงมีอยู่ว่า “โมเดล” แบบใดที่จะรองรับฝ่ายที่ขัดแย้งกันได้อย่างลงตัว โดยที่การใช้ความรุนแรงไม่มีความชอบธรรมเพียงพอในการจัดการกับปัญหาหรือเพียงพอที่จะทำให้ข้อเรียกร้องของตนสัมฤทธิ์ผล ไม่ว่าผู้ที่ใช้ความรุนแรงจะเป็นฝ่ายใดก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอ Autonomy จะยังคงต้องถกเถียงในรายละเอียดอีกไม่น้อย ทั้งในแง่ของคำถามที่ว่า การปรับโครงสร้างองค์กรดังที่รัฐบาลกำลังผลักดันกฎหมายใหม่นี้จะเพียงพอต่อโจทย์ของการกระจายอำนาจหรือไม่? หากต้องปรับเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างกลุ่มต่างๆ ภายในพื้นที่และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและเขตการปกครองในท้องถิ่นจะเป็นเช่นไร รวมถึงคำถามสำคัญที่ว่า การกระจายอำนาจในกรอบดังกล่าวนี้จะยุติความรุนแรงได้จริงหรือไม่ และอย่างไร ฯลฯ

แต่อย่างน้อย นอกจากการเคลื่อนไหวผ่านปัญญาชนและนักการเมืองที่กรุงเทพฯ แล้ว การเคลื่อนไหวในพื้นที่ก็น่าสนใจไม่น้อย โดยในวันที่ 10 ธันวาคมนี้ ทางเครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 23 องค์กร ([ดูกำหนดการและบทความประกอบการสัมมนา](#)) ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ทำงานขับเคลื่อนโดยคนมลายูมุสลิมในพื้นที่ ร่วมกับเครือข่ายการเมืองภาคพลเมืองและองค์กรวิชาการจะเป็นเจ้าภาพจัดเวทีวิชาการในหัวข้อ “นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญไทย: ความฝันหรือความจริง?” เพื่อทบทวนบทเรียนในพื้นที่ความขัดแย้งต่างๆ ในบางประเทศ อีกทั้งยังเปิดเวทีสะท้อนเสียงของคนไทยพุทธ ในฐานะคนส่วนน้อยในพื้นที่ ทว่าเป็นคนส่วนใหญ่ในพื้นที่อีกด้วย

บทความวิชาการที่น่าสนใจ

(เก็บตกจากงานรัฐศาสตร์ฯ ครั้งที่ 10)

สันติศึกษา

- “เล่าขานตำนานขัดแย้ง: กรณีศึกษากรือเซะ-ลี้มกอเหนี่ยว” / งามสุกร์ รัตนเสถียร (บทคัดย่อ)
- การจัดการความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้บนพื้นฐานความรู้ / แพร่ สิริศักดิ์คำเกิง (บทคัดย่อ)
- การเจรจาและการรักษาสันติภาพในอาเจ๊ะห์: บทเรียนสำหรับกรณีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย / อรอนงค์ ทิพย์พิมล (บทคัดย่อ)
- การสำรวจวรรณกรรมเรื่องความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ค.ศ.2002-2007 / ชญา นิษฐ์ พูลยรัตน์ (บทคัดย่อ)

ชายแดนใต้

- บทวิพากษ์ทฤษฎี/ปรัชญาการเมืองจากมุมมองนักมานุษยวิทยา: การปรับมุมมองทางรัฐศาสตร์เกี่ยวกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ / ไชยันต์ ไชยพร
- ความมั่นคงของมนุษย์ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบ: กรณีศึกษาอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ / อาซัน ดงนะเค็ง, บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และ ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี
- ปัญหาไฟใต้กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่พหุวัฒนธรรม / ชาลี ไตรจันทร์ (บทคัดย่อ)
- ย้อนพิณิจพระราโชบายว่าด้วยอัตลักษณ์ของปัตตานีในสมัยราชาธิปไตยรัตนโกสินทร์ / พรรณงาม เเง่ธรรมสาร (บทคัดย่อ)
- ระบบศักดินาและความต่างทางชนชั้นในวัฒนธรรมมลายู / ดวงยิหาว อุดรสินธุ์ (บทคัดย่อ)
- สงครามความทรงจำ : การรับรู้ กับ ความทรงจำร่วมทางสังคมในวิกฤตไฟใต้ / วิไลวรรณ จงวิไลเกษม
- เสียงเรียกแห่งอิสลามกับพลวัตรสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ / อรชา รักดี
- เสียง เปรียจากปัตตานี: การสร้างพื้นที่ทางสังคมและการต่อรองตัวตนคนมลายูมุสลิมภายใต้พหุวัฒนธรรม / ฐาปนี เสาวภางศ์วรกุล และสุรพงษ์ ยี่มละมัย
- การมีส่วนร่วมและเจตคติต่อการป้องกันอาชญากรรมของผู้นำชุมชนในจังหวัดปัตตานี / สาธกร ไหมเกตุ
- การศึกษาเศรษฐกิจกระแสหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจชุมชนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ / บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ, อับดุลรอฮิด เจมะมะ, วิโชติ จรุงโรจน์ และศักดิ์ดา ขจรบุญ
- การบริหารค่าตอบแทน พฤติกรรมการปฏิบัติงานและความต้องการค่าตอบแทนของข้าราชการในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ / อาคม ใจแก้ว
- การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามหลักการบริหารวงจรคุณภาพ: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ / กาญจนา บุญยัง และเทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ

- ผลกระทบของสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อระบบการให้บริการสุขภาพ / สุนีย์ เกรานวล
- สมรรถนะบุคลากรภาครัฐในการเข้าถึงประชาชนในพื้นที่พหุวัฒนธรรม: กรณี 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ / ชาลี ไตรจันทร์ (บทคัดย่อ)

ความขัดแย้งการเมืองไทย

- การ ใช้วาทกรรมเพื่อการต่อสู้ทางการเมืองระหว่าง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรกับพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย: วิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดของนอร์แมน แฟร์คลาฟ / คมสัน รัตนะสิมากุล
- การเมืองว่าด้วยการชุมนุมประท้วง: นัยแฝงแห่งอคติจากการใช้คำว่า "ม็อบ" / นุหพันธ์ อุดม อริยทรัพย์ (บทคัดย่อ)
- ชุมชน- ชาตินิยมกับการเมืองฝ่ายค้านยุคทักษิณ: ว่าด้วยแง่มุมทางทฤษฎีเกี่ยวกับมโนทัศน์กลุ่มก้อนทางประวัติศาสตร์ในการ อธิบายสังคม / เก่งกิจ กิติเรียงลาภ
- เมื่อ ชาลส์ ทิลล์พบเอ็ดเวิร์ด ซิลล์ที่สยามประเทศ: ว่าด้วยการเมืองของความเป็นศัตรูในสถานการณ์ "สองรัฐสองสังคม" / ประจักษ์ ก้องกีรติ
- ความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบทักษิณ / มงคล สงปรารักษ์
- สงครามประชาชน: การก่อตัวของชนชั้นรากหญ้าในสังคมไทย / นันทนัช จินตพิทักษ์ และ ไมตรี อรรถปรีชากร

มาเลเซีย

- การ อิสลามานุวัตรกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อการเสริมสร้าง "คุณธรรมนำความรู้" : ประสพการณ์จากโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนอิสลามของประเทศมาเลเซีย / ซอลิฮะห์ หะยีสะมะแอ และคณะ
- ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเรื่องเชื้อชาติกับนโยบายทางการเมืองของพรรคอัมโนในภาวะพหุสังคมของมาเลเซียจากอดีตถึงปัจจุบัน (ค.ศ.1946-2007) / อภิเชษฐ กาญจนดิฐ
- บทบาททางสังคมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของคนไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย / วันพิชิต ศรีสุข
- ผู้นำชุมชนไทยในมาเลเซียกับภาษามลายู ในฐานะภาษาราชการ: ศึกษากรณีชุมชนดุมปัต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย / เกาฮัน เจ๊ะแหว, มาหะมาดารี แวโนะ, มะดาโอะ ปูเตะ และดานียา มาเจ
- การดำเนินนโยบายสังคมพหุวัฒนธรรมในรัฐเคดาห์และปีนังของมาเลเซีย ค.ศ.1970-2008 / ศุภการ สิริไพศาล และอดิสร ศักดิ์สูง
- โครงสร้างการเมืองการปกครองกลุ่มผู้นำทางการเมืองของรัฐกลันตัน รัฐตรังกานู และเปรักของประเทศไทยกับอิทธิพลที่มีต่อจังหวัดชายแดนภาคใต้ / นอับดุลรากิบ บินนิฮัสซัน และชาวาวี ปะดาอามิน

- [ไทยในการรับรู้และความเข้าใจของเพื่อนบ้าน: มาเลเซีย / จรัญ มะลูลีม \(บทคัดย่อ\)](#)

ท้องถิ่นและชุมชน

- [รัฐไทยกับความพยายามสร้าง The Council - Mayor Form ในห้วงการบริหารส่วนตำบล / ฤทัย](#)

พรรณราย

- [กระบวนการจัดการชุมชนเข้มแข็ง: รูปแบบ ปัจจัยและตัวชี้วัด / วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ](#)
- [การบริหารจัดการเครือข่ายชุมชนเพื่อแก้ปัญหาท้องถิ่น / จามรี จำปา](#)
- [การเมือง : เครื่องมือ : กฎหมาย \(อำนาจ\) ตุลาการมหาดไทยและประชาธิปไตยในท้องถิ่น / กมลวรรณ](#)

ชื่นชูใจ

- [การเมืองในการจัดโครงสร้างเชิงสถาบันและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของท้องถิ่น: อะไรอย่างไร และทำไม? / วีระศักดิ์ เครือเทพ](#)

- [ความเสี่ยงทางการคลังของเทศบาล กรณีศึกษา: เทศบาลเมืองอ้อมน้อย จังหวัดสมุทรสาคร / ปะการัง](#)

ชื่นจิตร

- [ชุมชนวิวัฒน์ทางการคลังไทยจากภาวะแห่งชาติสู่ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการคลังที่ยั่งยืน / ปณัฏฐ์ บุญกอบ](#)

- [นวัตกรรมกรรมการทางการเมืองที่ท้าทาย: สภาองค์กรชุมชนกับการพัฒนาการเมืองภาคประชาชนในการปกครองท้องถิ่น / ดารารัตน์ คำเป็ง](#)

- [พัฒนาการบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจากอดีตจนถึงปัจจุบัน / เพ็ญภา จันทร์แดง](#)
- [วัฒนธรรมความเชื่อชาวม้ง ในการระงับข้อพิพาทในชุมชน กรณีศึกษา : อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์ / สุพัตรา จิตตเสถียร](#)

บทเรียนโลก

- [การต่อต้านการก่อการร้าย: แนวทางจากแผนการตะ ยุทธศาสตร์การต่อต้านการก่อการร้ายของอินเดีย \(2001-2008\) / อาทิตย์ ทองอินทร์](#)

- [ยุทธศาสตร์สหรัฐต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ / ประภัสสร เทพชาตรี](#)
- [การขยายสิทธิมนุษยชนในสถานการณ์ฉุกเฉิน: จากหลักการแทรกแซงเพื่อมนุษยธรรมสู่หลักความรับผิดชอบในการปกป้อง / ทศพล ทรศณกุลพันธุ์](#)

- [“การลอบสังหาร” ในประวัติศาสตร์การเมืองโลก: สู่ทฤษฎีทั่วไปว่าด้วย “สาเหตุ” ของการลอบสังหารทางการเมือง / ณัฐกร วิทิตานนท์](#)

- [ความร่วมมือในระดับภูมิภาคในฐานะช่องทางแห่งกลไกเชิงมนุษยธรรมระหว่างประเทศ: ศึกษาจากบทบาทขององค์การอาเซียน \(ASEAN\) ในกรณีภัยพิบัติในรัฐ / อัศวอฟ ศาสนกุล \(บทคัดย่อ\)](#)

- "รัฐ" และ "ตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ" ในการจัดการปกครองโลก / เกษร เกษมชั้นยศ
- องค์การระหว่างประเทศ: (อีก) เครื่องมือหนึ่งที่ทำให้รัฐเข้มแข็ง / ไพรัตน์ กิตติเสรีชัย

มุสลิมไทยศึกษา

- ผลกระทบของการพัฒนากับการรักษาอัตลักษณ์ของชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล / ณัฐพงศ์ บุญเหลือ
- นักศึกษา ปัญญาชน มุสลิม กับการพัฒนาประชาธิปไตยไทย / เอกรินทร์ ต่วนศิริ

องค์ความรู้รัฐศาสตร์/สังคมศาสตร์

- รัฐศาสตร์ 60 ปี : Modernism VS Postmodernism - - Pick Your Pick / ดิน ปรัชญพฤทธิ
- แนวความคิดว่าด้วยการสร้างระบอบประชาธิปไตยให้เข้มแข็งและถาวร และกรณีปัญหาการสร้างประชาธิปไตยในประเทศไทย / มนต์รี เจนวิทย์การ
- กฎและการฝ่าฝืนกฎ: กระบวนการต่อสู้ทางอำนาจเชิงโครงสร้าง / ชีรพงศ์ พรหมวิชัย
- "เขียน - สยาม" งานเขียนเชิงชาติพันธุ์วรรณนาจากสายตาของคนใน (นอก) พื้นที่: จากนิราศสุนทรภู่สู่บันทึกของหม่อมแอนนา / นิติกร จิรจิตติกาลกิจ
- ประชาธิปไตยแบบसानเสวนา ความเชื่อ ความฝัน และความเป็นไปได้ในสังคมไทย / พัทรี สิโรต
- ปัญหา ของการสร้าง ความเข้มแข็ง ให้แก่ประชาธิปไตย: ศึกษาในมุมมองเกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่อสถาบันทางการเมือง กรณีประเทศไทย / ศศิน ดิสุวรรณทั

ความหวังและคำถาม: บทกล่าวนำใน “นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญ”

by DeepSouthWatch | Wed, 2009-12-23 17:26

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (DSW)

ในหัวข้อกล่าวนำที่ชื่อว่า “ทำความเข้าใจการเมืองการปกครองบนความแตกต่างทางอัตลักษณ์” ในระหว่างการสัมมนาวิชาการ “นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญไทย: ความฝันหรือความจริง” เมื่อวันที่ 10 ธันวาคมที่ผ่านมา จันทนา บรรพศิริโชติ หัวหน้า อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้พยายามไล่เรียงประเด็นเพื่อชี้ให้เห็นว่าการถกเถียงและออกแบบระบบการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นต่อการจัดการความขัดแย้งเช่นไร พร้อมทั้งแจกแจง “เงื่อนไข” สำคัญที่จะทำให้การอยู่ร่วมกันในอนาคตมีเสถียรภาพ ทว่าโจทย์คำถามที่เธอทิ้งไว้ก็แหลมคมและชวนขบคิด โดยเฉพาะการถ่วงดุลอำนาจของ “ประชาชน” และ “ความใจกว้าง” เธอยังเรียกชื่อ Road Map ที่นำไปสู่ “ภาพอนาคต” ที่จำเป็นต้องกำหนดร่วมกันจากหลายฝ่ายอีกด้วย

00000

194

deepsouth

๐ ความกล้าและการเมือง

จันทนา เริ่มต้นตั้งข้อสังเกตว่า หากเราพูดถึงข้อเสนอทางการเมืองทำนองนี้เร็วกว่านี้สักหน่อยอาจยังผลให้สามารถรักษาวินัยผู้คนไว้ได้จำนวนมาก แต่กระนั้นก็ไม่ถึงกับว่าเป็นห้วงเวลาที่สายเกินไปสำหรับการถกเถียงในประเด็นนี้ การสัมมนาในครั้งนี้จึงมีนัยสำคัญยิ่งยวด เพราะเป็นการพูดถึงสิ่งที่เคยเชื่อกันว่าไม่ควรพูดถึง เพราะต่างเกรงกันว่าจะกระทบต่อ “ความมั่นคงของรัฐ” แต่ความหมายใหม่ของคำนี้ได้เปิดช่องให้เราสามารถพูดถึงได้ อันเนื่องมาจากการที่รัฐเองก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้หากปราศจากซึ่ง “ความมั่นคงของประชาชน”

“การที่เรากลัวที่จะพูดในสิ่งที่ไม่เคยพูดมาก่อนถือว่าเป็นจุดหักเหสำคัญ”

เธอกล่าวต่อว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคลี่คลาย “มายาคติ” ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง ทั้งสิ่งที่เราถูกทำให้เชื่อว่า “เสถียรภาพของรัฐ” นั้น มาจากการรวมศูนย์อำนาจการปกครอง เราเคยถูกทำให้เชื่อว่าอธิปไตยของประเทศเกี่ยวข้องกับดินแดน และสุดท้ายเราถูกทำให้เข้าใจผิดๆ เกี่ยวกับการบูร

ณาการของประเทศ และเชื่อว่าการถกเถียงกันในประเด็นเขตปกครองพิเศษจะทำให้เราหลุดออกจาก “มายาคติ” ดังกล่าวและเปิดกว้างสู่ความเป็นไปได้ของทางเลือกใหม่ๆ

“เพราะว่ารัฐจะต้องปฏิรูป รัฐจะอยู่อย่างมั่นคงถาวรคงเป็นไปได้ หลายกรณีในโลกนี้ รัฐปรับตัวเปลี่ยนแปลงเพื่อสามารถทำให้ผู้คนอยู่ร่วมกันได้ในระยะยาวและอย่างยั่งยืน”

เธอเห็นว่า ข้อเสนอที่จะถูกกล่าวถึงในวันนี้คงไม่ได้เป็นของใครหรือกลุ่มใดเป็นการเฉพาะ อีกทั้งการถกเถียงในประเด็นเหล่านี้ก็ต้องเป็นเรื่องของการใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ทว่าอย่างไรก็ตาม เวทีในครั้งนี้เป็นการยืนยันว่า “สันติวิธี” ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นคงไม่จริงอีกแล้ว แต่ถึงกระนั้นก็เป็นที่ยืนยันว่า “สันติวิธี” จะเป็นจริงได้ก็ต่อเมื่อพื้นที่ของประชาชนได้รับการยอมรับและรับรอง และมีหลักประกันว่าการพูดถึงการเมืองจะไม่เป็นภัยต่อตัวเขาเอง และจะไม่ถูกหว่านกระแวงว่าไม่รักชาติอีกต่อไป

ฉันทนาตั้งประเด็นต่อไปด้วยโจทย์ที่ว่า เหตุใดเราถึงต้องพูดถึงเรื่องการเมืองการปกครองในการที่จะแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เธออธิบายว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นเพียง “อาการ” ของปัญหา หากเรามุ่งจัดการก่อความไม่สงบโดยใช้กำลังนั้นก็มิใช่อิสรุจน์แล้วว่า 5 ปีที่ผ่านมาก็ยังไม่เห็นแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ ดังนั้นแนวทางดังกล่าวคงไม่ใช่คำตอบอีกต่อไป เราจึงต้องหาสมุฏฐานของโรคที่อยู่เบื้องหลังความรุนแรงที่เกิดขึ้น เราจึงปฏิเสธไม่ได้ที่ต้องระบุว่าปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเกี่ยวข้องกับปัญหา “ชาติพันธุ์ ศาสนา และประวัติศาสตร์”

แน่นอนว่า จังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะเฉพาะในด้านวัฒนธรรม ไม่เหมือนที่อื่น ที่สำคัญมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการเกิดขึ้นเป็นรัฐไทยที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ปาตานีอยู่ด้วย ยิ่งกว่านั้นความแตกต่างเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึง “ความไปด้วยกันไม่ได้” ของระบบรัฐที่ดำรงอยู่ เราเริ่มมองเห็นว่าความแตกต่างนั้น แม้ว่าจะโดยตัวมันเองหาใช่ปัญหา แต่เริ่มเป็นอุปสรรคของคนในพื้นที่ที่จะเข้าถึงบริการและความยุติธรรม

“เราบอกว่าประเทศไทยไม่เคยปิดกัน แต่เราลืมไปว่าโครงสร้างของรัฐนั้นก็เป็วัฒนธรรมโดยตัวมันเอง โครงสร้างรัฐของไทยก็คือ ไทยพุทธ ภาษาไทยและศาสนาพุทธ ที่เป็นโครงสร้างหลักที่ครอบงำอยู่บนพื้นที่ของวัฒนธรรมมลายูมุสลิม ทำให้เกิดความไปด้วยกันไม่ได้ เมื่อเกิดขึ้นเป็นระยะเวลานาน ก็ส่งผลต่อการไม่สามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้”

อย่างไรก็ตาม ฉันทนระบุว่า แทนที่จะใช้ความแตกต่างดังกล่าวลุกขึ้นมาประหัดประหารกัน เราควรกลับต้องใช้ความแตกต่างให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ซึ่งมีการใช้มาแล้วในหลายๆ ทวีตโลก โดยเฉพาะการยอมรับให้เห็นถึงความแตกต่างและหาวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันในความแตกต่าง ที่ผ่านมาสังคมไทยมีความพยายามน้อยเกินไปที่จะหาวิธีการที่จะอยู่ร่วมกัน ทว่ากลับใช้การปิดกั้น “ความแตกต่าง” และเน้นเฉพาะ “ความเหมือน” ซึ่งในระยะยาวทำให้ระบบไร้เสถียรภาพ

“การเมืองเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นการกำหนดกติกาที่จะอยู่ร่วมกัน ไม่ว่าเราจะชอบหรือไม่ก็ตาม แต่การที่ทุกคนเริ่มตระหนักที่จะมองเห็นปัญหา และพยายามเข้ามาช่วยกันแก้ไข นั่นคือการเมืองเข้าไปแล้ว ถ้าเกิดเราไม่สามารถกำหนดกติการ่วมกันได้ ทุกคนไม่ได้มีส่วนร่วมที่จะกำหนดว่าเราจะอยู่ร่วมกันในอนาคตต่อไป ทางออกที่จะเป็นทางออกที่ยั่งยืนคงจะเกิดขึ้นไม่ได้ ...แม้จะเป็น โจทย์ที่ยาก แต่เป็นเรื่องจำเป็น”

อาจารย์รัฐศาสตร์จากจุฬาฯ ผู้นี้ อธิบายถึงหลักคิดสำคัญเพื่อจะตอบโจทย์ว่าเราจะอยู่ร่วมกันได้อย่างไรบนความแตกต่างหลากหลาย โดยทบทวนไปยังหลักคิดของสังคมไทยที่เดิมทีมีวิธีการหลากหลาย ทว่าส่วนใหญ่่มักเน้นการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ซึ่งบทเรียนจากหลายพื้นที่ทั่วโลกได้พิสูจน์แล้วว่าคงเป็นไปได้ไม่ได้อีกต่อไปเพราะเป็น “การบังคับ” ให้คนต้องเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัฒนธรรมหลัก และต้องละทิ้งอัตลักษณ์ของตนเองไป

“แต่สังคมไทยต้องก้าวไปให้ไกลกว่านั้น เราอาจประสบความสำเร็จกับการอยู่ร่วมกันกับคนจีนที่สามารถผสมกลมกลืนกันได้ แต่ก็ยังไม่จำเป็นต้องเหมือนกันในปัญหาของทุกกลุ่มชาติพันธุ์”

๐ หลักการของความแตกต่าง

ฉันทนได้สำรวจหลักคิดจากต่างประเทศเพื่อปรับใช้กับสังคมไทย โดยยกหลักการคุ้มครองสิทธิของชนกลุ่มน้อยในวัฒนธรรมใหญ่ เมื่อเราพูดถึงสิทธิมนุษยชนเราไม่สามารถบอกได้ว่าการเป็นสมาชิกของชนกลุ่มน้อยจะทำให้สิทธินั้นลดน้อยลง แม้ว่าโดยระบบแล้วจะทำให้ชนกลุ่มน้อยไม่ได้รับการคุ้มครองและถูกหลงลืมไป หลักการดังกล่าวนี้ถูกหยิบใช้โดยทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุโรป

นอกจากนี้ยังมีหลักการสิทธิในการกำหนดใจตนเอง ซึ่งเป็นหลักการที่แม้แต่ในรัฐธรรมนูญของประเทศก็กล่าวถึง โดยที่ไม่ได้หมายความว่าความถึงการแบ่งแยกดินแดนเสมอไป ซึ่งก็เป็นอีกหนึ่งมายาคติที่มองว่าหลักการดังกล่าวเท่ากับการแบ่งแยกดินแดน

สิทธิของคนกลุ่มน้อยอาจมองได้ในระดับของปัจเจกคือแต่ละคนในฐานะที่เป็นคนที่แตกต่างกันจะได้รับการดูแลจากรัฐอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ในบางกรณีอาจจะต้องใช้วิธีการ “เลือกปฏิบัติในทางบวก” เพื่อให้คนกลุ่มน้อยมีโอกาสมากกว่าที่จะเข้าถึงบริการที่เขาเข้าไม่ถึงอันเนื่องมาจากความแตกต่างกับคนส่วนใหญ่ แต่กระนั้นเราอาจพูดถึงหลักการดังกล่าวนี้ในแง่ของกลุ่มก็ได้ ในกลุ่มที่มีความเหมือน มีความหนาแน่นในพื้นที่เฉพาะ ซึ่งประเด็นเหล่านี้จะเชื่อมโยงไปถึงโจทย์เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง กล่าวคือเป็นสิทธิของคนกลุ่มน้อยที่จะมีตัวตนในระบบการเมือง

“เมื่อเราพูดถึงคนกลุ่มน้อยมากๆ เข้า มันก็กลายเป็นคนหลายกลุ่ม ระยะต่อมาจึงกลายเป็นการผสมของหลายๆ กลุ่ม เป็นพหุวัฒนธรรมอยู่ในสังคมเดียวกัน เมื่อโลกเปลี่ยนไป โลกาวัดน์ได้ทำให้การเคลื่อนย้ายคนไปในที่ต่างๆ มากมาย ทำให้เรามองว่าสังคมที่เป็นเนื้อแท้ของกลุ่มชาติพันธุ์เดียว คงเป็นไปได้แล้ว”

ดังนั้น เราจึงกำลังก้าวเข้าสู่สังคมที่ความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือพหุวัฒนธรรม เงื่อนไขที่จะทำให้คนอยู่ร่วมกันได้จะต้องจรรโลงไว้ด้วย เพราะความแตกต่างทางวัฒนธรรม แม้โดยตัวมันเองจะไม่ใช่อุปสรรค แต่หากขาดการบริหารจัดการที่ดีแล้ว ความแตกต่างนั้นอาจจะกลายเป็นปัญหาได้ การจะอยู่ร่วมกันจึงต้องการหลักการและเงื่อนไขสำคัญ ซึ่งเธอเห็นว่ามีด้วยกัน 3 ประการ กล่าวคือ

ประการแรก ความเป็นตัวแทนทางการเมืองของกลุ่มต่างๆ เพราะพวกเขาต้องเป็นเจ้าของระบบด้วย ยิ่งเมื่อเราพูดถึงประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมที่เน้นเสียงส่วนใหญ่ นั่นแต่เอาเข้าจริงแล้วเวลาตัดสินใจบางเรื่อง เสียงส่วนน้อยอาจไม่ปรากฏอยู่ก็ได้ สังคมก็จะถูกนำไปโดยคนส่วนใหญ่ ซึ่งไม่มีองค์ประกอบของคนที่แตกต่างกันอยู่ในนั้น อย่างไรก็ตาม เธอประเมินว่าสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะมีตัวแทนมุสลิมในระบบการเมือง มีองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีคนมุสลิมเป็นผู้บริหารเอง แต่ต้องไม่ลืมว่าเวลาเราพูดถึงความเป็นตัวแทนในระบบนั้น หมายถึงในแง่ของโครงสร้างและในแง่ที่มีนัยสำคัญ กล่าวคือตัวแทนดังกล่าวต้องตอบสนองด้วย ดังนั้นคงไม่ใช่เป็นเพียงตัวแทนที่เข้าไปสู่ระบบ แต่ต้องเป็นเรื่องของกระบวนการและพฤติกรรมทางการเมืองที่ตอบสนองต่อประชาชนในพื้นที่

ประการที่สอง คือ การยอมรับเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งมีนัยยะต่อจิตใจและความรู้สึก นั่นหมายถึงยกตัวอย่างถึงเรื่องภาษา วัฒนธรรม ชื่อนาม สัญลักษณ์ต่างๆ ของเมือง หรือธง ซึ่งจะบ่งบอกถึงความมีตัวตนของกลุ่มต่างๆ ในระบบการเมือง แม้ว่าการยอมรับทางสัญลักษณ์จะไม่ได้เกี่ยวข้องกับการทำมาหากินโดยตรง แต่เป็นเรื่องของความรู้สึกของการอยู่ร่วมกัน

ส่วนประการที่สาม คือ การเข้าถึงทรัพยากรและการพัฒนา กล่าวคือกลุ่มต่างๆ ในสังคมควรต้องมีโอกาสในการพัฒนาตนเองและเข้าถึงทรัพยากรได้ ตั้งแต่งบประมาณกระทั่งถึงทรัพยากรธรรมชาติ จะต้องมีสามารถในการควบคุมและกำกับทรัพยากรในเขตพื้นที่ของตนได้

หลักการในการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างอีกประการที่ฉันพบเห็นว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง คือ หลักการประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล โดยที่เรามักจะมองว่ารูปแบบของประชาธิปไตยมีความเหมาะสมในการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลาย แต่กระนั้นหากเรามองประชาธิปไตยเฉพาะรูปแบบหรือเพียงการเลือกตั้งเท่านั้นก็อาจจะไม่สามารถเป็นคำตอบอะไรได้ สิ่งสำคัญของประชาธิปไตยในแง่หนึ่งก็คือการมีส่วนร่วม ยิ่งเฉพาะในสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลายนั้น เสียงส่วนใหญ่อาจไม่สะท้อนความต้องการที่แท้จริง เราอาจต้องกล่าวถึงฉันทามติหรือความเห็นพ้องต้องกันในประเด็นสำคัญ ซึ่งความเห็นพ้องดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นได้จากหลายเงื่อนไข นั่นคือ การใช้เสียงส่วนใหญ่จริงๆ ในทำนองฉันทามติที่ไม่ได้ชี้วัดกันเพียงไม่กี่เสียง เสียงส่วนใหญ่ที่ว่าจะต้องได้รับฉันทามติจากกลุ่มต่างๆ ที่หลากหลายที่จะออกแบบระบบประชาธิปไตยอย่างไร นอกจากนี้ยังอาจเป็นฉันทามติที่อาศัยธรรมเนียมปฏิบัติของหลักศาสนาหรือหลักธรรมเนียมปฏิบัติของท้องถิ่นก็ได้ ประกอบกับรูปแบบประชาธิปไตยสมัยใหม่

“หากปราศจากซึ่งประชาธิปไตยแล้ว ประชาชนก็ไม่สามารถกำกับและควบคุมการเมืองที่เขาคิดขึ้นมาใหม่ได้ สุดท้ายก็ตกไปอยู่ในรูปแบบที่ตกอยู่ใต้อำนาจของคนเฉพาะกลุ่มเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงปฏิรูปไปสู่สิ่งใหม่ก็จะไม่มีความหมาย นอกจากเปลี่ยนอำนาจจากคนกลุ่มหนึ่งไปอีกกลุ่มหนึ่งเท่านั้นเอง”

เธอยังย้ำด้วยว่าความเป็นประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่น กล่าวคือหากเราไม่มีความเชื่อมั่นในระบบ เราก็จะไม่ใส่ใจ และจะพยายามแสวงหาวิธีอื่นที่จะเป็นเครื่องมือตัดสินปัญหา ความเชื่อมั่นในระบบต้องการธรรมาภิบาล ไม่ว่าจะเป็นระบบการเมืองแบบใดก็ตามก็จำเป็นต้องมีธรรมาภิบาล เพราะจะมีความโปร่งใส และมีสิ่งที่ประชาชนจะมองเห็นได้ว่าพวกเขาจะคาดหวังอะไรได้บ้างจากระบบการเมือง และใครจะเป็นผู้รับผิดชอบต่อประชาชน

๐ เงื่อนไขของเสถียรภาพ

ฉันพบเห็นว่ากล่าวต่อว่า หลักการและรูปแบบที่เกริ่นมาทั้งหมดนี้อาจไม่สำคัญเท่ากับกระบวนการของการพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งจะเป็นรูปแบบใดนั้นเธอเห็นว่าคงไม่สามารถคัดลอกมาได้ แต่น่าจะเกิดจากการร่วมคิดร่วมทำกัน เพราะหากสำรวจรูปแบบที่มีอยู่ในปัจจุบันก็เป็นไปได้ตั้งแต่การปกครองตนเองทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรมซึ่งพบได้ในประเทศจีน หรือการปกครองตนเองในด้านการเมืองและการบริหารซึ่งเรา

อาจพูดถึงกรณีอาเซอร์ไบจานหรือบางประเทศในยุโรป หรือการกระจายอำนาจโดยสมบูรณ์ซึ่งหมายถึงว่าท้องถิ่นนั้นมีอำนาจที่มีนัยสำคัญต่อการกำหนดความเป็นไปของคนในพื้นที่ได้

เธอกำลังบอกว่า เวลาเราพูดถึงการให้อำนาจกับท้องถิ่นเพิ่มขึ้น จะเป็นการปกครองตนเองหรือการกำหนดชีวิตตนเองนั้น ก็ต้องมีเงื่อนไขอื่นๆ กำกับด้วย ไม่ใช่เพียงการเรียกร้องอำนาจให้ได้มาโดยไม่สนใจว่าเราจะอยู่ต่อไปอย่างไรและจะอยู่ร่วมกับสังคมส่วนใหญ่ที่เหลือของสังคมไทยอย่างไร? ซึ่งถือเป็นโจทย์ที่สำคัญอันจะเป็นเงื่อนไขที่สำคัญต่อความมีเสถียรภาพของระบบการเมืองการปกครองที่เรา กำลังจะพูดถึง ดังนั้น ในความเห็นของเธอเงื่อนไขที่ว่าจะได้แก่

ประการแรก ระบบจะอยู่ได้ก็ต่อเมื่อตอบสนองความต้องการของคนในพื้นที่ได้ การตอบสนองที่ว่านี้ได้เป็นเพียงในเชิงอัตลักษณ์ที่เชิดชูความเป็นมลายูมุสลิมของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่เท่านั้น แต่ต้องดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของคนเหล่านั้นด้วย หากไม่แล้วระบบดังกล่าวนี้ก็จะไม่มีความชอบธรรม สิ่งสำคัญที่เธอค้นพบจากการกรณีศึกษารูปแบบการเมืองการปกครองในยุโรป คือ ความแตกต่างและเสถียรภาพของระบบ คือความสามารถที่จะบูรณาการเข้ากับส่วนใหญ่ได้มากน้อยเพียงใด

“แต่เราเองก็ต้องเข้าใจว่าบูรณาการแบบไหน เราไม่ได้หมายถึงการยึดเหนี่ยวกันของคนในสังคมบนพื้นฐานของเพื่อนร่วมชาติหรือชาติ ศาสน์ กษัตริย์เพียงเท่านั้น เพราะคงไม่พอ”

199

deepsouth

ประการที่สอง ประสพการณ์จากที่อื่นทำให้ฉันหันมาเห็นว่า การยึดเหนี่ยวทางสังคมกลับอยู่ที่การได้รับการดูแลอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน หากผู้คนได้รับการดูแลอย่างเสมอภาค พวกเขาจะรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและรู้สึกถึงความเป็นมิตรกับคนกลุ่มอื่น เนื่องจากตนเองไม่ได้รับความเคียดแค้นจนเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับคนกลุ่มอื่น ดังนั้นระบบสวัสดิการและการดูแลจากรัฐกลับกลายเป็นเรื่องสำคัญมากกว่าอุดมการณ์ ความเป็นเรื่องจริงและเป็นเรื่องพื้นฐานของชีวิตของพลเมืองนั่นเอง

ประการที่สาม การบูรณาการทางสังคมที่สำคัญอีกประการได้แก่การที่คนจะยึดเหนี่ยวกันได้ก็ต่อเมื่อมีความภาคภูมิใจต่อวัฒนธรรมของพวกเขาเอง ซึ่งจะทำให้รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของระบบ เมื่อความรู้สึกเช่นนี้เกิดขึ้นได้ก็ก่อเกิดความรักภักดีต่อสังคมใหญ่ สิ่งเหล่านี้เป็นการบูรณาการที่ควรจะต้องเกิดขึ้นได้ แทนที่จะเป็นการยึดยึดอุดมการณ์ชาติอย่างที่เรเคยเข้าใจกัน

ประการสุดท้ายที่เป็นเงื่อนไขที่จะทำให้ระบบใหม่มีเสถียรภาพ คือ ระบบนั้นออกแบบให้มีกลไกแก้ไขความขัดแย้งระหว่างส่วนกลางกับท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพหรือไม่ ในบางประเทศผู้ว่าราชการจังหวัดถูกแปลงให้ทำหน้าที่ดูแลปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างท้องถิ่นกับส่วนกลาง โดยที่ไม่มีหน้าที่บริหารจังหวัด

เพราะหน้าที่บริหารเป็นของผู้ที่ถูกเลือกตั้งขึ้นมา หรือแม้แต่กลไกที่เราตั้งขึ้นอย่าง ศอ.บต. ก็เคยเป็นกลไกในการแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างส่วนกลางกับท้องถิ่น หากเราสามารถออกแบบให้กลไกเหล่านี้ทำงานในระยะยาวได้ ก็จะยิ่งทำให้ระบบมีเสถียรภาพมากขึ้น

๐ คำถามของอนาคต

ฉันนึกถึงคำถามที่จะสะท้อนความเข้าใจต่อสภาพการเมืองที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน ก่อนที่จะนำไปสู่การขบคิดถึงระบบการเมืองแบบใหม่ จึงจำเป็นต้องถามว่าระบบที่มีอยู่ในขณะนี้เพียงพอหรือไม่? มีปัญหาอะไรที่ทำให้คนในท้องถิ่นไม่สามารถเป็นตัวของตัวเองได้ โจทย์ที่สำคัญในความเห็นของเธอได้แก่ “ประชาชนจะควบคุมระบบใหม่ได้อย่างไร?” ในเมื่อมองเห็นพื้นฐานที่ว่ามีระยะห่างระหว่างชนชั้นนำในพื้นที่กับประชาชนอยู่มาก “ประชาชนจะมีส่วนร่วมได้อย่างไร?” เพราะหากเริ่มต้นที่การปฏิรูปภาครัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว ระบบในอนาคตจะต้องดีกว่าเดิม นั่นคือ ประชาชนจะต้องเป็นผู้กำหนดและขึ้นมาจากข้างล่าง

ในแง่จังหวะก้าวในการเคลื่อนไหวผลักดัน ฉันเห็นว่า ข้อเสนอใดๆ ก็ตามที่ถูกนำเสนอจากกลุ่มต่างๆ โดยไม่มีการถกเถียง ก็คงจะไปไม่ได้ไกล หากแต่จำเป็นต้องมาจากการทำงานร่วมกันหลายฝ่าย และต้องมาจากการใช้ปัญญา ในการทำงานร่วมกันหลายฝ่ายนี้เองที่จะต้องทดสอบ “ความใจกว้าง” ของผู้ผลักดันเอง

200

deepsouth

“เราถามถึงความใจกว้างต่อคนส่วนใหญ่ในประเทศว่ายอมรับแนวคิดเรื่องนครรัฐปัตตานีได้หรือเปล่า? เราก็ต้องถามความใจกว้างของคนในพื้นที่เหมือนกันว่า ถ้าเขาสงสัยว่าระบบใหม่จะทำงานได้อย่างไร? เราจะตอบเขาได้หรือเปล่า? เพราะฉะนั้นจึงเป็นด้วยกันทั้งสองฝ่าย ระหว่างคนส่วนใหญ่กับคนในพื้นที่”

นอกจากนี้ ในแง่กระบวนการทางการเมืองเราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าความรุนแรงในพื้นที่ยังคงมีอยู่ แม้ว่าเราจะยังไม่ค่อยเข้าใจว่าอะไรคือมูลเหตุเบื้องหลังความรุนแรงนั้น การขบคิดเพื่อแสวงหาทางออกนั้นจะต้องดึงเอากลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐเข้ามาด้วย

“ต้องพยายามเข้าใจให้ได้ว่าข้อเรียกร้องและความต้องการของเขานั้นคืออะไร? อะไรคือความขมขื่นและความเจ็บปวดที่ทำให้เขารู้สึกว่าเขายอมรับรัฐไม่ได้”

เธออ้างว่า การแสวงหาทางออกนั้นควรจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสันติภาพ หมายความว่า คงไม่ใช่เพียงเรื่องนี้เรื่องเดียวที่ควรจะต้องพูดถึง แต่จะต้องพูดถึงอีกหลายเรื่องในเวลาเดียวกัน ซึ่งรวมถึง การปฏิรูปรัฐทั้งหมดในส่วนที่เป็นระบบราชการ การเมืองและประชาธิปไตย และต้องมองให้ทะลุไปถึงอนาคตด้วย เราอาจต้องมองไปไกลกว่าเราควรจะต้องมีขั้นตอนอะไรบ้าง ที่เราจะเดินก้าวไปด้วยกัน หากเราไม่มี “ภาพในอนาคต” แล้ว เราจึงควรจะต้องมองให้เห็นทั้งกระบวนการที่เราจะเปลี่ยนผ่านอะไร อะไรจะเป็นเงื่อนไขที่เกิดขึ้นก่อนหลัง ซึ่งอาจต้องอาศัยเวลาในการทำงานทางวิชาการพอสมควรเพื่อออกแบบ Road Map ของปัตตานี

“เป็นความจำเป็นที่คนกลุ่มต่างๆ จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะก้าวเดินไปอย่างไรในระยะ 5 ปี หรือ 10 ปี หรือ 15 ปี”

อีกประเด็น คือ กระบวนการในการเสนอกฎหมาย ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญจำนวนมาก และควรจะใช้เงื่อนไขในรัฐธรรมนูญที่มีอยู่ เพื่อทำให้เกิดความชอบธรรมในระบบการเมือง หากเราต้องการเสนอทางเลือกใหม่ แต่ไปทำลายความชอบธรรมของระบบการเมืองบนพื้นฐานของประชาธิปไตย ข้อเสนอ ก็จะไม่มีน้ำหนัก

“สุดท้าย เราจำเป็นที่จะต้องบริหารความคาดหวังด้วย เพราะจะมีความผิดหวังเกิดขึ้นแน่นอน แต่ความผิดหวังไม่ใช่เป็นความเลวร้าย แต่มาจากการได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกับคนจำนวนมากจนทำให้เราเห็นว่า สิ่งที่เราคิดนั้นเราต้องทบทวน หรือสิ่งที่คนอื่นคิดนั้นก็จำเป็นต้องทบทวนด้วยเหมือนกัน เราจึงจำเป็นต้องเปิดกว้างต่อการวิพากษ์วิจารณ์ ระบบที่เรากำลังพูดถึงนั้นหากเราไม่เปิดกว้าง เราก็จะไม่ได้ทางออกที่สุขุมรอบคอบ และเราจะไม่ได้ความตระหนักร่วมกันของคนทั้งสังคม”

อีกหนึ่งโมเดล: จากทบทวนชายแดนใต้สู่ “สามนคร”

by DeepSouthWatch | Wed, 2009-12-30 15:58

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

แม้เสียงสะท้อนจากผู้เล่นคนสำคัญของผู้กุมการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายของรัฐไทยต่อข้อเสนอการปกครองท้องถิ่นรูปแบบใหม่ในชายแดนภาคใต้จะเป็นไปในทิศทางตั้งข้อกังขาและเน้นย้ำถึง “ความสำเร็จ” ที่ผ่านมาจากมุมมองของตน ทว่าข้อเสนอเดียวกันนี้ก็กลับเป็นประเด็นถกเถียงสำคัญในพื้นที่ โดยเฉพาะในแวดวงคนชั้นนำที่อาจเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนแปลง และถึงแม้ว่าจะยังไม่มีข้อสรุปที่เห็นพ้องในประเด็นทั้งรายละเอียดปลีกย่อยและประเด็นใจกลางอย่างเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับท้องถิ่นในรูปแบบใหม่ภายใต้รัฐธรรมนูญและหลักการรัฐเดี่ยวก็ตาม

ข้อเสนอก่อนหน้านี้จึงยังเป็นที่สนใจ ทว่าล่าสุด “โครงการความมั่นคงศึกษา” ซึ่งได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้เผยแพร่จุลสารความมั่นคงศึกษานับที่ 69 ซึ่งตีพิมพ์ในเดือนธันวาคม 2552 ในหัวข้อ “ตัวแบบทางกฎหมายสำหรับการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ขึ้นมาเป็นอีกโมเดลหนึ่ง ข้อเสนอชิ้นนี้เขียนขึ้นโดย อำนาจ ศรีพูนสุข นักวิจัยของโครงการความมั่นคงศึกษา และเป็นหนึ่งในนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารภาครัฐคนสำคัญ โดยมี สุราชาติ บำรุงสุข หัวหน้าโครงการ เป็นบรรณาธิการ

(คลิกรายละเอียดจุลสารฉบับเต็ม)

โมเดลดังกล่าวได้พยายามให้ภาพที่แตกต่างไปจากตัวแบบที่มีการนำเสนอไปก่อนหน้านี้ โดยเฉพาะจังหวัดที่มีเนื้อหาและขั้นตอนในการเปลี่ยนผ่านอย่างค่อยเป็นค่อยไปสู่การจัดการปกครองท้องถิ่นแบบพิเศษและยึดหลักถ่วงดุลระหว่างรัฐส่วนกลางกับท้องถิ่น ตลอดจนเนื้อหาบางประการที่เป็นประโยชน์ต่อการถกเถียงประเด็นนี้ในอนาคต

อำนาจ ได้เน้นย้ำถึงรากของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ “การบริหารการปกครองหรือโครงสร้างและรูปแบบการปกครองที่ไม่เหมาะสม” ที่แม้จะมีกลไกพิเศษใดๆ ก่อนหน้านี้ก็ไม่สามารถคลี่คลายปัญหาได้ จึงนำมาสู่

ข้อเสนอให้มีกาจัดตั้งเขตปกครองพิเศษชายแดนใต้บนหลักการบางประการ อาทิเช่น การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายของอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม การที่รัฐจะต้องใช้ประโยชน์จาก “พลังทางศาสนาและวัฒนธรรม” ของผู้นำ ผู้รู้และครูสอนศาสนา ตลอดจนหลักการที่ต้องอยู่ภายในขอบเขตของรัฐธรรมนูญ โดยจะต้องไม่แก้ไขรัฐธรรมนูญ หากแต่จำต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายระดับพระราชบัญญัติบางฉบับ เป็นต้น

ข้อแตกต่างจากการโมเดลอื่นๆ ของข้อเสนอชิ้นนี้ คือ การให้รายละเอียดในการเปลี่ยนผ่านแบบค่อยเป็นค่อยไปเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ช่วงเปลี่ยนผ่าน ที่อาจใช้เวลา 5 – 10 ปี เพื่อเน้นการปรับโครงสร้างและกลไกของระบบราชการและก่อความเป็นเอกภาพในการบริหารการปกครอง ก่อนที่จะเข้าสู่ในช่วงสถาปนาการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่จะรองรับการกระจายอำนาจให้คนในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

๐ ก้าวแรก...ระยะเปลี่ยนผ่าน

ในช่วงเปลี่ยนผ่านที่น่าจะกินเวลา 5 – 10 ปีนี้ อำนาจมีข้อเสนอให้จัดตั้ง “ทบวงการบริหารพื้นที่ชายแดนใต้” เพื่อให้เป็นผู้นำในระดับนโยบายและองค์กรกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่ มีรัฐมนตรีที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ มีทบวงที่มีฐานะเทียบเท่ากับกระทรวง โดยที่มีส่วนราชการในระดับกรมคือจังหวัดที่จัดตั้งขึ้นตามการแบ่งเขตการปกครองเดิมเพื่อเล็งปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากความผูกพันและการระบุดตนเอง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเดิมมีฐานะเท่าอธิบดีของจังหวัด ในขณะที่ระเบียบราชการในอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านยังคงฐานะเดิม ทว่าขึ้นตรงต่อทบวงใหม่

อย่างไรก็ตาม กลไกที่เพิ่มเติมเข้ามาคือการจัดตั้ง “เขตพื้นที่พิเศษ (Special Region)” ซึ่งเป็นองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น (อปท.) ใหม่ขึ้นมาเพื่อดูแลรับผิดชอบการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในภาพรวมของกลุ่มจังหวัด แต่แบ่งบทบาทให้ไม่ซ้อนทับกับ อปท.เดิมที่มีอยู่ โดยจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากทบวงฯ เขตพื้นที่พิเศษจะประกอบด้วย “สภาเขตพื้นที่พิเศษ” ที่มีสมาชิกมาจาก 2 ประเภท คือ ได้รับเลือกตั้งโดยตรงอำเภอละหนึ่งคนและให้ อบจ. และเทศบาลคัดเลือกเข้ามาเพื่อให้มีการเชื่อมโยงระหว่าง อปท.แต่ละประเภท สภาแห่งนี้จะมีหน้าที่ในการจัดทำแผนและยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจและการพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมี “คณะกรรมการสังคมและเศรษฐกิจเขตพื้นที่พิเศษ” เพื่อเป็นที่ปรึกษาของสภาเขตพื้นที่พิเศษและมีองค์ประกอบมาจากภาคส่วนต่างๆ

ประธานสภาเขตพื้นที่พิเศษจะเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร โดยมีวาระดำรงตำแหน่ง 4 ปีในขณะที่มี “สำนักงานเลขาธิการสภาเขตพื้นที่พิเศษ” เป็นกลไกของส่วนราชการที่จะเป็นหน่วยธุรการและหน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการ มีเลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชา ส่วนเรื่องรายได้ในระยะเปลี่ยนผ่านเช่นนี้ เขตพื้นที่

พิเศษอาจมีรายได้จากส่วนแบ่งภาษีหลักที่ อปท.เป็นผู้จัดเก็บ โดยจะแบ่งรายได้จากภาษีที่จัดเก็บได้ให้ อปท. ทุกแห่งในพื้นที่ นอกจากนี้ อาจมีรายได้จากเงินอุดหนุนที่รัฐจัดหาให้ด้วยเช่นกัน

ส่วน อปท.เดิมที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็น อบจ. เทศบาล และ อบต.ในห้วงของการเปลี่ยนผ่านจึงมีข้อเสนอให้มีการปรับปรุงโครงสร้างภายในเพื่อตอบสนองต่อวิถีการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาและการพัฒนาในมิติที่มีศาสนานำ โดยการจัดตั้ง “คณะกรรมการสังคมและเศรษฐกิจ” ขึ้นในทุก อปท.เดิมในพื้นที่โดยให้มีการที่เลือกสรรตามกฎหมายที่ให้ความสำคัญกับผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ

ในแง่ของอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มตามขั้นตอนการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้กับท้องถิ่นอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเพิ่มให้ความสำคัญกับหลักกฎหมายอิสลามหรือ “ชะรีอะห์” โดยการเพิ่มกลไกการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักการดังกล่าว โดยถือเป็นการ “ตัดไฟแต่ต้นลม” และลดอคติความที่นำขึ้นสู่ศาล นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงการจัดเก็บรายได้ท้องถิ่น โดยเพิ่มทั้งอำนาจและแหล่งรายได้ใหม่ให้แก่ อปท.ในพื้นที่ แต่กระนั้น การกำกับดูแล อปท.ก็ถูกโอนมาจากรัฐมนตรีทบวงการบริหารพื้นที่ชายแดนใต้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

การเปลี่ยนแปลงในช่วงเปลี่ยนผ่านดังกล่าวไม่จำเป็นต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ หากแต่ต้องมีการร่างกฎหมายใหม่และแก้ไขกฎหมายฉบับเดิมหลายฉบับ อำนาจได้ประมวลไว้จำนวนหนึ่ง อาทิเช่น ร่าง พ.ร.บ. (จัดตั้ง) ทบวงการบริหารพื้นที่ชายแดนใต้ พ.ศ. ... ร่าง พ.ร.บ. (จัดตั้ง) เขตพื้นที่พิเศษ พ.ศ. ... ร่าง พ.ร.บ. รายได้ท้องถิ่น พ.ศ. ... เป็นต้น

๐ ก้าวที่สอง...รูปแบบพิเศษ

เมื่อประเมินสถานการณ์ว่าปัญหาความไม่สงบได้บรรเทาลงไปแล้ว ผู้เสนอได้ให้ภาพจังหวะก้าวต่อไปเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองมากยิ่งขึ้น บนหลักการที่ผสมผสานกันระหว่างระบบการเลือกตั้งให้ได้ผู้บริหารที่เข้มแข็ง (strong executive) กับการมีสภาท้องถิ่นที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งและการเลือกสรรจากผู้นำ/ผู้รู้ศาสนาและผู้ทรงคุณวุฒิ ในขณะเดียวกันก็พยายามตอบโจทย์ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษนี้ไปพร้อมๆ กัน

ในจังหวะก้าวที่สอง อปท.ในรูปแบบพิเศษที่จัดตั้งขึ้นในระยะเปลี่ยนผ่านอย่าง “เขตพื้นที่พิเศษ” จะยังคงดำรงอยู่ แต่การปรับเปลี่ยนสำคัญได้แก่การถ่ายโอนอำนาจที่อยู่ในกำกับของทบวงฯ มาสู่การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษ กล่าวคือ การเปลี่ยนจาก“จังหวัด” มาเป็น “นคร” หรือ “City” ทั้งในกรณีของนคร

ยะลา นครนราธิวาส และนครปัตตานี โดยให้ทั้ง 3 นครเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกันกับ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

นครทั้งสามจะมีโครงสร้างสำคัญๆ ดังนี้ คือ “**สภานคร**” ที่จะมีฐานะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ มีสมาชิกมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนภายใน “**เขต**” หรืออำเภอเดิม และมาจากการคัดเลือกสมาชิกสภาเทศบาลในพื้นที่นั้นๆ นอกจากนี้ยังมี “**คณะกรรมการสังคมและเศรษฐกิจนคร**” มีบทบาทเช่นเดียวกับ คณะกรรมการในเขตพื้นที่พิเศษ สมาชิกคัดสรรมาจากผู้คนกลุ่มต่างๆ ส่วนตำแหน่ง “**ผู้ว่าราชการนคร**” ซึ่งจะเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารจะมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในเขตนคร (หรือเขตจังหวัดเดิม) มี “**ปลัดนคร**” ที่เป็นข้าราชการประจำที่เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการส่วนท้องถิ่นในสังกัดของนครนั้นๆ

โครงสร้างในระดับต่อมาคือในระดับ “**เขต**” หรืออำเภอในความหมายเดิม ที่จะมี “**สภาเขต**” ขึ้นมา เป็นองค์กรที่ปรึกษาของฝ่ายบริหารและประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกสรรตำบลละ 2 คน ในขณะที่ มี “**ผู้อำนวยการเขต**” ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการนครเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการส่วนท้องถิ่นทั้งหมดและทำหน้าที่เป็นผู้บริหารนโยบายของนครไปสู่การปฏิบัติ ส่วน อบต.เดิมจะกลายเป็นที่ทำการย่อยหรือสาขาของสำนักงานเขตในการจัดทำบริการสาธารณะในระดับตำบล โดยมีผู้อำนวยการเขตทำหน้าที่ของนายอำเภอและเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายบัญญัติ ในขณะที่ “**เทศบาล**” ให้มีการชำระฐานะเดิมไว้แต่ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสภานครดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาคกับกลไกการปกครองท้องถิ่นแบบใหม่ เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ในระยะที่สองนั้น ทบวงฯ ควรต้องปรับบทบาทเป็น “**พี่เลี้ยง**” ที่จะผลักดันให้กลไกใหม่มีความเข้มแข็ง โดยค่อยเปลี่ยนจากบทบาทในการบริหารไปเป็น “**ผู้กำกับการพัฒนา**” และเปลี่ยนบทบาทไปเป็นตัวแทนของรัฐบาลในการประสานและบูรณาการนโยบายในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น โดยให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้กำกับดูแลแทนรัฐมนตรีทบวงฯ เดิม มีการจัดตั้ง “**คณะกรรมการประสานการพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้**” ขึ้นมาโดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ รวมถึงการร่วมมือพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค โดยมี “**สำนักงานคณะกรรมการประสานการพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้**” เป็นหน่วยงานระดับกรมขึ้นมาเป็นหน่วยงานเลขานุการ

เช่นเดียวกับในระยะของการเปลี่ยนผ่าน ผู้นำเสนอยังได้ฉายภาพให้เห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องยก ร่างและแก้ไขกฎหมายบางฉบับขึ้นมาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง อาทิเช่น ร่าง พ.ร.บ.(จัดตั้ง) นครยะลา นครปัตตานี และนครนราธิวาส พ.ศ. ... ร่าง พ.ร.บ. (จัดตั้ง) สำนักงานคณะกรรมการประสานการพัฒนาพื้นที่ชายแดนใต้ พ.ศ. ... เป็นต้น

๐ การเปลี่ยนแปลงและความสำเร็จ

ผู้นำเสนอตั้งข้อสังเกตให้ร่วมพิจารณาว่า ทบวงฯ จะกลายเป็นเจ้าภาพหลักในการกำหนดยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาต่างๆ ทว่าต้องให้หน่วยงานด้านความมั่นคงเป็นเจ้าภาพร่วมในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ทางเราจำเป็นต้องมีการกำหนดแผนที่เส้นทาง (Road Map) ของการเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อแสดงออกถึงความจริงใจและการยอมรับบทบาทการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่เขาเห็นว่าเป็น “ปัจจัยแห่งความสำเร็จ” กล่าวคือ การแสดงเจตจำนงทางการเมือง (Political Will) ที่ชัดเจน ตามหลักการที่มักกล่าวอ้างกันว่าเป็น “นโยบายการเมืองนำการทหาร”

นอกจากนี้ การทบทวนนโยบายและการปฏิบัติบางประการก็เป็นเรื่องสำคัญเช่นกัน อาทิเช่น การยอมรับหรือรับรองให้มีการใช้ภาษามลายูเป็นภาษาราชการอีกภาษาหนึ่ง การยอมรับให้ใช้กฎหมายอิสลาม (ชะรีอะห์) ในการวินิจฉัยคดีในเขตพื้นที่ หรือแนวปฏิบัติในการจัดโซนนิ่งสถานบันเทิงริมน้ำและแหล่งอบายมุขที่ขัดกับหลักศาสนา ตลอดจนพิจารณาวันหยุดราชการในวันศุกร์ – เสาร์ เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติศาสนกิจ เป็นต้น

ข้อเสนอทั้งหมดนี้เป็นเพียงหนึ่งใน “โมเดล” ที่เผยแพร่ขึ้นมาในสถานการณ์ที่การแก้ปัญหาความรุนแรงโดยการปรับโครงสร้างทางการเมืองกำลังเป็นประเด็น แม้จะเจียบหายไปในความสนใจของสังคมไทยบ้างบางขณะ แต่ก็แตกต่างกับความสนใจของผู้คนที่ใช้ชีวิตอยู่กับความรุนแรงในพื้นที่อยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน ในขณะนี้คงยังกล่าวไม่ได้ว่าโมเดลแบบไหนที่เหมาะสมที่สุดและแรงพอที่จะสามารถยุติความรุนแรงลงได้ หากแต่การเปิดพื้นที่ให้มีการถกเถียงในเรื่อง “การเมือง” ในมิติเช่นนี้ดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่องและมีหลักประกันว่าจะไม่ตกเป็นเป้าไม่ว่าจากฝ่ายใดก็ตาม อาจส่งผลให้เกิดการขยายพื้นที่การต่อรองทางการเมืองที่ทำให้ความจำเป็นที่ต้องใช้อาวุธลดน้อยลง

ในแง่แล้ว นี่อาจเป็น “แนวทางการเมืองนำการทหาร” ในนัยยะที่แตกต่างไปจากที่เคยได้ยินการโฆษณากันก่อนหน้านี้ลิบลับ

สรุปหกปีไฟใต้: พลวัตการก่อความไม่สงบกับการสร้างจิตรกรรมของการก่อความรุนแรง

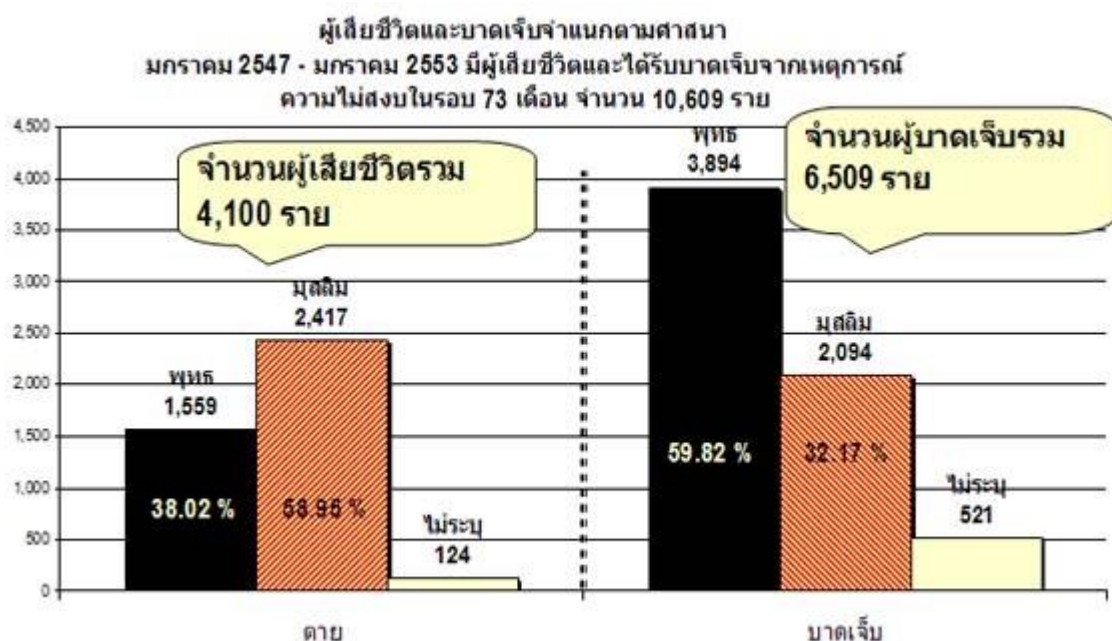
by DeepSouthWatch | Mon, 2010-03-08 16:21

ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

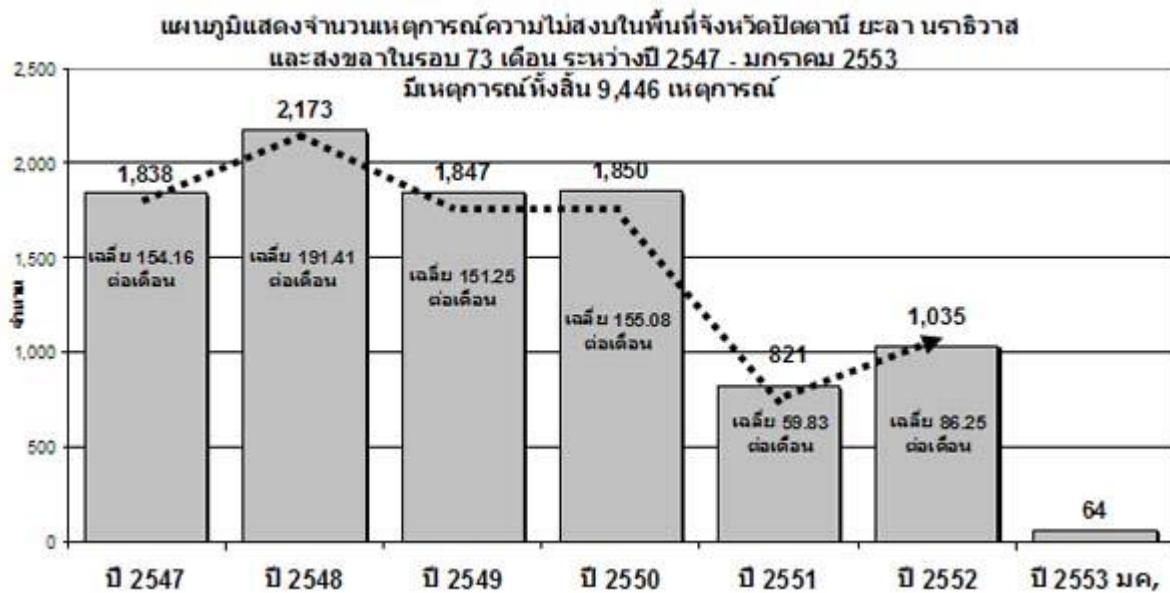
เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้นับตั้งแต่มกราคม 2547 ถึง มกราคม 2553 นับรวมได้หกปีเต็มแล้ว จากฐานข้อมูลของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าในช่วงเวลา 73 เดือนที่ผ่านมา มีเหตุการณ์ความไม่สงบรวม 9,446 ครั้ง ทำให้มีผู้เสียชีวิตประมาณ 4,100 ราย บาดเจ็บ 6,509 ราย รวมเหยื่อของเหตุการณ์ความไม่สงบในรอบหกปีที่ผ่านมา ทั้งตายและบาดเจ็บรวมกันเป็นจำนวน 10,609 ราย หากนับว่าผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บมีคนที่ครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากความสูญเสียดังกล่าวด้วย ประมาณว่าจะมีผู้ได้รับผลกระทบจากความสูญเสียโดยตรงอีกประมาณ 53,045 คน น่าสนใจด้วยว่าเหยื่อผู้สูญเสียทั้งเสียชีวิตและบาดเจ็บจากความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วยภูมิหลังแตกต่างกัน มีทั้งพี่น้องชาวมุสลิมและพุทธ โดยที่ในกลุ่มผู้เสียชีวิต ส่วนใหญ่จะเป็นคนมุสลิมมากกว่าพุทธ ส่วนในกลุ่มผู้ได้รับบาดเจ็บนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคนพุทธมากกว่ามุสลิม ดังจะเห็นได้จากกลุ่มผู้ตายเป็นคนมุสลิม ร้อยละ 58.95 (2,417 คน) คนพุทธร้อยละ 38.02 (1,559 คน) ในกลุ่มผู้ได้รับบาดเจ็บ ซึ่งเป็นคนพุทธร้อยละ 59.82 (3,894 คน) คนมุสลิมร้อยละ 32.17 (2,094 คน)

1. การเปลี่ยนแปลงลักษณะของความรุนแรง

เมื่อพิจารณาแนวโน้มเหตุการณ์ในช่วงหกปีที่ผ่านมา จากความถี่ของความรุนแรงโดยเฉลี่ยเป็นรายเดือนและรายปี จะเห็นได้ว่า เหตุการณ์ความไม่สงบตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปี 2552 มีแบบแผนการเปลี่ยนแปลงบางอย่างที่น่าสนใจในแง่ยุทธศาสตร์ นับตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ความรุนแรงของสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้พุ่งขึ้นอย่างชัดเจน ในปี 2547 เกิดเหตุการณ์ 1,838 ครั้ง ในปี 2548 เกิดเหตุการณ์ 2,173 ครั้ง ในปี 2549 เกิดเหตุการณ์ 1,847 ครั้ง และในปี 2550 เกิดเหตุการณ์ 1,850 ครั้ง แต่ทว่าหลังจากปลายปี 2550 เหตุการณ์ความไม่สงบมีแนวโน้มลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ผลที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ ในช่วงปี 2551 มีเหตุการณ์เกิดขึ้นประมาณ 821 ครั้ง แต่ในปี 2552 เหตุการณ์ความไม่สงบดูคล้ายกับว่าจะเพิ่มสูงขึ้นอีกระดับหนึ่ง มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในปีดังกล่าวประมาณ 1,035 ครั้ง อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า แม้ว่าความถี่ของเหตุการณ์จะไม่สูงมากเท่ากับเหตุการณ์ก่อนปี 2551 แต่ทิศทางและแนวโน้มสถานการณ์ในปี 2552 มีระดับความรุนแรงเพิ่มขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา

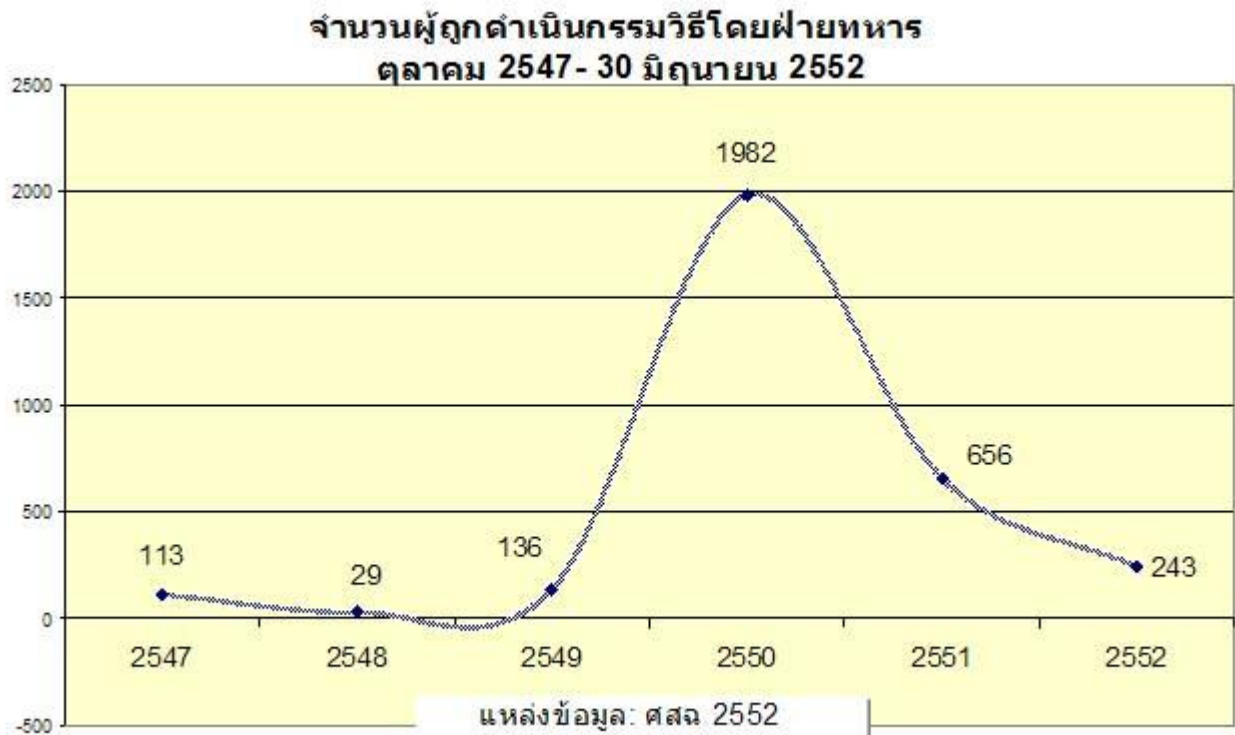

ประเด็นที่ควรพิจารณาด้วยในการวิเคราะห์ความรุนแรงของสถานการณ์ภาคใต้ก็คือ ตัวชี้วัดของความรุนแรงนั้นไม่อาจจะดูแค่ความถี่หรือจำนวนครั้งของความรุนแรงเท่านั้น เมื่อดูจากผลกระทบของความรุนแรงในแง่ของความสูญเสีย หรือการเสียชีวิตและบาดเจ็บ (Casualty Rate) จะเห็นได้ว่าการเสียชีวิตและบาดเจ็บในช่วงหกปีที่ผ่านมามีลักษณะแตกต่างจากการวัดจำนวนครั้งของความรุนแรง เราอาจจะแบ่งช่วงของความรุนแรงเป็นสามช่วง **ช่วงแรก** นับตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปี 2550 ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์เป็นไปในลักษณะที่ความรุนแรงทำให้ผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บสูงมากขึ้นตามลำดับ ความรุนแรงของเหตุการณ์มีลักษณะเป็นคลื่นสูงๆ ต่ำๆ สลับกันเดือนต่อเดือน เดือนที่มีความรุนแรงสูงสุดคือเดือนตุลาคม ปี 2547 มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวมกันประมาณ 316 คน และเดือนมิถุนายน ปี 2550 มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวมกันประมาณ 304 คน นอกจากนี้ เหตุการณ์รุนแรงมากที่สุดอยู่ในช่วงเดือนที่มีเหตุการณ์ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บสูงมากกว่า 200 คน ระหว่างปลายปี 2549 จนถึงกลางปี 2550 หรือช่วงเวลา นับตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ปี 2549 จนถึงเดือนมิถุนายน 2550

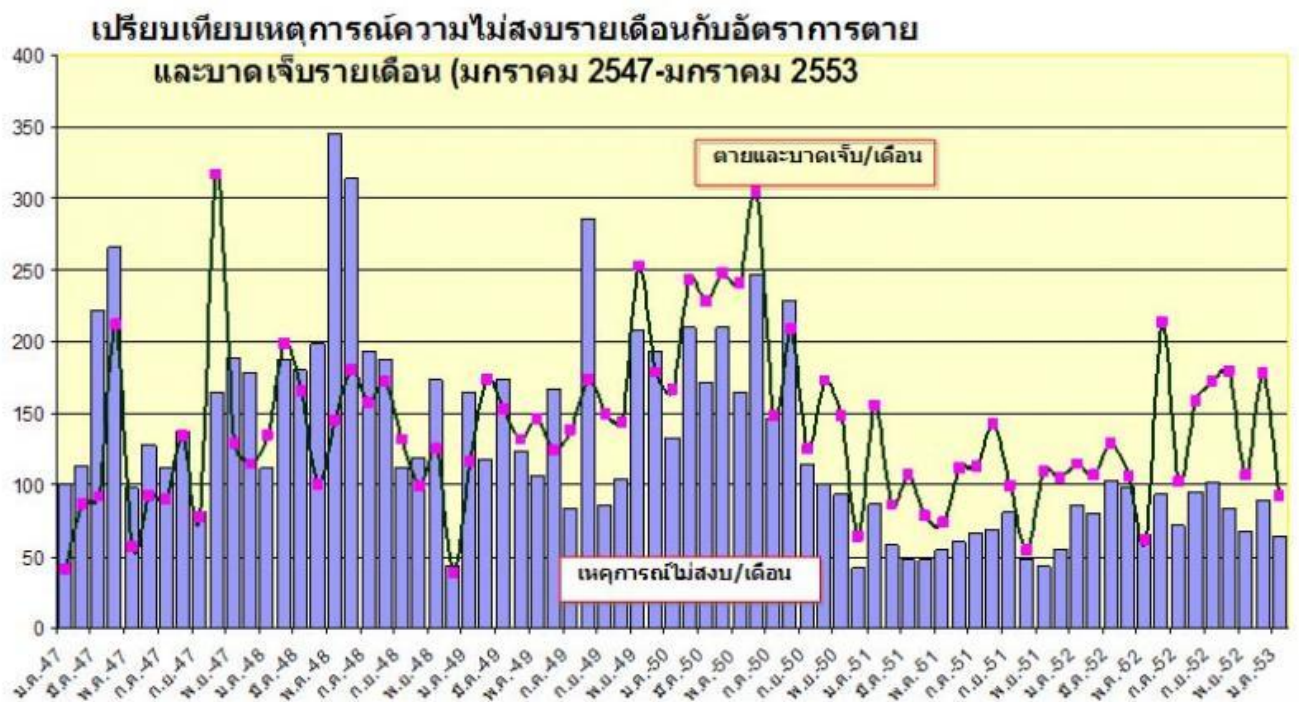
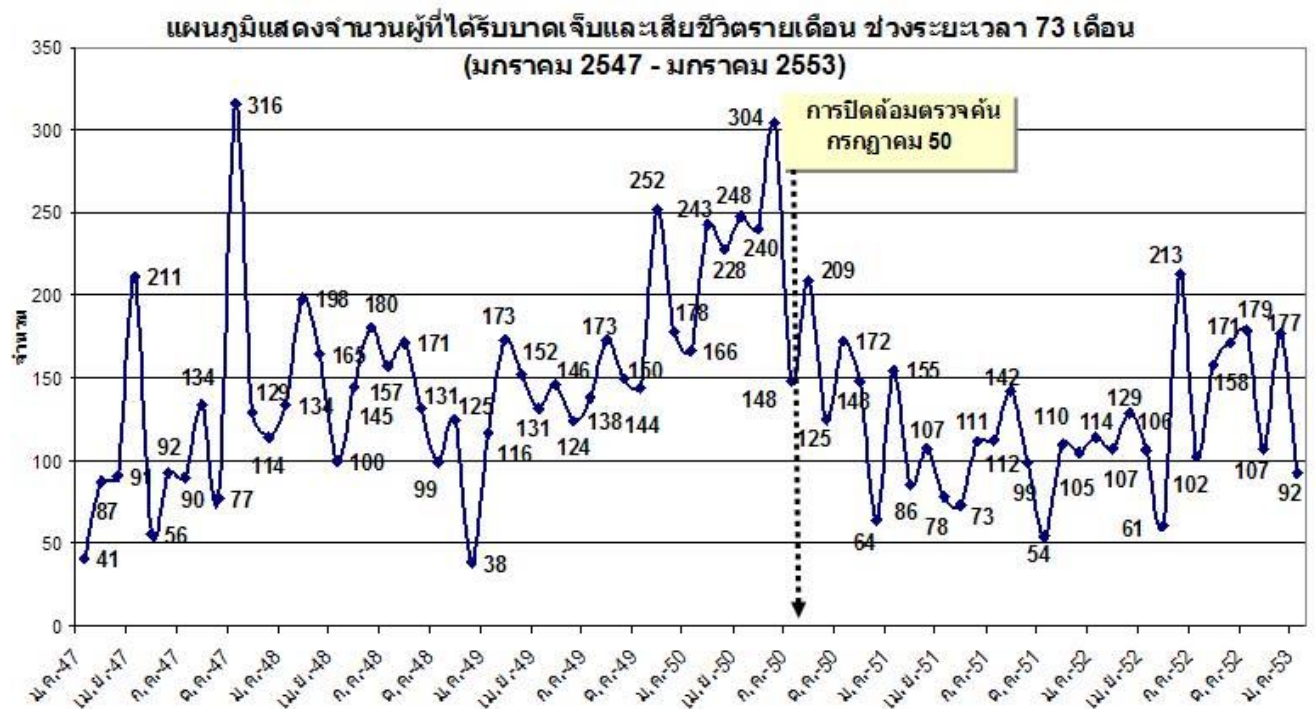
ช่วงที่สอง หลังจากเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม ปี 2550 เหตุการณ์เริ่มเปลี่ยนแปลง อันเกิดจากการปรับเปลี่ยนทางยุทธวิธีของฝ่ายรัฐ เหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่าในห้วงปลายปี 2549 จนถึงต้นปี 2550 คลื่นแห่งการก่อเหตุความไม่สงบได้ระดับสูงขึ้นอย่างมาก ในครั้งนั้นความรุนแรงมีความถี่และความเข้มข้นสูง โดยเฉพาะหลังจากรัฐประหารปี 2549 ทำให้รัฐโดยเฉพาะฝ่ายทหารได้เร่งการระดมกำลังปิดล้อมพื้นที่ตามแผนยุทธการพิทักษ์แดนใต้เพื่อจับกุมแกนของฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบ นอกจากนี้ ในยุคที่ พล.อ.อนุพงษ์ เผ่าจินดา ขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นผู้บัญชาการทหารบก สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงปลายปี 2550 ก็คือ การเพิ่มกำลังทหารและกองกำลังทางราชการฝ่ายอื่นๆในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ตามกรอบอัตรากำลังของกองอำนาจการความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) มากขึ้นจนถึงประมาณ 60,000 คน แนวทางที่เน้นการทหาร

ดังกล่าว ให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะฝ่ายทหารเพื่อควบคุมและรักษาความสงบเรียบร้อย เห็นได้จากนโยบายที่ให้ 1 กองทัพภาค คุมพื้นที่ 1 จังหวัด นอกจากนี้ยังมีการสร้างกองกำลังประจำถิ่น โดยจัดตั้งกองกำลังทหารพรานในพื้นที่อีก 30 กองร้อย ขณะที่รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทยก็เพิ่มอัตรากำลังอาสาสมัครรักษาดินแดนอีกประมาณ 2,000 คน ขณะเดียวกันก็สร้างกองกำลังประชาชน โดยเพิ่มอัตราผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบจากเดิมหมู่บ้านละ 1 คน เป็นหมู่บ้านละ 5 คน ในขณะที่ทางฝ่ายตำรวจก็จัดตั้ง ‘ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจชายแดนภาคใต้ (ศชต.)’ ในเวลาต่อมา

สิ่งที่ต้องยอมรับก็คือยุทธการพิทักษ์แดนใต้และยุทธการอื่นๆ ทำให้เกิดการทำลายโครงสร้างขบวนการก่อความไม่สงบ รัฐใช้ข้อมูลการข่าวที่พิสูจน์ทราบ และระดมกำลังปิดล้อม ตรวจค้นพื้นที่เป้าหมาย เพื่อควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยไปสอบสวนซักถาม และจับกุมผู้ต้องหาที่มีหลักฐานกระทำความผิด จำนวนผู้ที่ถูกจับทั้งหมดในการดำเนินการโดยเฉพาะจากฝ่ายทหารตั้งแต่ปี 2547 จนถึงเดือนมิถุนายน 2552 มีจำนวน 3,159 คน เมื่อพิจารณาคุณสมบัติการถูกดำเนินการเป็นรายปี จะเห็นได้ว่าปี 2550 เป็นปีที่มีการจับกุมมากที่สุด มีผู้ถูกจับกุมในปีนั้นมากถึง 1,982 คน ทำให้ในปีต่อมาก็คือปี 2551 เป็นปีที่เริ่มมีจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่เดือนสิงหาคมของปี 2550 ข้อมูลการจับกุมและระดับของเหตุการณ์ความรุนแรงที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญนี้สอดคล้องกัน สะท้อนให้เห็นว่าการปฏิบัติการทางการทหารเพื่อปิดล้อมตรวจค้นจับกุมเป็นคลื่นใหญ่ทำให้เหตุการณ์ความไม่สงบลดลง และมีผู้ถูกดำเนินการจับกุมเป็นจำนวนมากในปีนั้น ในขณะเดียวกัน ผลจากการจับกุมและกักขังคนจำนวนมากเพื่อการสอบสวน แม้จะมีการปล่อยตัวไปส่วนใหญ่ แต่ก็ยังมีปัญหาใหญ่ที่ตามมาคือการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นในกระบวนการนี้ โดยเฉพาะการใช้อำนาจจับกุมคุมขังตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

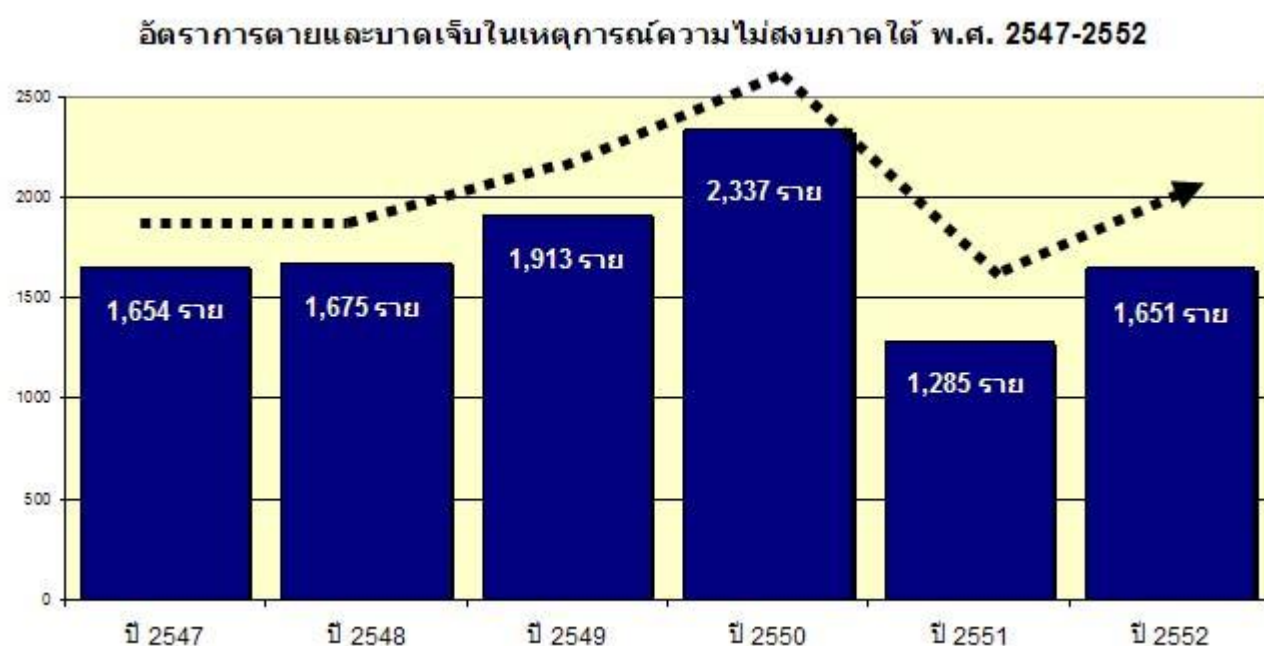

ยิ่งไปกว่านั้น สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาในอีกด้านหนึ่งก็คือ ดูเสมือนว่าการลดระดับความถี่ของความรุนแรง หรือการก่อเหตุความไม่สงบกับการลดระดับความถี่ของการตายบาดเจ็บจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นกลับไม่ สอดคล้องกันอย่างที่คิด ในขณะที่ความถี่ของเหตุการณ์ความไม่สงบลดลงอย่างมีนัยสำคัญ แต่การตายและ บาดเจ็บจากเหตุการณ์ในช่วงเวลาเดียวกันกลับแกว่งไกวสูงต่ำอย่างไม่มีความแน่นอน ความหมายก็คือว่า การก่อเหตุความรุนแรงแม้จะลดจำนวนครั้งลง แต่ดูคล้ายกับการโจมตีแต่ละครั้งจะมีผลทำให้เกิด การตายและบาดเจ็บมากขึ้น หรืออัตราความสูญเสียยังมีค่าค่อนข้างจะคงที่ เราจึงเห็นได้จากสถิติที่จำนวน ครั้งของการก่อเหตุความไม่สงบรายเดือนกับจำนวนผู้ตายและบาดเจ็บรายเดือนจะต่างกัน ส่วนต่างก็คือค่า การตายและบาดเจ็บจะสูงกว่าโดยเปรียบเทียบนับตั้งแต่ปลายปี 2550 เป็นต้นมา ตัวอย่างเช่นในตุลาคม 2550 มีเหตุการณ์ 101 ครั้ง มีผู้ตายและบาดเจ็บ 172 คน ในเดือนสิงหาคม 2551 มีเหตุการณ์เกิดขึ้น 69 ครั้ง แต่มี ผู้ตายและบาดเจ็บ 142 คนและในเดือนมิถุนายน 2552 มีเหตุการณ์ 92 ครั้ง แต่มีผู้ตายและบาดเจ็บรวมกัน มากถึง 213 คน ดังรายงานของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ในตอนต้นปี 2552 ซึ่งระบุว่า สิ่งที่กำลังจะ เกิดขึ้นก็คือ “ความรุนแรงเชิงคุณภาพ” (ดูรายงาน ["กึ่งทศวรรษไฟใต้: ความสับสนในการหาทางออกด้วย เหตุผล"](#))

ประเด็นที่ควรเฝ้ามองยิ่งไปกว่านั้นก็คือ เหตุการณ์ใน **ช่วงที่สาม** ระหว่างปี 2552 จนถึงปัจจุบันโดยภาพรวม สถิติการตายบาดเจ็บ (Casualties) เป็นรายปี ชี้ว่าความรุนแรง “ที่เป็นจริง” และความสูญเสียมีระดับสูงขึ้นตามลำดับนับตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปี 2550 (ในช่วงที่หนึ่ง) และลดลงในปี 2551 (ช่วงที่สอง) แต่ในช่วงที่สามซึ่งเริ่มในปี 2552 สถิติการตายและบาดเจ็บกำลังกลับมาสูงขึ้นอีก กล่าวคือ ในปี 2547 มีคนตาย

และบาดเจ็บ 1,654 คน ในปี 2548 มีคนตายและบาดเจ็บ 1,675 คนในปี 2549 มีคนตายและบาดเจ็บ 1,913 คนในปี 2550 มีคนตายและบาดเจ็บ 2,337 คนในปี 2551 มีคนตายและบาดเจ็บ 1,285 คน แต่ในปี 2552 มีคนตายและบาดเจ็บ 1,651 คน น่าสนใจที่ว่าสถิติการตายและบาดเจ็บในปี 2552 นั้น กลับมาอยู่ในระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกับก่อนหน้านี้ การที่แนวโน้มการก่อความรุนแรงปี 2552 ดูเหมือนจะอยู่ในระดับเท่ากับก่อนปี 2550 ทำให้เป็นที่น่าสงสัยว่าการก่อความรุนแรงและความไม่สงบอาจจะกลับสูงขึ้นมาก็ได้ หากแนวโน้มทิศทางยังคงเป็นเช่นนี้ ถ้าสมมุติฐานนี้เป็นจริง อาจจะเป็นไปได้ที่เส้นแนวโน้มการก่อเหตุความไม่สงบจะกลับมาเป็นลักษณะตัวยู (U-Shape Trend) ซึ่งความเป็นไปดังกล่าวขึ้นอยู่กับ การปรับตัวทางนโยบาย ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และปฏิบัติการของฝ่ายรัฐในการแก้ปัญหาสถานการณ์ภาคใต้ในระยะต่อไป

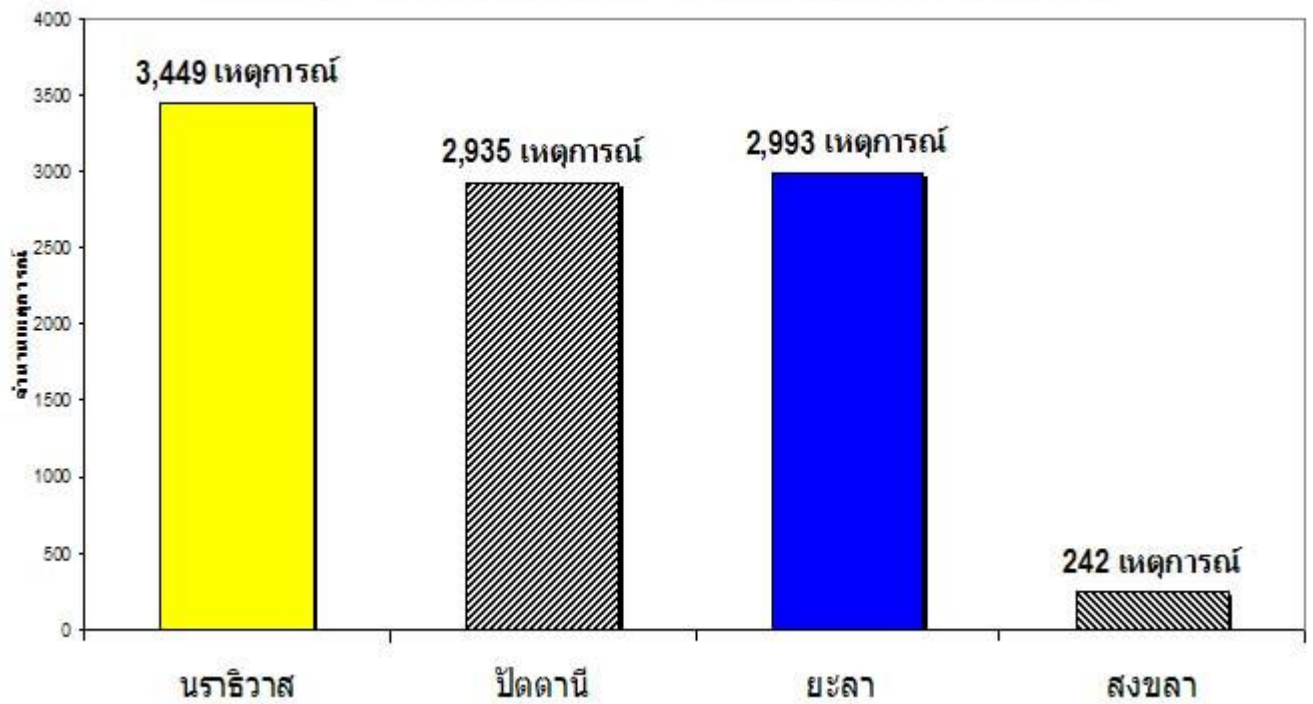

2. พลวัตพื้นที่ของความรุนแรง

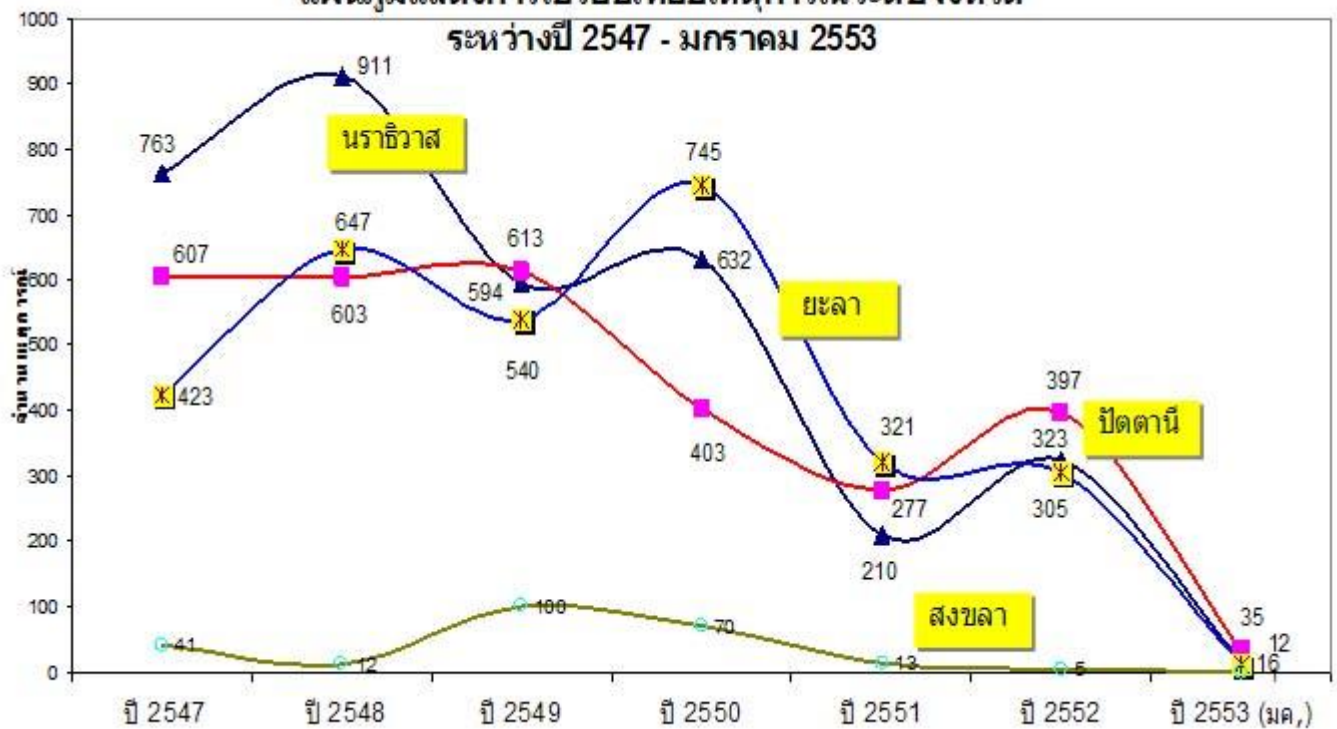
กล่าวในแง่พื้นที่ของการก่อความรุนแรง สถิติในภาพรวมหกปีแสดงว่า จังหวัดนราธิวาส มีเหตุการณ์ความไม่สงบสูงสุด รองลงมาคือจังหวัดยะลาและจังหวัดปัตตานี ดังสถิติเหตุการณ์ความไม่สงบตั้งแต่ปี 2547-2552 เป็นรายจังหวัด เหตุการณ์ที่จังหวัดนราธิวาส 3,449 ครั้ง จังหวัดยะลา 2,993 ครั้ง จังหวัดปัตตานี 2,935 ครั้ง และจังหวัดสงขลา 242 ครั้ง พลวัตการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ของความรุนแรงที่น่าสนใจก็คือ ในช่วงปี 2547-2548 จังหวัดนราธิวาสเป็นพื้นที่ซึ่งมีความรุนแรงสูงสุด แต่ต่อมาในช่วงปี 2550-2551 จังหวัดยะลา กลายเป็นพื้นที่ซึ่งมีระดับความรุนแรงสูงสุด น่าสังเกตว่าความถี่ของเหตุการณ์ลดลงทุกจังหวัดนับตั้งแต่ปี 2550 แต่อย่างไรก็ตาม ในปี 2552 ที่ผ่านมามีจังหวัดปัตตานีกลับกลายเป็นพื้นที่ความรุนแรงสูงสุด จนกระทั่ง

เดือนมกราคมที่ผ่านมาปัตตานีก็ยังคงมีเหตุการณ์ความรุนแรงสูงสุด การปรับเปลี่ยนทางยุทธการของฝ่ายความมั่นคงและสถานการณ์เฉพาะในแต่ละพื้นที่เป็นตัวแปรที่สำคัญที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

แผนภูมิแสดงจำนวนเหตุการณ์เปรียบเทียบ 6 ปี รายจังหวัด

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบเหตุการณ์ระดับจังหวัด
ระหว่างปี 2547 - มกราคม 2553

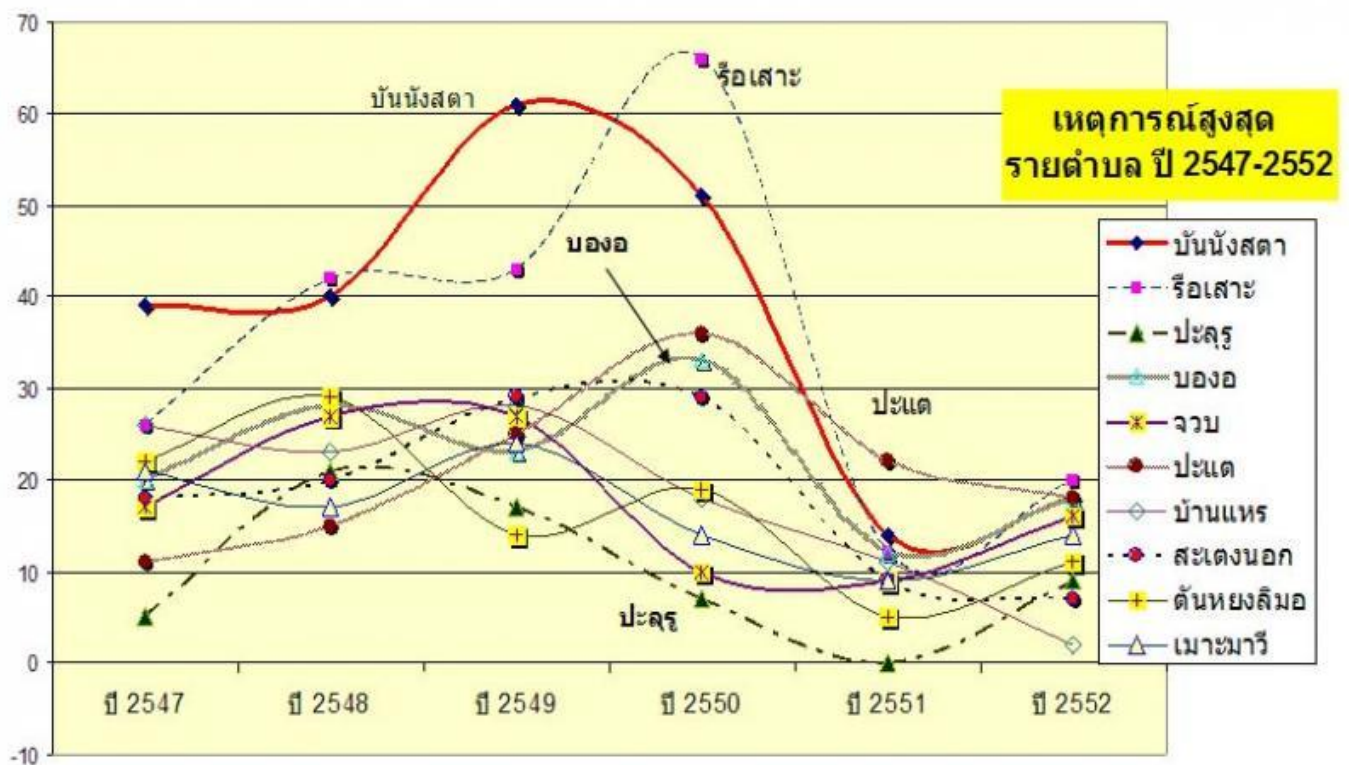
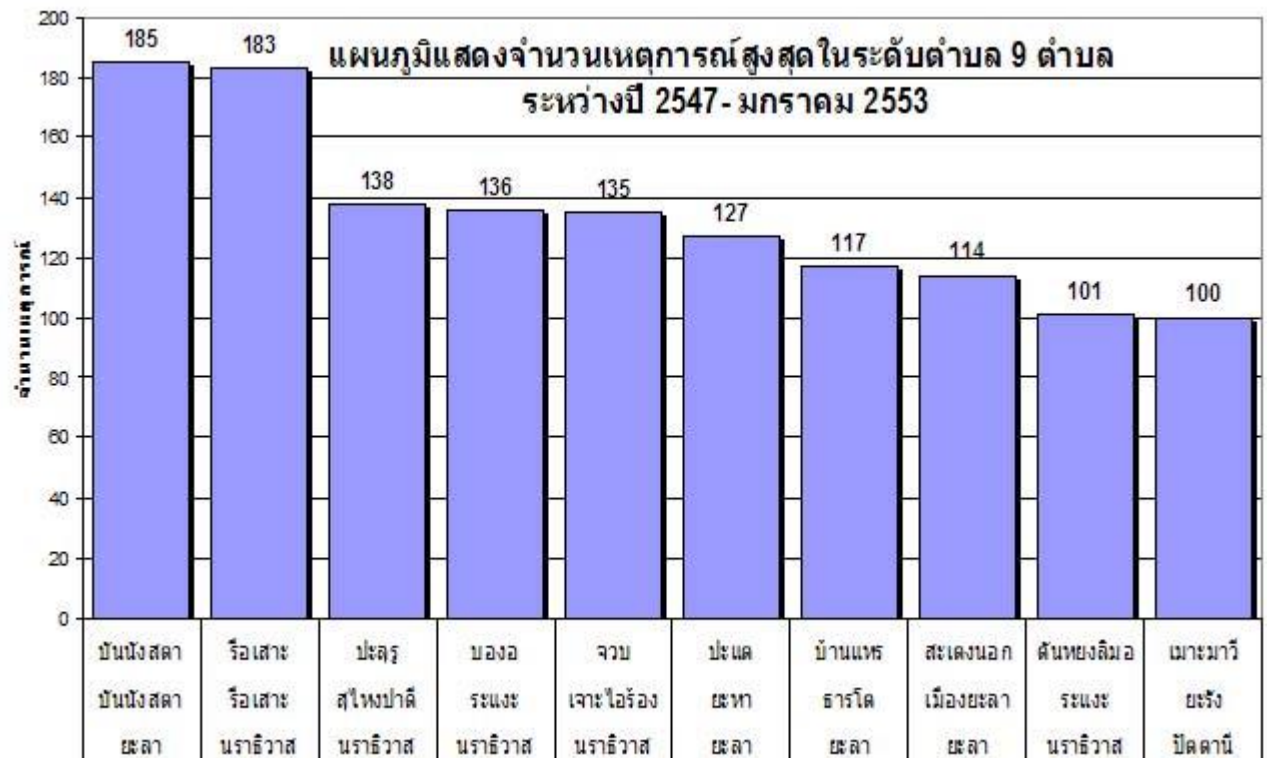
ระดับความรุนแรงของการก่อเหตุความไม่สงบและพลวัตของสถานการณ์ในระดับจังหวัดอาจจะพิจารณาวิเคราะห์ได้จากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์รายอำเภอและตำบลของแต่ละจังหวัด ในที่นี้ ถ้าพิจารณาระดับหน่วยย่อยสุดคือระดับตำบล เห็นได้ว่าตำบลที่มีระดับความรุนแรงสูงสุด 9 ลำดับแรกก็คือ *ตำบลบันนังสตา* (อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา) *ตำบลรือเสาะ* (อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส) *ตำบลปะลัฏ* (อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส) *ตำบลบองอ* (อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส) *ตำบลจวบ* (อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส) *ตำบลปะแต* (อำเภอยะหา จังหวัดยะลา) *ตำบลบ้านแห* (อำเภอธารโต จังหวัดยะลา) *ตำบลสะเตงนอก* (อำเภอเมือง จังหวัดยะลา) *ตำบลตันหยงลิมอ* (อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส) และ *ตำบลมะมะวี่* (อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี)

พลวัตการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่เป็นสิ่งที่น่าสนใจ เมื่อดูข้อมูลรายเดือน *ตำบลบันนังสตา* จังหวัดยะลาและ*ตำบลรือเสาะ* จังหวัดนราธิวาส แย่งสลับกันเป็นอันดับหนึ่งและลำดับสองในการเป็นพื้นที่ก่อเหตุความไม่สงบรุนแรงนับตั้งแต่ปี 2547-2550 ภูมิประเทศป่าเขาและขนาดพื้นที่กว้าง เป็นปัจจัยสำคัญทางภูมิศาสตร์ ประกอบกับการเป็นพื้นที่เก่าในการเคลื่อนไหวของขบวนการก่อความไม่สงบได้ ดิน ทำให้เป็นฐานการเคลื่อนไหวที่เข้มแข็งเพราะมีฐานมวลชน ในปี 2550 *ตำบลรือเสาะ* (อำเภอรือเสาะ นราธิวาส) มีเหตุการณ์สูงสุดมากถึง 66 เหตุการณ์ในปีเดียว ซึ่งเป็นการทำสถิติสูงที่สุดในรอบหกปีของเหตุการณ์ในระดับตำบลทั้งหมด ในขณะที่ปี 2549 *ตำบลบันนังสตา* (อำเภอบันนังสตา ยะลา) มีเหตุการณ์สูงสุดคือ 61 เหตุการณ์ นับเป็นสถิติระดับตำบลสูงสุดในลำดับสองในรอบหกปี ทั้งสองตำบลดังกล่าวมีสถิติลดลงอย่างมาบนับตั้งแต่ปลายปี 2550 โดยเฉพาะในช่วงหลังจากเดือนสิงหาคม-กันยายน-ตุลาคม เพราะผลการปฏิบัติการยุทธการปิดล้อมตรวจค้นอย่างหนักจากฝ่ายทหารในห้วงเวลาดังกล่าว ส่วน*ตำบลบองอ* (อำเภอระแงะ นราธิวาส) และ*ปะลัฏ* (อำเภอสุไหงปาดี นราธิวาส) ก็มีระดับความรุนแรงในระดับรองลงมาระดับสามและสี่ น่าสังเกตว่าพื้นที่ดังกล่าวมีระดับความรุนแรงลดลงมากหลังจากปี 2550 โดยเฉพาะที่*ตำบลปะลัฏ* อำเภอสุไหงปาดี นราธิวาส สถิติลดลงลง ที่*ตำบลนี้*รายงานเหตุการณ์ความไม่สงบหายไปตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2550 จนกระทั่งมาเกิดอีกในเดือนเมษายน พฤษภาคมและมีถุนายน 2552

พื้นที่ที่น่าสนใจอีกที่หนึ่งก็คือ*ตำบลปะแต* อำเภอยะหา ยะลา และ*ตำบลจวบ* อำเภอเจาะไอร้อง นราธิวาส เหตุการณ์ที่*ตำบลปะแต*เริ่มต้นในปี 2547 ด้วยสถิติที่ไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับรือเสาะและบันนังสตา แต่ระดับความรุนแรงเพิ่มสูงมากขึ้นตามลำดับตั้งแต่ปี 2548 จนถึงสูงสุดในปี 2550 (เหมือนกับที่อื่นๆ) ในปี 2550 นั้น *ตำบลปะแต*มีความรุนแรงสูงมากจนนับเป็นลำดับสามรองลงมาจากรือเสาะและบันนังสตา แต่ในปี 2551 ทุกพื้นที่มีสถิติลดลงมากเหมือนกันรวมทั้ง*ปะแต* สำหรับ*ตำบลปะแต*นั้น การที่รือเสาะและบันนังสตามีสถิติลดลงมากกว่า ทำให้ปี 2551 นั้น*ตำบลปะแต*กลายเป็นตำบลที่มีสถิติการเกิดเหตุความไม่สงบสูงที่สุดเมื่อเทียบกับตำบลอื่นๆ ทั้งหมด สะท้อนให้เห็นว่า*ตำบลนี้*มีสถิติลดลงแต่ไม่มากเท่ากับที่อื่น ตัวอย่างเช่น ในขณะที่*ตำบลรือเสาะ*ลดลงจาก 66 เหตุการณ์มาเป็นประมาณ 10 กว่าเหตุการณ์ความไม่

สงบในปี 2551 ที่ตำบลปะแตลดลงจาก 36 เหตุการณ์มาเป็นประมาณ 22 เหตุการณ์ ความสำเร็จจากนโยบายการรับมือบั่วเป็นจำนวนมากนับเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ตำบลนี้มีเหตุการณ์ลดลง ส่วนที่ตำบลจวบ (อำเภอเจาะไอร้อง นราธิวาส) เหตุการณ์ความไม่สงบได้ลดระดับลงอย่างมากตั้งแต่ปี 2550 แล้ว และอยู่ในระดับคงที่ค่อนข้างต่ำในปี 2551 แต่เหตุการณ์ความไม่สงบกลับเพิ่มสูงขึ้นอีกระดับหนึ่งในปี 2552 หลังจากกรณีการสังหารหมู่ชาวบ้านมุสลิมที่มัสยิดบ้านไอบาแยร์ จากที่เหตุการณ์รวมในปี 2550 มีเพียง 10 ครั้ง เพิ่มมาเป็นประมาณ 16 ครั้งในปี 2552 ตำบลมะมาวี อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี เป็นตำบลที่น่าจับตามองมากที่สุดในการณ์ของจังหวัดปัตตานี โดยเฉพาะในปี 2552 ได้ขึ้นมาเป็นลำดับที่สี่ของพื้นที่แห่งความรุนแรงในระดับตำบล นอกจากนี้ในภาพรวมจะเห็นทุกพื้นที่มีแนวโน้มความรุนแรงเพิ่มขึ้นในอีกระดับหนึ่งในปี 2552

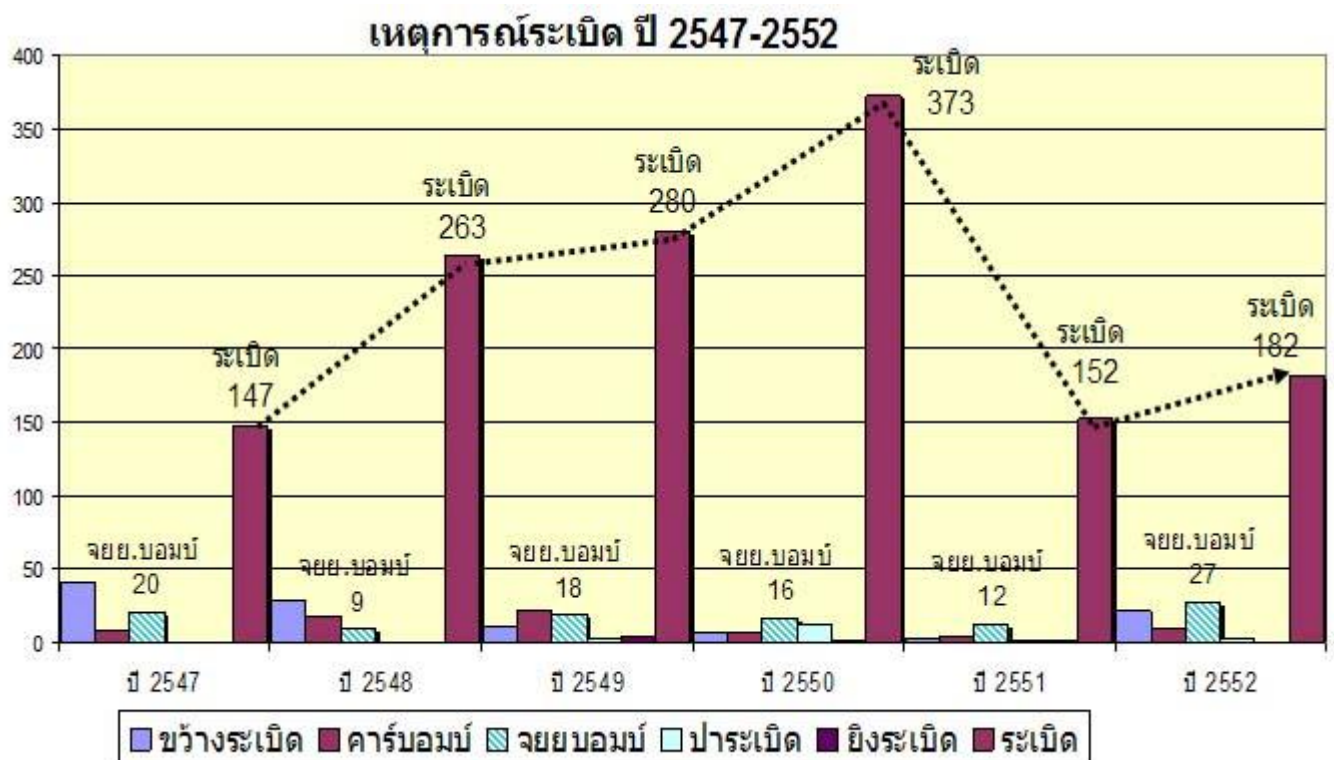
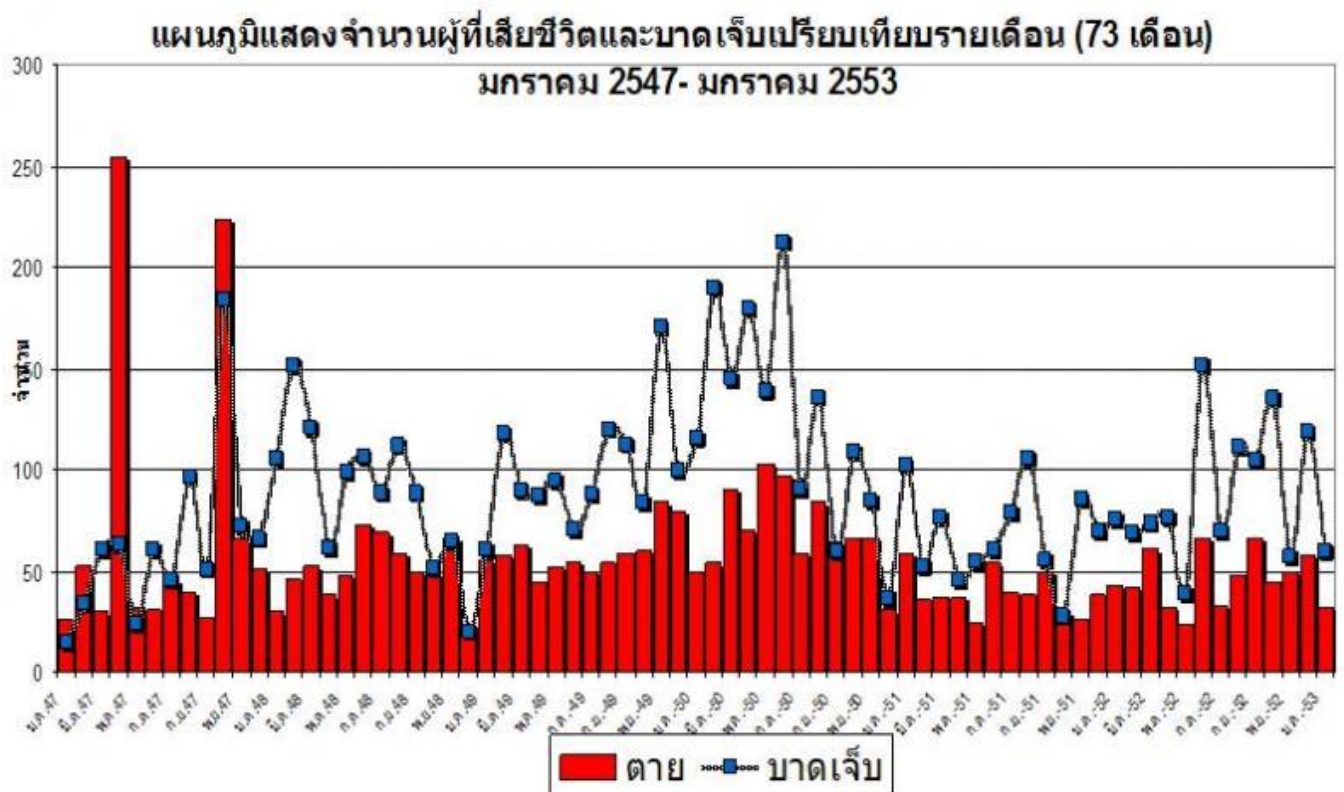
เมื่อดูพลวัตของสถานการณ์ในระดับพื้นที่ในรอบหกปี อาจคาดการณ์แนวโน้มเหตุการณ์ได้ว่าแนวทางการจัดการความขัดแย้งและความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องอาศัยการวิเคราะห์สถานการณ์เฉพาะในแต่ละพื้นที่โดยละเอียด นำสังเกตว่าการใช้แนวทางการทหารเพื่อควบคุม ปิดล้อมตรวจค้น และจับกุม แม้จะทำให้ทางการสามารถควบคุมขอบเขตและพื้นที่ของความรุนแรงได้ระดับหนึ่งนับตั้งแต่หลังจากปี 2550 เป็นต้นมา แต่ปัญหาในทางปฏิบัติก็คือการเพิ่มโอกาสที่เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติการละเมิดสิทธิของประชาชนก็มีสูงด้วย และเมื่อพิจารณาจากเหตุการณ์ในช่วงปี 2552 เป็นต้นมาที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอีกระดับหนึ่งในหลายพื้นที่ เราสามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่าความรุนแรงจะเพิ่มขึ้นเพียงในบางระดับหรือมีความเป็นไปได้ที่จะมีความเข้มข้นมากกว่านี้? ความชัดเจนสำหรับอนาคตยังคงความไม่แน่นอน สถานการณ์อาจจะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรืออาจจะเลวร้ายลงก็ได้ แต่สิ่งที่สำคัญที่ยังไม่เกิดขึ้นคือการแก้ปัญหาพื้นฐานด้วยยุทธศาสตร์ทางการเมืองที่ชัดเจน ในขณะที่ประเด็นการขาดความชัดเจนเรื่องงานการเมืองนี่อาจจะเป็นตัวแปรที่ทำให้เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไปอีกในระยะยาวด้วยเช่นกัน

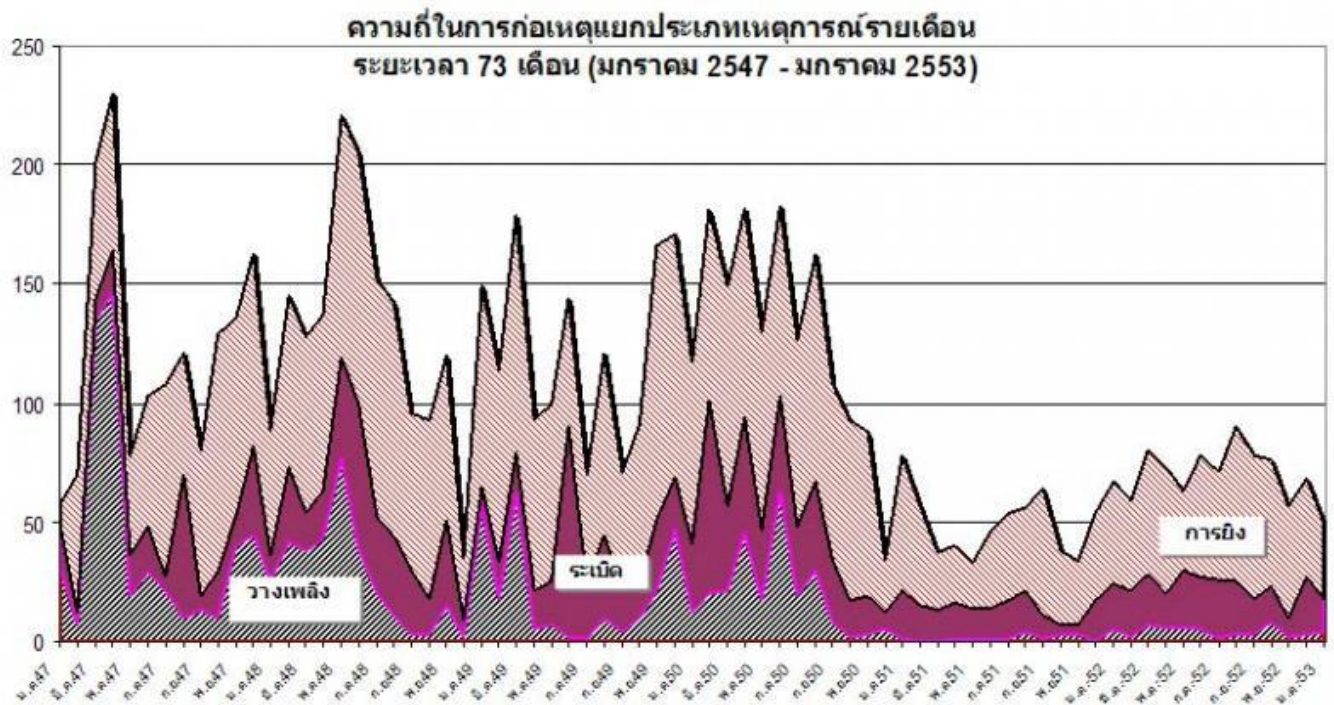

3. พลวัตของเป้าหมายความรุนแรง

การวิเคราะห์ธรรมชาติและลักษณะความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบหกปีที่ผ่านมา ยังอาจจะพิจารณาได้จากเป้าหมายหรือเหยื่อของความรุนแรงที่เกิดขึ้น เมื่อดูที่เหยื่อของเหตุการณ์ทั้งหมด ทั้งผู้ตายและบาดเจ็บรวมกัน ตั้งแต่มกราคม 2547 จนถึงมกราคม 2553 รวมแล้วประมาณ 10,609 คน เป็นผู้เสียชีวิต 4,100 คน บาดเจ็บ 6,509 คน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้คนบาดเจ็บในสัดส่วนที่มากกว่าคนตาย กล่าวคือผู้เสียชีวิตร้อยละ 38.65 คนและบาดเจ็บร้อยละ 61.35 น่าสนใจที่ว่าสัดส่วนผู้เสียชีวิตต่อผู้ได้รับบาดเจ็บนั้นมีระดับค่อนข้างคงที่ ไม่เปลี่ยนแปลงไปเท่าใดนักตั้งแต่ปี 2548 จนถึงปี 2552 เช่น ปี 2548 ร้อยละของผู้ตายต่อเหยื่อทั้งหมดในแต่ละปี เท่ากับ 35.88 ปี 2549 เท่ากับ 37.38 และในปี 2552 เท่ากับ 34.34 สะท้อนให้เห็นว่า การดำเนินการที่ทำให้ลดความถี่ของความรุนแรงลงนับตั้งแต่ปี 2550 ไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใดต่อแบบแผนของการก่อเหตุร้ายรายวันและการบาดเจ็บล้มตายที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป

เครื่องมือของการก่อเหตุความไม่สงบยังคงเป็นก่อเหตุด้วยการยิงเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือการใช้ระเบิด และอันดับที่สามคือการใช้วิธีวางเพลิง การก่อเหตุด้วยวิธีการวางเพลิงลดลงอย่างมากนับตั้งแต่เดือนสิงหาคม ปี 2550 และมีระดับต่ำมากนับตั้งแต่นั้น ในขณะที่การก่อเหตุด้วยการระเบิดสูงที่สุดในปี 2550 จำนวน 373 ครั้ง แต่ในปี 2551 มีระดับลดลงเหลือ 152 ครั้ง ควรสังเกตด้วยว่าการโจมตีด้วยวิธีการใช้ระเบิดในปี 2552 กลับมีแนวโน้มสูงขึ้นประมาณ 182 ครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้จรวดขีปนาวุธในบอมบ์ในปี 2552 นั้นมีค่าสถิติระดับสูงที่สุดในรอบหกปีเลยทีเดียว กล่าวคือเกิดเหตุจรวดขีปนาวุธบอมบ์สูงถึง 27 ครั้งในปีดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าการก่อเหตุด้วยวิธีการระเบิดอาจจะมีแนวโน้มสูงขึ้นอีกในปี 2553 นี้

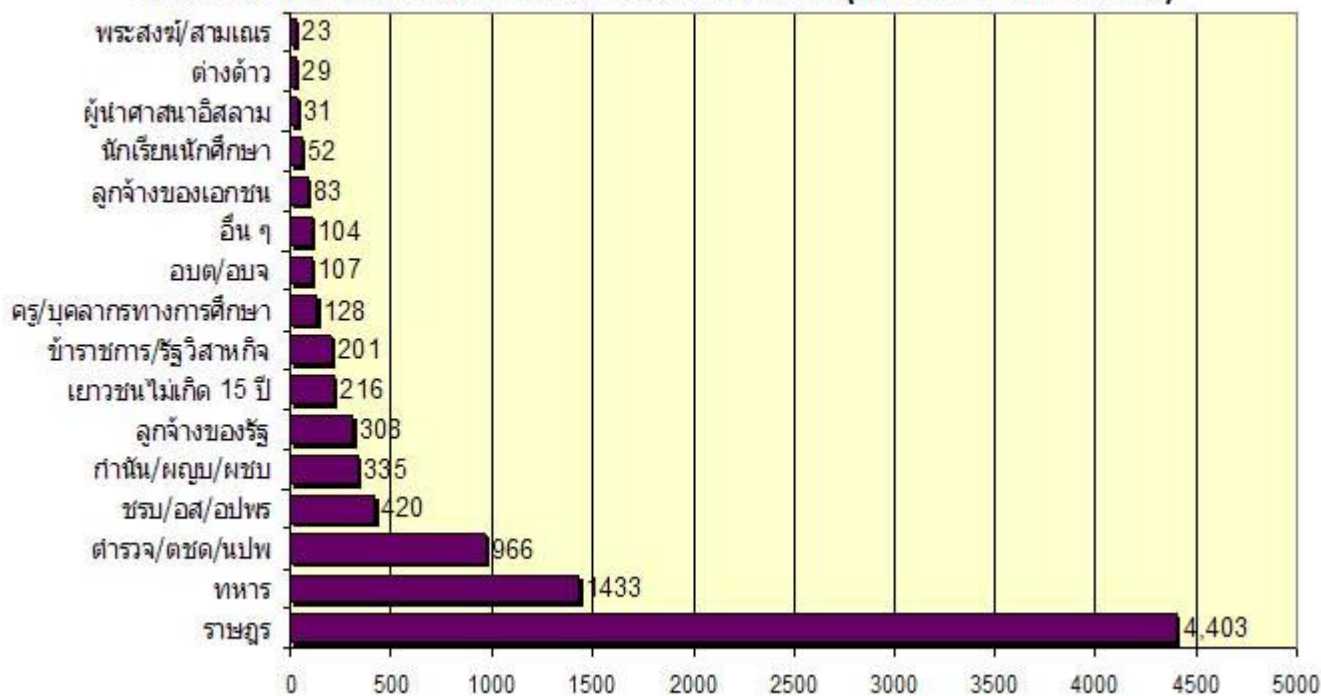
นอกจากนี้ ในรอบหกปีที่ผ่านมา ลักษณะของเป้าหมายหรือเหยื่อของความรุนแรงก็เป็นปัจจัยที่น่าจะต้องเฝ้าจับตา จะเห็นได้ว่าภูมิหลังในด้านสถานภาพอาชีพของเหยื่อความรุนแรงในรอบหกปีที่ผ่านมา ประกอบด้วยราษฎรทั่วไปเป็นส่วนมาก พิจารณาได้จากยอดรวมทั้งผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวมกัน ราษฎรทั่วไปที่ไม่มีตำแหน่งเกี่ยวข้องกับราชการเป็นเหยื่อของความรุนแรง (ทั้งตายและบาดเจ็บ) สูงสุดประมาณ 4,403 คน รองมาเป็นอันดับสองคือเจ้าหน้าที่ทหารประมาณ 1,433 คน ลำดับที่สามคือเจ้าหน้าที่ตำรวจประมาณ 966 คน อันดับทีสี่คืออาสาสมัครชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านหรือ ชรบ./อรบ. ประมาณ 420 คน อันดับทีห้าคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประมาณ 335 คน ลำดับที่หกคือลูกจ้างของรัฐประมาณ 308 คน นอกนั้นเป็นกลุ่มอื่นๆ กระจายแยกย่อยกันไป เมื่อเทียบร้อยละหรือสัดส่วนต่อจำนวนผู้ตายและบาดเจ็บทั้งหมด เหยื่อที่เป็นกลุ่มราษฎรทั่วไปนับเป็นร้อยละ 50 ของเหยื่อทั้งตายและบาดเจ็บรวมกัน รองลงมาคือทหารประมาณร้อยละ 16 ตำรวจประมาณร้อยละ 11 ชรบ./อรบ. ประมาณร้อยละ 5 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประมาณร้อยละ 5 และลูกจ้างของรัฐประมาณร้อยละ 4 ที่เหลือเป็นกลุ่มอื่นๆ

ข้อสังเกตจากข้อมูลนี้ก็คือ สถิติการสูญเสียในกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งมีการวิเคราะห์ในระยะหลังว่า “อาจจะ” มีการตายหรือบาดเจ็บจากกรณีความรุนแรงส่วนตัวหรือการแย่งชิงผลประโยชน์การเมือง ถ้าหากข้อสมมุติฐานนี้เป็นจริง สัดส่วนของเหยื่อจากความรุนแรงกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านนี้มีอยู่ประมาณร้อยละ 5 ของเหยื่อทั้งหมดเท่านั้น ในอีกด้านหนึ่งผู้สูญเสียที่เป็น อบต.และนักการเมืองท้องถิ่นก็มีประมาณร้อยละ 1 จากสถิติทั้งหมด ทำให้ข้อสมมุติฐานเรื่องสาเหตุการเกิดความรุนแรงในพื้นที่ซึ่งเป็นเรื่องความขัดแย้งด้านผลประโยชน์และความขัดแย้งทางการเมืองในระดับท้องถิ่นไม่น่าจะอธิบายเรื่องผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บอีก

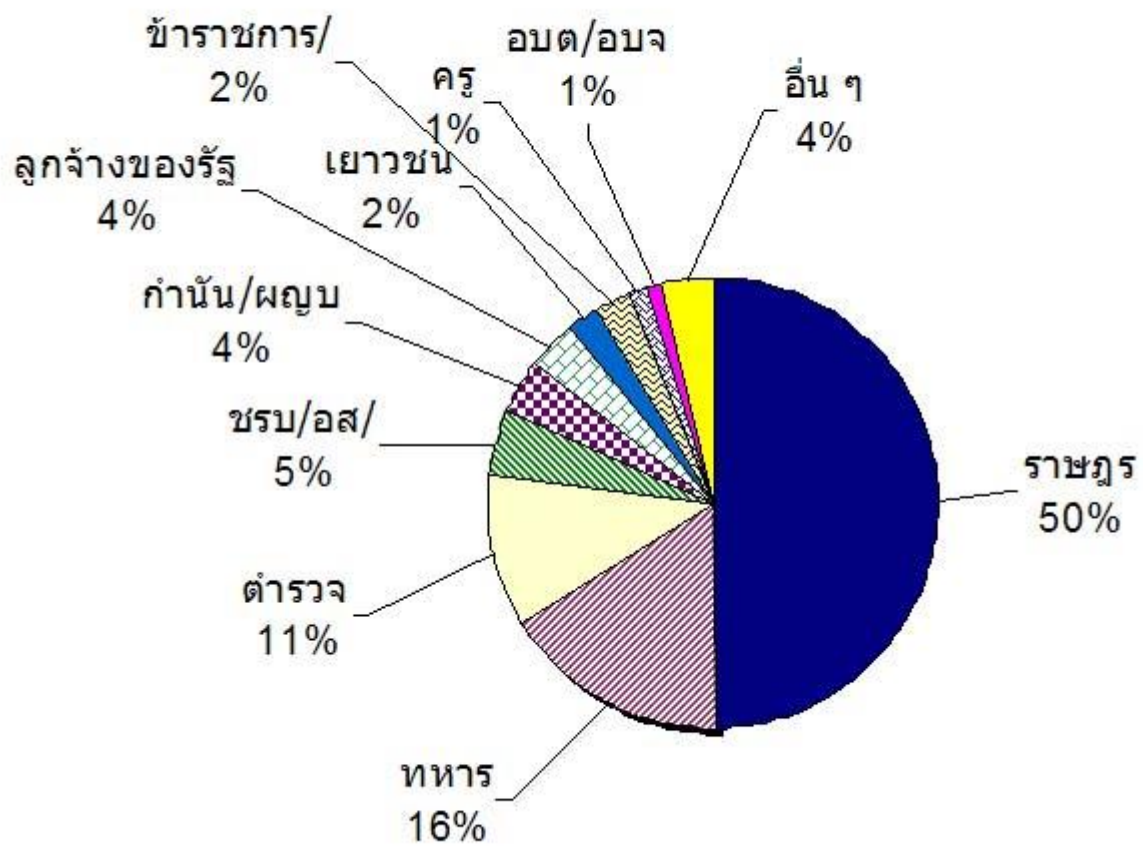
จำนวนมากกว่าที่เป็นราษฎรทั่วไปและเจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายอื่นๆ โดยเฉพาะทหารและตำรวจ รวมทั้ง ชรบ. และ อรบ. ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการต่อสู้กับการก่อความไม่สงบหรือการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในพื้นที่

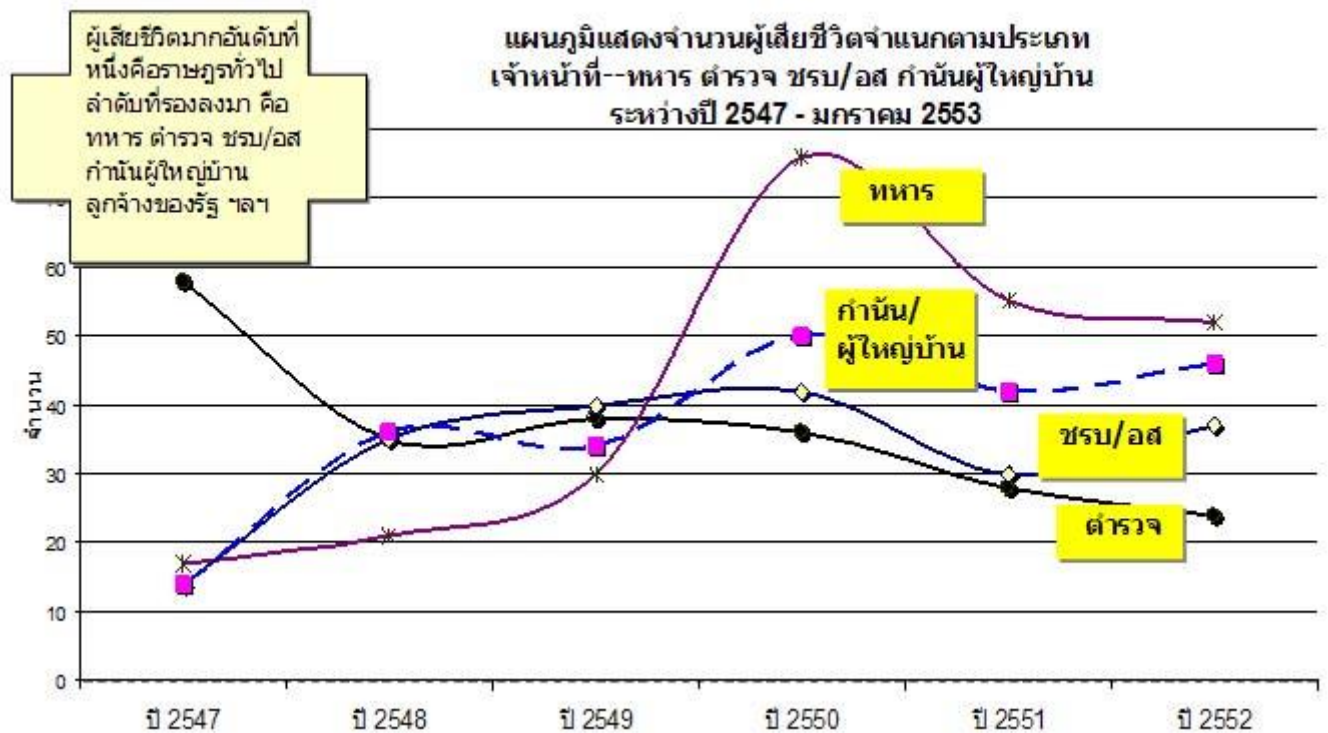
อย่างไรก็ดี เมื่อดูข้อมูลการเปลี่ยนแปลงหรือพลวัตของความรุนแรงเป็นรายปี จะเห็นได้ว่าในระยะหลัง นับตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน ในบรรดาเหยื่อผู้ตายในกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับรัฐ ที่หากไม่นับราษฎรทั่วไปแล้ว ทหารเป็นกลุ่มผู้สูญเสียมากที่สุด รองลงมาได้แก่กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตามมาด้วย ชรบ. และอาสาสมัครอื่นๆ ส่วนลำดับที่สี่คือตำรวจ ที่น่าสนใจก็คือกล่าวในภาพรวมจำนวนผู้สูญเสียทั้งหกปี ตำรวจเป็นเป้าของกลุ่มผู้ถูกระทำหรือเป็นเหยื่อจากความรุนแรงรองลงมาจากทหารหลายลำดับ แต่เมื่อดูเฉพาะสถิติการตายเป็นรายปี ตั้งแต่ปี 2547-2552 ปรากฏว่าตำรวจสูญเสียมากที่สุดในกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับรัฐ ในช่วงปีแรกๆ ของเหตุการณ์ความไม่สงบ โดยเฉพาะในช่วงปี 2547-2548 แต่เมื่อนับตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา ทหารกลายเป็นลำดับแรกของกลุ่มผู้เป็นเป้าหมายการทำให้ตายหรือในกลุ่มผู้สูญเสียที่มีโชคร้ายทั่วไป และกำนันผู้ใหญ่บ้านกลายเป็นเป้าหมายลำดับที่สองของกลุ่มนี้ การที่ตำรวจลดความสูญเสียลงอาจจะเป็นเพราะบทบาทในทางยุทธการของตำรวจลดลงนับตั้งแต่ปี 2549 ทำให้ทหารเข้ามามีบทบาทหลักในการรักษาความสงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการขยายกำลังของผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในการรักษาความสงบ รวมทั้งกองกำลังอาสาสมัครในหมู่บ้านเพื่อป้องกันตนเองก็มีผลทำให้กลุ่ม ชรบ. อรบ. อาสาสมัครเป็นเป้าหมายการทำร้ายและมีจำนวนการสูญเสียมากขึ้นนับตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา ความพยายามในการปรับตัวเองทางยุทธวิธีและแนวทางการทำงานของตำรวจเองอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ตำรวจมีความสูญเสียลดลงด้วย

เปรียบเทียบจำนวนเหยื่อการตายและบาดเจ็บ (มค. 2547-มค. 2553)

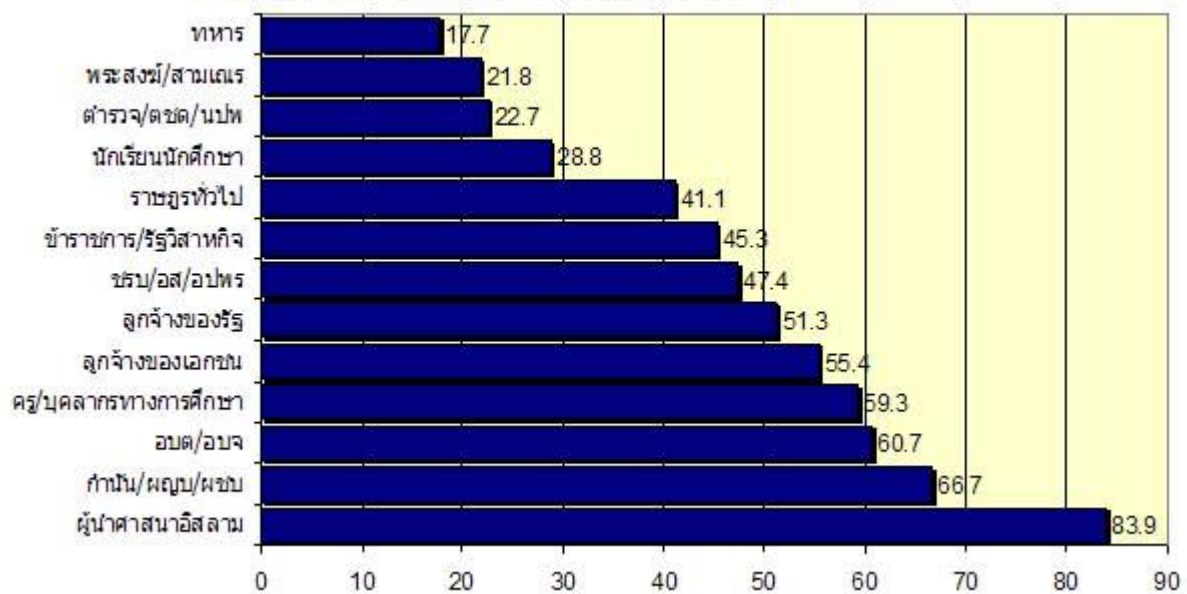
ร้อยละผู้ตายและบาดเจ็บแยกตามอาชีพปี 2547-2553

ประเด็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเสียชีวิตและบาดเจ็บนอกจากจะดูที่ร้อยละของกลุ่มอาชีพต่างๆ แล้ว อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจก็คือสัดส่วนร้อยละของการตายต่อการบาดเจ็บต่อกลุ่มผู้เป็นเหยื่อในอาชีพเดียวกัน ในที่นี้หมายความว่าในแต่ละกลุ่มอาชีพนอกจากจะดูที่ร้อยละของการตายและบาดเจ็บต่อกลุ่มผู้เป็นเหยื่อทั้งหมดแล้ว เรายังดูที่ในแต่ละครั้งที่เกิดการทำร้ายและโจมตีคนในแต่ละกลุ่มอาชีพนั้นๆ มีร้อยละการเสียชีวิตมากน้อยเท่าใด หรือมีโอกาที่จะเกิดการเสียชีวิตมากน้อยเท่าใด ในที่นี้กลุ่มผู้นำศาสนาอิสลามมีร้อยละการเสียชีวิตจากการทำร้ายหรือโจมตีมากที่สุดคือร้อยละ 83.9 รองลงมาคือกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งมีร้อยละการเสียชีวิต 66.7 จากการเกิดโจมตีคนในกลุ่มเดียวกัน กลุ่มที่สามคือกลุ่มผู้นำท้องถิ่นอีกกลุ่มคือพวก อบต. หรือ อบจ. ร้อยละ 60.7 อีกกลุ่มคือครูและบุคลากรการศึกษาซึ่งมีอัตราการเสียชีวิตต่อการบาดเจ็บร้อยละ 59.3 เมื่อดูที่กลุ่มต่ำสุด ปรากฏว่าทหารมีอัตราการเสียชีวิตจากการโจมตีเท่ากับร้อยละ 17.7 กลุ่มพระภิกษุสงฆ์หรือสามเณรเท่ากับร้อยละ 21.8 ตำรวจเป็นกลุ่มที่มีอัตราการเสียชีวิตต่อการโจมตี ร้อยละ 22.7 อาจจะกล่าวได้ว่ากลุ่มผู้นำศาสนาอิสลามแม้ว่าในภาพรวมจะมีจำนวนหรือสัดส่วนการเสียชีวิตและบาดเจ็บไม่มากนัก แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์ก่อความรุนแรงต่อกลุ่มผู้นำศาสนาอิสลาม พวกเขามีโอกาสจะเสียชีวิตจากการโจมตีมากที่สุด รองลงมาเป็นอันดับสองคือกลุ่มผู้นำหมู่บ้านเช่นกำนันผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อันดับสามคือผู้นำท้องถิ่นจากการเลือกตั้งเช่น อบต.และอบจ. และกลุ่มครูเป็นผู้มีอัตราการสูญเสียต่อการโจมตีในแต่ละครั้งมากเป็นลำดับที่สี่ อาจตีความได้ว่าผู้นำท้องถิ่นและครูมักจะมีอัตราเสี่ยงที่จะเสียชีวิตจากการเกิดความรุนแรงมาก ส่วนทหารตำรวจและพระสงฆ์ มีอัตราเสี่ยงที่จะเสียชีวิตน้อยกว่า

ร้อยละผู้ตายต่อผู้บาดเจ็บภายในกลุ่มอาชีพต่างๆ ปี 2547-2553

4. ประเด็นสำคัญทางยุทธศาสตร์ในรอบหกปี

การวิเคราะห์ข้างต้นสะท้อนให้เห็นพลวัตของความรุนแรงและสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีลักษณะสองด้าน ด้านหนึ่งความรุนแรงมีความไม่แน่นอน สลับสับเปลี่ยน มีโอกาสเป็นไปได้มากที่จะขยายตัวลุกลามต่อไป ในอีกด้านหนึ่งความรุนแรงก็มีแนวโน้มที่สะท้อนแบบแผนและระบบอะไรบางอย่างที่มีเป้าหมาย มีความเป็นระบบและโครงสร้างที่ซ่อนเร้นอยู่ กล่าวอีกแง่หนึ่งความรุนแรงและความไม่สงบมีพลวัตที่อาจจะอธิบายได้ และอาจจะจัดการแก้ไขได้พอสมควรแม้จะไม่ได้ทั้งหมด หากเข้าใจองค์ประกอบที่ซับซ้อนและพลวัตของมัน จากการประมวลการศึกษาแนวทางในการจัดการปัญหาความรุนแรงและการก่อความไม่สงบในรอบหกปีที่ผ่านมา มีข้อสรุปที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1. ภาพรวมทั่วไปของสถานการณ์ความไม่สงบในปี 2552 รัฐประสบความสำเร็จทางยุทธวิธี เพราะการปรับตัวทางยุทธวิธีหรือยุทธการทางการทหารและการจัดโครงสร้างกำลังเพื่อการปราบปรามและรักษาความสงบเรียบร้อยได้ แต่ยังคงขาดการปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหายุทธศาสตร์การเมืองนำการทหารอย่างเป็นระบบ การปรับเปลี่ยนหรือปฏิรูปทางการเมืองในเชิงโครงสร้างเพื่อแก้ไขปัญหาในระยะยาวยังไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน

2. ในด้านยุทธการ สิ่งที่เป็นที่ยอมรับก็คือ จำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปลายปี 2550 แต่รัฐก็ยังยังไม่สามารถอ้างได้ว่าความรุนแรง “ที่เป็นจริง” มีระดับลดลง เมื่อพิจารณาจากสถิติความสูญเสีย การตายและบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ยังไม่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

3. ข้อพิจารณาในอีกด้านหนึ่งก็คือ การใช้นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจหรืองานด้านกิจการพลเรือนเพื่อเสริมยุทธวิธีทางการทหารยังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย พิจารณาจากข้อมูลตัวชี้วัดการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ตัวชี้วัดความยากจนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยังไม่ดีขึ้นกว่าเดิม ดังจะเห็นได้ปัญหาหลักในชุมชนที่ประชาชนมักจะระบุจากการสอบถามโดยการวิจัยก็คือปัญหาการว่างงาน ยาเสพติด ปัญหาการเกิดเหตุความไม่สงบและปัญหาความยากจน

4. สิ่งที่สำคัญในอีกด้านหนึ่งก็คือ ปัญหาทางสังคมจิตวิทยา หรือความรู้สึกของประชาชน สิ่งที่เรามักจะค้นพบก็คือประชาชนในพื้นที่ยังมีปัญหาความรู้สึกเข้าใจและพึงพอใจต่อโครงการการพัฒนาของรัฐค่อนข้างต่ำ พิจารณาจากการสำรวจความรู้สึกพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการการพัฒนาของรัฐ รวมทั้งกิจกรรมของหน่วยงานรัฐในรอบปีที่ผ่านมาโดยสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ แม้ว่าจะมีความต้องการความช่วยเหลือจากรัฐอยู่มากและมีความพึงพอใจต่อโครงการช่วยเหลือระยะสั้นเช่นการจ้างงาน 4,500 บาทและบัณฑิตอาสา รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่ง แต่ประชาชนยังมองไม่เห็นผลสำเร็จในแง่การกระจายรายได้ การแก้ปัญหาความยากจน โครงการของรัฐยังขาดการพัฒนาศักยภาพและพัฒนากระบวนการพัฒนาการทางเศรษฐกิจและศักยภาพการลงทุนในพื้นที่

5. ตัวชี้ปัญหาสังคมที่หนักหน่วงมากคือ ปัญหา ยาเสพติด ยาเสพติดยังแพร่ระบาดไปทั่วซึ่งสะท้อนให้เห็นความล้มเหลวในการพัฒนาการทางสังคมเศรษฐกิจในพื้นที่ดังกล่าว เช่นปัญหาการว่างงานของเยาวชน ปัญหาความยากจน และปัญหาอื่นๆ

6. ในปี 2552 ทศนคติและความเชื่อมั่นไว้วางใจฝ่ายความมั่นคงเช่นต่อทหารและตำรวจยังไม่ดีขึ้น ซึ่งเกิดจากความผิดพลาดในเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการขาดการยอมรับ ขาดความเข้าใจในเรื่องสิทธิในการรักษาอัตลักษณ์ของประชาชนในท้องถิ่น แม้ว่าในความเป็นจริง ตั้งแต่ช่วงกลางปี พ.ศ. 2552 ประชาชนในพื้นที่หลายแห่งเริ่มจะมองเห็นและยอมรับบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชนและงานการเมืองมากขึ้น อย่างไรก็ดี ข้อเท็จจริงนี้สะท้อนว่า การทุ่มกำลังเพื่อการพัฒนาโดยอาศัยงานการเมืองนำ การทหารยังไม่บรรลุเป้าหมายในการเอาชนะจิตใจของประชาชน ในระยะยาว รัฐจึงควรดำเนินงานอย่างต่อเนื่องต่อไปเพื่อให้เกิดความไว้วางใจมากขึ้นในหมู่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนเชื้อสายมลายูมุสลิมซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

7. ความยุติธรรมที่เกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนายังเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเด่นชัดมาก ดังจะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนมากยังมองว่าความห่างเหินทางวัฒนธรรมระหว่างข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชนในพื้นที่ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญ ในอีกด้านหนึ่ง ความยุติธรรมเป็นปัญหาหลักที่ถูกระบุ

ว่าเป็นสาเหตุของสถานการณ์ความไม่สงบ เมื่อพิจารณาแยกเป็นองค์ประกอบย่อยๆ สิ่งที่มีมักจะถูกกล่าวถึงมากที่สุดคือ ปัญหาที่เกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อมุสลิม ปัญหาความรุนแรงที่เจ้าหน้าที่รัฐกระทำต่อประชาชนและปัญหาความยุติธรรมต่างๆ ของเจ้าหน้าที่รัฐ สิ่งเหล่านี้ทำให้ประเด็นในเรื่องความยุติธรรมกลายเป็นประเด็นที่มีความสำคัญในระดับสูงและมีความเด่นชัดมาก กล่าวในอีกแง่หนึ่ง ปัญหาความยุติธรรมในทุกๆ ด้านนั้นมีนัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นอคติทางด้านชาติพันธุ์และศาสนา ซึ่งค่อนข้างจะสอดคล้องกับข้อมูลที่กล่าวไปแล้วว่าประชาชนมองว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ห่างเหิน แยกแยะกับประชาชน เพราะไม่ใช่ชนท้องถิ่น จึงไม่เข้าใจวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาของประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

8. กระแสทางสากลอาจจะเป็นตัวเร่งความเข้มข้นของปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งทำให้เกิดความเชื่อมโยงกันระหว่างการต่อสู้เพื่ออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และความยุติธรรมให้เข้ากับตัวแปรในทางศาสนา ตัวอย่างเช่น รายงานของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ในปี 2551 (ดูรายงาน ["ความสับสน 'การเมืองนำการทหาร' บทสรุปสถานการณ์ไฟใต้ 2551"](#)) เดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีเหตุการณ์ความรุนแรงสูงสุดของทั้งปีซึ่งเป็นเดือนรอมฎอน ในปี 2552 เหตุการณ์ตั้งแต่ช่วงปลายเดือนสิงหาคมและกันยายนมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างเด่นชัด แสดงให้เห็นว่าความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้เป็นการปฏิบัติการทางวาทกรรมเรื่องชาติพันธุ์ มาตุภูมิและศาสนา แต่ประเด็นที่เกิดขึ้นในปัจจุบันก็คือ สัญลักษณ์ดังกล่าวถูกทำให้ลดความสำคัญลงด้วยวาทกรรมเรื่องเหตุของความรุนแรงที่เป็นเรื่องของความขัดแย้งผลประโยชน์ส่วนตัว หรือการแก้แค้นส่วนบุคคล ปัญหาอิทธิพลทางการเมืองท้องถิ่น อาชญากรรมและปัญหาการค้ายาเสพติด กระแสความรุนแรงในช่วงเดือนรอมฎอนเป็นการยืนยันว่าวาทกรรมความรุนแรงของการต่อสู้ที่ปัตตานีคือการต่อสู้ที่เป็นจริงของคนกลุ่มหนึ่ง เพื่อชาติพันธุ์มลายู มาตุภูมิปัตตานีและศาสนาอิสลาม เพราะสะท้อนภาพการต่อสู้การก่อการร้ายในต่างประเทศที่มีกระแสสูงขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน ยุทธศาสตร์และแนวทางการเมืองนำการทหาร การแก้ปัญหาอัตลักษณ์ แนวทางสันติจะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวในระยะยาว

5. การวิเคราะห์แนวโน้มในอนาคต

จากข้อมูลสถานการณ์ในอดีตและปัจจุบัน อาจจะทำให้เราคาดการณ์อนาคตสถานการณ์ภาคใต้เป็น 4 ตัวแบบการทำนายสถานการณ์ในอนาคต (scenarios) ดังนี้

1. สถานการณ์อาจจะลดลงไปเรื่อยๆ เป็นขั้นบันไดขาลง ในตัวแบบนี้สถานการณ์ความไม่สงบอาจจะลดลงไปเรื่อยๆ ในระยะเวลาประมาณ 5-10 ปี แต่ความเป็นไปได้ในตัวแบบนี้ในขณะนี้อาจจะต่ำ เพราะสองปัจจัยคือ สถานการณ์ในปี 2552 สะท้อนว่าแนวโน้มสถานการณ์กลับมาเพิ่มระดับสูงขึ้น และสถานการณ์ในช่วงต้นปี 2553 ตั้งแต่เดือนมกราคมและกุมภาพันธ์ ก็ยังไม่มีแนวโน้มว่าลดลงอย่างที่คิด นอกจากนี้ยังมี

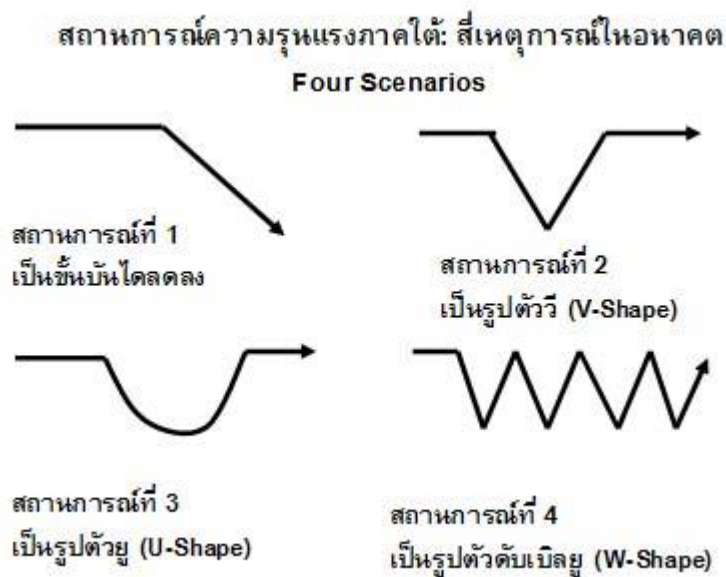
ตัวแปรเรื่องสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในกรุงเทพฯ และพื้นที่อื่นๆ ทำให้รัฐบาลสับสนในการหาแนวทางการแก้ปัญหาภาคใต้และต้องถูกดึงความสนใจไปแก้ปัญหาภาคอื่นๆ ที่กำลังเพิ่มความหนักหน่วงอยู่ขณะนี้มีความเป็นไปได้มากที่กรณีความรุนแรงภาคใต้ถูกโยกไปเข้ากับความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองในส่วนกลางด้วย

2. ตัวแบบการลดลงในปี 2550-2551 และสูงขึ้นทันทีในปี 2553 ในลักษณะรูปตัววี (V-Shape Trend)
แม้ว่าความรุนแรงมีแนวโน้มลดลงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปี 2552 แต่ความเป็นไปได้ที่ความรุนแรงและสถานการณ์ความไม่สงบจะสูงขึ้นทันทีในแบบตัววีก็อาจจะเกิดขึ้นได้ยาก ปัจจัยที่สำคัญคือการลดความรุนแรงในภาคใต้ด้วยกำลังทหาร ตำรวจ อาสาสมัครและกองกำลังพลเรือนโดยฝ่ายรัฐในพื้นที่ และการทุ่มงบประมาณการพัฒนาที่แสนล้านบาท บวกกับอีกหกหมื่นล้านบาทที่จะลงไปในพื้นที่ ทำให้การก่อเหตุความไม่สงบยากที่จะพุ่งสูงขึ้นอย่างฉับพลันเหมือนที่เคยเกิดในปี 2547 เว้นแต่จะเกิดความผิดพลาดในทางยุทธศาสตร์ยุทธวิธีอย่างมาก มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการจู่โจมความขัดแย้งอย่างรุนแรงจากฝ่ายรัฐ เช่นการเกิดเหตุการณ์อย่างกรณีโอบาแยร์ จนทำให้สถานการณ์บานปลายลุกลามไปจนคุมไม่ได้จนกระทั่งกลายเป็นกรณีเหตุความไม่สงบภายในประเทศที่จำเป็นต้องมีการแทรกแซงจากระหว่างประเทศ

3. สถานการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบอาจจะลดลงตามที่เกิดขึ้นในปี 2551 และค่อยๆ สูงขึ้นตามลำดับเหมือนตัวแบบรูปตัวยู (U-Shape Trend) ตามตัวแบบนี้แนวโน้มเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในปี 2552 อาจจะค่อยๆ สูงขึ้นตามลำดับเหมือนรูปตัวยู ลักษณะเหตุการณ์ดังกล่าวมีความเป็นไปได้สูง หากรัฐใช้แต่วิธีกดดันทางการเมืองอย่างเดียว แต่ไม่สามารถแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างและปัญหาพื้นฐานในประเด็นใหญ่ๆ เช่นประเด็นเรื่องอัตลักษณ์ลายมุสลิม ประเด็นเรื่องความยุติธรรมในทุกด้าน ประเด็นเรื่องความยากจนและด้อยพัฒนาของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และประเด็นในด้านการเมืองและปกครอง ปัญหาดังกล่าวเป็นเงื่อนไขที่ความขัดแย้งและความรุนแรงจะดำรงอยู่ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบและขบวนการใต้ดินซึ่งเป็นตัวแทน (agency) จะยังคงอาศัยสิ่งเหล่านี้เป็นเงื่อนไขสงครามในการขยายกำลังและก่อสถานการณ์รุนแรง โดยอาจจะมีการปรับเปลี่ยนทางยุทธวิธีในการดำเนินการให้สามารถเพิ่มระดับของความรุนแรงได้ในระยะยาว

4. สถานการณ์อาจจะยังคงลดลงและเพิ่มขึ้นสลับกันไปเป็นรูปฟันปลา โดยจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงเป็นพื้นที่ที่มีความรุนแรงและการก่อเหตุความไม่สงบอยู่ต่อไปอีกยาว อาจจะสูงขึ้นและลดลงอีกสลับกันไป มีลักษณะความรุนแรงแบบคงที่ (constant violence) หรืออาจจะเป็นรูปตัวดับเบิ้ลยู (W-Shape) แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นตามตัวแบบนี้ก็มากเช่นเดียวกันกับตัวแบบที่ 3 เพราะการแก้ปัญหาด้วยการใช้กำลังทหาร การควบคุมพื้นที่ด้วยมาตรการทางกฎหมายพิเศษ เช่น กฎอัยการศึกและพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินสามารถลดระดับความรุนแรงได้ส่วนหนึ่ง แต่ยังคงมีปัญหาการละเมิดสิทธิ

มนุษย์ชนในบางครั้งและความรู้สึกไม่พอใจของประชาชนในท้องถิ่น ประกอบกับการแก้ปัญหาในการพัฒนาที่มีการระดมงบประมาณลงไปในพื้นที่อาจจะทำให้สามารถดึงประชาชนบางส่วนให้มีความพึงพอใจ และทำให้สถานการณ์ไม่รุนแรงขยายตัวออกไป แต่การไม่แก้ปัญหาเชิงโครงสร้างและปัญหาพื้นฐาน รวมทั้งความผิดพลาดในบางครั้งของเจ้าหน้าที่ก็ยังเป็นปัจจัยเสี่ยง และกลายเป็นเงื่อนไขในการเกิดความรุนแรงในลักษณะตัวกงที่ ทำให้ฝ่ายก่อความไม่สงบสร้างเงื่อนไขการต่อสู้ทำให้สถานการณ์ความไม่สงบให้ปะทุขึ้นอีกเป็นระยะๆ

เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงของรัฐอาจจะเลือกตัวแบบที่ 4 นี้ โดยใช้กำลังมากเข้ากด *ไม่เจรจา ไม่ปฏิรูป* การเมืองการปกครองและสังคม ในขณะที่ใช้เงินโครงการการพัฒนาซื้อใจประชาชนบางส่วน และดึงเวลาออกไปจนฝ่ายที่ก่อเหตุอ่อนตัวไปเอง แต่วิธีนี้เต็มไปด้วยความเสี่ยง มีปัญหาทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว ก็คือ จะเกิดความเสี่ยงที่สถานการณ์จะกลายรูปเป็นแบบตัวแบบที่ 2 ถ้าพลาดพลั้งสถานการณ์ก็จะขยายตัวไปและกลายเป็นกรณีระหว่างประเทศ ความเสี่ยงในอีกด้านหนึ่งก็คือการยืดเวลาด้วยทุ้มกำลังคนและเงิน จะมีต้นทุนด้านความมั่นคงสูงมากขึ้นเรื่อยๆจนเป็น *ต้นทุนจม (sunk costs)* จึงมีโอกาสมากที่ทหารจะถูกกดดันทางการเมืองเรื่องการใช้งบประมาณและความยืดเยื้อของปัญหา และการถูกกล่าวหาว่าเป็นการหาผลประโยชน์จากอุตสาหกรรมของความไม่มั่นคง เกิดความไม่ไว้วางใจอย่างที่เป็นปัญหาในเรื่อง เครื่องจี้ 200 และการใช้งบประมาณสูงมาซื้ออุปกรณ์เรือเหาะ ซึ่งทำให้ทหารกลายเป็นเป้าของการตรวจสอบทางสังคมอย่างหนักหน่วงในอนาคต

6. การก่อความไม่สงบหรือการก่อความรุนแรง?

การก่อเหตุความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้เกิดวาทกรรมทางการเมืองซึ่งเป็นอำนาจที่เปลี่ยนแปลงความคิดของคนไทยและการตัดสินใจทางการเมืองของประเทศไทยในปัจจุบัน การก่อความไม่สงบเป็นส่วนหนึ่งของการเมืองที่รุนแรงซึ่งแก้ปัญหาไม่ได้จนกลายเป็นสงครามกลางเมืองและการใช้ความรุนแรงต่อรัฐโดยขบวนการที่มีฐานสนับสนุนอยู่ที่ชุมชนซึ่งใช้การต่อสู้ทางการเมืองทหารสลับกับการต่อสู้ทางการเมือง วาทกรรมหลักในการต่อสู้ที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จนนำไปสู่การก่อความไม่สงบก็คือการต่อสู้ของขบวนการที่อาศัยฐานของการเมืองแห่งอัตลักษณ์ในเรื่องประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์และศาสนา ปัญหาอื่นที่มาประกอบกัน เป็นตัวเร่งความรุนแรงก็คือเรื่องความยุติธรรมและปัญหาความด้วยโอกาสในการพัฒนา ความยากจน ความซับซ้อนของปัญหาอยู่ที่บางครั้งความขัดแย้งส่วนตัว ความขัดแย้งทางการเมืองในท้องถิ่น อาชญากรรมและยาเสพติดถูกดึงเข้ามาอธิบายความรุนแรงที่กำลังเกิดขึ้นด้วย นี่เป็นเหตุให้รัฐพยายามสร้างวาทกรรมใหม่ว่าด้วยผู้ก่อความรุนแรง (*perpetrators of violence-PV*) มาใช้แทนคำว่าก่อความไม่สงบ (*insurgency*) เป็นการพยายามสร้างจินตกรรมของความรุนแรง (*new imagined violence*) ในแบบใหม่เพื่อลบล้างความหมายของวาทกรรมเดิมว่าด้วยการเกิดความไม่สงบ กล่าวในอีกแง่หนึ่ง การสร้างจินตกรรมใหม่ก็เพื่อลดความหมายของความรุนแรงที่เกิดจากการก่อความไม่สงบในแบบการเมืองอัตลักษณ์ที่ขยายตัวไปทั่วโลก แต่การก่อตัวของวาทกรรมว่าด้วยการก่อความไม่สงบเป็นความรุนแรงที่มีปฏิบัติการที่เป็นจริงและมีความต่อเนื่องยาวนาน เป็นความจริงทางการเมืองที่ปรากฏในชีวิตประจำวันของผู้คนส่วนใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตลอดระยะเวลานับหลายสิบปี การสร้างจินตนาการใหม่ว่าด้วยความรุนแรงอันเป็นเรื่องส่วนตัว ผลประโยชน์และยาเสพติดอาจจะเป็นความพยายามในการปฏิเสธที่จะยอมรับความเป็นจริงอีกด้านที่กำลังดำเนินอยู่ในพื้นที่ด้วยการใช้คำใหม่ คำอธิบายใหม่และความรู้สึกใหม่ แต่ความรุนแรงก็คือความรุนแรง มันมีชีวิตของตนเอง มีความหมายของตนเองและมีอำนาจในชีวิตจริง ดังนั้นจินตกรรมความรุนแรงอาจจะไม่ได้เกิดจากการอธิบายเพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องมีปฏิบัติการวาทกรรมของความรุนแรงในพื้นที่ความสัมพันธ์ทางสังคมและการเมือง ความรุนแรงและพลวัตของสถานการณ์เป็นสัญลักษณ์ของอะไรกันแน่ในพื้นที่สาธารณะ สถานการณ์ไฟใต้หกปีที่ผ่านมาและสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเป็นตัวชี้ว่าที่จริงแล้วสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นนี้คือการก่อความไม่สงบหรือเป็นเพียงแค่การกระทำของผู้ก่อความรุนแรงธรรมดา?

บทความที่แปลเป็นภาษาอังกฤษเผยแพร่ใน www.deepsouthwatch.org

Sixth Year of the Southern Fire: Dynamics of Insurgency and Formation of the New Imagined Violence

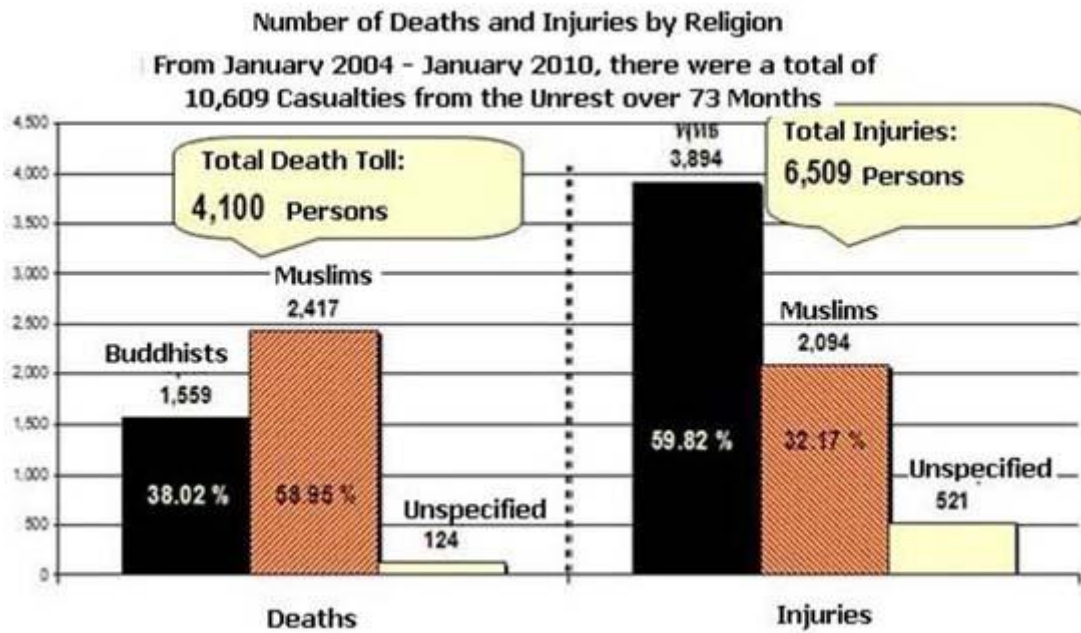
by **DeepSouthWatch** | Wed, 2010-03-10 00:10

Srisompob Jitpiromsri

Deep South Watch

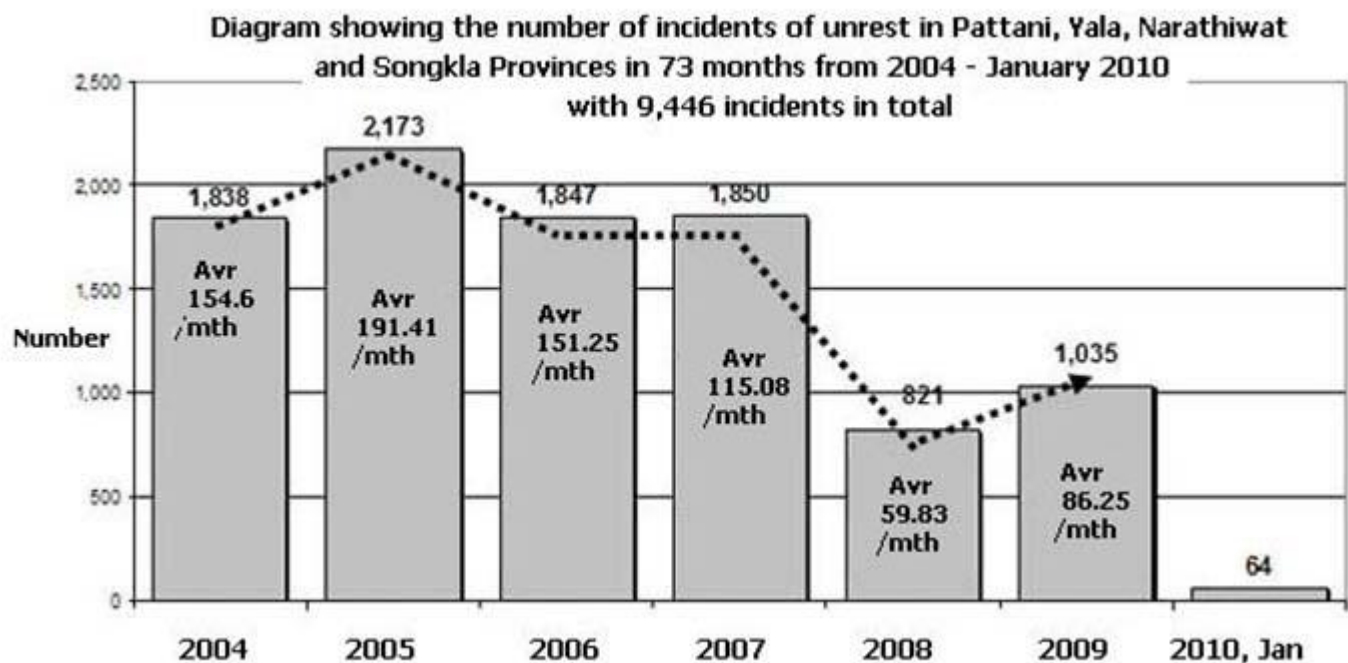
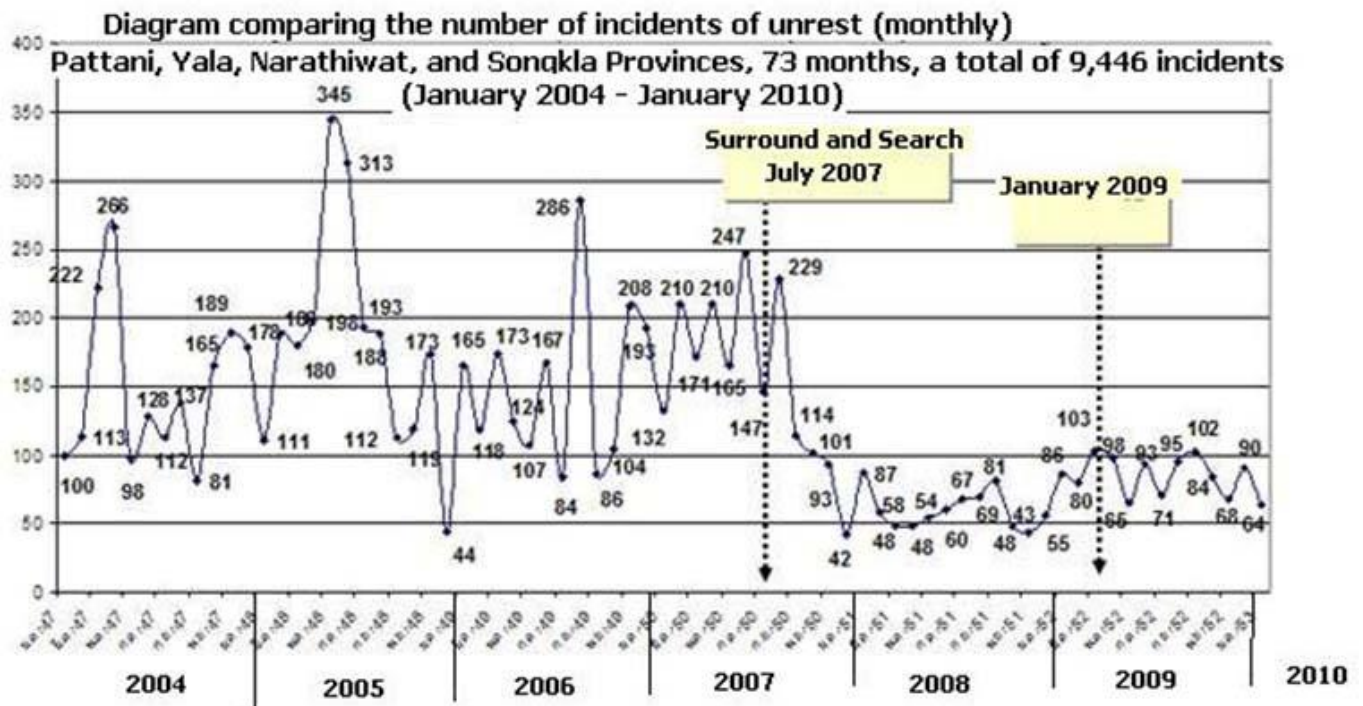
Center for the Study of Conflict and Cultural Diversity, Prince of Songkla University

The incidents of unrest in the Deep South from January 2004 to January 2010 had happened for six full years. From the database of Deep South Watch, it was found that over the past 73 months, there were a total of 9,446 incidents of unrest, *resulting in approximately 4100 deaths and 6,509 injuries*. The total casualty of the unrest over the past six years, with the dead and the injured figures combined, was more than 10,609 individuals. If the family of the deceased and the injured were included as those affected by the mentioned loss, then it is estimated that the number of people who were directly affected by the loss would be approximately 53,045 persons. It is interesting to note that the victims - those who lost their lives as well as those who were injured from the violence in the southern border provinces - consisted of various backgrounds. There were Muslims as well as Buddhists. Among the dead, the Muslims outnumbered the Buddhist, while among the injured, the majority was Buddhists. Statistics showed that 58.95 percents (2,417 individuals) of the deceased were Muslims, while 38.02 percent (1,559 persons) were Buddhists. Among the injured, 59.82 percent (3,894 persons) were Buddhists, while 32.17 percent (2,094 persons) were Muslims.

1. Changes in Characteristics of Violence

When the trend over the past 6 years was considered, looking at the average monthly and yearly frequencies of violence, several strategically interesting patterns of change could be seen. Since 2004, the level of violence in the Deep South has clearly escalated. In 2004 there were 1,838 incidents, in 2005 there were 2,173 incidents, in 2006 there were 1,847 incidents, and in 2007 there were 1,850 incidents. However, after 2007, the incidents of unrest had a significantly decreasing trend. The consequence was that in 2008, there were approximately 821 incidents, but in 2009 the unrest appeared to be heightened at another level, as there were approximately 1,035 incidents of unrest in the mentioned year. It could be summarized that although the frequency of incidents was not as high as the incidents before 2008, but the direction and trend of the situation in 2009 was greater than in the previous year.

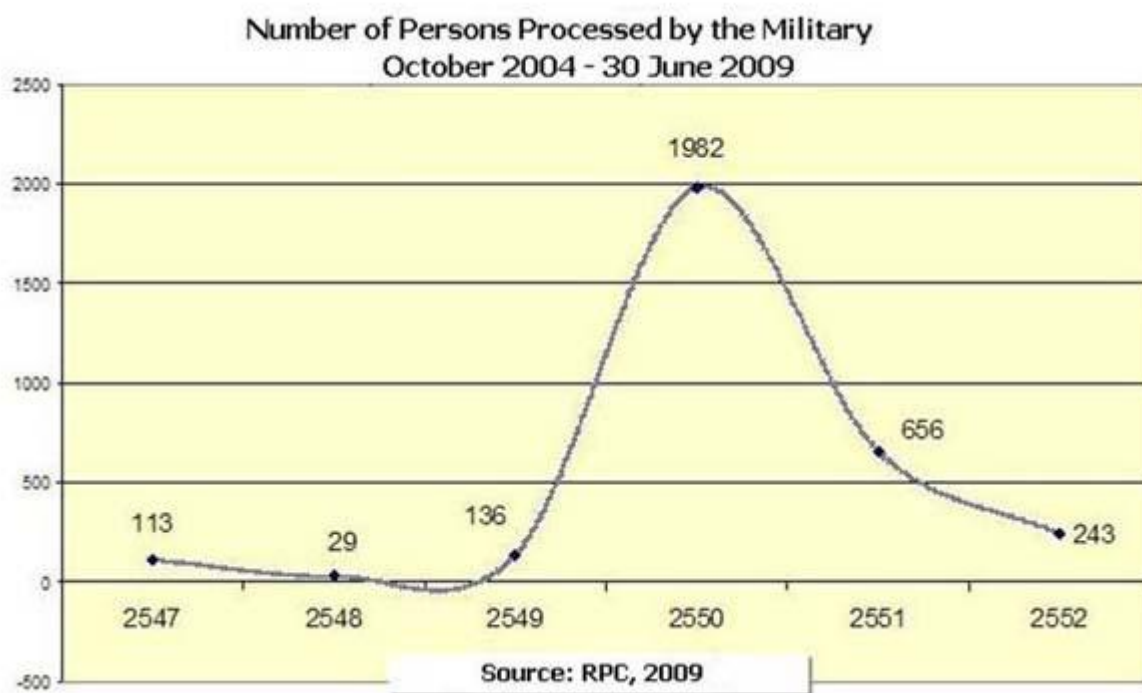
An issue that should also be considered in the analysis of violence of the situation in the south is that the indicator of violence might not only include the frequency or the number of incidents of violence. When the impact of violence in term of loss or Casualty Rate was considered, it could be seen that there were a number of differences in deaths and injuries over the past 6 years. The violence could be divided into 3 phases. **Phase One**, from 2004 to

2007, was the time when the direction of the changes in the situation led towards a higher number of deaths and injuries and the severity of the incidents appeared to be in a form of wave, fluctuating with alternating high and low, month after month. The most violent month was October 2004, with a total of approximately 316 deaths and injuries, and June 2007, with a total of approximately 304 deaths and injuries. Furthermore, the most violent incidents happened in the months with more than 200 deaths and injuries from late-2006 to mid-2007 or from November 2006 to June 2007.

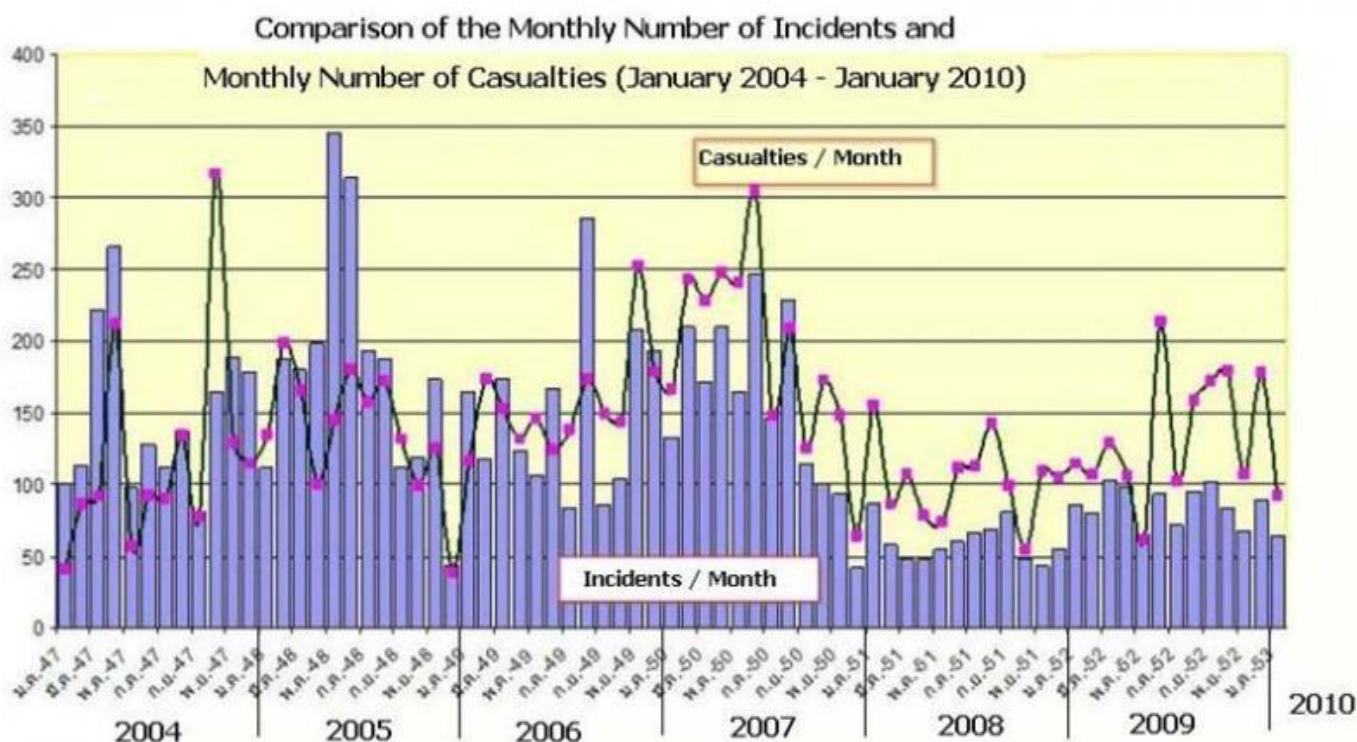
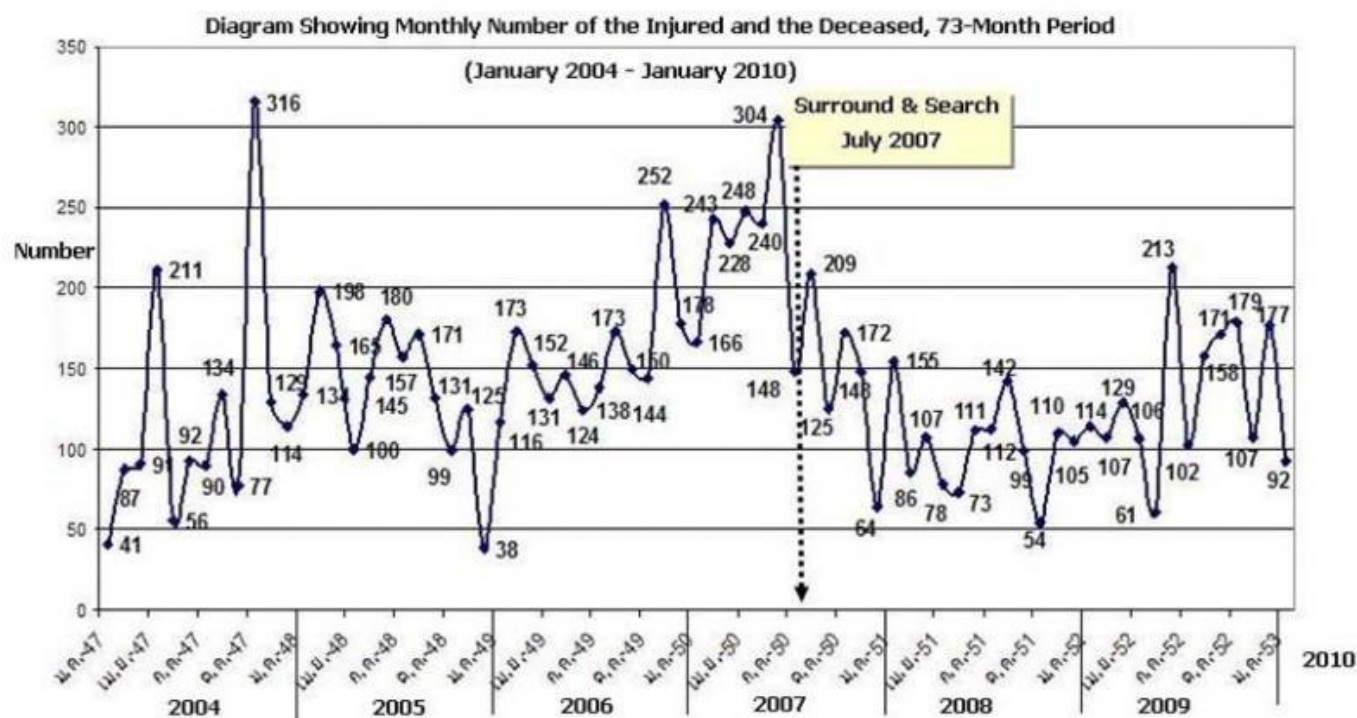
Phase Two, after July and August 2007, the situation started to change due to tactical adjustments by the state. This was due to the fact that during 2006 to early 2007, the wave of unrest had highly escalated. The violence at the time was of high frequency and intensity, particularly after the 2006 coup d'état, causing the military to rally the personnel to surround areas according to the Southern Territory Protection Plan in order to arrest insurgent leaders. Furthermore, when Gen. Anupong Paochinda became the Commander of the Royal Thai Army, in late 2007 there was a new increase in the number of military and other state manpower in the Deep South according to the manpower framework of the Internal Security Operations Command (ISOC), up to approximately 60,000 personnel. The military-based approach emphasized state actions, particularly by the military, to control and maintain peace, as evident by having 1 Region Army controlling 1 Province. Furthermore, local forces had been raised by establishing more than 30 companies of local paramilitary (taharn phran) force. Meanwhile, the Royal Thai Government, led by the Ministry of the Interior, increased the number of Territorial Volunteer force by approximately 2,000 additional individuals and the People's Force was also established by increasing the number of assistant village chief for peacekeeping from 1 person per village to 5 persons per village, while the police later established the Southern Border Patrol Police Operations Center (SBPPOC).

It must be admitted that the Southern Territory Protection Plan and other operations resulted in the destruction of the structure of the insurgency movement. The state used verified intelligence to surround and search target areas in order to detain suspects for interrogation and arrest those who had evidence of wrong-doing. The number of persons detained from operations, particularly those conducted by the military, from 2004 to June 2009 was 3,159 individuals in total. When the statistics were considered on a yearly basis, it could be seen that 2007 was the year with the highest number of arrest as there were as many as 1,982 persons detained in this year, making the following year, 2008, the year that started to see a decrease in the number of incidents of unrest. This is particularly true for August 2007. The data on the arrests and the significant reduction in the level of violence were consistent with one another, reflecting the fact that the large wave of military surround-and-search operations resulted in the decrease in incidents of unrest and a large number of people

being arrested in that year. Meanwhile, despite the majority of detainees being released, the large number of arrests and detentions resulted in human rights violations being committed in this process, particularly using the power to arrest and detain by Martial Laws and the Decree on Public Administration in Emergency Situation.

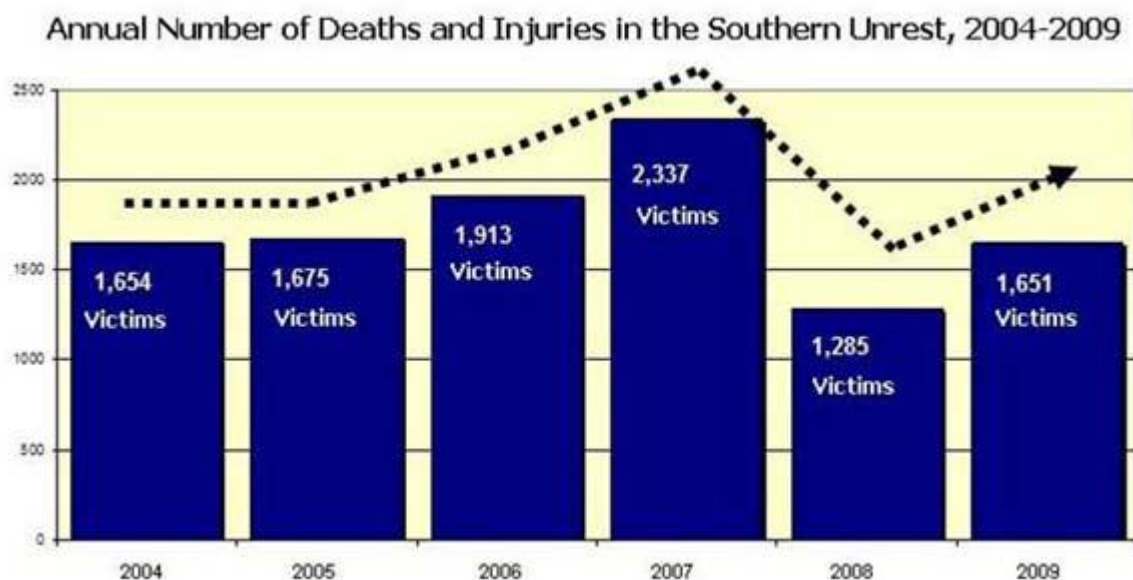

Furthermore, another consequence was that apparently, the reduction in the frequency of incidents of unrest and the reduction in the frequency of deaths and injuries from the incidents of unrest were not as consistent with one another as initially expected. While reduction in the frequency of incidents of unrest reduced significantly, deaths and injuries from incidents during the time fluctuated without any clear direction. The interpretation of this phenomenon was that although the number of incidents decreased, it appeared that each attack caused higher deaths and injuries, i.e. *the incident casualty rate appeared to be constant*. We could see from the number of incidents which differed significantly by month, while the number of deaths and injuries became higher from late 2007 onwards. For example, in October 2007 there were a total of 101 incidents with 172 persons dead or injured, while in August 2008 there were a total of 69 incidents but there were 142 persons dead or injured, and in June 2009 there were 92 incidents but there were as many as 213 deaths and injuries, according to a report of Deep South Watch which indicated that what would be happening was "*qualitative violence*" (see the report "[Half a decade of violence and conflict resolution amid confusion](#)")

Another issue that should be further monitored was the incidents in **Phase Three**, from 2009 to present. In the overall picture, annual casualties statistics indicated that the "real" violence and loss became continuously higher from 2004 to 2007 (in Phase One), then decreased in 2008 (Phase Two), but in Phase Three which began in 2009, the statistics of

deaths and injuries were on the rise again. In 2004, there were 1,654 casualties in total, in 2005 there were 1,654 casualties in total, in 2006 there were 1,913 casualties in total, in 2007 there were 2,337 casualties in total, in 2008 there were 1,285 casualties in total, but in 2009 there were 1,651 casualties in total. The interesting thing was that the casualty statistics in 2009 appeared to be at the same level or nearly the same level as previously. The trend of violence in 2009 appeared to be at the pre-2007 level, creating suspicion that the violence and unrest might be on the rise again. If these trend and direction continued, assuming that the hypothesis was real, it might be possible that the tendency in unrest would be a *U-Shape Trend*, although this possibility would depend on adjustments in term of policy, strategy, tactics and operations of the state in solving the problem of Southern unrest in the next phase.

2. Dynamics of the Area of Violence

As for the area of violence, statistics over six years showed that Narathiwat Province had the highest number of incidents, followed by Yala Province and Pattani Province. Statistics of incidents of unrest from 2004-2009, by province, showed that there were 3,499 incidents in Narathiwat, 2,993 incidents in Yala, and 2,935 incidents in Pattani. An interesting change dynamic in the area of violence was from 2004-2005, when Narathiwat was the area with the highest level of violence, then in 2007-2008, Yala became the area with the highest level of violence. It was notable that the frequency of incidence decreased in all provinces in 2007. However, in 2009, Pattani became the area with the highest violence, up until January of this year Pattani still had the most incidents of violence. The change in tactics of the security sector and the specific situation in each area were important factors leading to the mentioned changes.

Diagram Comparing 6 Years of Incidence by Province

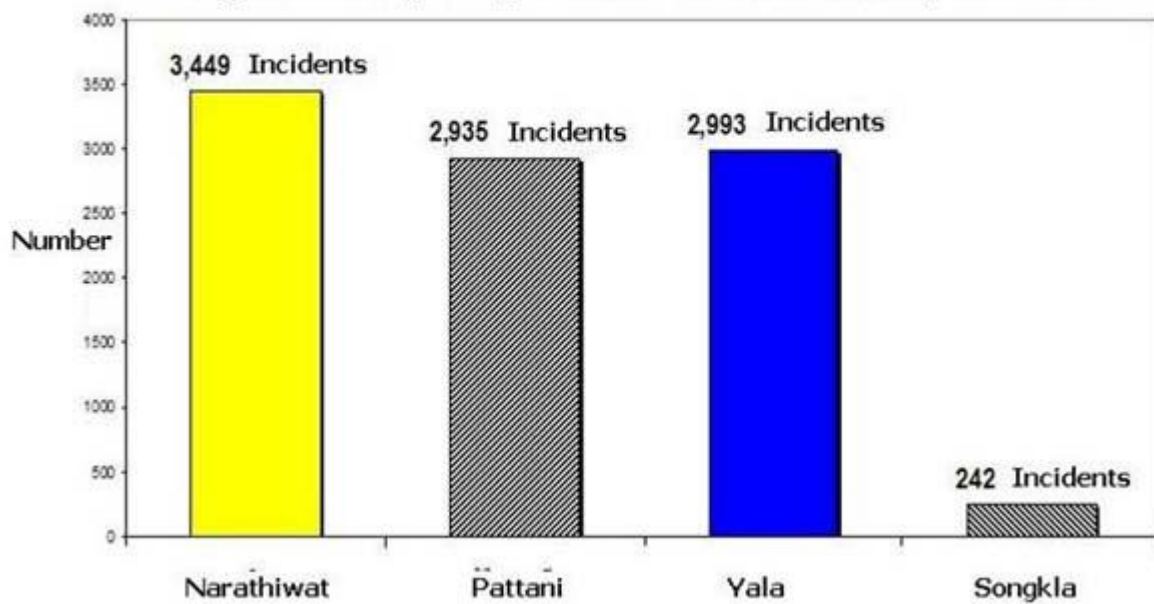
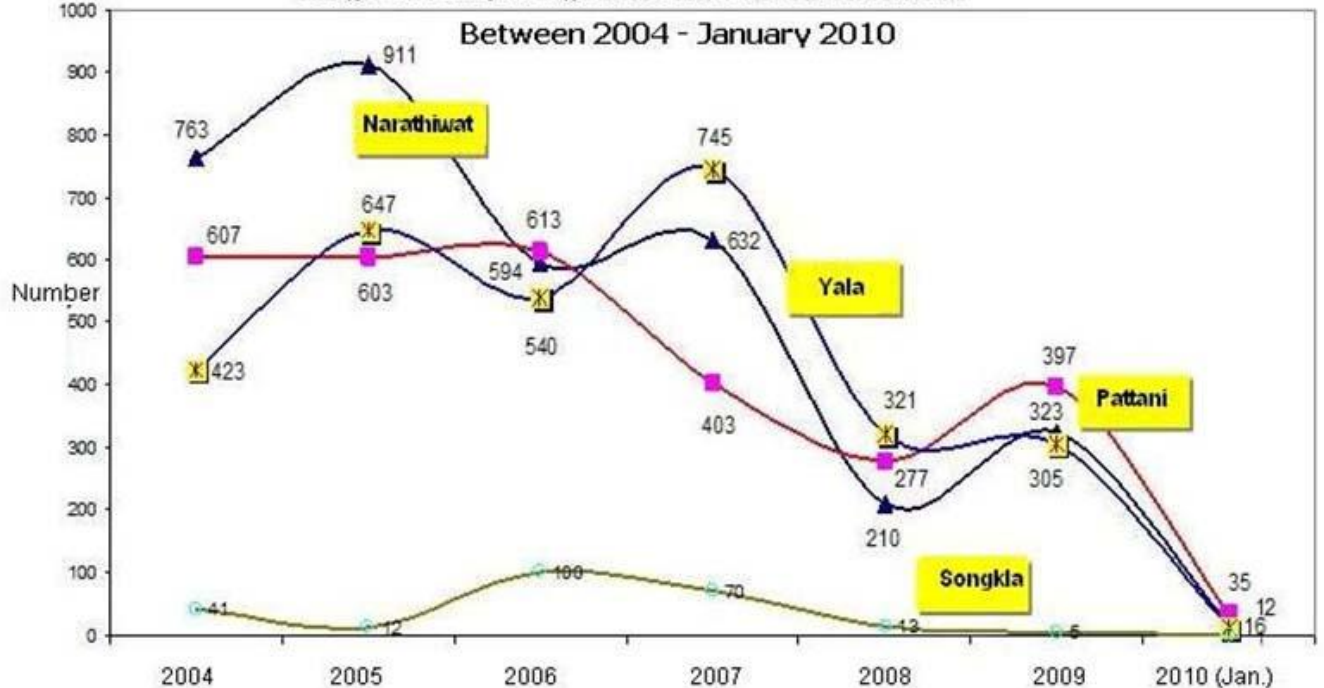

Diagram Comparing Provincial-level Incidence

The level of violence from insurgency and the dynamics of the situation at provincial level can be analyzed from changes in the situation in each *amphoe* (district) and *tambon* (sub-district). If the smallest unit, the *tambon* (sub-district) was to be considered, it could be seen that the 10 *tambons* with the highest level of violence were *Tambon Bannang Sata* (Amphoe Bannang Sata, Yala Province), *Tambon Rueso* (Amphoe Rueso, Narathiwat

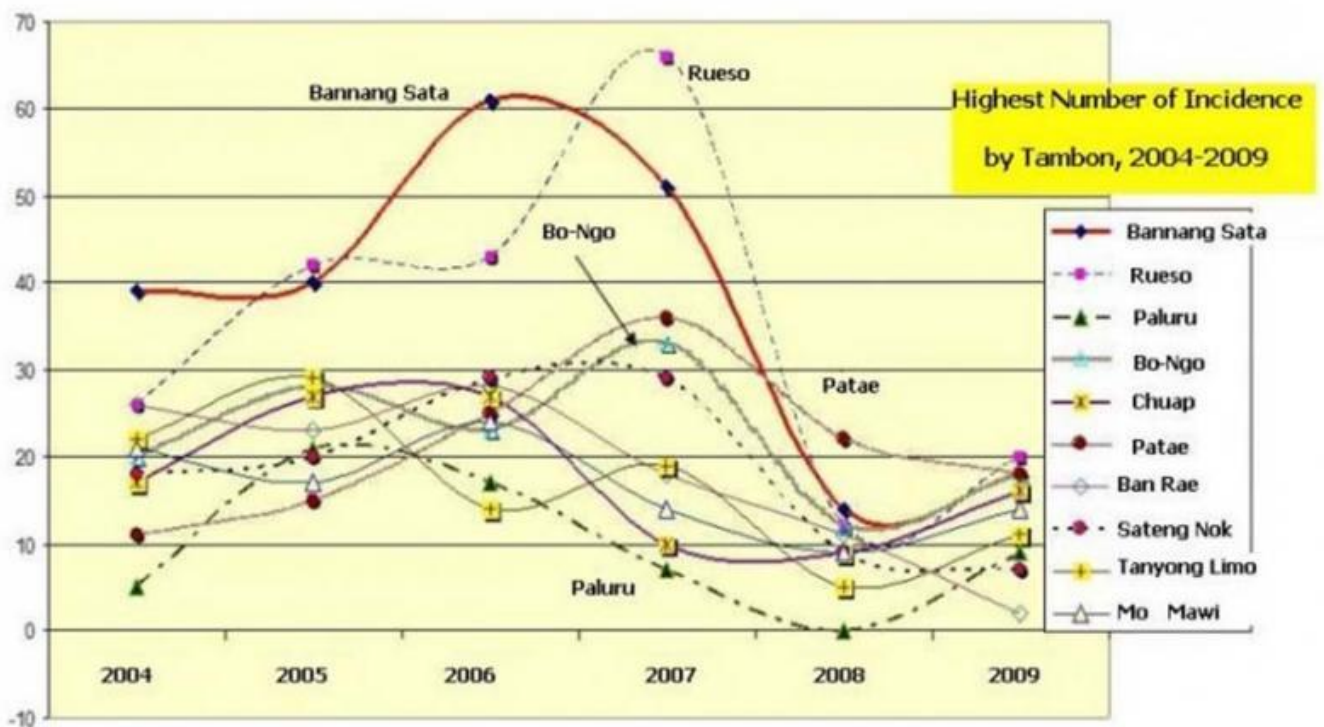
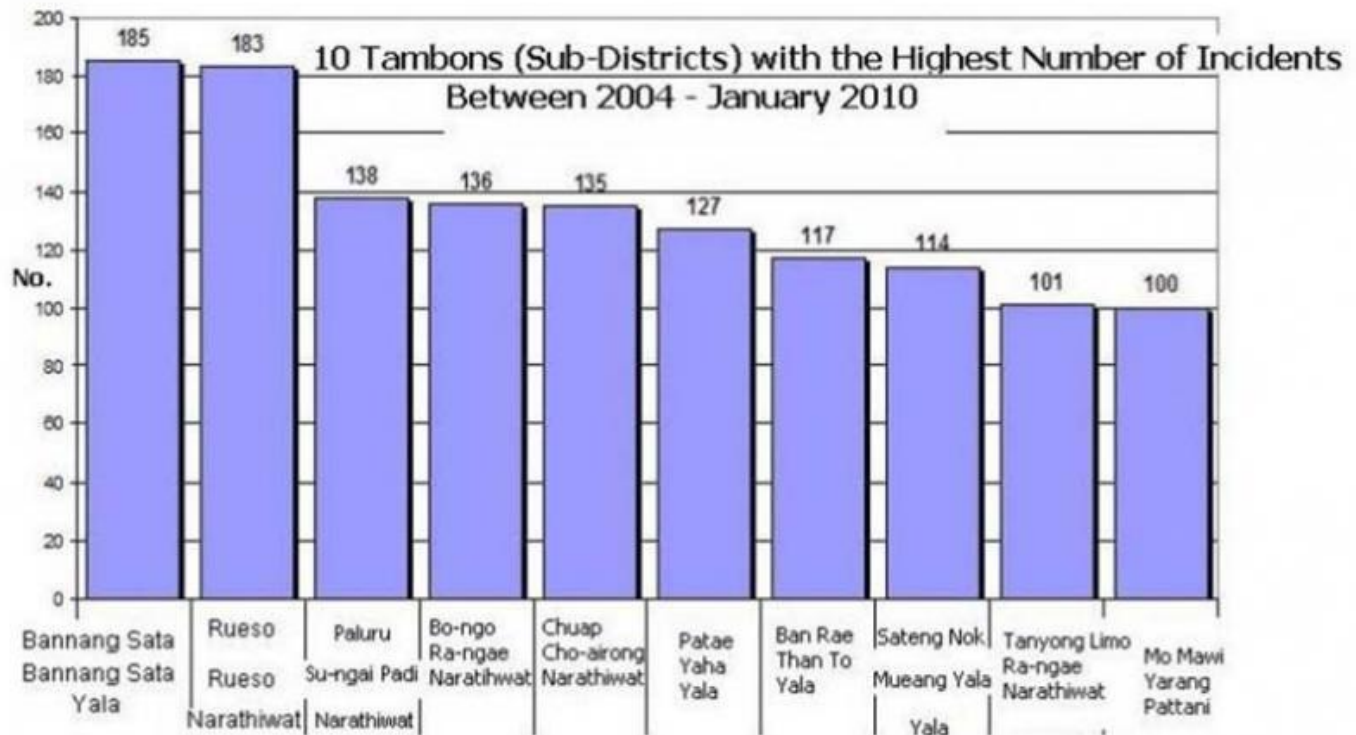
Province), *Tambon Paluru* (Amphoe Su-ngai Padi, Narathiwat Province), *Tambon Bo-ngo* (Amphoe Ra-ngae, Narathiwat Province), *Tambon Chuap* (Amphoe Cho-airong, Narathiwat Province), *Tambon Patae* (Amphoe Yaha, Yala Province), *Tambon Ban Rae* (Amphoe Than To, Yala Province), *Tambon Sateng Nok* (Amphoe Mueang, Yala Province), *Tambon Tanyong Limo* (Amphoe Ra-ngae, Narathiwat Province), and *Tambon Mo Mawi* (Amphoe Yarang, Pattani Province).

The dynamic of change in each area was interesting. According to monthly data, ***Tambon Bannang Sata*** in Yala and ***Tambon Rueso*** in Narathiwat took alternate turns at being the first and second place in the area of unrest from 2004-2007. The mountainous forest terrain and the wide area were important geographic factors, combined with the areas being the former operating area of the underground insurgency movement, making them a strong base for the movement as the mass was there. In 2007, Tambon Rueso (Amphoe Rueso, Narathiwat Province) had as many as 66 incidents within the same year, making the highest record in the 6-year period out of all tambons; while in 2006 Tambon Bannang Sata (Amphoe Bannang Sata, Yala Province) had the highest number of incidents at 61, making the second highest record in the 6-year period. Statistics in both tambons greatly decreased since late 2007, particularly after late August-September-October due to the surround-and-search operations from the military during the mentioned period. Tambon Patae (Amphoe Yaha, Yala Province) and Tambon Paluru (Amphoe Su-ngai Padi, Narathiwat Province) also had a subsequently high level of violence in the third and fourth places. It was notable that the level of violence in the area greatly decreased after 2007, particularly in Tambon Paluru, Amphoe Su-ngai Padi, Narathiwat Province, where there was a dramatic drop in the statistics. Reports of unrest disappeared from this tambon since November 2007 and only resurfaced in April, May, and June of 2009.

Other interesting areas were ***Tambon Patae***, Amphoe Yaha, Yala Province, and ***Tambon Chuap***, Amphoe Cho-airong, Narathiwat Province. Incidents in Tambon Patae started in 2004 with statistics that were not very high, comparing to Rueso and Bannang Sata, but the level of violence greatly increased and the tambon became third to Rueso and Bannang Sata, but in 2008 all areas had decreased statistics, including in Patae. However, the fact that the reductions in Rueso and Bannang Sata in 2008 were greater than in Patae made the latter tambon the one with the highest statistics of unrest comparing to all other tambons, which reflected that the statistics in this tambon decreased, but not as much as in other tambons. For example, while the number of incidents in Rueso decreased from 66 incidents to some 10 incidents in 2008, the number of incidents in Patae decreased from 66 to approximately 22. The success from accepting those who surrendered themselves contributed to the reduction in this tambon. While in Tambon Chuap (Amphoe Cho-airong,

Narathiwat Province), the unrest greatly decreased since 2007 and remained at a relatively low level in 2008, but the unrest resurged in 2009 after the massacre of Muslims at al-Furqan Mosque in Ai-payer Village, increased the number of incidents from 10 incidents in 2007 to 16 incidents in 2009. Tambon Mo Mawi, Amphoe Yarang, Pattani Province, was an area that should be monitored most closely for Pattani Province, as it rose to be the tambon with the fourth highest number of incidents at tambon level. In overall picture, it could be seen that all areas had a rising trend in violence in 2009.

With regard to the dynamics of the area-level situation over the six-year period, it could be speculated that the management of conflict and violence in the Deep South might require thorough area-specific situational analysis. It was notable that using the military approach in the control, surrounding, and arrest, although allowing the state to control the perimeter and the area of violence at a certain level since 2007, but a problem in implementation was that such action also opened more windows of opportunity for the authorities to violate the human rights of the people. When the incidents from 2009 onwards were considered for their rising trend in many areas, *we could observe that the violence would only increase at a certain level, or would it be possible that the intensity would become greater?* The future is still unclear and the situation could turn out for the better or worse, but an important event that has yet to happen is solving the basic problems by a clear political strategy, while the issue of the lack of clarity in political program might also be a factor that cause the situation to change in the long term.

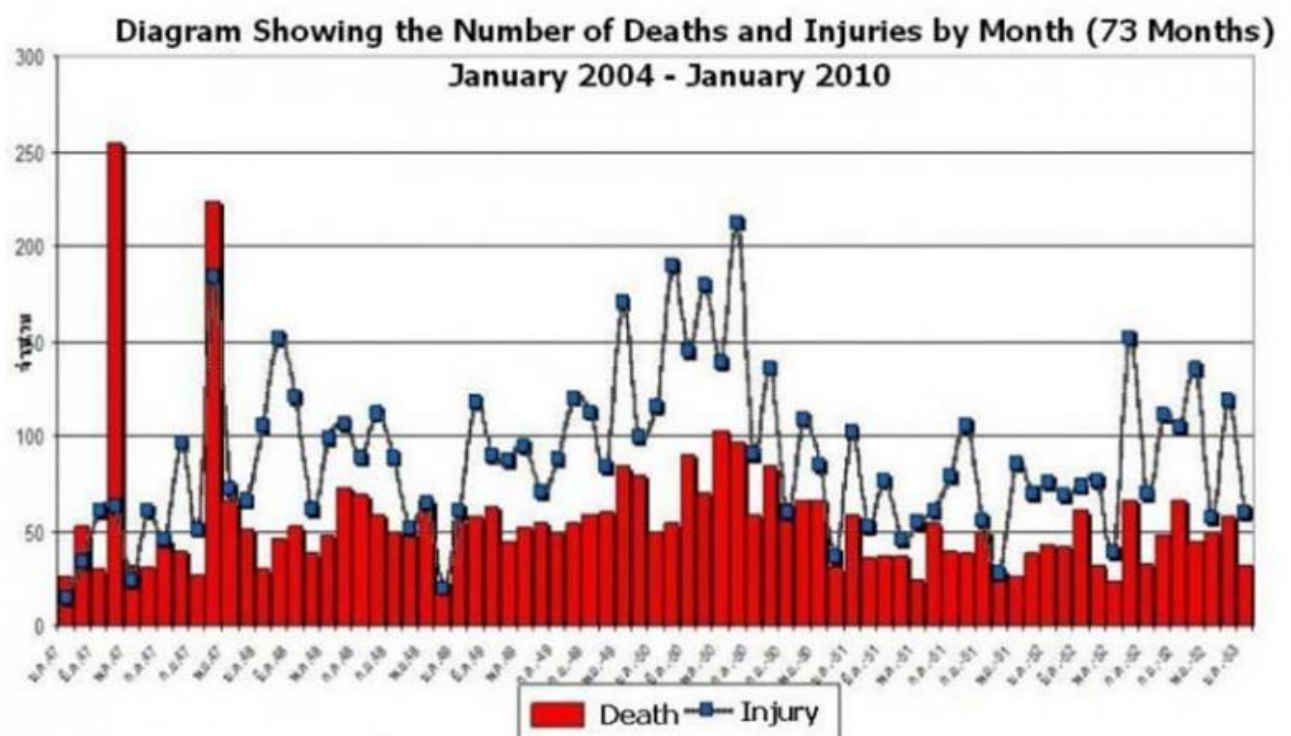

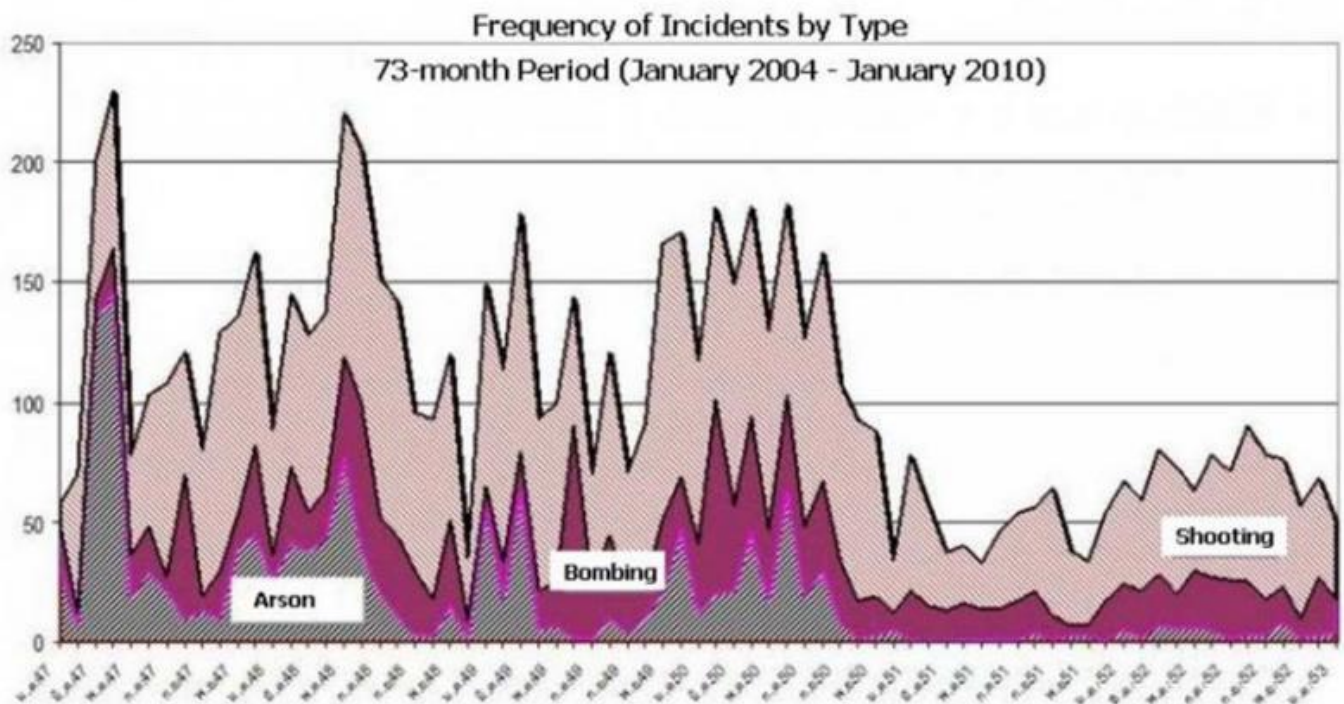
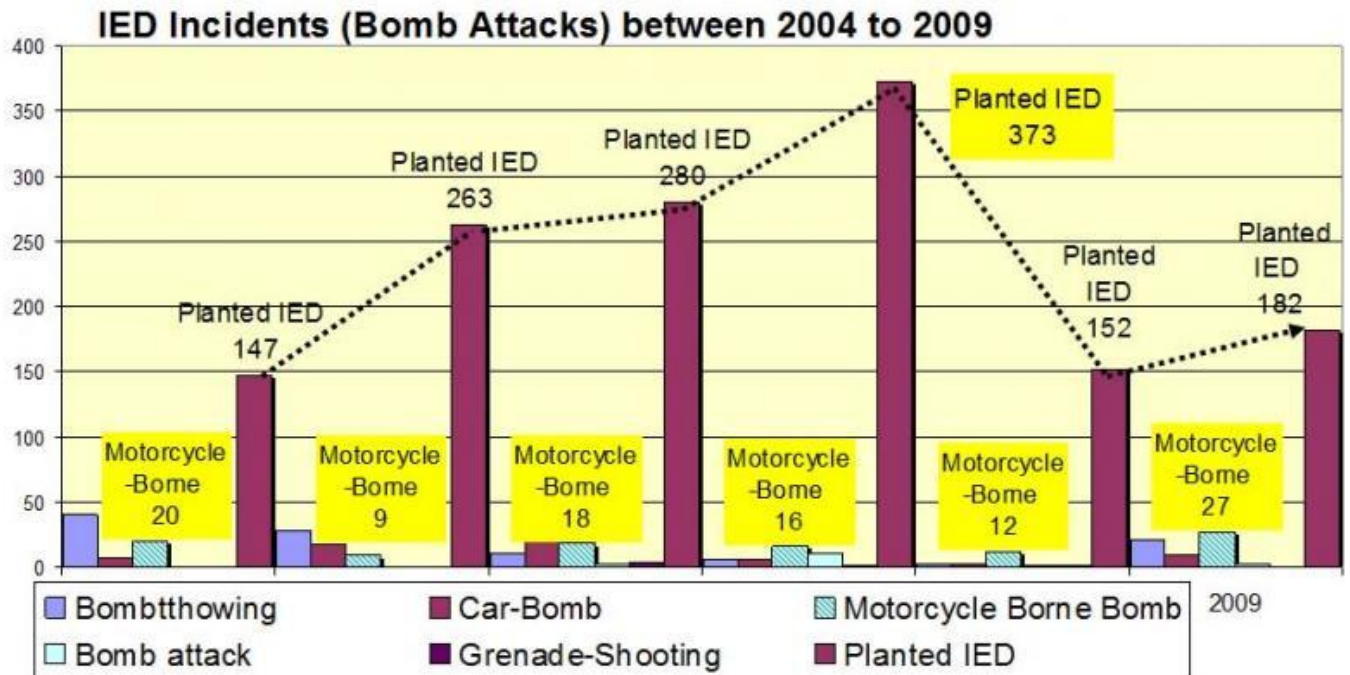
3. Dynamics of the Target of Violence

Analysis of the nature and the characteristics of violence in the Deep South over the past six years can also consider the targets or the victims of the violence. When the victims

from all incidents were taken into consideration, combining the dead with the injured, there were approximately 10,609 victims in total from January 2004 to January 2010, among them 4,100 were deceased and 6,509 were injured. The incidents caused a higher proportion of the injured than the deceased, i.e. the deceased accounted for 38.65 percent while the injured accounted for 61.35 percent. It was interesting that the deceased-to-injured ratio remained fairly constant and did not appear to have any real change from 2005 to 2009. For example, in 2005, the percentage of the deceased out of all victims was at 35.88 percent, at 37.38 percent in 2006, and at 34.34 percent in 2009, reflecting the fact that actions which reduced the frequency of violence since 2007 did not cause any change to the *pattern* of daily attacks and fatality in general.

The principal tool of the insurgency was still by shooting, followed by usage of explosive, while arson came in the third place. Arson attacks greatly decreased since August 2007 and remained very low ever since, while bombing attacks were at the highest level in 2007 with 373 incidents, but the number decreased to 152 incidents in 2008. It should also be noted that bomb attacks in 2009 turned out to be on the rise at 182 incidents, *particularly the number of motorcycle bombings in 2009, which the highest record in the six-year period.* In other words, the 27 incidents of motorcycle bombings in the year reflected the fact that explosive attacks might be on the rise in this year of 2010.

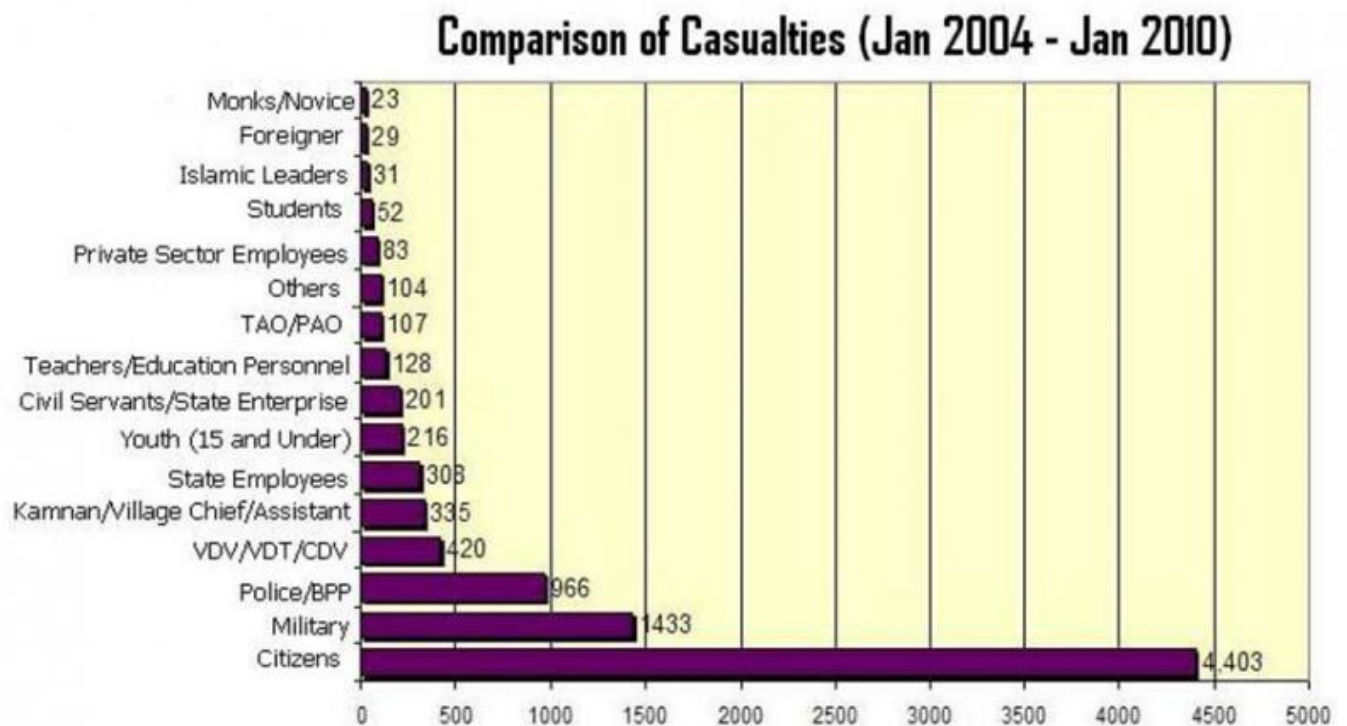
Furthermore, over the past six years, the characteristics of the targets or the victims of violence should also be monitored. It could be seen that by occupational background of the victims of violence over the past six years, a large portion consisted of ordinary citizens. When considering the total casualty of the deceased and the injured combined, normal

citizens with no position related to the authorities were the most common victims (for deaths as well as injuries) at 4,403 persons, followed by military personnel at 1,433 persons, while the police ranked in the third place at 966 persons, the fourth place belong to the Village Defense Team/Volunteers or VDT/VDV at approximately 420 individuals. In the fifth place were the kamnans (tambon headsman), the village chief, or the assistant village chief, at approximately 335 persons in total, while government employees ranked in the sixth place at approximately 308 individuals, while the rest were scattered among different categories. When the percentage or the proportion of all the deceased and the injured was considered, it was found that *normal citizens accounted for 50 percents of all deaths and injuries combined*, followed by the military at 16 percent, the police at 11 percent, the VDT/VDV at approximately 5 percent, the kamnan and village chiefs and assistant chiefs at approximately 5 percents, state employees at around 4 percent, while the rest belonged to other groups.

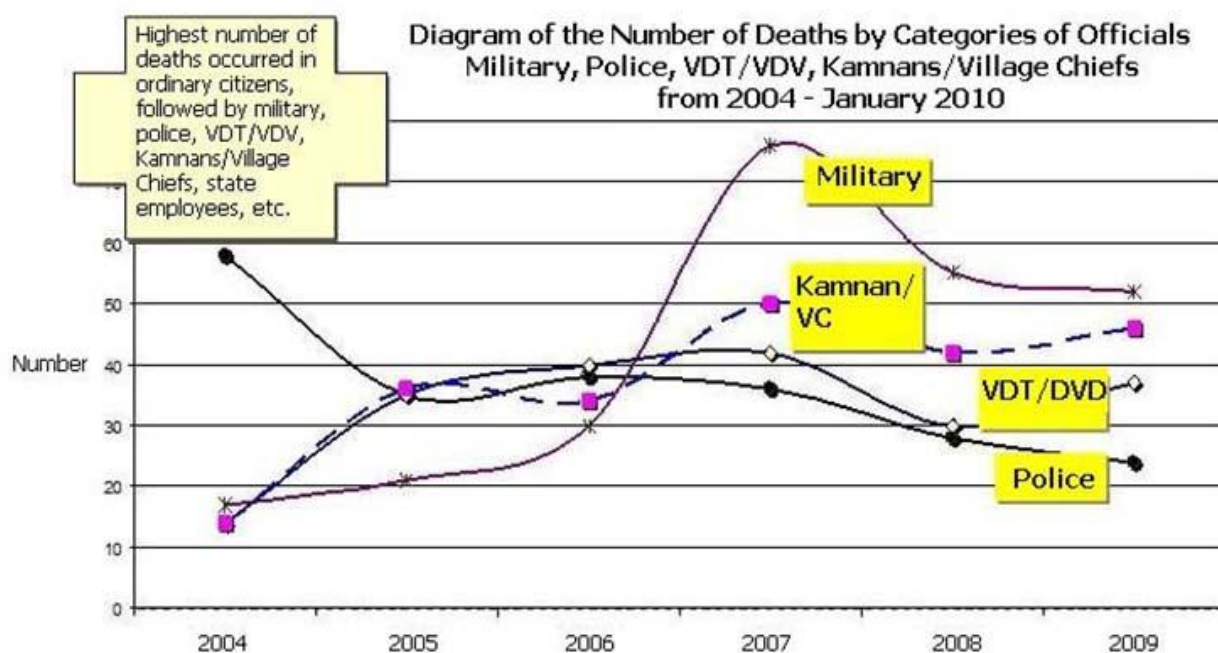
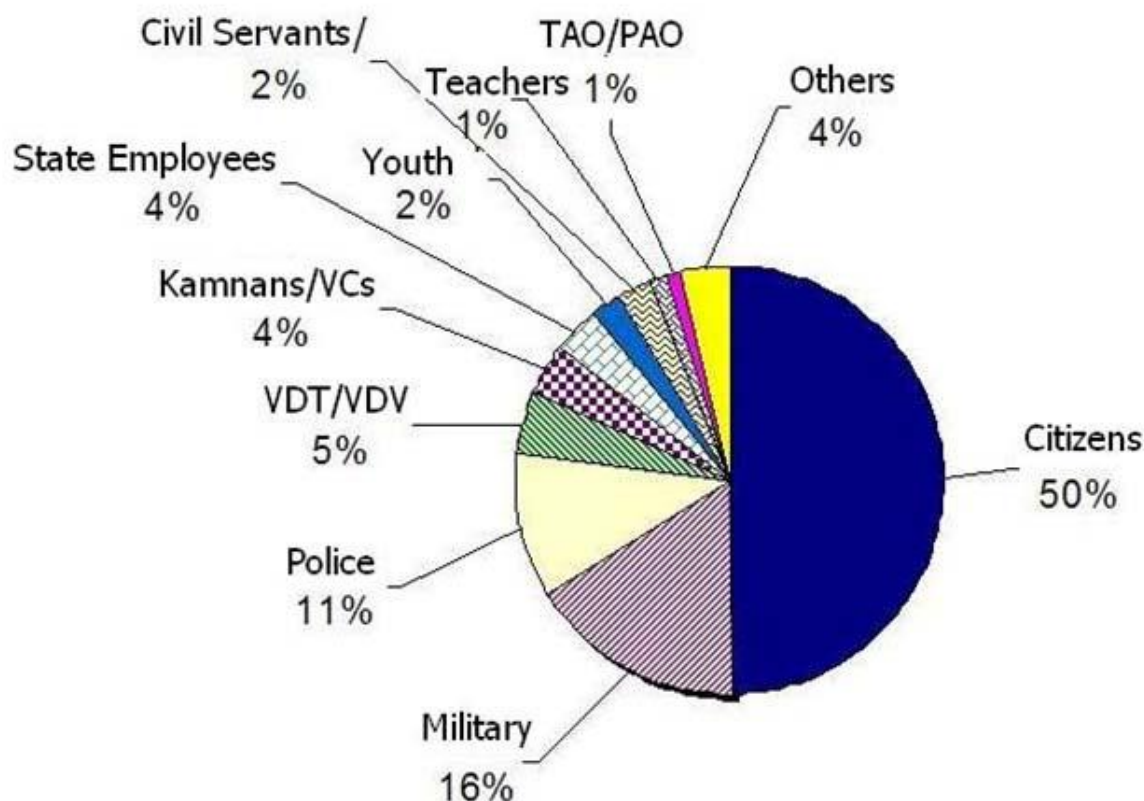
A notable observation from this data was that the statistics of casualties among the kamnans and the village chiefs was recently analyzed as "*potentially*" being the result of personal conflict or for political interest. As kamnans and village chiefs accounted for only around 5 percents of all victims, while Tambon Administrative Organization (TAO) chiefs and local politicians only accounted for 1 percent of the victims. *Thus the hypothesis on the cause of violence in the area being conflicting interest and local political conflict could not account for the remaining higher number of deaths among other victims who were normal citizens and other categories of state officials*, particularly among the police, the military, as well as the VDT/VDV who were directly involved in fighting the insurgency or terrorism which occurred in the area.

However, when annual changes or dynamics of the violence was regarded, it could be seen that recently, from 2007 to present, among the victims with occupations related the state and excluding normal citizens, members of the military were had the highest casualties, followed by kamnans and village chiefs, followed by VDT and other volunteers, and the police were in the fourth place. An interesting thing was that in the overall picture over six years, the police were far behind the military in the number of casualties, but when the annual statistics from 2004-2009 was considered, it turned out to be that the police had the highest casualties in state-related occupations during the first years of the violence, particularly in 2004-2005. However, from 2007 onwards, the military turned out to rank in the first order of the targets among those who were not regular citizens, and the kamnans and village chiefs ranked in the second order in this group. *The reduction of casualties among the police might be due to the reduction in the operational role of the police from 2006*, letting the military to play the key role in maintenance of peace in the Deep South, and *the expansion of force of the village chiefs and assistant village chiefs in maintaining peace*, as well as the village

volunteer forces for self-protection also caused the VDT/VDV to become targets of attack and had higher casualties since 2007. The attempt in *tactical adaptations and working approach* of the police might also have led to the reduction of casualties among the police.

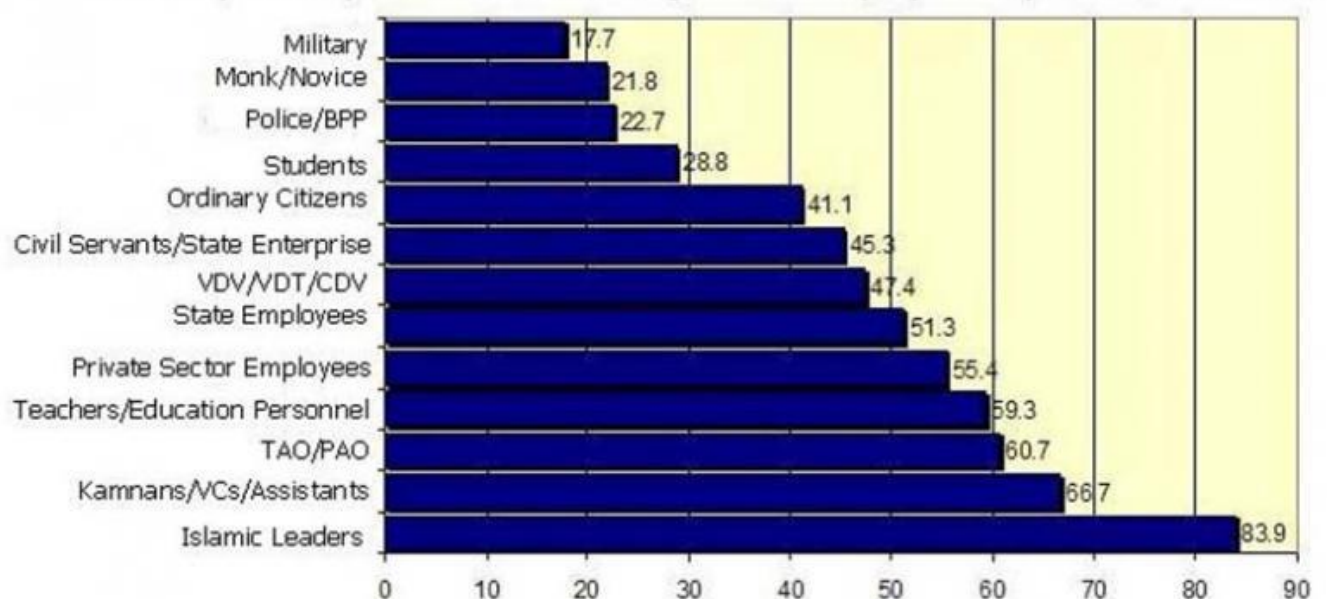

Percentage of Casualties by Occupation, 2004-2010

Aside from the issue of occupational groups, another interesting issue in analyzing the casualties would be the death-to-injury proportion of the victims among the same occupation. This means that aside from looking at the percentage of deaths and injuries among all victims, the fatality rate in each attack on people in each occupation (i.e. the chance of dying from attacks, categorized by occupation) was also considered. In this instance, Islamic religious leaders had the highest attack fatality rate at 83.9 percent, followed by the kamnans and village headmen who had 66.7 percent fatality rate. Local leaders ranked in the third place, while another group was the local leaders i.e. Tambon Administrative Organization (TAO) or Provincial Administrative Organization (PAO) at 60.7 percent. Teachers and education personnel had an attack fatality rate of 59.3 percent. Among the occupations with the lowest fatality, it turned out to be that military personnel had the lowest attack fatality rate at 17.7 percent, while Buddhist monks and novices had an attack fatality rate of 21.8 percent, while the attack fatality rate among the police was at 22.7 percent. Thus it could be said that despite the overall low casualty, *when an attack took place, the Islamic religious leaders had the highest chance of dying from the attack*, followed by village leaders such as the kamnans, village chiefs, or village chief assistants, who came out at the second place. In the third place were the elected officials, such as the TAO or the PAO, while teachers had the fourth highest chance of dying from each attack. It could be interpreted that the local leaders and the teachers had a higher risk of dying from violence, while soldiers, police, and monks had a lower risk of dying.

Fatality Rate (% of deaths among casualties) by Occupations, 2004-2010

4. Important Strategic Issues over the Six Years

The above-mentioned analyses reflected the dynamics of violence and the situation of unrest in the Deep South to be double-sided. On one side, the violence was volatile, confusing, and complex, thus there was a high chance further expanding and spreading. On the other side, the violence also tended to reflect a certain pattern and system with a target and a hidden system and structure. In other words, the violence and the unrest had a dynamic that could be explained and could be partly but not entirely managed if its complex components and dynamics were understood. From a compilation of the studies of approaches in management of violence and unrest over the past six years, interesting conclusions could be made as follow:

1. In the overall picture for 2009, the state achieved "tactical success" as military tactical or strategic adjustment and management of force organization was able to suppress the insurgency and maintain peace. However, the state still lacked a systematic *improvement of the format and content of the Politics-Before-Military strategy*, while a structural political change or reform to solve the problem in the long term was still unclear.

2. In term of operations, it is an accepted fact that the number of incidents of unrest tended to decline since late 2007, yet the state still could not claim that the *real* violence had reduced. When the statistics on the casualties, deaths, and injuries from the unrest were considered, the unrest *had not significantly reduced*.

3. Another point of consideration was the use of economic development policy or civil affairs activities to enhance military operations, *which had not reached the intended goal*. Consideration of socioeconomic development indicators showed that the indicators of poverty and improvement of quality of life still had not yet improved, as people normally indicated in survey research questionnaires that the main problems in their community were unemployment, drugs, unrest, and poverty.

4. Another important point was socio-psychological problem, or the feelings of the people. We normally found that there was a problem of the locals having a generally low level of understanding and satisfaction with state development projects. From the survey of satisfaction of the people towards state sector development projects, as well as activities of state agencies over the years, by the Center for the Study of Conflict and Cultural Diversity, Prince of Songkla University, it was found that although there was a high level of need for state assistance and there was satisfaction towards short-term assistance such as the 4,500

Bahts employment project and the Graduate Volunteer program, as well as development in infrastructure and transportation, *but the people still had not seen success* in term of distribution of income and poverty reduction. State projects still lacked capacity building, development of the economic process and investment potential of the area.

5. A serious indicator of social problems is drugs. Illicit *drugs* are still widespread, reflecting the failure in socioeconomic development in the area e.g. the problem of youth unemployment, poverty, etc.

6. In 2009, the attitude and trust in the security sector, such as the military and the police, still had not improved, which was due to mistakes in human rights violations and lack of acceptance and understanding of the rights for identity of the local population, although since mid-2009, people in many area actually started to see and accept the role of the military in community development and political activities. However, this fact showed that the commitment of personnel for development work by politics leading the military *still had not achieved its objective of winning the hearts and minds of the people*. In the long term, the state should continue its work in order to create greater trust among the people in general, particularly among the Muslim Malays who are the majority in the Deep South.

7. Justice regarding the ethnic and religious identity was still a problem with very clear significance, as it could be seen that most people still regarded the cultural distance between civil servants / state officials and the locals as an important problem. On one side, *justice was the main issue that was specified as the cause of the unrest*. When minor components were considered, the issues that were commonly mentioned were issues related to cultural differences e.g. problems from the treatment of officials towards Muslims, the problem of violence that the state officials committed to the people, and the problem of various forms of injustice of state officials. These issues caused the issue of justice to be very evident and of high priority. In other words, the problem of justice in all aspects had an implication which connected to the issue of ethnic and religious bias, which was fairly consistent with the mentioned fact that the people regarded the state officials in the Deep South as being distant and estranged from the people. As these officials were not the locals, they did not understand the culture, the language, and the religion of the majority of the people in the Deep South.

8. International trends might have catalyzed the intensity of the violence in the Deep South, thus connecting the struggle for ethnic identity and justice to the factors of religion. For example, a report of Deep South Watch in 2008 (see the report "[Confusion, 'Politics-Before-Military', Summary of the Southern Unrest 2008](#)", in Thai) indicated that September was the month with the highest level of violence, which was also the month of Ramadan. In 2009,

incidents from late August to September also had a clear rising trend, indicating that the violence in the Deep South was a discourse on ethnicity, the motherland, and religion. However, an issue at present was that the importance of the mentioned symbolism had been decreased due to the discourse on the cause of violence which was conflicts of personal interests, personal vengeance, local political issues, crime, and drugs. The trend of violence during the month of Ramadan indicated that the "discourse of violence of the struggle in Pattani was the real fight of a group of individuals" for the Malay race, the Pattani motherland, and Islam, as this reflected the trend in terrorism overseas which also surged at the same period. The strategy of politics-before-military, solving the problem of identity, and peaceful approach would help solve the mentioned problem in the long run.

5. Analysis of Future Trends

From the data of the situation in the past and the present, the future of the situation in the South could be speculated according to the 4 predictive scenarios, as follow:

1. The situation could continue to decline, like a downward ladder. In this model, the situation of violence would continue to decrease for a period of approximately 5-10 years, but at present, the likelihood of this model may be low due to two factors: the situation in 2009 indicated the tendency of the situation to be on the revival, and the situation in early 2010 from January to February did not have the expected downward trend. Furthermore, the factor of political crisis in Bangkok and other areas has made the government confused on the approach to solve the problem in the South and the attention of the government has been diverted to problems in other areas, whose severity has increased. At present, it is highly likely that the violence in the South will be connected to the political conflict and violence in the capital.

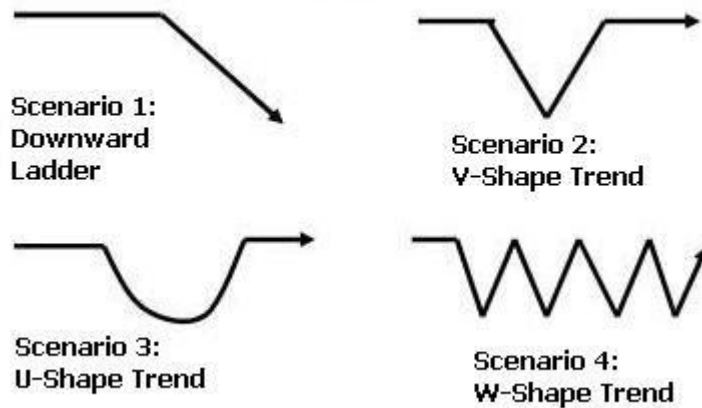
2. V-Shape Trend with a decrease in 2007-2008 and an immediate spike in 2010. Although the violence had the tendency to decrease and the decline became greater in 2009, the possibility that the violence will have an immediate rise as a V-Shape Trend may be rather small. An important factor is the suppression of violence in the South by the military, police, volunteers, and civilian force by the state sector in the area, and putting over 100 billion bahts of budget plus an additional 60 billion bahts that will be coming to the area, which makes it hard for the unrest to immediately rise the way it did in 2004, except in case that a very serious strategic / tactical error is committed with human rights violation or a severe trigger of conflict by the state, such as the al-Furqan mosque incident, causing the

situation to escalate beyond control, causing domestic unrest which requires international intervention.

3. The situation of violence and unrest may decline as it did in 2008 and gradually increase as a U-Shape Trend. In this model, the situation of unrest in 2009 may gradually escalate like the letter "U". The mentioned trend is highly likely if the state only resorts to military suppression but cannot solve structural issue and basic problems on major issues such as the issue of Malay Muslim identity, the issue of justice on all sides, the issue of poverty and the lack of development of people in the Deep South, and the issue in politics and government. The mentioned problems are the pre-requisites which would allow for the continuity of conflict and violence. The agents of the insurgents and the underground movements would still rely on these things to serve as the pre-requisites in the expansion of force and the creation of the situation of violence, where tactical changes might be made in order to allow for long-term escalation of violence.

4. The situation may rise and fall alternately, like a zigzag. The Deep South will remain a violent area and unrest will remain there for a long time and may rise and fall alternately, which could be either in the form of constant violence, or as a W-Shape Trend. The tendency for this model to occur is high like in the 3rd model, as solving the problem by military force, controlling the area by special legal measures such as Martial Laws and Decree on Public Administration in Emergency Situation can reduce violence at a certain level but there will still be occasional problems of human rights violations and the discontent of the locals. The legal measures, coupled with solving issues in development with budget commitment into the area, may help to pull people to become satisfied and control the escalation of the problem, but the lack of solution to structural and basic problems, as well as occasional mistakes by the officials, remain a risk factor and a pre-requisite for constant existence of violence, allowing the insurgents to create a pre-requisite for struggle which can allow occasional resurgence of unrest.

Southern Violence: Four Future Scenarios

Security officials of the state may choose the 4th model by using a large-sized force for suppression, *without negotiation or reformation of politics*, administration, and the society. Meanwhile, development project budget can be used to buy the hearts of some people and extend the time to let the instigators wither by themselves. However, this approach is full of risks and problems both in the short and the long terms. There are risks that the situation will become like the 2nd model, and if mistakes were made, the situation would escalate and become an international incident. Another side of the risks is in the extension of time by putting in personnel and money as the cost of security will continue to be very high and will be *sunken costs*, thus there is a very high likelihood at the military will be politically pressured on the use of budget and the prolongation of the problem and will be accused of profiteering from the insecurity industry and create a problem of mistrust, as seen in the case of GT-200 bomb detectors and the use of a large amount of budget in the purchase of balloons, causing the military to be the target of severe social scrutiny in the future.

6. Insurgency or Perpretation of Violence?

The instigation of violence in the Deep South has created a political discourse, which is the power to gradually transform the thoughts of the Thai people and political decision-makers of present-day Thailand. Insurgency is a part of a political violence hardly been resolved to become civil wars, the usage of violence against the state. The insurgents, with its constituencies in the communities, use a tactic of armed struggle alternately with a political one. The major discourse in the struggle in the Deep South leading to the unrest involves the identity politics relating to history, ethnicity, and religion. Other problems which compound and catalyze the violence are the issue of injustice, the lack of opportunity in development, and poverty. The intricate reality is that sometimes personal conflicts, local political conflicts, crime, and drug problems are pulled in to explain the on-going violence, which is

the reason why the authorities is trying to construct a *new discourse on the perpetrators of violence (PV)* instead of the term "insurgency", which is an attempt to create *an imagined violence in the new form* in order to ease the meaning of the original discourse concerning the insurgency and insurgency wars. In other words, formation of the new imagined violence set the stage for decreasing the meaning of insurgent violence in the form of identity politics, spreading all over the world. However, the discursive formation on insurgent violence has been a type of violence that appears to be real and going on for a long time, as it has become a critical part of political realities taking place in the daily life of the majority of the people in the Deep South for years. The creation of the new imagination of violence that the violence consists of personal conflict, interests, and drugs violence, may be an attempt at denying the other side of on-going realities in the area by using a new term, a new explanation and a new sentiment. However, violence is violence: it has its own life, its own meaning, and its own power in real life. Therefore, the new form of imagined violence may not be constructed merely by premeditated narratives, but also requires discursive practices concerning the reality of violence emerging in definite social-political relations. What exactly do the violence and the dynamics of the situation represent thus far? The phenomena of Southern violence over the past six years and the things that will turn out in the near future would be critical markers on whether the existing violence is a representation of insurgency waging a symbolic war on identity politics, or just the customary actions of the perpetrators of violence, be it criminals, drug-dealers, and/or political assassins.

An interview on the ongoing southern conflict with Abhisit & Thavorn

by **DeepSouthWatch** | Mon, 2009-06-29 09:31

Overview: This article is based on the Deep South Watch's interview with Thailand Prime Minister Abhisit Vejjajiva and Deputy Interior Minister Thavorn Senniam. A Deep South Watch team sat down with the two political leaders in early May in Bangkok to discuss the situation in the country's southern border provinces. Part of this interview will appear in the new book *Change the Southern Fire*, published by the Deep South Watch. The book, which is in Thai, is scheduled to be released in late June.

Deep South Watch

It has been more than five months since the Democrat Party-led government of Abhisit Vejjajiva announced its policies to parliament. At the time, one of the most urgent issues confronting the newly established government was the situation of violence and unrest in the southern border provinces. In spite of Prime Minister Abhisit's confidence that his government had the ability to effectively address this, there has been no indication that violence has been curtailed.

253

deepsouth

In fact, since the 44-year-old Oxford graduate entered office, violence has spiked upward, especially recently. On May 27, there were nine coordinated attacks in Yala. This was followed by a series of shootings, bombings, and arson attacks in Yala, Narathiwat, and Pattani. On June 8, there was one of the most disturbing incidents to rock the southern border provinces since 2004, the Al-Furquan mosque massacre, which left 10 dead and many others injured in Narathiwat's Joi Ai Rong district, one of the most dangerous districts in the conflict-ridden region.

In light of this intensification of violence, questions have been raised concerning whether the Abhisit government is sincere about resolving the situation in the south. Abhisit's Democrat Party has drawn heat for being preoccupied with its fight against supporters of ousted Prime Minister Thaksin Shinwatra. The political conflict has deflected the government's attention away from the pressing problems in the predominantly Muslim south -- much to the disappointment of people in the region.

In Prime Minister Abhisit's conversation with the Deep South Watch press team, he discussed the government's role in the three southern provinces. Abhisit has in the past emphasized that his government's policies for remedying problems in the south center on

issues of justice, security, education, and especially development. It was thus hardly surprising that he reiterated this message to the Deep South Watch team.

“Our primary focus for the three southern border provinces is development. When I took office in December I set up a special cabinet committee to make plans for the region. The plan is now complete and I am currently reviewing a budget that must be considered both carefully and thoroughly,” he said.

He added, “There are many different kinds of policies in our plans, and many of these focus on accepting various cultures in a multi-cultural society. In this regard, one of the key issues we are focusing on is language.”

In spite of criticisms leveled at Thai security agencies for not being sensitive to identity and language issues in the culturally distinct southernmost provinces, the Western-educated Abhisit expressed some confidence in security agencies’ ability to be receptive to such policies for the region.

“I think security agencies have a solid understanding of our policies, and I believe that the policies planned for the south are outstanding and can resolve some of the identity, language, and other issues that people in the region are concerned with.”

254

Although Thai security forces have also been heavily criticized for systematic human rights violations, Abhisit said that security agencies do listen when people lodge complaints about human rights abuses. He claimed that if there is an important and pressing case, security agencies are willing to coordinate and address the issue.

A lack of coordination among ministers and agencies responsible for the restive region has been another criticism directed at recent Thai governments. Abhisit admitted that this has been a problem but claimed that his government was trying to overcome such obstacles and create more unity.

However, some analysts believe that there is a lack of unity in government. Some have speculated that even though Abhisit may wish to adopt a conciliatory approach to the south, he owes his allegiance to the military figures that played a strong role in his acquisition of the country’s premiership in December of last year. As a result, the military still has strong hand in the policies for the south, these critics say.

Abhisit responded to a sensitive question asked by the Deep South Watch team that concerned the military's role in political affairs by insisting that the military is not controlling the government – that his government is in fact guiding the military.

Ostensibly, this does appear to be the case. As head of the Internal Security Operations Command (ISOC), the main military body responsible for security in the country, the prime minister has the power to limit the military's authority.

However, the reality is that soldiers are still widespread in the far south, and in March Abhisit's government deployed 4,000 more soldiers to the violence-struck region. Moreover, even though Abhisit said in January that the controversial Emergency Decree would eventually be canceled, the law was extended for the region again in April.

On ISOC and the Emergency Decree, Abhisit said, "There are still issues concerning ISOC and the Emergency Decree that we are trying to iron-out. However, there must be important reasons that support changes in policy. There should be some kind of systematic way to assess and review the effectiveness of ISOC, the Emergency Decree, and other institutions and laws that impact the south."

For instance, he said "I would like to see a comparison of various data on the Emergency Decree, both during the period when it was in force and when the Suruyud government was considering abolishing it. By acquiring this kind of information I can have a better grasp of the impact of specific policies on the south. To make decisions on policies, it is important to have accurate information."

When the 44-year-old prime minister was straightforwardly asked by the Deep South Watch if he would be so bold as to change the administrative structure of the southern border provinces and limit the military's powerful role in the region, Abhisit was somewhat evasive. He said that his presence makes the management of the south more organized.

But to show that he was not a puppet of the military, he noted that he was critical of security forces' mistreatment of Rohingya refugees, and that he received a positive response from the military for this criticism.

The leader of the Democrat Party since 2005 proceeded to talk about his relationship with the military, and the role of soldiers in the south.

“We [the military and I] have to join together to work on various projects,” he commented.

He added, “I admit that while some locals in the area feel safer when soldiers are present, other do not. However, we have to find a middle ground so that soldiers have a role in not just security matters but also development issues. I was informed that for some development projects that are run by soldiers, there have been cases when soldiers were not able to enter specific areas. However, we should not be so focused on who does the work; instead the focus should be on getting work done.”

He elaborated on his belief that soldiers can work on development projects.

“For example, if some road construction has not been completed in the area, it does not mean that the project and its budget should be abandoned. Soldiers can be brought in to finish the work that others are not willing to do because of the threat of violence. We should not think of soldiers merely as soldiers. They can perform other work besides their security duties.”

As for ISOC, Abhisit also reminded the Deep South Watch team that this powerful agency includes not only soldiers but also many other officials from outside the military.

256

deepSouth

When asked about talks between the government and insurgent groups, he remained resolute on his position concerning dialogue.

“Talks can be held. However, this does mean there will be a negotiation. If we negotiate it will complicate matters, particularly if it means including other countries in negotiations. I insist that the issue is a domestic one,” he commented.

Abhisit did not offer a detailed comment when questioned on whether insurgent leaders have made efforts to contact the government.

“I have heard that there have been some talks, but I cannot be involved with these kinds of procedures,” he quickly said.

The prime minister confirmed that once the next parliamentary session is complete, he will visit the southern border provinces again. He said that though he is regularly informed on issues, he likes to show his support for the far south by visiting the region and by listening to locals voice their concerns.

Since entering office, Abhisit and the government have promised to resolve the on-going situation of conflict and violence in the southern border provinces. However, the problem persists. As a result, Abhisit has taken some criticism for this, but so have others in his administration, including Deputy Interior Minister Thavorn Senniam, who the Deep South Watch team also interviewed.

Mr. Thavorn, whose current responsibilities include overseeing the work of the Southern Border Provinces Administrative Center (SBPAC), said that he would like to see the creation of a permanent organization responsible for overseeing SBPAC, which was re-established by the Suruyud government in 2006 after being abolished by the Thaksin government in 2002.

The minister has previously said that he would like SBPAC to receive more power to control the unrest, and that it should be run by civilians. He said an act concerning this was recently written and is now being discussed by government legal advisors. However, Thavorn said that he has not received a clear answer yet from these advisors. As a result, he still oversees this administrative center for the far south through his position in the Ministry of the Interior.

Many have been speculated that SBPAC's capacity is limited because it is under the control of ISOC. Thavorn briefly touched on SBPAC's limited power.

"Currently, SBPAC is an organization that does not have its own authority. It has to coordinate with other government ministries and departments," he observed.

Thavorn complained that he does not have significant authority in the running of SBPAC because it is under the authority of ISOC. In spite of this top-level structural problem, Thavorn said that he has established good ties with local government officials in the south.

"We have had successful meetings with subdistrict leaders, village headmen, and medical workers in the five provinces to better understand the problems in the region."

He added, "We have also worked to address problems in the south by working with Malaysian leaders. I invited 62 representatives from various government departments in the south to visit leaders from Kelantan, Malaysia. All the representatives from Thailand received a warm welcome from these leaders in Malaysia."

Thavorn noted that another sign that indicates the government has developed stronger ties with Malaysia was seen when Malaysian authorities closed down a camp that held 131 Thai migrants; Malaysian authorities later closed two other camps.

On the government's success in stemming violent events, Thavorn claimed that from January through April of this year, the number of violent incidents decreased in the region.

Like Abhisit, Thavorn suggested that there is more unity in government now.

"We now have more unity in resolving the unrest in the southern border provinces," he stated.

Thavorn said that though there are various departments and ministries involved with the south, and there are various opinions expressed by the people from these institutions, officials and politicians have not been particularly unyielding in their views.

Thavorn felt that his visits to the south are important to improving relations between the people and the central government.

He stated, "When I have suggested that politics is leading and overseeing the military through understanding and development, one example I am referring to is my frequent visits to the region. When I am in Pattani, Yala, or Narathiwat, I visit and talk with locals, even at night. It is important to have communication and understanding between the government and local people."

The Deep South Watch team asked Thavorn why the special southern cabinet designed by the Abhisit government to help solve the problems in the south has had only one meeting in the region. The deputy interior minister replied by saying that he has told the cabinet that it should meet at least once month in order to have a clearer understanding of its public duties.

Mr. Thavorn was also asked to describe his own responsibilities as deputy interior minister.

He stated, "I am responsible for the SBPAC, which is under the command of ISOC. The SPBAC is actually a small administrative structure. I try to use my ability to see that its operations are successful, and I also try to cultivate personal relationships with the people I work with."

He went on to say, “In fact, I do not have the authority to give orders to any provincial governor or district chief because I am not a director of ISOC. This is why I cannot give orders to ISOC’s subordinate departments.”

When asked why the new law is being processed slowly, Tavorn said “There might be political complications and contrasting opinions.”

Deep South Watch team asked him how he could explain this to people in the area.

Some observations on the intensification of violence in the far south

by **DeepSouthWatch** | Mon, 2009-06-29 09:19

Zakee Pitakkumpol

Deep South Watch

Peace Study Institute, PSU.

In part due to the political disorder at the national level, the situation in the southern border provinces of Thailand had been fading from public interest for quite some time. However, the far south has once again captured the attention of the rest of the country with recent unsettling events. In early June, many incidents occurred that demonstrated that the southern violence shows no signs of abating. There were several bombings, shootings, and arson attacks in the region. With the recent start of the new school year, government teachers once again became targets in the violence. Also, a car bomb in the center Yi Ngor town of Narathiwat led to one death and many injuries.

But unquestionably the most disturbing incident took place in Narathiwat province's Joh Ai Rong district, where some 6 assailants opened fire inside the Al-Furquan mosque during evening prayers, killing 10 people on the spot and injuring many others. The attack was one of the deadliest incidents since the current wave of violence began to dramatically escalate in early 2004, and its scale and severity is similar to attacks that take place in high-conflict countries such as Palestine.

There will be a variety of answers to help explain the increase in violence in June, but it is highly questionable whether there will be any convincing answers to the tragedy at the Al-Furquan mosque. So far the public has been provided with two general sets of answers. The first set has been given by government officials who are responsible for tackling the problem in the southern border provinces. Immediately following the incident, officials publicly denied that there was any possibility that state forces could have been responsible for the attack. In contrast, villagers in the region provided an alternative set of explanations, expressing skepticism over official claims while doubting that Muslims would shoot inside a mosque. Given these divergent sets of explanations, it may be very difficult to find a clear explanation behind this tragic event.

Although government authorities, locals, and even the media may be focused on finding out who conducted the heinous acts at the Al-Furquan mosque, it is perhaps even more important to better gauge locals' sentiments at this time. If one considers locals in the region, there are two large groups: business groups and the general public. For business groups, they cannot deny that the violence is severely undermining their business and testing their patience. If the situation persists in the region, business groups may act collectively to pressure the government to use decisive measures. Alternatively, business entrepreneurs may also consider relocating to other areas that offer more security and stability.

However, the second group, the general public, may not have as many options as business groups. For most people in the region, they have no alternative but to manage their lives and to deal with the violence that exists in their communities. In some cases, this may mean avoiding contact with local government officials and security forces.

Besides the problems that business groups and the broader public face, the continuation of violence will result in an even larger wedge between the government and the general public, and it will further exacerbate cultural and religious relations in the region.

Perhaps most disturbingly, the events in early June may contribute to an acceleration of violence in the region, leading to even more political and social instability.

In considering the events that took place in early June, there are some key questions to be asked. First, was every group in society (e.g., Buddhists, Muslims, businessmen, teachers, security forces, and officials) targeted in the violence? Second, for those individuals responsible for the violence, what were they trying to convey to society or to the government agencies that are responsible for solving the conflict?

It is possible that the violence in early June was a reaction to the government's current measures used to resolve the issue in the southern border provinces. Since violence began to escalate in 2004, successive governments and security agencies have used the wrong methods to improve the situation. Increased development budgets and enhanced military operations have not resolved the conflict. Martial law and the Emergency Decree may help security forces to work more efficiently, and may also have contributed to fewer incidents, but significant violent events continue.

Indeed, the level of violence that occurred recently demonstrates that the government and its security agencies' methods used to resolve the conflict have by and large not been

successful. Violence continues unabated, and people continue to live in a culture of fear in virtually all areas of the far south.

However, the Democrat Party-led government has recently appointed the Prince of Songkla University to assess the effectiveness of the Emergency Decree in the region. This controversial law that has been blamed by many analysts for fanning the violence might be replaced with a new Royal Decree for security or a new Internal Security Operations Command (ISOC) law. This may be a positive sign.

It is also possible that a new special administrative apparatus is introduced for the region. Many government officials working in the far south would probably even welcome this because it could alleviate the mounting pressures that government agencies confront in addressing the conflict. This is especially true at the current time of heightened violence.

Many people in the region continue to call on the government to negotiate with the group or groups involved with unrest, but the government has so far insisted that it will not enter into negotiations.

Additionally, some people are also suggesting that there should be an academic dialogue that focuses on how to create an appropriate form of regional administration that runs consistent with the traditions and cultures of the people in the far south.

Even if the government and its agencies responsible for the south closely examine the violence in early June -- most especially the tragic events at the Al-Furquan mosque -- and make sincere efforts to quell the violence and reduce animosity towards the state, the recent upsurge of violent events may still alert other Muslim nations about the Thai government's inability to stem the conflict. Some Muslim groups in other countries may take notice of the recent incidents in southern Thailand and attempt to apply strong pressure on the Thai government to resolve the conflict.

To avoid closer scrutiny from Muslim groups from outside of Thailand and, more importantly, to eradicate this long-standing conflict as soon as possible, the government and its relative agencies responsible for the south must begin to actively find a way to resolve the situation and bring peace to the region. This will require creative ingenuity on the part of government leaders who are willing to adopt less rigid nationalist ideas toward minority groups.

Five years, five months: analysis of the **65** months of unrest in the southern border provinces

by **DeepSouthWatch** | Sun, 2009-06-28 15:07

Srisompob Jitpiromsri

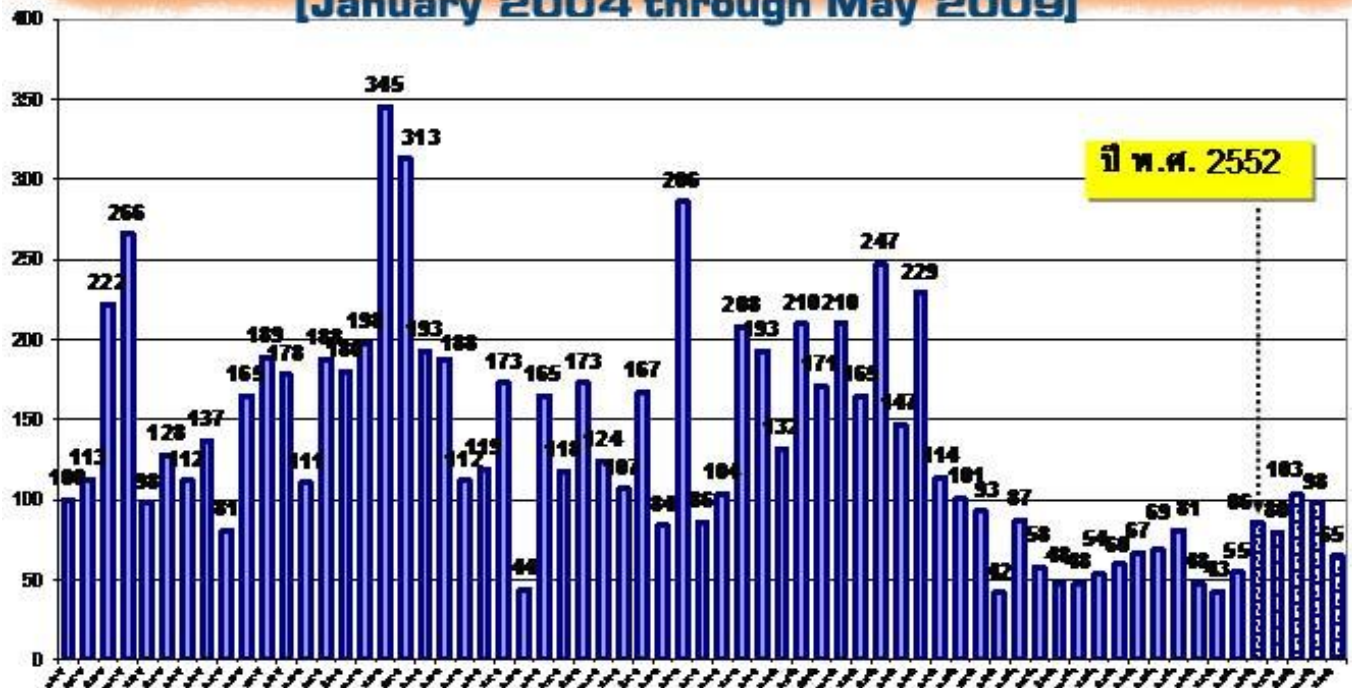
Deep South Watch

Center for the Study of Conflict and Cultural Diversity (CSCC), PSU.

Over the course of the past **65** months, from January 2004 through May 2009, there were approximately **3,471** deaths and some **5,740** injuries resulting from **8,908** violent incidents – primarily bombings and shootings -- in the southern border provinces. The toll of the violence has generated an enormous amount of suffering for many people in society, and this includes the general public as well as government officials and security forces.

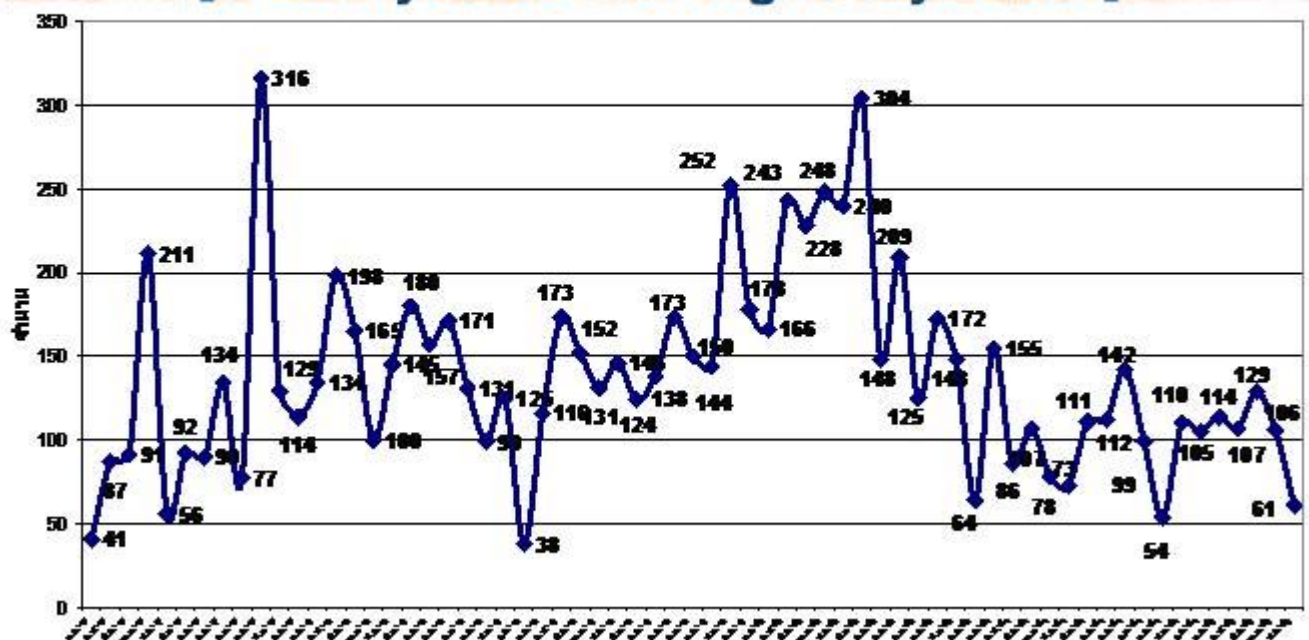
The dramatic escalation of violence began in January 2004, but violent incidents began to significantly decrease beginning in mid-2007. In fact, the year **2008** marked the least violent year since **2004**. However, since the beginning of **2009** there has been an upsurge in violence incidents, reaching approximately **100** incidents per month. In January, March and April, there were approximately **86**, **103**, and **98** incidents respectively. Both bombings and shootings escalated during this period.

Number of violent incidents per month [January 2004 through May 2009]

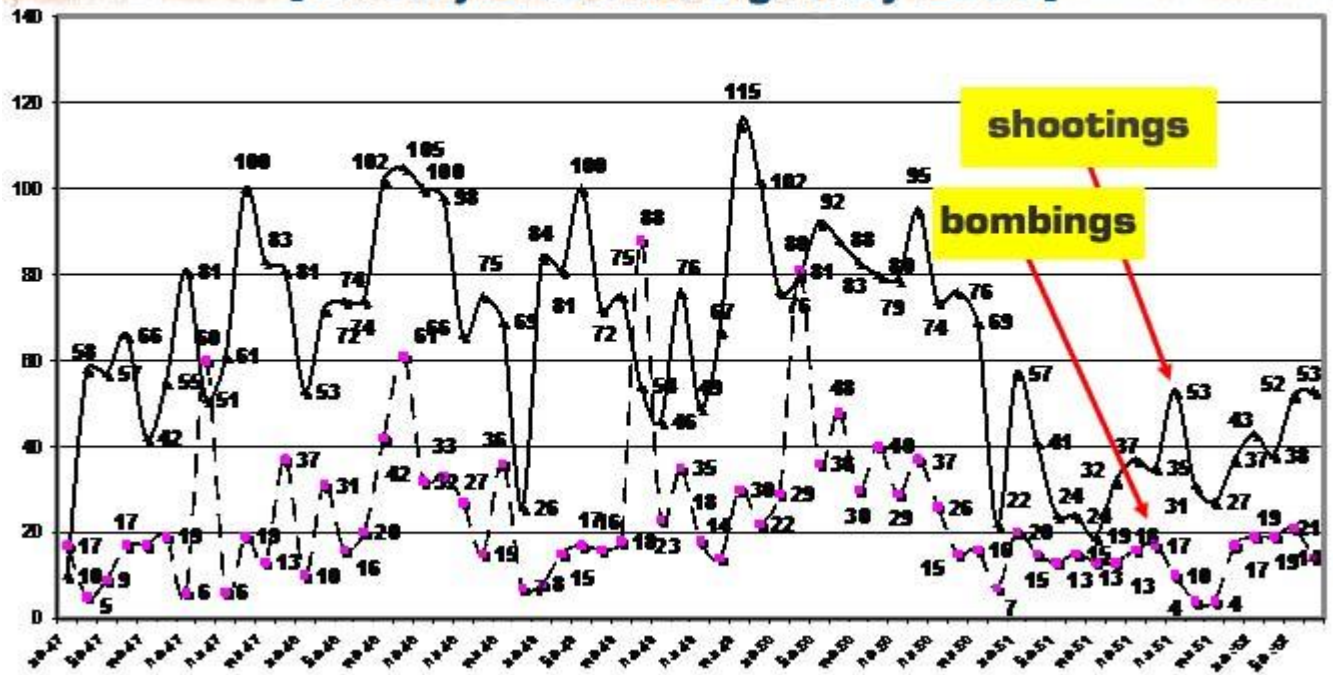

264

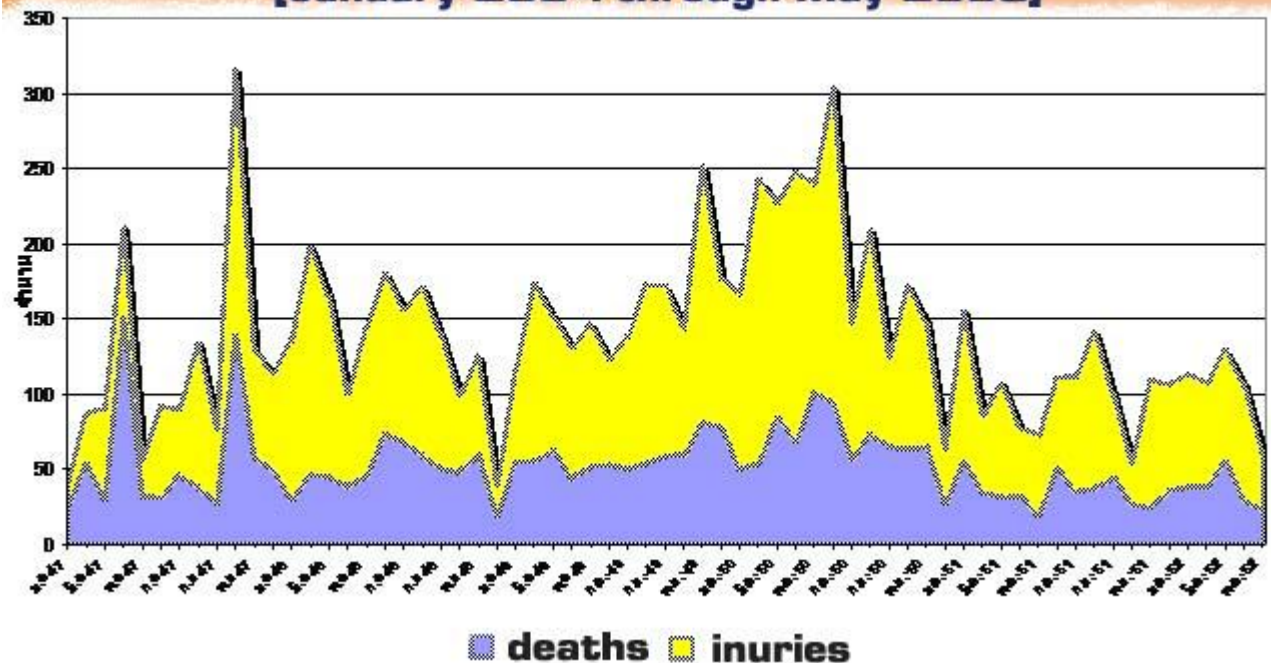
Deaths and injuries per month [January 2004 through May 2009]

Shootings and bombings per month [January 2004 through May 2009]

Comparison of monthly deaths and injuries [January 2004 through May 2009]

What explains the continuation of this violence in Thailand's southernmost region? And why has this situation of unrest recently deteriorated? Over the past six years, the Thai government's security-focused approach to solving the situation has led to

expenditures of more than 100 billion baht and the deployment of more than 60,000 troops. But to what extent has this component of the government's policy, which has encompassed the mobilization of soldiers, police, border rangers (thaharn pran), and village defense corps (or-sor) to enter and control the region, led to winning over the hearts and minds of local populations?

To shed light on this crucial question, the Prince of Songkla University's Center for the Study of Conflict and Cultural Diversity (CSCC) recent research from January through March of 2009 is important to consider. Supported by the National Research Council, CSCC surveyed the attitudes of people in southern border provinces toward the situation, especially in terms of attitudes toward officials (See <http://www.deepsouthwatch.org/node/296>). The research revealed that a significant proportion of locals hold grievances toward Thailand's security forces as well as the government's security-focused approach to resolving the conflict and violence.

To learn more about locals' attitudes, CSCC conducted a follow-up survey during April and May of 2009. This research sampled 1,995 individuals from both urban and rural areas of the southern border provinces. Questions primarily concerned participants' opinions toward the roles of individuals in organizations and agencies that enter villages and provide services. According to the results of the survey, public health organizations and agencies provide the most services and enter villages the most frequently, followed by subdistrict leaders (kamnan) and village headmen (puyai baan), then soldiers, and finally religious leaders such as imam.

It should be noted that given the high frequency of soldiers entering villages and their role in surveillance and security matters, it is hardly surprising that a significant proportion of survey participants had negative views toward these state actors.

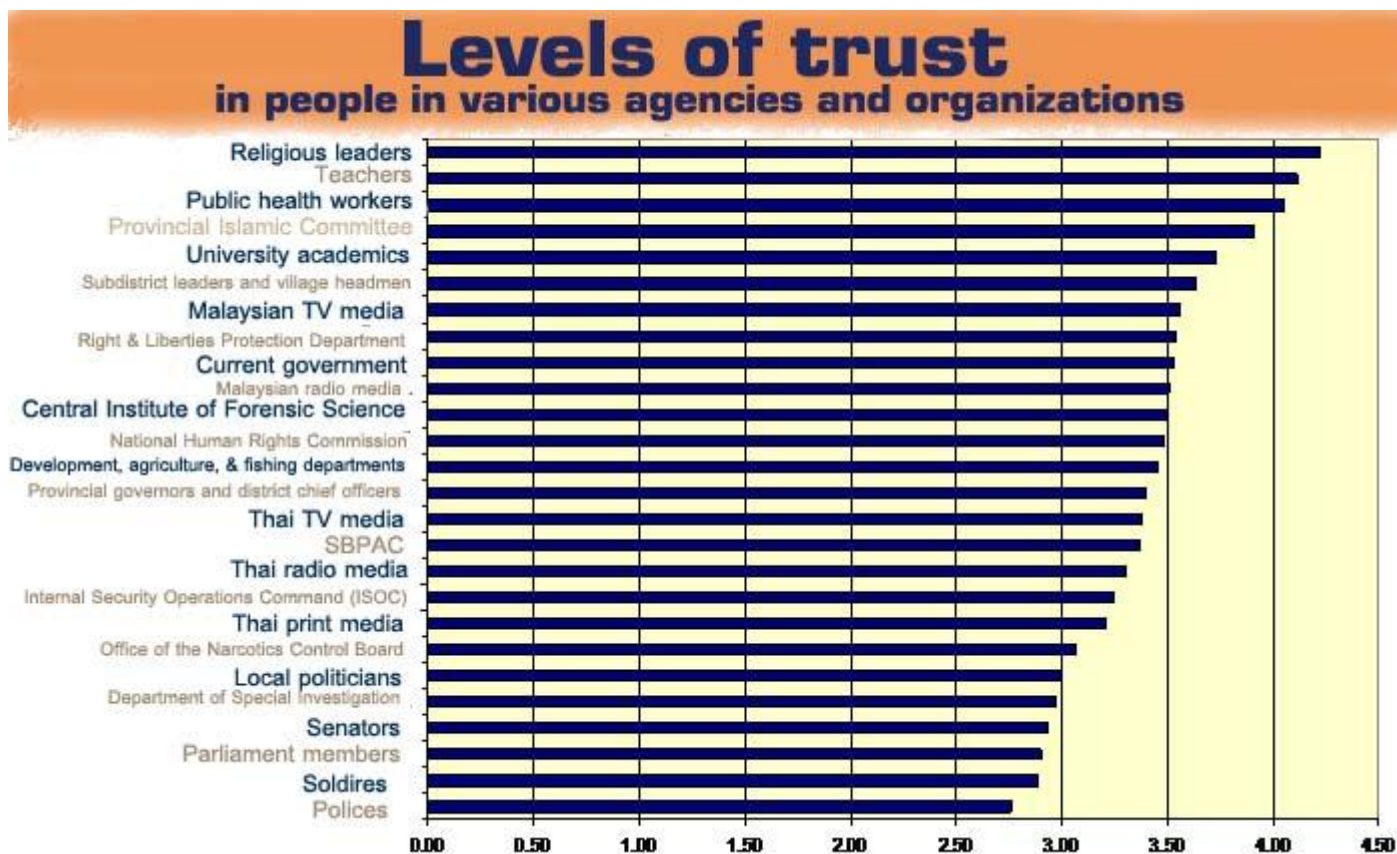
When survey participants were asked to assess their levels of trust toward various agencies or groups in society, the group of individuals that were considered the most trustworthy was religious leaders; second was teachers; third was doctors; fourth was provincial Islamic committees; fifth was university academics; and sixth was subdistrict headmen and village headmen.

Particularly notable is the group that respondents ranked as the least trustworthy: the police, the military, and politicians. These attitudes toward these least trusted groups reflect the quality of services that they provide to the general public. In spite of efforts to decisively win over the local population, the public's trust and acceptance of the military and the police

is still a problem. This in part stems from these actors responsibility in monitoring and providing security in the violence-ridden region. With the legal backing of the Emergency Decree and martial law, these state security actors are granted increased authority to search for and arrest individuals suspected of supporting the armed movement. However, as has been well publicized, this authority sometimes results in the violation of human rights, producing a heightened sense of animosity among many people in the public towards the police and soldiers.

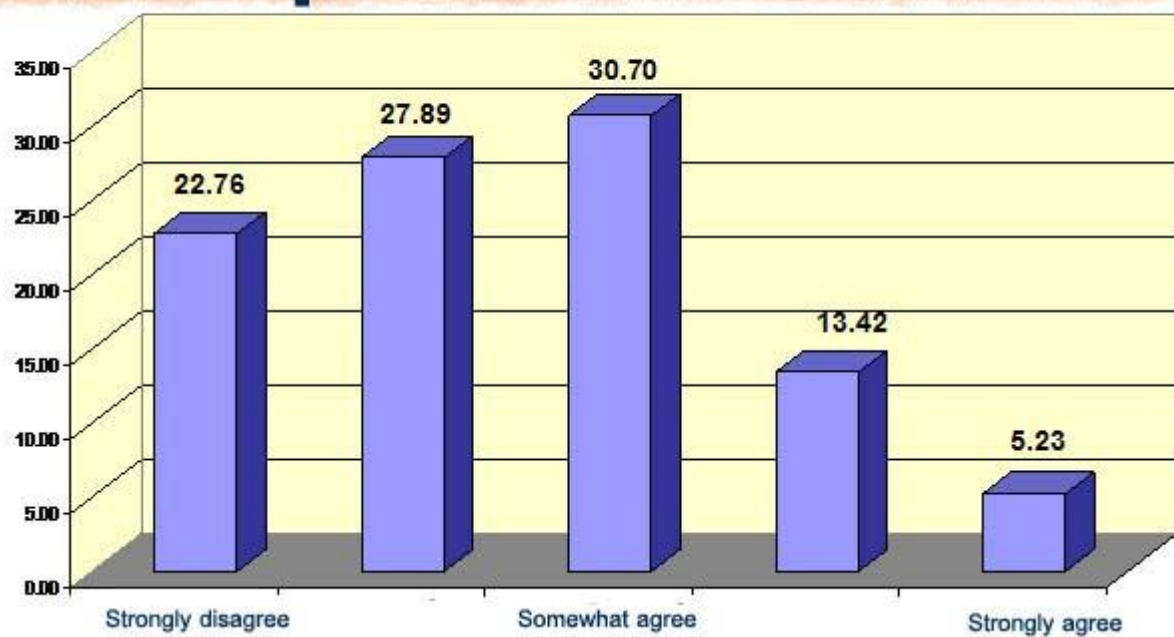
Therefore, to reduce this cleavage between portions of the public and the security forces, the work of government security officials is a key variable. Given the unabated violence plaguing the region, it is important that government officials work towards implementing effective development and peace-building policies that are properly carried out by security forces as well as civil servants in the region.

Based on the survey results, it appears that many people in the region do not agree with the application of a military-focused strategy to address the problem of unrest. This is evident from a specific question that asked survey respondents if they agreed with the government's use of force to address the situation. For this question, 50.7 percent of respondents disagreed with this approach. Only 18.6 percent agreed, while 30 percent of respondents expressed centrist views toward this approach.

Opinions on the use of soldiers to solve the problem of unrest

Trends in June 2009: an intensification of violence in the south

by **DeepSouthWatch** | Sun, 2009-06-21 15:59

Deep South Watch

www.deepsouthwatch.org

The shooting at the Al-Furquan mosque in Narathiwat's Joi Airong district on June 8, 2009 was another startling incident to rock the southern border provinces of Thailand. Since the beginning of June, there has been a considerable increase in violent incidents across the region. Several teachers have been killed, and there have been many other coordinated attacks, including a car bomb detonated in the center of Yi Ngo town in Narathiwat province. The spike in violence has recaptured the attention of the media and national-level policy makers. Both had largely been distracted from the deteriorating situation in the south by the on-going political turmoil in Bangkok.

The recent upsurge of violence has demonstrated that the enhancement of security forces in the region has clearly not mitigated the problem of unrest. In spite of some government claims that the situation had been improving, a rise in violent incidents this year - most particularly since the beginning of June -- suggest otherwise.

270

deepsouth

The obstacles that Thai authorities confront in dealing with the situation are reflected in villagers' reaction to the Al-Furquan mosque attack. Many immediately questioned the cause of this tragic incident.

Najmuddin Umar, a member of parliament with the Pheua Thai party, has also questioned the reason behind this incident. Najmuddin elaborated on this incident as well as why there has been a marked escalation of violence in June.

Even though he admitted that several incidents, including incidents in Yala and even the car bombing in Narathiwat, had been the work of insurgent groups, the people responsible for the Al-Furquan mosque incident is not known.

"The officials must provide answers to villagers"- Najmuddin Umar, politician from Narathiwat

For Najamuddin, this tragic incident seems to be strikingly similar to another incident that took place in Yala a few years ago when there was a case of violent retaliation and the authorities were unable to come up with a clear explanation for who was responsible for the attack.

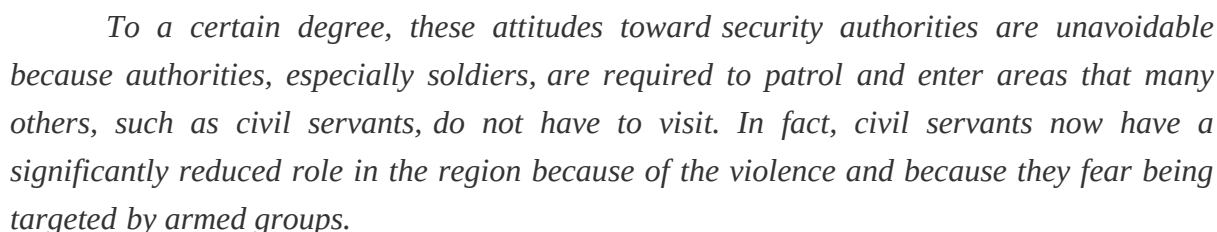
He also said that while people in the region would like to see the perpetrators of the mosque attack brought to justice, they also want the government to concentrate on resolving the conflict through political means. Najamuddin has thus not only called on the government to discover the truth behind the mosque incident, but he has also suggested that the government introduce a new administrative apparatus for the region at the next parliamentary meetings. According to him, this could mitigate the problem of unrest.

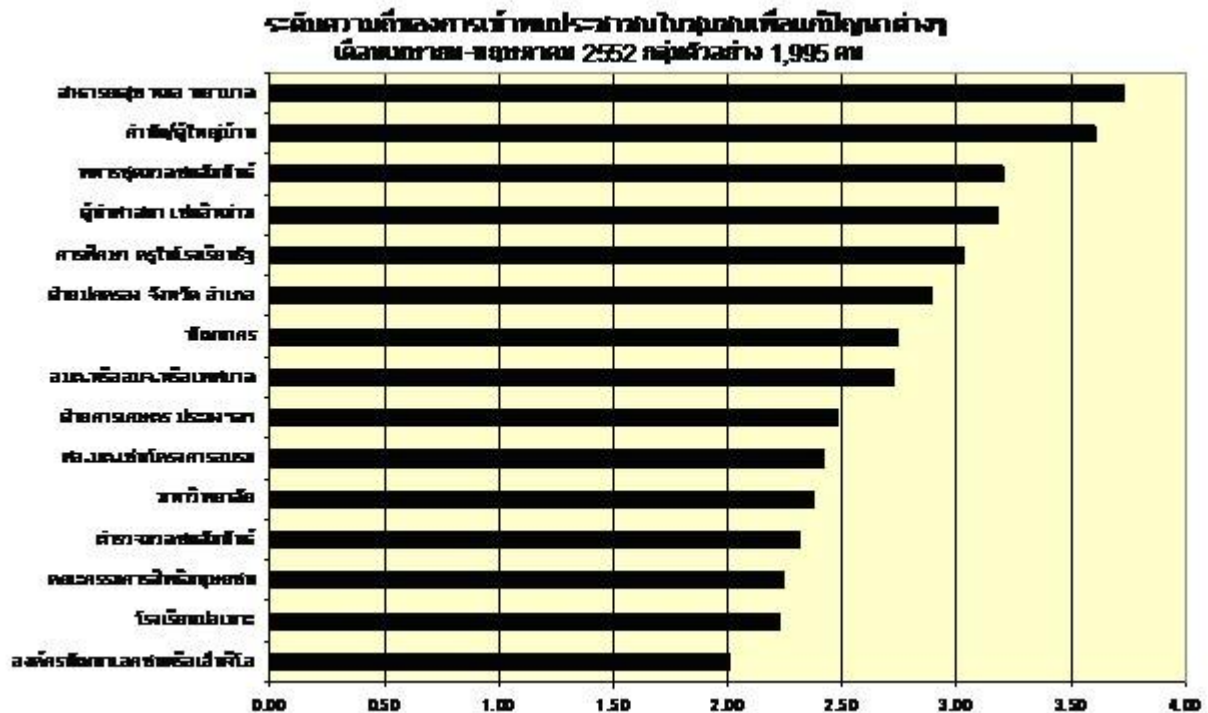
Najamuddin's suggestion is an important one. Even though more should be learned about the feelings of locals, who must deal with this messy conflict on a daily basis, the recent escalation of violence clearly indicates that the conflict has not been solved by military means. The government must take the initiative to improve it, and the introduction of a new form of special administration for the region may be an important step in this direction.

Professor Srisompob Jitpiromsri, Director of the Prince of Songkla University's recently established Center for the Study of Conflict and Cultural Diversity (CSCC), gave further insight into the recent escalation of violent incidents. Srisompob said that analysis of the frequency and intensity of incidents over the course of 2009 indicates that violence has definitely spiked upward. Moreover, although the number of incidents is not as high as the first few years of the violence, Srisompob noted that violence continues on in a similar manner.

Srisompob observed that prior to March of 2009, the number of violent incidents was lower than 100 per month. Since March, however, incidents have jumped to more than 100 per month. The statistics also show that June has been the most violent month for each year of this current wave of conflict that began in 2004.

Srisompob claimed that there are probably several proximate factors that have impacted the recent escalation of violent incidents. One may be the feelings of many people in the region. More specifically, Srisompob said that in the CSCC's recent public opinion survey that assessed people's opinions toward government authorities, most people had negative views toward those authorities responsible for security in the region. Because security authorities are generally not trusted by locals, it is possible that recent incidents have

In addition to analyzing the CSCC's survey research to understand the current situation, the context of the conflict between the two sides is another important point that can shed light. Srisompob said that it is possible that the recent deterioration of the situation is the result of the recent court ruling in the Tak Bai case. The rise in violence came immediately following the Songkhla Provincial Court's decision that cleared Thai security forces of any wrong doing in their handling of the October 2004 incident that left 85 dead. Srisompob said that local people expected, or at least hoped for, a different outcome. Since many locals hold grievances toward authorities for a lack of justice and for human rights abuses, many were very disappointed that no officials or members of Thailand's security forces were held accountable for this tragic incident. According to Srisompob, this court decision may have created the conditions for armed group's violent retaliation.

Not only has this internal, domestic factor influenced the intensification of violence in June, but Srisompob also links important external events such as the recent OIC meetings in Syria in late May. The Thai government was successful in convincing the OIC to postpone considering the case of the situation in southern Thailand. This may have led the armed groups to respond by increasing violent activities and intensifying the conflict in an effort to both humiliate the Thai government and to raise the issue to the international level. Even though the OIC has generally expressed strong concern for the situation, most especially in terms of the state security forces' violation of human rights, the government has improved its standing with the Muslim organization in terms of its handling of the situation in the south.

"I think they will not stop violent attacks. By perpetuating and raising the levels of violence they hope to generate more interest in the region and create the conditions for a negotiation." - Srisompob Jitpiromsri

As a result, Srisompob surmised that when the trends and factors of the recent rise in violent incidents are considered, it seems possible that the armed groups have stepped up violent attacks in recent months to communicate to the OIC that the situation is still a major problem.

Besides the direct message that the armed groups have seemingly been sending to Muslim countries, Srisompob noted that the violence may also be a message for Malaysian authorities. He said that the perpetuation of violence may lead towards Malaysia's role as mediator between Thai authorities and the armed groups.

Finally, Srisompob suggested that the armed groups may be producing more violent incidents in order to lure the Thai government into employing heavy-handed military tactics. The opposition leaders may believe that if the government's security forces increasingly violate human rights, they can use this as leverage in acquiring greater political authority if international organizations such as the OIC intervene and encourage the government to negotiate. However, because the government has been reluctant to rely on an iron fist approach, the armed groups have had trouble working this particular angle. Both the armed groups and the government realize that if the government does not resort to using violence, more people from the region will cooperate with the authorities.

Additionally, even though there have been numerous flaws in Thai governments' actions in the region, government figures have increasingly come to realize that this has contributed to a poor image for the government. As a result, Srisompob said the government has begun to adjust its strategy in resolving the conflict.

But the military, which has been the key institution responsible for managing the problems in the region, still has several weak points, he added. The incidence of security forces' human rights violations has heightened locals' animosity towards them. Meanwhile, the military's unwillingness to accept any responsibility for its role in contributing to the situation tends exacerbates it. The outcome of the Tak Bai case shows that the military can still operate with immunity from the law.

The recent trends in violence in the far south may be a warning to society and government policymakers that the situation in the south must be addressed. But will

policymakers reconsider whether the same old policies and strategies benefit all members of society?

Human rights under a situation of heightened unrest [2]: academics' opinions on human rights and security

by DeepSouthWatch | Wed, 2009-06-03 05:57

Deep South Watch

The Project of Public Services of the Southern Provinces held a seminar titled Human rights during an abnormal situation at the CS Pattani Hotel in Pattani, Thailand. The Deep South Watch documented this event and recorded the opinions of two academics who gave presentations.

Human rights and security are interdependent and interrelated issues for human life. While the goal of security is to protect people's lives and property, human rights is a significant issue that can contribute to people's well-being. But what exactly is the boundary between the two? And importantly, in the context of the conflict and violence in Thailand's southern border provinces, why have neither human rights nor security been fully developed?

276

deepsouth

In addressing these questions, two political scientists – Thanet Apornsuwan and Chidchanok Rahimmulla – were asked to comment on issues concerning human rights and security in the southern border provinces, most particularly in terms of the ways in which both of these two important aspects of human life can be improved in this troubled region.

000

“The objective of establishing human rights is to foster what democracy promises to the people: majority rule. Hence, if we are going to talk about promoting human rights, what we must do is give power to the majority.”

Associate Professor Thanet Apornsuwan

Director of South East Asian Studies, Faculty of Arts, Thammasat University

I was trying to think of what an abnormal situation is, most especially in terms of a political system. Based on my understanding, a normal state – that is a normal government -- is when a government, or any kind of system for that matter, operates in the same way that an

engine generates itself and continues once it is started. A driver (or in the case of a government, a politician) then just follows and operates its system.

If such a system could be understood as a normal state, then an abnormal state would be its opposite. For an abnormal state, a government would not operate in the manner in which it should. Instead, an outside tool would be used keep it in operation. But this outside tool would operate in a way that interferes with what could be considered a normal mode of operation. In other words, this kind of abnormal government would not operate in accordance with the jurisdiction in which a state must have to effectively operate. Under such abnormal circumstances, other countries would most likely not accept the existence of this government. Moreover, this abnormal government's legal system would not have been written according to the will of the majority, further negating its credibility in the eyes of other countries.

If a state experiences an abnormal situation, then the society's rules and laws will be affected. People in contemporary states with relatively effective governments can live together somewhat peacefully because they have a general understanding of one another as well as the law. Based on my experience, I have noticed that when people are relatively content and happy they generally understand and tolerate others.

277

deepsouth

This may not necessarily mean that there is persistent conflict in traditional or less developed states. But in terms of the problem of human rights problem in traditional states, those individuals or groups in power can exercise authority in ways that may indeed undermine human rights. In some cases, this may be done to acquire material benefits. In others it may be done to simply maintain political power.

One reason why power holders in traditional states may be able to violate human rights is because the majority of the population cannot rely on a democratic system. Nevertheless, it is still possible (though not necessarily likely) that even the majority of the population can receive some benefits so long as the ruler or rulers are fair and benevolent.

However, if a country with a traditional form of governance makes the transition to democracy, ideas and attitudes also change. Under a democratic system of governance, power belongs to the majority of the people, which stands in sharp contrast with many traditional, pre-modern states when power rests in the hands of a single ruler or powerful elite. People in democratic states expect to have a larger role in the political arena.

But when a traditional, pre-modern state is making a transition to a contemporary form of democratic governance, many people in its territory are accustomed to the traditional culture and political authority. Under these circumstances, the transition to democracy can be difficult and protracted, in large part because the traditional rulers do not want to have their power undermined by new challengers such as the majority.

Hence, what some people are asking for at the moment in Thailand is seen as a challenge to the power of the traditional ruling elite who have historically governed the country.

However, if one takes a look at the United States, one can notice significant contrasts with Thailand. In the United States, the kind of a traditional political power structure that has been present in Thailand has never existed ever since the United State's first and only constitution was promulgated more than 200 years ago. To be sure, the country has had inequality, but the United States has not had such sharp class divisions by comparison. This probably has resulted in part from the country's early immigrants, who wished for sovereignty.

Now, for more than 200 years, when social or political problems occur in the United States, resolutions are based on the premise that there is relative equality in the distribution of power -- at least in terms of equal rights -- among the people. Each individual also has the right to negotiate with others, including the government. Under this kind of system, every person receives at least some benefits. However, this kind of system that exists in the United States is difficult to replicate in other countries that have strikingly different historical backgrounds.

Some people -- particularly those who tend to diminish the importance of human rights -- consider human rights to be almost exclusively about making demands. If we take a look back in history, however, there have always been some forms of human rights in societies, typically consisting of some form of negotiation between common, ordinary people and those people in power. Granted, the historical record does indeed show that democratic governments have far outperformed traditional, even authoritarian, governments when it comes to human rights. But even under slavery in Thailand, slaves received some protection (and thus receive security) from their owners. Under some circumstances, if they were unhappy with their owners, slaves had the right to live with another owner. In cases such as this, once an owner realized that his slaves moved in with another owner because the slaves did not receive whatever they wanted from the previous owner, a clever owner would then provide incentives for the slave to return.

But in today's world, the protection of basic human rights is absolutely crucial to further developing democracy. Its existence under the rule of law allows for people to have the freedom of expression, facilitating a more civil and democratic society. In doing so, it diminishes the possibilities of aggression, combats crime and corruption, and prevents violent conflict.

In Thailand's southern border provinces that have been struck by violent conflict over the past five years, there have been many examples that demonstrate there is a lack of protection of basic human rights. The most prominent forms of human rights violations include arbitrary arrests and ill-treatment of suspects at detention centers. And with the 2005 Emergency Decree, the violation of human rights occurs because this law protects security officers and state officials from criminal and civil liability, as well as from disciplinary measures.

In the past, when the Thai state's security agenda was given significantly more priority than a suspect's basic human rights, the state would always prolong the legal process. Because many citizens are aware of the state's history of prioritizing its own interests and security over human rights, innocent citizens fear arrests and detention; they believe that if they are arrested they will lose their freedom and basic human rights.

279

deepsouth

Returning to the United States as a point of comparison, when Martin Luther King was a leading civil rights figure fighting for equal rights for African Americans in the 1950s and 1960s, the primary tool which allowed him to make his arguments was the law. In fact, King was very knowledgeable about the law because he studied it, but he was arrested merely for demanding equality. In other words, at that time in the United States, African Americans were treated similarly to the people in Thailand's southern border provinces.

When King was in prison, he wrote a letter. In it he said "delayed justice is a rejection of justice." In other words, King was trying to show that that he did not receive justice from the United States government. This resulted from some abnormal matters occurring in the United State's political and legal system.

In terms of how this relates to the situation in Thailand's southern border provinces, one should know that there have been more than 400 cases brought against the state by villagers. However, it is important to note that in not one of these cases has a state official been sued. Although officials have been adamant in insisting that state security forces and officials will receive punishment if it is deserved, it is important to question why no one has

sued any officials. It may possible that there have been cases in which this has occurred, but so far none have been reported.

According to state officials, they have a good reason to arrest people. Why? Above all else, officials say it is because they believe there is an insurgent group aiming to separate the land in the far south. Although the Thai government does seem to firmly believe this, I believe the insurgents in the south are more similar to Thailand's communists from several decades ago. Surprisingly, however, the communist forces back then were not able to do half of what this new group of insurgents has done in the three southern border provinces over the last five years. The insurgents of today are able to create power by penetrating the village level. And if they continue to successfully operate this way, they will eventually have the capacity to seize power from the state in the region, creating the foundations for a civil war. Of course, no one really knows if the situation will deteriorate to this level.

But if by chance a civil war did indeed occur, the Thai state would declare a state of emergency. Under such circumstances, issues such as human rights would swept aside. This would be one of the last concerns for the state, since it would give priority to putting out the rising power of the insurgency.

If the government truly does believe in the existence of a cohesive, organized separatist group, I believe that it would be unwilling to establish negotiations with the group. Instead, it would be bent on destroying it. But would the Thai state really be willing to do this? Would it be totally opposed to negotiation?

If, for instance, we say that the government would be unwilling to negotiate and would only seek to destroy the group by military force, then this would essentially mean that our country would be returning to a culture and period of time similar to when the Nazis ruled Germany. The Nazis' objective was to destroy its enemy.

I wonder if we need to have the single view that the only way to resolve the conflict in the south is by destroying the enemy. It is possible that the effort to destroy the enemy only strengthens its will to fight violently against the government.

I think that it is difficult to change or force how people or societies think. The attempt to change people's ideas lies at the heart of colonialism.

Related to the issue of ideas is identity. Identity has increasingly become a major facet of people's lives. In the past, say about 100 years or so ago, people did not know or care

about identity nearly as much as they do today. Nowadays, however, people wish to learn more about their identity. Even my 10-year-old daughter wants to know this kind of information.

In the context of the contemporary nation-state, we confront numerous new problems related to having a multi-cultural society. In the past we initially thought in terms of developing a centralized state that operated according to a singular, arbitrary mode of governance, in part because it used to be easier to control people and have peace. However, as the situation has changed, and as it has become clear that there are various ethnicities and nationalisms within a single country, is it possible for a country to have various nationalisms without having violent ethno-nationalist conflict? In the case of Thailand, must all Thai citizens be Thai nationalists? Or in the United States, must all American citizens be American nationalists? Although we all may tend to think this way, is it not possible, for instance, to have both Cambodian and Malay nationalists living relatively peacefully in Thailand?

I think it is possible. However, it is unquestionably a major challenge for a state to have multiple ethnicities and nationalities in its territory and, at the same time, for it to have effective governance and peace. Moreover, certain conditions must exist for this to occur. Perhaps most crucial is the decentralization of political authority. If power is distributed effectively, and if no ethnic group is favored at the expense of others, I believe that various nationalisms can exist in relative harmony. This could even benefit a country, including Thailand, as a whole.

I think that people do not care as much about nationalism as they care about what they can acquire. Nationalism, in fact, is associated with emotion rather than reason. It is a socially constructed belief. If we think about nationalism, we can see that when one talks about Thai nationalism what follows is the rejection of other nationalisms.

We have to have the same goal, and it should be to spread democracy and human rights. If some people believe that power should rest in the hands of a small elite instead of the majority, I think political and social progress will be limited and we will end up discussing these problematic issues for a long time.

“I do admit that special security laws are necessary, but only during specific times and only for the most dangerous areas. We cannot continue living like this for another 4 or 5 years; otherwise, innocent people will continue to be affected.”

Associate Professor Chidchanok Rahimmulla

Lecturer, Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani Campus

In an abnormal environment in which a military is in full operation and has special authority, the rights and liberties of people are generally not given full priority and are limited. To a degree, however, the rights and liberties of people depend on the extent to which the people actually want these rights. The first point I want to talk about is the different rights that various groups in the southern border provinces want.

The first group of people I would like to discuss is those who do not want a state of emergency. Broadly speaking, this group does not want the Emergency Decree and martial law because under these laws this group is susceptible to police searches, interrogations, and ill-treatment by state forces.

One example I know of took place when a Prince of Songkla University student brought his friend, a former insurgent, to the university. This former insurgent came with the hopes of landing some form of financial support to allow him to complete his high school studies before moving on to university.

Let me preface this story by saying that we can bring up examples such as this one because we do not have to hide instances of human right violations to maintain our image. In fact, human rights violations are very common in the region.

This young man had been an insurgent in the past, but he later decided that he just wanted to return to a normal life. However, he had financial difficulties, so I gave him a scholarship to finish high school. Afterwards he was arrested and held at a detention center for a month. He was then released because the police did not have evidence to pursue the case.

Later, this young man entered Ramkhamhaeng University in Bangkok, but he was arrested yet again, this time by soldiers. Once again he was accused of being involved with the insurgency in the south.

After being transferred to the police, the police realized that they could not proceed with charges because their evidence against him was based on the young man's earlier arrest. Police relied on the notorious blacklist to arrest him even though this man's name should have been removed because there was no evidence that indicated he was a part of the insurgency.

I later had an opportunity to talk to the police about this. When I asked them about this case, they said that sometimes when they want to track down suspects and complete cases, they use the old blacklist. This is one example why some citizens are negatively impacted by the emergency decree.

The second group of people I would like to discuss consists of those people who are willing to give up some of their rights in exchange for personal safety and security. For example, I once interviewed a student whose father had been a sub-district leader under the authority of the Ministry of Interior. This young man tragically witnessed firsthand his father being killed inside his own home. He was also targeted but managed to escape. The Ministry of Interior later provided this student with 800,000 baht in compensation for his father's death. Not only was his father a government official, but his mother also worked for the government at a district office and earned 4,500 baht per month.

Another example from this second group is a Thai-Buddhist female student who had just graduated from high school. Like many schoolchildren in the region, she was escorted to school every morning by soldiers. According to her, one day some Thai Buddhist schoolchildren who were being escorted in a pick-up truck were shot. Two of them did not immediately die and were rescued by another driver who drove by. Although she herself survived, one of the students died directly in front of her. This young girl I talked with said she traveled to school everyday with soldiers until she entered university. Stories like this are not uncommon, as this is what really happens to many children in the southern border provinces.

We can see that the two groups of people I mentioned want their rights in different ways. Some people are willing to give up some of their rights and are satisfied to be under the power of the state. For many, this is because they work for the state.

However, other people are sometimes negatively impacted by their lack of human rights. These are people who tend to be treated unfairly and are sometimes suspected of being linked to the insurgency.

I think a number of people that fall under this group would support an organization that would seek to establish rights for these people. Currently, however, I do not believe that all people in the south would want an organization such as this. In other words, some people, or some groups, wish for basic human rights, while others do not need them in the same way.

The issue of human rights of course relates to the Emergency Decree and martial law. In 2004 there were several times insurgents attacked and shot people in tea shops, but the police could not even arrest one. As a result, martial law was announced. By introducing a curfew, police hoped they could better control insurgents' activities. Lieutenant General Somret Srirai, Deputy of the Fourth Army Region, said that the law was active because police and soldiers could not protect people all the time. Consequently, people were not allowed to visit tea shops as they normally did after their evening prayer session. However, they complained that the curfew limited their daily life and basic rights.

There are many examples that show that despite the security threat, people still wish to have basic freedoms that they would have under normal circumstances. Once a student majoring in political science at the university was shot as he was eating noodles with his friends. This young man did not die, and just three days later he returned to the very same noodles shop where he was shot to have another bowl of noodles. This shows that despite being shot, he still wanted to return to his normal, everyday life.

In terms of the problems with martial law, chief among them is instances when state security forces or officials act in an inappropriate manner or, on a more serious level, abuse their authority by using excessive violence. But in some cases, state forces or officials simply neglect to follow proper procedures, while in other cases authorities make mistakes even though they might usually work according to proper procedures. However, I should add that in general there have been repeated failures by state authorities to act in a manner that respects human rights, such as the case of Imam Yapa.

Moreover, another important point is that by maintaining a large number of security forces in the region, it is difficult to control soldiers who may be prone to violating human rights. For example, the United States' "war on terror" has resulted in the violation of human rights by US security forces in Iraq and Afghanistan. Last month, a US to-ranked military commander asked permission from President Barack Obama to increase the number of troops. President Obama responded by asking how this would improve the situations in Iraq and Afghanistan. Although President Obama agreed to send an additional 18,000 soldiers, he said that this would not be a long-term solution to ending the conflict and violence in these countries. Therefore, in considering the situation in southern Thailand, we should reconsider

if there is another way to resolve the conflict and violence that is better than using a large number of military forces.

Before its dissolution in 2003, there were some 3,000 officials that worked for the Southern Border Provinces Administrative Center (SBPAC). There are currently 70,000 people working under the Internal Security Operations Command (ISOC). Of these, 18,000 people work for the police, 800 people work for the Royal Thai Armed Forces, 35,000 people work for the Royal Thai Army, 3,000 people work for the Royal Thai Navy, 700 people for the Royal Thai Air Force, and 7,000 others work at peace centers. Only 7,000 of the people working within ISOC are civilians. As a result of the staggering number of people working under ISOC, an important point that needs to be examined is whether politicians are guiding and overseeing the military, or whether the military is in fact guiding politics.

The issue of maintaining the large number of troops should be debated. Although the government maintains that the situation is improving, it still argues that more forces are necessary as well as larger budgets. I question how long it will be necessary to keep troops in the violence-struck region. Moreover, when will civilians be responsible for overseeing the situation? And most importantly, when will people in the south be able to live together peacefully?

People were disappointed after the current government entered office. The Democrat Party, like its predecessors who ran the government, decided to keep the state of emergency active, citing that there are many problems in the region. A government report claimed that if troops were taken out of the region, security could worsen and the government would face even more problems.

The prime minister once said that the government must thoroughly consider the advantages and disadvantages of the state of emergency. This would seem to suggest that the Democrat-led government believes that there are more advantages than disadvantages to having the Emergency Decree and martial law. From my perspective, however, I believe that the government maintains these laws because it owes its allegiance to the military and is thus compelled to support it.

I think that the Emergency Decree and martial law should be limited to specific areas. If the government removed these two laws, the people in the far south would feel less pressure in so far as they would not always have state authorities monitoring their actions. The government could remove the two laws once it receives intelligence that gives it the confidence to do so.

I do admit that special security laws are necessary, but only during specific times and only for the most dangerous areas. We cannot continue living like this for another 4 or 5 years; otherwise, innocent people will continue to be affected.

We should push for improvements in state security forces in the region. For instance, the Civilian-Police-Military Task Force is plagued by inefficiency. By bolstering its efficiency, we can make significant strides in the far south. Budgets should continue to be allocated for the forces to protect the people. The more they work together with the people in the region, the more relationships can improve.

Furthermore, if military forces are reduced, we have to consider if locals are competent and prepared to work on development and other issues in their place. We have to question if locals plan to strengthen and develop their communities.

The police also have to coordinate more effectively with the military. Moreover, another problem with the police is that they receive a marginal budget in relation to their responsibilities for the region.

If we stop relying so heavily on the high number of security forces for the region, are there are other alternatives to stemming the conflict and violence? Does civil society have a better way out?

286

Whatever is done in the future, any proposal must be based on rationality rather pure emotion.

Plese read..

[Human rights during an abnormal situation\[1\]: contrasting opinions between a human rights activist and an army general](#)

Human rights under a situation of heightened unrest[1]: contrasting opinions between a human rights activist and an army general

by DeepSouthWatch | Tue, 2009-06-02 10:12

Deep South Watch

The Project of Public Services of the Southern Provinces held a seminar titled Human rights during an abnormal situation at the CS Pattani Hotel in Pattani, Thailand. The Deep South Watch documented this event and recorded the presentations delivered by a human rights activist and highly-ranked military commander.

Human rights and security are interdependent and interrelated issues for human life. While the goal of security is to protect people's lives and property, human rights is a significant issue that can contribute to people's well-being. But what exactly is the boundary between the two? And importantly, in the context of the conflict and violence in Thailand's southern border provinces, why have neither human rights nor security been fully developed?

To give contrasting insight into these crucial topics in Thailand's southern border provinces, the Deep South Watch sought the opinions of a human rights activist and a highly ranked Thai military officer. The first speaker is Sittipong Chantaraviroj, an attorney and a human rights activist who is the Secretary-General of the Muslim Attorney Center in Yala. The second speaker is General Supat Wichitkarn, Deputy Commander of the Civilian-Police-Military Task Force.

287

deepsouth

000

“Would the government be bold enough to hold a referendum to determine if locals in the three southern border provinces want the Emergency Decree? The people wish to have an efficient and fair judicial system, but the current system is hampered by inefficiency and arbitrary decision-making. In the end, it is families and communities that suffer the most from the lack of justice in the far south.”

Sittipong Chantaraviroj
Secretary-General of the Muslim Attorney Center

Since 2004 there have been almost 1,000 cases submitted to the Muslim Attorney Center by civilians. The violation of human rights has been the topic that we have received the most complaints about. The primary reason for this stems from two laws: the Martial Law Act, imposed in January 2004 for all of Narathiwat, Pattani, and Yala provinces, and for four districts of Songkhla province; and the Emergency Decree, initially introduced for this same area back in July 2005 and repeatedly renewed at three-month intervals since then. Both laws are still in effect in the region, and both also clearly limit the rights of citizens by giving excessive power to state authorities. The legality of these two laws is also backed by the country's constitution, which permits the issuance of emergency decrees and martial law in cases of emergency.

It may be true that security forces and officials do need to have special authority under specific circumstances such as violent conflict or war, but it must be understood that these laws also contribute to systematic human rights abuses by Thailand's security forces. The main reason for this is that both the Emergency Decree and martial law provide immunity for state authorities. However, one should not forget that international laws prohibit states from violating human rights.

288

There are other issues related to these two laws that contribute to the violation of human rights. One that clearly stands out is that there are no independent organizations that can monitor the actions of state security forces.

The Muslim Attorney Center has found no cases in which state officials have been prosecuted for violating human rights. But it should be pointed out that civilians have filed more than 400 cases concerning the violation of human rights.

The fact is if that everyone obeyed and followed standard laws in a strict manner, fewer human rights problems would occur. However, largely because the Emergency Decree contains provisions that make it difficult, if not impossible, to prosecute state security forces, this has not occurred.

Meanwhile, the current situation in the southern border provinces has not improved. To be sure, the number of violent incidents has decreased, but the violation of human rights continues unabated, giving rise to more animosity towards state security forces.

The Martial Law Act states that if state authorities deem it necessary to hold a suspect for interrogation, a suspect can be detained without a warrant and held in detention for seven days without charge. It is interesting that this law uses the word detain and not arrest. When suspects are detained under martial law, they are denied access to family or legal council for the first three days. They do not have fundamental human rights, and at the same time independent organizations are not able to monitor state authorities at detention centers.

After seven days of detention, suspects will then be transferred to the army. When this occurs, there is a possibility that suspects will experience another interrogation, in which suspects sometimes admit their guilt. If there is an admission of guilt, the police will then request a warrant from the provincial court. If the court grants a warrant to the police, the police then have the legal authority to detain suspects for another seven days.

It should be mentioned that under normal circumstances in Thailand (i.e., in cases outside of the southern border provinces, where the Emergency Decree and the Martial Law Act are not in effect), when an arrest warrant is granted to the police, a Supreme Court judge will provide guidelines for the police in issuing a warrant. However, under the Emergency Decree, provincial courts grant warrants to the police; these courts do not have to follow the guidelines set forth by Supreme Court judges. Instead, provincial courts can establish their own guidelines.

During the seven-day-detention, suspects are not considered defendants. Instead, they are considered arrestees. Because of this, they have the right to meet with an attorney. However, in 2007 the Internal Security Operations Command (ISOC) of the Fourth Army Area Command formulated a regulation that prohibited visitors within the first three days of detention. In this regard, arrestees have fewer rights than defendants. Later, however, ISOC eradicated this regulation. Now arrestees are permitted access to family and legal council within the first three days of detention under the Emergency Decree.

Our center found out that following the seven-day detention, arrestees are detained in locations that are not referred to in the arrest warrants. Moreover, in some cases, these locations are not even official detention centers.

Additionally, under the Emergency Decree, when state authorities want to detain an arrestee for more than seven days, they must request permission from the provincial court for the extension, and it can not be any longer than 30 days. In other words, arrestees can not be detained for longer than 37 days.

Also, under the Emergency Decree, if state authorities seek to extend the detention beyond the initial 7 days, an arrestee will then be brought to the court for the detention process. If an arrestee believes that he or she does not deserve to be detained, they can object to their detention in court. However, under martial law and the Emergency Decree, arrestees are not required to attend courts during their hearing. As a result, in some cases courts do not know how arrestees are treated by state authorities.

From my perspective, I believe that state authorities tend to neglect their duties if there is no person or institution that monitors their actions. For example, under normal circumstances, when the police seek additional detention time for arrested individuals they must take these people to court every day. However, under martial law and the Emergency Decree this is not required.

I firmly believe that we need to significantly change our attitude and mindset concerning the detention of arrestees. By reducing arrestees' and others' fundamental rights, the government alienates many people in the southern border provinces. This is not what we need. It is important that cordial relations built on trust are established between the Thai state and the Muslim majority in the far south.

Under Thai law, it states that if a suspect is sentenced to prison for more than ten years, he must be represented by an attorney. However, under martial law an attorney is not always permitted to visit with a suspect. Unfortunately, there are no plans to change this law, in large part because it gives Thai authorities more opportunities to find evidence to be used against a suspect in court.

Since 2004, courts have dismissed approximately 70 percent of cases, and each case generally takes at least two years for the court to reach a ruling. In cases in which defendants are suspected of being linked to the separatist movement, they are hardly ever granted bail. For these cases, it usually takes at least four to five years to reach the Appeals Court and the Supreme Court.

There are a number of steps that the government could take to begin to reduce human rights violations. One particularly important one would be to allow neutral, independent organizations to monitor the actions of state authorities. I firmly believe that if this were to occur, human rights violations could be significantly reduced.

Another important step would be for the government to give serious consideration to citizens' opinions in the southern border provinces. I wonder if the government has ever

listened to citizens' opinions concerning martial law and the Emergency Decree, particularly in terms of whether people even want these laws. And really, with the regular occurrence of human rights violations, resulting largely from the provisions in the Emergency Decree and martial law, how useful are these laws? Would the government be bold enough to hold a referendum to determine if locals in the three southern border provinces want the Emergency Decree? The people wish to have an efficient and fair judicial system, but the current system is hampered by inefficiency and arbitrary decision-making. In the end, it is families and communities that suffer the most from the lack of justice in the far south.

000

“When we talk about human rights, it is inevitable that we discuss the two special laws, the Emergency Decree and martial law. But I have to say that we are not fighting against ordinary criminals; this is a group with a well set-up plan and a clear agenda, which is to give independence to the Patani State.”

Major General Supat Wichitkarn

Deputy Commander of Civilian Police Military Task Force

291

deepsouth

First of all, I want to tell you the truth about the situation in the southern border provinces. What is the real disease, the real cause, of the situation? If we have a solid understanding of the core problems behind the situation we will be able to find a way to resolve it in a way that limits the negative effects for each side.

Some academic documents state that the situation has resulted from a combination of factors, including culture, politics, economics, education, and drugs. In fact, based on information learned from arrests, it is clear that there is a group that aims to separate from Thailand. This factor stands out above all others. To be sure, however, other factors do indeed intersect with this political agenda to further influence the situation.

At first, the movement in the south received some opposition from former leaders in the region who had earlier lost their power to govern the region. The movement sought to mobilize the masses under the banner of religion and Malay nationalism, and by teaching a version of history that attempts to explain the formation of the Patani state. An important aspect of this idea was to emphasize the idea that Patani is an Islamic state, one that all

Muslims should be a part of. The question is: Is it possible to conceive of a religious leader who demands that every Muslim fight in a holy war?

According to evidence collected so far, authorities believe that the movement has a seven-step plan to establish a separate, independent Patani state through a revolutionary war. Important aspects of this include creating animosity toward Buddhists, blaming government officials for the current situation, creating a culture of fear, and encouraging Muslims to retaliate against the Thai government.

These ideas are spread by the organization Barisan Revolusi Nasional Patani-Melayu (BRN-C), which has a two-leveled structure. At the top level, there is the group's leading council. At the second level, there are many decentralized cells consisting of leaders at the village level. These leaders at the village level focus on mobilizing sentiment against Thai authorities, emphasizing religious differences between Muslims and Buddhists, and the significance of achieving independence from the Thai state.

In many villages, children have become members of the group Runda Kumpulan Kecil (RKK), which is made up of small patrol units. RKK is a well-armed wing of BRN-C, and it focuses on local areas, particularly at the village level. In addition, it has some cells that are responsible for working across various areas.

292

deepsouth

In terms of mobilizing youth, RKK attempts to instruct and recruit individuals who are very young. In fact, the recruitment process usually begins in takida schools, elementary Islamic schools attached to a village mosque for children between the age of seven and 12 years old. The process then continues in traditional Islamic boarding schools (ponoh) as well as private schools teaching Islam. In particular, RKK seeks to recruit intelligent children into the movement. RKK's local actors repeatedly teach the young children about Siam's invasion of Patani and the Thai state's discrimination and abuses against the local people.

But for me, I wonder how these people in this movement could use children as soldiers. How can they do this? They are destroying the future of the children in the three southern border provinces. I was once told a story about how one child was arrested for throwing spikes on a road. Although this young boy did not want to carry out this order, he was later ordered to do it again by another member soon almost immediately after he had just been arrested and freed. This young boy had no choice in the matter. When children join the movement, they must follow orders and are compelled to remain with the movement.

The BRN-C's fundamental strategy is to create situations that the authorities must

respond to. It employs violence with the intention of acquiring international attention and support to help in its effort to establish an independent Patani state.

Its political strategy has seven steps. It attempts to stir up nationalist sentiment, and uses religion as a mobilization tool. It also sets up secret organizations in an effort to establish more allies in various clubs and international organizations.

In terms of BRN-C's military strategy, it relies on its armed groups. But when BRN-C militants conduct operations, there are usually only one or two members.

Above all else, the BRN-C has a political goal in mind. The purpose of its military operations is political – and that is to acquire independence from the Thai state. Toward this end, it seeks to increase locals' sense of fear, and tries to discourage them from trusting the Thai state. Like Mao Zedong in China, this group aims to orchestrate a people's movement that does not rely only on military means, but ideology as well.

Many people have been adversely impacted by this war in the south, and many have also been indoctrinated and deceived to fight for the BRN-C. Although many of these BRN-C members may feel proud to participate in the war, their efforts have negative consequences. Indeed, according to officials reports, from January 2004 through March 2009 there were 3,378 people killed and another 5,900 injured.

In an effort to reduce this violence and to end the war, an increasing number of Thailand's security forces have been sent to the region. Each military commander asks his soldiers to ensure the safety and peace of the 1.9 million people living in the region. Soldiers are also told that their duty is to pave the way for authorities to have opportunities to develop the region.

However, when we talk about human rights, it is inevitable that we discuss the two special laws, the Emergency Decree and martial law. But I have to say that we are not fighting against ordinary criminals; this is a group with a well set-up plan and a clear agenda, which is to give independence to the Patani State.

After the arms raid at the Fourth Army Development Unit on January 4, 2004, martial law was declared. On July 20, 2005, then Prime Minister Thaksin Shinawatra declared a state of emergency. In some ways, the Emergency Decree does have an impact on people's rights. Indeed, some people see these laws as giving too much power to Thailand's security forces and officials. However, we do attempt to demonstrate to the public that we perform

our duties in a proper and transparent manner. For instance, relatives are allowed to contact authorities if they wish to meet a suspect. More importantly, police officers must receive punishment if they are found guilty of abusing their power.

Martial law was not initially introduced for the districts of Saba Yoi, Thepa, and Natwawee in Songkhla province, but after bombings rocked Hat Yai, having a strong impact on the economy, martial law was introduced for these four districts.

Martial law gives authorities a tremendous amount of power but we do not abuse this power. For example, we generally only search and control the areas that are deeply impacted by the situation, such as Yaha and Banang-Satar districts in Yala.

And for as much if an impact these laws have on security, the law does not have any kind of effect on religion. Some religious leaders have even said that the existence of martial law is good, partly because it forces people to return home by 9:00 PM.

The core component of the Emergency Decree gives authorities the legal backing to detain suspects for 30 days. In fact, when suspects are detained, an interrogation unit called Ingka Yuttaboriharn is responsible for interrogating suspects brought to detention locations. However, this unit is not involved with the legal system. During the 30-day period, religious teachers will be present to help persuade suspected insurgents to change their attitudes and beliefs. This is useful because state authorities will receive more information to end this movement that is plaguing Thailand's southern border provinces.

Plese read..

Human rights during an abnormal situation: academics' opinions on human rights and security

Southern border provinces poll

by **DeepSouthWatch** | Mon, 2009-05-18 12:19

Srisompob Jitpiromsri

Deep South Watch

Center for the Study of Conflict and Cultural Diversity (CSCC) PSU.

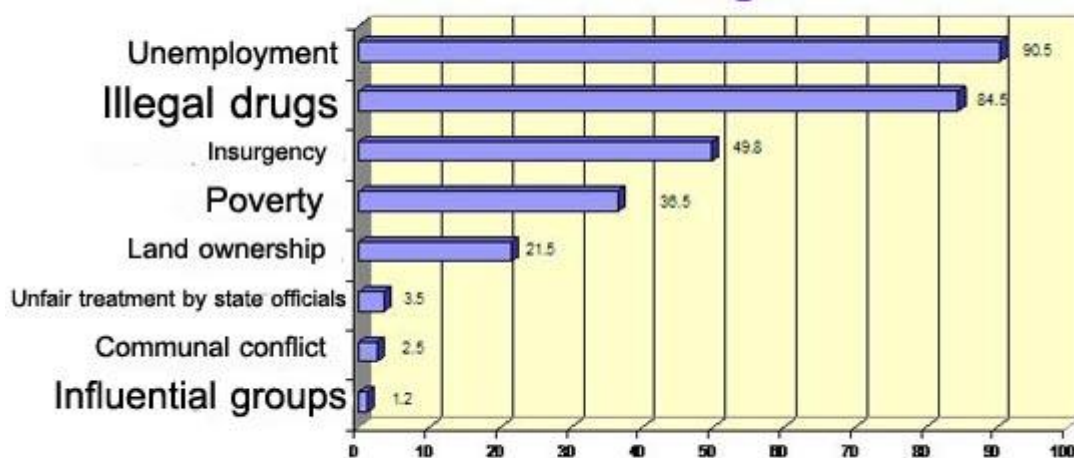
A group of researchers from the Prince of Songkla University's recently established Center for the Study of Conflict and Cultural Diversity (CSCC) conducted a survey among people in the southern border provinces. Supported by the National Research Council, the purpose of this research project was to develop a better understanding of locals' attitudes toward social, economic, and political conditions in the violence-struck region.

From February through March of 2009, the research team collected data from 1878 respondents in the provinces of Pattani, Yala, and Narathiwat, as well as four districts in Songkhla province. Of those surveyed, 956 were men and 916 were women, or 51 percent were men and 49 percent were women. 1,657 of the respondents, or 88 percent, were Muslims, while 199 respondents, or 12 percent, were Buddhists. These figures are roughly consistent with the population in the region as a whole.

When asked to comment on personal economic conditions, 1,143 respondents, or 88.2 percent of the total number of respondents, said that they had sufficient income. 699 people, or 37.4 percent of the respondents, said that they did not have adequate income. Hence, despite Thailand's current economic problems and the far south's ongoing unrest, the data indicate that majority of the people in the predominantly Muslim region believe that they have an adequate income, or at least enough to survive.

However, when asked about the most important problem facing local communities, 91 percent of the respondents said unemployment, followed by illegal drugs.

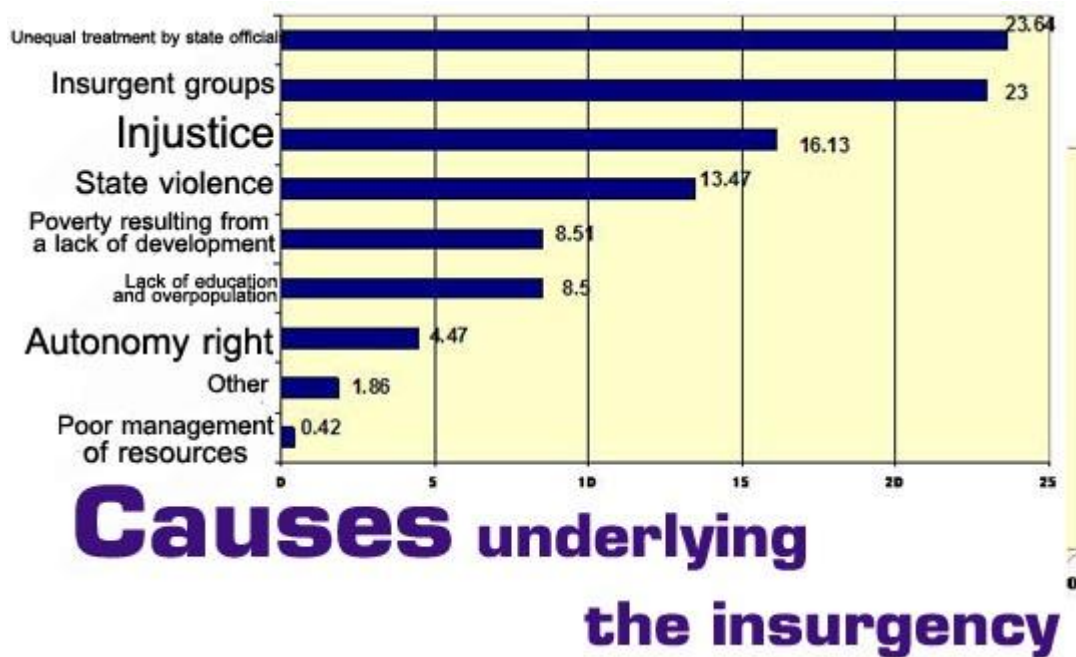
Most important problems confronting communities

These opinions show that locals seem to perceive that the current problems confronting communities in the deep south are largely economic and social. Such perceptions are reflective of the alarming rates of unemployment and drug abuse – particularly among young men -- plaguing the region. Somewhat surprisingly, respondents did not prioritize the insurgency as the top problem in communities. Respondents instead ranked this as the third most important problem.

Hence, though the current conflict and violence are viewed by locals as a key problem, more pressing issues are economic and social, specifically the often related problems of unemployment and drug abuse.

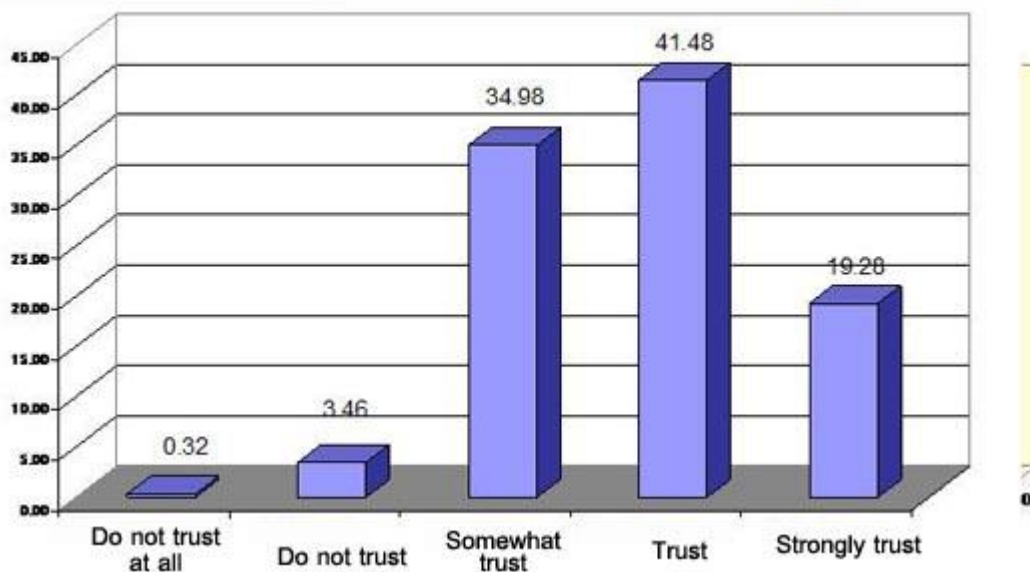
In terms of respondents' perspectives on the underlying causes of the conflict and violence, 23.6 percent ranked unequal treatment by state officials as the primary cause. In contrast, 23 percent of respondents traced the situation to insurgent groups. After these two causes, other causes mentioned by respondents included injustice (16.1 percent), state violence (13.5 percent), poverty resulting from a lack of development (8.5 percent), a lack of education among youth and overpopulation resulting from large Muslim families (8.5 percent), Autonomy right (4.5 percent), other (1.9 percent), and poor management of resources (.4 percent).

Another question relevant to the conflict and violence was whether people have trust and confidence in Thailand's current government led by Prime Minister Abhisit Vejjajiva. The data show that 41.5 percent of the respondents expressed moderate levels of trust and confidence in the Abhisit government; 35 percent of respondents said that they trust this administration; and 19.3 percent expressed strong trust in this Democrat Party-led government.

297

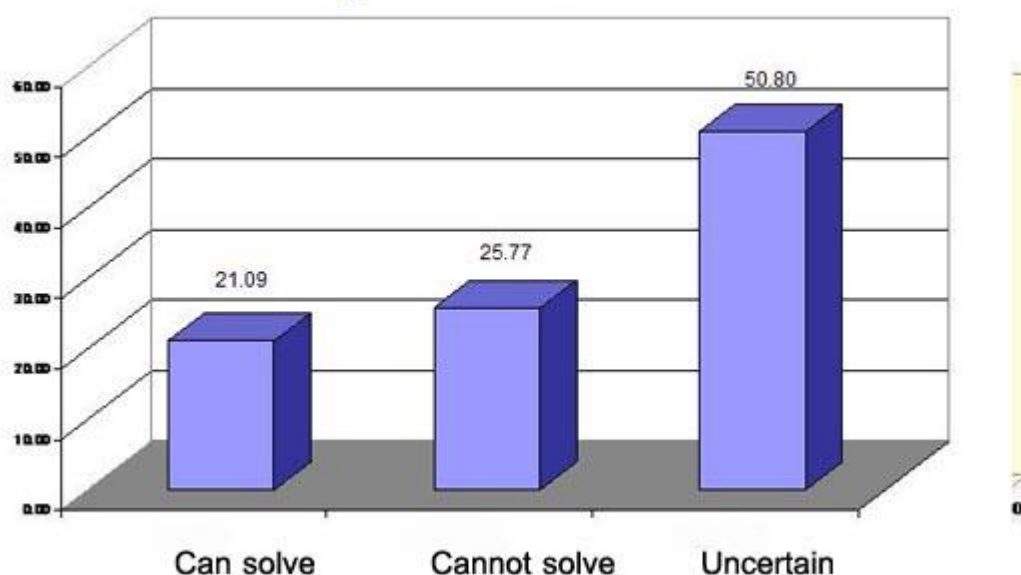
Trust & confidence in the Abhisit government

This data thus indicate that in spite of the current political turmoil in Thailand's national-level politics, the country's economic doldrums, as well as the ongoing unrest in the southern border provinces, most people in the far south seem to have some confidence and trust in the current government.

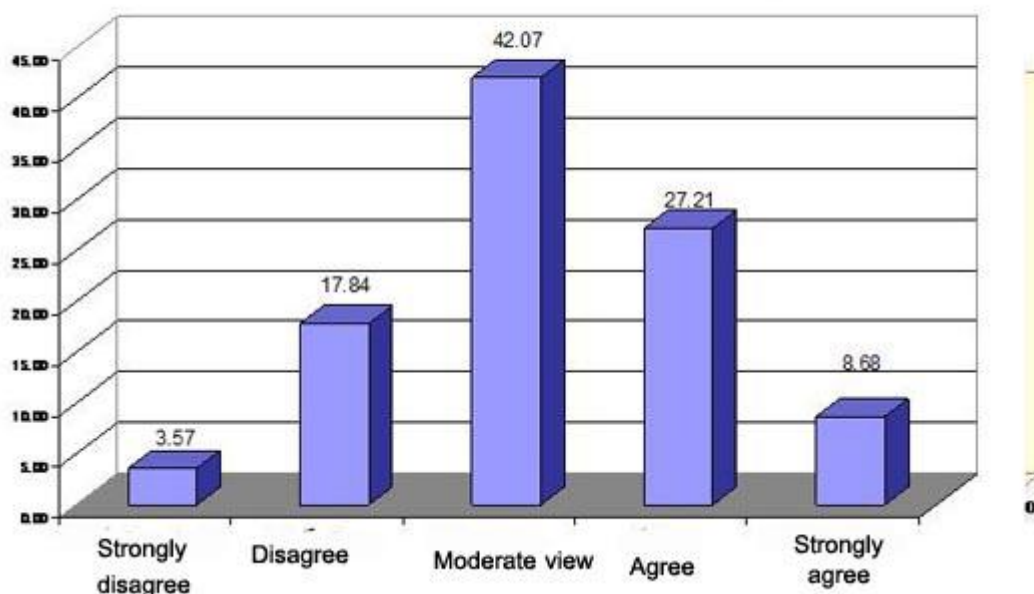
However, data from this question may be somewhat misleading. For instance, when asked whether the Abhisit government would be able to solve the current conflict and violence in the far south, respondents were not so optimistic. 50.8 percent said that they were not sure if the government could solve the problem, while 25.8 percent said the situation was unsolvable. Only 21.1 percent of respondents said that the conflict and violence could be solved by the Abhisit government.

Will the current government solve the conflict ?

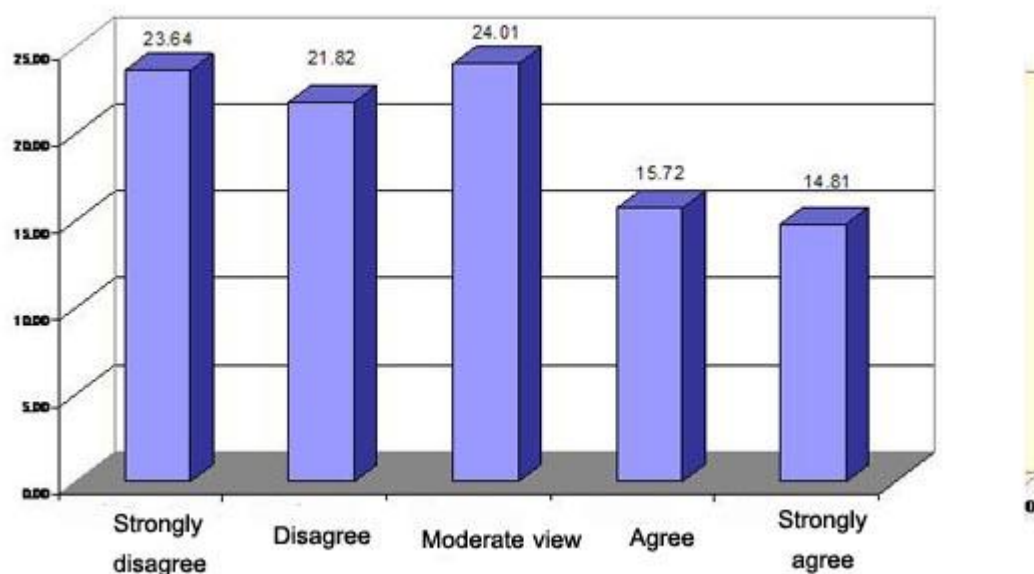
Another important question concerned opinions toward the government's plan to upgrade the Southern Border Provinces Administrative Center (SBPAC) to an institution that, in addition to its current responsibilities, would also serve as a special legal administrative unit of the Thai state. When respondents were asked if this policy would help solve the current unrest, 42.1 percent expressed moderate views. Meanwhile, 27.2 said that this policy would solve the problem, while 17.8 percent of the respondents strongly disagreed that this policy would solve the conflict and violence.

Policy of upgrading the SBPAC to a special legal administrative unit

Questions concerning security measures for the region revealed interesting responses. Respondents were asked whether the large number of military and police forces in the region should remain. 23.6 percent of respondents said they strongly disagreed; 21.8 percent disagreed; 15.7 percent agreed; 4.8 percent strongly agreed; and approximately 24 percent expressed moderate support for the government's decision to continue to use a large number of military and police forces in the border provinces.

Maintaining large numbers of military and police forces

Based on the data from this question, when the two groups that opposed this government policy are combined, they make up 45.5 percent of the total number of respondents. In other words, almost half of the respondents opposed the use of large numbers of security forces in the violence-struck region.

In conclusion, when assessing people's perspectives on politics, most people in the southern border provinces seem to have confidence and trust in the current government. However, it seems that people do not necessarily have trust and confidence in terms of whether the Abhisit administration will be able to resolve the ongoing unrest in the far south. These attitudes towards the prospects of the government to resolve the conflict and violence in the far south may in part result from the impact of national-level political uncertainty. With the persistent lack of political stability in government, most people in the far south are frustrated over successive Thai governments' inability to implement clearer, more effective policies. But for some individuals in this region that has had a long and turbulent history with Bangkok, more significant political changes at the regional level are necessary to begin to quell the recent wave of conflict and violence that has plagued this area for more than five years now.

Note: The results of this poll were first presented a press conference launched by the Center for the Study of Conflict and Cultural Diversity, Prince of Songkla University, on April 29, 2009

Updated Statistics : Thailand's Southern Violence from January 2004 through March 2009

by DeepSouthWatch | Mon, 2009-04-20 00:30

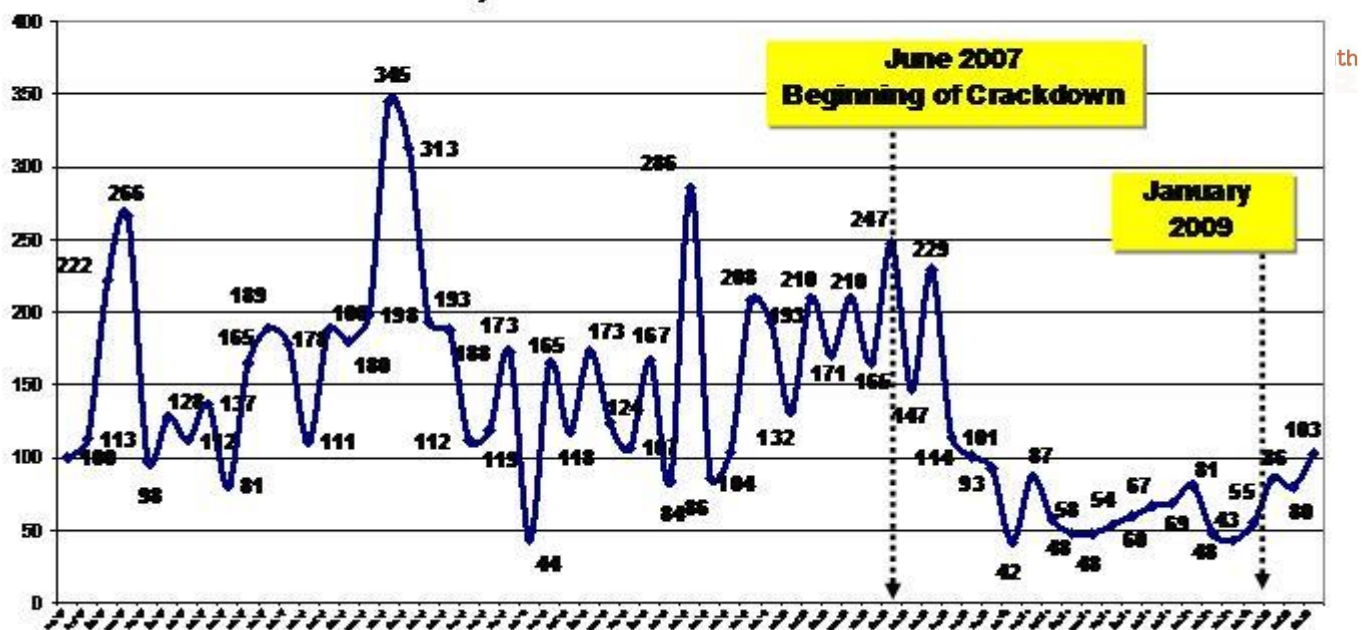
Srisompob Jitpiomsri

Deep South Watch

Center for the Study of Conflict and Cultural Diversity, PSU, Pattani Campus

From January 2004 through March 2009, there have been some **8,810** violent incidents in the provinces of Pattani, Yala, and Narathiwat, and **4** districts in Songkhla province. Violence has decreased since June 2007, when the army began large-scale operations by sending more than **60,000** troops to round up suspected insurgents, and by spending approximately **109** billion baht on security and development matters.

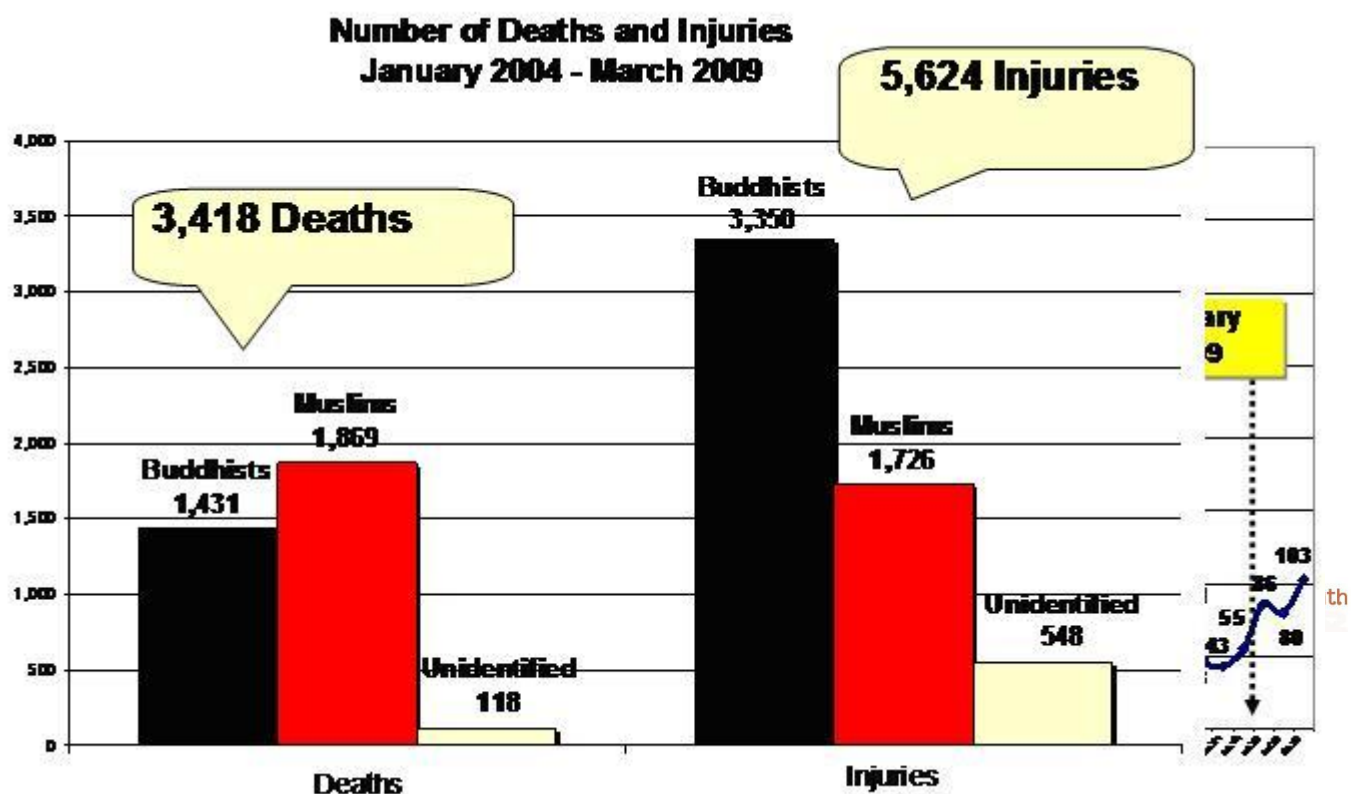
**Monthly Statistics of Southern Violence
(January 2004–March 2009)
8,810 Incidents of Violence**

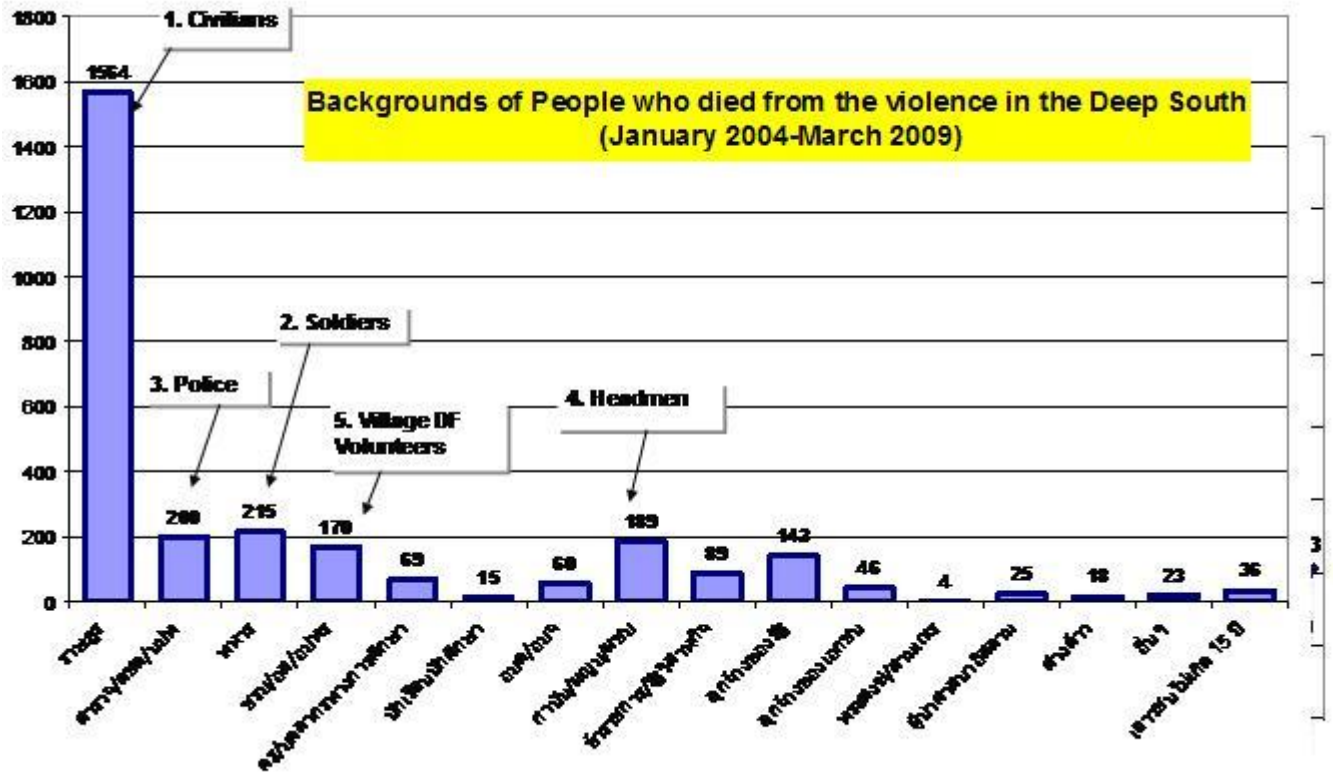
It appears that this effort to marginalize the insurgent movement has been relatively successful. Since June 2007, violent incidents have dropped from 200 per month to just slightly more than 100 per month.

By November 2007, incidents had dropped to fewer than 100 per month, a trend that continued until early 2009.

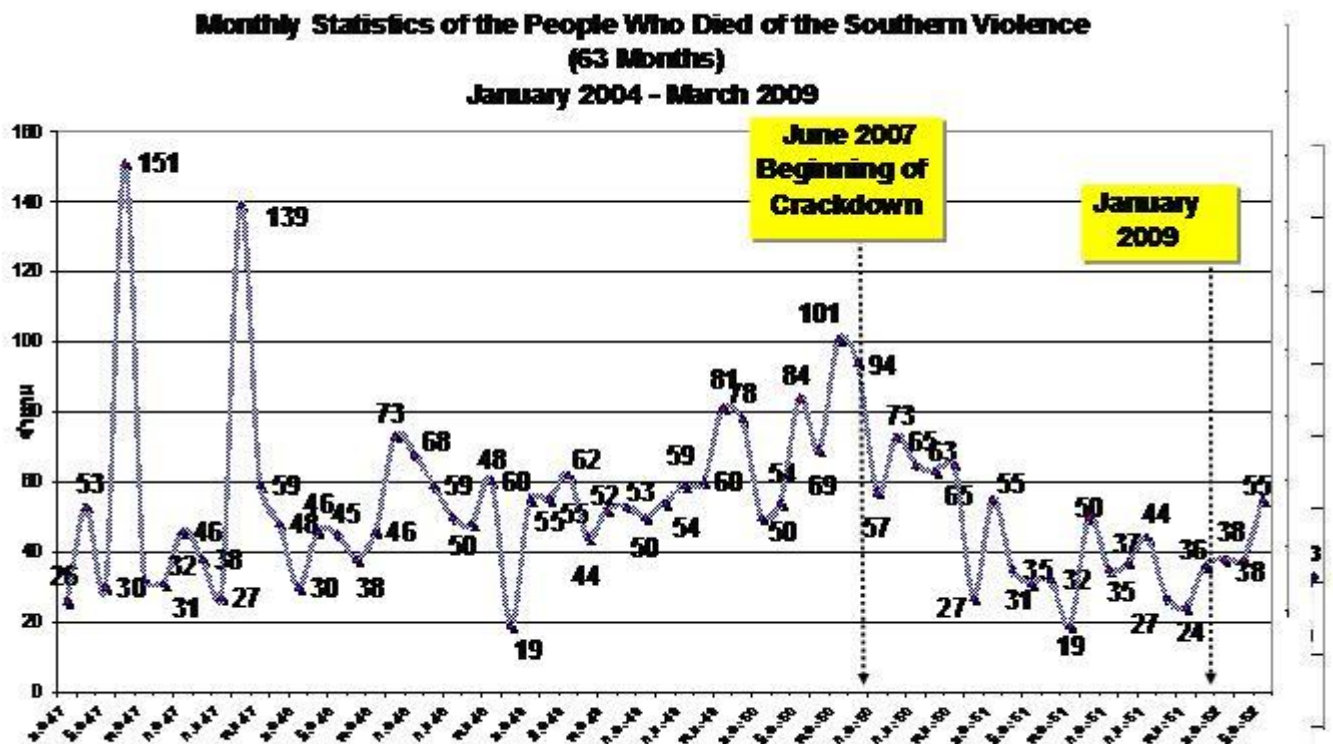
In 2009, the number of incidents has gradually increased. Through March, incidents have risen to more than 100 per month, suggesting the persistence of sustained violence in Thailand's southern provinces.

During the period from January 2004 through March 2009, there have been 3,418 deaths and 5,624 injuries resulting from violent incidents. Of those killed, 54.69 percent have been Muslims, while 41.87 percent have been Buddhists.

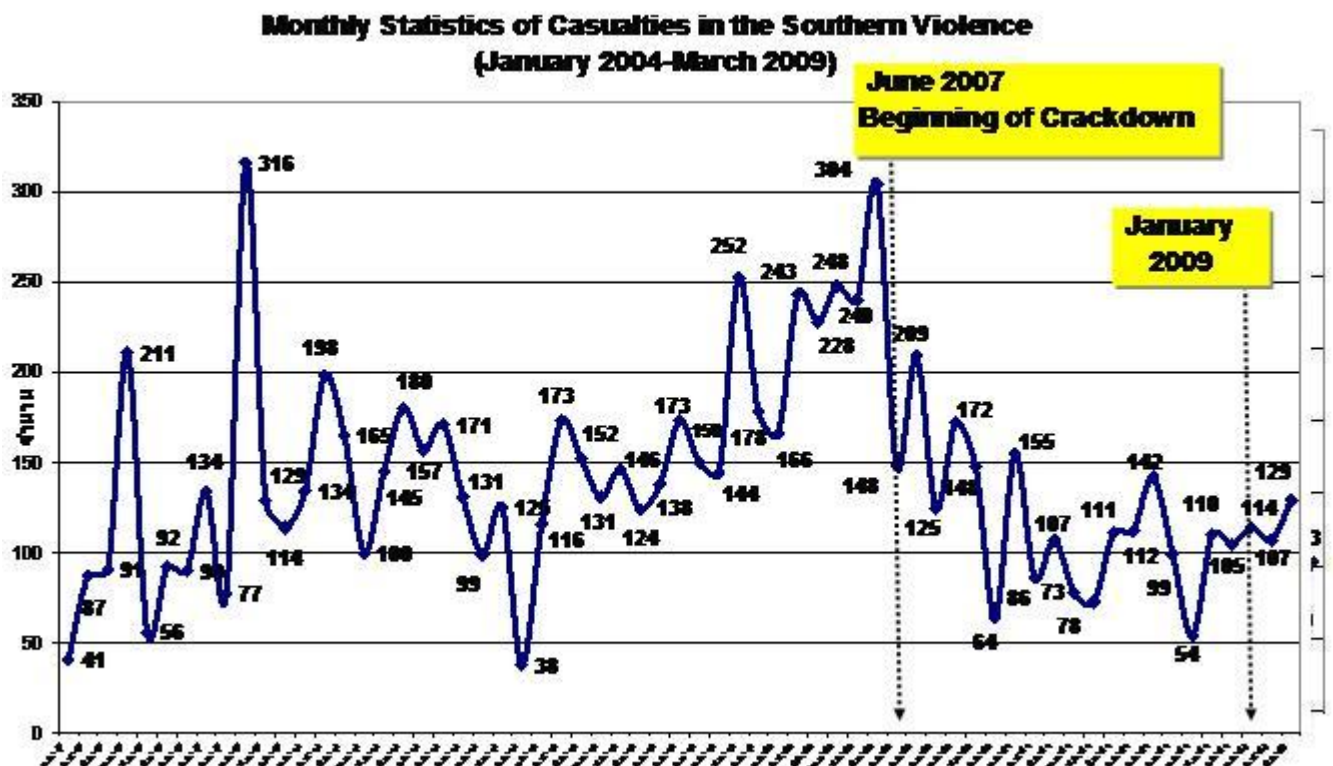

Civilians have been the primary people killed (1,564 cases), followed by soldiers (215 cases), policemen (200 cases), village headmen and assistants (189 cases), and village defense volunteers (170 cases).

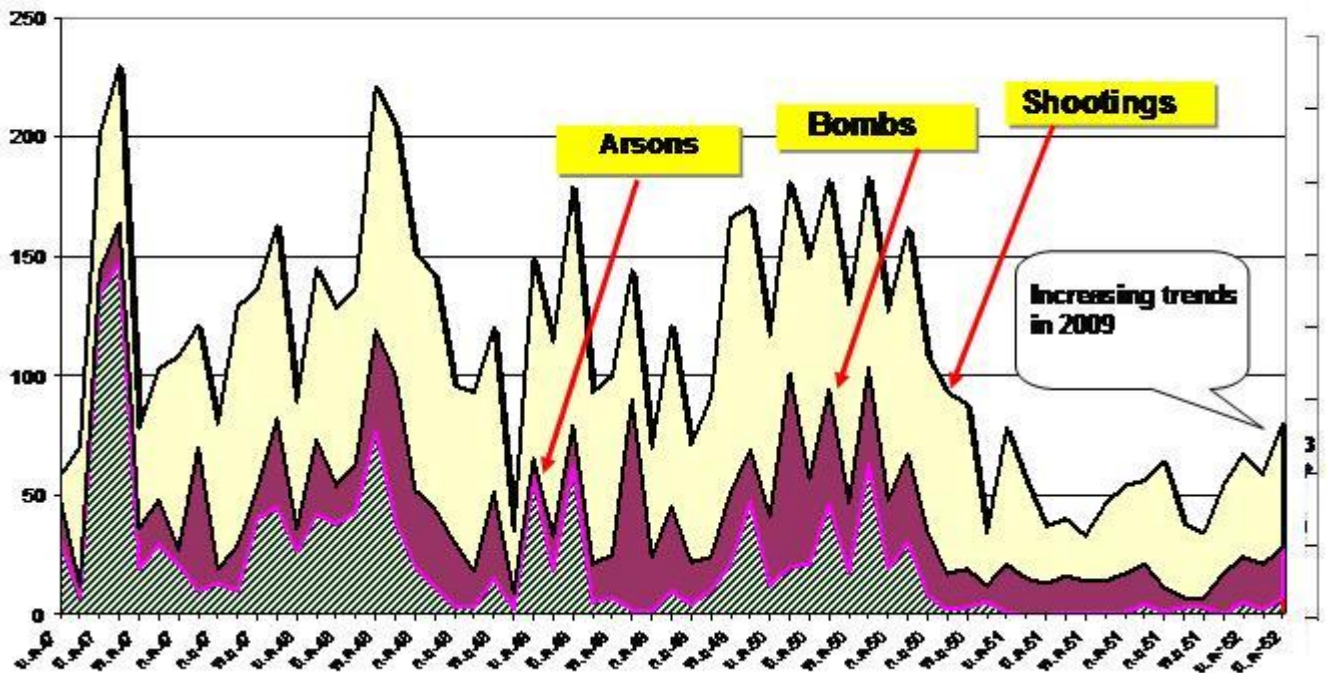

The primary method of attacks continues to be drive-by shootings on roads and highways, followed by bombings.

304

Three Major Categories of Violence in the Deep South Monthly Statistics in 63 Months (January 2004–March 2009)

The violence in the region will no doubt persist through **2009**. Insurgents have shown no effort to reduce violent attacks. Meanwhile, the continued political turmoil in Bangkok shows no sign of being resolved anytime soon. As long as Thai governments are preoccupied with maintaining political office, they will be distracted from putting forth a genuine effort to improving the situation in the southern border provinces.

Feelings from “the virtual world” – people’s hearts have separated already

by **DeepSouthWatch** | Wed, 2009-04-01 03:41

“We have tried to resolve the separatist problem, but our efforts have unfortunately resulted in creating further social divisions. We have essentially already separated the people.”

Note: On January 18, 2009, at the Novotel Central Hotel in Hat Yai, Songkhla province, the Deep South Watch (DSW) and the Southern Journalist Association of Thailand held a seminar on resolving the conflict in southern Thailand entitled Five years of fire in the south: war, knowledge, and confusion...and now what?

(ภาพ : ดุแวนันยา มีอริจิง)

000

Relationships and feelings of the people in the region

“We have tried to resolve the separatist problem, but our efforts have unfortunately resulted in creating further social divisions. We have essentially already separated the people.”

- Dr. Prael Sirisakdamkhung

Faculty of Archaeology, Silpakorn University

"Muslims in the southern border provinces and the Thai sense of virtual community"

On March 14, 2007, suspected insurgents shot and killed 9 Thai Buddhist passengers traveling in a minibus from Hat Yai to Betong district in Yala province. Within a period of two days immediately following this tragic incident, a total of 9 website discussion forums received some 1,317 postings. The first posting clearly indicated hatred toward the Thai state. Even though this person did not reveal their identity, it was likely posted by a terrorist.

Subsequent postings claimed that the terrorists in Thailand are Muslims. Many people indicated antipathy for Islam and strong sympathy for Thai Buddhists who live in the region without receiving adequate security protection. Others stated that the Thai government provides more protection for Muslims than Buddhists, and that there is no need for the government to try and reconcile relations with Muslims.

Much of the content in the forums showed strong feelings of anger and antipathy toward those responsible for the killings, and many forum participants even wondered why the Thai government did nothing to respond to the event; some even vehemently stated that the government has demonstrated strong favoritism toward the Muslim majority at the expense of the Buddhist minority in the three southernmost provinces.

Some people who expressed strong feelings of anger and hate may have been influenced in part by other postings that stated that Muslims do not love the Thai nation-state. Similarly, some forum participants wrote that they could not understand why Muslims would like to separate from Thailand and cause harm to people from other religious backgrounds.

Many forum participants also suggested that it is necessary to respond to the situation in the south with violence and other heavy-handed tactics. For instance, several people said that the people responsible for the killings should be decapitated, while many others mentioned other forms of violent punishment. Moreover, cruel, derogatory jokes about Islam were found in many postings.

Although some participants' postings demonstrated marked concern for building peace in the region, some of these same people also claimed that those groups who seek to separate from Thailand are unpatriotic. Some even suggested that those groups who do indeed wish to acquire independence from Thailand and view themselves as distinct from other Thais deserve to die.

These highly emotional postings demonstrate that many people in Thailand can not accept social diversity within Thailand's borders. Any perspectives that contrast with those accepted in mainstream Thai society are strongly looked down on.

Besides all of the aforementioned opinions, other postings claimed that Thai Buddhists in the region do not have a voice. However, a thorough reading of the forums reveals that virtually no Muslims even participated.

Perhaps most interesting is the apparent widespread belief among forum participants that Thailand's soldiers and police are the primary victims of the violence. But as Dr. Srisompob Jitpiromsri research clearly demonstrates, the number of casualties is equal between Muslims and Buddhists and the majority of victims have been civilians. Hence, this raging anger and resentment posted on these websites by Thai Buddhists toward Muslims could in part be a reflection of uneven news coverage in the Thai media

In sum, the forum postings clearly show that though we have tried to resolve the separatist problem, our efforts have unfortunately resulted in creating further social divisions in Thai. We have essentially already separated the people.

Perspectives on study results

“Dr. Prae’s personal feelings may have led her to select specific website forum postings to support her beliefs. At issue is whether her analysis reflects her personal beliefs or an objective interpretation of the forum postings.”

- Assistant Professor Piya Kittavorn,

Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani

A key question to be asked regarding Dr. Prae's findings and interpretation is do they accurately reflect the opinions overall on the website forums, or could they possibly reflect the researcher's own personal opinion? Dr. Prae's personal feelings may have led her to select specific website forum postings to support her beliefs. At issue is whether her analysis reflects her personal beliefs or an objective interpretation of the forum postings.

“Venting such strong feelings may make these people feel better, but the postings no doubt represent significant obstacles to resolving the conflict.”

- Abdul Azis Yany,

President, Club of Pondok Institute of the Southern Border Provinces

Venting such strong feelings may make these people feel better, but the postings no doubt represent significant obstacles to resolving the conflict. For example, the perspective that all Muslims are terrorists is disturbing and dangerous, as it very well could anger Muslims -- most especially those strongly opposed to the state -- and further escalate the situation. It is thus important that we refrain from expressing or publishing these kinds of feelings. The opposition in particular will no doubt be strongly offended.

In general, it is important that more recognition is given to Malay Muslim identity. Terms such as “Siyae” (Thai) and “Malayu” (Malay) were regularly used in the region among Malay speakers in the past; and even today, one can still hear these terms frequently used by Malay speakers. The use of these two words – Siyae and Malayu – is normal and should not be an issue, as they mean Thai Buddhist and Malay Muslim respectively. This is why we would like the Thai government and its officials at all levels to implement changes that give more official legitimacy to Malay Muslim culture. For instance, we would like to see the use of Malay names for villages instead of Thai names, though using the Thai or Romanized script would be perfectly acceptable.

309

deepsouth

“This is the main strategy of the opposition”

- Iskandar Thumrongshub

Local Intellectual

There have many times in which government officials have discussed the government’s strategy to resolve the problem, but these people never pay attention to the

opposition and others who speak on its behalf such as professor Prae. The government's unwillingness to listen to the opposition's grievances has led the opposition to conceal its own strategy to the government.

000

Recovering from violence and reducing its impact – the work of assistance

"The data and trends on the incidence of violence seem to show that the situation appears to have improved. But we must give more attention to in-depth details in each specific area."

- Dr. Worasit Sornsriwichai

Faculty of Medicine, Prince of Songkhla University

310

deepSouth

An unexpected incident took place when a local health office in Kapor district in Pattani province was hit by an arson attack. This shocked local workers in the medical industry as well as others involved with humanitarian work. Most of these people had thought that they would not be targeted in violent attacks. As a result of this attack, medical organizations and NGOs began to realize that they needed to adopt safer procedures. Toward this end, they looked toward the experiences of medical workers and others in other countries struck by conflict in an effort to improve safety measures.

One way in which local workers have begun to develop more effective safety measures has been the creation of a system that collects and organizes the details of violent incidents. Beginning in 2007, the Ministry of Health and the Prince of Songkla University collaborated together to produce a VIS system that collects data to better prepare for injuries resulting from violent events. For instance, the new VIS system has shown that many

victims of violence have been the elderly and children under the age of 15. This has allowed medical workers to prepare treatments that would apply specifically to people in these age groups. This system is now even being used in Satun province, which has not been affected by the violence at all.

When there is a question concerning whether the situation in the south has improved, the data and trends on the incidence of violence seem to show that it has indeed. But we must give more attention to in-depth details in each specific area. Doing so may reveal that the situation continues to negatively impact many locals.

“In the past, the Deep South Coordination Center was a recipient of other people’s assistance, but now it wishes to focus on helping others.”

- Dr. Metta Guning,

The Deep South Coordination Center (DSCC)

In 2006, the Deep South Watch Coordination Center discovered that since the dramatic escalation of violence beginning in 2004, there had been some 310 widows resulting from the violence. Because of the psychological and economic hardships that these women had confronted, the Center considered it crucial to improve the lives of these victims of violence by supporting and empowering them. Toward this end, the Center organized meetings to learn the best means through which it could accomplish this.

311

The Center has also been working with children who have been adversely affected by the violence, particularly in Pattani province. Over the last few years, there has been an increase in reports of child abuse. As a result, in some cases families do not want to have their children visit the Center. The Center found that approximately 60% of the children who enter the Center have been abused by their parents. These children tend to suffer from severe psychological problems compared with other children. In 2008, in an effort to provide rehabilitation services for these children, the Center entered into a collaborative arrangement with the Department of Mental Health. Together, the Deep South Coordination Centre and the Department of Health have assisted some 72 children.

“Over the next five years, we need to create high quality rehabilitation services for those people impacted by the violence”

- Dr. Supat Hasuwannakit

Director of Chana Hospital, Songkhla Province

A proposal for improving the treatment of patients in the southern border provinces

Hospitals have dealt with a high number of patients due to the increase in violence over the past five years. Unfortunately, this has meant hospital workers are frequently confronted with addressing the needs of numerous patients, resulting in a reduction in the quality of care hospital patients. Though it is critical that patients receive better care so that they have new opportunities in life, the proper care and treatment required for this to happen is seldom provided.

As it stands today, hospitals prioritize treating a large number of patients. While many patients may receive financial compensation for their injuries, very little moral support is provided because of this stress on treating a high number of patients.

Over the next five years, it is necessary to improve the quality of treatment for patients, and this should be accomplished under the supervision of the government. Financial support may be acquired through the various sectors and government agencies that are involved with improving treatment. Meanwhile, more local psychologists should be employed to offer assistance and support to those undergoing emotional trauma.

Analysis of assistance provided after violence

Dr. Petdao Tohmeena

Director of Mental Health Center, District 15, Department of Mental Health, Public Health
Ministry

Victims from the three southern border provinces must tediously contact several government offices before they can even receive assistance. Since victims usually receive assistance from NGOs in the region, the government can somewhat rely on these NGOs to compensate for the government's inadequate assistance.

Problematically, the government currently does not have adequate public relations that inform the people in the south about the potential services they can receive if they experience an injury from violence.

The government and all relevant agencies must provide more meaningful and more effective assistance to victims; to date, it has largely concentrated on providing financial compensation.

The government does not have any so-called “one stop service” centers where victims can receive assistance.

Statement of the Faculty of Political Science, PSU Pattani Campus, on the Current Political Situation

by bkkboy06 | Sat, 2010-04-17 14:21

by instructors of the Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani Campus.

Statement of the Faculty of Political Science, PSU Pattani Campus

In support of negotiations to solve problems, organizing referendums on amending the 2007 Constitution, reviewing structural issues with the motto "Multicolor Politics, Respecting Differences, Persevering on the Path of Conflicts"

From the burning political situation, particularly when protesters marched to various key locations in Bangkok to pressure the government to dissolve parliament and the government declared a state of severe emergency. The mentioned situation has created pressure on the Thai society, particularly for those who live in the capcity city, and could potentially lead to confrontation and direct use of force, whether from the government or from the protesters themselves.

Faculty members of the Faculty of Political Science, Prince of Songkla University - Pattani Campus, are greatly concerned about the on-going political situation and would like to express the following issues and political stances:

1.The Faculty deem that there is an urgent need to move forward and organize a referendum to amend the 2007 Constitution in order to modify political rules to be just and in accordance with the need of the majority of the people. However, this conflict cannot be dissolved by solving technical, political problems e.g. dissolution of the house and re-election, **but requires a review of all directions of national development and administration and an objective of solving all structural problems.**

2. As an institution that operates within the conflict area in the Southern Border Provinces, the Faculty deem that the current political conflict, which the Thai society is facing, is a phase of political development where Thai people are learning about diverse channels in making political movement. It is a step in the expression of opinions and political rights and liberties on the basis of collective responsibility and respect for difference of opinion.

3.The current situation of conflict that is present in the capital has a common characteristic with the situation in the South, i.e. the "prejudice" that has been created and re-manufactured under the different colors of the shirt and differences in political ideology. This "prejudice" will become the conditions for a prolonged war of negative

sentiments between the masses. **We would like to call for all sides to stop the creation of prejudice against each other, which would harm the Thai society in the long term.**

4. Therefore, the Faculty encourage all sides in the society to endure the conflict and **face each other to negotiate and solve the problem of differences of political ideology** at this present time.

We agree that dissolution of parliament is one of the essential ways to solve this problem-at-hand. However, the solution to the problem must also include amending political rules, paving a way towards political development and national administration through direct participation of the people to amend political rules to be more fair and in accordance with the need of the majority of the people in the country.

In term of expression of opinion on policies, which requires a facilitating public space, all actors must have freedom and fair rights in expression of political opinions in a peaceful manner and not be threatened at any time and place.

Lastly, the Faculty would like to extend its emotional support to the Thai people to be strong and go through this crisis of conflicts without prematurely denying, having boredom, or detesting politics. Our demands are for "negotiations to solve problems, organizing referendums on amending the 2007 Constitution, and reviewing structural issues" with the motto of "Multicolor Politics, Respecting Differences, Persevering on the Path of Conflicts"

Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani Campus

10 April 2010

Latest Update: 100 Clips, 100 Voices, 100 Views on One Question: Governance and Administration of the Deep South

by **bkkboy06** | Mon, 2010-03-22 01:30

Latest Update: 100 Clips, 100 Voices, 100 Views on One Question: Governance and Administration of the Deep South, the Way it Should be?

(all translations are from Thai or the Thai subtitle -> English)

Title

Mr. Magata Ma

Former President of the Narathiwat Islamic Association

"The idea of General Chaowalit appears to be the most concrete approach in solving the problem. It is a model of decentralization to the local area. In the past, the problem could not be solved, but General Chaowalit's model should be able to solve the problem. It is the most democratic approach. It is a form of democracy."

royclip_002.flv

Acting Sub Lt. Adul Wan-sakul

(Regional Manager) Charoen Phokrapand Co., Ltd.

"In Pattani Province, as most people practices Islam, so the administration in my personal opinion...what the people want the most...is for the person who take care of this area must be a Muslim as they would have a better understanding of Islam. As for the format, I think that at the very least, the people must have 100% of their voice heard. I mean, with regard to identity, religion, and culture, I still agree with the administrative practice of the Pattani City model. This way, people can solve problems by themselves, but they will be a part of Thailand under the Constitution."

royclip_003.flv

Sitiaesoh Dureh, PharmD

Nong Chik Hospital, Pattani

"The most appropriate form of administration here, in my own view, I think that it should be

in a form which is acceptable to most people here, and can be used in the context of the people here, but still be under the Constitution of Thailand"

royclip_004.flv

Mrs. Kholiyoh Hali

Resident, Baan Som, Tambon Kuan Noli, Khok Pho District, Pattani Province

"Well, if possible, in the 3 provinces the people should be given more power. Well, the idea about autonomy, city state, or that kind of thing...it's something that people here do not have a really deep knowledge about. The best approach to solve this issue is to find a way for the villagers to live well and have more power to work, to take care of themselves."

royclip_005.flv

Mr. Afiq Haji-arun

Student, Faculty of Science and Technology, Chemical Engineering Major, Freshman
Prince of Songkla University, Pattani Campus

"In my opinion, the politics and administration...I think that it is appropriate to use a system that covers all aspects of administration. For example, in electing the leader of each locality, the people should be able to know...if mean, all of the people in the community should know who deserves to be the elected official. Let the people vote around...like, 10 persons...then, let there be...let there be inputs of opinions from academics or those with knowledge, the educated people, on who should become the people...or as appropriate."

317

deepsouth

royclip_006.flv

Mr. Sakda Pithakkumpol

Former Vice President of the Pattani Fishery Association, and former President of the Pattani Province Chamber of Commerce

"I propose that there is an election for the governor of all 3 provinces. Why? Because the governors, in the past, the governors would be appointed. They did not connect to the people. They were only interested in their bosses, because their bosses could give them rewards or punish them. Who are their bosses? The Permanent Secretary of the Ministry [of the Interior] [and] the Minister."

royclip_007.flv

Miss Supaporn Panutnachee

Deep South Watch

"An appropriate model of administration, in my own opinion, I think that the decentralization of power to allow the local people to participate in governing themselves together under the Constitution of the Kingdom of Thailand, for everyone to have as much involvement as possible. I think that this is important and appropriate for the locals as it would allow them to preserve their identity."

royclip_008.flv

Mr. Salman Sirako

Lead Singer, FIKLI (band)

"For the administration of Thailand, there are various positive and negative characteristics. There are some good points, but there are deficiencies as well, particularly the administration in the 3 southern border provinces. If there is a special model of administration, I think that it would be a good idea as it would be more in the Islamic format, as most people in the 3 provinces are Muslim. Therefore, those involved, whether they are the representatives, senators, or MPs, if the principles of Islam are brought [into use], in which we already have the model of the Nabi of Sabah. If we bring the administrative model of the Nabi of Sabah into the 3 provinces and we use the Islamic principles in governance, I think that it would be more in accordance with the needs of the people in the Deep South."

318

deepsouth

royclip_009.flv

Mrs. Wanporn Hayi-yusoh

Officer, Parole Bureau

"On behalf of the people, the locals in Pattani Province as I was born and I grew up here, on the problems that have been going on over the past 5 years, I would like to summarize in short: I would like to see the promotion of education. The creation of divisiveness and division of idea are because of [the lack of] education. If the educational basis is weak, then when those things are fed into the mind, those kind of things, people would not be able to tell what is good and what is not good. So I would like the authority, let's see the Provincial Authority as I work for the Pattani Province...I would like the municipality or government agencies to promote education from the primary level and emphasize on unity. If these 2 things are done together at the same time, I can assure you that the on-going problem would decrease."

royclip_010.flv

Mr. Thirayuth Hayiyusoh

Civil Service Officer, Pattani Province

"I would like to see the 3 southern border provinces as a special administrative region, but this does not mean that it would be completely separated from Thailand, but it should be like the Pattaya City Special Administrative Zone. It would not specifically cover the 3 provinces, but would be divided into each province, namely the Pattani Special Administrative Zone, Yala Special Administrative Zone, and Narathiwat Special Administrative Zone. However, there must be special laws to support the establishment of these zones and must look into how the government administrative practice would be most appropriate for the way of life, customs, traditions, and culture of this area. In my opinion, I agree with some issues that the people have been requesting, but a part of me - in the government's perspective - would say that ...should not hang on to bias, to the long-past issues - ancient history. Don't be fixed on the problem of violence at present. It must be open for people to participate and voice their opinions and listen more to the opinions of our brothers and sisters, the people, to make a policy and find a solution together. Consider the needs of the government, and consider the needs of the people, in order to find a solution that is most appropriate for the area."

319

deepsouth

royclip_011.flv

Mr. Yumdee Jeejai

Student, College of Islamic Studies, Islamic Laws Major, Junior Year

Prince of Songkla University, Pattani Campus

"I would like to see the 3 southern border provinces to be a special administrative zone. The laws and regulations on Muslims would not be enforced on Thai Buddhists. Islamic laws are strict, so if these laws are enforced on Thai Buddhists who are another ethnicity, then the administration would not be with ease. So, it is very necessary to use Islamic laws in administration. [As for] the on-going situation, I would like to propose the local people to solve the problem by themselves. I don't want to see outsiders solving the problem because they do not know the area, the tradition and culture of the local area. So I want there to be peace in the area where we govern ourselves."

royclip_012.flv

Mr. Sulaiman Haji-putih

Student (Pattani), Faculty of Islamic Studies, 4th Year, Yala Islamic University

"Asalaam aleykum waramatullah. The form of administration of the 3 provinces that we've heard about a lot is that of the Pattani City. In my opinion, the administration must consider the reality in the 3 provinces. The things that are being said here are about how to earn the autonomy to govern ourselves, but discussions on the form of administration are not being seriously made. In my opinion, if we call for autonomy in the area but those who come to lead us are politicians, then it would be the same scenario all over again. But [what] if we have leaders who are ulamas, who put the religion first?"

royclip_013

Mr. Arthit Wangphungchai

Student (from Petchburi), Faculty of Islamic Studies, 4th Year, Yala Islamic University

"Bizmillah il-rahman il-rahim....Actually, I have a proposal. As I have listened to various academics, I agree with the idea of establishing the Pattani City. This is a historic region consisted of various ethnicities, the Melayu, and various religions, so there is a need for justice. The locals should be to make decisions with consideration for their real needs, the objective of which is to allow them to govern themselves and use the drafted legislation among themselves that would fit the people in the region."

royclip_014.flv

Mr. Krisada Boonyarach

Governor of Yala Province

"In my opinion, the most appropriate form of administration in the Deep South, as the governor under the current system, I want to see the kind of administration that would allow my fellow citizens, my brothers and sisters, to have a better living: a good quality of life like the general population. For example, the [system should allow the] children of the people to be educated. Once these children are educated, they should be able to graduate and hold good positions, have good moral characters and do not get involved in bad things. So in my opinion, the form of administration could be in any form that allow the people here to reach that goal."

royclip_015.flv

Mr. Mursidee Kalor

Young Muslim Association of Thailand (YMAT)

"If you ask me, the kind of governance and administration that I would like to see, the ideal form that I would like to see in our region, I want to see governance and administration in

which the state decentralizes its power based on understanding of the tradition, culture, or the sentiment of the locals, as governance and administration - when discussed in term of "globalisasi" or globalization - is now very advanced in many countries."

roycip_016.flv

Mr. Abdulrohman Morlor

President, Student Organizations Administrative Organization

Prince of Songkla University, Pattani Campus

"In term of Pattani City under the Thai Constitution, in my personal opinion, it is still problematic. If you look at the clarity, you can see that it is still not very clear. In reference to Mindanao or Aceh, if we really look at the problem in the local area, there's an issue of sensitivity. In Aceh, there was a shared basis of religion and ethnicity, yet there were problems. But here, there are differences on the basis of religion and culture. So, how "special" would this "special administrative zone" be? Furthermore, how much sincerity is government willing to offer to really solve the problem? Right now, there are problems even on the issue of bi-lingual administrative system, and we're just considering the demand on the usage of languages alone here. With regard to the "special administrative zone", I'm afraid that it would be like what academics refer to as a "change of location": changing from the old sack to the new sack. The locals still have the same level of opportunities, but it's just the name that is changed from "Pattani Province" to "Pattani City".

321

deepsouth

royclip_017.flv

Mr. Abdulroning Yusoh

Businessman, Narathiwat Province

"For the present administration, I feel like we're the stepchildren. Before the insurgency, very few Muslims had an opportunity to enter the civil service. So I agree with the administrative system in the form of Pattani City, which is a form of self-governance, similar to the administration of Phuket, Pattaya or Bangkok. People there are already governing themselves, so why do they not allow it for us? Actually, it's not a problem. We can also copy others, if we look at the form of administration in many countries on Earth that are inhabited by Muslims."

Babo Yi Haji-nima

Darul Ulom School, Yala Province

"Alhamdulillah, the question on which form of administration in the 3 southern border provinces would be best. In my viewpoint, [it would be] being under the constitution but with strict implementation of the Koran and the sunnah. Now, the problem with that system is that solving all problems, the Government must not be wary, but let the people have their freedom, let the implementors in the area have their freedom to act. The practice of the Prophet in Medina should be followed, and the Sura Yusuf in the Koran must be studied. Such practice was implemented in Egypt 5,000....7,000 years ago. Nabi Yusuf was a prophet but he was under the rule of a monarch, who at the time was Raya. The monarch gave the power to Yusuf to do everything by himself, so there was a place in Egypt during that time that Yusuf ruled, and the place was prosperous and with safety to the lives and properties of the people at the time, greatly. That was the history that was written in the Koran in Surah Yusuf, in which Allah (SWT) had scripted and recorded in Surah Yusuf. This was the proposal that we made to the Thai government and this had been made in writing. So, as I have been talking for some time now, please [excuse me]."

Mr. Muhammadrodi Jeh-Dahing

Somboonsart Foundation (Pondok Dalor), Pattani Province

"If we would observe the forms of government in many places on Earth where Muslims reside, we can see that Muslims use the Koran and the words in the Koran as the laws of their lives. No matter whose rule they are on, the Koran and the Hadith cannot be abandoned. In the Koran and the Hadith, there are rules on the human way of life from birth until death, so the Constitution of a non-Muslim country will only cover the way of life. Whatever God forbids, they will not do to satisfy their own pleasure, e.g. loan interest, drinking alcohol, etc. all of these things are already forbidden and they will destroy people's lives. But for their own interest, humans allowed them to be legitimate, even though they are forbidden in the religion. So, for Muslims, the Qur'an and the Hadith must be used as the laws of life and will not contradict the Thai Constitution, as the Qur'an and the Hadith were created by God to be the rules of life for all mankind on Earth."

royclip_020.flv

Mr. Adinant Hasanee

Board, Masjid Community Radio, Yala Province

From what I have heard and seen, the most appropriate model would be the New Zealander Model. If there is to be peace, then the first thing that is needed is justice and respect. In New Zealand, although there are many Westerners and Europeans moving in, but the natives are respected. When there is respect and justice, the land will be peaceful. In any country, if

people can live with happiness, then there would be no unrest and they would accept being the entity of that country. So the best model is that is New Zealand, it's just that we will need some time to solve the problem."

royclip_021.flv

Miss Dawan Wichiansrang

Student, Faculty of Liberal Arts, Regional studies Major, 4th Year

Walailak University

"Well, in my opinion, I think that administration in the 3 southern border provinces should allow for the locals to have a greater role, not when a superior is from the outside and give orders for the locals to do. There should be a role of power, a chance for the locals because they will know what the real problems of the Deep South are.

royclip_022.flv

Walakkamol Jangkamol

Instructor, Faculty of Communication Sciences

Prince of Songkla University, Pattani Campus.

"For administration in the Deep South, if the question is whether the idea is a novelty, I think that the idea is a general concept of decentralization that people in any region also desires. It is an administration in which power is actually decentralized and transferred to the local area. I want people, particularly those from all identities, religions, and races, to be involved in the sharing of interest or being involved in politics. If you ask whether the idea is unusual, it is not. It is a process of decentralization in modern democracy, right? But the thing with the issue is that as this area is full of conflict at present, when somebody presents this idea, then it becomes a big issue. Whatever name we use to call this idea, but if this is the idea of administration, then it is something that is desired by all groups."

royclip_023.flv

Mr. Arong Niteh

Resident, Narathiwat Province

"The most important thing is the distribution of power and distribution of law enforcement in the Deep South. In term of law enforcement, we should apply the principles that are in accordance with the way of life here: the shariah. When we talk about the shariah, the laws have to be seriously enforced in the Deep South: for punishment and correction. If the shariah is truly enforced in the Deep South, it will go deep down to the family level,

empowering the Muslim society in the area. I believe that if shariah laws are seriously enforced, the next step in participation and management of conflict will be achieved as well."

royclip_024.flv

Mr. Ibrahim Yanya

Independent Academic

"The chronic problem that has existed until today is the problem of relationship with the officials. Most people here practice Islam and use the Malay language, with a Muslim Malay way of life and are not against the principles of Islam. The form of administration that is appropriate for this area, in my opinion, is to give autonomy on this matter and open up the space. I want to government to provide fairness and create justice in its work, whether in policy or on other matters, and make this area a special zone."

royclip_025.flv

Mr. Nimukbar Waba

Member of Parliament, Pattani Province, Puea Paandin Party

"The form of administration, that we all have generally known that...umm...the problem here has accumulated for a long time. The majority of the people here are Muslims of Malay ethnicity, so governance and administration here must give the rights in governance and administration to the locals, as appropriate. If we do it that way, then the problem can be solved."

324

deepsouth

royclip_026.flv

Mrs. Tehawo Salae

Head of Coordination for Rehabilitation of Orphans in the Deep South

"Democracy that is not on par with international principles, as exists today, has caused the people here to fight for their democratic rights. But actually, there is a ceiling to the Islamic paradigm. There is a, what you would call "limit", a "fense" in living together, whether among women or men. The form of administration that should be appropriate for us in this definition is the one that allows us to live together amidst diversity and respect each other, to govern the people here to live among diversity has never been an issue before. It was born just a few days ago. These words should not come out of a great figure, but rather from ordinary persons."

royclip_027.flv

Mr. Idris Mahla

Student, College of Islamic Studies, Middle East Studies Major, 4th Year

Prince of Songkla University, Pattani Campus

"The form of administration of the Pattani state, in my opinion, I want the Pattani state to be ruled independently, to let the people of Pattani City play a role in drafting laws and make it a special zone so that people in the Deep South can govern themselves and be able to....let out community live in comfort and peace."

royclip_028.flv

Mr. Abdul-rahman Haji-salaemae

Student, Faculty of Education, Counseling Psychology Major, 4th Year

Prince of Songkla University, Pattani Campus

"It should have been done a long time ago, instead of waiting for the troubles to take place. I wish to see changes in all agencies. I want there to be an Islamic state, not a country, but a state with the rules of shariah. Whoever the ruler may be, the rules and laws used should be the shariah that cover all contexts of life here. I want to see a change in governance with this shariah because I firmly believe that it will be paradise. I want to see the South as the land of peace at long last."

325

deepsouth

royclip_029.flv

Miss Arida Samoh

Student, Faculty of Education, General Sciences Major

Prince of Songkla University, Pattani Campus

"As for the opinion on which type of administration would be best implemented in the Deep South. As the majority of people here practice Islam, and I also practice Islam, I want to see the form of administration with the principles of Islam. If the question is whether it would be selfish, I think not, because the form of administration with shariah has an element of science and universality to it. We don't have to name it as an administration under Islam, but we should look at the content and the context of administration. I want people to open up their minds and see that it would be best to use these laws here."

royclip_030.flv

Miss Paweena Sriprasomthongnga

Student, Faculty of Management Science, Public Administration Major
Prince of Songkla University, Hat Yai Campus

"It seems like the Thai Muslims rose up to fight against something, but the Thai Buddhists should not be forgotten. They're there too, you know. The system of today is already good in term of democracy with the monarchy as the head of state. The thing about culture, or religious diversity, or ethnicities is not only found in Thailand, but in all countries all over the world, where people come to live together. It's more about understanding. It's like living in a family where there are compromises. In Thai history, people have lived together for a long time. Buddhists and Muslims have lived together for a long time. Thailand can only be a unitary state with the monarchy as the head of state."

royclip_031.flv

Miss Waesameeroh Mae

Student, Faculty of Education, Thai Major
Prince of Songkla University, Pattani Campus

"In my personal opinion, as a local who lives in Pattani and a student in the area. I believe that if there is autonomy with the government as the background, it would be nice, as administration in the form of autonomy would allow for people in the area to govern themselves. They can be governed in the form of a father ruling over his children, with a greater degree of closeness. The things that are happening right now are due to the distance of the father. The capital is like the father, right? The people living in the periphery are like the children. This distance has caused people to feel like they have been abandoned. There is a need for sincerity. Because even if we govern ourselves, however a good job we do, but if no one sees the importance of this point, I think that it would still fail before it is done."

royclip_032.flv

Mr. Suthipong Chantharawiroj

Secretary of the Muslim Attorney Center

"In my opinion, in politics and administration in the Deep South, I agree with the notion that this is an area with special identity, the language, the beliefs and cultures are of a special character. Administration requires autonomy, but there must be reflection of sentiments and opinions of the people and use of natural resources for people here. There must be a change in the judicial system as well. Many people propose the decentralization system of 7 elected governors. I think that election of governors is a good idea, but the format is what worries me. If elections are held by the old format, with vote buying, with election canvassers, with

influences, we would get the same group of ruling elites, with the old balance of power, and the grassroot people will not gain as much benefits as they are suppose to with this decentralization. Thus the election of the governors will be a very important issue. The last thing is with the principles of Islam. We have to look back and see how the sunnah chose a leader. He used these principles and a leader who was understanding of the people, fair, economical, and did not seek interest for themself or their cronies."

Background and Biography of Pol.Col. Somphian Ek-somya: a Tragedy of the Royal Thai Police

by **bkkboy06** | Mon, 2010-03-15 11:17

Chaiyarong Maneepiluk

The death of Pol.Col. Somphian Ek-somya, Director of Bannang Sata District Police Station, Yala Province, from ambush by bombing followed by shooting by weapons of war by the separatists in Baan Tab Chang, Tambon Taling Chan, while leading forces to pressure the insurgent collaborators as an "informant" notified him that "collaborators" of "the square-faced" or Yugimuri Jeh-dimae", an important leader active in 2 Amphoes (Districts), namely Bannag Sata District in Yala, and Sri Sakorn District in Narathiwat, consisted of 8 members with more than 10 arrest warrants, with a notable one being killing and tanning of Mr. Malae Mongadeng, former Village Chief, and 3 associates in Bannang Sata District, all of whom were Pol.Col Ek-somya's men. The insurgent forces were brought into the area in late 2008 to cause terror in the area during the days before the political chaos in Bangkok.

And that was the "last" operation of Pol.Col. Somphian Ek-somya, or "Sergeant Phian the Iron Leg", the nickname of a police officer who had defended the land and the people with his "life", giving a curtain call to the life of a warrior and a fighter of the Budo mountain range after more than 40 years of service.

Pol.Col. Ek-somya was a graduate of the 15th intake of the 9th Division Provincial Police Academy, class of 1970. After graduation, he served as the Commander of the Suppression Platoon and remained stationed at Bannang Sata Police Station, particularly during the time when the TM (Thai: ขบวนการ), or the Terrorist Movement) became more violent in the area. He followed Pol.Lt.Col. Sanit Pianthong, Chief Detective of Bannang Sata Police Station (rank at the time) to suppress the TM and resulted in justified homicide of more than 100 justified homicides, causing fear among the terrorists. Cerca 1976, Pol.Sgt.Maj. Ek-somya clashed with terrorists under the command of Mr. Latae Cho-bantang in Moo 4, Tambon Bannang Sata, Bannang Sata District, and accidentally stepped on the terrorists' anti-personnel mine, nearly severing his left leg. From his determination and success in suppressing the terrorists, he was awarded the Member of "The Rama Medal for Gallantry in Action" of the Honourable Order of Rama, and the Royal Thai Police provided a special quota in the Commissioned Officer Program without entrance examination. After graduation, he was briefly transferred to the Immigration Police in Songkla Province for a period of time, before requesting transfer and remained in service in the Deep South, yet he received some complaints and must leave the 5 border provinces for a period of time. After the incidents of unrest in 2004, Pol.Col. Somphian Ek-somya was requested to the area to

suppress the insurgents in Bannang Sata District with the title of Director of Bannang Sata Police Station in 2007, using his experience and familiarity with the area to surround and search the insurgents, resulting in 22 justified homicides of criminals, yet he also was always the target of attacks by the opposite side. The leader of the insurgents in the area announced a bounty of 1 million Baht and 40 goats on Pol.Col. Somphian's head to whoever could take his life.

In addition, Pol.Col. Somphian Ek-somya also received royal decorations and certificates from many agencies, namely: 1. Freeman Safeguarding Medal (Second Class, First Category) ; 2. "Distinguished Combat Service" Certificate from the Ministry of the Interior; 3. Territory Defense Salutation Medal from the Ministry of the Interior; 4. Certificate of Honor for Protecting the Country with Sacrifice from the Veteran's Organization; 5. Certificate of Excellent Crime Suppression Service from the 9th Region Provincial Police Command; 6. Selected as Outstanding Alumnus of the 9th Region Provincial Police Academy; 7. Letter of Recognition from the Southern Border Provinces Administrative Command (SPBAC), all of which recognize and praise him as a protector of national security, the prosperity of the land, and the peace and tranquility of the country with strength and sacrifice, etc. After long and extensive service in the region, his family became concerned and request change of surname, while Pol.Col Ek-somya later requested a reversion to his old surname for himself, while his wife and children keep using the new surname.

As for the achievements of Pol.Col. Somphian, since receiving an order to become the Director of Bannang Sata Police Station, the significant ones are as follow:

1. On 1 August 2007, Pol.Col.Somphian Ek-somya received report from a reliable source that terrorist criminals led by Mr.Suriming Pohsa and approximately 8-10 associates appeared and held a meeting at a house without number, Moo 5, Tambon Bannang Sata, Amphoe Bannang Sata, Yala Province, property of Mr. Isman Braheng, to plan terror attacks in the area. Pol.Col. Ek-somya then gather forces to plan the arrest of the mentioned insurgents. As the target house was located in the village on a narrow dirt road and its entrance and exit points were surrounded by other villagers' houses, which were also likely to be insurgents, there was a high risk of being ambush. Therefore, the operation required speed, agility, teamwork, and must proceed according to the tactics in the shortest time possible. The operation resulted in the death of 5 insurgents, 5 firearms and a large amount of supply were confiscated, while all police officers were safe.

2. On 18 August 2007 at approximately 0600 hours, Pol.Col Ek-somya joined forces to

arrest target subjects in Taloh-Sumae Village, Amphoe Krong-pinang, Yala Province, and exchanged fire with the terrorists for approximately 5 minutes, resulting in one dead insurgent, one confiscated 11-mm pistol, while the police officers were safe.

3. On 30 October 2007, Pol.Col. Ek-somya brought officers to track and arrest criminals at Moo 2, Kulong Village, Tambon Taling Chan, Amphoe Bannang Sata, Yala Province, according to reliable sources and exchanged fire with the terrorists for approximately 20 minutes. There were 2 insurgents dead at the scene, 1 pistol was confiscated along with a number of supplies.

4. On 29 January 2008 at approximately 1600 hrs, Pol.Col. Ek-somya joined forces with the military and the administration to pursue criminals in the area of Buka Sakae Village, Moo 1, Tambon Bacho, Amphoe Bacho, Yala Province, and exchanged fire with the terrorists, resulting in the death of Pol.Sgt.Maj.Sorasakdi Raknai, Plat.Cmdr.(Suppression), Bannang Sata District Police Station, by gunshot wound, as well as 1 dead criminal, later identified as Mr.Sulaiman Apibanbae, a high-priority suspect according to arrest warrants of Yala Provincial Court for many cases.

5. On 19 April 2008, after receiving report from reliable source on 18 April 2008 that insurgents led by Mr.Hayizagariya Hayisamoh, a key insurgent leaders, and approximately 13 associates appeared and were hiding in the area of Tuerah Village, Moo 8, Tambon Bannang Sata, Amphoe Bannang Sata, Yala Province, Pol.Col. Ek-somya joined 3 combined forces to surround and search the target area. The operation was difficult as the area and the premises were full of insurgent collaborators. Thus the tactic was changed to moving forces across the Pattani River, which was located opposite the target, in order to eliminate chances of making warnings. Pol.Col. Ek-somya then led forces across the Pattani River using river raft and floated together across the strong tide and extreme danger from exchanging fire with insurgents in a situation where the authorities were not at an advantage. One opponent was killed and identified as Mr.Paosi Alimoh, a key collaborator who had caused incidents in many areas.

6. On 23 May 2008 at approximately 0630 hrs, Pol.Col. Ek-somya joined forces to follow and apprehend criminals in the area of Bacho Village, Moo 2, Tambon Bacho, Amphoe Bannang Sata, Yala Province, and exchanged fire resulting in 1 death on the insurgents, later identified as Mr.Ma Waedoni, aged 24, and one 9mm pistol was confiscated. Eight (8) police officers were wounded.

7. On 23 June 2008, Pol.Col. Ek-somya received report from a reliable source that

insurgents who ambushed Airborne Border Patrol Police resulting in 1 death and 5 injuries on the police side was hiding behind the Bang Klang Village, Moo 3, Tambon Bacho, Amphoe Bannang Sata, Yala Province, and joined forces between the police, the military, and defense volunteers to pursue the insurgents by using 4 operation teams. Later, at 1605 hrs, the 3rd operation team exchanged fire with the insurgents, resulting in 1 death on the opposing side, later identified as Mr.Maronlee Atarach. At 0700 hrs, the 2nd operation team exchanged fire with the criminals and resulted in 1 additional death among the criminals, later identified as Mr.Koseng Apibanbae. The confrontation went on continuously until 1200 hrs, Pol.Col.Ek-somya request support from nearby units and was able to assassinate 4 additional insurgent leaders, namely Mr.Mohammadsaki Ga-ngo, Mr.Isma-ae Alimama, Mr.Wae-ali Sama-ae, and Mr.Dori Dalo. Four (4) police officers were injured.

Knowing that his increasing age was an obstacle in the fight against the insurgents in the area and patrolling on his 2 feet that were not as strong as before, Pol.Col. Ek-somya wished to transfer himself out of the Deep South. The notion had been mentioned to Pol.Gen.Adul Saengsingkaew, a high-level commanding officer who also agreed and supported the idea and said to Pol.Col.Ek-somya that "...I also wish to see you retire in perfect condition, not in a wheelchair." and asked Pol.Col.Ek-somya where he wished to relocate. Pol.Col. Ek-somya then replied that he wished to become the Director of Kantang District Police Station in Trang Police for 2 reasons: 1. It was his wife's hometown, 2. Pol.Col. Term Intasara, Director of Kantang District Police Station and Former Director of Kabang District Police Station and Su-ngai Kolok District Police Station, had retired. Pol.Gen. Saengsingkaew wrote a note to Pol.Lt.Gen. Wirayuth Sithimalik, Deputy Commander of the 9th Region Provincial Police responsible for Trang Police and to Pol.Lt.Col. Phira Poompicheth to ask his opinions. Pol.Col. Sithimalik replied that he had no objection in transferring Pol.Col. Ek-somya from the Southern Border Provinces Police Operation Center. Lastly, Pol.Gen. Saengsingkaew wrote a note to Pol.Gen. Pateep Tanprasert, Acting National Police Chief and before the transfer list became official, the name of Pol.Col. Ek-somya appeared on the list in the media that he had been transferred to become the Director of Meung District Police Station of Trang Province, a post that had been without a director for more than 9 months as Pol.Col. Nukul Kraithong, Director of Meung District Police Station of Trang Province had been transferred to the position of Deputy Commander of Trang Provincial Police as well as the acting director of the former station. However, when the Appointment and Transfer List was officially announced, the name of Pol.Col. Ek-somya was nowhere to be found.

Thus this is the issue that created a feeling of inferiority and disappointment to Pol.Col. Ek-somya that he went to Mr.Abhisit Vejjajiva, Prime Minister, and Pol.Gen. Pateep Tanprasert, Acting National Police Chief, together with his award plaques and certificates

that he had earned to present to the media and created sensational news. Afterwards, Pol.Col. Ek-somya traveled back to work as the people's police officer at Bannang Sata District Police Station until his eventual death.

Before Pol.Col. Ek-somya used his flesh and blood to paint the land and gave his life in the line of duty, he spoke his mind to the author (Chaiyarong Maneepiluk) that he believed that cops with strings would always be in a good posting, cops with money would always be in a good posting, so cops with good deeds should be in a good posting as well, and he believed that he should have been in a good position as he had always done good deeds in his entire police officer career. However, when his name was not on the transfer list, he felt frustrated and neglected. Pol.Col. Ek-somya revealed that the "boss" whom he respected and was helping him with the transfer out of the area said that "I'm sorry, I have tried my best, but some 'bosses' needed cash and did not really want people with 'skills'".

The intention of Pol.Col. Ek-somya, in his words before he ended his life as a hero in the middle of a battlefield, was to spend the remaining 20 months of his servicelife outside of the Deep South, working in a pleasant environment without the need to be stressed and careful in every step he took. Moving to Trang Province was not intended to be in a comfortable posting or for personal interest, but he wanted it to be a "gift" for his wife, as throughout their marriage "Sergeant Phian" was always working and did not have time for his family like other married couples. Another dream of "Sergeant Phian" after retirement was to do the things that he wanted for himself, which was to "sip tea and gossip on friends", or living a relaxing life like everyday people.

The memory of Pol.Col. Ek-somya in the mind of his wife and soulmate, Mrs. Pimchana Phuwapongpithak, was that through all times, Pol.Col. Ek-somya had devoted his entire life to solve the problem in the Deep South. She had also kept in mind that one day something might go wrong in the line of duty, but Pol.Col. Ek-somya was able to live through more than 40 years of service. She felt sorry for what happened to her husband, and for the lack of compassion from high-level superior in his posting transfer. She wished that the National Police Headquarter would see the importance of police officers at all levels in the Deep South and not abandon them like children of mistresses. For more than 3 years at Bannang Sata, Pol.Col. Ek-somya never took a day off, whether it was the New Year, Songkhran (Thai New Year), or other holidays, unlike other police officers who took theirs. Before his life ended, after knowing that he did not get the transfer that he wanted, Pol.Col. Ek-somya muttered that "They must be thinking of giving me the General rank when I died", and it really did turn out so.

While Pol.Lt. Tam Loisathuen, Deputy Detective for Suppression, Chief of the Special Suppression Team, Bannang Sata District Police Station, one of the officers working closely with Pol.Col. Ek-somya, said that Pol.Col. Ek-somya was a role model for all police officers. He was brave, decisive, thorough, loving of his men, never took cover behind his men, did more work and took more risk. The Director was everything to Bannang Sata DPS and was the heart and morale of all his subordinates. It had never come to mind men like Director Ek-somya would depart in this manner. From now on, all police officers at Bannang Sata DPS would be in a big burden without a good "boss" like Pol.Col. Ek-somya.

Meanwhile, PO1. Poramet Chansaeng, Defence Deputy for Bannang Sata District said of working with Director Ek-somya that he always heard the Director muttering about how the command took care of the police officers, particularly on whether the rank of general would be given before retirement [probably in reference to death in the line of duty - translator]. From his words, it could be said that the Director demanded very little in comparison to his service record throughout his entire career. He complained that throughout his life in the service, he never had a chance to be near his family. He was concerned about the situation in the area if he transferred out, he was concerned that the work of the new chief would be different from his, particularly with his men who might become divided into factions according to their masters, which would cause a decrease in morale. For him, he wanted the care from his commanding officers when he was still living; there was not use taking care of a dead person.

The Defense Deputy for Bannang Sata District said that Pol.Col. Ek-somya put more than 100% of his heart out for his work without any hidden interests, making more villagers become more cooperative and become security officials as everyone wanted to be the right-hand or the left-hand man of the Director. The Defense Deputy for Bannang Sata also had sympathy for the Director's work as he knew that the Director had hypertension. When the Deputy and the Director went to work together, the Director always had to carry medication with him and when the symptom relapsed, the Director must stopped patrolling for a period of time, then continue the patrol once the symptom disappeared. The Director also had a good understanding about working with the administrative authorities and the role of defense volunteers (DVs) as he mentioned that he had worked with DVs since he was still a non-commissioned police officer.

PO1. Chansaeng said that in his work, as he was in charge of security jointly with the police and the military, when an event like this occurred, it gave him a feeling of despair. However, when the thought about his duty and responsibility came to mind, he realized that he must follow his superior's order to the best of his ability. He admitted that his

work could not even match just half of what Director Ek-somya did but he kept an eye on how the superiors took care of the morale of the personnel and told himself that his superiors must be trying to take care of those in the Deep South to the best of their ability as well.

Pol.Gen. Adul Saengsingkaew, ๙๑.10, in charge of the Southern Border Provinces Police Operation Center, said that the loss of Director Ek-somya was a great loss of the country and the Royal Thai Police. As he had worked in the Deep South for many years, he found that there were few police officers like Pol.Col. Ek-somya, those who sacrificed all happiness for their duties and never stop in finding solutions to problems and in preventing and suppressing crime to create peace and tranquility to the people in the area under their care despite all the lack of resources. Pol.Gen. Saengsingkaew also said that he was sorry and that he had tried his best to move Pol.Col. Ek-somya out of the Bannang Sata District Police Station but his effort was not successful. He was sorry for the Royal Thai Police, for Director Ek-somya's family, and for the villagers of Bannang Sata who lost Pol.Col. Ek-somya.

Today, Pol.Col. Ek-somya had given his life in the battlefield under his own motto of "be in peace, citizens, I shall protect you from harm". He was a warrior police officer who died with dignity and only left questions about the Royal Thai Police Headquarters as to why he could not be transferred out of the 3 southern border provinces when the Appointment and Transfer List on 25 January 2010, signed by Pol.Lt.Gen. Wirayuth Sithimalik, Deputy Commander of the 9th Region Provincial Police, had more than 20 police transferring out of the 3 southern border provinces to take up positions in the 9th and the 8th regions. Why other people were given good opportunities even though their performance was not outstanding, yet Pol.Col. Ek-somya did not have such opportunity? For this question, an answer must be given to the people and the family of Pol.Col. Ek-somya so that the soul of a brave police officer such as "Sergeant Phian, the Iron Leg" would rest in peace without worry. Otherwise, it would be a "brand of sin" on those who are the "bosses" until it was their turn for be beneath the ground.

VIS Report: Surveillance of Injuries over the past 3 years (January 2007 - December 2009)

by bkkboy06 | Wed, 2010-03-03 11:59

VIS (Violence-related Injury Surveillance)

Network of Violence-related Injury Surveillance Systems for the Southern Border Provinces Area

Violence-related Injury Surveillance (VIS) Report for the Southern Border Provinces Area for January 2007 - December 2009

Rationale

The Violence-related Injury Surveillance (VIS) System for the Southern Border Provinces Area was established in January 2007 to develop the data system that would facilitate the development of emergency medical services, determination of strategies and plans, resource allocation, control and prevention of injuries, and healing and recovery for those who were affected by violence in the Southern Border Provinces area. The target group (population under surveillance) are all individuals who were injured or deceased from intentional injury who received treatment or whose autopsy was performed at the 48 governmental hospitals in Songkla, Satul, Pattani, Yala, and Narathiwat Provinces. This report presents the results of analysis of the data from the surveillance system, which only includes incidents resulting from the situation of unrest in the Southern Border Provinces.

335

deepsouth

Summary

There were a total of 2,478 incidents with 5,561 individuals who were injured. The injury rate is 4.6/100,000 population per month. The number of the deceased was 1,390 individuals, with a death rate of 1.2/100,000 population per month. The case fatality rate (CFR) was 25% and there were a total of 4,400 family members of the injured and the deceased who were affected.

Remark: The situational report of the violence-related injury surveillance (VIS) can be downloaded at the VIS Website: <http://medipe.2.psu.ac.th/~vis> or www.deepsouthvis.org (Content mainly in Thai)

Download the Full Report (in Thai)

PDF File

Events

Place

Table 1. Number of incidents by district

Table 1. Number of Incidents by District

Number of Incidents								
Order	Pattani	860	Narathiwat	769	Yala	764	Songkla	75
1.	Yarang	140	Ra-ngae	165	Mueang Yala	200	Saba Yoi	30
2.	Sai Buri	139	Rueso	163	Bannang Sata	172	Thepha	17
3.	Nong Chik	118	Bacho	76	Raman	148	Na Thawi	14
4.	Mueang Pattani	117	Si Sakhon	62	Yaha	122	Chana	7
5.	Khok Pho	78	Mueang Narathiwat	59	Than To	46	Hat Yai	6
6.	Yaring	62	Cho-airong	55	Krong Pinang	38	Mueang Songkhla	1
7.	Mayo	62	Su-ngai Padi	47	Kabang	20		
8.	Panare	47	Chanae	45	Betong	18		
9.	Kapho	32	Tak Bai	40				
10.	Thung Yang Daeng	29	Su-ngai Kolok	22				
11.	Mai Kaen	24	Yi-ngo	17				
12.	Mae Lan	12	Waeng	14				
13.			Sukhirin	4				

Table 2. Number of Incidents by ICD-10 Place of Occurrence Code

Order	Place of Occurrence	Number of Incidents	(%)
1.	Street and highway	1,487	60
2.	Home	297	12
3.	Trade and service area	236	9.5
4.	Other specified places	147	5.9
5.	Farm	139	5.6
6.	School or other public administrative area	70	2.8
7.	Sports and athletics area	20	0.8
8.	Industrial and construction area	12	0.5
9.	Residential institution	10	0.4
10.	Unspecified place	60	2.4

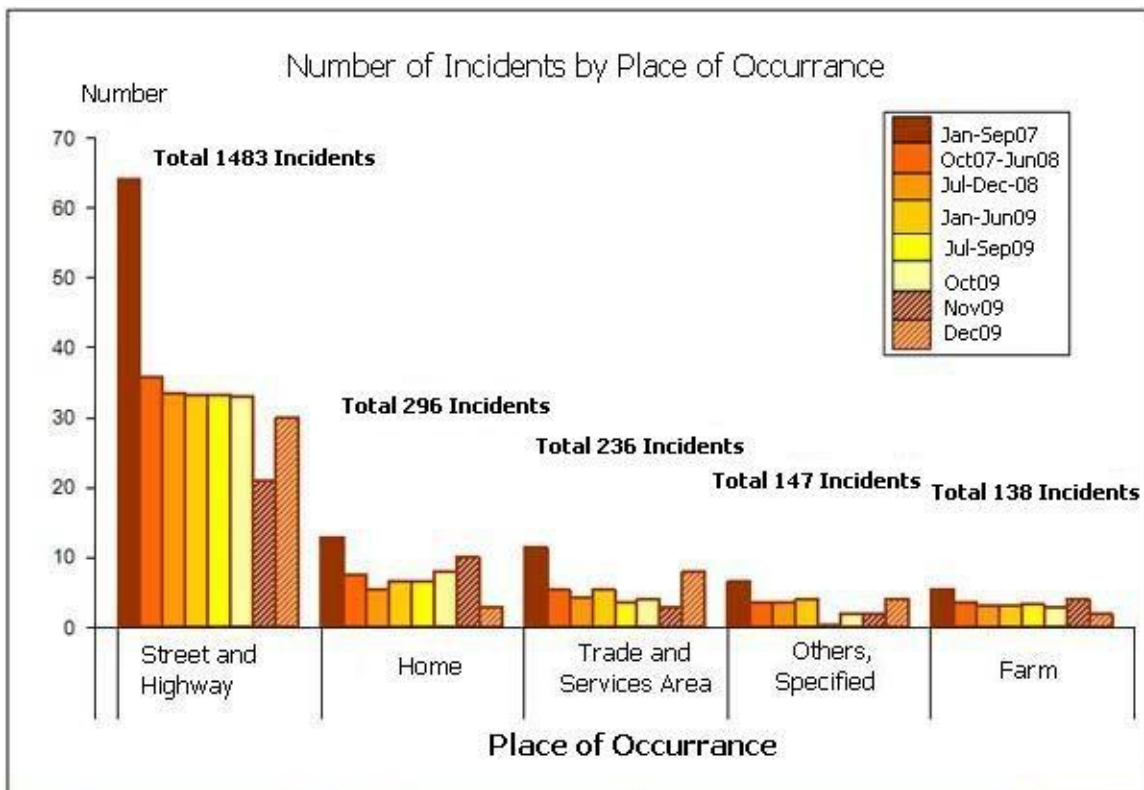

Diagram 1. Average number of incidents per month by place of occurrence, Top-5 places, by month

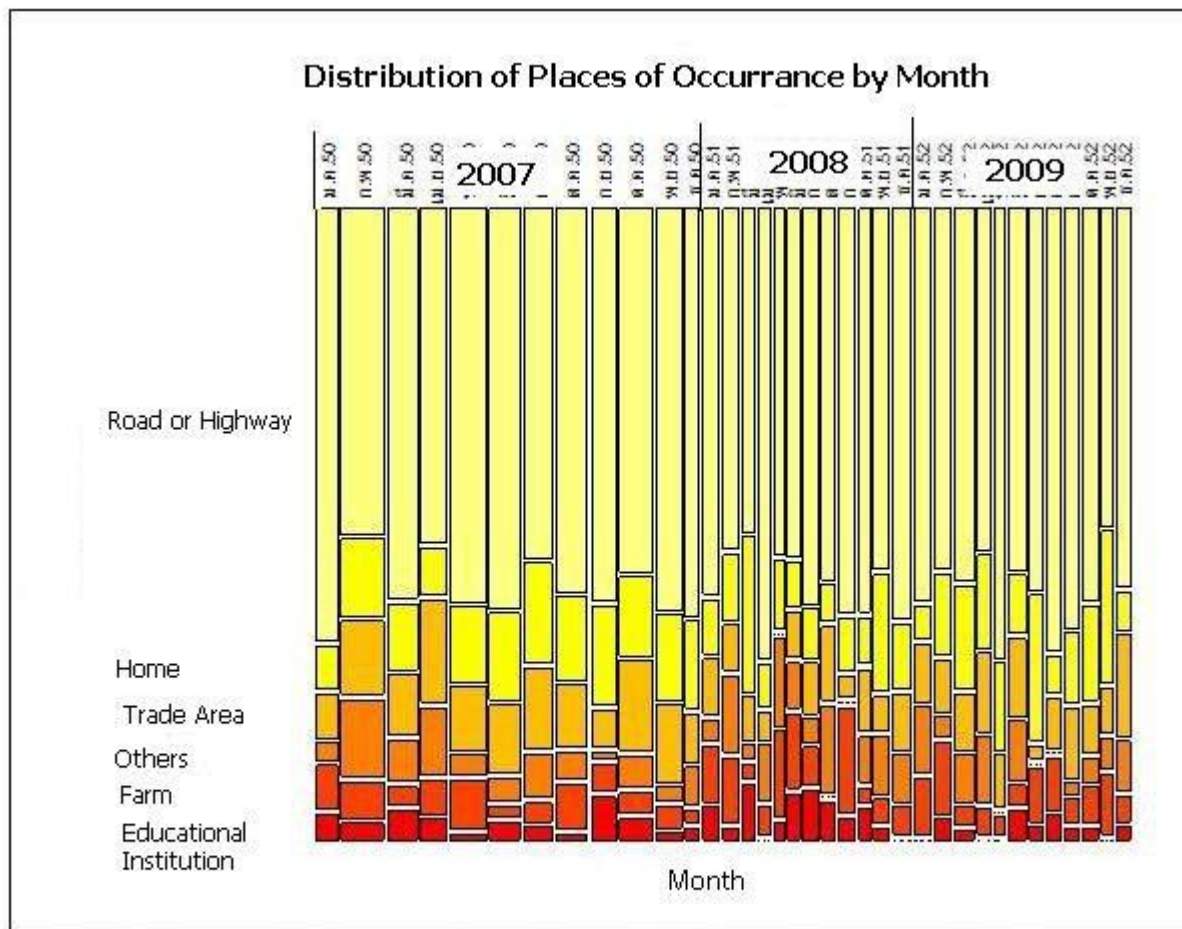

Diagram 2. Mosaic plot denoting the number of incidents by month and place of occurrence. The width of a bar denotes the proportion of the incidents in the month for all incidents, the height of a sub-section in each bar denotes the proportion of the place of occurrence

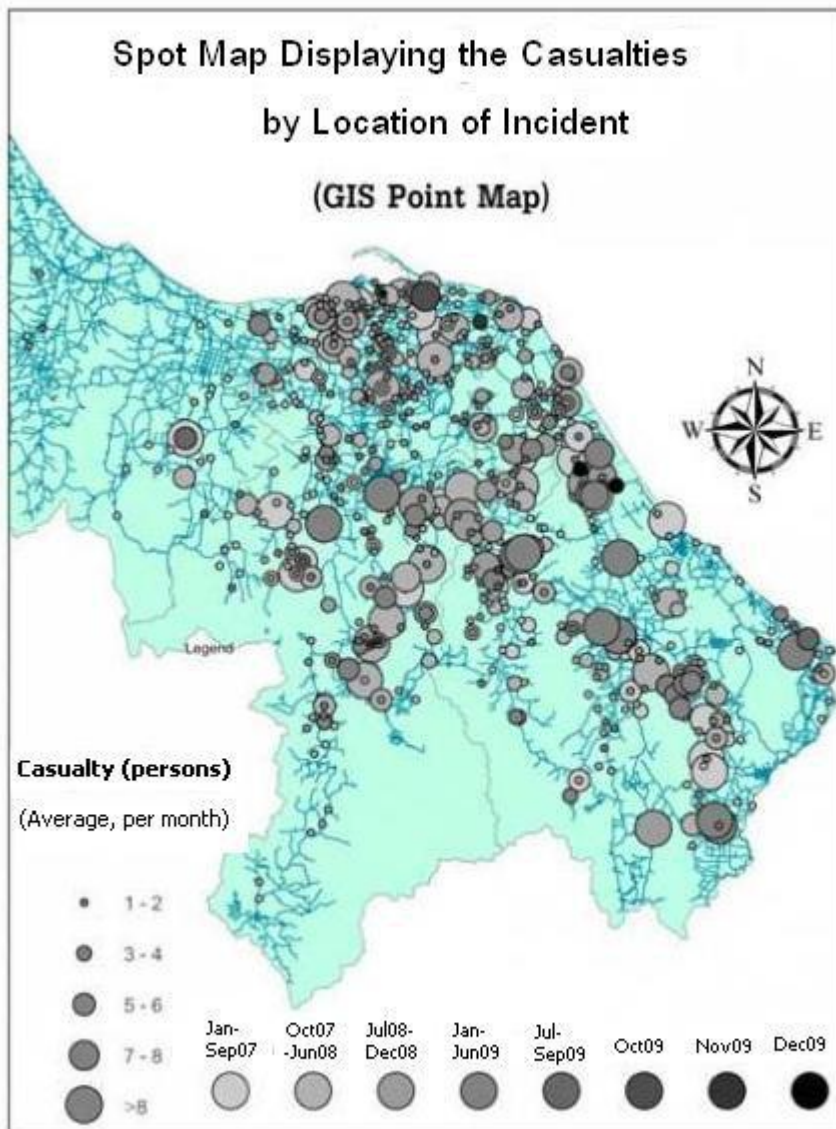

Diagram 3. Spot Map (GIS Point map) displaying the number of incidents by place of occurrence

Time

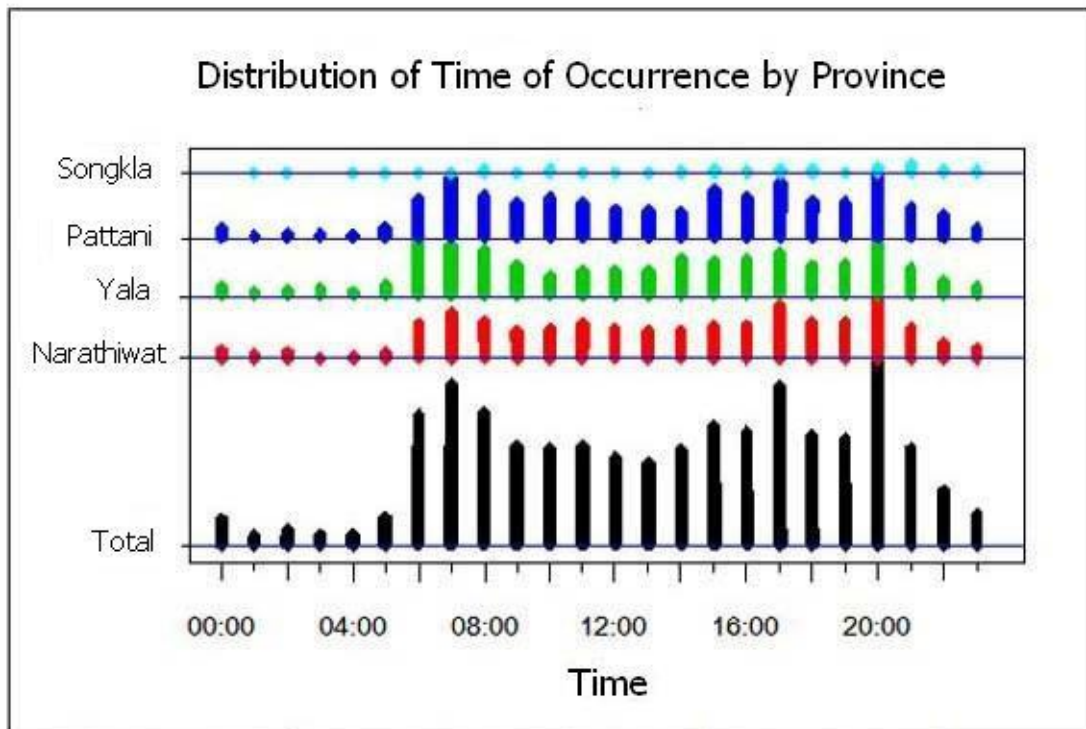

Diagram 4. Number of incidents by province and time of occurrence (1 spot for 1 incident)

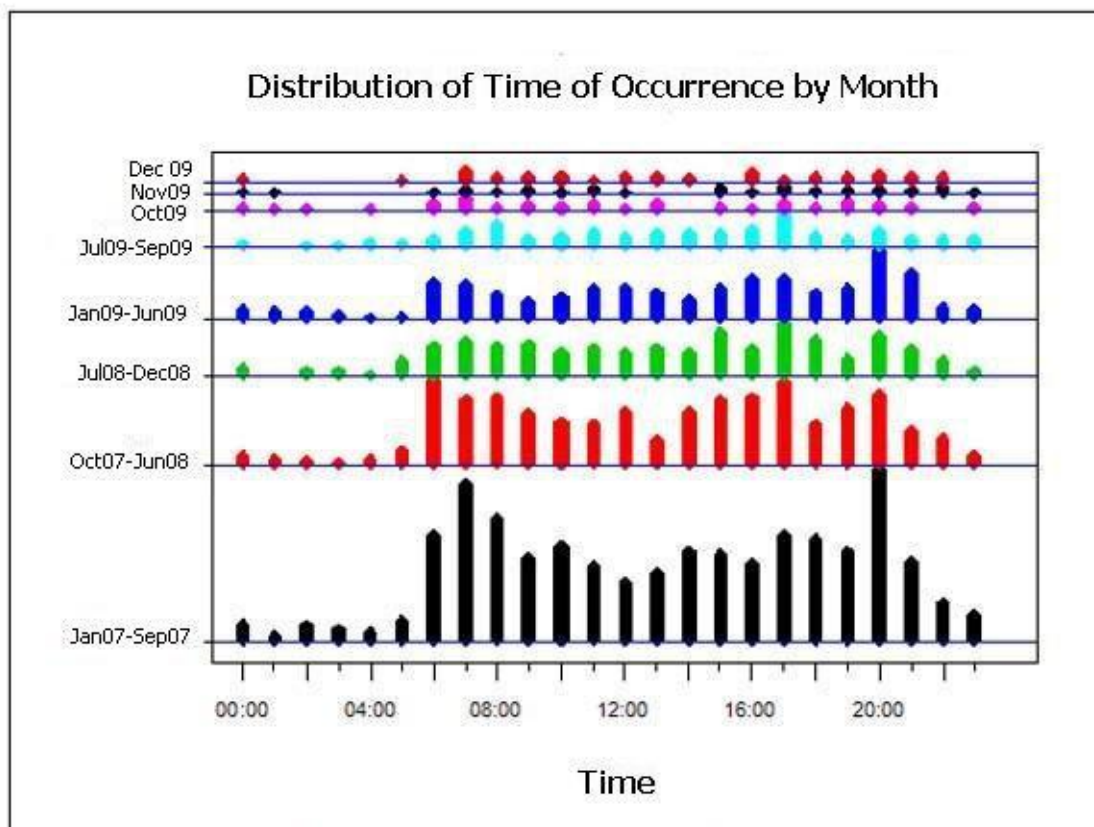

Diagram 5. Number of Incidents by Month and Time of Occurrence (1 spot for 1 incident)

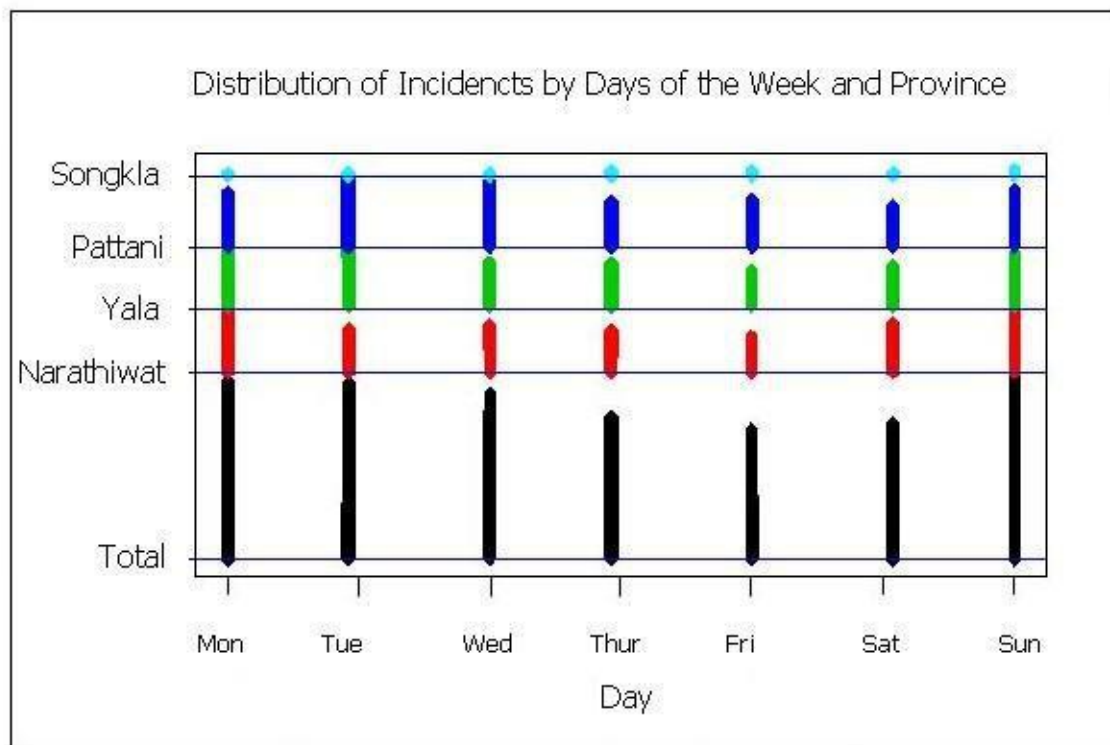

Diagram 6. Number of incidents by province and day of the week when the incident occurred

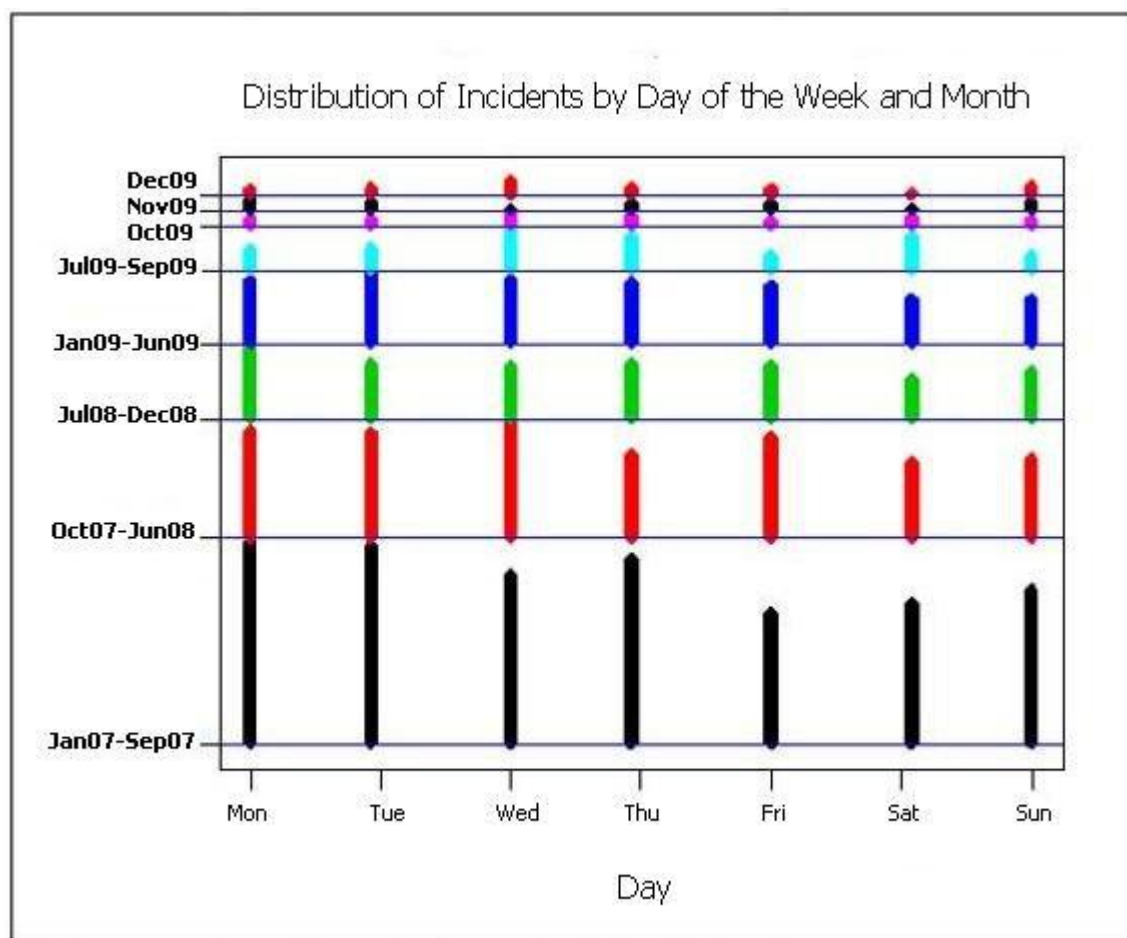

Diagram 7. Number of incidents by Month and Day of the Week

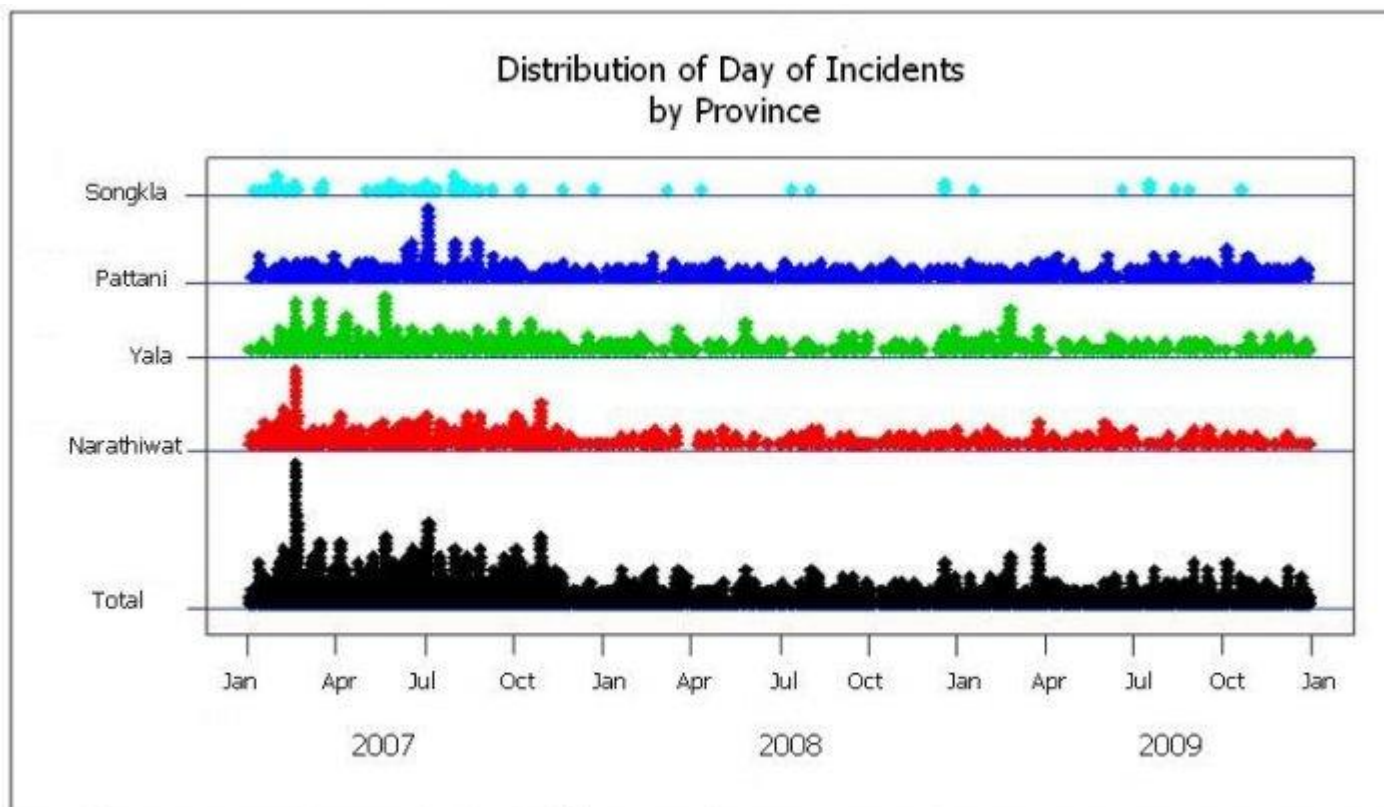

Diagram 8. Number of Incidents by Province and Day of the Week (1 spot for 1 incident)

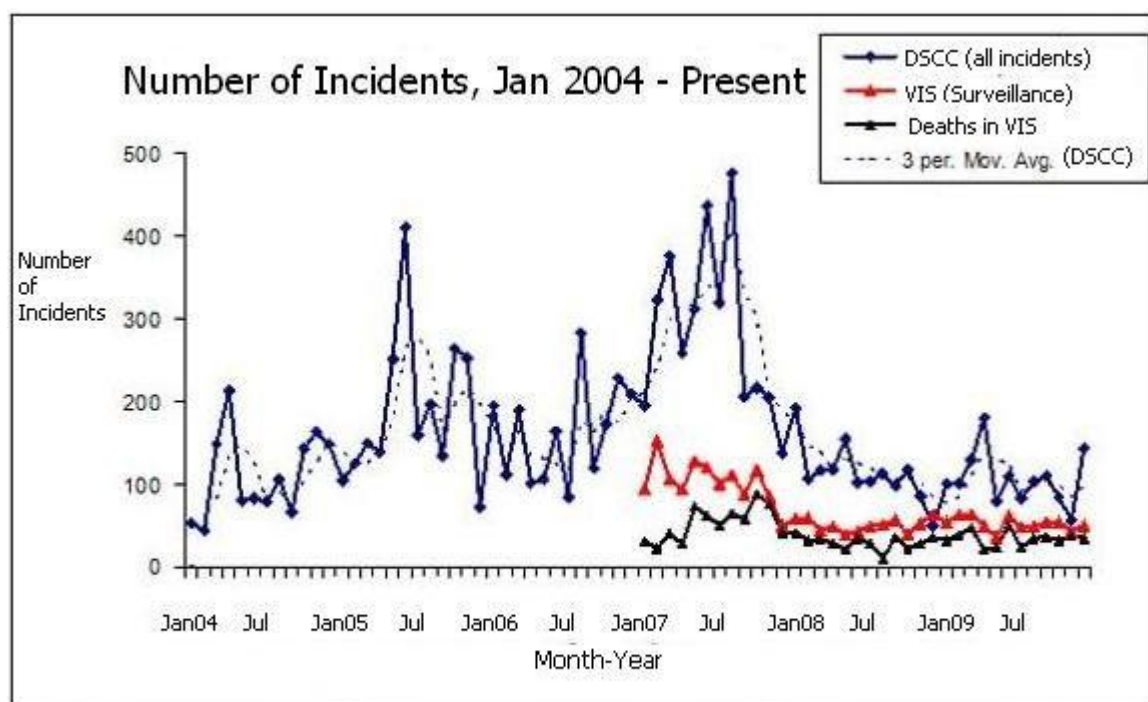

Diagram 9. Number of Incidents by Month Comparing between all Incidents, Those with Casualties as well as Those Without Casualties, from January 2004 onwards

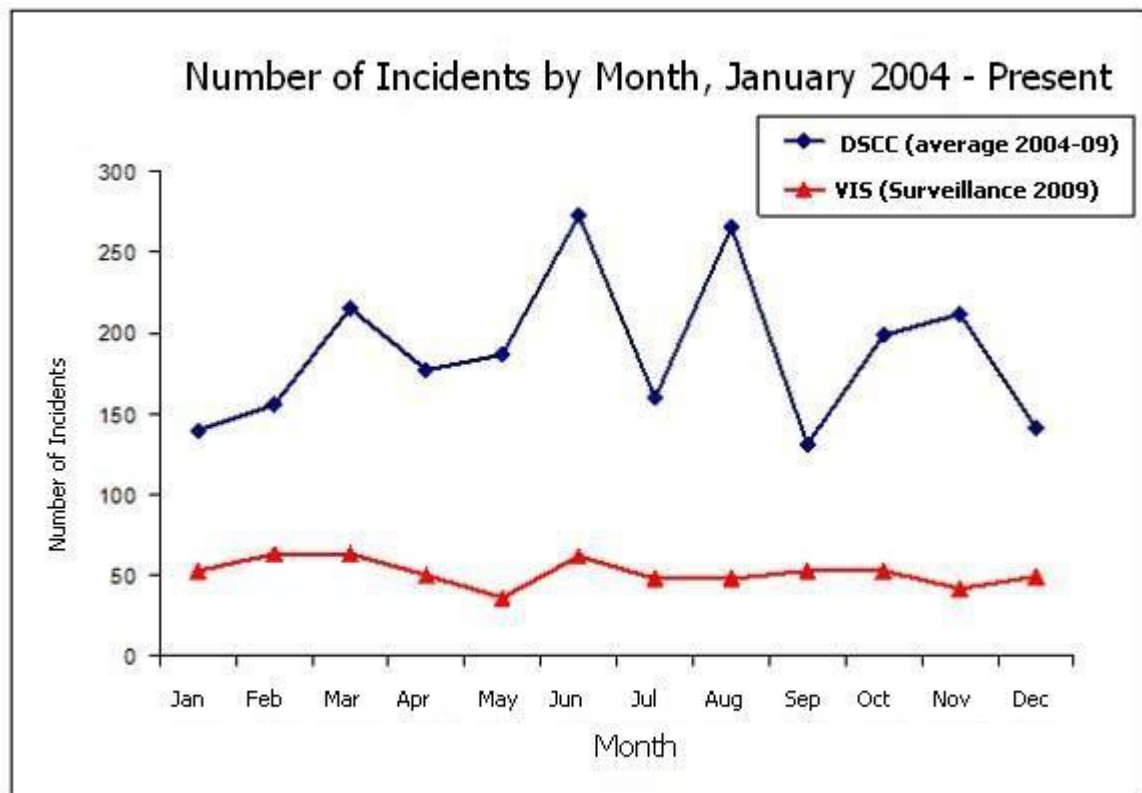

Diagram 10. Number of Incidents, comparing between the average number of incident with casualties and without casualties in each month of the year, using data from January 2004 onwards

The Injured and the Deceased

Place

Table 3. Number and rate (/100,000 population/month) of injuries and death, and case fatality rate (%) by province

Province	Injuries		Death		Case Fatality
	Number	Rate	Number	Rate	Rate (%)
Songkla	161	0.4	51	0.1	31.7
Satul	-	-	-	-	-
Pattani	1,770	7.8	508	2.2	28.7
Yala	1,613	9.7	365	2.2	22.6
Narathiwat	2,007	8	464	1.8	23.1
Unspecified	10	-	2	-	20
Total	5,561	4.6	1,390	1.2	25

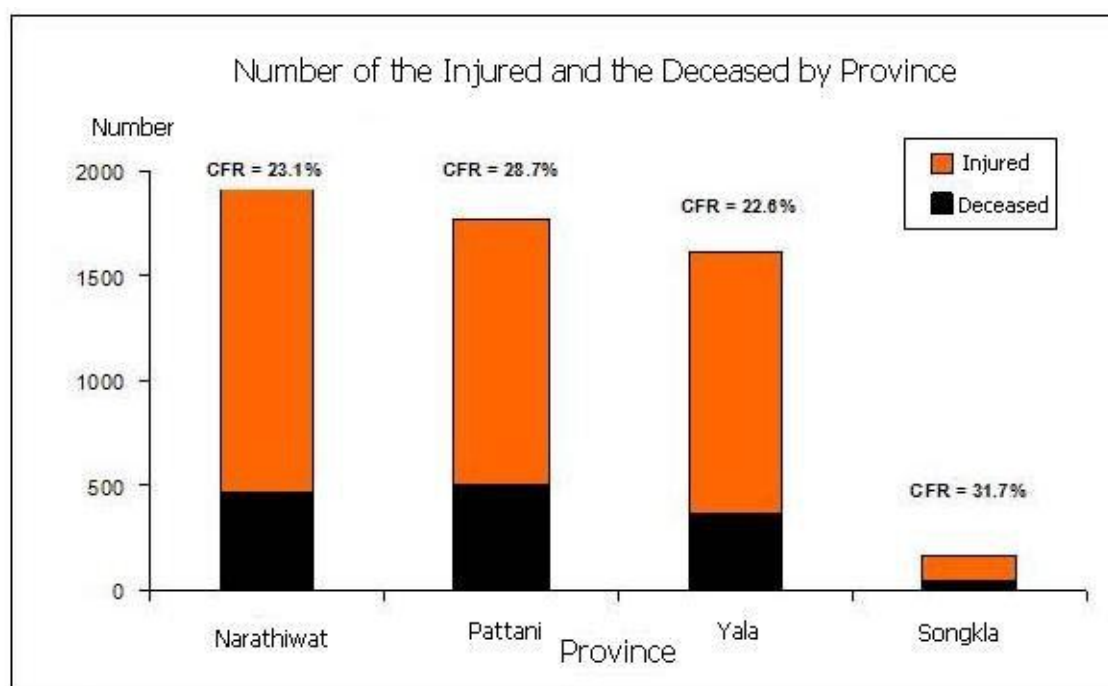

Diagram 11. Number of the Injured and the Deceased by Province of Incident, ordered by number of the injured

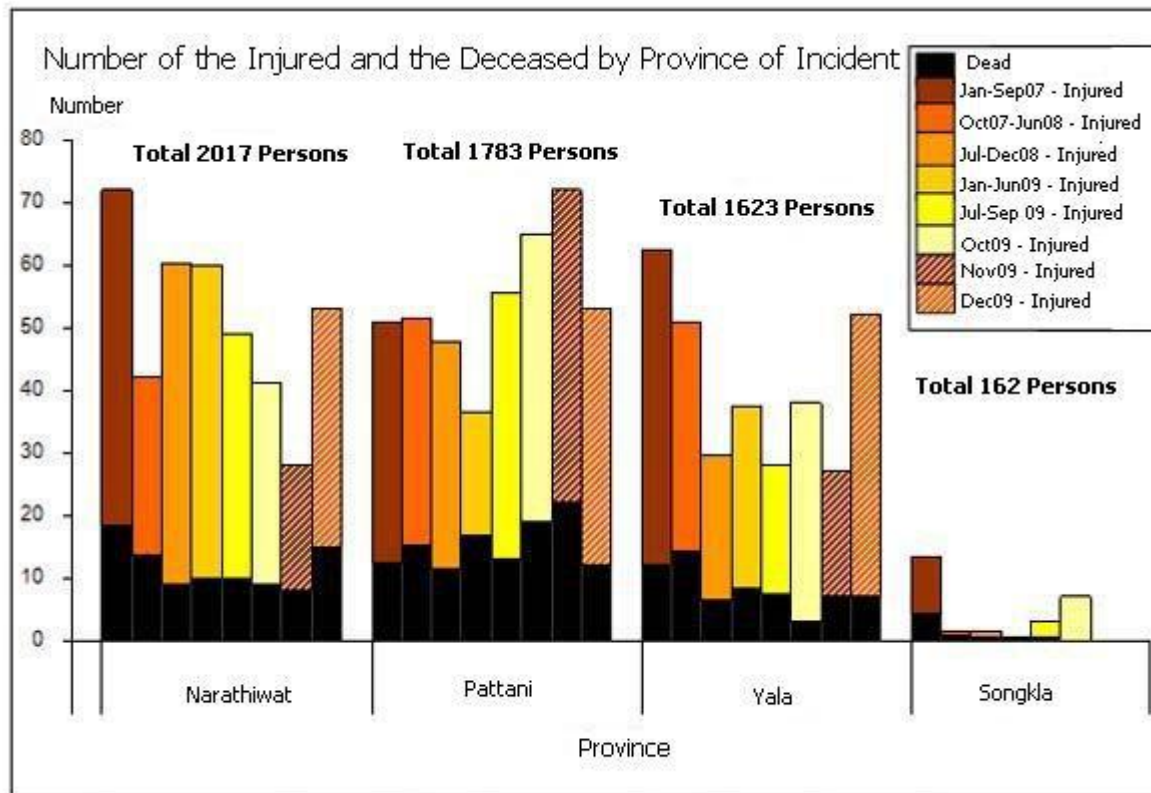

Diagram 12. Monthly Average Number of Injuries and Death by Province of Incidence and Time Period

Another Model: From Bureau of Southern Border Provinces to "Three Cities"

by **bkkboy06** | Thu, 2010-01-14 11:17

[Deep South Watch](#)

Even though the reception and reflection from main players in policy changes in Thai society towards proposals for a new form of administration in the Southern border provinces appears to be in a direction of doubt and emphasizing past "successes" from one's own perspective, these very same proposals appear to be an important topic of debate in the area, particularly among the elites who may become key mechanisms in the change. There has been no clear conclusion and consensus in issues both in details and the core issues, such as the new form of relationship between the federal government and the locality under the Constitution and the principle of a unitary state.

Thus the previous proposal still receives interest. However, the **"Security Studies Project"** which receives support from Thailand Research Fund (TRF) has just released the Security Studies Newsletter volume 69, published in December 2009, under the title of **"Legal Models for Local Administration in Southern Thailand"** as another model. This proposal is written by **Amnat Sripoonsuk**, researcher for the Security Studies Project and one of the prominent experts in government administration, with **Surachat Bamrungsuk** as the Project Head and Editor.

[\(Click to see the full Newsletter, in Thai\)](#)

The mentioned model attempts to paint a different picture from the previously proposed models, particularly with the steps with gradual process and matters towards special local administration based on balance between the federal government and the locality, as well as other matters that will be useful in future debates on this issue.

In term of power, there is an emphasis on the root of the problem that is related to **"an inappropriate form of administration or structure and format of administration"**, which has created a problem that could not be solved despite previously-existing special mechanisms. Thus there is this proposal for establishment of a special administrative zone in the Southern border provinces based on certain principles, e.g. tolerance of diversity in terms of ethnicity, language, religion, and culture, and that the state must make use of the **"religious and cultural power"** of religious leaders, religious experts, and religious teachers. These principles also must be within the framework of the constitution by not amending the Constitution, but certain Acts must be amended, etc.

The difference between this model and other models is in the details of the transition, which would gradually happen in 2 phases, i.e. the transitional phase which could last 5-10 years in order to adjust the structure and mechanisms of administration and create unity in administration, then there would be an establishment of a special form of local administration that would support greater decentralization of power for the locals.

o First Step...The Transitional Phase

In this transitional phase which should last 5-10 years, Sripoonsuk proposed an establishment of the “**Bureau of Southern Border Provinces Administration**” in order for the leaders at policy and organizational level to establish policies, strategies, and approaches in solving the problems and develop the local area with a status equal to that of a Ministry with Department-level agencies being the provinces that were established in the old form of administration in order to avoid problems which may occur from attachment and self-identification. The Governor of each province would become the Director-General of the province, while regulations in each Amphoe, Tambon, and Village would remain the same, but would be under the new Bureau.

However, an additional mechanism would be the establishment of a “**Special Region**” with a new Local Administrative Organization (LAO) to be in charge of the social and economic development in the overall picture of the Provinces, but its role would be divided in order to avoid overlapping with the previously-existing local administrative organizations and would be under the direction of the Bureau. The Special Region would have a “**Special Region Council**” with 2 types of members: those who are directly elected with 1 representative for each Amphoe, and those who are chosen by the Provincial Administrative Organizations and the Municipalities in order to provide a linkage between each type of local administrative organization. This Council would play a role in establishing a strategic plan in social and economic development and consider and allocate budget in order to perform the tasks. In addition, there would be a “**Special Region Social and Economic Committee**” to serve as advisors for the Special Region Council with members from different sectors.

The President of the Special Region Council would be the Head of Administration with a 4-year term, while the “**Special Region Council Secretariat**” would serve as the administrative and technical support unit with a Secretary as the chief. In terms of revenue during this Transitional Phase, the Special Region may obtain revenue from portions of the main taxes collected by the local administrative organizations from all local administrative organizations in the area. In addition, there might also be revenue from supporting budget provided by the state.

As for the existing local administrative organizations, whether the Provincial Administrative Organizations, Municipalities, or the Tambon Administrative Organizations, it is proposed that during the Transitional Phase there should be internal re-structuring in order to correspond with the religion-based way-of-life and religion-led development by the establishment of a “**Social and Economic Committee**” in every previously-existing local administrative organization in the area with committee members who are selected according to the law, with priority for religious leaders, local leaders, and experts in various areas.

Authority would be increased according to the steps in de-centralization from the central government to the local government, and a greater importance would be given to the principles of Islamic laws or “**Shariah**” by increasing mechanisms in resolution of disputes based on these principles, which would be regarded as “nipping the problem in the bud” and decreasing the number of cases that would be brought to the court. In addition, improvements would be made in local revenue collection by increasing both the power and the new sources of revenue to the local administrative organizations in the area. Nonetheless,

the supervision of the local administrative organizations would be transferred to the Minister of Southern Border Provinces Administration instead of the Minister of the Interior.

The mentioned changes during this Transitional Phase would not require amendment of the Constitution, although many laws would have to be created and many laws would have to be revised. Sripoonsuk has compiled a number of laws, e.g. Draft Bureau of Southern Border Provinces Administration (Establishment) Act of B.E., Draft Special Region (Establishment) Act of B.E., Draft Local Revenue Act of B.E., etc.

o Second Step...The Special Form

In order to appraise the situation that the problem of unrest has subsided, the presentor provided a picture of the next stop to support the people and the local community to have greater independence in self-governance on the principles that is mixed between an election system in order to have a strong executive, and having local councils consisted of members from the election and selection from leaders/religious gurus and experts. In the mean time, the presentor also tried to answer the question of the relationship between the central government and the local government in this special form of administration.

In the second step, the special form of local administrative organization during transitional phase such as the **"Special Region"** would remain, but an important transition would be the transfer of power from the Bureau to special local administration, i.e. changing from **"Province"** to **"City"** as in Yala City, Narathiwat City, and Pattani City. The 3 Cities would become juristic persons with the same authority and duty as the City of Bangkok and Pattaya City.

The three Cities would have major components such as the **"City Council"**, who would be the legislative branch with members who would be directly elected from the citizens within the **"Khet"** (District) or Amphoe by the former definition and from selection of Municipality Council Members in the area. Furthermore, there would be a **"City Social and Economic Committee"** with the same role as the Committee in the Special Region with members selected from various sectors, while the **"City Governor"** who would serve as the chief of administration, would be directly elected by people in the City (or the former Provincial boundary) with the **"Permanent Secretary of the City"**, a tenured civil servant, serving as the superior of local civil servants of the City.

The following level of administration was the **"Khet"** (District), or Amphoe in its former definition, which would have a **"Khet Council"** (District Council) as an advisory body for the administrative branch and consisted of members who were selected at 2 members for each Tambon, while the **"Khet Director"** who was appointed from the City Governor would be the superior of all local civil servants and play the role in implementation of policy of the City. The former Tambon Administrative Organization would become a minor office or a branch of the Khet Office in establishing public policy at Tambon level, with the Khet Director acting as the District Chief and local official according to the law, while the **"Municipality"** would keep their former status but have a connected relationship with the City Council, as previously mentioned.

However, the relationship between the central/regional authority and the new mechanism in local administration is very important. In the second phase, the Bureau should change its role into that of a **"mentor"** that would drive the new mechanism to become stronger by changing the role from that of an administrator into that of a **"development director"** and transfer to role to a government representative in the coordination and integration of national-level and local-level policies. A Prime Minister or Deputy Prime Minister would be appointed to oversee the Bureau instead of the original Minister to the Bureau. A **"Southern Border Provinces Development Coordination Committee"** would be established with the authority to determine national-level policy and strategy in development of the area and cooperation in regional social and economic developments. The "Office of the Southern Border Provinces Development Coordination Committee" would be establish as a department-level agency to serve as its secretariat.

Like the transitional phase, the presentor also depicted the necessity of drafting and amending certain laws to support the changes e.g. Draft Yala City, Pattani City, and Narathiwat City (Establishment) Act of B.E., Draft Office of the Southern Border Provinces Development Coordination Committee (Establishment) Act of B.E. , etc.

o Changes and Success

The presentor also made observations that the Bureau would be the main host in determining the strategy in solving various problems, but this process would have to be co-hosted by security agencies in determining the tactics to respond to the strategy. However, the authorities must establish a **Road Map** in order to prepare for the mentioned changes in order to show sincerity and acceptance of the local's participation in the autonomy process, which is in accordance with what is regarded as a "factor for success", i.e. a clear expression of **Political Will** according to the claimed **"Politics before Military Policy"**.

Furthermore, the revision of certain policies and practices is also important, such as accepting or certifying the use of the Malay language as another official language, accepting the use of Islamic Laws (Shariah) in judicial trials in the area, or practices in zoning entertainment venues and places of vice that are against religious principles, as well as consideration of making Friday and Saturday public holiday to be in accordance with religious rituals, etc.

All of these proposals are only one of the **"Models"** that have been promoted in the situation, where the process of solving the problem of violence by political re-structuring is currently an issue. Even though the voice on this issue has been lost in the Thai society on certain occasions, but the interest in the issue among those who are living their daily lives in violence has never faded. At present, it cannot be said as to which model would be the most appropriate and have enough strength to stop the violence, but opening up forums for **"political"** debates in such dimension, with continuity and assurance against being targeted by any side, may allow for expansion of the space for political negotiation that would decrease the necessity to come to arms.

In this aspect, this might be the "Politics before Military Approach" with a completely different implication from what has been previously advertised.